

د افغانستان تاریخی پېښلیک

لومړی ټوک
له تاریخ د منځه بیا د ۱۳۴۱ ش تر پایه
د کلو نویه ترتیب

د جبریل خان د تاریخي (له مخې)

مؤلف

د خیر وونکی

د خیر وونکی

پوهاند عبدالحی حبیبی

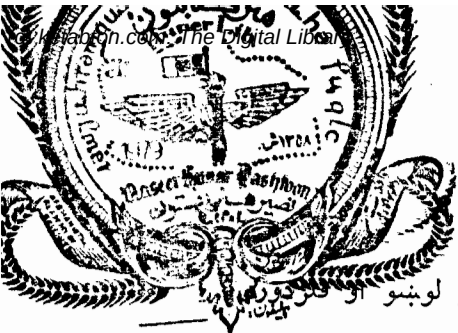
خبر وونکی

د بیهمتی کتاب خپرونه

Ketabton.com

کابل - د افغانستان خپرونه

۱۳۵۳ ش

د افغانستان تاريخي پيښليك

CHRONOLOGY

(۱)

تاريخ دمخه

پنځوس زره کاله ترميلاد دمخه
(قبل الميلاد = ق، م) تر ۴۰ زرو پوري

په دره دادل هره چخماخ -
هزار سم دره کور کي د بکري لرغوني
دوره (ماو ستيرين) .

دلس زره پنځه سوه اتيايم ق، م
شاوخوا :

په قره کمر (خلم) کي د ډبري
دمنځني دورې آثار .

داته زره شپږ سوم ق، م کال
شاوخوا :

په آق کپروک کي د اډه هزارو آس
د آثارو سره د ډبري نوې دوره چي
خاورين لوښي لانسته .

دوه زره دوه سوم ق، م کال شا و
خوا :

په آق کپروک کي د ډبري نوې
دوره د خاورينو لوښو سره .

دوه زرم ق، م کال شا وخوا :

په آق کپروک - ديمراسي -
منډي گک - سيستان کي د صيقلی

تاريخي دوره

ديونيم زرو کالو ق - م شاوخوا:
دويدي مدنيت دوره - په ريگو يدي کي

د پکته (پښتون) او نورو افغانی
قبيلو ذکر - د افغانستان د ځينو غرو

او رودو نومونه په ريگو يدي کي :

ديوزدوه سوم کال ق - م شاوخوا:

داوستانې مدنيت دوره - د بڅدي
زراعتي او ښاري ژوند - د پيشدادی
شاهي رژيم بنياد - دفر دوره -

پنځه زره تردري زره کاله ق - م :

(دمفرغ دوره په آق کپروک - ديمراسي
منډي گک - سيستان کي
د انځور سوو کودرو دوره په منډي گک
اوناد علي کي . د بلوچستان په سيدکند
او قلعه گل محمد او دقندهار دمنډي
گک په لاندی برخه کي د لرغوني
کرونکو ځای .

د دري نيم زره کاله ق - م شا و
خوا :

په دره کور کي د ډبري نوې
دوره او دوزې پرستي دوره .

دوه نيم زره کاله ق - م :

په آريايي خلک په آريانا ويجه کي
- د آريک ژبي دوره .

د دوو زرو کالو ق - م شاوخوا :

- د آريائي لېږد (هجرت) لومړۍ
څپه - د آس د سپر لو دوره -

د بڅدي واره او يما اولوې بيرغو نه -
د بيو راسپ سهاک يرغل .

د زرم کال ق - م شاوخوا :

په آق کپروک - ديمراسي - منډي گک
- نادعلي اونور سيستان کي د مفرغ

او داوسيني د استعمال لرغونی
دوره - د آريايي لېږد دوه څپه له
شمالي افغانستان د آمو له سيمو
تر هند و کشه او جنوبي خنډوته .

پيل

د لوی خښتن په نامه

د افغانستان د اوسني جمهوريت
تاسيس اود افغان اولس د مترقي
ژوندانه پيلامه خود ۱۳۵۲ لمرنی کال
د چوگان په شپږ ويشتنه دسه شنبی
په ورځ (۱۷ جولای ۱۹۷۳م) ټينگه
سوه چي راتلونکی وختونه به یی
د افغانستان په نيکه غی او لوپتيا
ډير روښانه اود وياړ وړوی .

مگر د لوی ملت اودا هیواد خوبو
رون تاريخ هم لری، چي په دی کتاب
کي یی ما د سیاسي او اجتماعي تاريخ
پيښليک يانېته ليک ، له تاريخه
دمخه بيا ۱۳۴۱ ش کال تر پايه
پوري دکلونو په ترتيب سره راټول
اولنډ کړی دی .

دا يوازی سياسي اود جگړو
پيښ ليک ندی، بلکه دلری افغان
اولس د اجتماعي ژوندانه : ياندي
پوهنی ، ژواک (کلتور) اود هنر
(آرټ) پيښي هم لری، اود خلکو د
ژوندانه اپخونه گرده ښیي، او
ترميلاد دمخه له پنځوس زرم کاله
مور غسې کال په کال، تر اوسني
زمانی را رسوی اود هر کال داوړيد لو
وړ پيښی، په لنډه توگه څرگندی .

دی کتاب دوهم ټوک به هم پر خپل وخت
ترتيب او خپور سی .
اميد لرم چي دا افغانستان آينه
تاريخ به د جمهوريت په سيوری کي
تريخوا لا روڼ اود اجتماعي سرلوی
او هوسايی سره وی .

کابل، جمال مينه، دوری دريمه ۱۳۵۳

عبدالحی حبيبي

دافغا نستان تاريخي پيښليک

ق، م

د ۶۰۰ ق-م شاوخوا :

دزر دشت پاڅېدنه - د ښې مننې اوښې کړنې او ښې وه يني دوره - شپاړس آريايي سيمې - په بخدي او آريا ناکي دکاوی (کيان) شاهي کهول - او ستاني پهلوانان - د اوستا لرغونې کتاب گيتو نه - داهوره مزده مننه - داهريمن غندنه.

۶۵۰ ق-م شاوخوا :

له ۶۵۵ تر ۶۳۳ ق، م پوري فره اوتس دديوکس زوی دوهم مادی پادشاه تر باختر اوآمو پوري سيمي ونيولي .

۵۶۶-۴۸۶ ق، م :

دگوتمه بده ژوندون .

۵۵۹-۳۳۰ ق، م

دهخامنشي امپراتوري اقتدار .

۵۳۹-۵۳۰ ق - م :

کو روش (سیر وس) دکمبوجیه زوی دهخامنشي کهول اوم پاچا (۵۲۹-۵۵۰ ق، م) ټول افغانستان ونيوی .

۵۲۲-۴۲۱ ق، م :

په اراکوزي (ارغنداو) او مرگیان (مرو) کی پرهخامنشيانو باندی ښورښت. دلومړي داريوش هخامنشي شهنشا هی (۴۲۱-۴۸۶ ق، م)

۵۲۰-۵۱۸ ق، م

د لومړي داريوش ډبرليک په بیستون کی چي په هغه کی دافغانستان دسيمو نومونه یاد سوی دی .

۵۱۷-۵۱۲ ق، م :

دسند ترغاړ وپوري دهخامنشيانو رسيدنگ .

۴۶۵-۴۲۴ ق، م :

دلومړي اردشیر دخشیارشا دزوی

شاهنشهی .

۴۸۶-۴۰۴ ق، م :

خشیارشا اودوهم داريوش هخامنشي پاچهانو مستقيما پرگندهارا حکومت لاره چی شرقی پایتخت ئی کسپا تورس (پېښور) اوپرو کیلاوتس (چارسده) وه .

۳۳۴ ق، م :

د مقدوني اسکندر دیرغلونو پیل

پرآريانا باندی .

۳۳۰ ق، م :

اسکندر په آرياناکی آریه (هرات) درنگیانه (سیستان) اراکوز یه (ارغنداو) ونيول (اکتوبر) .

۳۲۹ ق، م :

د اراکوزیه اسکندریه (قندهار) ودا نول (جولائی) ممنن د ارغنداود سيمي والی سو .

اسکندر کابل هم نيوی (نومبر-۳۲۹ ق، م) اود پسرلی په ای کی ئی په هوپیان کی (دققاز اسکندریه) ښار ودان کي .

ساتي بارزانس دهرات ملی سردار اسکندر ته پورته سو ، مگر ژرمړ کړ سو او اسکندر دققاز له اسکندر یی څخه رهی سو تر هندو کش و او ښت باختر ئی ونيوی او ترآموهم وایښت سغديانه ئی ونيوله (۳۲۸ ق، م) .

۳۲۷ ق، م :

دباختریانو مقاومت داسکندر په مقابل کی ختم سو او اسکندر روښانه دهو خیار اور باختری ملکه واده کړه (د ۳۲۷ ق، م مارچ)

اسکندر تر هندو کش او کابل تېر سو، دکتي اوبا جوړ له لاری داباسين

دافغا نستان تاريخي پيښليک

ق، م

سيمو ته ورسېد ۳۲۶ ق، م کال په فروری تراټک واوښت .

۳۲۶ ق، م :

اسکندر د تکسیلا ښارونیو اود جيلم خنډو ته ورسېدی (مئي) د جولائی په میاشت پورو س(فور) دهند پاچا ورته ایل سو اسکندر د اباسين پرشرقي سيمو باندی سی سی کوتوس والی کي اوشر قی سيمي ئی نيکا تور ته ورکړی .

۳۲۵ ق، م :

په جولائی کی اسکندر د پیل (اوسنی کراچی ته نژدی) ورسید اود گدروزيا (اوسنی بلوچستان) له خوا پارس ته ولاړ .

۳۲۵ ق، م :

په جولائی کی اسکندر د پیل (اوسنی کراچی ته نژدی) ورسید اود گدروزيا (اوسنی بلوچستان) له خوا پارس ته ولاړ .

۳۲۴ ق، م :

تر نيکا تور وروسته فیلیس د اباسين دغربي سيمو حکمران سوی و خو په دغه کال يونانی سپايانو وواژه .

۳۱۷ ق، م :

ایودا موس يونانی حکمران دهند پاچا پوروس وواژه. د اباسين پر خنډو يونانی حکمرانی ختمه سو .

۳۱۱ ق، م :

سیلیو کوس نيکاتور (د اسکندر يونانی جنرال) اود بابل حکمران (۳۲۱-۳۱۱ ق، م) آريانا ونيوله .

۳۰۵ ق، م :

سیلیو کوس دکابل له خوا دابا سين سيمي ته ولاړ، اودهندی پاچاچندهر گوپته سره ئی صلح وکړه .

۳۰۵ ق، م :

گندهاره - اراکو زیه - گدرو زیه - پاروپا میزاد ئی چندهر گوپته ته پرېښوول ، اودیو دوتس ئی پر باختر حکمران کی اودهندیانو نفوذ

تر منځنی افغانستان نه راوړسید. ۳۰۰ ق، م :

دچندهر گوپته مرگ اودده دزوی بیندوساره دوستانه روابط دگندهاره اوپاروپامیزاد له خوا له سیلیو کوس سره .

۲۹۲ ق، م :

انتوهید دلومړی سیلیوک زوی د مشرق حکمران سو .

۲۷۳ ق، م :

بیندوساره مې سو اودده زوی اشوکا پاچا سو .

۲۶۰ ق، م :

اشوکا دبودا دین ومانه اوخپرولو ته ئی ملاوتړله، اوپه افغانستان کی ترقندهار خپورکي .

۲۵۶ ق، م شاوخوا :

دیو دوتوس په باختر کی دیونانیانو مستقل سلطنت جوړ کي ، دگریکو باختری مدنیت خپر یږنه .

۲۵۰ ق، م :

په قندهار کی داشوکا ډبرليک په يونانی اوآرامی ژبو . داشوکا دکهول (موریا) سیاسی نفوذ پری سو، خود بودا دین په افغا نستان کی ترسو پیړیو پوري پاته سو، دیونانی مدنیت اوخط نفوذ په اراکوزیه کی .

۲۵۰-۲۳۰ ق، م :

په باختر کی ددوهم دیودوتوس د لومړی دیود وتوس دزوی پاچهي .

۲۲۰ ق، م شاوخوا :

ایوتید یموس دسغد حکمران د باختر مستقل پاچا سوتر ۱۹۰ ق، م پوری .

د ۲۰۸ ق، م شاوخوا :

درېم انټيو کوس پرپارت حمله وکړه او په هر يړود کې ئې د ايو تيديموس سره هم جنګ وکړ او دې ئې مات کړه درنګيانه او اراکوزيه ئې ونيول .

د ۲۰۷-۲۰۶ ق، م :

انټي اوھيد باختر کلا بند کړه .

د ۱۹۰ ق، م :

ديمتر يوس د ايو تيديموس زوی د باختر پاچا سو، دده سپه سالارمناندر تکسيلا او هند د گجرات ترڅنګ پوري ونيول، او تر ۱۰۰ ق، م پوري دده کهول په هند کې حکمرانان وو ، ديمتريوس تر اراکوزيا پوري ونيول .

د ۱۸۱ ق، م :

ايو کراتيديس د (بازيلو زميکا ليو س) په لقب د باختر پاچا سواود باختر ديوناني پاچهانو دريم کهول ئې جوړ کړه تر ۱۵۵ ق، م پوري .

د ۱۷۵ ق، م شاوخوا :

ديمتر يوس له هند وستانه باختر ته راستون سواو دده زوی دو هم ديمتر يوس د باختر پاچا و مگر ددوی کهول ايو کراتيديس ورک کړه .

د ۱۳۵ ق، م شاوخوا :

لومي مهرداد پارتی پاچا د باختر سلطنت وځایه ، او مرکز ئې له باختره کاپيسا د کابل شمال ته رانقل سو .

د ۱۳۰ ق، م :

يوه - چي قبيلی د آمو په شمال کې وې ، چانګ - چي - ين دچين له خوا د هون دامپراتور دربار ته استاخي راغي .

د ۱۲۴ ق، م :

پراشکاني دوهم ارتبان باندی د

تخار يانو بری - سکاقبيلو پرهند يرغل وکړ او داندووسيتپين حکومت ئې هلته جوړ کړه . دوهم مهر داد د ارتبان زوی اشکاني لوی په چايرسکايانو باندی بری وموند ، باختر اوسيستان او شمالي هند ئې ونيول .

د ۱۲۰ ق، م شاوخوا :

په سيستان او اراکوزيه کې د پهلواله قبيلی څخه د ونونيس سلطنت :

د ۷۸-۷۵ ق، م :

مايوس سکايی د اراکوزيه (ارغنداو) اوسند سيمي ونيولې ، او سکۀ ئې ووهله ، او تر تکسيلا پوري لاس و غځاوه .

د ۷۰ ق، م شاوخوا :

يوه - چي يعنی کوشانيان تر آمو را واوښتل او د تخاريانو په کومک ئې باختر ونيو .

د ۵۰ ق، م شاوخوا :

د باختر يونانيانو مستقل سلطنت تر دوی نيمی پېړۍ وروسته دسکا - سیتی - تخاری قبيلو په يرغلونو ختم سو . دسکايی پاچهانوازيس - ازبایسس دوره -

د ۳۰-۲۰ ق، م :

دسکا او تخاريانو جگړی د پارفيان له اشکانيانو سره .

د ۲۹-۲۸ ق، م :

د پارفيان پاچا دوهم فرهاد دسکايانو په جنګ کې وواژه سو او دوی درنګيانه ونيوله ، چي هم ددوی په نامه سکستان سو .

(۳)

ترمېلا دوروسته

(م)

د ۴۰-۷۸ م

لوی کوشا نشاه کوجو له کره کد فيزيس دکوشانيانو شهنشاهی په آريانا کې جوړه کړه .

د ۱۹-۴۸ م :

دپهلوا قبيلی گند و فاریس له سيستانه ترسند او پنجابه ونيول ، اودده دربار ته دحضرت مسيح شاگرد سنت توماس راغي او دده مسيحي دين ومانه او په افغانستان کې لومړۍ پلاد مسيحي دين اغيزه ښکاره سوه .

د ۵۰ م :

دگندو فاریس لوی سلطنت دده د زامنو ترمنځ وویشل سو .

د ۷۸-۱۱۰ م :

ويمه کد فيزيس دلومي کد فيزيس زوی دکوشاني کهول دوهم لوی پادشاه خپل سلطنت دگنگا ترڅنګ پوري ورساوه .

د ۱۲۵ يا ۱۴۴ م :

کنيشکه لوی کونشا نشاه ددنيا څلورمه لويه امپراتوری جوړه کړه ، د دوبي مرکز ئې دکاپيسا بگرام اود زمی دايښوړو . دگريکو بوديک گله هنر خپرېدنه .

د ۱۵۰ م شاوخوا :

دبودایی دين اوم وا سو ميشره گندهاری په مشرۍ د بودایی ۵۰۰ پوهانو لوجرگه دکنيشکه په فرمان په کشمير کې جوړه سوه ، دهينه يانه

کوچنی مذهب پرځای مهيا نه لوی مذهب غوره سو . اود کنيشکه په روزنه بودایی دين دارغنداو ترڅنګ او شمالا ترسير دريا پوري خپور سو . د بغلان مهاد ژاومندر د کنيشکه په فرمان جوړ سو ، دپېښور دبودا د کچکول مندر په شا جی ډيری کې جوړ سو . دگرام دشرک پرغو نډۍ دشا - لوی - کيا معبد جوړ سو .

د ۱۵۱ م شاوخوا :

د دنيا لويه څلورمه کوشاني امپراتوری دگنگا له څنګه د خراسان ترپايه اوله بحيره عرب څخه ترسير دريا اوڅننه دکنيشکه تر فرمان لاندی جوړه سوه او په همدغه وخت کې کنشکه مړ سو .

د ۱۵۴-۱۶۰ م :

دواسيشکه دکنيشکه زوی اودوهم کنيشکه دوره د بغلان دمهادزد مندر په يوناني خط دتخاری ژبی ډبرليک .

د ۱۶۹ م شاوخوا :

مهاراجه ديوه پتره هو ويشکه د کنيشکه زوی .

د ۱۸۰ م :

دخوات په خروشتهی لرغون ليک کې دهو ويشکه لوی پاچا يادونه . د افغانی کوشاني مد نيت او کلتور جوړېدنه .

د ۱۸۲-۲۲۶ م

دهوو يشکه مړينه اودواسو شکه (واسو د يوه) پاچهي .

۲۲۶ - ۲۵۱ م

د ساسا نیاو شهنشهی

۲۴۱ م

دلومړی شاپور ساسانی پاچا یرغلونه تراباسینه، له ۲۴۱ م تر ۳۶۵ م پوری د ساسانی اقتدار اوږد دیدنه - په بامیان کې په ساسانی ډول دیوالی انځور. دهوی دستو پو هنر دمانی دین جوړښت.

۲۶۰ - ۲۷۳ م

دلومړی ساسانی شاپور د نقش رستم په ډبرلیک کې دابگان (افغان) او پسکی باوره (پېښور) یا دونه. دکوشا نیاو دا مپرا توری سقوط.

۳۵۰ م شاوخوا :

کیداره (قیدار) کوشانی شهزادگان له کابل ټرکشمیر - دهفتلیانو ظهور او راوتل.

۳۸۵ م :

شاپور ساسانی د گرو مباتس هفتلی پاچا سره روغه وکړه. هفتلیان دجنوب خواته راو خوځیدل.

۳۶۷ م

کیداره په گندهاره کې سکه وو هله. ۳۷۵ م شاوخوا :

پرو شاه د کیداره زوی .

۳۸۰ م شاوخوا :

ورهران کیداری پاچا.

۴۲۵ م

پرباختر دهفتلیانو بری. شیرمه په بامیان کې .

۴۵۹ - ۴۸۴ م

بیرو ز د بهرام ساسانی زوی د کیداریانو سره په شخړو بوخت و او کنگخاس کیداری ته یی خپله خور ورکوله خو هغه ونه منله. د کیداریانو

۵۶۸ م

د هفتلیانو دلوی دولت سقوط. ددیز کانو او پیغوانو اور تیلانو او کابلشاهانو اقتدار. و که دیوه کابلشاه .

۵۸۸ - ۵۸۹ م :

د بهرام چوبین جنگ له ترکانو سره .

۶۰۰ م

په افغانستان کې ملوک طوایف: د روزگان، جغتو، گومل، کوشانی او هفتلی شاهزادگان. د غزنی لویکان - کابلشاهان - د زابل رتبهیلان - نیزکان - پیغوان - سوریان - دبامیان شیران - د غرستان شاران - تگینان - په شمالی

افغانستان کې دری ژبه - په غربی افغانستان کې پهلوی ژبه - په شرقی افغانستان کې د دری شرقی لهجه (تخاری) - د پهلوی - یونانی - سره داناگری لیک دودو نو روا چ - د

بو دایی او زر د شتی عقاید و گپون. به غور او کسی غره کی د پښتو خړک .

۶۳۰ م :

هیون - تسنگ چیني گر زندوی له سمر قنده په (۲۰) مارچ خلم او په (۲۰) اپریل بلخ او په (۳۰) اپریل بامیان ته راغی او تر د سمبر پوری له اباسین خخه تیر سو. دی د هندله خوا بیرته پر افغانستان راغی او په ۲۰ جون ۶۴۴ م داو - پو - کین (افغان) سیمه د بنو او غزنی ترمنځ یادوی او دا د نقش رستم تر ډبرلیک او بهرینه سمه پته وروسته د (افغان) دریم ذکر دی .

هیون - تسنگ په هم د غه کال (۸ ستمبر ۶۴۴ م) بد خشان ته ورسید او په ۱۲ ستمبر ترپا میر تیر او یارکند او ختن ته ولاړ .

اسلامي دوره

خلافت

۶۳۹ - ۶۴۲ م ۱۸ - ۲۲ ق

احنف د قيس زوی په خټه تميمي ديز گرد په تعاقب دطيسين له لاري خراسان ته راغی او هرات ئی ونيو. د رتبيلانو کهول په زابلستان کې تر ۲۵۸ ق پوري . دلو يکانو کهول به غزني او گردېز کې تر ۴۰۰ ق .

۶۴۲ م ۲۲ ق :

عبد الله بن عامر دکرمان له خوا د حضرت عمر فاروق په امر پر سيستان راغی او دده اسلامي لښکر تر قندهار او سنده ورسيد .

۶۴۴ م ۲۴ ق :

د اسلامي لښکرو او رتبيلانو مقابله په سيستان او هلمند اوزابل کې .

۶۴۵ م ۲۵ ق شاو خوا :

د عبد الله بن عامر عربي لښکرو کابل کلا بند کړه دلته کابلشاهانو اقتدار لاره .

۶۴۸ م ۲۸ ق :

عمير بن عثمان د خراسان حکمران .

۶۴۹ م ۲۹ ق :

عربي سپه سالار مجاشع بن مسعود جنوبي افغانستان اوگرهسير ونيو او ربیع بن زیاد سيستان لاس ته راوړ .

۶۵۰ م ۳۰ ق :

عبد الله بن قيس دخراسان حکمران سو ، عبدالرحمن بن سمره دهلمند سيمي ونيو اوپه زمينداور

کې د زون (زور) معبد ونيو وه . ۶۵۱ م ۳۱ ق : يزد گرد په مرو کې ماهوی سوري ته پناه راوړه او ديوه ژرنده گري په لاس مي سو . له دسره دساساني کهول پاچهي سوه . او اسلامي حکمران احنف بن قيس پرمرو باندی بری وموند .

۶۵۲ م ۳۲ ق

بازان دهرات او فو شنج او بادغيس پاچا د عربي حکمران عبدالله بن عامر سره دروغی معاهده وکړه او يو مليون درهمه ئی ورکړه . احنف بن قيس بلخ او طخارستان او سمنگان او گوزگانان او تالقان ونيول - دغسی هم خالد بن عبدالله هرات او بادغيس اوغور او سرخس او ټول خراسان ونيو ، که څه هم هراتي قارن ولاړ سو خو عبدالله بن خازم دی وځابه .

۶۵۳ م ۳۳ ق :

اپرو يز دسيستان د زرنج پاچا عربوته تسليم سو اودوی دا سلام خبر ولو ته دلته ملاوتې له . عبد الرحمن بن سمره د حضرت عثمان په فرمان دسيستان والی سو ، او داسلام دتبليغ له پاره ئی حسن بصری او نور فقيهان له خانه سره راوستل ، د زرنج دمسجد آد يڼه محراب ده جوړ کړه .

د ۶۵۵م ۳۵ ق شاو خوا

په غور او مرو کې دماهو سوري پاچهي . ۶۵۶م ۳۶ ق :

ثاغر بن دعور عربي سالار تر قيقان (دبلو څو قلات) پوري ولاړ . او عبدالرحمن بن سمره کابل ونيو ، او کابلشاه ايل سو .

په غور کې دشنسپ ابن خرنک امارت .

خليد بن کاس دحضرت علي له خوا دخراسان حکمران سو .

د ۶۶۰م ۴۰ ق شاو خوا :

سرود کر کوی د دري ژبي پخوانی شعر .

۶۶۱-۷۴۹ م ۴۱-۱۳۲ ق :

دعربي اموي خلافت دوره - قيس بن هيشم سلمی دبادغيس له لاري بلخ ته ورسيد او دنوبهار معبد ئی وړان کړه . عطاء خشک دبلخ پررود دري پلان جوړ کړه .

۶۶۴ م ۴۴ ق :

عبدالرحمن بن سمره بيا کابل ونيو ابو رفاعه تميم بن اسيد (صحا بی) په کابل کې شهيد سو (؟)

مهلب بن ابی صفره د کابل او پيښور له خوا تر بنه او لا هور (دایا سين تر غاړی) پوري ولاړ ، او دملتان له خوا ئی دبلو څو قندا بيل او قيقان (قلات) ونيول .

له ۶۶۷ څخه تر ۷۲۷ م ۴۷ تر ۱۵۶ ق پوري :

په سيستان اوزابلستان او جنوبي افغانستان کې دعر بو اور تبيلانو آخری جنگونه او دټول افغانستان پرسمو سيمو تر ابا سين پوري د

اسلام خپريدنگ .

۶۶۷ م ۴۷ ق :

خليد بن قره ير بو عی د حضرت علي له خوا او بيا خليل بن عبدالله حنفی دخراسان حکمران سو .

۶۷۱ م ۵۱ ق :

ربيع بن زياد حارثی دخراسان حکمران سو .

۶۷۳ م ۵۳ ق :

دعبيد الله بن زياد او دعباد بن زياد ير غلونه پر هلمند او قندهار- دقندهار دجگو تيش خو ليو تقليد او هغه (عباديه) بلل .

۶۷۴ م ۵۵ ق :

عرب لومړی پلاتر در يای آمو تير سول .

۶۷۶ م ۵۶ ق :

سعید بن عثمان بن عفان دخراسان حکمران .

۶۷۷ م ۵۸ ق :

عبدالرحمن بن زياد بن ابی سفیان دخراسان حکمران .

۶۸۰م ۶۸ ق :

سلم بن زياد دخراسان حکمران ؤ او دکابل خلکو سر واخيست او يزيدي بن زياد ئی مړ کړ نو طلحة الطلحات ورته را و ليږل سو .

۶۸۱-۶۸۳ م ۶۲-۶۴ ق :

سلم بن زياد دخراسان حکمران ؤ او عربو پرما وراء النهر لومړی حمله وکړه .

۶۸۳-۶۸۸م ۶۴-شصت نو ق :

عبدالله بن خازم پر خراسان او عبدالعزيز بن عبدالله پر سيستان

۷۵۰م ۸۶ق تر ۷۱۵م ۹۶ ق :

قتيبه بن مسلم دخراسان واکمن
سو او ټول خراسان او ماوراءالنهر
ئې فتح کړه . په ۸۶ ق کال کې
صالح بن عبدالرحمن سيستاني کاتب
ديوان او دفتر له پهلوي څخه عربي
ته را واړاوه .

۷۰۸م ۹۰ ق :

قتيبه عربي حکمران داشکمن په
در شيان کلي کې لومړی مسجد
جوړ کړ .

۷۰۹م ۹۱ ق :

قتيبه پر تخارستان حمله وکړه
او دنيوزک لښکر ئې په تالقان کې
مات کړه .

۷۱۱م ۹۳ ق :

محمد بن قاسم سند فتح کړ .

۷۱۲م ۴۹ ق :

عربو خوارزم او چغانيان و نيول
او شرقي تر کانسمر قندواخيست .

۷۱۳م ۹۵ ق :

دقتيبه لښکر بيو ننگ شاش او
فرغاي ته . په بخارا کې لومړی
مسجد جوړ سو . محمد بن قاسم
ملتان ونيو .

۷۱۵م ۹۶ ق :

په خراسان او ماوراءالنهر کې
دقتيبه بن مسلم با هلي تر قيادت
لاندې ۵۴ زره تنه عربي لښکر وو
چې د (۷) زرو عجمي مواليو
قوماندا ن ئې حيان خراساني و او
ده خلك پر عربو پارول .

قتيبه له اموي خلافته ياغي سو
او په فرغانه کې دوکيچ په وسيله
واژه سو .

وگمارل سوه - رستم بن مهرهر مزد
مجوسي متکلم په سيستان کې و .

۶۹۰-۶۹۱م ۷۱-۷۲ ق :

بگير بن وشاح پر خراسان
حکمران سو .

۶۸۹-۷۰۴م ۷۰-۸۵ ق :

موسي بن عبدالله بن خازم په
ترمذ کې حکمران و .

عبيد الله بن ابی بکره د سيستان
والی سو او هلته در تبيل او
سيستانيانو سره دده لښکر تباه سول
چه (جيش الفنا) ئې وبلل .

۶۹۱م ۷۲ ق :

وکیع بن عميره د عبدالملك اموي
خليفه له خوا پر خراسان وگمارل
سو ، د عبدالله بن خازم پخوانی
حکمران وواژه ، او دامويانو اقتدار
په خراسان کې ټينگ سو .

۶۹۷م ۷۸ ق :

مهلب بن ابی صفره د حجاج له
خوا بلخ ته راغی .

۶۹۹م ۸۰ ق :

جيش الطواويس (آراسته لښکر)
د عبدالرحمن بن محمد سره پر
سيستان راغلل او ټول زابل او کابل
ئې ونيول - شاديغو په تخار کې
دامام ابو حنيفه نعمان بن ثابت توالد
۷۰۱م ۸۳ ق :

دمهلب بن ابی صفره وفات دمو
په زاغول کې .

۷۰۳م ۸۵ ق :

مفضل بن ابی صفره دخراسان
امير بادغيس ونيوی . رتبيل دزابل
پاچا عبدالرحمن عربي ياغي حکمران
و نيو او حجاج ته ئې وسپاره .

۷۱۷-۷۲۰م ۹۹-۱۰۲ ق :

په خراسان کې د آل عسی (رضي)
دشييعيانو غور ځنگونه او دحضرت
يحيی بن زید راتک . جراح بن
عبدالله حکمی دخراسان حکمران
سو .

۷۱۸م ۱۰۰ ق :

ابو مسلم عبدالرحمن دمرودماخان
دبنداد هر مز زوی و زيږيدی دعلی
بن مجاهد کابلی لوی محدث او فقيه
ژوند - و جوړلويک په غزنه کې -
هو په باميان کې .

دآل عباس لومړنی دعوت خراسان
ته را ورسيدی .

۷۲۱-۷۲۰م ۱۰۲-۱۰۳ ق :

پر خراسان دسعید بن عبدالله
حکمرانی او ددهقا نا نو غورځنگ .

۷۳۴م ۱۰۶ ق :

دبلخ په بروقان کې داعرا بو
خانه جنگی - دخالد بن عبدالله
قسري حکمرانی له ۱۰۵ تر ۱۲۰ ق
پوری . دضحاك بن مزاحم بلخي مفسر
او محدث وفات . دشيخ سعید مقبري
وفات او بنخيدل په بلخ کې .

۷۲۵م ۱۰۷ ق :

اسد بن عبدالله د خراسان حکمران
په غور او غر جستان کې دهغه ځای
پاچا نمرون مسلمان کړ . له بروقانه
بیرته مرکز بلخ ته رانقل سو ، او
دا ښار بيا ودان سو . يزيد بن عريف
دا ښار بيا ودان سو . يزيد بن عريف
پر سيستان حکمران او معمر بن
عبدالله دسيستان قاضي سو .

۷۲۶م ۱۰۸ ق :

دبلخ دعر بی حکمران اسد بن

عبدالله په غندنه لې دبلخيا نو يو
دری شعر .

۷۲۷-۷۲۹م ۱۰۹-۱۱۱ ق :

اشرس بن عبدالله سلبي دخراسان
حکمران ؤ ، اورباطو نه جوړ سول -
بو حرير بن عبدالله لوی محدث او
عابد دزرنج قاضي سو .

۷۲۹م ۱۱۱ ق :

عبدالله بن ابی برده د زرنج لويه
مصلا په درپارس کې جوړه کړه .

۷۳۳م ۱۱۵ ق :

په خراسان کې کاختی .

۷۳۵-۷۳۸م ۱۱۷-۱۲۱ ق :

پر خراسان داسد بن عبدالله
حکمرانی ، دی په بلخ کې مړ سو .

۷۳۵م ۱۱۷ ق :

دابو عبدالله نافع کابلی محدث
او فقيه وفات .

۷۳۶-۷۳۷م ۱۱۸-۱۲۱ ق :

دلوی محدث او عالم عبدالله بن
مبارك مروی دژوند دوره .

۷۳۶م ۱۱۸ ق :

دمر جئه فرقی دمشر حارث بن
سريج قيام .

په بلخ کې داسد آباد جوړ و نه
دمکحول بن سهراب کابلی فقيه او

محدث وفات .

۷۳۸-۸۴۸م ۱۲۱-۱۳۱ ق :

پر خراسان دنصر بن سيار
حکمرانی .

۷۴۱م ۱۲۴ ق :

ابو مسلم کوفي ته ولاړ او په مکه
کې دامام ابراهيم عباسی مريد سو ،
او دآل عباس دعوت شروع سو .

۷۴۳م ۱۲۵ ق :

په بلخ کې دلوی مسجد جوړول

۷۵۰ م ۱۳۳ ق :

عبدالله بن مسعود (په نامه سکه) ابو مسلم په مرو کې د (ابو مسلم وروڼه) سید الرحمن بن مسلم په نامه سکه وروڼه د عطا بن ابي مسلم خراساني محدث او مفسر وفات په بیت المقدس کې (ولادت ۵۰ ق) .

۷۵۱ م ۱۳۴ ق :

مسلمانانو چيني اسيران راوستل او له دوی څخه ئی د کا غذ جوړول زده کړه . تگین شاه خراسان شاه .

۷۵۲ م ۱۳۵ ق :

مقاتل بن حیان بلخي محدث او مفسر په گردیز کې وفات او ښځ سو . د عطا بن میسره بلخي محدث وفات په بیت المقدس کې .

۷۵۳ م ۱۳۶ ق :

ابو مسلم حج په سفر ولاړ .

۷۵۵ م ۱۳۷ ق :

خلیفه منصور دوانیقي ابو مسلم وواژه او په خراسان کې فیروز سنباد زرد شتی دده په کسات کې دهرات له اهروانه کلی څخه راوړل سو ، خو جهور بن مرا عجلي د بغداد دخلافت له خوا دده شپيته زره اتباع او دی ووژل .

۷۵۶-۷۷۰ م ۱۳۹ تر ۱۵۴ ق :

جهان پهلوان امیر کروړ دامیر پولاد غوری زوی دشنسب سوری له کهوله خپله پښتو حماسه (قدیم ترین شعر) ووايه .

۷۵۷ م ۱۴۰ ق :

په مرو کې دسپین کا ليو خلکو

امام یحیی دزید زوی دجو زجان د ار غوی په کلی کې دشعبان په میاشت په جنگ کې دنصر بن سیار لښکر وواژه .

۷۴۵ - ۷۴۶ م ۱۲۸ - ۱۲۹ ق :

په مرو کې د حارث بن سر یج بل بغاوت او دده مرگ . جهیم بن صفوان خراساني دجهیمیه مذهبی ډلی مشر چی په دغه غور ځنگ کې شریک ووواژه سو .

۷۴۶ م ۱۲۹ ق :

عبدالله بن معاویه دابو طالب له کهوله چی په مد این او اصفهان کې را ولاړ سوی و ، ترما تسی وروسته خراسان ته راغی ، او په هرات کې ووژل سو همدلی ښځ دی . ۷۴۷ - ۷۵۵ م ۱۳۰ - ۱۳۷ ق : پر خراسان دابو مسلم د اقتدار دوره .

دبلخ دهند وان کلا جوړول د ابو مسلم له خوا . دمرو په ما جان کې دارا لاماره جوړول . دنشاپور د لوی مسجد بنا -

په غورکی دامیر پولاد بن شنسب امارت .

۷۴۸ م ۱۳۷ ق :

ابو اسحاق ابراهیم بن میمون مروزی خراساني محدث وواژه سو . ۷۴۹ م ۰۶۸ م ۱۳۲ - ۲۰۵ ق : دعبا سیانو دخلافت دوره او پر افغانستان باندی ددوی نیغ حکم - ابو مسلم په کوفه کې دعباسی کهول خلافت اعلان کړ ۱۳۲ ق . دابو مسلم سره دغور دامیر پولاد ملگری ۱۳۰ ق .

بلوا دسعید جولاه په مشری او دابو داؤد خالد مړینه .

۷۵۸ م ۱۴۱ ق :

په خراسان کې دراوند یا نو بلوا دابو مسلم دوژلنک په کسات کې .

۷۵۸-۷۵۹ م ۱۴۱ - ۱۴۲ ق :

براز بنده دسپین بیرغ سره د عباسی کهول څخه سر واخیست ، خو دجنگ پرډگر په ۶ ربیع الاول - ۱۴۱ ق وواژه سو .

په سیستان کې دحضین بن رقاد ولاییدنک .

دبلخ دقاضی متوکل بن حمران شهادت په بلخ کې .

۷۶۰-۱۴۳ ق :

دابو مجاهد علی بن مسلم کا بلی مشهور فقیه او عالم او دری قاضی او دابو حنیفه دشپخ دژوند وخت . ۷۶۱ م ۱۴۴ ق :

له منصور خلیفه څخه دبست او قندهار خلک یاغی سول او دزهیر بن محمد ازدی سره ئی سخت جنگونه وکړه .

ابو عثمان عمر و بن عبید کا بلی محدث او مفتی او شیخ معتزله او مفسر وفات سو .

۷۶۷ م ۱۵۰ ذ :

مقاتل بن سلیمان مروزی چه د قرآن تفسیر ئی په بلخ کې لیکلی و تر دنیای تیر سو -

ابو حاتم بلخي او کنکه له هندي څخه کتاب السموم په پهلوی را وړاوه .

استاد سیس هروی له باد غیسه

دحریش سیستانی په ملگری راولاړ سو ، عربی لښکرو او یازده تنه د سیس ملگری ووژل ، دی په بغداد کې ووژل سو ، مرجیله ښکلی لور ئی هارون خلیفه و کړه چه دمامون موروه .

۶۹۹ - ۷۶۷ م

۸۰ - ۱۵۰ ق :

دابو مجاهد علی بن مسلم کا بلی مشهور فقیه او عالم او دری قاضی او دابو حنیفه دشپخ دژوند وخت .

۷۶۷-۷۶۸ م ۱۵۰-۱۵۱ ق :

عباسی والیانو په نشاپور کې پهخپل نامه سکه ووهله .

روسی سودا گرانو دبیز نتین او بغداد او پارس او کرمان او جنوبی افغانستان له لاری دسند او هند او چین تجارت کاوه .

۷۶۷ م ۱۵۰ ق :

ابوالجارو دزیاد بن منذرخراساني شیعی فقیه او دحضرت امام محمد باقر دتفسیر راوی وفات سو .

په سیستان کې دمحمد بن شداد لغیری او آذرویه بن مرزبان زردشتی ولاییدنک -

دمعن بن زایده راتگ او تر رخج (ارغنداو) پوری پر مختگ

سیستانیانو په ۱۵۱ ق دده نس

ور خیری کړه .

۷۶۹ م ۱۵۲ ق :

په وپهند کې ددده دمعبد پر ځای مسجد جوړ سو .

۷۷۴ م ۱۵۸ ق :

دمقاتل بن سلیمان بلخي محدث وفات په آبادان کې .

۷۷۵ ق ۱۵۹۹

په سيستان کې د خارجي نوح ولاړيدنه او د حمزه بن مالك په لاس محو كيدل .

امام حسين بن واقد د مرو قاضي او ابو غانم يونس مروزي قاضي مړه سول .

۷۷۶ ق ۱۶۰۹

يوسف البرم خارجي په ميمنه مرغاب او پو شنج كي را ولاړ سو عربی حکمران یزید بن مزید دی ونيوی ، او په بغداد كې وواژه سو .

خاقان لويك په گردين كې - امير ناصر بن امير كروړ سوري په غور كې .

۷۷۷ ق ۱۶۱۱

دهاشم بن حكيم (مقنع) ولاړيدنه (دمرود كازه له كلي څخه) په هرات او بادغيس او مرو كي دده د سپين كاليو انقلابيانو ښورښتونه ، چي ديرش زره تنه ئي په ماوراءالنهر كي ووژل سوه (۱۶۳ ق ۷۷۹ م) .

۷۷۸ ق ۱۶۲۲

ابراهيم بن ادهم بلخي مشهور صوفي او زاهد دروم په سوفتن كي مړ سو .

۷۷۹ ق ۱۶۳۳

دامام ابراهيم بن تهمان با شاني لوی هروی محدث په مکه كي وفات . دابو معاذ بكير نشاپوري قاضي او مفسر وفات . دشيخ ابوبكر يعقوب قاري وفات او ښخيدل په بلخ كي .

۷۸۰ ق ۱۶۶۴

دغزني په درب با ميان كي دلويكانو دبت خاني پر ځای مسجد افلح جوړ سو .

۷۸۰-۷۸۳-۱۶۶۷ ق ۱۶۷۷

دمسيب بن زهير حكمراني او د مسيبي سكي رواج -

بشار بن برد تخاري مشهور شعري شاعر (تولد ئي ۹۵ ق) دالمهدي خليفه په حكم تروهلو لاندی مړ سو ۱۶۷ ق .

دامو په بيايان كي دفضل آباد جوړول ۱۶۷ ق .

المهدي خليفه خپل استا ځي كابل شاه خنجل (خنجل) ته واستاوه (۱۶۴ ق) .

۷۸۲ ق ۱۶۶۶

دفضل بن سليمان په حكم دهرات مخكي مساحت سوي . دهرات دحله فروشانو بازار يزید بن جرير بجلی جوړ کړی .

۷۸۳ ق ۱۶۷۷

دمحمد بن ميمون مروزي محدث او عالم وفات .

۷۸۵ ق ۱۶۹۹

تميم بن سعيد دسيستان حکمران بر بست او رڅخ تر او غنداوه حمله وکړه اودرتبيل ورور ئي ونيو .

دنصر صيقل بن عبدالکريم بلخي لوی فقيه وفات .

۷۸۶ ق ۱۷۰۷ شا وخوا :

امير بنجي نها ران قسيم امير المؤمنین په غور كي امير او شيش بن بهرام د غورسپه سالار سو .

۷۸۷ ق ۱۷۱۱

جعفر بن محمد پر خرا سان حکمران سو او دده زوی عباس کابل ونيو او د شاه بهار معبد ئي وړان کړی .

دبلخ دقاضي عمر بن ميمون رماح وفات په بلخ كي .

۷۸۹ ق ۱۷۳۳

عباس بن جعفر دخراسان حکمران سو ، او دسيستان او هلمند خلک د حضيین په مشري و ښوريدل .

دابو عصمه نوح بن يزید مروی قاضي دحنفي فقه دجامع وفات .

۷۹۰ ق ۱۷۴۴

خالد غطريف دخراسان حکمران د (غطيفي) در هم سکه ووهله . دشقيق بن ابراهيم بلخي زا هد شهادت په واشگر دکي .

۷۹۲ ق ۱۷۶۶

داؤد بن بشر سيستاني دسيستان والي سو . ده دحضيین سيستاني ښورښت په سيستان كي آرام کړی .

حسن شیر باميان -

۷۹۳-۷۹۵-۱۷۷۷-۱۷۹۹ ق :

برمكي فضل دبلخي يحيی زوی د خراسان حکمران سو او نیم مليو ن د (خراسان لښکر) ئي ودراره .

دبخارانوی مسجد ئي جوړ کړی باميان ئي ونيوی او دسرخ بت او شابهار معبدونه ئي وړان کړل .

حسن ئي دخپلو نیکو نو په لقب (شیر باميان) هلته مقرر کړی .

۷۹۴ ق ۱۷۸۸

فضل ديحيی برمکی زوی دنوبهار

یوه خنده ونړوله او پرځای ئي دبلخ مسجد جوړ کړی .

۷۹۶ ق ۱۸۰۰

علی بن عیسی ماهان د خراسان والي ؤ -

دابو عا صم محمد بن فضل فقيه او محدث وفات .

۷۹۷ ق ۱۸۱۱

دعبدالله بن مبارك مروزي امام او محدث وفات .

۷۹۸-۸۲۸-۱۸۲۳ ق :

امير حمزه بن عبدالله سيستاني په خراسان كي د خار جيا نو په مرسته پور ته سو . هارون الرشيد دده مقابلي ته خراسان ته راغی حمزه له نشاپوره تر سند پو ري سيمي ونيولی او په ۲۱۳ ق ووژل سو .

۷۹۸ ق ۱۸۲۳

دو سيم بن جميل بلخي شيخ او محدث وفات او ښخيدل په بلخ كي .

۸۰۲ ق ۱۸۷۷

دفضيل بن عياض مروی دخراسان دلوی صوفي په کونه كي وفات .

دجعفر بن يحيی پر مکی لوی وزير وژل په بغداد كي (تولد ئي ۱۵۰ ق) .

۸۵۰ ق ۱۹۰۰

عايد بن حبيب هروی محدث او د امام احمد شيخ وفات سو .

ديحيی بن خالد بر مکی بلخي د بغداد دوزير وفات (ولادت ۱۲۰ ق)

۸۰۶ ق ۱۹۱۱

هر ثمه بن اعين دخراسان والي سو . فضل بن موسی مروی محدث وفات سو .

(۵)

خپلواک خراسان

۲۰۰ ق

سيستان خارجي قائد دگريدز کلا جوړه کړه -

دکرا ميانو د مذهبي فرقې پيدا کېدنه -

د خراساني او عربي فرهنگ سره گډه ينده او د پوه (خراساني اسلامي) کلتور پيدا کېدنه -

د حنظله باد غيسي ددري شاعري دوره - د ابوسليمان موسي جوزجاني عالم وفات .

۸۱۶ م ۲ - ۲۰۱ ق :

په خراسان کې وچ کالي او کاڅتې . د قاسم بن زريق بلخي فقيه وفات او ښخيدل په بلخ کې .

په ټول افغانستان کې د بريد (پست) لاري او پړاوونه جوړيدل . په خراسان کې دعيا راتو دډلو جوړښت چې جوانمردان او فتنه پالان هم بلل .

۸۱۷ م ۲۰۲ ق :

فضل بن سهل خراساني وزير د مرو په يوه حمام کې وواژه سو (ولادت يې په سرخس کې ۱۵۴ ق) . خواجه قطب الدين محمد رځبند د هرات په ښار کې وفات او ښخ سو .

۸۱۸ م ۲۰۳ ق :

د نصر بن شمیل مروی د نوحود امام او محدث وفات .

د امام علي رضا (رض) وفات او ښخېدنه په طوس کې (دوشنبه د

له ۷۱۸ - ۸۱۵ م ۱۰۰ ق ۲۰۰ ق پورې :

په خراسان کې د عربي اشرافيت پر خلاف د شعوبه وو پيدا کېدل . د عربي ژبې رواج .

په سيستان او خراسان کې داموي او عباسي خلافت پر خلاف د خوارجو خپرېدنه -

په دري ژبه د عربي لغاتو ننوتل . د خراسان په ښارو کې د معتز له وو خپرېدنه .

دلته ابو مسلميه فرقه پيدا سوه . چې ابو مسلم ئي دالو هيت درجي ته رساوه .

۸۱۵ - ۹۰۰ م ۲۰۰ - ۲۸۷ ق : د حديث د صحاحو تاليف د خراسان د پوهانو له خوا او ددي علم تشكيل او په خراسان کې د علم حديث او حنفي فقه رواج .

۸۱۵ م ۲۰۰ ق حدود .

چغان خدات د آمو پر شمالي غاړو حکمران و . دموسي بن سليمان جوزجاني حنفي فقيه دالسير الصغير دمو لف وفات .

محمد بن خاقان دگر ديز کوشاني شهزاده . لکتور مان کابلشاه .

امير بنجي نهاران په غور کې . حمزه شاري امير المومنين د

۸۱۸ م ۱۹۳ ق :

د امام بخاري محمد بن اسما عيل زيريدنه .

د عمر بن هارون بلخي محدث او مفتي وفات او ښخيدل په بلخ کې .

۸۱۲ م ۱۹۷ ق :

سامان خداة بلخي چه زر دشتي و ، د مامون الرشيد پر لاس مسلمان سو . اسد دده زوی د مامون په دربار کې و .

۸۱۴ م ۱۹۹ ق :

په بست کې دخاش حرب بن عبیده ولاړ سو .

د خراسان دلوی قاضي ابو مطيع حکم بن عبدالله بلخي د فقه الاکبر دراوی او د حفص بن عبدالرحمن بلخي دنشاپور د قاضي وفات .

کابلشاه دخپل دربار يو عالم او منجم ذوبان حکيم د مامون الرشيد دربار خراسان ته واستاوه .

د ابو معاذ خالد بن سليمان امام وفات او ښخيدل په بلخ کې .

عباس بن جعفر د خراسان والي سو ، هارون الرشيد در بيسع الاول په مياشت په طوس کې مړ او ښخ سو .

په همدغه کال د مامون په ستاينه کې عباس مروزي دري قصيده وويله (؟) او ابوسهل نصير مروزي عالم وفات سو .

علي بن عيسي بن ماهان د بلخ عليا باد جوړ کړ .

فضل بن يحيى بر مکي په حبس کې مړ سو .

۸۰۹ - ۸۱۸ م ۱۹۴ - ۲۰۳ ق : مامون خليفه په خراسان کې و - د ابو حفص عمر بن هارون بلخي عالم او شفيق بن ابراهيم بلخي زاهد او فقيه د وفات کال ۱۹۴ ق .

۸۱۱ م ۱۹۶ ق :

د مامون او امين په جنگ کې د طاهر پو شنګي لښکر کشي او د بغداد نيول .

شوال (۷) ولادت شوی په مدينه کي
۱۵۳ ق :
امام علي رضا په هرات کي سکه
ووځله (دمشهد موزيم) .
۸۱۹ - ۸۲۱ م ۲۰۴ - ۲۰۶ ق :
دغسان بن عباس حکمراني دآمو
پر سيمو او دنوح بن اسد ساماني
روزنه په سمرقند کي اوپه خراسان
کي دايله جاري لښکرو بلوا په
۲۰۶ ق .
۸۲۰ م ۲۰۵ ق :
دخلف بن ايوب عامري بلخي
محدث اوفقيه وفات اوښخېدل نه
په بلخ کي .
۸۲۱ م ۲۰۶ ق :
داؤد بن بانيجور تخاري دبصري
عامل و .
۸۲۱ - ۸۲۲ م ۲۰۵ - ۲۰۷ ق :
ظاهر د حسين پو شنگي زوی په
خراسان کي مستقل دولت جوړ کړه
او په جمعه ۲۴ دجما دی الا خري
۲۰۷ ق ئي خپل استقلال اعلان کړه
او مړ سو .
۸۲۱ م ۲۰۶ ق :
داسحاق بن بشر بن محمد بلخي
بخاري مورخ دکتاب الفتوح دمؤلف
وفات په بخارا کي . ولادت ئې په
بلخ کي .
۸۲۲ - ۸۲۸ م ۲۰۷ - ۲۱۳ ق :
طلحه د ظاهر زوی په خراسان
کي پاچا و .
۸۲۶ م ۲۱۱ ق :
د ابو بکر ابراهيم بن رستم
مروزي حنفي فقيه وفات .
د ابو معاذ فضل بن خالد مروزي
نحوي وفات .

۸۲۷ م ۲۱۲ ق

د محمد بن يوسف فريابي محدث
او عالم وفات .
(تولد ئې ۷۲۷ م ۱۲۰ ق) :
۸۲۸ - ۸۴۴ م ۲۱۳ - ۲۳۰ ق :
له طاهريانو څخه د دريم پاچا
عبد الله بن طاهر پاچهي .
ده په ۲۱۳ ق زرد شتي کتا بونه
وسو ځل .
۸۲۹ م ۲۱۴ ق :
دشداد بن حکيم بلخي قاضي او
حنفي فقيه وفات اوښخېدل په بلخ
کي .
۸۳۰ م ۲۱۵ ق :
د مکي بن ابراهيم بلخي محدث
او عصام بن يوسف بلخي فقيه او
محدث ، او يحيى بن نصر مروی
محدث وفات .
۸۳۵ م ۲۲۱ ق حدود :
داحمد بن عبد الله حبش مروزي
لوی منجم د ژوندانه عصر او پر زيچ
شهر يار باندی دده څيړنی .
د محمود وراق د دري قديم شاعر
او سعيد اخفش اوسط بلخي دسيبويه
د شاگرد وفات .
۸۳۷ م ۲۲۲ ق :
د ابو عبد الله حسين بن محمد بن
خسرو بلخي فقيه د مسند ابو حنيفه
دراوی وفات .
۸۳۷ م ۲۲۳ ق :
د ابو عبید قاسم بن سلام هروي
لوی محدث او فقيه او مؤلف وفات
په مکه کي (ولادت ئې په هرات کي
۱۵۷ ق) .
۸۳۹ م ۲۲۵ ق :
دفر غاني سخته رين دله (زلزله) .

۸۴۰ م ۲۲۶ ق حدود :
عمران بن موسی بن يحيی بر مکي
دسند امير و، دده پلار موسی هم
دسند امير و چې په ۲۲۱ ق مړ سو
او دی ئې پر ځای کښينو ست .
دليث بن مساور د بلخ دقاضي او
فقيه وفات او په بلخ کي ښخیدنک
۸۴۱ م ۲۲۷ ق :
د سعيد بن منصور جوزجاني بلخي
محدث او مفسر وفات په مکه کي
(رمضان)
د بشر حافي بن حارث مروی
صوفي او محدث وفات په بغداد کي .
افشين د شمالي شرقي خراسان
يو مشر ، دعباسي د ربار سپه
سالار ووژل سو .
۸۴۴ م ۲۳۰ ق :
د ابو الينبغی عباس بن طر خان
دري بيتونه دسمرقند په مرثيه کي .
دزکريا بن يحيی بلخي دالا يمان
دمؤلف او محدث وفات .
۸۴۴ - ۸۶۲ م ۲۳۰ - ۲۴۸ ق :
دو هم طاهر د عبد الله زوی
طاهري څلرم پاچا و .
۸۴۶ م ۲۳۲ ق :
داؤد بن الياس دبا نيچور کهول
د شمالي هندو کش پاچا سکه ووهله .
ابوالو ليد احمد بن ابي رجا عبدالله
هروي لوی محدث په هرات کي وفات
او ښخ سو .
۸۴۷ م ۲۳۳ ق :
ديحيی بن معين سرخسي مشهور
محدث او رجالي پوهاند وفات (دده
تولد ۷۷۴ م ۱۵۸ ق) .
د ابو علي حسين بن وليد نساپوري
(کمیل) لوی محدث وفات ۲۳۳ ق .
وخش د حکمران وفات .
۸۴۷ - ۸۷۲ م ۲۳۳ - ۲۵۹ ق :
داؤد بن الياس دآل بانيجور
څخه د بلخ او تخار او هندو کش د
سيمو پاچا .
۸۴۹ م ۲۳۵ ق :
دسريچ بن يونس مروزي محدث
او مفسر او فقيه وفات .
۸۵۱ م ۲۳۷ ق :
دحاتم اصم بن عنوان بلخي مشهور
صوفي وفات په واشگرد کي .
۸۵۲ م ۲۳۸ ق :
داسحاق بن ابراهيم (ابن راهويه)
لوی مروی محدث او فقيه وفات .
۸۵۵ م ۲۴۰ ق :
د محمد بن عمر وراق تر مذی
بلخي صوفي د ژوند وخت .
د امام قتيبه بن سعيد بغلاني لوی
محدث وفات او ښخېدل په بغلان
کي (ولادت ۱۴۸ ق په بلخ کي) .
د ابو حامد احمد بن خسرو په
بلخي صوفي وفات په بلخ کي .
۸۵۵ م ۲۴۱ ق :
دلوی مروی عالم او دمنذ هب
خاوند امام احمد بن حنبل وفات .
(تولد ۷۸۰ م ۱۶۴ ق)
د ابو قدامه عبید الله بن سعيد
سرخسي محدث وفات .
۸۵۶ م ۲۴۲ ق :
الياس د ساماني اسد زوی په
هرات کي مړ سو .
دمحمد بن اسلم طوسي مفسر او
محدث دالا يمان والا عمال دمؤلف
وفات .
۸۵۷ م ۲۴۳ ق :
د هاشم بن بانيجور تخاري د
وخش د حکمران وفات .

۷۷۷ - ۸۵۹ م ۱۶۰ - ۲۴۴ ق : په چغا نيان کي حکمران و .
 داحمد بن منيع بن عبد الرحمن بغوی مرو رو دی محدث د ژوند دوره .
 د محمد بن ابان بلخي محدث وفات په بلخ کي ۲۴۴ ق .
 د قاضي ابو مطيع بلخي وفات په بلخ کي .
 د محمد بن مالک بلخي فقيه وفات او ښخېدل په بلخ کي .
 ۸۶۱ - ۸۷۸ م ۲۴۷ - ۲۶۵ ق : د يعقوب ليث صفاري پاچهي پر افغانستان او ايران باندی .
 د احمد بن يعقوب بلخي عالم وفات او ښخېدل په بلخ کي ۲۴۷ ق .
 ۸۶۱ م ۲۴۷ ق : په ۲۵ محرم يعقوب ليث صفاري په زرنج کي پاچا سو .
 ۸۶۲ - ۸۷۲ م ۲۴۸ - ۲۵۹ ق : محمد ددوهم طاهر زوی دخراسان پادشاه و .
 هوی - چا وکور يائي راهب باميان ته راغي ۸۷۲ م .
 ۸۶۴ - ۹۹۰ م ۲۵۰ - ۳۸۰ ق : په چغا نيان او تخار او د آمو په سيمو کي دآل محتاج د اقتدار دوره .
 ۸۶۴ - ۱۰۱۹ م ۲۵۰ - ۴۱۰ ق : په جوزجان کي دفریغون کهول پاچهي ، د دوی اقتدار تر غور او هلمند پوري و .
 ۸۶۴ م ۲۵۰ ق حدود : دبسام کورد خارجي او د محمد بن مخلد قديم دری شعرو نه په سيستان کي .
 احمد دچغان خدات له کهو له

دخاقان له کهوله) په پختيا کي .
 ۸۶۶ م ۲۵۲ ق : يعقوب ليث صفاري پاچا ته صالح بن حجر درتبيل ترپور دار غندا و په کوهر (کوهرک) کي ياغي سو ، يعقوب دی په ۲۵۳ ق وواژه .
 د زياد بن ايوب طوسي محدث او گرزند وی وفات (ولادت ۱۶۶ ق) ۹۶۷ م ۲۵۳ ق حدود : امير سوري په غور کي .
 يعقوب ليث صفاري رخج - والستان - بست - هرات ونيول .
 ۸۶۹ م ۲۵۵ ق : د شمر بن حمدويه هروي د عربي ژبي عالم او د کتاب الجيم دخواند وفات .
 د محمد بن کرام سيستاني د کراميانو د مذهب مؤسس په بيت المقدس کي او دمحمد بن علي حکيم تر مذي په ترمذ کي وفات .
 دابو حاتم سهل بن محمد سجستاني عالم وفات (ولادت ۱۷۲ ق) ۳۱ آگست - ۸۷۰ م ۳۰ رمضان - ۲۵۶ ق : امام محمد بن اسما عيل بخاري دصحيح بخاري خاوند دسمر قند په خرتنگ کي وفات او هم ئی هوري ښخ کي .
 ۸۶۹ م ۲۵۶ ق : يعقوب ليث پر فيروز بن کنک کابلشاه باندی بری وموند .
 ۸۷۰ م ۲۵۷ ق : يعقوب ليث صفاري کا بل ونيو او دکابل بتان ئی دبغداد د المعتمد خليفه در بار ته واستول .
 د ابو داؤد سليمان بن اسحاق سجستاني صاحب السنن وفات په بصره کي .
 ۸۷۱ م ۲۵۸ ق : ابو منصور افلح دمحمد بن خاقان لويکی زوی په گردیز کي يعقوب ليث ته غاړه کښيښو ، لس زره درهمه ججه ئی دکاله ومنله .
 يعقوب ليث له داؤد بن اليا س بانيجوري خخه بلخ ونيو .
 ۸۷۲ - ۸۹۵ م ۲۵۹ - ۲۸۲ ق : دريم طاهر دمحمدزوی دطاهريانو آخرنی پاچا په نشا پور کي .
 ۸۷۳ م ۲۵۹ ق : يعقوب ليث صفاري پر محمد بن طاهر پوشنگي بری وموند او هغه ئی زندانی کي .
 د ابراهيم بن يعقوب جوزجانی لوی محدث وفات .
 ۸۷۳ - ۸۷۸ م ۲۶۰ - ۲۶۵ ق : ابو داؤد محمد بن احمد بن بانيجور د بلخ او تخار او جوزجان او ترمذ پاچا و ، په ۲۶۰ ق ئی سکه وهلي ده .
 ۸۷۳ م ۲۶۰ ق شا وخوا : يعقوب ليث صفاري په پنجپير کي سکه ووهله .
 ۸۷۳ م ۲۶۰ ق شاوخوا : محمد بن وصيف سگزی د يعقوب ليث د دربار سر منشی په دری ژبه يوه قصيده د پاچا په ستاينه کي وويله .
 ۸۷۳ م ۲۶۰ ق : دابو محمد فضل بن شا دان نشا پوري شيعی عالم کلام او دامام رضا دشاگرد اولوی مؤلف وفات .

۷۸۴ - ۸۹۲ م ۲۶۱ - ۲۷۹ ق:

نصر داحمد ساماني بلخي زوی د شمالي افغانستان او ماوراءالنهر ساماني اول پاچا و .

۸۷۵ م ۲۶۱ ق:

دامام مسلم بن حجاج قشيري نساپوري دصحيح مسلم خاوند وفات دنشا پور په نصر آباد کي (۲۵ رجب)

دبايزيد طيفور بن عيسي بسطامي مشهور خراساني صوفي وفات په بسطام کي .

په نشا پور کي د احمد بن عبدالله خجستاني زولاولېدل .

د محمد بن فضيل بلخي عابد وفات او تدفين په بلخ کي (ولادت ۱۷۱ ق)

۸۷۸ - ۹۰۰ م ۲۶۵ - ۲۸۷ ق:

د عمر وليث صفاري دپاچهۍ دوره ۸۷۸ م ۲۶۵ ق:

يعقوب ليث صفاري په دو شنبه ۱۴ شوال په جنديسا پور کي په قولنج مړ سو .

خواجه علي بن موفق لوی شيخ او صوفي په هرات کي وفات او ښخ سو .

۸۷۹ م ۲۶۶ ق:

احمد بن عبد الله خجستاني په خراسان کي ښورښت وکړ خو عمرو ليث دى په ۲۶۷ ق مات کړ . احمد بن عبد الله خجستاني د خراسان امير ، ديبهقي دسبزوار مسجد او منبر جوړ کړ .

۸۸۰ م ۲۶۷ ق:

د ابو بکر نصر بن يحيى شاذان بلخي محدث او فقيه وفات .

۸۸۱ م ۲۶۸ ق:

د امام ابو الحسن احمد بن سيار مروزي محدث او شافعي فقيه وفات . د احمد بن عبد الله خجستاني وژل .

دنصير بن يحيى بلخي فقيه او عالم زاهد وفات او ښخېدل د بلخ په نو بهار کي .

۸۸۲ م ۲۶۹ ق:

په نساپور کي د رافع دهر ثمه درزي اقتدار .

۸۸۳ - ۲۷۰ ق حدود:

محتاج د احمد زوی دچغان له پښته په چغان نيان کي دآل محتاج موسس سو .

د محمد بن فروخ بلخي زا هد وفات او ښخېدل په بلخ کي .

۸۸۴ م ۲۷۱ ق:

د حمدون قصار نشا پوري دملا متيانو دشيخ وفات په نساپور کي .

۸۸۵ - ۹۰۵ م ۲۷۲ - ۲۹۳ ق: بيگک بن عباس بن بانيجور تخاري دختل حکمران و .

حارث بانيجوري تخاري په ختل کي سکه ووهله .

۸۸۶ م ۲۷۲ ق:

د ابو معشر جعفر بن محمد بلخي منجم وفات په واسط کي .

د بغداد د خليفه فرمان د عمرو ليث پر خلاف .

۲۲ فروري ۸۸۹ م ۱۶ شوال

۲۷۵ ق:

دامام ابو داؤد سليمان بن جارود سجستاني د صحيح سنن دخواند وفات په بصره کي .

۸۹۰ م ۲۷۸ ق:

د سيد ابو عبد الله محمد مختار بن احمد هروي وفات او ښخېدل په هرات کي .

۸۹۲ - ۹۴۸ م ۲۷۹ - ۳۳۷ ق:

د امير احمد بن فريغون امارت په جوزجان او بلخ کي .

۸۹۲ - ۹۰۷ م ۲۷۹ - ۲۹۵ ق:

اسماعيل بن احمد ساماني دوهم پادشاه .

۸۹۲ م ۲۷۹ ق:

دعمرو ليث سلطنت پر خراسان ومنل سو .

د محمد بن سلمه بلخي عابدوفات

۸۹۲ - ۹۰۰ م ۲۷۹ - ۲۸۸ ق:

د ابو جعفر احمد بن محمد بن احمد بن بانيجور دحکمراني دوره ، ده په ۲۸۸ ق په اندراب کي سکه ووهله .

۸۹۳ م ۲۷۹ - ۲۸۰ ق:

د ابوبکر احمد نسايي خراساني محدث دالتا ريخ الکبير خاوند وفات . داحمد بن طاهر ابن طيفور

خراساني مرو رودي مورخ دتاريخ بغداد دمؤلف وفات . (تولد ئی - ۲۰۴ ق)

۱ نومبر ۸۹۲ م دوشنبه ۱۲ درجب ۲۷۹ ق

د امام ابو عيسي محمد بن عيسي ترمذي دجامع صحيح خاوند وفات په ترمذ کي .

۸۹۳ م ۲۸۰ ق:

دافلح بن محمد دگريز دلو يک او سامند کابلشاه د ژوند وخت .

دعلي بن عبد الله بن هيصم هروي عالم او اديب وفات .

دعثمان بن سعيد د ارمي سيستاني او هروي لوی محدث وفات په هرات

کي (ولادت ئی ۲۰۰ ق)

دمحمد بن اسماعيل سلمی ترمذي محدث وفات .

د محمد بن عمر بلخي شافعي د العالم والمتعلم دمؤلف وفات (مشهور په وراق) .

اسماعيل ساماني د خلافت له درباره دماوراءالنهر او بلخ په امارت ومنل سو .

۸۹۵ م ۲۸۲ ق:

دظاهر يانو سلطنت چي له ۲۰۵ ق څخه شروع سوې و ، پر دريم ظاهر باندې په نشا پور کي ختم سو .

۸۹۶ م ۲۸۳ ق:

عمرو ليث دبست - داورد سيمي يوبت دبغداد خليفه المعتضد ته واستاوه .

۸۹۸ م ۲۸۵ ق:

د محمد بن اسحاق بن سعيد سعدی هروي شافعي محدث او فقيه دكتاب الضياع دمؤلف وفات .

۸۹۹ م ۲۸۶ ق:

ابو العباس احمد بن محمد سرخي لوی خراساني فيلسوف او رياضي پوهاند ديعقوب کندي شاگرد وواژه سو .

(په ابن الطيب مشهور و)

دعلي بن عبد العزيز بن مرزبان بغوي محدث دالمسند الکبير دمؤلف وفات .

۹۰۰ م ۲۸۷ ق:

عمر وليث صفاري د۷۰ زرو سپرو سره په بلخ کي داسماعيل ساماني سره وجنگيدی خو ونيول سو او بغداد ته واستول سو ، چي هلته ئي مړ کړ .

۹۰۵ م - ۲۹۲ ق

داحمد بن علي بن سعيد مروزي
دمشق دقاضي وفات (ولادت
۲۰۲ ق) دمحمد بن احمد هروي فقيه
او محدث وفات .

۹۰۶ م - ۲۹۴ ق

دمحمد بن نصر مروزي فقيه ا و
محدث وفات په سمر قندکي .

(ولادت ۲۰۲ ق)

دعبدالله بن محمد بن علي ... بن
زبير بلخي محدث او مؤرخ و ز له په
بغداد کي .

۹۰۶ م - ۲۹۳ ق

دعبدالله بن محمد عيسي مروزي
محدث اودشافعي مذهب خپروونکي
اولوي مفتي وفات په مروکي ،
(ولادت ۲۲۰ ق) .

۹۰۷ - ۹۱۳ م - ۲۹۵ - ۳۰۱ ق

د احمد د اسمعيل زوی سا ماني
درېم پاچا سلطنت -

دامام ابو بکر محمد بن اسماعيل
مهران نشا پوري لوی محدث وفات .
۹۰۸ - ۹۱۰ م - ۲۹۶ - ۲۹۸ ق :
ليث بن علي بن عمر وليث (شير
لباده) د سيستان پاد شاه و .

۹۰۹ م - ۲۹۷ ق

ابو محمد هاشم سرواني د پښتو
قديم شاعر په بست کي مې سو
(ولادت ۲۲۳ ق) .
ليث بن علي د سيستان امير د
ساماني قائد حسين بن علي مروزي
په امر ووژل سو او پر ځای ئي معدل
بن علي کښيښوست خو دی هم په
۲۹۸ ق هرات ته نفی سو .

د ابو سعيد يحيى بن منصور زاهد
دهرات دجامع امام وفات (شعبان) .
ابو عمران سيمجور دواتي (دسا
مانيانو سر منشي) دخرا سا ني
سيمجور يانو دکهول موسس او د
ري حکمران و په ۳۱۴ ق .
ابو الفضل بلعمي دامير اسما عيل
ساماني وزير سو .

۹۰۱ م - ۲۸۹ ق

عمرو ليث صفاري پاچا په بغداد
کي وواژه سو .
اسماعيل ساماني پاچا دخراسان
په امارت هم ومانه سو .

دحسين بن محمد بن زياد نشاپوري
محدث وفات .

۹۰۱ - ۹۰۸ م - ۲۸۹ - ۲۹۶ ق :
طاهر بن محمد بن عمر وليث د
سيستان پاچا و .

۹۰۱ - ۱۱۱۱ م - ۲۸۹ - ۵۵۰ ق :
دغريستان (غرجستان) دشا رانو
کهول د حکمراني دوره .

۹۰۲ م - ۲۹۰ ق

د هرات دامام زاهد او محدث
ابو سعيد مهين وفات او بنخيدل په
هرات کي .

مسعودي مروزي د دري لرغوني
شاعر د شاهنامي نظم کوونکي د
ژوند وخت .

دمنصور بن اسحاق سجستاني
فقيه او اصولي وفات .

۹۰۳ م - ۲۹۱ ق

کملو کابلشاه و .
د محمد بن ابراهيم پوشنگي فقيه
او محدث وفات په نشا پور کي
(ولادت ۲۰۴ ق) :

فضل دسپل زوی (ذوالر ياستين)
دکابل شاه ، تخت او تاج په مروکي
مأمون خليفه ته را وړل او هغه تاج
په کعبه کي وځړول سو .
مهرباب د دومي کوشاني کهو له
کابلشاه و .

۹۱۰ - ۹۹۸ م - ۲۹۸ - ۳۸۸ ق

په خرا سان کي د دواتي
سيمجوري کهول اقتدار .

د احمد بن مسروق طوسي صوفي
وفات په بغداد کي (ولادت ۲۱۴ ق)
د زکريا بن يحيى نشا پوري
(بزاز) فقيه او محدث وفات .

دمحمد بن علي بن طرخان بلخي
محدث وفات (ولادت ۲۲۱ ق) .

۹۱۱ م - ۲۹۹ ق

ابو علي معدل بن علي بن ليث د
سيستان صفاري پنځم پاچا په هرات
کي نفی البلد و .

۹۱۲ م - ۳۰۰ ق

د ابو علي حسين بن احمد سلامي
بيهي دکتاب ولاه خراسان اونورو
کتابو دمؤلف وفات .
د ابو العباس حنوذ مروزي ددري
قديم شاعر د ژوند عصر .

ابو سعد مظفر د محتاج زوی او
ابوبکر محمد بن مظفر په ساما ني
در بار کي چغاني اميران وو .

ابو حفص حکيم بن احوص سغدي
ددري قديم شاعر شهرو د موسيقي
آله اختراع کړه .

ابو حفص عمر و بن يعقوب بن محمد
بن عمرو ليث د سيستان صفاري
شيرم پاچا په سيستان کي .

۹۱۳ - ۹۴۲ م - ۳۰۱ - ۳۳۱ ق :
دوهم نصر د احمد زوی سا ماني
خلرم پاچا په خراسان او ماوراءالنهر
کي .
دجعفر بن محمد فريابي مشهور
قاضي او محدث وفات (ولادت ۲۰۷ ق) .

اگست ۹۱۵ م - ۱۳ صفر ۳۰۳ ق :
د احمد بن علي نسايي د سنن
نسايي خاوند وفات په رمله کي .

۹۱۷ م - ۳۰۵ ق :
دمحمد بن محمد بن سلام حنفي بلخي
فقيه وفات .

۹۱۹ م - ۳۰۷ ق

په خرا سان کي د احمد بن سهل
دبغاوت کښيښول .

دعبد الرحمن بن حسين نشا پوري
محدث او دمسنند دخواوند وفات .

۹۲۲ م - ۳۱۰ ق

جعفر بن احمد بن محمد بانيجوري
په ۳۱۰ ق په ختل کي حکمران و ده
په ۳۱۰ - ۳۱۲ - ۳۱۳ ق سکه وهلي
ده .

ابو عبد الله محمد بن احمد بن
نصر جيهاني ساماني وزير خپل
جغرافي کتاب (المسالك والممالك)
تأليف کي چي اوس نسته .

دلوی خرا ساني محدث عبد الله
بن محمد بغوی د معجم الصحا به د
خاوند وفات - (دده تولد ۲۱۰ ق
۸۲۵ م)

۹۲۳ - ۹۶۳ م - ۳۱۱ - ۳۵۲ ق :
دعبدالله بن عروه هر و ي محدث
وفات او بنخيدل په هرات کي .

د امير ابو جعفر احمد بن محمد

د افغانستان تاریخي پېښلیک

بن خلف بن لیث صفاری اوم پاچا په ۳۲۹ ق وفات سو . سلطنت .

۹۳۴ م ۳۲۲ ق :

د ابو زید احمد بن سهل لوی متکلم او فیلسوف او دصور الاقالیم د مؤلف وفات (ولادت ۲۳۵ ق)

۹۳۵ م ۳۲۳ ق :

د موسی بن عباس بن محمد جوینی نشا پوری لوی محدث وفات په جوین کی .

۹۳۶ م ۳۲۵ ق :

د ابو الحسن شهید بن حسین جهودانکی بلخی شاعر اومتکلم وفات .

۹۳۷ م ۳۲۶ ق :

د احمد بن عصمة صفار بلخی فقیه وفات او بنخیدل په بلخ کی .

۹۳۸ م ۳۲۷ ق - ۹۵۵ م ۳۴۴ ق :

د ابو علی احمد بن محمد بن مظفر بن محتاج چغانی د اقتدار وخت (متوفی ۳۴۴ ق)

۹۳۸ م ۳۲۷ ق :

د ابو علی جیهانی وزارت په سامانی در بار کی .

۹۳۹ م ۳۲۸ ق :

د ابو بکر محمد بن سعید بلخی فقیه وفات او بنخیدل په بلخ کی .

۹۴۰ م ۳۲۹ ق :

د ابو عبد الله جعفر بن محمد رودکی د دری د مشهور شاعر وفات (مولد نسی دسمرقند په پنج کی

په ۲۵۰) د محمد بن احمد مروزی (ابن الوراق) فقیه دیان السنه د مؤلف وفات .

۹۴۰ م ۳۳۰ ق :

د ابو الفضل محمد بن عبد الله د ابو بکر محمد بن مظفر بن محتاج

چغانی د قول خراسان سپه سالار او حکمران د سامانی دربار له خوا چی

۹۲۴ م ۳۱۲ ق :

د ابراهیم بن سری هر وی محدث د جزاء الا اعمال د مؤلف وفات .

د حسن بن علی طوسی محدث وفات په طوس کی (ولادت ۲۲۲ ق)

۹۲۵ م ۳۱۳ ق :

د محمد بن اسحاق خراسانی نشا پوری محدث او مؤرخ وفات (ولادت ۲۱۶ ق)

۹۲۸ م ۳۱۶ ق :

د محمد بن عقیل بن از هر بلخی دتاریخ بلخ د مؤلف وفات .

د امام عبد الله بن داؤد سجستانی حنبلی پوهاند وفات .

د عبد الله بن سلیمان سجستانی محدث اومفسر وفات په بغداد کی (ولادت ۲۳۰ ق)

۹۳۰ م ۳۱۸ ق :

د نصر سامانی دورونو یاغی توب .

۹۳۱ م ۳۱۹ ق :

د ابو القاسم عبد الله بن احمد کعبی بلخی لوی معتزلی عالم او د کعبیه ډلی پیشوا وفات .

د محمد بن فضل بلخی لوی صوفی وفات په سمرقند کی .

۹۳۲ م ۳۲۰ ق حدود :

بهم دیو کابلشاه په گندهار اگی د ابراهیم بن محمد بیهقی دالمحاسن والمساوی د مؤلف د ژوند وخت .

۹۳۳ م ۳۲۱ ق :

د ابو بکر محمد بن مظفر بن محتاج چغانی د قول خراسان سپه سالار او

حکمران د سامانی دربار له خوا چی

وفات (د دری تاریخ طبری مترجم)

۹۴۱ م ۳۳۰ ق حدود :

د ابو شعیب صالح بن محمد هروی دری لرغونی شاعر وفات .

د ابو علی جیهانی وزیر مړینه .

۹۴۲ م ۳۳۱ ق :

په ماوراء النهر کی دشیهه ووبلوا او دنصر سامانی عزل .

د ابو یعقوب اسحق بن احمد سگری اسماعیلی داعی د کشف المحجوب لیکوال په بخا راکی ووژل سو .

۹۴۲ م ۳۳۱ ق - ۹۵۴ م ۳۴۳ ق :

د لومړی نوح دنصر زوی سامانی پنځم پاچا د امارت دوره .

۹۴۴ م ۳۴۳ ق - ۹۴۶ م ۳۳۵ ق :

د ابو علی ابراهیم بن سیمجور د هرات او نشاپور والی و (متوفی - ۳۳۶ ق)

۹۴۴ م ۳۴۳ ق - ۹۴۷ م ۳۳۶ ق :

د ابو العباس فضل بن محمد بن مظفر چغانی د سامانی لښکر سپه

سالارو چی په ۳۳۶ ق په بخا را کی بندی سو .

۹۴۴ م ۳۳۳ ق :

د ابو شکور بلخی لوی دری شاعر د ژوند وخت . د عبد الله بن محمد

ترخان بلخی محدث او رجالی عالم وفات . د محمد بن احمد اسکاف

بلخی عالم وفات او بنخیدنک په بلخ کی .

۹۴۵ م ۳۳۴ ق :

د ابو علی چغانی یاغی توب ، دی په ۹۴۷ م مات کړ سو . د ابواسحاق

احمد بن محمد بن یاسین حداد هروی

محدث او مورخ او (دتاریخ هرات)

دمؤلف وفات .

د وزیر الحاکم الشهید ابوالفضل محمد بن حکم سر خسی بلخی وژنه .

دی دمختصر کافی مؤلف دی .

۹۴۸ م ۳۳۷ ق - ۳۸۹ م ۳۸۹ ق :

د ابو حارث محمد بن احمد امارت په جوزجان کی . دی دفریغو نیانو

دو هم پاچا دی چه دحدود العالم کتاب دده په نامه لیکل سوی دی .

۹۴۸ م ۳۳۸ ق :

د ابراهیم بن سیمجور مړ سو او پر خای ئی منصور دقرا تگین زوی د خراسان سپه سالار سو (د سامانی

پاچا له خوا) .

۹۵۱ م ۳۴۰ ق :

د خراسان حکمران منصور بن قرا تگین مړ سو ، او پر خای ئی ابوعلی

چغانی له سامانی درباره مقرر سو .

د ابو المظفر عبد الله بن احمد بن محمد بن مظفر چغانی امیر له آسه

ولید او مړ سو .

د ابو منصور بن احمد بن محمد بن مظفر د چغانیان امیر و .

۹۵۱ م ۳۴۰ ق حدود :

د ابو عبد الله محمد بن حسن معروفی بلخی شاعر د ژوند حدود .

۹۵۲ م ۳۴۱ ق :

د ابو الحسن حکیم کسای مروزی د دری قدیم شاعر د ژوند وخت .

د شرح المزنی د مؤلف شافعی فقیه ابراهیم بن احمد مروزی وفات .

۹۵۳ م ۳۴۲ ق :

د ابو بکر محمد بن داؤد نشاپوری صوفی داخبار الصوفیه د مؤلف وفات .

د محمد بن داؤد صوفي نساپوری
د کتاب الشيوخ د مولف وفات .
۹۵۴ م - ۹۶۱ م ۳۴۳ - ۳۵۰ ق :
دلومړی عبد الملك دنوح زوی ،
ساماني شپږم پاچا د امارت دوره .
۹۵۴ م ۳۴۳ ق :
له ساماني دربار څخه بکر بن
مالك فر غاني دخرا سان حکمران او
ابو منصور محمد بن عزيز وزير و .
۹۵۵ م ۳۴۴ ق :
ابو احمد خلف بن احمد (ابن بانو)
د سيستان صفاري اتم پاچا سلطنت
(وفات ئې ۳۹۹ ق)
د ابو علي چغانی او ستوق
بغرا خان مړینه .
د محمد بن محمد بن يوسف طوسي
شافعي فقيه او محدث او دخراسان
د مفتي وفات (ولادت ۲۵۰ ق)
۹۵۶ م ۳۴۵ ق :
دخرا سان حکمران بکر بن مالك
فرغاني وواژه سو .
۹۵۷ م ۳۴۶ ق :
ابو الحسن سيمجوري په خراسان
کې دنوح ساماني په فرمان سپه سالار
او حکمران سو .
د ابو العباس احمد بن محمد
سرخسي لوی منجم او طبيب ا و
د کتاب المدخل د مؤلف دوفات کال .
د ابو منصور محمد بن عبد الرزاق
خرا ساني سپه سالار په نامه د
منثوري ابو منصوري شاهنا مـ
تاليف ، چي د محمد بن عبد الله
معمری په ښوونه وليکله سوه .
۹۵۹ م ۳۴۸ ق :
د ابو منصور يوسف بن اسحاق
وزارت په ساماني در بار کې .

ژوند چي داخوان الصفا له مؤلفينو
څخه دی .
منصور بن افلح لويکي په غزنه او
گرديز کې حکمران و .
جيه پاله کابلشاه په گندهارا کې .
۹۶۲ م ۳۵۱ ق :
الپ تگين غزني ونيو .
ابو منصور عبد الرزاق په خراسان
کې ياغي سو .
ابو الحسن سيمجوري دخراسان
حکمران سو .
دعلج بن احمد سجزي محدث او
فقيه دمسند الكبير مؤلف وفات سو
(ولادت ۲۶۰ ق .
۹۶۳ - ۹۶۹ م ۳۵۲ - ۳۵۹ ق :
امير طاهر بن محمد بن طا هر
(دمور له خوا صفاري) د سيستان
امير و .
۹۶۳ م ۳۵۲ ق :
دالپ تگين دغزني دحکمران وفات
چي اسحاق زوی ئې پر خا ي
کښينوست .
۹۶۴ م ۳۵۳ ق :
اسحاق دالپ تگين زوی له غز ني
څخه بخارا ته وتښتيد او لويک دي مات
کي ء .
۹۶۴ - ۳۵۳ ق
خلف بن احمد دسيستان پادشاه
حج ته ولاړ .
۹۶۵ م ۲۲ شوال ۳۵۴ ق :
د ابو حاتم محمد بن حبان بستي
دسمر قند د قاضي او لوی عالم او
مؤلف وفات په بست کې (ولادت په
بست کې ۲۷۰ ق) قبر ئې هم په
بست کې و .

۹۶۵ م ۳۵۵ ق :

اسحاق دالپ تگين زوی د غز ني
حکمران مړ سو ، او بلکاتگين ئې
پر خا ي کښينوست او په ۳۵۸ ق
ئې په غزني کې سکه ووهله او په
۳۶۵ ق مړ سو .
دخواجه ابو احمد ابدال چشتي
وفات (دده تولد ۲۶۰ ق ۸۷۳ م دی)
او په چشت کې ښخ دی .
۹۶۵ م ۳۵۵ ق حدود :
د ابو جعفر خازن خرا ساني لوی
منجم او رياضي پوهاند د ژوندوخت
۹۶۶ م ۳۵۶ ق :
د امام فقيه ابو علي حامد بن
محمد رقاع هروي وفات او ښخيدل
په هرات کې .
۹۶۸ م ۳۵۸ ق :
دشيخ ابو حامد بن احمد شار کې
هروي محدث او مفسر وفات او
ښخيدل په هرات کې .
۹۶۹ م ۳۵۹ ق :
مکتوم بن حرب په اندراب کې
سکه ووهله .
۹۶۹ - ۹۸۳ م ۳۵۹ - ۳۷۳ ق :
امير حسين دطاهرزوی دسيستان
امير و .
۹۷۰ م ۳۶۰ ق حدود :
ابو علي محمد بن عبد الله بلعمي
وزير (متوفي ۳۶۳ ق) تاريخ طبري
په دري ژبه ترجمه او لنډ کي ء .
دهمدغه کال په شا وخوا کې د
منصور بن نوح ساماني په امريوې
ډلي پوهانو تفسير طبري په دري
ترجمه کي ء .
۹۷۱ م ۱۰ محرم ۳۶۱ ق :
دسلطان محمود زيږيد نه .

۹۷۲ م ۳۶۲ ق :

دشيخ خر اسان اسماعيل بن عبدالله بن محمد بن ميکال سرمشني او دنشاپور دمیکالي خاندان دمشر وفات په نشاپور کي (تولد ئي ۲۷۰ ق).

داحمد بن عامر بن بشر مروړودی شافعي فقيه او دبصري دقاضی وفات .

دابو جعفر محمد بن عبدالله هند وانی بلخي فقيه وفات او په بلخ کي ښخیدنک .

۹۷۴ م ۳۶۴ ق :

دابو علي بلعي وزير او ديوسف بن اسحاق وزير مړينه . دبلکاتگين اقتدار په غزني کي .

۹۷۵ م ۳۶۵ ق :

پيري تکين په غزني کي . ۹۷۵-۹۸۴ م ۳۶۵-۳۷۴ ق : په اندراب کي دسهلان بن مکتوم دمارت دوره چي سکه ئي هم وهلي ده .

ابو منصور محمد بن احمد دقيقی بلخي لوی شاعر مقتول سو ۳۶۵ ق (؟) .

ابو علي يا ابوبکر لويک په غزنه او گردیز کي .

۹۷۳ - ۹۷۶ م ۳۶۵ - ۳۶۶ ق :

دامير پيري تکين حکمراني پر غزني باندی . د(غزنويانوخلرم پاچا) .

۹۷۶ - ۹۹۷ م ۳۶۶ - ۳۸۷ ق :

په غزني کي دامير سبکتگين ناصر الدوله حکمراني (دغزنو يانو پنځم پاچا) .

۹۷۶ - ۹۹۷ م ۳۶۶ - ۳۸۷ ق :

دو هم نوح دمنصور زوی سامانی

اتم پادشاه .

۹۷۶ م ۳۶۶ ق حدود :

دلورگر په چرخ کي دغزني دآخري لويک او کابلشاه په گډه دسبکتگين سره جنگ او ددوی ماته .

۹۷۶ م ۲۷ شعبان ۳۶۶ ق :

دناصر الدين امير سبکتگين بن جوق قرا بجکم بن قرا ارسلان جلوس په غزني کي او دآل ناصر دسلطنت پيل .

۹۷۷ م ۳۶۷ ق :

دابوا لجيش مظفر بن محمد خراساني بلخي متکلم مو لف وفات .

۹۸۰ م ۳۶۹ ق :

دمحمد بن سليمان بن محمد صعلو کي نشا پوري شافعي فقيه او مفسر او اديب وفات په نشا پور کي . (ولا دت ئي ۲۹۶ ق) .

۹۸۰ م ۳۷۰ ق :

قرا تگين په غزني کي . دعبیدالله ابو بکر بن ابوسعید بلخي عالم وفات .

دابو منصور محمد بن احمد ازهری هروی دكتاب التهذيب خاوند اولوی لغوی وفات .

۹۸۰ م ۳۷۰ ق حدود :

شيخ حميد لودی پښتون پاچا په ملتان کي او دده روغه له سبکتگين سره (۳۸۲ ق) .

اسحاق بن محمد بن اسماعيل مشهور په حکيم سمرقندی عربی السواد الاعظم په ۲۹۰ ق وليکي او د ۳۷۰ ق په شا وخواکي په دري ژبه ترجمه سو . (دتهران طبع ۱۳۴۸)

دعبدالحی حبيبي په اهتمام) .

۹۸۱ م ۳۷۱ ق :

فردوسی د شاهنامی نظم شروع کي .

شيخ ابوزيد محمد بن احمد مرغزی په هرات کي وفات او ښخ سو (۱۳ رجب) .

۹۸۲ م ۳۷۲ ق :

دابو الحسن سيمجوري پر خای تاش دخراسان سپه سالار سو . عبدالله بن احمد عتبي دنوح بن منصور ساماني وزير قتل سو .

احمد بن جعفر بن احمد د آل بانيجور حکمران او ابو علي احمد بن محتاج مرستيال ئي په چغانيان کي . يوه جوزجاني عالم دحدود العالم جغرافي کتاب په دري دجوز جان دامير محمد بن احمد فريغوني په نامه وکيښي او لومړی پلائي په اسلامي دوره کي د(افغان) ذکر وکي .

۹۸۳ م ۳۷۳ ق :

دفقيه ابو الليث نصر بن محمد سمرقندی وفات او ښخيدل په بلخ کي .

۹۸۴ م ۳۷۴ ق :

دابو عمر و احمد بن محمد زوزني (دهرات او نشاپور ترمڅ) دعر بي ژبي لوی عالم وفات . دعبدالله بن موسی سلامی مورخ او اديب وفات په مرو کي .

۹۸۵ م ۳۷۵ ق :

دسلجوقيانو ظهور د بخارا په شا وخواکي .

۹۸۶ م ۳۷۶ ق :

دعبدالله بن محمد بن عزيز وزارت په ساماني دربار کي .

دمعجم الشيوخ دمؤلف ابراهيم

بن احمد مستملی بلخي وفات .

۹۸۷ م ۳۷۷ ق :

په خراسان کي ابو الحسن سيمجوري اوفايق پرتاش باندی پري وموند .

ابو الظفر طاهر بن فضل بن محمد بن مظفر د چغانيان امير دمنجيك شاعر ممدوح مړ سو .

۹۸۸ م ۳۷۸ ق :

دناصر الدوله ابو الحسن محمد بن ابراهيم بن سيمجور دواتي مړينه . دده په نامه سکه هم وهلي سوي ده . دابونصر سراج طوسي عبدالله بن علي دكتاب اللمع دخواوند اولوی صوفي وفات په طوس کي (رجب) . دمحمد بن محمد کرايبيسي نشاپوري محدث او قاضي وفات په بصره کي (ولادت ئي ۲۸۵ ق) دخليل بن احمد سجزي دسمر قند دقاضی وفات .

دخواجه قر بنج وفات په هرات کي او په گازرگاه کي ښخيدنه .

۹۸۹ م ۳۷۹ ق :

دابو الحسن سيمجوري مړينه .

۹۹۰ م ۳۸۰ ق :

ابو بکر بن محمد بن ابراهيم بخاري کلا باذی دخراسان صوفي او دالتعرف المذهب التصوف دمؤلف وفات ، او ابو علي سيمجوري دخراسان حکمران سو .

ابو بکر ربیع بن احمد بخاري په طب کي دهداية المتعلمين کتاب په دري تاليف کي .

۹۹۰ م ۳۸۰ ق حدود :

دفخر الدوله ابو المظفر احمد بن محمد دچغانيان امير دفرخي دممدوح

دژوند دوره .

شيخ رضی لودی دشيخ حمید وړاړه دپښتو قدیم شاعر په کسی غره کی داسلام تبلیغ کاوه .

دمحمد بن علی خسروی سرخسی او ابومحمد بدیع بن محمد بلخی او دابوالحسن علی بن محمد منجیک ترمذی ددری قدیمو شاعرانو دژوند دوره .

دابو سلیمان محمد بن طاهر منطقی سیستانی و فات .

دابوالفضل احمد هروی ریا ضی دان او منجم وفات .

۹۹۱ م ۳۸۱ ق : په لغمان کی دکابل رود پرغاړه دجیپاله کابلشاه ماته د سبکتگین له خوا . په دی سیمه کی داسلام خپرونه - افغانان اوخلجیان(غلجیان) دسبکتگین په لښکروکی داخل سوه داحمد بن حسین بن مهران نشاپوری محدث وفات . دمحمد بن عبدالله هروی فقیه او مفسروفات .

دطاهر بن فضل بن محمد بن محتاج چغانی امیر او ددری ژبی شاعر دژوند وخت .

دابو الحسن محمد بن یوسف عامری نشاپوری (ابن ابی ذر) دکتاب السعادة والاسعاد دمو لفو فات .

۹۹۲ م ۳۸۲ ق : دمحمد بن احمد بن سلیمان نوقانی سیستانی ادیب او مؤلف وفات .

۹۹۴ م ۳۸۴ ق : دهرات په جنگ کی دسبکتگین او محمود بری پریاغی ابوعلی سیمجوری باندی چی دوهم نوح سامانی امیر، پلارته «ناصر الدین» او محمود ته دسیف الدوله لقب

په جنگ کی سلطان محمود پر غالب سو .

دسپهل بن محمد صعلوکی نشاپوری مفتی نشاپور وفات .

۹۹۷ م ۱۰۳۰ - ۳۸۷ - ۴۲۱ ق : دغزنو یانو داوم پاچا یمین الدوله سلطان محمود بن سبکتگین دپاچهی دوره .

۹۹۷ م ۳۸۷ ق : دوزیر ابو نصر مړینه . دوزیر ابو المظفر محمد بن ابراهیم بر غشی مقرری . دخوارزمشاه مامون مړینه او دعلی بن مامون جلوس .

۹۹۷ م ۹۹۸ - ۳۸۷ - ۳۸۹ ق : ددوهم منصور ددوهم نوح زوی دسامانی نهم پادشاه امارت .

۹۹۷ م ۳۸۷ ق : دابو الوفا محمد بن یحیی بوزجانی نشاپوری لوی خراسانی ریا ضی پوهاند وفات (تولد ئی ۳۲۸ ق) .

۹۹۸ م ۳۸۸ ق : دابو سلیمان احمد بن محمد خطابی بستی دمعالم السنن دمو لف وفات په بستی کی (ولادت ۳۱۹ ق) .

دعماد الدوله ابوعلی محمد مظفر بن محمد بن ابراهیم دواتی دخراسان د لوی حکمران مړینه . دی سکه هم لری .

دابو الوفاء محمد بن محمد بوزجانی مشهور ریاضی پوهاند وفات په بغداد کی . (ولادت ئی ۳۲۸ ق) .

سلطان محمود ټول شمالي افغانستان ونيو او سامانی دربار هم دده پاچهی ومنله .

۹۹۸ م ذیقعد ۳۸۹ ق : دالقادر بالله خلیفه له خوا دبغداد داستا خو را تگ بلخ ته او سلطان محمو دته در(یمین الدوله اوامین المله ولی امیر المؤمنین) لقبو نه ورکول .

۹۹۸ م ۳۸۹ ق : پر ابو القاسم سیمجوری باندی په خراسان کی دپگتو زون بری- د برغشی وزیر تیښته . دارسلان خان علی مړینه .

سلطان محمود دسامانی منصور او عبدالملک پر سالا رانو بگتو زون او فائق خاصه باندی بری وموند .

دو هم عبدالملک ددوهم نوح زوی سامانی لسم پاچا پرتخت کښینوست .

شار رشید دغریستان پاچا سلطان محمود ته غاړه کښیښووه او خطبه یی دده په نامه وویل .

۹۹۸ م ۳۸۹ ق حنود : امام ابو الحسن محمد بن شعیب بیهقی شافعی فقیه دنشاپور دسیار په کوڅه کی «مدرسه بیهقیه» جوړه کړه .

مدرسه صاعديه په نشاپور کی (یا سعديه) دشهزاده نصر بن سبکتگین په همت جوړه سوه .

۹۹۹ م ۱۰۰۱ - ۳۹۰ - ۳۹۲ ق : په لغمان او پېښور او ویند کی دسلطان محمود بری پر جیپاله کابلشاه باندی .

۹۹۹ م ۳۹۰ ق : په خشباجی (اوسنی دمقر زرکشان) کی د طلا کان ښکاره سو .

۹۹۹ م ۱۰۱۹ - ۳۹۰ - ۴۱۰ ق : او گره بوت منجم دکابلشاه اند

پاله په دربار کې د «شکېت پرت» کتاب تاليف کړی.

ابو نصر احمد بن محمد د فریغونې کهول پنځم پاچا په جوزجان کې.

۹۹۹ م ۳۹۰ ق حدود:

ابو یعقوب اسحاق بن احمد سگری خپل کتاب کشف المحجوب په دری ژبه د اسماعیلی فرقې پر عقاید وکینځ.

۱۰۰۰ م ۳۹۱ ق:

ابو القاسم علی بن محمد بن ابراهیم سیمجوری دو اتی دهرات والی د نصر بن سبکتگین سره په سرخس کې و جنګید او ونیول سو.

د طاهر بن خلف صفاری د سیستان دامیر وفات.

د ابو سلیمان محمد بن طاهر سجستاني منطقي لوی فیلسوف وفات.

۱۰۰۱ م ۳۹۲ ق:

سلطان محمود خپل سفیر د اوزګند ایلک خان ته واستاوه.

۱۰۰۲ م ۳۹۳ ق:

سلطان محمود په حصار طاق کې د سیستان پاچا خلف ابن بانو کلا بند کړی او هغه یې جوزجان ته واستاوه. په سیستان کې قبجی حاجب حکمران کړی.

ابو القاسم منصور بن محمد هروی د سلطان محمود وزیر یو قرآن په کوفی نسخی خط دمشهد رضوی کتابخانی ته وقف کړی چې تر اوسه هلته سته.

۱۰۰۳ م ۳۹۴ ق:

د فریغو نیانو د کهول خلرم پاچا

فریغون د محمد زوی په جوزجان کې.

۱۰۰۴ - ۱۰۱۰ م ۳۹۵ - ۴۰۱ ق:

په ملتان کې د ابو الفتوح داؤد بن نصر لودی خلرم پاچا سلطنت.

۱۰۰۴ م ۳۹۵ ق حدود:

د ابو منصور عماره بن محمد مروزی دری قدیم شاعر د ژوند وخت.

۹۹۹ - ۱۰۰۴ م ۳۹۰ - ۳۹۵ ق:

ابو ابراهیم منتصرد دو هم نوح زوی سامانی آخر نی پاد شاه وچی په ۳۹۵ ق سامانی پاچهي ختمه سوه.

۱۰۰۵ م ۳۹۶ ق:

سلطان محمود په ملتان کې پر ابو الفتوح داؤد بن نصر بن حمید لودی دو هم پاچا باندی حمله وکړه هغه ججه ومنله.

د محمد بن احمد بن محمد نساپوری محدث وفات (ولادت ۳۳۳ ق).

د ابو العباس احمد بن محمد زاهد نسوی او خراسانی صوفی د طبقات الصوئیه د مؤلف وفات.

۱۰۰۶ م ۳۹۷ ق:

د ترکستان ایلک خان چي بلخ او هرات نیولی و، سلطان محمود بیرته ځنی و نیول، او په شرخیان کې ماته وکړه.

۱۰۰۷ م ۳۹۸ ق:

د اسماعیل بن حماد جوهری فارابی د الصجاح فی اللغه د خاوند وفات.

۱۰۰۸ م ۳۹۹ ق:

سلطان محمود کابلشاه انده پاله په وینهد کې د اباسین پر غاړه مات کړی.

خلف بن احمد د سیستان صفاری پادشاه په جلا وطنی کې وفات سو (رجب)

۱۰۰۹ م ۴۰۰ ق:

د ابو الفتوح علی بن محمد بستی لوی منشی او شاعر وفات په اوزګند کې.

۱۰۰۹ م ۴۰۰ ق حدود:

عنصری د سلطان محمود د ملتان دفتو حا تو په شرح کې «تاج الفتوح» نظم کړی.

فرخی د سلطان محمود د دربار شاعر «دولت نامه» د سلطان دفتو حا توبه بیان کې زر بیته نظم کړه.

په دری ادب کې د دستان سرا یی رواج او د قصیده ویلو عروج.

شار ابو محمد بن محمد د غرستان شاه د سلطان محمود سره و جنګید او مړ سو.

د مرسل بن منصور لویکی د ژوند وخت.

ابو العباس فضل بن احمد اسفراینی د سلطان محمود وزیر په بلخ کې یوه مدرسه جوړه کړه.

د حسین ابن سینا او د ابو عبید عبدالواحد بن محمد جوزجانی د ابن سینا د شاگرد د ژوند وخت.

ابو الحسن محمد بن سلیمان بیهقی مزید التاريخ د غزنو یانو پر احوال تاليف کړی.

د سلجوق د درو زامنو میکا ئیل - اسرائیل موسی پر غلونه او اقتدار د آمو پرسیمو او د خراسان پر شمال باندی.

د محمد بن حسین خراسانی مشهور په ابو جعفر خازن دریا ضی او فلیکیاتو پوهاند د ژوند وخت.

د محمد بن احمد بن محمد نوقانی

سجستاني دالعلم والعلماء دمؤلف او محدث وفات.

۱۰۱۰ م ۴۰۱ ق:

سلطان محمود ملتان ونیو او ابو الفتوح داؤد پښتون لودی پاچایی په غورک کې بندی کړی.

شمس الکفاة احمد بن حسن میمندی د غزنو ی سلطنت په وزارت وټاکل سو.

ابو العباسی فضل بن احمد اسفراینی د سلطان محمود له وزارت معزول سو.

دامام ابو عبید احمد بن محمد هروی د غریب القرآن دمؤلف وفات.

ابو العباس احمد اسفراینی د سلطان محمود وزیر په شکنجه کې. په خراسان کې وچ کالی او کاختی.

۱۰۱۰ - ۱۰۲۵ م ۴۰۱ - ۴۱۶ ق:

شمس الکفاة احمد بن حسن میوندی د سلطان محمود وزیر و چی په ۴۱۶ ق معزول او په هند کې بندی سو. (متوفا ۴۲۴ ق).

۱۰۱۱ و ۱۰۲۲ م ۴۰۲ ق:

د ایلک خان نصر او تغان خان استاخی سلطان محمود دته راغی.

تا هر تی دمصر ایلچی دالحاکم با مرالله اسماعیلی له خوا غزنی ته را ولیدل سو، خو په لار کې مړ کړ سو.

د جوزجان د پاچا ابو نصر ابو الحارث فریغونی وفات.

دیحیی بن عمار سیستانی لوی عالم او د خواجه عبدالله انصاری د مرشد وفات او دهرات په خیابان کې دده ښخونه.

فردو سي د شاهنامي نظم تمام کي.
 دحنفي لوی فقيه او زاهد اسماعيل بن حسين بيهقي وفات.
 ١٠١١-١٠١٢ م ٤٠٢-٤٠٣ ق
 سلطان محمود پنجاب او کشمير ونيول.

١٠١٢ م ٤٠٣ ق:

سلطان محمود غرjestان ونيوي او دشا رانو مستقلة شاهي ئي ختمه کړه.
 ١٣ و ١٠١٢ م ٤٠٣ ق:
 دايلک خان نصر مړينه او دايلک احمد بن علي جلوس په ما وراء النهر کي.

١٠١٣ م ٤٠٤ ق:

دوزير ابو العباس فضل اسفرايني مړينه.
 په يار کند کي د قدر خان يوسف دغزني سره دو ستانه روابط.
 دامام سهل محمد صعلو کي لوی مفتي او عالم وفات په نساپور کي.
 ١٠١٤ م ٤٠٥ ق:

وزير احمد ميوندي خوارزم شاه ته وويل چي خطبه دسلطان محمود په نامه ووايي.
 سلطان محمود دبست له لاري پر غور پر غل وکي او دهغه خاي امير محمد سوري ئي د آهنگران په کلاکي محصور او بندي کي امير محمد سوري په زهرو خان وواژه.
 امير بو علي دمحمد سوري زوی دغور په منديش کي دسلطان محمود تابع اميرسو. او مسجدونه، مدرسي

اومايي جوړي کړي.
 دابو عبدالله محمد بن عبدالله حاکم نساپوري محدث او د« تاريخ نساپور » دموظف وفات (ولادت ئي ٣٢١ ق).

١٠١٥ م ٤٠٦ ق:

خوارزم شاه ما مون د سلطان محمود خور واده کړه.
 دابو علي حسن بن علي د قاق نساپوري عالم او صوفي او واعظ وفات.
 شارابو نصر محمد بن اسد دغرجستان پا چا په ٤٠٥ ق د سلطان محمود په لاس بندي سو او په ٤٠٦ ق په هرات کي مړ سو.
 ١٠١٦ م ٤٠٧ ق:

دعبدالله بن محمد بن ابراهيم نساپوري واعظ او مفسر وفات.
 دسلطان محمود ير غلونه پر پنجاب او کشمير باندی.

١٠١٧ م ٤٠٧ ق شوال:

دخوارزم خلکو مامون خوارزم شاه دسلطان محمود اخښي مړکي دسلطان محمود خوارزم ونيو.
 دعبدالمک بن محمد خر گو شي نساپوري شافعي فقيه او واعظ وفات په نساپور کي. ده په خرگو شي کوڅه کي يوه مدرسه او کتابخانه او روغتون جوړ کړي وو.

١٠١٧ م ٤٠٨ ق:

سلطان محمود ابو الحارث محمد بن علي بن ما مون خوارزم شاه هيسته کي او پر خاي يي لوی حاجب التونتا ش هلته دخوارزم شاه په ډول وگماره.

دامام ابو الطيب سهل بن سليمان صعلو کي مشهور محدث او فقيه او دسلطان محمود د دربار ملا دژوند وخت.
 امام قفال صغير عبدالله بن احمد مروی شافعي (متوفا ٤١٧ ق) د«مائر محمودي» کتاب وکښي.
 حاکم امام ابو سليمان فندق بن ايوب بن حسن له والشتانه دسلطان محمود په حکم دنساپور قاضي سو.
 ابو بکر عبدالله بن يوسف سيستاني حصيري دسلطان محمود نديم و.

دابو القاسم منصور بن حسن فردوسي طوسي وفات. دي د شاهنامي شاعر او دنيا له لويو شاعرانو څخه دی. (تولد ئي ٣٣٠ ق)
 ابو سهل احمد بن حسن حمدوی دسلطان محمود او مسعود وزير او دری حکمران و تر ٤٣٠ ق پوري.

١٠٢٠ م ٤١١ ق:

دخر بنبون بن سپه بن بن کيس وفات دکسي غره په جنوبی لمن کي. داسپري دپښتنو مشرو او پښتو شعر يي سته.

سلطان محمود غور فتح کي.
 دشيوخ الاسلام يو نس بن طاهر نصيري بلخي عالم دکتاب بهجه د مؤلف وفات او بنخيدل په بلخ کي.

١٠٢١ م ٤١٢ ق:

دابو عبدالرحمن محمد بن حسين سلمی نساپوري مشهور صوفي او دطبقات الصوفيه دمؤلف وفات په نساپور کي. (ولادت يي ٣٢٥ ق).
 دحافظ احمد بن محمد ماليني

دجوزجان مقامی اميران فرغونيان ختم سول او ددوی سيمي دغز نوي سلطنت ضميمه سوي.
 دايلک خان لور دغزني واليعهد مسعود ته واده سوه.
 شهزاده مسعود رسماً دسلطان محمود وليعهد سو.
 نظام الملك حسن بن علي طوسي وزير وزيږيد.
 دابو الخير خمار حسين بن سوار مشهور خراساني فيلسوف او عالم وفات. (تولد ئي ٣٣١ ق).

١٠١٨ م ٤٠٩ ق:

سلطان محمود په غزني کي يو مسجد جامع او په هغه پوري نښتي يوه لويه مدرسه جوړه کړه.
 دامام ابو منصور از هري هروي لغوی عالم وفات.
 امام هيصم بن محمد بن عبدالعزيز ناوی هروي دقصص نابي مؤلف وفات سو.

١٠١٨-١٩ م ٤٠٩-٤١٠ ق:

سلطان محمود دهند قنو چ تر گنگا پوري و نيول، او دری مليو نه در همه غنيمت يي واخيست.

١٠١٩ م ٤١٠ ق:

له هندوستانه دراستون کيدو پر وخت سلطان محمود له افغانانو سره ونښت.

١٠١٩ م ٤١٠ ق:

حسن دابو نصر احمد زوی د فریغو نی کورنی آخر شهزاده.

١٠١٩ م ٤١٠ ق حدود:

دترو جنپاله کابلشاه د ژوند وخت.
 دغرجستان دپاچا شارارد شیر ژوند.

(هروى) محدث وفات په مصر يا په هرات كې .

دامير نصر بن امير سبكتگين د سلطان محمود كشر ورور وفات .
سلطان محمود دكشمير لوهر كوت كلا بند او فتح كړى .

١٠٢٢م ٤١٣ق

سلطان محمود دهند گواليار او كالجېر ونيول .
دقاضي محمد بن فضل رواس (ميرك بلخي) مفسر او عالم وفات او بنخيدل په بلخ كې .
دمحمد بن احمد جاردى هروى لوى محدث وفات .

١٠٢٣م ٤١٣ق

دامام ابو محمد اسماعيل بن ابراهيم سرخسي لوى عالم وفات او دهرات دعيدگاه غر بى خواته يې بنخيدل . دى د مناقب الشافعي مؤلف دى . (ولادت يې تر ٣٣٠ ق وروسته) .

د ابو سعيد احمد بن محمد سجزي لوى منجم او رياضى پوهان وفات .
محمد بن عثمان وراق او غزنوى مذهب پوه خو شخړه قرآن وكيښ چې په ٤١٤ ق ئې وقف كړى .

(دمشهد رضوى كتابخانه)
دمحمد بن آدم هروى متكلم اولغوى دديوان متنبى دشارح وفات .

سلطان محمود تر كسى غره (كوه سليمان) پورې دافغانانوسيمى ټولې ونيولې .

١٠٢٤م ٤١٥-٤١٦ق

سلطان محمود ماوراءالنهر ونيو او دكاشغر دقدر خان سره يې معاهده وكړه .

١٠٢٤م ٤١٥ق
اسماعيل دبيتني زوى په كوه سليمان - وازه خواكې دپښتونومشر ووده پښتو شعر سته .
سلطان محمود خپل وزير احمد بن حسن ميوندى عزل او مصادره او په هند كې بندي كړى .

ملا محمدغزنوى چې دسلطان محمود سره هندته تللى ويو تاريخ يې وكيښ چې تر ١٠٣٢ ق پورې لا په هند كې ؤ .
دعلې بن محمد هروى اديب او نحوى دوفات وخت .

امام ابو اسحق ابراهيم بن محمد اسفراينى په نساپور كې يوه مدرسه جوړه كړه .

١٠٢٥م ٤١٦ق

سلطان محمود خلور زره كهوله سلجوقيان خراسان ته راوستل .
په دغه كال ده دجنو بى هند پر كاتيا وار حمله وكړه اودسو منات مندريي وران كړى گجرات يې هم ونيو .

سلطان محمود په ماوراءالنهر كې دقدر خان سره وليدل .

دخواجه ابو عبدالله محمد طاقى سجزي وفات او بنخيدل په هرات كې .

دلوى محدث امام ابو عبدالله محمد بن يمان وفات او بنخيدل په هرات كې .

دفردوسى طوسى وفات په طوس كې .
سلطان محمود دسلجوقي اسرائيل

د ابو العباس فضل بن عباس صاغانى محدث دژوند وخت په بغداد كې .

دمحمد بن عبدالله مسعودى مروزي شافعي فقيه دشرح مختصر المزي دهؤلف وفات په مرو كې .
١٠٢٩-١١٠٦م ٤٢٠-٥٠٠ق

دصاعد دكهول دمشهورو پوهانو او قاضيانو دژوند وخت په نساپور او هرات كې .
١٠٣٠م پنجشنبه ٢٣ ربيع الاخر

٤٢١ق

دسلطان محمود وفات او دغزني په باغ فيروزي كې بنخول . دده عمر (٦١) او پاچهى ٣٣ كاله وه .
مملكت يې دهند له گنگا څخه تر دجلې پورې او دشمالى خواله سيمه دريا څخه جنوبا دعربو تربحيرى پورې پروت ؤ .

امير محمد دسلطان محمود زوى په غزني كې سكه ووهله (دغزنو يانو اتم پاچا) .

١٠٣٠-١٠٤٠م ٤٢١-٤٣٢ق

دناصر الدين الله سلطان مسعود بن محمود دسلطنت دور ه په غزني كې .

(دغزنويانو نهم پاچا)

١٠٣٠م رمضان ٤٢١ق

القادر بالله خليفه له بغداده خپل عهد اولوا دمرسل بن منصور گرديزى په لاس سلطان مسعود بن محمودته په نساپور كې راوليږل او ده ته يې ناصر الدين الله لقب ورکړى .

١٠٣٠م ٤٢١ق شوال .

امير محمد دسلطان محمود زوى

چې دسلجوقيانو مشرؤ دهندو ستان په كالجېر كې بندي كړى .

١٠٢٦م ٤١٧ق

دعبدالله بن احمد قفال صغير مروزي مشهور شافعي فقيه دماثر محمودى دمؤلف وفات په سيستان كې (تولد يې ٣٢٧ ق) .

دخليفه القادر بالله سفير له بغداده سلطان محمود ته راغى .
بېيم پاله آخرنى كابلشاه دگندهارا په شرق كې .

١٠٢٧م ٤١٨ق

دوه تنه سفيران قلتنكا او قاشى دقتاخان او يغر خان له خوا له خطا او ختن څخه دسلطان محمود دربارته راغله .

دامام ابو اسحق ابراهيم بن محمد بن ابراهيم اسفراينى مشهور عالم وفات په نساپور كې .

دسلطان محمود آخره حمله پرهند اود ملتان دجتا نو ايلو ل .

عيسى بن عبدالله بلخي كاتب يوه نسخه خوشخطه قرآن وكيښى (دميلان كتابخانه) .

١٠٢٨م ٤١٩ق

ابوعلى حسن بن محمد نساپورى (حسنك) دسلطان محمود وزير سو .

١٠٢٩م ٤٢٠ق

سلطان محمود ټول ايران ونيو او شهزاده مسعود يې په اصفهان كې خپل نائب وټاكه .

بوريجان بيرونى خپل كتاب التفهيم لاوائل صناعة التنجم دريخانه بنت الحسن په نامه تاليف كړى .

په تگين آباد کې ونيوال سو اوږوند
کړ سو .

سلطان مسعود خواجه احمد بن
حسن ميوندي دهند له زندانه
راوغوښت او وزير يې کې .

حسن ميکالي (امير حسنک)
دسلطان محمود وزير په بلخ کې
دسلطان مسعود په حکم په دارسو .
د ابو بکر محمد بن اسحاق بن
ممشاد واعظ دکراميانو درئيس
وفات په نساپور کې .

دعلي بن احمد نسوي خراساني
رياضي پوهاند او مهندس او منطقي
دژوند وخت .

١٠٣١م ٤٢٢ ق

سلطان مسعود کرمان او مکران
ونيول . او استاخي يې کاشغر ته
واستول .

امام يحيي بن عمار سجستاني
هروي وفات او دهرات په خيابان کې
بنځ سو .

١٠٣١م ٤٢٣ ق

سلطان مسعود هرات ته ولاړ او
سپه سالار عبدوس يې دسلجوقيانو
ترکمانانو مقابلي ته وټاکه .

امير ابويقوب يوسف بن سبکتگين
دسلطان مسعود په حکم دسکاوند
دکلا په حبس کې مړ سو .

١٠٣٢م ٤٢٤ ق

دقدر خان مړينه - دارسلان خان
سليمان مړينه .

التو نتاش خوارزم شاه بخارا ته
لښکر بوت او مړ سو .

١٠٣٢-١٠٣٥م ٤٢٤-٤٢٧ ق

هارون دالتو نتاش زوی په
خوارزم کې دغزني تر حمايت لاندې

پراتخت کښيښوست .

١٠٣٣م ٤٢٤ ق

دخواجه احمد بن حسن ميوندي
دغزني دلوې وزير په هرات کې وفات
(٢٠ محرم) احمد بن علي بن عبد الصمد
وزير سو .

١٠٣٣م ٤٢٥ ق

دمسعود لښکر کشي پر آمل -
ساري - طبرستان .

عباس بن شيش دبو علي وراره
دغور امير دمنديش دو لايت په سنگه
کلاکي يور صد گاه جوړ کې ء .

دشيخ ابو الحسن علي بن جعفر
خرقاني لوی صوفي وفات (سه شنبه
١٠ محرم په عمر ٧٣ کاله) .

شيخ اسعد بن محمد سوري د
پښتو شاعر دزمينداورپه بغني کې
مړ سو .

ابو القاسم علي بن حاتم بيهقي
چي دسلطان محمود په وخت کې
مشرف و ، دسلطان مسعود په فرمان
« صاحب بريد » سو .

١٠٣٤م ٤٢٦ ق

احمد ینالتگين په هندوستان کې
ياغي سو ، سلطان مسعود دده مقابلي
ته هندو سپه سالار تلک بن جهلن
واستاوه .

هارون سلطان مسعود ته ياغي
سو - دسلطان مسعود استاخي له
کاشغره راغلل - دبغرا خان استاخي
سلطان مسعود ته را ورسيدل .

دشافعي فقه دامام ابو علي حسين
بن شعيب مروزي سنجي وفات .

١٠٣٥م ٤٢٧ ق

احمد ینالتگين مات او په دریای

سندکي ډوب سو .
سلجوقيان په خراسان کې -
دعلي تگين زامنو استاخي مسعود
ته راغي .

د ابو نصر محمد بن عبد الجبار
عتبي دتاريخ يميني دليکوال وفات .

١٠٣٥م ٤٢٧ ق

سلطان مسعود په هند کې
پرهانسي حمله وکړه او خپل زوی
امير مجدود يې د لاهور حکمران
وټاکه .

١٠٣٥-١٠٤١م ٤٢٧-٤٣٣ ق

اسماعيل خندان دالتو نتاش
زوی په خوارزم کې اقتدار و مو ند .

دمحمد بن علي هروي لغوی او د
مصر د مؤذن وفات (ولادت يې
٣٧٢ ق) .

١٠٣٧م ٤٢٨ ق

دشيخ الرئيس بو علي حسين بن
عبدالله ابن سينا بلخي لوی فيلسوف
طبيب او ددری او عربي مؤلف وفات
په همدان کې . (تولد يې صفر ٣٧٠ ق
په بخارا کې) .

دامام اسحاق بن ابراهيم بن محمد
هروي عالم وفات او دهرات په
نماز گاه کې ښخيدل .

دسلطان مسعود استاخي ترکستان
ته ولاړل او دهغه ځای استاخي
مسعود ته راغلل .

سلطان مسعود په جوزجان کې
علي قدوزي مات کې .

١٠٣٧م ٤٢٩ ق

سلطان مسعود دسلجوقيانو سره

په شمالي ولاياتو کې په شخړو
بوخت و، دوی ته يې اورشوگانې
ور کړې او دغور له خوا غزني ته
راغي .

سلطان طغرل سلجوقي په نساپور
کې پاچا سو او خپل ورور يېغو يې
دسيستان او پوشنگ او هرات
حکمران کې .

د ابو منصور عبدالمک بن محمد
ثعالبی نساپوري دتيمة الدهر
دليکوال وفات . (تولد يې ٣٥٠ ق) .

د ابو الحسن بن جولوغ فرخي
سيستاني ددری لوی ستايلوال بولنه
ويونکي شاعر وفات .

داسحاق بن ابراهيم بن محمد
قرباب سرخسي هروي مورخ او محدث
وفات (ولادت ٣٥٢ ق) .

١٠٣٩م ٤٣٠ ق

پر صفانيان دمسعود ژمنی لښکر
کشي .

ابو علي بيهقي حنيفي دديوان
انشا مشر خپل کتاب السيرة
المسعوديه دسلطان مسعود غزنوي
لپاره تاليف کې .

د ابو علي حسين بن شعيب سنجي
مروزي شافعي فقيه او دفرو عو
دمؤلف وفات .

دمقامات بونصر مشکان تاليف .

١٠٣٩م ٤٣١ ق

د ابو نصر مشکان دسلطان محمود
او مسعود ددربار لوی منشي وفات .
ابو سهل زوزني صا حديدوان -

رسالت سو .

د ابو القاسم حسن بن احمد عنصري بلخي د سلطان محمود د دربار لوی شاعر وفات .

١٠٤٠م ٤٣٢ ق

سلجوقيانو شمالي ولايات او خراسان ونيول او په دنداندان کي سلطان مسعود مات کي .

١٠٤٠-١١٧٥م ٤٣٢-٥٥٢ ق

د سلجوقيانو د سلطنت دوره پر افغانستان باندې .

د حسن بن محمد بن شعيب مروزي شافعي فقيه وفات په ربیع الاول ٤٣٢ ق .

١٠٤٠ م ربیع الآخر ٤٣٢ ق

سلطان مسعود خپل زوی مو دود په غزني کي پريښو ، پخپله دخزانو سره هندوستان ته رهي سو .

١٠٤٠ م ١١ جمادی الاولی ٤٣٢ ق

لبنکرو په ماريگله کي سلطان مسعود ونيو او دده پر ځای يې دده پوند ورور محمد بيا پاچا کي . وروسته سلطان مسعود دخپل وراره طاهر بن محمد په لاس مړ کړ سو .

١٠٤٠ م جمادی الاخری ٤٣٢ ق

سلطان مو دود له غزني څخه راووت او دخپل پلار د اکا محمد سره يې په دنيور کي جنگ وکړ . محمد او دده زوی طاهري وروڼل او ددي بری په نسبت يې فتح آباد هلته جوړ کي .

١٠٤٠ م ٤٣٢ ق

امير محمد د سلطان محمود زوی دو همه پلا پاچا سو .

١٠٤٠-١٠٤٩م ٤٣٢-٤٤١ ق
د غزنو يانو ديو ولسم سلطان مودود بن مسعود سلطنت په غزني کي .

١٠٤٠-١٠٦٣م ٤٣٢-٤٥٥ ق
د طغرل بيگ بن ميکائيل د سلجوقي کهول لومړی پاچا سلطنت .

١٠٤٠م ٤٣٢ ق

د قاضي صاعد بن محمد ابو العلا نشاپوری حنفي فقيه او د حنفیانو درئيس وفات .

د ابو نظر عبدالعزيز بن منصور عسجدي د سلطان محمود د درباري شاعر وفات .

په دغه کال د ابو النجم احمد بن قوص منو چهری د سلطان محمود د دربار د شاعر وفات .

١٠٤١م ٤٣٣ ق

د سالم بن عبدالله هروی فقيه او متکلم د اللمع مؤلف وفات .

د ابو سهل محمد بن علي هروی لغوی وفات ٣ محرم په مصر کي (ولادت رمضان ٣٧٢ ق) .

د طغرل سلجوقي په نشاپور کي سکه ووهله .

د سند پاله دجيه پاله لمسی آخري کابلشاه د گندهارا په پای کي .

١٠٤٢م ٤٣٤ ق

د ابو ابراهيم اسماعيل بن محمد مستملي په دری ژبه د تعرف شرح وليکله .

د ابوذر عبد الله بن احمد انصاري هروی مالکی فقيه او محدث وفات په مکه کي .

١٠٤٣ م ٤٣٥ ق حدود

د عبد لرزاق د احمد بن حسن ميوندي زوی د سلطان مودود وزير و .
د احمد بن حسين باخريزي د دمية القصير د مولف وژل .

١٠٤٤ م ٤٣٦ ق

په ماورا النهر کي شيعي غور ځنگونه ، د ابو الفضل عبيد الله بن احمد ميکالي خراساني منشي او مولف امير وفات (نوم يې عبد الر حمن هم راغلي دي) د غزني دوزير احمد بن علي بن عبد الصمد وفات . او د طاهر مستوفي وزير کول .

١٠٤٥ م ٤٣٧ ق

امام عبد الكريم بن هوازن قشيري الرسالة القشيرية په تصوف کي په عربي وکښله . چي ابو الفتوح عبد الرحمن بن محمد نشاپوري په کرمان کي په ٥٥٠ ق په دری ترجمه کړه .

امام ابو القاسم قشيري په نيشاپور کي يوه مد رسه جوړه کړه . ناصر خسرو بلخي خپل سفر له جوزجانه د حجاز خواته شروع کي (٦ جمادی الاخری) دي په جمادی الاخری کي د ٤٤٤ ق بيرته بلخ ته راغي .

١٠٤٦ م ٤٣٨ ق

د امام ابو محمد عبدالله بن يوسف جريزي شافعي فقيه او مفسر او اديب وفات په نشاپور کي .

د عبيد الله بن عبدالله هروی محدث او مورخ د ژوند وخت .

١٠٤٨ م ٤٣٩ ق

د عبد الرحمن بن محمد سرخسي حنفي فقيه د بصري د قاضي

وفات د تکملة التجريد خاوند .
د ملک ابدال (اودل) بن ترين د ابدالي افغانانو د يوه نيکه د ژوند وخت په کسی غره کي .

١٠٤٨ م ٤٤٠ ق

د ابو ريحان محمد بن احمد بېروني لوی عالم او منجم د کتاب الهند او نورو ډيرو تاليفاتو د مولف وفات ، او په غزني کي ښخيدل . ده تر ٤٧٤ ق پوري ٦٥ کتابونه تاليف کړي وو . تولد يې ٣٦٢ ق .

د ابو سعيد فضل الله بن ابی الخير مېهني خراساني مشهور صوفي وفات .

د مشهور اديب علي بن حسن عميد قمستاني وفات .

١٠٤٨-١٠٥٢ م ٤٤٠-٤٤٤ ق

پر غزني باندې د طغرل تغلب او د سلطان عبدالرشيد وژنه .

١٠٤٨ م ٤٤٠ ق حدود

د ابو منصور موفق بن علي الهروي په درمل پيژندنه کي کتاب الاينيه عن حقايق الادويه په دری ژبه تاليف کي چي يوه خطي نسخه يې په ٤٤٧ ق کال اسدي طوسي وکښله (دويانا کتابخانه) د منصور بن محمد هروی فقيه او شاعر او دهرات د قاضي او د منية الراضي د مولف وفات .

١٠٤٩ م ٤٤١ ق

د غزنو يانو د وولسم پاچا دوهم مسعود د مودود زوی په غزني کي سکه ووهله .

علي بن مسعود بن محمود په همدغه کال پاچا شو .

١٠٤٩ - ١٠٥٢ م ٤٤٤-٤٤٤ ق

د غزنويانو د خورلسم پاچا
عبدالرشيد دسلطان محمود د زوی
سلطنت په غزني کې.

١٠٤٩ م ٤٤١ ق

د شيخ عمو مشهور صوفي احمد
بن محمد بن حمزه وفات په هرات کې
او په گازر گاه کې ښخيدل.

ابو معين ناصر بن خسرو قبادياني
بلخي (حجت خراسان) له خپله سفره
راستون سواود اسما عیلي مذ هب
تبليغ يې په بلخ او بدخشان کې
شروع کړی د ده ډله (ناصریه) بللله
کيده.

١٠٥٠ م ٤٤٢ ق

د سلجوقيانو او طغريل دغزنوی
لښکر د مشر جنگونه او په دره خمار
او بست کې د سلجو قيانو ماتې.
د عبدالسلام بن محمد بن هيصم
کرامی وفات په هرات کې.
د حسن بن مظفر نساپوری اديب
اوشاعر وفات.

١٠٥٠ م ٤٤٢-٤٤٣ ق

ابو سعيد عبدالحی بن ضحاک بن
محمود گردیزی زين الاخبار په دري
ژبه په غزني کې د سلطان عبدالرشيد
په نامه وکيښي (د عبدالحی جيبی
طبع، تهران ١٣٤٧)

١٠٥٢ م ٤٤٤ ق

عبدالرزاق بن احمد بن حسن
ميوندي د سلطان فرخزاد له وزارت
معزول او پر ځای يې خواجه حسن
مهران وزير سو.

د خرخيز حاجب د غزني سپه سالار
په خراسان کې د سلجو قيانو سره

جنگونه.

دعبید الله بن سعيد بن حاتم
سجزي محدث وفات په مکه کې.

طغريل د سلطان محمود مریي د
غزني ترنيولو وروسته ډير غزنوی
شهرزاد گان مړه کړل او خلکو دی
وواژه.

١٠٥٢ - ١٠٦٠ م ٤٤٤-٤٥١ ق

د غزنويانو شپاړسم پاچا فرخزاد
د لومړي مسعود د زوی سلطنت.

١٠٥٣ م ٤٤٥ حدود

يوه نامعلوم مولف تاريخ سيستان
وليکلي.

١٠٥٤ م ٤٤٦ ق

د ابوبکر احمد بن اسحاق صبيغی
نساپوری شافعی عالم او فقيه وفات.

١٠٥٥ م ٤٤٧ ق

حکيم علی بن احمد اسدي طوسي
دگرشاسپ نامی شاعر د کتاب الابنيه
عن حقایق الادويه خطی نسخه وکښله
(دويانا کتابخانه) مولف يې موفق
الدین ابومنصور علی الهروي په دغه
کال ژوندی و.

١٠٥٦ م ٤٤٨ ق

د حجة الاسلام ابو حامد محمد بن
محمد غزالي طوسي زېږېدنه.

١٠٥٧ م ربيع الاول ٤٤٩ ق

د ابو النجم اياز اويماق وفات او
ښخيدل په لاهور کې (٩)

د اسماعيل بن عبدالرحمن بن احمد
صابوني نساپوری فقيه او مفسر او
واعظ وفات په نساپور کې (ولادت يې
٣٧٣ ق)

١٠٥٨ م ٤٥٠ ق :

په خراسان کې د عربي نسخي او

١٠٥٩ - ١٠٩٨ م ٤٥١ - ٤٩٢ ق
د غزنويانو د اولسم سلطان
ابراهيم د لومړي مسعود د زوی
سلطنت.

١٠٦٠ م ٤٥٢ ق

د علي بن حسين مروزي حنفی
فقيه وفات.

١٠٦٢ م ٤٥٤ ق

د زهير بن حسن بن علي سرخسي
فقيه او مورخ او مفتي خرسان وفات.
د عبد الرحيم بن عبد الله صيرفي
بلخي قاضي القضاة او شيخ الاسلام
وفات او ښخيدل په بلخ کې.

١٠٦٣ - ١٠٧٢ م ٤٥٥-٤٦٥ ق

الپ ارسلان د چغري بيگ داود
زوی دمیکائيل لمسی سلجوقي دوهم
پاچا.

١٠٦٤ م ٤٥٧ ق

پرختل دالپ ارسلان يرغل.

١٠٦٥ م ٤٥٨ ق

د ابوبکر احمد بن حسين بيهقي
شافعی فقيه او محدث او مولف
وفات.

د قاضي ابو عاصم محمد بن
احمد عبادي هروي عالم د طبقات
الفقه او مبسوط مولف وفات.

حکيم ابونصر علی بن احمد اسدي
طوسي گرشا سپ نامه نظم کړه.

١٠٦٦ م ٤٥٩ ق

شرف الملك ابو سعد مستوفي
په بغداد کې دامام ابو حنيفه پرمزار
گنبد جوړه کړه.

د ابراهيم بن محمد توني هروي
محدث وفات په هرات کې.

د شيخ يوسف بن محمد سمعان

کوفي خطبه هنري ډول سره گډپيږي
(وامق عذراي عنصری دپروفيسور
محمد شفيع کتابخانه - لاهور)

محمود وراق يو تاريخ د ٤٠٩ ق
تر واقعو پوري په غزني کې وکيښي.
امير محمد دعباس زوی په غورکي
حکمران وو.

د شار ابراهيم بن اردشير د
ژوند وخت.

د سهل بن مرسل لويکي د ژوند
عصر.

١٠٥٨ م ٤٥٠ ق حدود

اسحاق بن ابراهيم بن منصور-
نيساپوري خپل قصص الانبياء په دري
ژبه وکيښي.

محمد بن عمر رادوياني ترجمان
البلاغه وکيښي.

د ابوحنيفه اسکافي مروزي دري
شاعر د ژوند وخت.

د شيخ امام ابوبکر محمد بن امام
احمد بن محمد حدادی شالنگی
غزنوی وفات ٤٥٠ ق.

(قبر او شنخته يې په غزني کې سته)

د محمود بن عمر جوهری صايغ
هروي دري شاعر د ژوند وخت.

١٠٥٩ م ٤٥١ ق

د غزنويانو او سلجو قيانو ترمنځ
معاهده.

سلطان ابراهيم د مسعود زوی
غزنوی پاچا د سلجوقي داود او
الپ ارسلان سره روغه وکړه او
فقط شرقي افغانستان تر لاهوره
غزنوی سلطنت ته پاته شو.

لومړۍ پلا د سلطان لقب دسلطان
ابراهيم غزنوی پرسکه ضرب سو.

وفات او ښخيدل په چشت کې .

١٠٦٧ م ٤٦٠ ق

دشيخ الطايفه ابو جعفر محمد بن حسن طوسي د شيعه مشهور عالم او مولف وفات په بغداد کې .

(تولدتې په طوس کې ٣٨٥ ق)

١٠٦٧ م ٤٦٠ ق حدود

منصور بن سعيد بن حسن ميوندي دسلطان ابراهيم دسپاه عارض سو.

د ابوبکر عتيق بن محمد هروي سور آبادي د دري تفسير ليکوال د ژوند وخت .

قطب الدين حسن بن محمد د غور امير و .

نظام الملك حسن بن علي طوسي د سلجوقيانو لوی وزير په نساپور بلخ، هرات ، مروکي (نظاميه مدرسي) جوړې کړې .

د قاروت بن جفري بيگ داود سلجوقي د ژوند وخت چې د کرمان سلجوقيان د ده له پښته دي .

١٠٦٩ م ٤٦١ ق

د ابوالقاسم بن ابراهيم مروزي فوراني فقيه وفات .

١٠٦٩ م ٤٦٢ ق

دشافعي فقيه حسين بن محمد مروروډي وفات په مروروډ کې (٢٣ محرم)

ناصر خسرو بلخي خپل کتاب جامع الحکمتين د بد خشان د امير علي بن اسد بن حارث په خواهش تاليف کړ .

١٠٧٠ م ٤٦٣ ق

د ابو علي حسان بن سعيدمنيعي نساپوري فقيه او ېډاي د مسجدواو

رباطو جوړوونکي وفات په مروروډ کې .

١٠٧٢ م ٤٦٥ ق

د الپ ارسلان پرماورا النهر باندې يرغلونه اودنه مړينه ، شمس الملك بنخ او ترمذ ونيول .

د شيخ ابو القاسم عبدالکريم بن هوازن قشيري دخراسان د مشهور صوفي وفات په نساپور کې .

د ابوبکر زين الدين اسماعيل وراق ازرقبي هروي د دري مشهور شاعر وفات .

طاهر بن نصر بن احمد د سيستان پادشاه سو .

١٠٧٢ م ٤٦٥ ر ٤٨٥ ق

دملکشاه د الپ ارسلان زوی سلجوقي دريم پاچا سلطنت .

١٠٧٣ م ٤٦٦ ق

د عثمان بن حسين وراق غزنوي په خط يو ډير ښکلي منقش قرآن وکښن سوچي د مشهد رضوي په کتابخانه کې سته .

مويد الملك د نظام الملك زوی د هرات والي سو .

١٠٧٤ م ٤٦٧ ق

د عبدالرحمن بن محمد داودي پوشنگي فقيه اومحدث وفات په پوشنگ کې . (ولادت يې ربيع الاول ٣٧٤ ق)

ملکشاه ترمذ ونيو او دشمس الملك سره ټي روغه وکړه .

د ابوالقاسم علي بن حسن باخريزي عربي شاعر او دمية القصر د مولف وژل .

١٠٧٥ م ٤٦٨ ق

د ابوبکر محمد بن القاسم جويني

١٠٧٨ م ٤٧١ ق
د حسن بن علي بن محمد بلخي وختي محدث اوقاضي وفات (ولادت يې ٣٨٥ ق)

١٠٨٠ م ٤٧٣ ق

د ابو علي فضل بن محمد فارمدی طوسي مشهور عارف وفات .

١٠٨٢ م ٤٧٤ ق

دقاضی القضاة ابوبکر محمد بن عبدالملك اسکا فی بلخي وفات او ښخيدل ننگ په بلخ کې .

١٠٨٤ م ٤٧٧ ق

د ابو علي فضل بن محمد فارمدی د خراسان مرشد وفات سو .

تکش په بلخ کې ولاړ سو ملکشاه دی په ترمذ کې ونيوی او پوند يې کړ .

د احمد بن محمد بن عبدالجليل سجزي رياضي پوهاند او منجم وفات .

بيبي د عبدالصمد هروي لور محد ثه وفات سوه (ولادت يې ٣٨٧ ق) عبد الاول هروي له دی څخه روايت کوي .

١٠٨٥ م ٤٧٨ ق

د امام الحرمين ابوالمعالی عبدالملك بن عبد الله جويني وفات چې د نساپور نظاميه مدرسي مشر استاد و .

ولادت يې په جوين کې ٤١٩ ق

(صفارنشاپوري) شافعي فقيه وفات .
١٠٧٦ م ٤٦٩ ق
سيف الدو له د سلطان ابراهيم غزنوي له خوا د هندو ستان حکمران او له بغداد د صنيع امير المومنين لقب ورکړ سو .

د ابو بکر محمد بن احمد بن هيثم رود باري بلخي دقراآت عالم خپل کتاب (جامع القراآت) په ٤٦٩ ق د سلطان ابراهيم بن مسعود په نامه په غزني کې تاليف کړ . (١٧ محرم)
د عبدالله بن سعيد بن حاتم سجزي محدث او دالا بانه د مولف وفات .

١٠٧٧ م ٤٧٠ ق

د ابوالفضل محمد بن حسين بيهقي دغزني ددربار منشي اودتا ريخ بيهقي دمو لف وفات په غزني کې . (تولد يې ديهيق په حارث آباد کې ٣٨٥ ق)
انوشنگين چې د بلکا تگين مړي و په خوارزم کې د غر شاه په لقب د خوارز مشاهي دوهم کهول جوړ کړ چې تر ٦١٧ ق پوري دغه کورنۍ حکمرانه وه .

د احمد بن عبدالملك نساپوري دخراسان دمحدث وفات .

د الشيخ العميد الجليل سيد ابوالفضل محمد بن علي طوسي وفات پنجشنبه ٩ رمضان ٤٧٠ ق (قبر او شنخته يې په غزني کې سته)

١٠٧٧ م ٤٧٠ ق حدود

د هيصم بن محمد ناوی (هروي) د دري قصص الانبياء د مولف دژوند وخت .

۱۰۸۷ م ۴۸۰ ق حدود :

۱۰۸۹ م ۴۸۲ ق

دسلطان ابراهيم غزنوي دسلطنت اوږده دارامي دوره اودخير آباد ، ايمن آباد دكلا وجوړول ، مسجدونه اومدرسي او قصرونه آباد ول .
دابو حاتم مظفر بن اسماعيل اسفزاری مهندس اومنجم وفات .
فاطمه دابوعلی دقاق لور د خراسان زاهده وفات سوه .
قتلمش دارسلان پيغوز وی د اسرائیل لمسی چی داناطول سلجوقيان دده له پښته دی .
تنش دالپ ارسلان زوی چی دشام سلجوقيان ځنی پید ا سول .
دعبدالله بن سعید خوافي شاعر اومنشی او حاسب دخلق الانسان دموالف وفات په بغداد کی .

۱۰۹۰ م ۴۸۳ ق

محمد بن ابو جعفر محدث ۱ و صوفي دبستان العارفين مؤلف وفات سو .
دشمس الاثمه محمد بن احمد سرخسی مشهور فقيه او دمبسوط دموالف وفات .
تاج الدين ابو الفتح صفاري دسيستان پاجاسو .

۱۰۹۲ م ۴۸۵ ق

نظام الملك طوسي وزير خيل کتاب سياست نامه ياسيرالملوك په فصیحه دری ۵۰ فصله تالیف کی .
۱۰۹۲ - ۱۰۹۴ م ۴۸۵-۴۸۷ ق
دسلطان محمود دملکشاه زوی دملجو قی خلم پاجاسلطنت .

۱۰۹۲ م ۴۸۵ ق

نظام الملك ابو علی حسن ابن ابو الحسن علی بن اسحاق طوسي د سلجوقيانو مشهور وزير اوليکوال (تولد ۴۸۰ یا ۴۱۰ په طوس کښی وزارت له ۴۵۱ ق تر ۴۸۵ ق پوری) په ۱۰ رمضان ۴۸۵ ق دبغدادپرلار دیوطاهر ارانی په لاس ووژل سو .

دشيخ الاسلام ابو اسماعيل عبدالله بن محمد انصاری هروی وفات او بنخیدل دهرات په گازرگاه کی .
(تولد ۲ شعبان ۳۹۶ ق) د طبقات الصوفیه او منازل السائرین ازنورو ډیرو عربی اودری تالیفا تو خاوند .
په سیستان کی کاختی .

۱۰۹۳ م ۴۸۶ ق

د ابو عبدالله حسين بن احمد روزنی خراسانی قاضي او لغوی د کتاب المصادر د مؤلف وفات .
۱۰۹۴-۱۱۰۴ م ۴۸۷-۴۹۸
برکیارق دملکشاه زوی دسلجو قی پيغم پاجا سلطنت .

۱۰۹۶ م ۴۹۰ ق حدود

دابو الحسن علی بن عثمان مجویری غزنوی لوی صوفی د کشف المحجوب دموالف وفات دلاهور کی .

محمد بن منصور مستوفی (متوفی ۴۹۴ ق) په مرو کی یوه مدرسه جوړه کړه .

دعبدالرحمن بن علی بن ابی اسحاق نساپوری طبیب (بقره ۱۸۰ ثانی) وفات .

دعبدالله بن عبدالله حداد نساپوری حنفی فقیه او محدث او قاضي وفات تر ۴۹۰ ق وروسته .

دمحمد بن احمد بن ابی سهل سرخسی حنفی فقیه اومتکلم اودالمبسوط دموالف وفات (۴۸۱ ق) .

۱۰۹۷-۱۱۲۷ م ۴۹۱-۵۲۱ ق

دقطب الدین محمد خوارزم شاه سلطنت .

۱۰۹۷ م ۴۹۱ ق

دعلی بن سهل بن عباس نساپوری مفسر وفات .

دعطاء بن یعقوب تغزنوی دربار کاتب او د عربی اودری د شاعر وفات .

دابو الفتح عبدالرزاق منیعی بن حسان دخراسان دمحدث او فقیه

وفات .

سلطان سنجر سلجو قی دملکشاه زوی دهرات ته راغی .

۱۰۹۸-۱۱۱۵ م ۴۹۲-۵۰۹ ق
دغزنو یانو داتسلیم پاجاعلاء الدین دریم مسعود سلطنت .

۱۰۹۹ م ۴۹۳ ق حدود

دقطب الدین حسن بن محمد دغور دشاھنشاهانو نیکه دوجیرستان په جنگ کی وواژه سو .
دشيخ عبدالهادی دخواجہ عبدالله انصاری زوی په هرات کی مقتول اړپه گازرگاه کی بنځ سو .

۱۱۰۰ م ۴۹۴ ق

دامام ابو لفرج عبدالرحمن احمد سرخسی شافعی فقیه وفات (زیریدنه ۴۳۲ ق) .

۱۱۰۱ م ۴۹۵ حدود

امام غزالی په دری کیمیای سعادت وکښ .

سر هنگ عمید محمد خطیبی هروی دغزنی سپه سالار او وروسته دقزدار حکمران و .

۱۱۰۲ م ۴۹۶ ق

دابو الفضل محمد بن محمد سہلکی بسطامی فخر الاسلام وفات .

۱۱۰۴ م ۴۹۸ ق

درهم دملکشاه دبرکیارق زوی دسلجوقي شپږم پاجاسلطنت .

۱۱۰۶ م ۵۰۰ ق

دابونصر محمد بن احمد بن ابو جعفر هروی پیر ا یروہ وفات او دهرات په خمچه آباد کی بنخیدل .

په غزني کې د سلطان علاء الدين مسعود دمايني مهدي عراق د سلطان سنجر دخور په توجه آرامي او د سلجوقيانو سره دوستي.

د طغتاگين غزنوي سالار فتوحات دهند تر گنگاپوري .

ابو حاتم مظفر بن اسما هيل اسمغزاري اسمان اورياضي پوها ند (کائنات الجو) کتاب وکيښي .

د شيوخ علي قسوره بن محمد گرديزي د ژوند وخت .

امام ابو علي حسن بن علي قطان مروزي مشهور طبيب او عالم خپل کتاب (کيهان شناخت) وکيښي .

(تولد ئي مرو ۴۶۵ق) د ملک کړت د ژوند وخت په غور

او هرات کې ، د کړت د پاچاهانو لوی نيکه .

محمد بن حسين بن عمر هروي تاريخ براهيمه په دري ترجمه کي .

۱۱۰۶ م ۵۰۰ ق حدود

عمدة الملك رشيد بن محتاج د سلطان ابراهيم غزنوي سپهبد او د مسعود سعد ممدوح و .

خواجگه محمد بن بهروز احمد وريرو .

خواجگه طاهر بن علي ثقت الملك دبو نصر مشکان ورازه د غزنوي وزير خاص و .

قوام الملك نظام الدين ابو نصر فارسي دشهزاده شيرزاد سره دهند سمپسالا رسو .

عميد الملك عماد الدوله ابوالقاسم خاص د سلطان ابراهيم غزنوي د دربار مشرو .

منصور بن سعيد بن احمد بن حسن ميوندي د سلطان ابراهيم غزنوي صاحب ديوان عرض و عبد الحميد بن احمد بن عبد الصمد د سلطان ابراهيم غزنوي وزير سو .

د قاضي امين الملكه عبدودود د عبد الصمد غزنوي زوی د ژوند وخت .

ابو نصر محمد بن عبد الحميد مستوفي د بهرا مشاه غزنوي وزير و .

ابو محمد بن حسن قاييښي د بهرامشاه غزنوي وزير و .

خواجگه اسماعيل شينيزي د حکيم سنایي مرشد او استاد د ژوند وخت . (قبر ئي تراوسه په شينيز لي سته)

علاء الدين ابو يعقوب يوسف اونجم الدين ابو المعالي احمد د قاضي القضاة يوسف بن احمد حداد شالنگي غزنوي زامن په غزني کې علما و .

د شيوخ الاسلام جمال الدين ابو نصر احمد بن محمد بن سليمان صغاني د ژوند وخت . (قبر ئي په غزني کې سته)

د ابو سعد احمد بن ابو يوسف هروي د کتاب (الاشراف علي غوا مض الحکومات) د مؤلف ژوند .

د ملک الجبال عز الدين حسين بن قطب الدين حسن غوري پاچا سلطنت په غور کې .

د عبد الرب بن منصور غزنوي فقيه او د ملتمس الاخوان د مؤلف د ژوند وخت .

د ابو العباس فضل محمدلو کړي مروزي مشهور فيلسوف د ژوند وخت . د ديرو ترکي لغاتو گميدنه په دري او پښتو ژبو کې .

۱۱۰۸ م ۵۰۳ ق حدود ثقة الملك طاهر بن علي د سلطان مسعود بن ابراهيم وزير و .

۱۱۰۹ م ۵۰۳ ق حدود جمال المعاشرين د غزني د قوال ژوند .

د زاهد بن محمد بن احمد سرخسي شافعي محدث وفات .

۱۱۱۰ م ۵۰۴ ق حدود د ابو الفرج بن مسعودروني د دري مشهور شاعر اود غزنويانو د ستاينونکي وفات ، (تولد ئي د ۴۳۵ ق حدود)

۱۱۱۱ م ۵۰۵ ق حدود د حجة الاسلام ابو حامد محمد بن محمد غزالي طوسي و فات (تولد ئي ۴۱۵ ق) دی د «حياء علوم الدين» او نورو ديرو تاليفاتو خاوند دی .

عثمان مختاري غزنوي شاعر خپله «شهر يار نامه» په دري ژبه نظم کړه .

د جمال الحکماء ابو الحسن علي بن محمد د غزني د طبيب د ژوند وخت .

۱۱۱۲ م ۵۰۶ ق دامام زاهد سليمان بن احمد صغاني فاضي وفات (قبر ئي په غزني کې سته)

نظامي عروضي سمرقندي د بلخ د پرده فروشانو په کوڅه دامير ابو

سعيد جره په کور کې د عمر خيام سره ليدنه وکړه .

قاضي حسن محمودي او قاضي حسين محمودي د احمد زامن د بلخ فاضيان مړه او په بلخ کې ښخ سول .

۱۰۹۸-۱۱۱۴ م ۴۹۲-۵۰۸ ق د غزني ديوه منار بناد (السلطان الاعظم ملک الاسلام علاء الدوله والدين ابوسعید مسعود بن ظهير الدوله امير المؤمنین ابراهيم خلد الله ملکه) په نامه

۱۱۱۵-۱۱۱۷ م ۵۰۹-۵۱۱ ق د غزنويانو د شلم پاچا ارسلان شاه د دريم مسعود زوی سلطنت .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق د عبد الرحمن بن احمد خزاعي شيعي شاپوري عالم وفات .

د محمد بن منصور سمعاني مروزي محدث او فقيه وفات په مراکي (ولادت ۴۶۶ ق)

۱۱۱۷-۱۱۵۷ م ۵۱۱-۵۰۲ ق د غزنويانو د يوويشتم پاچا بهرا مشاه د دريم مسعود زوی سلطنت .

۱۱۱۵ م ۵۰۹ يا ۵۱۷ ق د حکيم ابوالفتح عمر بن ابراهيم خيام نشاپوري لوی منجم اورياضي پوهاند او شاعر وفات په نشاپور کې .

۱۱۱۵ م ۵۰۹ ق د غزنو يانو دنونسم پاچا شيرزاد د دريم مسعود زوی جلوس په غزني کې .

د اسماعيل بن عبد السلام بن

عبدالرحمن بن حسن لغمانی حنفی
فقيه ژوند په بغداد کې .
علاءالدين مسعود غزنوی خپل ورور
شیرزاد مړ کې، او بل ورور بهرا
مشاه نسی سلطان سنجر ته پناه
وړوړه .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق

سلطان ارسلان شاه غزنوی یوه
داني په غزني کې جوړه کړه .
ملك الجبال عزالدین حسین د قطب
الدین حسن زوی د غور امیر و چې دده
اوه زامن پر غوري دولت قابض
سوه .

۱۱۱۶ م ۵۱۰ ق حدود

د ابو عبدالله احمد بن عمر خراسانی
د لایضاح فی القرائات العشر د مؤلف
د ژوند وخت .

خواجه صدر شمس الوزراء قطب
الدین یوسف بن یعقوب د غزني سیمه
سالار او وزیر و .
قاضی القضاة یو سف بن احمد
حدادی شالنگی غزنوی د سلطان
مسعود د عهد د غزني قاضی القضاة
ار وزیر و .

موفق الدولة ابو طاهر خاتونی د
سلجوقيانو وزیر خپل «مناقب الشعراء»
وکیښ .

د نصرین ابراهیم هروی حنفی
محدث د المسمند د مؤلف وفات .

عثمان بن عمر مختاری غزنوی د دري
دمشهور شاعر د ژوند وخت .

۱۱۱۷-۱۱۵۷ م ۵۱۱-۵۵۲ ق

سلطان سنجر د ملک شاه زوی د

سلجوقي اتم لوی پا چا سلطنت .
بهر! مشاه غزنوی پر خپله سکه
باندی د سلطان سنجر سلجوقي نوم
هم وکیښ .

۱۱۱۷-۱۱۵۷ م ۵۱۱-۵۵۲ ق

د غزني دیوه منار بنادر السلطان
الاعظم ملك الاسلام یمین الدولة
وامین الملک ابو المظفر بهرام شاه
خدا لله تعالی ملکه) په نامه .

۱۱۰۴-۱۱۱۷ م ۴۹۸-۵۱۱ ق

د سلطان محمد دملک شاه زوی
سلجوقي ارم پاچا سلطنت چي د
عراق سلجوقيان دده له پښته دي .

د محمد بن عمر ضریر بلخي مفسر
او واعظ ، د دعوة الهند د مؤلف وفات
اوبځيځیدل په بلخ کې ۵۱۱ ق .

د قاضی القضاة شیخ الاسلام بلخ
محمد ابو القصیر بلخي و فوات

۱۱۱۸ م ۵۱۲ ق

د بهرام شاه غزنوی لښکرو په ملتان
کې محمد باهلیم دده د زمانو سره
مات کې او په سوال کې د ناکور کلا
جوړه کړه .

د سلمان بن ناصر نساپوری شافعی
متکلم ، صوفی فقیه وفات .

د شمس الاثم ابو القاسم اسماعیل
بن حسن بیهقي د مرود مدرسی د استاد
وفات .

۱۰۴۲-۱۱۱۹ م ۴۳۳-۵۱۳ ق

د شیخ الافاضل علی بن احمد
بنجر د نساپوری ادیب د ژوند دوره
(وفات په نساپور کې رمضان)

بلخي وفات اوبځيځیدل په بلخ کې
۱۱۲۴ م ۵۱۸ ق
د احمد بن محمد میداني نساپوری
ادیب اولغوی د کتاب (السامی فی ال-
سامی) د مؤلف وفات .
حکیم سنایی له سفره غزني ته
راستون سو .

محمد بن نصر هروی بشکاني د
بغداد قاضی اوفقیه په همدان کې
وراره سو (ولادت یې ۴۵۸ ق) .

شرف الدولة رضی الملك احمد
د غزني سپه سالار و .

۱۱۲۶ م ۵۲۰ ق

ابو الفتح اسعد بن محمد میهنی
د بغداد د نظامیه مدرسی د استاد
وفات .

دمجدالدین احمد بن محمد غزالي
طوسی وفات. دی دامام غزالي ورور
دی .

رشیدالدین ابو الفضل احمد بن
محمد میهنی د خواجه عبدالله انصاری
تفسیر کشف الاسرار ولیکلی .

۱۱۲۶ م ۵۲۰ ق حدود

ابو نصر محمد بن عبد الحمید مستوفی
د بهرام شاه غزنوی وزیر و .

دامیر الشعراء محمد بن عبد الملك
معزی نساپوری د سلجوقيانو د دربار
دري شاعر وفات .

۱۱۲۷-۱۱۵۶ م ۵۲۱-۵۵۱ ق

د اتسم بن محمد خوارز مشاه
سلطنت .

د علاء الدین حسین غوري او بهرام شاه
غزنوی جنگ پر تگین آباد باندی چي
غوري پاچا هغه ونیو ی .

۱۱۲۰ م ۵۱۴ ق حدود

طیب شرف الزمان طاهر مروزی
(طبایع الحيوان) تالیف کې .
د عبد الرحیم بن عبد الکريم بن هوازن
قشیری نساپوری صوفی او واعظ
وفات په نساپور کې .

د ناصر بن محمد عیاضی سرخسی
نقیه او محدث وفات په سرخس کې
(ولادت ۴۳۹ ق)

۱۱۲۱ م ۵۱۵ ق

د غزنوی نازی دمشهور شاعر
مسعود سعد سلمان وفات په غزني
کې (تولد یې لاهور د ۴۴۰ ق حدود)

۱۱۲۱ م ۵۱۵ ق حدود

د ابو حاتم مظفر بن اسماعیل
اسفزاری ریاضی پوهانه او هیئت دان
وفات .

د ابو المفاخر محمد بن منصور
قاضی سرخس په نامه حکیم سنایی
(سیر العباد الی المعاد) نظم کې .

۱۱۲۲ م ۵۱۶ ق

د علی بن احمد غزال نساپوری
نحوی اوقاری وفات .

د ابو محمد حسین بن مسعود فراء
بغوی شافعی فقیه اود (مصایح السنه)
د مؤلف وفات په مرورود کې (شوال)
برهان الدین ابو الحسن علی بن ناصر
پریانگر غزنوی واعظ بغداد ته
ولاړ .

۱۱۲۳ م ۵۱۷ ق

د حکیم عمر خیام نساپوری وفات
په نساپور کې .
د شیخ الاسلام محمد بن محمد ژالي

۱۱۲۸ م ۵۲۲ ق

حسن بن محمد بن خسرو بلخي
حنفي عالم وفات

۱۱۲۹-۳۰ م ۵۲۴-۵۲۵ ق

حكيم سنابي غزنوي (حقيقه الحقيقه)
په دري ژبه نظم كړه او محمد بن علي
الرفاسمره راټوله كړه لس زره بيته
د بهرامشاه غزنوي په نامه

۱۱۳۰ يا ۱۱۴۰ م ۵۲۵ يا ۵۳۵ ق

د حكيم ابوالمجد مجدود بن آدم
سنابي د غزني د مشهور عارف اودري
شاعر وفات. (يكشنبې ۱۱ شعبان
۵۲۵ ق).

۱۱۳۰ م ۵۲۵ ق حدود

امام برهان الدين ابو الحسن علي
بن ناصر بريانگر غزنوي عالم په بغداد
نسي.

خواجه عميد احمد بن مسعود تيشه
كښ د سلطان بهرامشاه غزنوي د
دربار مشرو.

۱۱۳۱ م ۵۲۶ ق

د خراسان د قاضي القضات احمد بن
محمد بن صاعد وفات.

۱۰۶۹-۱۱۳۳ م ۴۶۱-۵۲۷ ق

د مجد الدين اسعد بن ابي نصر
ميميني طوسي شافعي فقيه د ژوند
دوره.

د خواجه قطب الدين مودودي بن
يوسف چشتي زاهد اوصوفي وفات
په چشت كې.

۱۱۳۳ م ۵۲۸ ق

حكيم سنابي غزنوي (طريق التحقيق)
تاليف كې (۲).

۱۱۳۵ م ۵۲۹ ق

د عبدالغافر بن اسماعيل نشا پوري
شافعي محدث اوفقيه دالسيق في ذيل
تاريخ نيسابور د مؤلف وفات په نشا پور كې
(ولادت ثي ۸ ربيع الآخر ۴۵۱ همدلي)

۱۱۳۵ م ۵۳۰ ق ۲۴ جمادى الاولى
محمد بن اسماعيل غوري عالم په
هرات كې وفات او بنخ سو (شنخته ثي
سته).

۱۱۳۵ م ۵۳۰ ق

ابو محمد بن قايني د بهرامشاه
وزير وپه غزني كې

د محمد بن حمويه جويني مفسر او
صوفي اوفقيه د لطايف الاذهان د مؤلف
وفات (ولادت ۴۴۹ ق).

۱۱۳۷ م ۵۲۲ ق

د ابو العلا صاعد بن حسين بن
اسماعيل بن صاعد د خراسان د قاضي
وفات په نسا پور كې.

د شرف الدين ابو محمد بن علي
بن ابوطالب حسيني بلخي وفات
او بنخيدل په بلخ كې.

۱۱۳۸ م ۵۳۳ ق

د ابوبكر محمد بن احمد خرقى
هروزي لوى منجم او جغرافيا او رياضي
پوهاند مؤلف وفات.

د زاهر بن طاهر نسا پوري محدث
وفات.

۱۱۴۰ م ۵۳۵ ق

د شيخ الاسلام محمد بن حسين
فلانسي د بلخ د جامع دامام وفات او په
بلخ كې بنخيدنه.

۱۱۴۱ م شنبه ۷ شعبان ۵۳۶ ق

د ابو يوسف اسماعيل بن حسن
عبدالرحمن بن عبدالسلام بن حسن

هروى حنفى فقيه اود دروم قاضى وفات
په قيسار په كې.

د رئيس بلخ سيد محمد بن حسين
حسيني وفات په بلخ كې.

۱۱۴۳ م ۵۳۸ ق

خواجه فريد الدين محمد بن
ابراهيم عطار خپل منطق الطير نظم
كې.

۱۱۴۵ م ۵۴۰ ق حدود

د ابو الفضل محمد بن سليمان بن
احمد صغاني د غزني د قاضى وفات
(قبرلي په غزني كې سته).

د عبدالرشيد بن ابي حنيفه ولوالجى
بدخشي د فتاوى ولوالجيه د مؤلف
وفات. په ولوالج كې (ولادت ت يي
۴۶۷ ق).

ملك فخر الدين بن عز الدين غوري
نوتسم پاچا سكه ووهله او شغنان،
تخار، درواز، وخش، بدخشان نى هم
ونيول.

د عميد محمد بن عثمان يميني
غزنوي كاتب د بهرامشاه غزنوي د
دربار شاعر د ژوند وخت.

د شرف الدين محمد بن ناصر علوى
غزنوي د بهرامشاه غزنوي د دربار
شاعرو.

د عبدالله محمد بن طيفور سجاوندى
غزنوي تفسير سجاوندى مؤلف وفات
سو.

د اديب صابر اسماعيل ترمذى
درى شاعر وفات.

د حور ملك دشارشاه بن ابراهيم
غريستاني لور سلطان حسين جهاننوز.
غوري وكړه.

بن عبدالرحمن بن ابراهيم بن بشير
بن منكولغمانى حنفى فقيه او په بغداد
كې دامام ابو حنيفه د مدرسې د استاد
وفات او هلته ئې بنخيدنه.

۱۱۴۱ م ۵۳۶ ق

ابو المعالى نصرالله بن محمد د
بهرامشاه غزنوي منشى او وزير
(كنايه اود منه) كتاب په دري وكيښ
دامام بن اسد هروى د بلخ د نظاميه
مدرسې د استاد وفات.

د عثمان بن عمر غزنوي مقرى عالم
وفات او په بلخ كښې بنخيدنگ.

د شيخ ابونصر احمد بن ابوالحسن
نامقى جامى مشهور په ژنده پيل
وفات (ولادت ثي ۴۴۱ ق).

د ابو سعد آدم بن احمد هروى
نحوى عالم وفات.

د ابو الفتح مختار بن عبدالحميد
فوشنجى مؤرخ وفات.

دامام ابو سعد اسماعيل بن
عبدالواحد فوشنجى هروى وفات.

د قاضى بهاء الدين عمر بن احمد
محمودى د بلخ قاضى وو.

۱۱۴۲ م ۵۳۷ ق

د اتسز خوار زمشاه نسا پور ونيو
د سلطان سنجر سلطنت بيا پر خراسان
داندى.

د شيخ ابو حامد فريد الدين محمد
بن ابراهيم عطار نسا پوري لوى صوفي
تولد.

د نجم الدين ابو حفص عمر بن محمد
نسفى حنفى عالم وفات په سمر قند
كې (تولدى ۴۶۱ ق) ده دا عتقا داهل

سنت رساله په ۵۳۵ ق وكنه.
د عبدالمجيد بن اسماعيل قيسى

۱۱۴۶ م ۱۴۱ هـ ق

قطب الدين محمد بن عز الدين دغور
امير په غزني کي بهرامشاه وراژه، اود
غوريانو او غزنويانو دعداوت سبب
سو.

۱۱۴۷ م ۱۴۲ هـ ق

ظهير الدين محمد بن مسعود
غزنوي رياضي پوهاند «کفاية التعلیم»
دري ژبه تاليف کي.

۱۱۴۸-۱۱۴۹ م ۱۴۳-۱۴۴ هـ ق

دسلطان سيف الدين بن عز الدين
غوري اتلسم پاچا د اقتدار وخت.
داسعد بن محمد بن موسي فوشنجي
محدث وفات په فوشنج کي
ذيقعه ۵۳ هـ ق

۱۱۴۹ م ۱۴۴ هـ ق

بهاء الدين سام بن محمد چسي د
مندیښ په سمنگه کي اميرو، دفيروز
کوه پرتخت کښينو ست.

۱۱۴۹-۱۱۵۹ م ۵۴۴-۵۵۴ هـ ق

دغوري خوارلسم پاچا بهاء الدين
سام بن عز الدين حسين سلطنت.

۱۱۴۹-۱۱۵۶ م ۵۴۴-۵۵۱ هـ ق

دسلطان علاء الدين حسين جهانسوز
بن عز الدين دغوريانو داولسم پاچا
سلطنت.

۱۱۴۹ م ۵۴۴ هـ ق

سلطان سيف الدين سوري غوري
په غزني کي دخپل وزير سيد محمد الدين
موسوي سره د بهرامشاه په حکم د
بل طاقي پسر وځړول سو.

د احمد بن علي بوجعفر مقرر
بیمهقي لغوي عالم و وفات (تولد
۴۷۰ هـ ق).

۱۱۵۰ م ۵۴۴ هـ ق حدود

دحکيم ابو عمر عثمان بن عمر
مختاري غزنوي ددري لسوي شاعر
وفات.

دمحمد بن محمد رضي الدين
سرخسني حنفي فقيه او مؤلف وفات
په دمشق کي.

دامام فخر الدين رازي محمد بن
عمر مشهور امام او مفسر زيريدنه.

۱۱۵۱-۱۰۸۵ م ۵۷۷-۵۴۵ هـ ق

دعتيمو بن علي بن منصور مروی فقيه او
ديب او حاسب دژوند دوره په مرو کي
په ۱۵ ذيقعه زيريدلي او په ۲۷
شوال وفات سوي دي.

۱۱۵۰ م ۵۴۵ هـ ق

غوري سلطان علاء الدين حسين
غزني وسواځه وله دی جېته په
(جهانسوز) مشهور سو.

۱۱۵۱ م ۵۴۶ هـ ق

غوري سلطان علاء الدين جهانسوز
دپست ښار ونياره.

دبلخ دقاضي ابو سعد عمر بن
علي بن حسين محمودي وفات او
ښخيدل په بلخ کي (ولادت ۴۵۷ هـ ق)
د ابو الفتح محمد بن ابو القاسم
عبد الكريم شاعر ستاني متکلم د
«الممل والنحل» د مؤلف وفات
(شاعر ستان په خراسان کي نسا ته
بريځي).

۱۱۵۳ م ۵۴۸ هـ ق

دعين الزمان حسن قطان مروزي بن
علي طبيب اورياضي پوهاند دلوکري
دشاکر وفات په مرو کي (تولدني په
مرو کي ۴۶۵ هـ ق).

دعبدالرحمن بن محمد خرگړدي

ملك سيف الدين بن علاء الدين
جهانسوز غوري شلم پاچا سکه
وو هله.

نظام الدين احمد بن عمر بن علي
مشهور په نظامي عروضي سمر قندي
دغوريانو د دربار ليکوال چهار
مقاله يا مجمع النوادر تاليف کړه.

۱۱۵۷ م ۵۵۲ هـ ق

دايو تمام محمد بن عبدالملك بن
عبدالسلام بن حسين لغماني فقيه
وفات (۱۱ رمضان) او د بغداد په
باب الطاق کي ښخيدل.

دناصر بن سلمان انصاري نساپوري
شافعي فقيه او محدث وفات په مرو کي.
د سلطان سنجر سلجوقي وفات.

د قاضي برهان الدين منصور بن
ابو سعد محمد بن ابو نصر صاعدي
د نساپور دقاضي او حنفي امام وفات.

۱۱۵۷-۱۱۶۱ م ۵۵۲-۵۵۷ هـ ق
په غزني کي دمحمودي کهول
دوه ويشتم پاچا خسرو شاه بن
بهرامشاه سلطنت.

۱۱۵۸ م ۵۵۳ هـ ق

د عبدالاول بن عيسي بن شعيب
صوفي سجزي هروي محدث وفات.
داحمد بن علي ظهير بلخي حنفي
فقيه او اصولي وفات.

د عبدالجبار بن عبدالجبار خرقی
شافعي فقيه او محدث او مورخ
وفات په مرو کي (ولادت يي دمر و
په خرق کي ۴۷۷ هـ ق)

۱۱۵۹ م ۹ شعبان ۵۵۴ هـ ق

د ابو عبدالله الضرير محمد بن
عبدالرحمن بن حسن لغماني حنفي

پوشنگي محدث وفات.
۱۱۵۰ م ۵۵۰ هـ ق حدود
د سلطان سنجر سلجوقي او
سلطان علاء الدين حسين جهانسوز
جنگ دوبي په سه گوشه ناپ کي،
چي جهانسوز ونيول سو او معاف
سو.

دغوري ملك شهاب الدين محمد
حرث بن عز الدين حسين د اقتدار
وخت.

ملك شجاع الدين علي بن عز الدين
هم په دغه وخت کي دغور په جرماس
کي حکمران و.

امير فخر الدين خالد بن ربيع مکي
د علاء الدين جهانسوز غوري دديار
شاعر او عالم دژوند وخت.

شيخ تيمن په غور کي د پښتو
شاعرو.

دمحمود بن ابي الحسن بن حسين
نساپوري غزنوي مفسر او لغوي
وفات.

دعبدالرحمن خازن مروزي حکيم او
مهندس دزيچ سنجر او ميزان الحکمه
دمؤلف وفات.

۱۱۵۶ م ۵۵۱ هـ ق :

مړه خطائيان او غزان را غل اود دولت
سنجر ئي ونياره سلطان سنجر ئي
زنيوی.

داتمسز لښکر کښي پر خراسان
اود سلطان سنجر ايله کيدل.

د برهان الدين علي بن ناصر
په يافکر غزنوي عالم وفات په بغداد کي.

۱۱۵۶-۱۱۷۲ م ۵۵۱-۵۶۸ هـ ق :

دايل ارسلان بن اتسز خوارزمشاه
سلطنت.

فقيه وفات او ښځيدل د بغداد دا بی
حنيفه په محله کې .

۱۱۶۰ م هه ق

د عبدالو اسع بن عبد الجا مع
غريستاني جيلی شاعر وفات .

۱۱۶۱ م هه ق

داشرف الدين ابو محمد حسن بن
محمد حسيني غزنوی (اشرف) د غزني
دمشهور شاعر وفات .

د امام سيد ناصر الدين سمرقندی
د تاريخ بلخ د مؤلف وفات او ښځيدل په
سمرقند کې .

۱۱۶۱ - ۱۱۸۷ م هه ق

د غزيانو دکېول داخونی پا چا
خسرو ملک بن خسرو شاه پا چېی .

۱۱۶۲ م هه ق

محمد بن سام غوري د سلطان
غياث الدين ورور د غور داستيه او
کجوران حکمران سو .

۱۱۶۲ - ۱۱۷۴ م هه ق

وزيد الدين آي ا به په خراسان کې .

۱۱۶۲ م هه ق

د سلطان شمس الدين محمد بن
فخر الدين مسعود غوري د اقتدار وخت .

۱۱۶۲ - ۱۲۰۲ م هه ق

د غور د يوويشتم لوی سلطان
غياث الدين محمد بن بهاء الدين سام
د سلطنت دوره .

۱۱۶۳ م هه ق

د مولانا شهاب الدين عبدالله فامي
هروی د تاريخ هراة د ليکوال د ژوند
وخت .

د قاضي حميد الدين محمود بن
عمر بن احمد بلخي دمقامات حميد ي
د مؤلف وفات .

محمد د عبدالواحد زوی په هرات
کې يو ښکلی برنجی لوښی جوړکی
(دارميتياز موزيم)

۱۱۶۴ م هه ق

د ابو الفضل محمد بن طيفسور
سجاولندی غزنوی (د کتاب وقوف)
مؤلف وفات .

د احمد بن محمد سجاولندی مورخ
د ذخاير نثاري اخبار السید المختار
دمؤلف وفات .

۱۱۶۴ - ۱۲۰۲ م هه ق

د ۵۹۹ تر ۵۶۰ م
ملک سيف الدين مسعود تمران
د غوري د ربار لوی امير و .

۱۱۶۴ م هه ق

فخر الملك شرف الدين فرداری
د غور د سلطان غياث الدين محمد
سام وزير و .

ملک الکلام فخر الدين مبارکشاه
غوري د ربار شاعر د غوريانو منظومه
نسب نامه وکښله .

۱۱۶۵ م هه ق

قره ختانيانو بلخ او اند خود
ونيول .

د ضياء الدين عمر بن محمد
بسطامي بلخي محدث او مفسر او
صوفي وفات (ولادت ۴۷۵هـ) .

د ابو سعيد عبدالکريم بن محمد
منصور مروزی سمعاني محدث او د
(کتاب الانساب) د مؤلف وفات په
مروکی (ولادت ۵۰۶هـ)

۱۱۶۵ م هه ق

تاج الدين حرب بن محمد د سيستان
پادشاه و (متوفا ۶۱۲هـ)

۱۱۶۸ م هه ق

امام يوسف بن عبيدا لته اندخودی
نفسير ینايع العلوم به فارسی شرو
کي (د کابل خطی نسخه)

۱۱۶۹ م هه ق

د ابو الحسن علي بن زیدبیهقي
(ابن فندق) مورخ او حکيم اورياضي
پوهاند وفات چې د (تاريخ بيهقي)
مؤلف دی .

۱۱۶۹ م هه ق

مجد الملك ديو شاري د سلطان
غياث الدين محمد سام غوري وزير و .

۱۱۷۱ م هه ق

ابو بکر بن احمد بن عبيد الله
غزنوی خطاط په ښکلی خط يو قرآن
وکښ (دمصر موزيم)

دمحمد بن محمد بن محمد هروی
مفسر او متکلم او واعظ وفات .

۱۰۹۴ - ۱۱۷۲ م هه ق

د ابو الفضل عبدالله بن احمد
طوسي شافعي عالم (خطيب موصل)
د ژوند دوره .

۱۱۷۳ - ۱۲۰۷ م هه ق

د غور د دوه ويستم لوی سلطان
معز الدين (شهاب الدين) محمد بن
بهاو الدين سامد هندد فاتح د سلطنت
دوره .

۱۱۷۳ م هه ق

ملک معز الدين محمد غوري دخپل
ورور سلطان غياث الدين په حکم ټول
سيستان او زاول او کابل ونيول او
غزان يي له غزني څخه وايستل .

۱۱۷۳ م هه ق

غوريانو غزني ونيوی . عبدالله
بن محمد بلخي مورخ په اندلس کې و .

د عمر بن محمد ابو شجاع
بسطامي بلخي محدث او شاعر
وفات .

سلطان معز الدين محمد غوري
گرديز او ملتان فتح کړل .

قاضي القضاة معز الدين هروی د
سلطان غياث الدين محمد سام غوري
د عصر لوی قاضي و .

عين الملك سورياني د سلطان
غياث الدين محمد سام غوري وزير و .

شمس الملك عبدالجبار گيلاني د
سلطان غياث الدين محمد سام غوري
وزير و .

۱۱۷۴ - ۱۲۰۳ م هه ق

قاضي صدر شهيد نظام الدين
ابو بکريه غزني کي د سلطان معز الدين
له خوا قاضي ممالک و .

او تر ده وروسته د ده زوی :
سيد شرف الدين ابو بکر .

سلطان ناصر الدين قباچه په ملتان
اچه کي د سلطان معز الدين محمد
غوري له خوا حکمران و .

۱۱۷۵ م هه ق

ملک معز الدين محمد غوري له
بهاء الدين طغرل څخه هرات ونيو او
د غور په سلطنت پوري ونيولاوه .
او يو شنگ يي په ۵۷۳هـ ق ونيو .
ملک يار غرشين د هند په فتوحاتو

کي خپل حماسي پښتو شعر ووايه .
دی په ډهلي کي وفات او ښخ دی .
د محمد بن محمد سرخسي حنفي
فقيه او د المحيط الکبير د مؤلف وفات .

۱۱۷۶ م هه ق

د محمد بن معتصم مرجاني بلخي
زاهد وفات په بلخ کې .

۱۱۸۹ م ۵۸۵ ق حدود

جلال الدین د یو شاری دسلطان
غیاث الدین محمد سلام غوری وزیر و.
د قاضی وحید الدین مرو رودی د
شافعی مذهب مقتدا او د سلطان
غیاث الدین محمد سلام غوری داستاد
د ژوند وخت .

دکاکړ نیکه شهادت او بنخیدل په
هرات کی .

۱۱۹۰ م ۵۸۶ ق حدود

امام صدر الدین علی هیصم نشاپوری
کرامی دغورستان دافشین دینار د
مدرسی لوی مدرس و .

۱۱۹۱ - ۱۲۰۵ م ۵۸۷ - ۶۰۲ ق

د غور نه ویشتم پاچا سلطان
نساء الدین سام بن شمس الدین
محمد په بامیان کی .

۱۱۹۱ م ۵۸۷ ق

سلطان خسرو ملک د غزنی آخرنی
پاچا په ۵۸۳ ق د سلطان معز الدین
محمد سام غوری په لاس د بلروان
په کلاکی بندی سوی وپه ۵۸۷ ق
ووژل سو او د غزنی د سبکتگین کهول
ورسره ختم سو، دده زوی بهرامشاه
هم وواژه سو .

۱۱۹۲ م ۵۸۸ ق

د مرغاب په جنگ کی د غوریانو
بری پر جلال الدین محمود بن
ایل ارسلان خوارز مشاه باندی . او د
غوریانو له خوا مرو او نیشاپور او
سرخس نیول .

سلطان معز الدین محمد غوری په
هند کی رای پتهورات کی اوامیر
او ټول سوال کی و نیول، قطب الدین
ایبک یی د کهرام حکمران کی .

زوی ملکشاه ته یی وسپاره .

سلطان خسرو ملک آخرنی غزنوی
پاچا غزانو مات کی اودوی غز نی
ونیو .

مولانا سراج الدین منہاج دسلطان
معز الدین محمد غوری په فرمان د
هندوستان قاضی لشکر سو .

سپه سالار حسام الدین علی کرماج
د سلطان معز الدین محمد غوری له

حواد ملتان والی دلاهور حکمران سو
دعالی بن ابراهیم بن اسما عیل
غزنوی حنفی فقیه او مفسر د
مشارع الشرایع د مولف وفات .

۱۱۸۷ م ۵۸۳ ق حدود

دا وحد الدین محمد بن محمد
انوری ایبور دی خراسانی مشهور
دري شاعر وفات .

۱۱۸۸ م ۵۸۴ ق

د شیخ فرید الدین گنج شکر بن
جمال الدین تولد (د کابل د پنجشیر
د فرخ شاه له پښته، دده وفات په
اجودهین کی د ۶۸۷ ق حدود)

د شیخ الاسلام خطیب امام الحرمین
محمد بن احمد بلخی زاهد او امام
وفات او بنخیدل په بلخ کی .

محمد بن عیسی بن علی نشاپوری
یو قرآن په بنکلی نسخی خط د
سلطان غیاث الدین محمد بن سام
غوری لپاره وکیښ (د ایران باستان
موزیم)

شریف محمد بن منصور مبارکشاه
فخر مدبر غزنوی خپل رحیق التحقيق
نظم کی (محرم) محمد د عبد الرحمن
زوی خراسانی صوفی دمقاماتوشنارح
وفات سو .

۵۷۳ ق

وسپاره .

د سلطان غیاث الدین محمد سام
غوری استاخی خوارزم ته ولاړل .
دخواجۀ احمد بن مو دود چشتی
زاهد وفات او بنخیدل په چشت کی .
د امام شمس الدین محمود بن
مسعود اندخو دی عالم او شاعر
وفات .

۱۱۸۲ م ۵۷۸ ق

تکش په خراسان کی سر خس
کلا بند کی .

۱۱۸۳ م ۵۷۹ ق

د خوارزم سلطان شاه پرسطان
غیاث الدین غوری بری وموند .

تایمینی دغور پښتو شاعر د سلطان
غیاث الدین د باغ ارم په ستاينه
کی پښتو شعر ووايه .

۱۱۸۴ م ۵۸۰ ق حدود

فرید الدین عمر بن غیلان بلخی د
ابو العباس لوکری شاگرد او د فلسفی
د کتابو د مولف د ژوند وخت .

۱۱۸۵ - ۱۱۸۷ م ۵۸۰ - ۵۸۳ ق

د خوارزم سنجر شاه په نیشاپور
کی پاچا و .

۱۱۸۵ م ۵۸۰ ق حدود

ملك قطب الدین یوسف تمرانی
دغوری دینار لوی امیر و .

سلطان غیاث الدین عوض خلجی
د هند په لکهنو تسی کی دسلطان
معز الدین له خوا حکمران و .

ظہیر الملك عبدالله سجزی د
سلطان غیاث الدین محمد سام غوری
وزیر و .

۱۱۸۶ م ۵۸۲ ق

سلطان تکش نشاپور و نیو او خپل

شمس الدین بنخی د سلطان
معز الدین قاضی لشکر او ملکشاه
وخشی دغوری دینار لوی امیر و .

۱۱۷۷ م ۵۷۳ ق

د رشید الدین محمد بن محمد بن
عبد الجلیل (رشید وطواط) بلخی
مشهور منشی او شاعر او مولف د
«حدايق السحر» د لیکوال وفات .

۱۱۷۸ م ۵۷۴ ق

امام فخر الدین محمد بن عمر رازی
(متوفی ۶۰۶ ق) خپل دری کتاب
(جامع العلوم) د علاء الدین تکش
خوارزمشاه په نامه تالیف کی .

سلطان معز الدین محمد غوری په
نهر و اله کی د بهیم د یوله جنگه
راستون سو .

۱۱۷۹ م ۵۷۵ ق

سلطان معز الدین غوری پښتور
ونیو .

قاضی شهاب الدین خرما بادی د
سلطان غیاث الدین محمد سام غوری
د عصر لوی قاضی و .

۱۱۸۰ م ۵۷۶ ق

د محمد بن حسین بن حسن بیسقی عالم د
انوار العقول د مولف د ژوند وخت .

د شیخ سیف الدین سعید بن
مطهر باخرزی مشهور صوفی وفات .

بنکار ندوی بن احمد چی پلارئی
د فیروز کوه کو ټوال و خپله پښتو
قصیده یی د سلطان معز الدین محمد
غوری د هند د فتوحاتو په ستاينه
کی وویله (د ۵۷۶ ق حدود)

۱۱۸۱ م ۵۷۷ ق

سلطان معز الدین محمد غوری لاهور
ونیو او ملک قطب الدین ایبک ته یی

له هندوستان ترعراق اود جيحون
څخه تر بحيره عرب پوري خپور و.

۱۲۰۲ - ۱۲۱۰ م ۵۹۹ - ۶۰۷ ق
د غور د درو يستم سلطان
غياث الدين محمود بن غياث الدين
محمد سلطنت په غور کي .

۱۲۰۲ - ۱۲۱۵ م ۵۹۹ - ۶۱۲ ق
دغوري پاچا علاء الدين درغو رد
اقتدار وخت په خر اسان کي .

۱۲۰۲ م ۵۹۹ ق حدود
مولانا افصح العجم اعجو به الزمان
سراج الدين منهاج جوزجاني د
سلطان بهاء الدين سام غوري به
دربار په باميان کي و .

۱۲۰۲ م ۵۹۹ ق
د وحيد الدين محمد بن محمود
مرو رودی شافعي فقيه په هرات
کي وفات .

د ظهير الدين محمد بن محمود
مرو رودی نساپوري شافعي فقيه او
مفسر د تفسير البصائر د مولف
وفات .

شمس الدين ابوالفتح احمد بن نصر بن
طاهر د سيستان صفاري شهزاده
اقتدار و موند .

۶۰۰ ق

۱۲۰۳ م ۶۰۰ ق
د باميان سلطنت د سلطان
بهاء الدين سام غوري تر پاچهي
لاندی له کشمير او کاشغره تر
ترمذ او غرجستانه ورسیدی .

د هرات دقاضي عمدة الدين
فضل بن محمود بن صاعد سياري وفات
(رمضان) چي زوی يی صاعد پرخای
(۲۷ جمادی الاولى) د ده مملکت کښينو ست .

محمد سام غوري سلطان دربار ته
راواستول ، او د غور له خوا
سراج الدين محمد جوزجاني په
سفارت بغداد ته ولاړ .
احمد بن محمد مستوفي هروي
دفنوح اعثم کوفي کتاب له عربي څخه
په دري را واپاوه .

۱۲۰۰ م رمضان ۵۹۷ ق

عماد الدين محمود بن احمد
فاريابي عالم (متوفا ۶۰۷ ق) خالصة
الحايق تاليف کي .

سلطان غياث الدين محمد بن
سام غوري د هرات جامع مسجد
جوړ کي (کتيبه ئي تر اوسه سته)
د رکن الدين محمود شاه سنجان
وفات او بنخيدل په چشت کي .

دشيخ محمد سررزي وفات او
بنخيدل ئي په غزني کي .

۱۲۰۱ م ۵۹۸ ق

مولانا سراج منهاج جوزجاني د
باميان قاضي الممالك اود دوو مدرسو
د مشرو .

د حکيم شهاب الدين شاه علي
ابورجا غزنوي شاعر وفات .
د ابو الفضل طاهر بن محمود
(ظهير فاريابي) مشهور دري شاعر
وفات په تبريز کي .

د محمد بن عمر بن عبدالله سنجي
نساپوري فقيه د فتاوی رشيد يه
مولف وفات .

۱۲۰۲ م ۵۹۹ ق

سلطان غياث الدين بن محمد
سام د غور لوی شهنشاه ۶۳ کلن
په هرات کي وفات او بنځ سو
(۲۷ جمادی الاولى) د ده مملکت کښينو ست .

منصور شيخ الاسلام مشهور په
قاضي خان د فتاوی د خاوند وفات
۱۱۹۷ م ۵۹۳ ق .

د احمد بن محمد بن سعيد غزنوي
فقيه وفات په حنب کي د اختلاف
العلماء او روضة المتکلمين مولف .
د عبدالله بن حمويه سرخسي
کرزندوی د ژوند وخت ، دی سفر
نامه هم لري په دمشق کي مړی دی .

۱۱۹۷ م ۵۹۴ ق

ملکشاه د تکش زوی مړ سو .
۱۱۹۷ م ۵۹۴ رمضان ق
سلطان معزالدنيا والدين محمد
بن سام غوري په غزني کي يومسجد
جوړ کي چي ډير ليک ئي تراوسه
سته .

۱۱۹۸ م ۵۹۵ ق

ملك تاج الدين يلدوزيه غزني
اوکړه مان او کورم کي د سلطان
معز الدين غوري له خوا حکمران و .
محمد بن منور د ابو الخير ميهني له
پښته خپل کتاب (اسرار التوحيد)
مقامات الشيخ ابي سعيد په دري
رڼه د سلطان غياث الدين بن محمد
سام غوري په نامه تاليف کي .

ماک الکلام تاج الدين زوزني
قاضي د سلطان بهاء الدين سام
غوري پلچا په دربار کي .
۱۱۹۴ م ۵۹۱ ق
د سلطان طغرل سلجوقي مړينه .

۱۱۹۹ م ۵۹۶ ق

د بغداد خليفه الناصر الدين الله
خپل سفيران ابن ربيع او قاضي
مجد الدين قدوه د سلطان غياث الدين

ملکشاه مړينه . قطب الدين محمد په
نساپور کي مړ سو .
سلطان معز الدين محمد غوري
دهلي او کولونيول .

۱۱۹۳ م ۵۹۰ ق حدود

د بهاء الدين سام غوري د باميان
په دربار کي امام فخر الدين رازي
او شيخ الاسلام جلال الدين ورسل
او مولانا سراج الدين جوزجاني
غوندي پوهان سره راټول و .

د ابو شجاع محمد بن مسعود
کرمانی محدث وفات او بنخيدل
په هرات کي .

سلطان معز الدين محمد غوري
له غزني څخه هند ته ولاړ ، بنارس
فتوح يی ونيول ، رای چي چند يی
په چندوال کي مات کي .

ملك ناصر الدين سوري مادي
دغوري دربار لوی اميرو .

شيخ الاسلام ملك العلماء
جلال الدين ورسل د بلخ شيخ
الاسلام و ، د سلطان بهاء الدين
سام غوري له خوا .

ماک الکلام تاج الدين زوزني
قاضي د سلطان بهاء الدين سام
غوري پلچا په دربار کي .

۱۱۹۴ م ۵۹۱ ق

د سلطان طغرل سلجوقي مړينه .
ملك تاج الدين مکران د غوري
دربار لوی اميرو .

۱۱۹۵ م ۵۹۲ ق

فخر الدين حسين بن بدر الدين

الدين ايبك دهندي دربار شا عر
اوشنشي و.

١٢٠٩ م ١٠ محرم ٦٠٦ ق

د شيخ کمال الدين محمود بن
محمد سرخسي (خواجه سرمه) وفات
او د هرات د هندوان په کلي کې
ښخيدل.

د شرف الدين مظفر بن محمد بن
مظفر طوسي رياضي پوهاند د الجبر
والمقابلې، لهندسه دمو لف دژوند
وخت.

١٢١٠ م ٦٠٦ ق

دامام فخر الدين محمد بن عمر بن
حسن رازي شافعي مشهور عالم او
مفسر وفات او په هرات کې ښخيدنه
(اشوال دوشنبه) دده ولادت په ري
کې ٢٥ رمضان ٥٤٤ ق و.

شيخ کمال الدين محمود بن محمد
سرمقي زاهد او جوانمرد د هرات
په خواجه سرمه کې وفات او ښخ
سو.

١٢١٠ م جمعه ١٩ جمادى الاولى ٦٠٦ ق

د ابو يعقوب يوسف بن اسماعيل
بن عبدالسلام لغماني حنفي فقيه
وفات او د بغداد په خيز رانيه کې
ښخيدل. (تولدي ٥١٨ ق)

١٢١٠ م ٦٠٧ ق

دغور سلطان بهاء الدين سام بن
محمود سکه ووهله.

دمحمود بن احمد بن ابی الحسن
فاريابي صوفي او واعظ د سلك الجواهر
مصباح الجنان، خالصه الحقايق دمولف
وفات.

١٢١٠ - ١٢٢٨ م ٦٠٧ - ٦٢٥ ق

د سلطان ناصر الدين قباچه

د ده نور تاليفات:

آداب الحرب والشجاعه.

١٢٠٦ م ٦٠٣ ق

د چنگيز خان تر حکم لاندې د
مغولو اتحاد.

د امام عصام الدين ابی حفص
عمر بن احمد صفار نساپوري شافعي
فقيه وفات.

١٢٠٧ م ٦٠٤ ق

مولانا جلال الدين بلخي (رومي)
د شرق مشهور شاعر او صوفي او
مفکر په بلخ کې وز و کيد
(٨ ربيع الاول)

١٢٠٨ م ٦٠٥ ق

په خراسان بيا د خوارزم شاهيانو
حکومت.

په نساپور کې سخت زلزلې او
د سلطان محمد خوارزم شاه په
امري بيا ودانوله.
د سلطان غياث الدين محمود
غوري پاچا له حضوره د هندوستان
دسلطنت فرمان د قطب الدين ايبک
په نامه صادر سو.

١٢٠٨ م ١ رجب ٦٠٥ ق

د ابو محمد عبدالسلام بن اسماعيل
بن عبدالسلام بن عبدالرحمن بن
حسن لغماني فقيه او د بغداد دقاضي
وفات. دى د بغداد د سوق العميد
مدرسي مدرس هم وو (تولدي بغداد
٥٢٠ ق) په خيز رانيه کې د امام
ابوحنيفه سره ښخ دى.

١٢٠٨ م ٦٠٥ ق حدود

قاضي امام حميد الدين علي بن
عمر محمودى (بلخي) د سلطان قطب

ملك شجاع الدين علي بن حسين
غوري گناباد له ملاحد ووځخه
وښو.

١٢٠٥ م ٦٠٢ ق

سلطان معزالدين غوري دجيلم د
دهميك په كلي کې يوه گهگر فدائي
وواژه او جنازه يې د غزني په دهك
كې ښخه سوه.

بلخ، غور، هرات د خوارزم شاه
په لاس ورغلل.

د فخر الدين مبارکشاه حسين
مرودى دغور د سلاطينو د نسب
نامې د ناظم وفات.

دعلي بن ابوبكر هروي وفات چې
د التذكرة المرويه في حيل الحريه
مولف دى.

١٢٠٥ - ١٢١٥ م ٦٠٢ - ٦١٢ ق

دغورد دير شم پاچا سلطان
جلال الدين ابوعلي بن بهاء الدين سام
سلطنت.

علاء الدين مسعود بن بهاء الدين
سام دده ورور هم اقتدر درلود.

١٢٠٥ - ١٢١٠ م ٦٠٢ - ٦٠٧ ق

د قطب الدين ايبك سلطنت په
دهلي کې دى دسلطان معزالدين
غوري سپه سالار وو.

حسن نظامي نساپوري خپل کتاب
(تاج الماثر) د سلطان قطب الدين
ايبك په نامه شروع کى، او تر
٦١٢ ق پورې پيښى يې وليکلې.

شريف محمد بن منصور بن
ابو الفرج سعيد غزنوى (مبارکشاه
فخر مدبر) خپل کتاب بحر الانساب
سلطان قطب الدين ايبك ته وړاندې
کى.

دقاضي حميد بن قاضي ابو سعد
عمر محمودى دبلخ دقاضي وفات او
ښخيدل په بلخ کې.

ملك تاج الدين عثمان مرغنى او
عنالدين عمر مرغنى د سلطان
غياث الدين محمد سام غوري تر
برونه د غوري دربار اميران او د
امير محمد غرستاني له كېلو له
څخه وو.

مغولى امپراتوري د تموچن بن
يېمو كاي بهادر په مشرۍ د منكوليا
په قرا قرور كى جوړه سوه. تموچن
دقيات له قبيلې څخه په چنگيز خان
مشهور دى ولادت يې ٥٤٩ ق ١١٥٤ م
كال دى.

١٢٠٣ م ٦٠٠ ق حدود

سيد ظهير الدين تاج الكتاب
سرخسي دسلطان معزالدين غوري د
دربار منشى و.

دمحمد بن محمد بن عبدلر شيد
سجاولندى حنفي فقيه او مفسر او
حاسب وفات.

د ده مولفات: سراجيه، رساله
فى الجبر والمقابلې، عين المعاني.
امام فخر الدين رازي (رساله
بهائيه دسلطان بهاء الدين سام
غوري په نامه تاليف كړه.

د عبدالرافع بن ابو الفتح هروي
شاعر د ژوند وخت.

١٢٠٤ م ٦٠١ ق

غوريانو خوارزم ونيو شهاب الدين
محمد غوري داند خود سره ماته
وكړه.

د هرات دخانقاه سلطان د شيوخ
صدر الدين سجزى وفات.

دخپل پلار پرځای پاچا سو او شهاب الدين سرخسی یی وزیر و.

چنگیز ماوراء النهر ونيو او پر خراسان یی يرغلونه شړو سول.

۱۲۲۰ د بيب الاول ۶۱۷ ق

جبه، سبتای، تغاجار د چنگیز خان دلنېکر و مشران تر آمو راتير سول بلخ، هرات، طوس یی ونيول او وران یی کړل.

د چنگیز خان، دلنېکرو مقا بل مشران په تر مذکي امير زنگی ابو حفص د سيستان لنېکر مشر،

د تخارستان دولخ په کلاکي امير سرهنگ سام، په باميان کی امير عمر کر باوردي، په غزني کی ملک اختيار الدين خرپوست، د غور په

سنگه کی ملک حسام الدين سروراد او په غور کی ملک قطب الدين حسن او دهرات په کاليون کی اختيار الملك دولت يار، او په هرات کی شمس الدين جوزجاني، د تالقان په نصرت کوه کی ملک شمس الدين اتسز په گرزپوان کی الخ خان، په غرستان کی پهلوان شروان، په فيروزکوه کی مبارز الدين سبزوازی، او په تولک کی امير حبشي نيزه وروو.

د شيخ الشيوخ محمد بن عمر بن علي جوينی شافعي فقيه او د مصر مفتي دسلوت الطالبين دمو لف وفات.

۱۲۲۰ م ۶۱۷ ق

د عبد الرحيم بن عبد الكريم سمعاني مروزي شافعي فقيه او محدث وفات په هرو کی، دی د معجم الشيوخ مولف دی. (ولادت ۵۳۷ ق)

سليمان ماكوډ بارك خان ساين ي دقندهار دارغسان او سيد و نکی خپل کتاب پښتو تذکرة اوليا وکيښي تر اوسه د پښتو منثور مکشوف قد يم کتاب دغه دی.

۱۲۱۵ م ۶۱۳ ق

د خوارزم شاه سلطان محمد استاخي چنگيز خان ته ولاړ ل

۱۲۱۷ م ۶۱۴ ق

داسما عيل بن حسين بن محمد حسيني مروزي دی جامع عالم او د حظيرة لقدس دمولف وفات (و لادت ۵۷۲ ق)

۱۲۱۸ م ۶۱۴ ق

د چنگيز خان استاخي د خوارزم دربار ته راغله او شرقی ترکستان چنگيز ونيو.

۱۲۱۹ م ۶۱۶ ق

علاء الدين محمد خوارزم شاه د تاتار تجارتي قافله تاراج کړه او د چنگيز خان استاخي یی وواژه د چنگيز خان تاتاری لنېکر پر ماوراء النهر راتوی سول.

د عبدالمطلب بن فضل بلخي حنفي د جامع الکبير د شارح وفات په حلب کی جمادی الاخری (ولادت ۵۳۹ ق)

۱۲۲۱-۱۲۲۱ م ۶۱۶-۶۱۸ ق

چنگيز خان په افغانستان کی (مغولي لو مړی پاچا)

۱۲۲۰ م شوال ۶۱۷ ق

علاء الدين محمد خوارزم شاه له مغولو څخه و تبتيد او د آبسکو نه په جزيره کی لځ لغړ مړ سو.

سلطان جلال الدين مينکبر تي

تاج الدين يلدوز د سلطان ايلتمش په لاس گرفتار او په بدون کی وواژه سو.

اما م عز الدين ابي شعبه مسعود بن امير جلال الدين اسماعيل بن محمد په بست کی مړ او بنځ سو (۲۷ شعبان) ۱۲۱۴-۱۲۹۸ م ۶۱۱-۶۹۸ ق. عبدالله بن محمد سليمان بن حسن بن حسين بلخي قدسی حنفي مفسر ژوند و وفات په قدس کی.

۱۲۱۵ م ۶۱۲ ق

د ابو الحسن علي بن ابي بکر بن علي هروي گرزندوی وفات په حلب کی. د الاشارات الی معرفة الزيارات او خطب الهروي، و التذکرة الهروي، فی الحيل الحربية مولف.

۱۲۱۵ م ۶۱۲ ق

د غوريانو سلطنت ختم سواو خوارزمشا هيان بر يمن سول.

ددوی له خوا ملک کر بر په غزني کې او امين ملک په هرات کې او اختيار الدين محمد خر پوست په پيښور کی حکم را نان وو.

علاء الدين محمد بن تکش خوارزم شاه با میان او غزني ونيول او جلال الدين مينکبر تي یی د افغانستان حکمران وگوماره.

حسام الدين علي عمر مرغنی د غرستان او تاج الدين عثمان مرغنی د خيسار حکم را نان وو دوی د ملک ابو بکر کرت لمسيا نوو.

تاج الدين حرب بن محمد د سيستان صفاری پاچا مړ شو.

شمس الدين يمين الدو له بهرام شاه بن عثمان د سيستان پادشاسو.

معز ي د سلطان معز الدين غوري د مملوك سلطنت پر شرقی افغانستان او سند باندي.

عين الملك ملك الوزرا فخر الدين حسين بن شرف الملك رضی الدين ابو بکر اشعری د سلطان ناصر الدين قباچه د دربار لوی وزير و.

۱۲۱۰-۱۲۱۴ م ۶۰۷-۶۱۱ ق

د غور د پښخه ويشتم پاچا علاء الدين اتسر بن علاء الدين جهان سوز سلطنت

۱۲۱۲ م ۶۰۹ ق

د شرف الدين مظفر بن محمد المظفر طوسي منجم او رياضي پوهاند د کتاب المسطح دمو لف وفات

۱۲۱۳ م ۶۱۰ ق

سلطان العلماء بهاء الدين محمد بن حسين خطيبي بلخي (سلطان ولد) د مولانا جلال الدين بلخي پلار له بلخه هجرت وکړ او په قو نيه کې ساکن سو.

شيخ الاسلام صفی الدين ابو بکر عبدالله بن عمر واعظ بلخي خپل کتاب «فضايل بلخ» په عربی و کيښي (غره رمضان)

۱۲۱۳ م ۶۱۱ ق

علاء الدين مسعود بن شمس الدين محمد په غور کې.

د فرید الدين محمد بن ابو بکر ابراهيم عطار نشا پوری د تذکرة الاوليا د تاليف وخت

۱۲۱۴ م ۶۱۱ ق

علاء الدين محمد خوارزم شاه غور او فيروز کوه او هرات تر غزني پوری و نيول.

ابو نصر فراهي جامع الصغیر منظوم کی.

۱۲۲۰ - ۱۲۲۷ م ۶۱۷-۶۲۵ ق

نورالدین محمد بن محمد عوفی بخاری جوامع الحکایات و لوا مع الروایات تالیف کی.

۱۲۲۱ م صفر ۶۱۸ ق

چنگیز خان اور گنج، تر مذ، بلخ پوپنا کرل اوزوی یی تولی خان مرو نساء، هرات، فیروز کوه استیه، تولک وران کرل، په مرو کی دو ملیونه تنه ووژل.

په هرات کی خو لکه تنه مړ او یولک نجونی اسیری سوی. په بامیان کی چی دچنگیز لمسی موتوجن دچغتای زوی ووژل سو، هغه ښار چنگیز له بیخه وکښ.

۱۲۲۱ م اشوال ۶۱۸ ق

سلطان جلال الدین مینکبر تی آخرین خوارزم شاه په پروان کی د افغانی ملکانو امین ملک، سیف الدین اغرق، اعظم ملک، مظفر ملک به ملگری د چنگیز لښکر دقوتو قویه قیادت مات کی، خوچنگیز د بامیان له لاری غزنی ته راغی، او په مینکبرتی پسی گردیز اوداباسین غاړو ته ولاړ، کله چه مینکبر تی ترا باسین و اوښت نو چنگیز تر چتراله چور کړه او د کابل او بامیان له لاری د آموغاړو ته ولاړ.

۱۲۲۱ م ۶۱۸ ق

او گدای د چنگیز زوی په

جوجی دچنگیز زوی هم دقبچاق په دښت کی مړ سو.

۱۲۲۷ م ۶۲۵ ق

سدید الدین محمد عوفی خپل کتاب جوامع الحکایات والوامع الروایات (خور مجلده هر مجلد ۲۵ بابنه) تمام کی.

۱۲۲۸ م ۶۲۶ ق

قراچه او یغان سنقور د مغولوپه مقابل کی بیا ولاړ سول، د اوگتای لهخوا طایر بهادر د دوی سرکوټلوته راغی او د غور او خراسان پاته ښارونه او کلا وی یی وړانی کړی.

ملک شمس الدین علی بن مسعود بن خلف بن مهربان بن طاهر د سیستان صفاری پاچا و.

۱۲۲۹ م ۱۰ جمادی الاخری ۶۲۷ ق

دفرید الدین ابوحامد محمد بن ابوبکر بن ابراهیم عطار نشاپوری مشهور شاعر اوصوفی د تذکرة الاولیا د مولف وفات په نشاپور کی.

۱۲۳۰ م ۶۲۸ ق

جلال الدین مینکبرتی په ایران کی گرجستان، ارمنستان ترتقلیس پوری ونيول، او په میا فارقین کی کردانو مړ کی او د خوارزمشا هیانو کهول ختم سو.

۱۲۳۰ م ربیع الاخر ۶۲۸ ق

دسلطان العلما بهاء الدین محمد بن حسین خطیبی بلخی (بهاء ولد) د مولانا جلال الدین بلخی د پلار وفات په قونیه کی. دی دالمعارف مولف دی.

تاج الفضلا محمد کاتب بلخی د سلطان ناصر الدین قباچه د دربار شاعر.

ضیا لدین فخر الشعر سجزی د قباچه ددربار شاعر په شرقی افغانستان او سند کی.

۱۲۲۳ - ۱۲۵۲ م ۶۲۰-۶۵۰ ق

د افغانستان په اسلامی ثقافت کی علاوه پر افغانی، عربی عناصرو یو بل عنصر مغولی هم گڼ سو. او مغولی اصطلاحات په دری او پښتو گڼ سول.

۱۲۲۴ م ۶۲۱ ق

چنگیز له افغانستانه ماوراء النهر ته او له هغه ځایه خپل اصلي اردو گاه د تنگت صحرا ته ولاړ.

جلال الدین مینگر تی له هند د کرمان ته ولاړ.

۱۲۲۵ - ۱۲۳۵ م ۶۲۲-۶۳۳ ق

پرغزنی، بامیان، غور بانس دی د سیمه فالدین حسن قرلغ حکمرانی د چنگیز خان له خوا.

ه په ۶۲۲ ق د الظاهر خیفه په نامه سکه وهلی ده.

۱۲۲۵ م ۶۲۲ ق حدود

شمس الدین محمد بلخی دسلطان ناصر الدین قباچه د دربار شاعر او خطاط په شرقی افغانستان اوسند کی. ملک علی بن عثمان په سیستان کی.

۱۲۲۶ م ۶۲۴ ق

چنگیز خان دتنگت په صحرا کی (۷۲) کلن مړ سو. «رمضان»

۱۲۳۰ م ۶۲۸ ق حدود

فخر مدير مبار کشاه شيريف
محمد بن منصور غزنوی خپل کتاب
آداب الحرب والشجاعه په هند کې
سلطان شمس الدين ايلتمش ته
اهد کي .

۱۲۳۲ م ۶۳۰ ق

د مغولو د پاچا له خوا جنتمورد
خراسان په حکمداړي وکومارل سو
اوده د خراسان اميري ملک بهاء الدين
ته ور کړه .

۱۲۳۴ م ۶۳۲ ق

خواجه معين الدين حسن بن
غياث الدين حسيني سجزي چي په
سيستان کې زيږيدلی او په اجمير
کې د چشتي طريقي مرشد و وفات
سو او په اجمير کې ښخ دي (دوشنبه
۶ رجب) د نور الدين شيخ الاسلام
دهي سيد مبارک غزنوی وفات او
ښخيدل په دهلي کې .

۱۲۳۵ م ۶۳۳ ق

ملک شمس الدين علي بن مسعود
د سيستان پاچا سو (رمضان)

۱۲۳۷ م ۶۳۵ ق

نوسال نوين مغولي حکمران په
خراسان کې .

۱۲۳۹ م ۶۳۷ ق

د عتيق بن علي بن محمد هروي
محدث وفات .

دهرات بيا وداني او دانجيل
او النجان ولي بيا جوړ ول .

۱۲۴۰ م ۶۳۸ ق

گرگوز مغولي حکمران په خراسان
کې .
يوسف بن احمد سجستاني حنفي

فقيه دمنية المفتي او غنية الفقهاء
مؤلف په سيولاس کې مړ سو .
د سيد برهان الدين محقق ترمذي
وفات . دی دمو لانا جلال الدين بلخي
مرشد و .

۱۲۴۱-۱۲۵۱ م ۶۳۹-۶۴۹ ق

مغولي پنځم پاچا قرا هولا کوبن
تولي بن چنگيز په افغانستان کې .
۱۲۴۲ م جمعه ۱۳ رجب ۶۴۰ ق
د عبدالرحمن بن عبد السلام بن
اسماعيل لغماني اقضي القضاات اود
بغداد د مستنصريه مدرسي دمدرس
وفات او دابو حنيفه په هديره کې
ښخيدل . (تولد يې ۵۶۴ هـ)

۱۲۴۲ م ۶۴۰ ق

دابو نصر مسعود بن ابی بکر بن
حسين بن جعفر فراهي حنفي فقيه
دنصاب الصبيان او اللمعه فی نظم
مسائل الجامع الصغير او ذات العقدین
دمو لف وفات .

امير مجد الدين کاليو نی فرا ه
ونيوې اود اسپهبدکلایي ورانه کړه ،
اوپه سيستان کې سيل راغي .

۱۲۴۳ - ۱۲۵۶ م ۶۴۱ - ۶۵۴ ق

امير ارغون بن ابا قابن هولاکو
بن تولي بن چنگيز مغولي شپږم پاچا
په افغانستان کې .

۱۲۴۴ م ۶۴۲ ق

محمد بن اسما عيل خطيب شفور
قاني (شبرغاني) حنفي فقيه په دهلي
کې صنوان القضا في الفتاوى تاليف
کړ .

۱۲۴۵ - ۱۲۷۷ م ۶۴۳ - ۶۷۶ ق

ملک شمس الدين محمد مهين
دابو بکر کرت زوی دمو له خوا د تاج الدين

۱۲۵۰ م ذیحجه ۶۴۸ ق

د عبدالمک بن عبد السلام بن
حسين لغمانی حنفي فقيه د بغداد
دمشهد ابی حنيفه مدرس و وفات او
دامام ابو حنيفه په هديره کې ښخيدل .

۱۲۵۰ م ۶۴۸ حدود

فخر الدوله والدين ملک شاهنشاه
افغان حکمران چي مستنگ يسي
پايتخت و .

دده زوم میرا نشاه اوزوی ملک
بهرامشاه هم ددی وخت افغانسي
اميران وو .

۱۲۵۱ م ۶۴۹ ق حدود

ملک تاج الدين هر موز په تيری
کې دقندهار شمالي خواته افغانی
حکمران و .

۱۲۵۲ رمضان ۶۵۰ ق

دامام رضی الدين حسن بن محمد بن
حسن صفاني غزنوی مشهور لغوی
او عالم و وفات په بغداد کې .
(ولادت : لاهور ۵۷۷ ق پرورښت
غزني) د مشارق الانوار او العباب
ليکوال .

۱۲۵۲ م ۶۵۰ ق

محمد بن علي بستي (تاريخ سوري)
و کيښ چي حنفي قديم پښتو اشعاري
ليکني و ليکل .

۱۲۵۳ م ۶۵۱ ق

ملک شمس الدين مهين کرت پاچا
مستنگ او خاسک ونيول او ملک
شهنشاه او بهرامشاه افغانی اميران ئي
روزل او ميرانشاه سيستان ته ولاړ .

عثمان مرغنی لمسی دهرات پاچا .
۱۲۴۵ م ۶۴۳ ق
ملک رکن الدين دعايشي زوی
دعزا لدين عمر مرغنی لمسی دکرت
دکمرول حکمران په خيسار کې .

۱۲۴۵ م ۶۴۳ ق

هولاکو دچنگيز لمسی خراسان
ته راغي او ملک شمس الدين کرت
دهرات پاچا دامير ارغون سره دده
هرکلی وکړ .

۱۲۴۶ م ۶۴۴ ق

شمس الدين محمد مهين دابوبکر
کرت زوی دهرات پاچا دسا لين
نوین مغول سره ملتان او لاهور
ونيول او دی دلاهور حکمران سو
مگر په ۶۴۵ ق دمنکو خان دربارته
وغوښت سو .

۱۲۴۷ م ۶۴۵ ق

منکو خان دهرات شمس الدين
محمد مهين کرت ترابا سين پوری
دټول افغانستان مستقل پاچاومانه .

۱۲۴۸ م ۶۴۶ حدود

شيخ عماد الدين شفور قاني دهند
قاضي القضاات معزول او په بدايون
کې عماد الدين ريحان دی مړکړ .

۱۲۴۹ م ۶۴۷ ق

شمس الدين محمد مهين کرت
دهرات لوی پاچا، ټول افغانستان
دخراسان له آخره ترابا سين پوری
دهرات په مرکز حکومت پوری
وښلول .

علاء الدین عطا ملک جوینی ته .
(جهانکشیای جوینی و دمغولو پراحوال)
پاڼدی و کینس د لیندې طبع ۱۹۰۶)
۱۳۶۰م ۶۵۹ق جوړ کي .

۱۳۷۰م ۶۶۹ق
د شیخ ابو نصریحی بن تاج الدین
محمود بوزجانی جامی وفات (۴ صفر) .

۱۳۰۷-۱۲۷۳م ۶۰۴-۶۷۲ق
د محمد بن محمد بن حسین بن احمد (مولانا
جلال الدین) بلخی رومی دمشهور
مثنوی دشاعر او لوی صوفی د ژوند
دوره .

۱۳۶۴م ۶۶۳ق
د سیستان په بر زر کی ولی کنبل
او کنبست ډیروول .

۱۳۰۱-۱۲۷۴م ۵۹۷-۶۷۲ق
د خواجه نصیر الدین محمد بن
محمد بن حسن طوسی معروف
فیلسوف او ریاضی پوه هاند د مراغی
درصد خانی بنا کوونکی د ژوند دوره
(وفات یی په بغداد کی ذیحجه ، ولادت
یی په طوس کی ۱۱ جمادی الاولی) .

۱۳۷۵م ۶۷۴ق
له خیساره د ملک شمس الدین
مبین بیرته راتگ هرات ته .

۱۳۷۶م ۶۷۵ق
د سیستان په لاش کی د سفید
د زکلاچو پول اوله هلمنده خشکودته
او په رسول .

۱۳۷۸م ۶۷۶ق
د ملک شمس الدین مبین کړت د
مغولو دربار اصفهان ته و غوښت
او په تبریز کی یی په زهر ومړ کي .

۱۳۶۹م ۶۶۸ق حدود
په هرات کی دمغولی شهزادگانو
براق او ابا قاچا نگونه او د ملک
شمس الدین مبین کړت تگ خیسار

۱۳۵۷م ۶۵۵ق حدود

د قندهار په جنوب او د پښین او
اکړستان په سیمو کی ملک پهلوان
جلال - احمد توری - مهتر کیورا -
مهتر سیور - رانا کنجر - جمال الدین
هر روز کپیرایي افغانی امیران وو .

۱۳۵۸م ۶۵۶ق

د ملک شمس الدین مبین کړت
غلبه پر سیستان باندی . د ملک علی
بن مسعود وژل او د ملک نصیر الدین
او علاؤ الدین شمول مستنگ ته .
د شیخ ابو المعالی سیف الدین
سعید بن مظفر با خروزی صوفی
وفات په بخارا کی .

۱۳۵۹م ۶۵۷ق

د ملک شمس الدین مبین کړت تر
دره بولان ور تیر سو او په سند کی
بهر کړ کلابند کي .

۱۳۵۹م ۶۵۸ق

قاضی القضاات صدر جهان ابو
عمر منهاج الدین عثمان بن سراج -
الدین محمد بن منهاج الدین عثمان
جوز جانی خپل کتاب طبقات ناصری
د سلطان ناصر الدین محمود بن
ایلتتمش په نامه و کینس . (دده ولادت
۵۸۹ ق د غور په فیروز کوه کی) .

د ملک میر انشاء افغانی امیر د شمس
الدین مبین کړت لښکرو په جنگ
کی وواژه

په دهلی کی د شیخ بدر الدین
غزنوی وفات او هلته یی بنخیدل .

د امیر خسرو بن امیر سیف الدین
بلخی دهلوی مشهور شاعر د ژوند
دوره .

۱۳۵۳م ۶۵۲ق

د نجم الدین حسن بن علاء سجزی
دهلوی دری شاعر اوصوفی ولادت ده
خپل فوائد القواد په ۷۲۰ ق تالیف
کړی دی .

۱۳۵۴م ۶۵۲ق حدود

د ملک حسام الدین جاوړ په زابل کی
افغانی حکمران و .
د ملک نصر الدین ابرار فتح بن مسعود
صغاری په نیمروز کی سکه وو هله .

۱۳۵۵م صفر ۶۵۳ق

د الماز افغان د قندهار دشمالی خوا
تیری حکمران د ملک شمس الدین
مبین کړت سره په جنگ کی وواژه
سو او تیری ئی ملک حسام الدین حاول
ته وسپاره .

۱۳۵۵م شعبان ۶۵۳ق

په تگین آباد کی د شعیب سورانی
افغان سره د ملک شمس الدین
مبین کړت جنگ او د شعیب وژل
د کپیرا په کلا کی .

۱۳۵۶م رجب ۶۵۴ق

د دوی په کلا کی د ملک سندان
افغان سو رانی (د شعیب تر بور)
او د ملک شمس الدین مبین کړت جنگ
او د سندان وژل .

۱۳۵۷م ۶۵۵ق

د ملک شمس الدین مبین کړت
لښکر تر کوه سلیمان پوری پر مخ
ولاړل او د افغانی امیرانو بله کلا
(ساجی) ئی هم و نیوله .

۱۲۸۷-۱۳۰۵م ۶۷۷-۷۰۵ق

دمحمد شمس الدين كهين دمش
الدين مهين زوى په هرات كى دكرت
كهول دپاچا سلطنت .

۱۲۸۱م ۶۸۰ق

دقند هار بنار ملك ركن الدين
كرت (شمس الدين كهين) ونيوى .

۱۲۸۲م ۶۸۱ق

دعلاء الدين عطا ملك جوينى وزير
او لوى مؤرخ دتاريخ جهانكشاد مؤلف
وفات (ولادت يى ۶۲۳ق)

۱۲۸۳م ۶۸۲ق

ابو جعفر محمد مرو رودى محدث
خپل كتاب مختصر جامع الاصول
وكينس .

۱۲۸۴م ۶۸۳ق

دسلطان احمد نكو دربن هلاكوله
خوا پر سيستان او فراه ، بست ،
تگين آباد باندې د نيروز د ملك
نصير الدين د پاچې مننه .

۱۲۸۵م ۶۸۴ق

په زرنج كى د حصار طاق ودانول .

۱۲۸۶م ۶۸۶ق

احمد بن سعيد لودى خپل كتاب
اعلام اللو ذمى فى اخبار اللودى د
لدود يانو پرتاريخ باندې وکينس .

په بلخ كى دحضرت على بن ابى
طالب پر مزار باندې دخواجه خيران
په كلې كى ودانس جوړه سوه .

درضى الدين عبدالله بن محمد امامى
هروى شاعر و فات په اصفهان كى
(۱۷ محرم)

۱۲۸۹م ۶۸۷ق

دمحمد بن محمد ابو الفضل برهان
الدين نسفى حنفى مفسر او اصولى
او كلامى مؤلف وفات په بغداد كى
(ولادت يى ۶۰۰ق) دى دابن سينا د
اشارا تو شارح اود مطلع السعاده
مؤلف دى .

د مولانا برهان الدين محمود بن
ابوالخير سعد بلخى مشهور عالم په
دهلى كى وفات .

۱۲۲۶-۱۲۸۹م ۶۲۳-۶۸۸ق

دشيخ متى دعباس زوى په قوم خليل
غورياخيل دژوند وخت. ده په پښتو
خپل اشعار په يوه كتاب (دخدای مينه)
كى سره راټول كړه اود (نېكلاشاعر)
بلل كيرى .

۱۲۹۰م ۶۸۹ق

سلطان فيروز شاه جلال الدين
خلجى (افغان) د هند پاچا سو،
(۳ جمادى الاخرى) قتل ۶۹۴ق .

۱۲۹۳م ۶۹۳ق

دملك شمس الدين كرت استاخي
مولانا شمس الدين دغور قاضى او
مولانا زين الدين داسفزار قاضى د
نيروز دملك نصير الدين دربار ته
راغلل او روغه ئې وكړه .

۱۲۹۴م ۶۹۴ق

شاه شمس الدين على دقهرستان
اوقاين حكمران دنيمروز د ملك
نصير الدين اطاعت و مانه او ملك
ينا لتگين په فراه كى اود كرمان
حكمرانانو هم دنيمروز پاچا ته غاړه
كښيښوه، سلطان ركن الدين ابراهيم
شاه خلجى په هند كى سكه ووهله

(رمضان) .

۱۲۹۶م ۶۹۵ق

دمحمد بن ابراهيم بن محمدبستى
مالكى فقيه دشرح الايضاح دمؤلف
وفات. په سيستان كى د (ديورك)
سيمه بياودانه كړه سوه .
علاء الدين محمدشاه خلجى په
هند كى پاچا سو (وفات ۶ شوال
۷۱۵ق) .

۱۲۹۷م ۶۹۷ق

ملك فخرالدين كرت دمشالدين
كهين زوى په هرات كى پرتخت
كښيښوست اوغازان خان دده حكمرانى
له هراته تردرياي سند او آموپورى
ومنله .

۱۳۰۰م ۶۹۹ق

د محمد بن محمود زوزنى حنفى
فقيه دنصاب الذرايع او ملتقى البحار
دمؤلف وفات . دپور بهاء جامى
خراسانى شاعر دوفات حدود .

۷۰۰ق

۱۳۰۰م ۷۰۰ق حدود

ربيعى فوشنجى شاعر خپله كرت
نامه دملك فخرالدين كرت په نامه په
هرات كى نظم كړه .
په خراسان كى دنستعليق هنرى
خط آغاز .

۱۳۰۱م ۷۰۱ق

د ظهير الدين اسحاق بن ابى
بكر ولوا لجنى حنفى فقيه او مفتى
وفات .

۱۳۰۲م ۷۰۲ق

د قاضى محمد بن حميد الدين
محمود بن عمر محمودى دبلخ دقاضى

اود الملل والنحل دمؤلف وفات
بنخيدل په بلخ كى .

صدرالدين ربيعى فوشنجى خطيب
اودملك فخر الدين كرت ندېم دكرت
نامى ناظم په هرات كى ووژل سو .

۱۳۰۳م ۷۰۳ق

شاه على د سيستان شهزاده په
قائن كى وواژه سو .

۱۳۰۵م ۷۰۵ق

د مولانا حكيم الدين غورى عالم
وفات .

۱۳۰۵-۱۳۰۶م ۷۰۵-۷۰۶ق

ملك فخرالدين دمشالدين كهين
زوى په هرات كى دكرت كهول
پاچاو .

۱۳۰۶م ۷۰۶ق

دعبدالعزيز بن محمد على طوسى
شافعى فقيه او عالم وفات په دمشق
كى ۹ جمادى الاولى .
دشيخ صلاح الدين طوسى وفات
چى د شيخ ابو نصر سراج له
پښته ؤ (رجب) .

۱۳۰۷م ۷۰۶ق

ملك فخر الدين امانكوه ته ولاړ
اميريساول اوبو جاى دمغولى لښكر
مشرانو په هرات كى جمال الدين سام
محاصره او مې كى ء .

۱۳۰۷-۱۳۲۸م ۷۰۶-۷۲۹ق

ملك غياث الدين محمد دمشالدين
كهين كرت زوى دهرات پاچاو .

۱۳۰۹م ۷۰۹ق

دسيد نظام الدين مرتضى عربشاه
بن سيد محمودشاه سبز واړى عالم
وفات .

۱۳۲۸-۱۳۲۹ م ۷۲۹-۷۳۰ ق
 ملك شمس الدين دملك غياث الدين
 محمد كرت زوى دهرات پاچاؤ .
 ضيامحمد مسعود غز نوى طبيب
 په هند كى مجموعه ضيائى دطب
 تاليف كړه .

۱۳۲۹-۱۳۳۱ م ۷۳۰-۷۳۲ ق
 ملك حافظ د ملك غياث الدين
 محمد كرت زوى دهرات پاچاؤ .

۱۳۳۰ م ۷۳۱ ق
 ملك قطب الدين محمد بن ركن الدين
 محمود بن بهرامشاه دسيستان صفارى
 پاچا په نيمروزكى سكه ووهله، اوشاه
 نصرت الدين مې سو .

د جلال الدين شاه بن قاضى
 فخر الدين د هرات دقاضى وفات
 (۱۷ رمضان) .

۱۳۳۱-۱۳۶۹ م ۷۳۲-۷۷۱ ق
 ملك معز الدين دغياث الدين
 كرت زوى د هرات لوى پاچاؤ .

۱۳۳۲ م ۷۳۳ ق
 ملك عز الدين بن ركن الدين محمود
 په نيمروزكى سكه ووهله .
 دمولانا ظهير الدين محمد بن احمد
 غورى شيخ الاسلام وفات او بنخيدل
 په هرات كى .

مجد الدين محمد خوافى (مجد
 خوافى) خپل كتاب (روضه خلد) د
 سعدى د گلستان په تقليد وكيښى
 (شوال) .

۱۳۳۳ م محرم ۷۳۴ ق
 ابو عبدالله محمد بن موسى بن
 محمد طنجى (۱ ين بطوطه)
 دالمغرب مشهور گرزندوى دنشاپور
 څخه هرات، سرخس، قرمذ، بلخ ته

۱۳۲۲ م ۷۲۲ ق

دمولانا ضياء الدين محمد بن سراج الدين
 هاشم ابيوردى وفات او په ميهنه كى
 بنخيده .

دابراهيم بن محمد بن ابى بكر بن
 محمد حمويه جوينى شافعى فقيه او
 محدث وفات (ولادت ۶۴۴ ق) .

۱۳۲۴ م ۷۲۵ ق
 دامير خسرو بلخى دهلوى مشهور
 شاعر وفات او بنخيدنگ په دهلى
 كى .

۱۳۲۶ م ۷۲۷ ق
 غياث الدين محمد كرت امير چوپان
 وواژه او پخپله د سلطان ابو سعيد
 دربار ته ولاړ (۷۲۸ ق) .

دامير نجم الدين حسن بن عباسجزي
 دهلوى شاعر او صوفى وفات او
 بنخيدنگ په دهلى كى .

۱۳۲۷ م ۷۲۸ ق
 امير چوپان نويان په هرات كى
 دسلطان ابو سعيد بهادر ايلخان په
 امر ووژل سو .

ملك نصير الدين په سيستان كى
 مې سو .

شاه نصرت بن نصير الدين بن
 مسعود دسيستان صفارى پاچا په
 نيمروز كى كښينوست .

اخى محمود خياط (عيار) په نشا
 پور كى مې سو .

۱۳۲۸ م ۷۲۹ ق
 نارى طغاي دخراسان حكمران د
 سلطان ابو سعيد څخه ياغى سومگر
 په همدغه كال ووژل مياو په ۷۳۰
 ق امير شيخ على دخراسان حكمران
 سو .

مؤلف .

۱۳۱۸-۱۳۴۱ م ۷۱۸-۷۴۲ ق
 شمس الدين احمد افلا كى خپل
 مناقب العارفين دمولانا جلال الدين
 بلخى دكورنى او دوستانو پراحوال
 وكيښ .

۱۳۱۹ م ۷۲۰ ق
 عبدالله صيرفى هروى خطا ط يو
 قرآن په ثلث خط و كيښى (گنجينه
 مشهد رضوى) .

ملك غياث الدين محمد كرت اسفزار
 له ملك قطب الدين اسفزارى څخه
 ونيو . دغسى هم ده باخر ز، خوا ف،
 نياز آباد ونيول .

د هرات لوى مسجد د ملك
 غياث الدين محمد كرت په امر ترميم
 سو. ددغه ملك په حكم دشيخ الاسلام
 احمد جام ژنده پيل دهديرى بناجوړه
 سوه .

سلطان خسرو شاه ناصر الدين
 خلجى دهند پاچا سو .

۱۳۲۰ م ۷۲۰ ق حدود
 دمولانا عماد الدين غورى وژل په
 هند كى .

۱۳۲۱ م ۷۲۱ ق
 غياث الدين محمد كرت حج ته په
 سفر ولاړ او خپل زوى شمس الدين
 محمد يې په هرات كى جانشين پريښود .

دهرات ددر بار منشى خواجه شهاب
 عزيز او مولانا نظام الدين قاضى
 القضاات او مولانا بدر الدين ازابى د
 هرات قاضى و .

۱۳۰۹ م ۱۰ محرم ۷۱۰ ق
 دمولانا افضى القضاء علاء الدين
 ابى بكر ابيوردى وفات په ابيورد
 كى .

۱۳۱۱ م ۷۱۱ ق
 مير حسيني غورى نز هه الا روا ح
 تاليف كى .

۱۳۱۳ م ۷۱۳ ق
 ملك علاء الدين شمس الدين كهين
 زوى دهرات امير سو .

۱۳۱۳-۱۳۱۶ م ۷۱۳-۷۱۶ ق
 د ابوسعيد بن اولجايتو حكمرانى
 په خراسان كى .

۱۳۱۵ م ۷۱۵ ق
 دحسن بن نصير الدين محمد بن
 محمد بن حسن طوسى عالم وفات په
 بغداد كى .

۱۳۱۶-۱۳۳۵ م ۷۱۶-۷۳۶ ق
 دسلطان ابو سعيد بهادر خان بن
 اولجايتو دسلطنت دوره پر خراسان
 او ايران باندې .

۱۳۱۶ م ۷۱۶ ق
 دشيخ عبدالرحمن خراسانى زاهد
 وفات په بغداد كى .

سلطان مبارك شاه قطب الدين
 خلجى په هند كى پاچاسو (تر ۷۲۰ ق
 پورې) .

ملك غياث الدين كرت پر اكثر
 افغانستان قبضه وكړه .

۱۳۱۸ م ۱۶ شوال ۷۱۸ ق
 د امير حسيني حسين بن عالم
 غورى هروى دروزگان دگزيو د
 اوسيدو نكې درى شاعر او عارف
 وفات او بنخيدل دهرات په مصرخ كى
 دنزهه الا روا ح او كنز الرمو ز

راغی اود هندوکش له لاری کابل،
غزنی ته ولاړ، د کرماش (کورم) پرخوا
دریای سند او هندوستان ته تیر
سو .

۱۳۳۴ م ۷۳۵ ق

شیخ معین الدین آوه پی جویی
خپل نگارستان د سعدی د گلستان په
تقلید وکینښ .

شمس الدین طاهر شاه میرسواتي
په کشمیر کې سکه ووهله .

۱۳۳۵ م ۷۳۶ ق

په هرات کې د سید عبدا لله بن
معاویه علوی د مزار عمارت او گنبد
په مصرخ کې داؤد تاج الدین احمد
جوړه کړه .

۱۱ اپریل ۱۳۳۶ م ۲۷ شعبان
۷۳۶ ق

تیمور بن تراغای برلاس د ماوراء
النهر دکش په ښار کې وزیریده .

۱۳۳۷ م ۷۳۷ ق

مولانا نظام الدین عبدالرحیم بن
فصیح الدین محمد ماین نابادی خوافي
په هرات کې شهید او په خیابان کې
ښخ سو (ذیقعه).

مولانا جمال الدین محمد بن حسام
د هرات عالم او شاعر وفات سو .

په خراسان کې د خواجه عبدالرزاق
بن خواجه شهاب الدین با شیعیني د
سر بهاری پاچهانو د نیکه خروج
(قتل ئی په ۷۳۹ ق) پایتخت ئی
سبز وارو

۱۳۳۸ م ۷۳۸ ق

د جمشید بن طاهر شاه میر سواتي
حکومت پر کشمیر .

وفات .

۱۳۴۳ م ۷۴۴ ق

د خراسان د عیار خواجه قوام الدین
حسن وفات (جمعه ۷ جمادی الثانیه).

۱۳۴۶ م ۷۴۷ ق

ملك تاج الدین بن محمد بن ركن
الدین محمود د سیستان مقامی پاچا
په نیمروز کې کښیښوست او ملك
قطب الدین مړ سو .

۱۳۴۷ م ۷۴۸ ق

مولانا سعد الدین تفتا زانی هروی
خپل کتاب (مطول) د سلطان معز الدین
حسین کړت په نامه په هرات کې
وکښ .

۱۳۴۸ م ۷۴۹ ق حدود

شیخ ملکیار د بابا هوتک زوی
پښتو شاعر خپله د ترنک عشقي
سندرده وویله (ولادت ئی ۷۱۵ ق) .

۱۳۴۹ م ۷۵۰ ق حدود

شیخ گته بن شیخ یوسف بن
شیخ متی خپل کتاب (لرغوني پښتانه)
وکښ، چی ځینی پښتو قدیم اشعار
ئې پکښې ولیکل .

ملك سليمان خيرك بن عيسى
ابدالی قبایل د کسې غره څخه د
دندهار سیمو ته راوستل .

درکن الدین صاین هروی شاعر
د ژوند وخت .

فخر الا سلام قطب الدین نسايه
د غندی خراسانی مختصر شافي په
نظ کې تالیف کې ء .

مولانا عصامي د هند د افغانی
شاهانو تاریخ فتح السلاطین
نظم کې ء (طبع بنگلور ۱۹۴۸ م)
۱۳۵۰ م ۷۵۱ ق

په هرات کې د ملک معز الدین کړت
له خوا د پرامان د مدرسه سبز جوړول
تمام سوه .

سلطان محمود بن شاه علی د
سیستان د صفاری کپول څخه په
نیمروز کې اقتدار وموند .

۱۳۵۲ م ۷۵۳ ق

ملك باقر دغياك الدین محمد کړت
زوی د هرات حکمدارو .

د شهاب الدین بن علی شیرسواتي
پاچهي پر کشمیر .

امیر قزاقن له هراته ماوراالنهر
ته ولاړ .

په سیستان کې ملک شهاب الدین
پرتخت کښیښوست .

۱۳۵۸ م ۷۶۰ ق

دمولانا امام فصیح الدین محمد بن
محمد بن علاء مروی حنفی زین یدنه
په مرو کې (یکشنب ۱۷ محرم) .

شیخ ابو سعید بن محمد طوسی
دامام محمد غزالی له پښته د هرات په
مصرخ کې دامیر حسینی له قبره سره
ښخ سو .

ملك بارك دخيرك زوی د قندهار
د ابدالی قبیلو مشرو .

۱۳۵۹ م ۷۶۱ ق

امیر تیمور په ماوراءالنهر کې
حکمران وپیژاند سو .

۱۳۶۳ م ۷۶۵ ق

امیر حسین گورکان د هندوان

کرت پاچا اودده ورور ملک محمد سرخس او امير غوري بن ملک پير علی په سمرقند کې دامير تيمور په حکم ووژل سو. (د پنجشنبې ماښام ۱۰ ربيع الثاني)

۱۳۸۵ م ۷۸۷ ق

بابا سنگوی ولی په اندخوی کې وفات او ښخ سو.

۱۳۸۶ م ۷۸۸ ق

شاه شاهان تاج الدين بن قطب الدين د سيستان پادشاهو.

سکندر شاه بن هندال بن طاهر سواتي دکشمير پاچاو تر ۸۱۳ ق پورې.

۱۳۸۸ م ۷۹۰ ق

امير تيمور د فارس له فتو حاتو څخه راستون سو.

احمد هروی خطاط د عجایب المخلوقات يوه خطی نسخه په نستعلیق خط دربيع الاول په لومړي ورځ وليکله. (دپاریس ملی کتابخانه)

۱۳۸۸ م ۷۹۱ ق

ملک پير محمد بن ملک غياث الدين پير علی دميرزا میرانشاه بن امير تيمور په حکم په هرات کې وواژه سو.

۱۳۲۷-۱۳۸۸ م ۷۲۸-۷۹۱ ق

د بهاء الدين محمد بن احمد نقشبند فاروقی لوی صوفی اود نقشبندی طريقی دمؤسس دژوند دوره.

۱۳۸۸ م ۷۹۱ ق

دشيخ زين الدين ابوبکر تاييادی وفات چی په تايبا د کې ښخ دی (پنجشنبه ۳۰ محرم).

د خراسان په حکمراني او فتح کولو وگوماره
په اندخود کې د باباسنکو درویش دژوند وخت چی قبرئی هم هوری دی.

دملك القضاء قاضي جلال الدين محمود امامی دهرات دقاضي وفات او په گازرگاه کې ښخيدل.

۱۳۸۱ م ۷۸۳ ق

امير تيمور هرات ونيوی او دهغه ښار کلاوی ئې ونړولی، دکرت دکمپول پاچهي پريپر علی ختمه سو. ملک پيرل دخيرک زوی دقندهار دابداليانو مشرو.

۱۳۸۲ م ۷۸۴ ق

دمحمد بن محمد بن علی نشاپوری خطيب اود مصر دمفتی وفات په مصر کې. دی د شرح التمجيز فی الفقه مؤلف دی.

ملک قطب الدين بن عزالدین بن رکن الدين محمود دنيمروز اميرو. امير تيمور نشاپور ونيوی.

۱۳۸۳ م ۷۸۵ ق

امير تيمور اسفزار، فراه، سيستان ونيول، بست او قندهار ئې وران کړل اود شالي او غربي افغانستان پاچا سو.

امير تيمور دقندهار حکمراني امير سيفل برلاس ته وسپارله. دشيخ سيف الدين خلوتی هروی زاهد وفات اود گازرگاه دپله سره ئې په هرات کې ښخيدل.

۱۳۸۴ م ۷۸۶ ق

ملک غياث الدين پير علی اخرونی

قاضی دژوند دوره.
۱۳۱۶-۱۳۷۴ م ۷۰۶-۷۷۶ ق
دعبدالله بن محمد بن احمد حسيني نشا پوری حنفی فقيه او اصولی (جمال الدين نقره کار) دشرح المنار دمؤلف دژوند دوره.

۱۳۷۵ م ۷۷۷ ق

سلطان شاه خطاط په رقاع تعلیق خط دسلطان غياث الدين محمد کرت په امر دهرات دمسجد جامع پرهفت جوش لوبی باندی تاريخ وليکه. فصیح احمد بن جلال الدين محمد خوانی هروی د (مجمعل فصیح) ليکوال په هرات کې وزيريد.

۱۳۷۶ م ۷۷۸ ق

دمولانا جلال الدين محمود مرغابی زاهد وفات اود هرات دمرغاب په کلی کې ښخيدل.

۱۳۷۷ م ۷۷۹ ق

شاهرخ ميرزا دامير تيمور زوی وزيريد (پنجشنبه ۱۴ ربيع الثاني). په هرات کې دخواجه نظام الدين داؤد تاج الدين احمد په سعی دخواجه ابوالوليد احمد مزار جوړ کړ سو.

۱۳۷۸ م ۷۸۰ ق

ملک غياث الدين پير علی کرت د هرات کلابيا جوړه کړه.

۱۳۸۰ م ۷۸۲ ق

امير تيمور لنک دماوراء النهر تر نيولو وروسته تر دریای آمو راتير سو، اندخود، سرخس، فوشنج ئې ونيول.

امير تيمور خپل زوی میرا نشاه

دکلاشمالي خوا جوړه کړه.
په هرات کې زلزله وسوه اود مسجد جامع پيش طاق ونړیدی.
۱۳۶۵ م ۷۶۷ ق

دکروخ دغار دمسجد ودانسی د ابو الحسين محمد بن محمد بن محمد بن محمد ابی بکر کرت له خوا.

۱۳۶۸ م ۷۶۹ ق

دامير محمود بن امير يمين الدين طغرانی (ابن يمين) دخراسان داخلاقی شاعر وفات. (۸ جمادی الاخری ۳۰ جنوری).

۱۳۶۹ م ۷۷۱ ق

امير تيمور لنک په ماوراء النهر کې امير حسين مات کړ او په (صا حبقران) مشهور سو، دده سلطنت تر ۸۰۷ ق پورې و.

امير تيمور بلخ ونيوی اود دهغه ځای امير حسين گور گان ئې وواژه اود بلخ زړه کلائی ونړوله. او خلک ئې قلعه هندوان ته راوستل.

ملک بهرام په سيستان کې مړ سو.

۱۳۶۹-۱۳۸۱ م ۷۷۱-۷۸۳ ق

دملك غياث الدين پير علی کرت دمعاذ الدين دزوی سلطنت په هرات کې.

۱۳۸۲ م ۷۷۲ ق

د قطب الدين بن طاهر شاه مير سواتی سلطنت پرکشمير تر ۷۸۸ ق پورې.

۱۳۱۴-۱۳۷۲ م ۷۱۴-۷۷۳ ق

دعمر بن اسحاق بن احمد غزنوی فقيه او حکيم او مؤلف اود مصر د

دمولانا علي بدر دهرات د شاعر
دژوند وخت .

۱۳۸۹ م ۷۹۲ ق

دمحمد بن عثمان بن محمدزوزني
دشرح تلخيص المتاح دمولف وفات
۱۳۹۰ م ۷۹۳ ق

د سعد الدين مسعود بن عمر
تفتازاني هروي لوی عالم او مولف
وفات په سمرقند کې اوپه سرخس
کې ښخيدنه. (ولادت ۷۱۲ ق) .

۱۳۹۳ م ۷۹۶ ق

د مولانا جلال الدين محمد بن
نصير الدين يحيى وفات اوښخیدنګ
دهرات په خمچه آبادکې (پنجشنبه
۲۵ ذیحجه) دی دفصیحی خوافي پلار
دی .

شهرزاده ابراهيم سلطان دشاहरु
زوی وزېږېدی دی لوی خطاط هم
دی .

۱۳۹۶ م ۷۹۹ ق

شاهزاده با یسنقر دشاहरु زوی
وزېږېدی (جمعه ۱۱ ذیحجه) دی یو
هنر مند خطاط او علم پالونکی
شهرزاده و .

د امیر تیمور په فرمان دخراسان
حکمرانی دده زوی میرزا شاهرخ
بهادرخان ته وسپارله سوره

۸۰۰ ق

اپریل ۱۳۹۸ م رجب ۸۰۰ ق

امیر تیمور دترمذ، خلم، سمنگان،
بغلان له خوا اندراب ته راغی اوله دغه
ځایه ئی پرکتور (کافرانو) باندی د
خاواک له خوا حملی وکړی (رمضان)

۱۳۹۸ م ۸۰۰ ق

امیر تیمور دخواواک او پنجشیر له

خوا کابل ته راوړسیدی .
په سیاه پو شو کا فرو کی یی یوه ک
جوړه کړه اولښکړئی پکښی کښینو
(ذی قعدة) .

امیر تیمور دپنجشیر له خوا پرو
ته راغی او یوه لویه واله (جوی ماه
گیر) پنځه فر سخته یی دغور بن
له روده وکښله (ذی قعدة)

ملك محمد دلشکر شاه او غانی
وزور امیر تیمور ته پناه ور وړه او
ایریوب دکلا ودانول شرو سوه
(ذی قعدة) .

چهار شنبه دذیحجی لومړی ورځ
امیر تیمور له کابل څخه دکورم دایر یانې
(ایریوب) خواته رهی سو. په ۱۸
ذیحجه دشنبی په ورځ د شنوزان
دری ته ورسیدی او په ۲۱ ذیحجه
سه شنبه دغور کلا ته ورسیدی او
هغه ئی ودانه کړه .

امیر تیمور خراسان تر غوره
پوری خپل زوی شاهرخ ته وسپاره .
امیر تیمور خپل لمسی پیر محمد
دکابل او غزنی او قندهار حکمران کی
او هغه تراباسین پوری دکوه سلیمان
افغانان سره وکوټل، او اچ او ملتان
ئیدلو په سند په وادی کی ونیول .

په کورم کی دلشکر شاه او غانی او
موسی او غانی دښکښو دمشر ترمنځ
دایر یوب پرکلا باندی جنگ اود
لشکر شاه او غانی وژل او دایریوب
کلا وړانول. دقندهار په سیمو کی
دملك حبیب بن بوپل مشری په
ابدالی قبیلو باندی. د شیخ الاسلام
ظہیرالدین خلوتی هروی وفات اوپه
هرات کی ښخیدل، خواجه تاج سلمانی

هروی دتعلیق خط په خر ۱ سان
کی رواج کړی .
۱۳۹۷، ۱۴۹۴ م ۸۰۰، ۹۰۰ ق

په خراسان کی شپږ دوله خط
(اقلام سخته) رواجیدل. نسخ، ثلث
مناشیر، محقق، رقاع، ریحان.
علاوه پردی دنسخ او تعلیق اوڅخه
نستعلیق هم وزېږید. دکنردسلطانانو
داقتدار وخت له ننگرهاره تر کشمیر

پوری چی مرکز یی دکنړ دیچ دره وه.
د ۸۰۰ ق، په حدودکی له دوی څخه
سلطان پکهیل بن کهجامن ین هندو
حکمران و .

۱۳۹۸ م ۸۰۱ ق

امیر تیمور داورکزو- ترکانو او
برمل او غانانو ترایلو وروسته په
جمعه لومړی محرم ۸۰۱ ق کال دغور
له کلا څخه دبنو خواته رهی سو، اوپه
۱۲ محرم سه شنبی تر دریای سند
واوښت .

(۲۴ سپتمبر ۱۳۹۸ م)

امیر تیمور دهند په فتح کی ۱۲ زره
سپاره افغانان دملك بهاءالدین جلوانی
اوملك یوسف سروانی اوملك حبیب
نیازی په مشری بیولی وو .

۱۳۹۹ م ۸۰۱ ق

امیر تیمور دهند تر نیولو وروسته
په ۲ رجب سه شنبی دریای سند ته
راوړسیدی او د کښتیو پرپله راووښت
په چهار شنبی ۳ رجب بنو ته راغی
اوپه سه شنبی ۹ رجب د کرماچ
(کورم) له خوا پروان ته ولاړ، اوپه
شنبی ۱۳ رجب تر کوتل شبیر تیر
سو، په ۱۹ رجب سمنگان ته ولاړ،
اوپه یکشنبی ۲۱ رجب ترمذ ته

۱۴۰۴ م ۸۰۷ ق

امیر تیمور خواجه فخرالدین احمد
طوسی او احمد بن شیخ حسن د
هرات دمالیاتو پردیوان مقرر کړل،
او علی شاه گربه پخوانی دیوان بیگی
ئ ی په دارکی او دوولس تده مشران
ئ له هراته وایستل .

مولانا سید حسام الدین هروی په
(جمعه غره رجب) او مولانا محمود

حلاج هروی و ا عظم په (۱۷ ذيقعدة) په هرات کې وفات سو ل .
امير تيمورلنک د لوی امپراتوري تر جوړولو وروسته ۷۱ کلن په اترار کې مړ سو (۱۷ شعبان) او په سمرقند کې ښخ سو .
ده گرده افغانستان نيولی و اوددی خوا حکمران پير محمد بن جهانگير بن تيمورو .

شاهرخ ميرزا دامير تيمور زوی په هرات کې پرنخت کښيښوست ، دی د شرق لوی هنر پالونکی پاچا دی .

په دغه کال د سلطان علي سبزواری ښورښت هم آرام کې سو .

۱۴۰۴-۱۴۴۶ م ۸۰۷-۸۵۰ ق

د سلطان شاهرخ بهادر بن امير تيمور د سلطنت دوره (پایتخت نسی هرات) .

۱۴۰۴ م ۸۰۷ ق

د شاهرخ په حکم امير جلال الدين فيروز شاه د هرات کلا او امير سيد خواجه د طوس کلا بيا جوړه کړه .
په سبزواری کې د سلطان علي بن مسعود سبزواری او پيرک بغاوت اود طوس د حاکم امير سيد خواجه له خوا د دوی ماتول .

د محمد بن احمد بن محمد بسطامي شافعي صوفي د تذکرة المرید د مؤلف وفات .

۱۴۰۵ م ۸۰۸ ق

شاهرخ خپل مخالفان له بيخه وکښل اودده زوی ميرزا الخ بيگ اندخود او شيرغان ونيول اود خراسان حکمران سو .

شاهرخ له هراته د مازنداران په دوهم سفره کې سو او دهغه ځای تر سمو لو وروسته په ۹ ذيقعدة هرات ته راستون سو .

په همدغه وخت پير علي تاز چې

د بدخشانه يی پر بلخ چېله کړی و او وژل سو او سړی هرات ته راوستول سو .
دمرو ښار بيا ودا نول .

د سلطان بهرام بن کهجامن کنړی حکمرانی پر ننگرهار تر کشميره .

۱۴۰۸ م ۸۱۱ ق

خواجه شمس الدين محمد سمنانی له ديوان اعلیٰ څخه معزول او پر ځای ئی خواجه محمد طاهر مقرر سو .

سيد فخر الدين محمد او امرعلي شغاني په گډه په وزارت مقرر سو ل .

خواجه غياث الدين سالار سمنانی د سيد فخر الدين په لمسون وولاړه سو .

۱۴۰۷ م ۸۱۰ ق

د هرات په باغشهر کې د شهزادگانو د ختنه کولو لوی جشن و سو .
(د ربیع الثاني و اخر)

شاهرخ په جمادی الاولی کې پر سيستان حمله وکړه او د هلمند درې بندونه یی وران کړه او د زره ولایت وچ او وران سو، شاهرخ شاه اسکندر د شاه علي زوی په فراه او پهلوان جمال په اوک کې مقرر کړل او پخپله هرات ته ولاړ (د شعبان سلخ) .
شاهرخ په فراه کې ینا لتگین

په بلخ کې پيرعلي تاز دميرزا پير محمد بن جهانگير بن امير تيمور پيشکار راولاړ سو او ميرزا پير محمد ئی مړکی ء .

شيخ محمد طغرایي هروی خطاط په اعلیٰ لکت خط يوقرآن وکښ .
دجام (بردويه کلی) په جنگ کې شاهرخ پر ميرزا عمر بهادر بن ميرانشاه کورگان بریمن سو (دوشنبه ۹ ذيقعدة ۸۰۹ ق)

ميرزا عمر چې په بادغيس کې نيول سوې و مړ سو، او په هرات کې دامام فخر رازی په هديره کې ښخ سو (لا ۲۵ ذيقعدة) .

د هرات عيد گاه د خواجه غياث الدين سالار په اهتمام جوړه سو. د فتح آباد واله دادوان او تيزان پر بلوک په هرات کې جاری سو. په هرات کې کاڅتي او گرانۍ وه .

پيرعلي تا ز په بلخ کې ياغي سوخوچي شا هرڅ ورغی نو پير علي به هندو کش ننوت او شاهرخ ټول شمالي افغانستان تر تخار ستانه و نیو او ميرزا قیدو د پير محمد زوی یی هلته حکمران کي ء . يوسف اميری د هرات خطاط او شاعر او مذهب په هرات کې د ۱۹ مینا تورو سره یوه کلیله دمنه وکښله (استا نبول) د شا هرڅ په فر مان حصار هندوان بيا جوړه شوه .
دند خو داو شیرغان اميرزاده سیدی احمد بن عمر شيخ ته وسپارل سو.

امير سليمان شاه چې په سرخس کې د شاهرخ په فرمان حکمران په خراسان کې ياغي سو، شاهرخ دده مقابلې ته ولاړ، خو هغه سمرقند ته وتښتید او شاهرخ په کلات کې دده کلا ورانه کړه، بيرته هرات راغی (۷ جمادی الاولی) .

ميرزا سلطان حسين چې د مو له خوا دامير تيمور کېوسي و پست خراسان کې ياغي او نيول سوې په هرات کې ووزل سو .

نشاپور په زلزله وران سو .
امير سيد خواجه بن شيخ علي بهادر د طوس حکمران سو . دخوا ج شهاب الدين بن ناصر الدين لطف الله هروی وفات .

سيد خواجه په طوس کې ياغي سو او شاهرخ ورغی او هغه ئی وتښتاول (۸۰۹ ق) او استرا بادنی و نیوی .

۱۴۰۵-۱۴۳۴ م ۸۰۸-۸۳۸ ق
دهوشنگ الپ خان بن دلاورخان غوری سلطنت دهند په مالوه کې .

۱۴۰۶ م ۸۰۹ ق

منک صالح د ملک اسماعيل زوی په غور کې وښوریدی خود شاهرخ اميرانو لقمان برلاس او امير حسين جاندار هغه وځایه .

دمحرم په لومړی ورځ شاهرخ له هراته د طوس خواته رهی سو، او ټول خراسان ئی ميرزا الخ بيگ ته وسپاره، مولانا جلال الدين صدر ئی ساری ته په سفارت واستاوه او بيرته هرات ته راغی (۴ جمادی الاولی) .

مطيع کي اوداوک اوجوين کلاوي يې تر
سيستانه ونيولي .
دخطای دپاچا ايلچيان هرات ته
راغله اود شاهرخ دربار ته ئي دامير
تيمور دمرگ تعزيت او تحفي وړاندې
کړي (رمضان) .

شاهرخ دشوال په مياشت د
بادغيس له لاري ماوراءالنهر ته
ولاړ، اود حصار تر سيمي پوري يې
ټول هغه مملکت ونيو په (۲۷) ذیحجه
سمرقند ته ولاړ .

حسن بن محمد تشاپوري (نظام
اعرج) درياضياتو او هيئت پوهاند
شرح التذکره للطوسي په علم هيئت
کي تاليف کړ .

۱۴۰۹ م ۸۱۲ ق

شاهرخ ټول ماوراءالنهر تر
مغلستان پوري خپل زوی الغ بيگ
ته وسپاره، او پخپله هرات ته
ولاړ. په همدغه کال مقرر سول :
حصار شادمان ته ميرزا محمد
جهانگير بن ميرزا محمد سلطان .
کابل او قندهار ته تر درياي سند
پوري: ميرزا قيدو د شاهرخ زوی.
بلخ او تخارستان تر بدخشانه :
ميرزا ابراهيم د شاهرخ زوی .
سيستان ته: شيخ زين الدين
خوافي .

د شاهرخ په حکم د مرو ښار بيا
ودان سو، اود اوبو بندني له مرغايه
وتاپه سو، او شاهرخ پخپله مړوته
ولاړ، او تر لوی اختر وروسته هرات
ته راستون سو .

امير نيك پي شاه بدخشاني هرات

ته پناه راوړه او شيخ زين الدين
خوافي سيستان ته دروغی اوسمون
لپاره وليږل سو، اوشاه نصرت
سيستاني چي په طوس کي بندي ؤ
بیرته خپل پلار شاه محمود ته
سيستان ته واستول سو .

د مولانا شهاب الدين عبدالحق
طوسي وفات (شوال) .

۱۴۱۰ م ۸۱۳ ق

په قندهار کي دامير تومان پير-
محمد بن امير کتلو (پيرک) او مو دود
گرمسيري ترمنځ ونښت او دواړه
هرات ته راوغوښتل سوه، اود قندهار
مشری د شاهرخ له خوا پير ک-ته
وسپارله سوه مودود په دربار کي
مقرر سو .

شاهرخ خپل زوی ميرزا بايسنقر
په هرات کي قايم مقام پريښو او په
۱۴ محرم ماوراءالنهر ته رهي سو،
او امير شيخ نورالدين ئي د سمرقند
په سيمه کي مات کي او په ۱۱ ربيع
الاول ئي سمرقند ونيو، اود ربيع
الآخر په اولو کي هرات ته راغي .
په هرات کي د شاهرخ په حکم د
يوي مدرسي او خانقاه وداني پای
ته ورسیده . اود ښار سرپوښ
بازارونه او چارسو جوړ سول. د
مدرسي مدرسان مقرر سول :

مولانا جلال الدين يوسف حلاج،
مولانا نظام الدين عبدالرحيم باراحمد
مولانا خواجه ناصر لطف الله.

شيخ الاسلام خواجه علا الدين علي چشتي
د شاهرخ په فرمان د هرات خانقاه

۱۴۱۲ م ۸۱۵ ق

شاه بهاء الدين بدخشان حکمران
ياغي سو، خود شاهرخ لښکرو دي
دپامير خواته وتښتاوه اودده ورور
شاه محمود ئي پرځای کيښناوه .
وروسته ميرزا سيو غتمش د

بدخشان حکمران وټاکل سو .
شاهرخ په ذيقعد کي مشهد ته ولاړ
اومودودگر مسيري چي له هراته
تښتيدلي ؤ بلوڅانو وواژه. دخطا دپاچا
دای منک خان ايلچيان او مکتوب د
شاهرخ دربار ته راغله اوله هراته
شيخ محمد بخشي دسفیر په ډول د
شاهرخ له فرمانه سره خطا ته
واستول سو .

دروم ايلچي محمد قزاقمان دسوغاتو
سره هرات ته راغي، دغسي هم له
بدخشانه د شاه بهاء الدين بدخشاني
ايلچي راغي .

خوارزم هم د شاهرخ په سلطنت
کي شامل سو. پيرک قندهاري مشر
د شاهرخ حضور ته راغي .

د مولانا عبدالله بن قاضي
جلال الدين محمود د هرات دقاضي
وفات او په گازرگاه کي ښخيدل
(محرم)

شيخ صدر حيدري د هرات د خانقاه
ملك مشر وفات اود فيروز آباد په
دروازه کي ښخ سو .

ملك قطب الدين علي بن ملك محمود
له سيستانه هرات ته راغي او شاهرخ
ته ايل سو .

دسلطان تومنا کنړي اقتدار له
نگرهاره تر کشميره .

۱۴۱۳ م ۸۱۶ ق

د هرات حصار اختيارالدين چي

شاهرخ په مشر سو .
په هرات کي دشرقي شمال خواته
دباغ سفيد سره د شاهرخ په فرمان
يونوي کوشک او باغ جوړ سو .
(جمعه ۲۴ ذيقعد) .

مولانا شهاب الدين فضل الله د
هرات د دار القضا کاتب وفات
سو .

۱۴۱۰ - ۱۴۱۷ - ۸۱۳ م ۸۲۰ ق

علي شاه امير خان دسکندر زوی د
هندال لمسي دشاه مير سواتي
کړوسي دکشمير پاچاؤ .
دمولانا حافظ جلال الدين محمد بن
ناصر الدين لطف الله وفات او د
هرات په خيابان کي دامام رازي په
هديره کي ښخيدل (۴ محرم)

۱۴۱۱ م ۸۱۴ ق

دهند دپاچا خضر خان له خوا د
ملتان قاضي د شاهرخ دربار ته د
سفیر په توگه راغي او په بادغيس کي
شاهرخ وليدي .

امير شيخ نورالدين دوهمه پلا په
ماوراءالنهر کي وښورید او شاهرخ
په ۲۱ جمادی الاولی ترآمو واوښت
اوسمرقنده ورسید، خوامير شاه ملک
دهرقداق په وسيله امير نورالدين
مړکي، اوشاهرخ بیرته هرات ته
راغي اوبه مشهد ته ولاړ .
(۹ ذيقعد)

دمولانا شمس الدين محمد ظهير
وفات اود هرات په خيابان کي
ښخيدل

دمولانا شيخ اسماعيل خوارزمي
وفات په هرات کي (رمضان) .

ملك فخرالدين كرت جوړ كړی و اود بایسنقر ته وركړل سوه .
 تيمور په حملو كی وړان سوی و د دهرات داخيارالدين كلادشاهرخ
 شاهرخ په حكم بيرته ودان سو . په فرمان بیا جوړه سوه .
 شاهرخ دمازندران په سفر ولاړ . (ربيع الثاني)
 خواجه عبدالقادر گو ينده دهرات شاهرخ دكرمان په سفر ولاړ اود
 لوی موسیقي نواز خپل كتاب مقاصد محرم ۸۱۹ ق په منځ كی بيرته
 الالحان دشا هرخ په نامه وکينښ . هرات ته راغی .
 عبدالرزاق بن اسحق سمرقندی عا لم خواجه نظام الدين احمد بن داؤد
 او مورخ دمطلع سعدین مؤلف په دهرات په دیوان کی دسید فخرالدين
 هرات کی وزیریدی . (۱۱ شعبان) . محمد وزیر سره مقرر سو .

۱۴۱۶ م ۸۱۹ ق

میرزا بایسنقر ته دشاهرخ فرمان صادر سو چی دهرات ددیوان اعلی پرمسند کښینی اود خلکو شکایات واورى .

څکه چی په قندهار کی میرزا میدوته دده نوکران یاغیان سوه ، نو امیر نوشیروان دلسو زرو لښکرو سره له هراته دده کومک ته ولاړ .

شاه نیک پی له بدخشان هرات ته راغی اودهغه ځای په حکمرانی میرزا سیور غتمش د شاهرخ زوی مقرر سو . (جمادی الاخری) .
 خواجه علاء الدین شغانی په وزارت مقرر سو (۱۸ رجب) .

ددایمنگ خان دخطا دپاچا اینچیان بیا هرات ته راغلل اودپیری تحفی ئی شاهرخ ته راوړی . (ربيع الاول) .
 شاهرخ قندهار ته دسیفلقندرهاری دزوی اوملك محمد دشخړی لپاره ولاړ (۲۲ شعبان) اود برمل پښتانه او خربښوای افغانان ده ته راغلل (۳ رمضان) .

شاهرخ دقندهار دلنگر په کلی کی بابا حسن ابدال (باباولی) ولید

۱۴۱۴ م ۸۱۷ ق

شاهرخ ټول ایران تر شیراز ه او اصفها نه او تبریز پوری ونیوی او داصفهان په حکمرانی میرزا رستم بن عمر شیخ، دهمدان اولرستان په حکمرانی میرزا بایقرا، دشیراز په امارت میرزا ابراهیم سلطان مقرر سول .

ملك قطب الدين دشاه علی زوی له سیستانه هرات ته ولاړ (رجب) .
 خواجه قوام الدین شیخ محمد بن مجدالدین خوافی دسید فخر الدین وزیر په لمسون ووژل سو .

شاهرخ دعراق له سفره هرات ته راغی (۱۲ رجب) هشهد اود خراسان ښارونه تراستر آباءه بایسنقر میرزا ته وسپارل سوه .

مولانا عبدالرحمن جامی دجام په خرچرد کی دشعبان په ۲۳ شپه وزیریدی .

۱۴۱۵ م ۸۱۸ ق

دشاهرخ په فرمان ابیورد دسملقان ترمازندران او جرجان پوری میرزا

اودغه کلی ئی ده ته وقف کړی .

۱۴۱۷ م ۸۲۰ ق

په قندهار کی دسیفلقندرهاری دزوی او ملك محمد تر منځ شخړه پيښه سوه او ټو لو افغانانوله قندهاره تر دریای سنده ښو رښت وکی شاهرخ دصندر عالی ابراهیم په مشرۍ دبدهخشان او سیستان او هرات دلښکرو سره پر قندهار وزغی او خلک ئی مطیع کړی .

امیر قوام الدین محمد بن عمادالدین سنجانی په خواف کی مړ سو . (محرم)
 شاهرخ قندهار ته ولاړ اوبایسنقر میرزائی د هزاره وو ایلولو ته واستاوه او ددوی مشران محمد فیروز ، خواجه آرام ، قدم دشاهرخ دربار ته راغلل .
 امیر حسام دقندهار کوټوال او امیر عبدالصمد د گرمسیر حکمران سو .

میرزا الخ بیګ له ماوراء النهره هرات ته راغی (۱۹ ربيع الاول) .
 سید مرتضی امیر علی مروی دهرات په دیوانی مقرر سو . سید فخرالدین محمد دمخنی وزیر په هرات کی مړ سو . (۲۵ جمادی الاولی) .

امیر کبیر علاء الدین علی تر خان او امیر غیاث الدین ترخان په هرات کی مړ سو (۲۶ رجب) .

خواجه غیاث الدین پیر احمد بن جلال الدین اسحاق دهرات دیوان ته مقرر سو .

د برهان الدین حیدر بن محمد خوافی هروی مفسر او متکلم او ادیب دوفات حدود .

دشیخ ابو سعید خلوتی هروی زاهد وفات او په هرات کی ښخیدل (اذی حجه) .

۱۴۱۷-۱۴۱۶ م ۸۲۰-۸۲۱ ق
 شاه خان زین العابدین بن سکندر بن هندال بن شاه میر سواتی د کشمیر پاچا و .

۱۴۱۸ م ۸۲۱ ق

میرزا قیدو بغاوت وکړی اوداوبی به ناب کی ونیول سو ، نو شاهرخ کابل او غزنی او قندهار تر سند پوری خپل زوی میرزا سیور غتمش ته ورکړی .

شاهرخ له گرمسیره هرات ته ولاړ او میرزا قیدو چی یاغی سوی و د پلار له حضوره معاف سو .

امیر شیخ لقمان او نور امیران بدخشان ته دمیرزا الخ بیګ سره واستول سوه ، خود شیخ الاسلام علاء الدین عطار په شفاعت دبدهخشان خلك معاف اومطیع سوه .

گوهر شاد ملكی دامام علی بن موسی رضا په مشهد کی یولوی مسجد جوړ کړی چی کتیبه ئی دمیرزا بایسنقر په خط ده (اوائل رجب) معماری استاد قوام الدین شیرازی و ، اودا تمام په مراسمو کی پخپله شاهرخ شرکت وکړی ، او په شعبان ۸۲۱ ق له هراته مشهد ته ولاړ . ددی مسجد ودانۍ په (۱۲) کاله ختمه سوه چی ددنیا له ۱۲ بهترینو ودانیو څخه شمیرل کیږی .

شاهرخ دامام علی رضا دمر قده په ګنبده کی ددروزر و متقالو طلاصی

(چين) ته په (۸۲۲ق) تللی وو بيرته راغلل (۱۱ رمضان) اوخواجه غياث-الدين نقاش ددی سفر روز نا مچه وکښله چی عبد الرزاق پخپل مطلع سعدین کی رانقل کړیده .

میرزا ابراهيم سلطان د فارس حکمران خو ز ستان هم ونيوی ء . شاه سلطان محمود او شاه ارغون شاه دبدخشان پا جهان هرات ته دشاहरु دربار ته راغلل (۳ صفر). حافظ مولانا شمس الدين محمد رازی په هرات کی وفات او په یزدکی ښځ سو (۱۲ جمادی الثانيه) .

میرزا ابوالقا سم بابر د میرزا بایسنقر زوی په هرات کی وزیریندی (۱۷ رجب) .

دسید محمد گیسو دراز بن يوسف حسینی هروی عارفوفات د جنو بی هند په گلبرگه کی (۱۶ ذی قعدة) .

۱۴۲۴ م ۸۲۷ ق

دیحیی بن علی داؤد سجستانی د منازل السائرین دشارح دژوند وخت .

دمولانا شهاب الدين عبدالله بن معين الدين باخريزي وفات په مالین کی (سه شنبه ۱۴ ذی حجه) .

شهزاده ابراهيم سلطان دشاहरु زوی په هرات کی یو قرآن په ښکلی جلی ریحان او رقاع خط وکښی . (کنجینه قرآن ، مشهد رضوی) .

دسلطان ابو سعید مصورالیم چی اوس په استانبول کی دی نمبر ۲۱۵۲ په هرات کی ترتیب سو .

یوه مدرسه او خانقاه دارک سره او یوه رصدخانه دښار په شمالي خوا کی جوړه کړه اود یوی ډلی پوهانو (غياث الدين جمشید، معین الدین، صلاح الدين موسی قاضی زاده رومی علاء الدین قوشچی) په مرسته ئی «زیچ الخ بیگی» هم ترتیب او تالیف کړه . چه ز یچ کور گانی هم بلل کیدی ء .

مولانا جمال الدين غوری او مولانا ناصر الدين لطف الله (۲۶ شعبان) او مولانا شمس الدين محمد پارسا بخاری په مدینه او مولانا یو سف حلاج بن قاسم (۲۲ جمادی الاولی) او مولانا صفی الله بن شهاب الدين خیابانی (۱۹ ربیع الثاني) وفات سول .

خواجه جلال الدين يوسف سمعانی وفات اود هرات په گازرگاه کی ښځ سو

۱۴۲۱ م ۸۲۴ ق

امیر ابدال مجذوب (سید غياث دیوانه) په باد غیس کی وفات سو . (دمحرم آخر) .

دهرات ایلچی مولانا امیر خواجه چی دهند د خضرخان دربار ته تللی و، بیرته هرات ته راغی او یو کرگدن ئی هم راوی ء . محمد طیب چی مصر ته ایلچی تللی و دشوال په آخر کی هرات ته راغی ء ، دغسی هم سلطان قوشچی چی دقبچاق دباچا محمدخان دربار ته تللی و بیرته هرات ته راوړ سیدی ء (ذیقعدة) .

۱۴۲۱ م ۸۲۵ ق

هغه ایلچیان چی له هراته خطا

۱۴۱۹ م ۸۲۲ ق
د ملک قطب الدین علی وفات په نیمروز کی (۱۵ محرم) .
۱۴۲۰ م ۸۲۳ ق
یوه ډله ایلچیان له هراته خطا (غریبی چين) ته واستول سو ء .

دشاहरु له خوا شادی خواجه .
دمیرزا بایسنقر له خوا سلطان احمد او غياث الدين نقاشی دمیرزا ابراهيم له خوا امیر حسن او پهلوان جمال .

دمیرزا سیور غتمش له خوا ارقداق .

دامیر شاه ملک له خوا اردوان .
دشاه بدخشان له خوا خواجه ناج الدين .
له دوی سره ډیر سوداگران هم ولاړل .

ملکه گوهر شاده له هراته دخپل زوی الخ بیگ دلیدنی لپاره سمرقند ته ولاړه (ربیع الاول) .

مولانا جلال الدین افتخار چی خپله کتابخانه ته وقف کړی وه وفات او د هرات په خیابان کی ښځ سو .

امیر سید احمد ترخان د خراسان په حکومت مقرر سو او پخپله د شاहरु په ۱۵ شعبان د ایران په سفر رهي سو او تر تبریز او د عراق عرب تر سرحداتو پوری یی ټولی سیمی و نیولی او په ۱۹ شوال هرات ته راغی . دمطلع سعدین په قول دشاहरु سلطنت له خطا (چين) څخه ترروم (عثمانی ترک) او د ترکستان له آخره تر هندوستان پوری و .

میرزا الخ بیگ په سمرقند کی

قتل کړل وځي او ء .
په مشهد کی یو باغ دشاहरु په امر جوړ سو . شمس الدين محمد طاهر اعلی دیوان ته مقرر او بیانی پرځای خواجه شمس الدين محمد سمنانی وگومارل سو .

دبدخشان د شاه بهاء الدین زامن وښوریدل او بیادشیرخ الاسلام خواجه تاج الدين حسن عطار په شفاعت وبخښل سو او بدخشان دوی ته و سپارل سو .

۱۴۱۸ - ۱۴۸۹ - ۸۲۱ م ۸۹۴ ق

دمحمد بن محمد بن عبدالله بن خلیضر دمشقی خلیضری محدث اوفقیه و مؤرخ دژوند وخت . دی دمو لانا جامی استاد و او په ۸۷۷ ق چی مولانا جامی دحج په سفر تللی و په دمشق کی داحادیثو اجازت نامه له ده څخه واخیسته (عین اجازت نامه د خلیضری په خط دمرحوم گویا په کتابخانه کی وه) .

۱۴۱۹ م ۸۲۲ ق

دخطاط دا یمنک خان پاچا ایلچیان دریمه پلا دهرات دربار ته راغله اود خپل پاچا مکتوبونه ئی په فارسی او اویغوری خط دتحفو سره دشاहरु ته راوړل .

شهزاده محمد جوکی د شاहरु زوی دمهرنگار آغا ستره واده وکړ ء چی دمغولستان دپاچا محمدخان لور وه په دی ښادی کی دهرات په باغ زاغان کی لوی جشن وسو (شوال) .

شاه شاهان شمس الدين بن قطب الدين بن تاج الدين په نیمروز کی سکه ووهله .

۱۴۲۹ م ۸۲۸ ق

شيخ قوام الدين تبریزی هر وی په هرات کی وفات اود انجیل دولی پر غاړه ښخ سو (صفر) .
دمولانا نظام الدین عبدالرحیم بن یار احمد وفات په هرات کی . (۳۰ صفر) .
مولانا ناصرالدین کومووی وفات لویه خیابان کی ښخ سو .
مولانا صدر الدین داردو قاضی اود حضور املم په هرات کی وفات سو .

مولانا شرف الدین علی یزدی چی دظفر نامی تالیف ئی په ۸۲۴ ق کی شروع کړی و اوس ئی تمام کی . (دوه ټوکه) .

میرزا الخ بیگ له سمرقنده مغولستان ته ولاړ، اوتر هغه خایه ټولی سیمی ئی تصفیه کړی . او په ۱۵ ذیحجه هرات ته راوړ سیدی .
خواجه غیاث الدین پیر احمد خوافی دهرات له دیوان اعلیٰ څخه معزول سو .

شيخ جمال الدين ابو اسحاق محدث کازرو نی په هرات کی وفات او په گازرگاه کی ښخ سو (چهارشنبه ۱۳ ذیعقده) .

۱۴۲۵ م ۸۲۹ ق

دشاهرخ په حکم په گازرگاه کی دخواجه عبدالله انصاری د مزار عمارتونه جوړ او ډیری مخکی او اسباب دهغه خای لپاره و قف سو .

امیر شاه ملک غیاث الدین دخوارزم حکمران اود شاهرخ ددربار لوی امیر

وفات اوپه مشهد کی ښخ سو . (دوشنبه ۱۱ ربیع الاول) .
یوی ډلی عالما نو د شهزاده بایسنقر په امر د فردوسی دشاهنا می یوه جامعہ نسخه ترتیب کړه او یوه مقدمه یی پر وکښله چی بایسنقری مقدمه ئی بولی .

حافظ قاری عثمان غزنوی دهرات په زیارتگاه کی وفات سو ، (۱۹ شوال) .
سید نظام الدین عبدالحی دمشهد دساداتو نقیب وفات سو .

۱۳۶۵-۱۴۲۶ م ۷۶۷-۸۲۹ ق
دمحمد بن عطاء الله بن محمد هروی د مصر د قاضی او شافعی فقیه او مؤلف د ژوند دوره چی په قدس کی وفات سو . دی د مشارق الانوار شارح دی .

۱۴۲۶ م ۸۳۰ ق

میرزا سیور غتمش دشاهرخ زوی دافغانستان حکمران په کابل کی مړ سو (محرم) اودهغه خای حکمرانی دده زوی میرزا سلطان مسعود ته ورکړه سوه .

دشيخ الاسلام محی الدین محمد غزالی طوسی عالم او زاهد وفات (۱۵ رمضان) .

احمد لرچی دفضل الله استر ابادی دحروفی ډلی مریدو دهرات په جامع کی شاهرخ په نس کی په چاره ووايه (جمعه ۲۳ ربیع الثاني) خوتپ ئی کاری نه وجوړ سو .

احمدلر او مولانا معروف بغدادی هروی خطاط ووژل سوه او سید قاسم انوار له هراته تبعید سو .

شاهرخ د شعبان په اوله، له هراته سمرقند ته رهسوی سو او په (۲۱)

ر مضان دهرات باغ زاغان ته راغی .

دهرات د مشهورو طبیبانو مولانا شمس الدین آدم او مولانا نظام الدین دژوند وخت .

دهرات د گازرگاه بیا ودانی .
دحافظ ابرو هر وی مؤرخ د زبدة التواریخ تالیف تمام سو . (۴ ټوکه) .

محمود بن حسین خوافی (متوفی ۸۷۵ ق) خپل کتاب خاوندان، نامه (خاور نامه) وکښ .

دمحمد بن عثمان بن عمر بلخی حنفی عالم د عین العلم د مؤلف وفات .

۱۴۲۷ م ۸۳۱ ق

دمولانا قطب الدین داردو د قاضی وفات په تون کی (چهارشنبه ۳ ربیع الثاني) .

شاهرخ له سمرقنده هرات ته راغی (۱۰ محرم) .

۱۴۲۸ م ۸۳۲ ق

څکه چی امیر سکندر د قرايوسف زوی په آذر بایجان کی یاغی سو ، نوشاهرخ دخپلو لښکرو سره له هراته ور رهسوی (یکشنبې ۵ رجب) اود سلطنت تر بری وروسته هرات ته راوړ سیدی . (۸ ذیحجه ۸۳۳ ق)

دمولانا سیف الدین هندوی هروی واعظ وفات په هرات کی (۱۷ شوال) .

شاهرخ دهرات پاچا په گازرگاه کی دخواجه عبدالله انصاری پر مزار لوئی ودانی جوړی کړی .

په بلخ کی دملکت آغا دمه رسی ودانی تمامه سوه .

۱۴۲۹ م ۸۳۳ ق

ددنیا بهترین او گرانبها ترین کتاب شهنامه بایسنقری په هرات

کی د جعفر خطاط په خط او د بایسنقر میرزا په امر مصوره او طلاکاری و کښله سوه . (موزه گلستان د تهران) .

دشيخ عبدالله خلو تی وفات په هرات کی .

مولانا شهاب الدین عبدالله خوافی هروی (حافظ ابرو) دجامع التواریخ سلطانی (زبدة التواریخ) مؤلف وفات اوپه زنجان کی ښخ سو، (یکشنبې ۳ شوال) .

دشيخ الاسلام خواجه خليل الله بن خواجه محمود وفات (داحمد جام زنده پیل له اولادی څخه) .

شمس بایسنقری هروی خطاط کليلة دمنه وکښله چی ۲۶ مینا توره لری (استانبول نمبر ۱۰۲۷) .

دمولانا جلال الدین یوسف بن ناصر الدین او بهی هر وی وفات (شنبه ۵ شعبان) په هرات کی .

دملك محمد بن خواجه جلال الدين يوسف سمعانی وفات (چهارشنبه ۳۰ ربیع الثاني) په هرات کی .

دشيخ الاسلام معز الدین خليل الله جامی بن جلال الدین محمود جامی وفات (شوال) .

دشيخ الاسلام محمد جزی محدث وفات په هرات کی (۵ ربیع الاول) .

۱۴۳۰ م ۸۳۴ ق

شهزاده بایسنقر بن شاهرخ په هرات کی په ښکلی او پاخه ثلث خط یو قرآن وکښ (چی خو پانی ئی د ایران په ملی کتاب خانه کی سته) .

دمرقات بایسنقری مصور البم په هرات کی وکښل سو، چی ۶۵۰

تصويرونه اود شهزاده بایسنقر او ابراهيم امضاوی لری (د استانبول کتابخانه).

جعفر بایسنقری په هرات کی د بایسنقر لپاره کلیلہ دمنه وکښله چی ۱۹ تصویره لری (استا نبول ۳۶۲).

۱۴۳۰ م ۸۳۴ ق

دمولانا رکن الدین محمد خوافی وفات اودهرات په گازر گاه کی ښخیدل. (یکشنبہ ۲۷ شوال).

۱۴۳۱ م ۸۳۵ ق

دخواجه صاین الدین علی ترکه اصفهانی هروی وفات او ښخیدل په هرات کی (۱۴ ذیحجه) چی دفصوص الحکم شارح اود کتاب مفاحص مؤلف دی.

د مولانا جمال الدین عبدالغفار بن مولانا جلال الدین اسحق قاضی وفات په هرات کی (۱۹ ذیحجه).

دعروضی چهار مقاله په هرات کی دبایسنقر دکتابخانی لپاره مزینه وکښله سوه (د استا نبول هنری موزیم ۱۹۵۴).

دامیر اعظم ناصر الدین محراب ترخان وفات (۱۳ محرم) په هرات کی.

۱۴۳۲ م ۸۳۶ ق

دانجیل دپله پر سر په هرات کی دمهد علیا گوهر شاد آغامدرسه او لوړ عمارت جوړ سو. ددغه خای خطیب مولانا اعظم شمس الدین محمد بن اوحده مقرر سو.

دخواجه نظام الدین عبدالقا در د شاهرخ ددرباری او امیر محمد درویش

داروغه وفات په هرات کی.

د مولانا قاری هبة الله وفات په هرات کی (پنجشنبہ ۳ ربیع الثانی).

دمولانا نظام الدین یحیی بن خواجه کمال الدین خوافی وفات په هرات کی.

په هرات کی استاد فرج ریخته گر «کمان رعد» جوړه کړه چی ۴۰۰ منه ډبره ئی غور خواله داآله دکوه باو لی په شمال کی دشاهرخ په مخکی تجربه سوه.

۱۴۳۳ م ۸۳۷ ق

مولانا شمس الدین هروی دمولانا معروف بغدادی خطاط شاگرد په هرات کی میرزا بایسنقر و روزلی دغسی هم مولانا جعفر تبریزی او مولانا ظهیر الدین اظهر او مولانا شهاب الدین عبدا لله او مولانا جلال الدین شیخ محمود دمولانا جعفر شاگردان ټول په هرات کی هنرمند خطاطان وو.

شهزاده میرزا بایسنقر بهادر د شاهرخ زوی چی تکره خطاط اود هنرمندانو پالونکی هم د هرات په باغ سفید کی وفات اود گوهر شاد آغابه مدرسه کی ښخ سو (شنبہ ۷ جمادی الاولی).

دمولانای اعظم فصیح الدین محمد علاغوری مشهور فقیه او عالم وفات او په گازر گاه کی ښخیدل (۱۵ جمادی الاخری).

قاسم انوار د خراسان صوفی شاعر دجام په خرگورد کی وفات سو.

۱۴۳۴ م ۸۳۸ ق

شیخ الاسلام محمد بن احمد د هرات په گازر گاه کی ښخ سو چی شنخته ئی په اعلی ثلث خط کښلی سړی ده.

د هرات د لوی سلطنت وزارت خواجه غیاث الدین سیدی احمد بن خواجه نظام الدین احمد اندخودی ته دشا هر خ په فرمان وسپارل سو. شاهرخ دریمه پلاله هراته دآذربایجان په سفر هری سو (۲ ربیع الاول) او په هرات کی امیر نظام الدین په حکومت پرېښو.

خواجه عبدالقادر گزیده د هرات لوی موسیقی نواز او حافظ او خطاط او شاعر په هرات کی وفات او ښخ سو. دمقاصد الالحان اوجامع الا لحن ۸۱۶ ق او فوائد عشره او کنز الالحان اوزبده الا دوار مؤلف.

میرزا سلطان ابراهیم د شاهرخ زوی د فارس فرمانفرما په شیرلذکی وفات سو (۴ شوال).

د بدخشان له شاهانو څخه ارغونشاه مړ سو.

په هرات کی وبا اوطاعون پیدا سو (جمادی الاخری تر ذیقعدی پوری) په هرات کی و فیات :

شیخ زین الدین خوافی په (۲ شوال) اقصی القضاة قاضی صدرالدین محمد امامی په (۶ شوال) مولانای اعظم ضیاء الدین نورالله خوارزمی د هرات دجامع امام په (شوال) مولانا شمس الدین محمد بن سعد الدین تفتا زانی (په ۸ ذیقعه) مولانا نظام الدین احمد بن برهان الدین خوارزمی

په (۵ ذیقعه) مولانا اصیل الدین حاج الاثمه (په ذیقعه) شیخ ابو سعید محمد کازرونی هروی او مولانا جلال الدین قاینی محتسب او مولانا شمس الدین او حده مد رسه سبز مدرس او قاضی زاده شیخ ابوسعید امامی او خواجه مجد الدین او شیخ الاسلام رکن الدین محمد خیابانی او مولانا کمال الدین حسین بن اسد او خواجه عبدالقادر گوینده او مولانا نور الدین محمد خطیب غزنوی او مولانا شمس الدین شیخ محمد گرنگی او حافظ علاء الدین محمد هروی اوصدر حفاظ عبدالرحیم فوشنجی ..

۱۴۳۵ م ۸۳۸ ق

دکاتبی تر شیزی شاعر وفات، دی دبهرام وگلندام، حسن وعشق د مثنوی ناظم دی.

ابراهیم سلطان دشاهرخ زوی په بلخ کی حکمران و. دمحمد غزنین خان بن هوشنگ غوری سلطنت د هند په مالوه کی. یحیی بن احمد بن عبدالله سپرندی خیل تا ریخ مبارکشاهی دهند دافغانی شاهانوپر احوال وکیښ.

۱۴۳۵ م ۸۳۹ ق

مولانا محمد دشتی دشاهرخ له خوااگر جستان ته په سفارت ولاړ اود گرجستان حکمران اطاعت وکی ججه ئی ومنله.

خواجه غیاث الدین سیدی احمد اندخودی لوی وزیر وفات اود هرات دخواجه احمد ابو الو لید په مزار کی ښخ سو.

۱۴۳۹ م ۸۴۰ ق

شاهرخ د آذربايجان له دريم سفر څخه هرات ته راغی (۲ ربيع الثاني). شاه سيف الدين د عمان د ګڅ دهر موز حکمران هرات ته راغی (۲۶ شوال). سلطان محمود شاه خلجي پښتون دهند په مالو کې سکه ووهله. د مولانا معروف خطاط د شاهرخ د کتابخانې د خوش نويس د ژوند وخت په هرات کې.

۱۴۳۷ م ۸۴۱ ق

د هرات په مصلاکي گوهر شاد ملکی ودانۍ وکړه، چې تاريخ ئې پر ډبره په جلی لث خط جلال جعفر خطاط کښلی دی (دهرات موزيم). عبدالرزاق سمرقندي د هرات مؤرخ رساله عضديه د شاهرخ په نامه تاليف او هغه ته ئې وړاندې کړه او لکه خپل پلار په دوبار کې مقرر سو.

د شاهرخ له درباره دهر موزد والي شاه سيف الدين او توران شاه ترمنځ روغه وسوه اود طرژک کلا شاه سيف الدين ته ورکړه سوه.

دشيخ الاسلام ابوبکر بن شيخ محمد خوافي وفات (۹ صفر). د مولانا اخي تونی (شيخ محمد) وفات (۱۶ صفر).

شهزاده سلطان مسعود د کابل والي دغه ښار ته ولاړ.

دمولانا سراج الدين ملتاني هروي عالم او زاهد وفات په هرات کې (صفر).

امير مبارز الدين شيخ حاجي دهرات (۳ شعبان) او قراجار په کابل کې

ددیوان په امارت مقرر سو. (۱۸ صفر).

امير الامرا شيخ لقمان برلاس وفات اودده ځای ئې زوی امير پير لقمان ته ورکړ سو (۲۲ ربيع الاول).

امير ملک حسين با شليخ يساولان مړ سو او پر ځای يې زوی امير فرخ حسين مقرر سو.

امير بابا مسعود دهرات د اختيار الدين د کلا کوټوال مړ سو (جمادی الاولی).

۱۴۳۸ م ۸۴۲ ق

عارفي هروي خپل مشنوی گوی وچوگان نظم کړه. دی په ۸۵۳ ق مړ دی.

سلطان حسين بايقرا دهرات دپل تولگی سره وزیر یدي (محرم جون ۱۴۳۸).

دصدر مولانا جلال الدين لطف الله او مولانا شمس الدين محمد بن مولانا شيخ علي وفات په هرات کې (جمعه ۲۱ ربيع الاول).

د استاد قوام الدين معمار وفات (غره شعبان) ده په هرات کې د گوهر شاد اغامدرسه او په مشهد کې د گوهر شاد مسجد جوړ کړی و.

ملک نظام الدين يحيى بن شمس الدين بن قطب الدين په نيمروز کې پاچا سو.

۱۴۳۹ م ۸۴۳ ق

ميرزا مسعود دميرزا سيور غتمش زوی د شاهرخ لمسی چې د شرقی افغانستان تر سنده پورې حکمران و هرات ته راوغوښت سو.

امير مبارز الدين شيخ حاجي دهرات (۳ شعبان) او قراجار په کابل کې

حکمران و.

مولانا قطب الدين عبدالله امامي دهرات فاضی وفات سو. (دوشنبه ۱ ذی قعدة).

مولانا مفتی عماد الدين عبدالعزيز ابهری په هرات کې وفات سو. (۱۸ رجب).

امير کبير فرمان شيخ دهرات د خيابان د مدرسی مؤسس په هرات کې وفات سو. (۸ صفر).

سيد شهاب الدين امير اسمعيل په بلوک گذاره کې وفات سو. (غره ذیحجه).

دمصر دملک الظاهر چقماق بيگ ايلچی جيچکبو قاد شاهرخ دربار هرات ته راغی (۷ جمادی الاخری) اود شاه ملک په باغ کې کښته سو.

ملک الظاهر دخپل ايلچی په واسطه د شاهرخ له کتابخانې څخه پنځه کتابونه غوښتي وو.

۱- د ابو منصور ماتريدی تاويلات اهل سنت.

۲- دفخر رازی تفسير کبير.

۳- شرح تلخيص.

۴- جامع.

۵- شرح کشاف.

شاهرخ خپل ايلچی مولانا حسام الدين مبارک شاه پروانچي د سوغاتو او پنځو کتابو سره دمصر ملک الظاهر ته واستاوه.

دمولانا اعظم حاجي محمد فراهي په مشرۍ يوه د علماو جرگه د شاهرخ په حکم د عبدالرزاق سمرقندي د امتحان لپاره د شاهزادگانو او اميرانو په گډون جوړه سوه اودغه مؤرخ په امتحان کې

کامياب سو.

گوهر شاده ملکه پرفصيح خوا فی دمجمل فصیحی پر مؤلف په قهر سوه اودی ئې بندی کړه.

۱۴۴۰ م ۸۴۴ ق

دهرات دنظاميه مدرسی د فلك الدين مناره د عراق په بازار کې ونړيده او ۱۲ تنه ترلاندی سوه. (آخر ذیحجه) دا فلك الدين دسلطان سنجر سلجوقي يو امير و.

استاد کمال الدين بهزاد مشهور نقاش په هرات کې وزیږیدی.

ملکت آغاميرزا سيور غتمش مورد شاهرخ ماینه وفات او په هغه مدرسه کې بنځه سوه چې دی په بلخ کې جوړه کړې وه.

دهرات د کلا او خندق په ودانولو شرو وسوه. (۱۶ صفر).

امير نظام الدين علی شیر نوایی دهرات اوی وزیر او شاعر اومؤلف په هرات کې وزیږیدی.

(۱۷ رمضان ۸۴۴ ق ۹ فبروری ۱۴۴۱ م).

امير کبير علاء الدين عليکه گوکلتنش د شاهرخ د دربار لوی امير مړ او په خيابان کې پخپله جوړه کړې مدرسه کې بنځ سو (۱۷ جمادی الاولی).

شيخ الاسلام بهاء الدين عمر جفاره يې هروي له هراته دحج په سفر رهی سو.

سلطان شاهرخ له شراب چښلو څخه توبه وکړه اود محتسب مولانا عبدالجلیل قاينی په وینائی دقولو شاهزادگانو خم خانې تر دروازه خوش دباندي په سه پلک کې ماتې کړی.

وفات .

شهزاده ميرزا محمد جوکي د شاهرخ کشر زوی په بادغيس کی مړاوپه هرات کی دميرزا بایسنقر د څنگه ښخ سو .

۱۴۴۵ م ۸۴۹ ق

د نظامی خمسة دخاير بنت امير عثمان د کتابخانې لپاره په هرات کی دخواجه علی تبریزی په تصویر او تذهيب اود يوسف جامی په خط وکښله سوه . (استانبول نمبر ۷۸۱) .

۱۴۴۶ م ۸۵۰ ق

ځکه چی په فارس کی میرزا سلطان محمد یاغی سویژ، نرشاهرخ هرات میرزاعلاء الدوله او امیر شمس الدین محمد صوفی تر خان ته وسپاره او پخپله شیراز ته ولاړ، اود هغه ځای فتح نامه ئی دمصر ملک الظاهر حقمق بیگ ته واستوله .

مولانا شمس بایسنقری هر وی وفات سو . شاهرخ دهرات لوی او هنرپرور پادشاه تر ۵۰ کاله سلطنت وروسته ۷۱ کلن په ری کی وفات سو . (۲۵ ذیحجه) . د سید محمد بن اشرف هر وی وفات ملک بامی دحبیب پوپلزی زوی د قندهار دابدالیانو مشرو .

۱۴۴۶-۱۴۴۹ م ۸۵۰-۸۵۳ ق
دميرزاالخ بیگ بن شاهرخامارت پرشمالي افغانستان اوماوراءالنهر .

۱۴۴۷ م ۸۵۱ ق

ميرزا علاءالدو له په هرات کی پاچا سو او په نیشاپور کی ئی میرزا عبداللطیف

۱۴۴۴ م ۸۴۸ ق

شیخ نورالدین محمد مرشدی او مولانا شمس الدین محمد امیری د شاهرخ له درباره مصرته استاخی واستول سوه اود بیت الله پوښئی هم له هراته ورسره یووی اود مصر دایلیچی سره یوځای د حج تروخته مکی ته ورسیدل اوتر حج وروسته بیرته هرات ته راغلل .

ابو بکر بن اسماعیل الفاروقی د ۳۴ میناتورو مجموعه په هرات کی وکښله (استانبول نمبر ۸۷۰) .

امیر جلال الدین فیروز شاه د هرات لوی وزیر چی دده کارونه تر تقییس لاندی ووله غمه مړ او دهرات په هغه مدرسه کی ښخ سو چی دده دخیابان پرلار دپل انجیل سره نژدی جوړه کړی وه دده پرځای یی زوی امیر نظام الدین ددیوان اعلی امیر سوچی دامیر مظفر الدین سلطان برلاس ترلاس لاندی کارو کی . غیاث الدین پیراحمد خوافی د هرات وزیر دشاهرخ په نامه دمولانا زین الدین تایبا دی مقبره جوړه کړه، (متوفا ۷۹۱ ق) معمارئی غیاث الدین او خط لیکونکی ئی جلال الدین بن محمد جعفر و .

مولانا اعظم نصر الله گنا بادی دشاهرخ له درباره د هندوستان بیجانگر ته په سفارت ولاړ او دده سره دوه ننه دبیجا نگر دپاچا ایلچیان هم د سوغاتو سره ولیږل سوه .

دمولانا شیخ الاسلام محمد بن ابو بکر سنو گر دی هروی

هرات ته دهند دایلیچیانو خواجه محمد او خواجه جمال الدین سره یوځای راو رسیدی .

د شاهرخ په فرمان خواجه شمس الدین سمنانی وزیر سو . (چهارشنبه سلخ صفر) .

امیر سیدی د فارس حکمران مړ اود مشهد په هغه مدرسه کی ښخ سوچی ده جوړه کړی وه پرځای ئی د فارس په حکمرانی خواجه معزالدین سمنانی له هراته مقرر سو .

د فصیح احمد بن جلال الدین محمد فصیحی هروی مؤرخ د مجمل فصیحی دلیکوال وفات .

۱۴۴۲ م ۸۴۶ ق

له هراته یوه نسخه چی ۴ تصویره لری، دسلطان محمد بن مراد د کتابخانې لپاره وکښله سوه ، (استانبول نمبر ۸۶۲) .

عبدالرحیم او عبدالکریم او جعفر بایسنقری دهرات هنر منانو دسعدی کلیات وکښن چی د شاهرخ تصویرونه اود خطا طبعی شکارونه لری . (د استانبول پوهنتون ۱۴۱۲) .

۱۴۴۳ م ۸۴۷ ق

سید شمس الدین زمزمی دشاهرخ له درباره دمصر په سفارت ولاړ د مصر پاچا داومنه چی دبیت الله لپاره دی دشاهرخ له خوا له هراته یو پوښی ورولیږل سی .

خواجه معزالدین سمنانی د فارس حکمران په شیراز کی مړ سو او ځای ئی شیخ محبالدین ابو الخیر ته وسپارل سو .

۱۴۴۱ م ۸۴۵ ق

عبدالله طبایح هروی د هرات مشهور خطاط یو قرآن په نسخ ، ثلث ، رقاع و کښن . (دمشهد رضوی خزانه) .

امیر محمد مبارزالدین په نیمروز کی حکمران و .

مهد علیا ملکه گوهر شاده سمرقند ته ولاړه او خپل لمسی میرزا عبدالطیف ئی هرات ته راوست (۱۴ شوال) . ملک علی دسیستان داود حکمران په ۲۰ شعبان او خواجه نصرالله تر شیزی (په رمضان کی) او خواجه ناصر الدین نصرالله خوافی دشاهرخ دمملکت مشاهیر مړه سول .

دمولانا جلال الدین یوسف عتیقی دهرات د دارالقضا د کاتب وفات (۱۳ محرم) .

د شمس الدین مولانا محمد آدم زاهد او طبیب وفات (۱۱ صفر) . دمولانا محمد بن نجیب الدین علی خوافی وفات، (۱۶ رجب) دسید فضل الله طوسی کمانگر وفات په هرات کی .

دشاه محمود علی سیستانی اوقی وفات .

دخواجه علی بن فخرالدین وفات او ښخیدل په گازرگاه کی (۱۱ رمضان) .

دمطلع سعدین مؤلف عبدالرزاق سمرقندی دشاهرخ له خوا د هرموز اود لوی دریاب دغاړو له لاری هندوستان ته ولاړ په ۸۴۶ ق د کالیکوت بندر ته ورسیدی او په ذیحجه کی په بیجانگر کی و ۸۴۸ ق

کال د روژی دمیاشتی په نیمائی کی

ونیوی، او مهد علیاگو هر شاده ئی له بنده خلا صه کړه. (شنبه ۱۳ صفر) میرزا سلطان محمد فارس ته ولاړ اود هغه ځای پاچا سو (ربیع الاول) میرزا ابوبکر د محمد جوکی زوی ختلان او تخار او بدخشان ونيول. میرزا الخ بیګ له سمر قنده او میرزا ابوالقاسم بابر له جرجانه پر هرات راغلل.

شاهرخ د ۸۵۰ ق کال د ذیحجې تر آخره په ری کې و، خودمعدی دردورته پېښ و ترڅو چی په یکشنبی ۲۵ ذیحجه ۸۵۰ (۱۱ فزو دین ۱۳ ما رچ) پوری کی وفات اوپه هرات کی دگوهر شادپه مدرسه کی دمیرزا بایسنقر له قبره سره ښخ سو. (۱۵ صفر ۸۵۱ ق).

دشاهرخ تر مرګ وروسته دمیرزا عبداللطیف ملکه گوهر شاده دخوار اوری ترمنځ بندی کړله (سلخ ذیحجه ۸۵۰ ق).

میرزا علاء الدوله دهرات له محبس څخه میرزا عبداللطیف خپل پلار الخ بیګ ته واستاوه الخ بیګ دبلخ ولایت خپل زوی عبداللطیف ته پرېښود او سمرقند ته ولاړ.

میرزا علاء الدوله له هراته مشهد ته ولاړ او د میرزا ابوالقاسم بابر سره ئی پرڅېو شان باندی روغ وکړه. دبابا حسن بن محمد ترکستاني هروی وفات او ښخیدل په هرات کی (۱۲ صفر).

میرزا علاء الدوله دبایسنقر زوی د شاهرخ لمسی له هراته پر بلخ او شېرغان راغی مګر ناکام هرات ته ستون سو.

مولانا یعقوب چرخي دعثمان زوی مشهور نقشبندي مرشد اوعالم او مفسر او مؤلف صوفی وفات او په حصار شادمان کی (دو شنبه ته نزدی) ښخ سو.

۱۴۴۷-۱۴۵۶ م ۸۵۱-۸۶۱ ق
دمیرزا ابوالقاسم بابر دبایسنقر زوی دشاهرخ دلمسی امارت په هرات او ټول خراسان کی.

۱۴۴۸ م ۸۵۲ ق
میرزا الخ بیګ دماوراءالنهر او له بدخشانه تر میمنی پوری لښکرو سره پر هرات راغی او تر ناب په جنگ کی میرزا علاءالدوله مات کړه. الخ بیګ سید عمادالدین دهرات په وزارت او مولانا قطب الدین احمد نامی ئی لوی قاضی مقرر کړه، او خپل زوی میرزا عبداللطیف ئی هم په هرات کی پرېښو پخپله تر آمو واوښت.

میرزا الخ بیګ له هراته تر بسطام پوری ونيول، خو کله چی امیرزاده یارعلی په هرات کی یاغی سو، نو الخ بیګ بیرته هرات ته راغی او هرات ئی چور کړه، دهرات باغونه اوچینی خانه ئی وران کړل (درمضان اواخر) پسله دی ئی هرات میرزا عبداللطیف ته پرېښو او دشاهرخ جنازه ئی سمرقند ته یووړه چه دامیر تیمور سره ښخ سو.

میرزا ابو القاسم بابر دفوشنج له خوا راغی او هرات ئی ونيوی میرزا عبداللطیف بلخ ته وتښتید، او امیرزاده یارعلی چی یاغی سوی و دهرات په چارسو کی ووژل سو.

هزار سپی ته وسپارل. شاه نجم الدین محمود په سیستان کی مړ سو. په خراسان کی دمیرزا بابر او سلطان محمد او علاء الدوله تیموری شاهزادگانو خانه جنگی.

په سمرقند کی خلکو میرزا عبداللطیف مړی کړ (۲۶ ربیع الاول) او پر ځای ئی په بخارا کی میرزا سلطان ابوسعید دسلطنت مدعی سو. خو سمرقند میرزا سلطان عبداللہ ونيواو میرزا علاء الدوله بلخ واخیست هرات میرزا ابو القاسم بابر سره و.

۱۴۵۰ م ۸۵۴ ق حدود
په خراسان کی دتعلیق اونستعلیق خط له گویدلو څخه شکسته خط پیدا سو.

سید عبدالجلیل د سلطان خلیل زوی اود سلطان محمد سبز واری لمسی (شاه مقصود) دقند هار په خاکریز کی وفات اوښخ سو.

۱۴۵۱ م ۸۵۵ ق
میرزا سلطان ابو سعید خپل رقیب میرزا سلطان عبداللہ دسمرقند دشیراز سره مات کړه (شنبه ۲۲ جمادی الاولی) او سمرقند ئی ونيوی.

دخېو شان او اسفر این ترمنځ په چناران کی دمیرزا سلطان محمد بن بایسنقر او میرزا ابوالقاسم جنگ اود سلطان محمد وژل او د میرزا علاء الدوله پندول.

سلطان بهلول لودی دملک کالازی او پښتو شاعر په هند کی دلودی سلطانانو سلطنت جوړ کړه.

(ذیحجې اواخر) بابر سیستان هم له هراته سره وتښلاوه. مولانا شیخ مفسرین احمد کاریزی په هرات کی وفات او ښخ سو.

۱۴۴۹ م ۸۵۳ ق
میرزا الخ بیګ له سمرقنده او میرزا عبداللطیف له بلخه لښکر کشی وکړه اود سمرقند ددمشق په کلی کی الخ بیګ مات سو، او میرزا عبداللطیف خپل پلار او ورور عبدالعزیز ووژل، خومیرزا ابو سعید بن میرزا سلطان محمد بن میرانشاه بن تیمور له دی شخړی څخه بخارا ته ولاړ. په هرات کی میرزا ابو القاسم بابر دبایسنقر زوی سکه وو هله او دخراسان پاچاسو. او میرزا علاءالدوله او میرزا سلطان ابراهیم ئی بند یان کړه.

میرزا بابر له هراته سیستان ته ولاړ، او شاه حسین ئی هلته مطیع کړه. امیر هندو چی په بادغیس کی یاغی سوی و په خېوشان کی ئی مړ کړه.

میرزا سلطان محمد چی دعراق او فارس حکمدار و پر هرات راغی او میرزا بابر ئی دجام په جنگ کی مات کړه او دهرات پاچا سو.

۱۴۵۰-۱۵۲۶ م ۸۵۴-۹۳۲ ق
دافغانی لودیانو سلطنت په هند کی. ددوی پایتخت ډهلی و.

۱۴۵۰ م ۸۵۴ ق
میرزا ابو القاسم له هراته بلخ ته ولاړ، اوله بدخشانه تر مرغابه پوری ئی امیر ناصرالدین او امیر مبارزالدین

(وفات ئی ۸۹۴ ق.)

۱۴۵۲ م ۸۵۶ ق

میرزا ابو القاسم بابر شیر از تر
اصفهان و نیول خوکله چی و ند
میرزا علاء الدوله په فار یاب او مر غاب
کی یاغی سو نو بابر بیر ته هرات
ته راغی، او علاء الدوله سیستان ته
وتښتید .

۱۴۵۳ م ۸۵۷ ق

دمولانا شهاب الدین احمد بن
محمد بیر جندی وفات او ښخیدل په
هرات کی .

عبد الرحمن خوارزمی د هرات خطاط
دنظامی خمس و کښله چی د سلطان
ابو سعید تصویر هم لری (استانبول
۷۷۹) .

دمولانا شهاب ترشیزی سبز واری
شاعر وفات .

امیر شاهی د جمال الدین زوی
سبز واری خطاط وفات سو .

د شیخ الاسلام بهاء الدین جفاره
یی هروی وفات او ښخیدل د هرات په
عیدگاه کی (سلخ ربیع الاول) .

عراق او فارس د هرات له سلطنته
بیل سول، او میرزا سلطان سنجر
دهغه ځای حکمران هرات ته راغی
نومیرزا ابو القاسم بابر له هراته د
عراق خواته په جنگ رهی سو .
(دوشنبه ۲۳ رجب) او په ۱۵ ذیقعد
مازندران ته ورسید خوځکه چی
سلطان ابو سعید تر آمورا اوښتی
او بلخ ئی نیولی و، نو بابر بیرته له
عراقه د بادغیس له لاری بلخ ته ولاړ،
او ابو سعید هم تر آمور اوښت بلخ
بابرونیو (۸۵۸ ق) .

۱۴۵۳ م ۸۵۸ ق

میرزا بابر تر آمور تیر سو اودوخش
سیمه ئی و نیوی، بیائی نو سمرقند
کلابند کی عخوپه پای کی ئی د ابو سعید
سره روغه وکړه اود لوی اختر د
میاشتې په لومړیو ورځو کی د کرکی
پر بندر تر آمورا واوښت او هرات
ته راغی .

۱۴۵۴ م ۸۵۹ ق

په هرات کی پریوه قبر دنستعلیق
خط خورا اعلی نمو نه کښلی
سوی ده .

۱۴۵۵ م ۸۶۰ ق

مولانا سعد الدین کاشغری د هرات
لوی صوفی او مرشد وفات اود هرات
د عیدگاه د صحرای په جنوب کی ښخ
سو . (چهارشنبه ۶ جمادی الاخری) .

میرزا سلطان ابو سعید له سمرقنده
یو کتاب زیچ جدید سلطان (الغبیگی)
اود لبالب رساله د هرات میرزا
ابو القاسم بابر ته تحفه را واستوله،
چی د خواجه ابو الوفا خوارزمی
تالیف و .

د حاجی محمد فراهی وفات په
هرات کی .

۱۴۵۶ م ۸۶۱ ق

میرزا ابو القاسم بابر د هرات
حکمدار مشهد ته ولاړ، او هلته په
چارباغ کی مړ سو (سه شنبه ۲۵
ربیع الثاني) دی ئی دمشهد د شاهرخ
په مدرسه کی د حضرت امام په جوار
کی ښخ کی .

دده پرځای یوولس کلن شهزاده
میرزا جلال الدین شاه محمود دمیرزا
ابو القاسم بابر زوی په پاچهي ومنل
سو . او په ۲۶ جمادی الاولی د هرات

باغ مختارته راغی .

په هرات کی فساد او خانه جنگی
وسوه، او میرزا سلطان ابراهیم راغی
هرات ئی و نیو، خو میرزا شاه محمود
له مشهده راغی او په کوسو په کی
جنگ وسو، او میرزا شاه محمود
پیرته مشهد ته ولاړ .

ورو سته سلطان ابو سعید له
سمرقنده راغی او میرزا ابراهیم ئی
د گزویان غروته وتښتاه او هرات
ئی و نیو، ددی ښار پاچاسو .
(۲۵ شعبان) او ملکه گوهر شاده ئی
په هرات کی مړه کړه (۹ رمضان)
بیانو د بلخ خواته ولاړ (۱۵ شوال) .
سلطان ابو سعید کور کان
د سلطان محمد زوی دمیرانشاه لمسی
ټول خراسان، زا بلستان، تو وان
و نیول . اوله هراته ئی پاچهي
کوله .

۱۴۵۶ - ۱۴۶۸ م ۸۶۱ - ۸۷۳ ق

د سلطان ابو سعید کورکان بن
سلطان محمد میرانشاه بن تیمور د
سلطنت دوره له هراته .

۱۴۵۷ م ۸۶۲ ق

میرزا سلطان ابراهیم چی مازندران
ته تللی و د ترکمانانو له لاسه مات سو .
(سه شنبه ۲۵ محرم) او بیرته راغی
هرات ئی و نیو (یکشنبه ۷ صفر) او
شیخ الاسلام نورالدین محمد او خواجه
شمس الدین کوسو یی ئی بلخ ته
واستول چی د سلطان ابو سعید سره
روغه وکی .

د شیخ الاسلام مولانا جلال الدین
ابو یزید پورانی وفات او ښخیدل د
هرات د پورانی په کلی کی .

په تیموری هیواد کی ملوک

طواریفی :

۱- میرزا جهان شاه ترکمان په
اسفراین کی له استرا باده تر
سبز واره .

۲- میرزا سلطان ابو سعید په بلخ
کی پر ټول ماوراء النهر باندی .

۳- میرزا علاء الدوله په ایبوردکی
له اوز بکه تردشت قبیجا پوری .

۴- میرزا سلطان ابراهیم په
هرات کی .

۵- میرزا سلطان سنجر په مرو
کی .

۶- میرزا شاه محمود د بابر زوی
په طوس کی (متوفا ۸۶۳ ق) .

۷- ملک قاسم ترکمان په
سیستان کی تر اسفزاره .

میرزا علاء الدوله د خپل زوی ابراهیم
په مرسته د هرات په باغ زاغان کی
بیا پرتخت کښینو ست (۷ جمادی
الاخری) خود ترکمانانو پاچاهان شاه
راغی او هرات ئی و نیو (۱۵ شعبان)
اود خراسان پاچا سو .

۱۴۵۸ م ۸۶۳ ق

میرزا سلطان ابو سعید له بلخه
راغی او په هرات و دکی ئی د جهان نشا
لنبرک مات کړه اود دوی ترمنځ روغه
وسوه، جهان شاه آذربایجان ته ولاړ
او سلطان ابو سعید په هرات کی پاچا
سو . اوسکه ئی ووهله (جمعه ۱۵ -
صفر) .

دمرو اوسرخس تر منځ تیموری
شاهزادگان د ابو سعید په جنگ کی
مات سول او میرزا سنجر وواژه سو .
(۱۵ جمادی الاولی) .

شیخ الاسلام شمس الدین محمد
کوسوی جامی وفات اود هرات د

جامع مسجد سره ښخ سو.

۱۴۵۹ م ۸۶۳ ق

مولانا جامي هروی خپل نقدالنصوص دشيخ صدرالدين قونوی دفصوص په شرح کې وکيښ.

د هرات دنما ز گاه عمارت دسلطان ابو سعيد په حکم د کمال الدين ميرک حسين په اهتمام جوړ سو.

خواجه شمس الدين محمد د هرات وزير او صاحب ديوانو. ده دنيو تو کلاونيوله اود هغه ځای ياغي امير پيرکه نئ مړ کي.

ميرزا سلطان ابراهيم وفات اود هرات دگوهرشاد دمدرسي په هديره کې ښخ سو. (چهارشنبه ۱۰ رمضان). ميرزا شاه محمود د ابوالقاسم بايزوي په کابل کې دامير بابا سره په جنګ کې وواژه سو.

دمولانا محمود امامي شيخ الاسلام وفات په هرات کې.

۱۴۵۹ م ۸۶۴ ق

مولانا شمس الدين محمد اسد د هرات لوی روحاني مرشد و وفات او په گازرگاه کې ښخ سو (۲۵ شعبان). سلطان ابوسعيد کابل او غزني اود افغان سيمي تر هندوستانه پورې خپل زوی الغ بيګ ته وسپارلې چې ددغو سيمو مشران امير بابا اودده وروڼه درياخان او آفاق خان وو، اوددوی په ملګري دالغ بيګ لښکر تر ملتانه ورسيدل.

له هراته دسلطان ابوسعيد مملکت تر ماوراءالنهر او ترکستان او کاشغر او قبيجاک او کابل او زاول پوري ورسيدی او غريبا ترمازندران او عراق

پوري .

په دغه کال چې ابوسعيد له هراته مازندران ته ولاړ، امير خليل له سيستانه راغی او هرات ئې کلابند کي. مگر د هرات خلکو د يوشا په (۱۵ رمضان).

امير خليل ونيول سو اوسيستان نظام الدين شاه يحيی ته وسپارل سو، چې دسيستاني شاهانو له کپوله و.

په هرات کې بابا کوکي مجنوب او مولانا شمس الدين محمد جاجرمي او مولانا زاهد طفلکاني وفات او ښخ سول.

۱۴۵۹ م ۸۶۴ ق حدود

امير سيد عبدالله بن عبد الرحمن حسيني (اصيل الدين واعظ) هروی په هرات کې دمزارات هرات رساله مقصد الاقبال دسلطان ابو سعيد کورکان په نامه وکتبله. داکتاب وروسته مولانا عبيدالله بن ابو سعيد هروی تکميل کي.

۱۴۶۰ م ۸۶۵ ق

ميرزا علاء الدو له په رستم دار کې وفات اود هرات دگوهرشاد دمدرسي په هديره کې ښخ سو (۲۱ صفر). شيخ الاسلام خواجه ناصر الدين عبيدالله نقشبندي له بخاراڅخه هرات ته راغی (۲۳ صفر). او په ۱۱ ربيع الاول بېرته ماوراءالنهر ته ولاړ.

خواجه مظفر مختار سبزواری او مولانا نعمت الله قهستاني او خواجه امير سمرقندي د هرات په ديوان کې مقرر سول.

دحافظ الدين ابونصر پارسا بن خواجه محمد پارسا وفات او ښخيدل

په بلخ کې.

د سلطان ابو سعيد په حکم د مملکت ماليه په دری قسطه سوه. لومړی قسط په سرطان اودوهم قسط په سنبله ميزان اودريم قسط په قوس کې.

کله چې ابوسعيد ماوراءالنهر ته دميرزا محمد جوکي مقابلي ته ولاړ، ميرزا سلطان حسين له مازندرانه راغی او هرات ئې کلابند کي. (دوشنبه ۲۴ ذيقعدة) خوبير ته له هراته مازندران ته ولاړ (۵ محرم ۸۶۶ ق).

۱۴۶۰ - ۱۴۷۹ م ۸۶۵ - ۸۸۴ ق

ميرزا سلطان ابوبکر د سلطان ابوسعيد زوی د بدخشان او تخارستان حکمران و.

۱۴۶۱ م ۸۶۶ ق

دسلطان ابو سعيد په حکم امير خليل وواژه سو، او مازندران ئې هم له سلطان حسين څخه ونيو، چې بېرته هرات ته راغی. شيخ احمد صراف ئې پوست کي. او خواجه معز الدين ئې په کرايي کې وايشاوه، چې بيا څوک له خلکو څخه پيسې وانخلي قطب الدين طاووس سمناني او خواجه شهاب الدين خوجاني په ديوان کې مقرر سول، او پخپله سلطان ابوسعيد بېرته ماوراءالنهر ته ولاړ. (۲۲ جمادی الاولى).

دروژي له مياشتني څخه بيا دکال تر آخره په هرات کې طاعون ګډ سو او په زرو خلک مړه سوه او ښار خالی او خراب سو.

ملا معين مسکين هروی د معارج النبوه تاليف شرو کي، چې په ۸۹۱ ق ئې ختم کي.

دفيض آباد پر رود يوپل د شاه سلطان محمد له خوا جوړ سو چې دپيرليک ئې سته.

۱۴۶۲ م ۸۶۷ ق

سلطان ابو سعيد سمرقند او شاهرخيه او تاشکند ونيول (محرم) مولانا شهاب الدين فتح الله صدر اعظم مړ اود هرات په گازرگاه کې ښخ سو. په هرات کې سخت يخ او واوره لويدل.

دمير مزيد ارغون په اهتمام د خواجه ابونصير ساپر قبر په بلخ کې ودانې جوړه سوه.

۱۴۶۳ م ۸۶۸ ق

سلطان ابوسعيد ماوراءالنهر آرام کي او ميرزا محمد جوکي ونيول سو او پخپله سلطان بېرته هرات ته راغی (۲۲ ربيع الثاني) د هرات ديوان تفتيش سو اود يونانيان د خواجه شمس الدين محمد سره معزول سول.

په ماوراءالنهر او سمرقند طاعون ګډ سو. او ميرزا محمد جوکي د هرات دحصار اختيار الدين په محبس کې وواژه سو، اود گوهر شاد په هديره کې ښخ سو.

د هرات خطاط محمد بن محمد بقال مصور البم په هرات کې وکيښ. (استانبول نمبر ۱۲۹۶).

۱۴۶۴ م ۸۶۹ ق

د ارس دپاد شاه دريم ايوان (۱۴۱۲ - ۱۵۰۵ م) ايلچي د هرات د سلطان ابو سعيد دربار ته راغی. مولانا شريف الدين عبد القهار دمغول او منقول جامع عالم په هرات کې

سلطان حسين ميرزا خراسان ته دميرزا يادگار مقابلي ته ولاړ، او په چنا ران کې ئې مات کړې او پير ته هرات ته راغې. (۳ جمادی الاخری).

دهرات دخانقاه شاهر خيه مشر عبدالرزاق بن اسحاق سمرقندی و.

(دمطلع سعدین لیکوال).

دمولانا درویش احمد هروی وفات او بنخیدل دگزگراه سره.

۱۸۷۳ - ۱۴۸۱ م ۸۷۴ - ۸۸۶ ق

حسن شاه د حیدر شاه سواتي زوی دکشمیر پاچا و.

۱۴۷۰ م ۸۷۵ ق

د شمس الدین محمد تباد کانی خراسانی محدث دژوند وخت.

دهرات خلکو دپیرو مالیاتو پسر خلاف قیام وکړ او میر علی شیر نوائی دغه مالیات لغو کړل او خلک ئې آرام کړل.

څکه چی سلطان حسین میرزا په مرغاب کی بوخت و، نو میرزایادگار محمد بن سلطان محمد هرات ونيو او په باغ زاغان کی پادشاه سو، (دوشنبه ۹ محرم) مگر سلطان حسین له فاریابه راغی او یادگار میرزائی په باغ زاغان کی ونيو، او مړئ کی ء. (چهار شنبه ۱۷ صفر).

وروسته خواجه قوام الدین نظام الملك بن اسماعیل خوا فی په وزارت مقرر سو.

مولانا حسین واعظ کاشفی هروی دمولانا جلال الدین بلخی دمشوی «لب لباب» وکینښ.

عبد الرزاق سمرقندی د مطلع سعدین دوهم ټوک تمام کړی ء. (پنجشنبه ۱۷ محرم).

امیر علی شیر نوایی د هرات دسلطان حسین دربار ته راغی. (رمضان - اپریل ۱۴۶۹).

د میرزا الخ بیگ لښکرو ټولی افغانی سیمی ونيولی، او تر ملتانه پرمخ ولاړل.

۱۴۶۸ - ۱۵۰۵ م ۸۷۳ - ۹۱۱ ق

دسلطان حسین بن غیاث الدین منصور بن بایقرا بن عمر شیخ بن تیمور سلطنت له هراته.

۱۴۶۸ - ۱۵۰۰ م ۸۷۳ - ۹۰۶ ق

سلطان غیاث شاه د محمود شاه خنجرى زوی دهند په مالوه کی پاچا و.

۱۴۶۸ م ۸۷۳ ق

دستور اعظم خواجه قطب الدین طاووس سمنانی په هرات کی «جوى سلطانی» وکښله او او په ئې له خلو رو فرسخو څخه کوه مختارته راوستی، او دهرات شمالی دښت ئې ترگازرگاه پوری زرغون کړی ء.

۱۴۶۸ م ۸۷۳ ق حدود

د مهندو او یوسفزو جنګ په ننگرهار کی او د یوسفزولیرد داشنغر سیموته او د دلازاګو او سلمانو شړل او تر باجوړه مخکې نیول، دملک احمد بن سلطان شاه او شیخ ملی آدم بن یوسف په مشرۍ.

۱۴۶۹ م ۸۷۴ ق

په ۱۴ محرم دسلطان حسین مور فیروزه بیګم دامیر تیمور دلورله خوا لمسی په هرات کی مړه سو، او مولانا قطب الدین خوافی صدراعظم ۱۵۰ زره دیناره جریمه او بیر ته صدر پاته سو.

ته یوړه سوه.

۱۴۶۷ م ۸۷۲ ق

څکه چی میرزا جهان شاه دآذربایجان پاچا دامیر حسن بیګ په جنګ کی مړ سو او هلته فساد وسو، نو سلطان ابوسعید په مرو کی دخواجه ناصرالدین عبیدالله سره مشور وکړه او د طوس له لاری پر آذربایجان او عراق ورغی، او میرزا سلطان خلیل خیل زوی ئې په هرات کی اوبل زوی سلطان مرادئې په گرمسیر او قندهار کی مقرر کړل.

۱۴۶۷ - ۱۴۶۹ م ۸۷۲ - ۸۷۴ ق
حیدر شاه حاجی خان بن زین العابدین سواتی دکشمیر پاچا و.

۱۴۶۸ م ۸۷۳ ق

سلطان ابو سعید دهرات لوی پاچا داران دقرباغ په جنګ کی د اوزون حسن په لاس کی گرفتار سو (۱۶ رجب) او وروسته په (۲۲) رجب د اردبیل په شاوخوا کی وواژه سو. که څه هم په هرات کی میرزا سلطان محمود دابو سعید زوی په ۳ شعبان پاچا سو، خو میرزا ابوالغازی سلطان حسین بایقرا هرات ونيوی، او په جمعه ۱۰ رمضان ۲۵ مارچ په باغ زاغان کی پرتخت کښینو ست، او مولانا قطب الدین طاووس سمنانی ئې په صدارت مقرر کړی ء.

سلطان حسین په هرات کی باغ جهان آرای جوړ کړی ء.

سلطان حسین بایقرا دخراسان او سیستان ښارونه ونيول، او پر خپله سکه تنګه باندی ئې عدل او بهبود وکښل (ذیحجه).

وفات سو. (۲۰ رجب)

۱۴۶۵ م ۸۷۰ ق

دهزاره اقا اولس چه یاغی سوی وو، سلطان ابوسعید پر دری ورغی، خوبیا دشېخ الاسلام نورالدین محمد په شفاعت وبخښل سو، او دخوکالو مالیات ځنی واخیستل سو، او مولانا شمس الدین علی د نصیحت لپاره ورو لیرل سو، او امیر نظام الدین احمد د مالیاتو اخیستنې لپاره. په همدغه کال سلطان ابو سعید ناروغه سو، او د دربار طبیبانو مولانا قطب الدین محمد نفیسی او مولانا اصیل الدین حسین تونی ئې علاج وکړی.

۱۴۶۵ م ۸۷۰ ق (حدود)

دیوسفزو او نور وپښتنو قومویون له قندهاره دکابل او ننگرهار له خوا دپېښور او سوات سیموته، ددوی مشران مداد، مدو، شیخ عثمان، سلطان شامو چی په کابل کی میرزا الخ بیګ مړه کړه.

سلطان ابوسعید خیل زوی میرزا الخ بیګ دکابل او غزنی اود افغان د سیمو تر اباسین پوری حکمران مقرر کړی، او امیر ویس اتکه دالخ بیګ وزیر دکابل دویسل آباد واله وکښله.

۱۴۶۶ م ۸۷۱ ق

شیخ صدر الدین محمد رواسی په هرات کی وفات سو. (۱۰ رمضان) او جنازه ئې جوین ته واستوله سو. د غسی هم مولانا جلال الدین لطف الله دبخارا قاضی په هرات کی مړ سو (۲۰ ذیحجه) او جنازه ئې بخارا

۱۴۷۰ م ۸۷۵ ق

دعلی بن محمد بن مسعود بسطامي
هروی (مصنفك) دهرات د مشهور
مؤلف او فقيه او عالم وفات په هرات
كی. دی دامام فخر رازی له پښتنه و
(ولادت ۸۰۳ ق).

۱۴۷۲ م ۸۷۶ ق

علی شیر نوایی دهرات د اعلى
دیوان امیر سو .

۱۴۷۳ م ۸۷۸ ق

دشیخ نور الدین محمد جفاره نى
وفات اود هرات په خیابان کی
ښخیدل. (جمعه ۲۳ رمضان).
نوایی له وزارت ه استعفا وکړه خوونه
منل سوه .

دهرات قاضی قطب الدین احمد
امامی وفات سو. (۱ شوال) .

۱۴۷۵ م ۸۸۰ ق

دمولانا اظهر مشهور هروی خطاط
وفات په هرات کی .

نوایی په هرات کی مدرسه او
خانقاه اخلاصیه دجوى انجیل پرغاړه
جوړ کړل .

شیخ مولی آدم بن یوسف دپښتنو
دخربښون سره بنی څخه ، خپل
کتاب دشیخ مولی د فتر په پښتو
وکیښ او د پېښور په سیمو کی نى تر
سواته دمخکو دویش او اجتماعي گډ
ژوند لاری چاری پکښی وښووی .
دغه دژوندانه گډ اصول د ۱۸۶۹ م
تربند وبست پوری په پښتنو کی
جاری وو، خو انگریزانو هغه په شخصي
ملکیت واړول .

دسلطان ابوسعید له خوا په قندهار
او گرمسیر کی دده زوی سلطان
مراد حکمران و .
مولانا عبدالله طباخ هروی خطاط
په هرات کی مړ سو .

۱۴۷۷ م ۸۸۲ ق

دامیر عیث الدین منصور پرقبر
په هرات کی د سلطان علی مشهدي
په نستعلیق خط یوډېر لیک و کښل
سو .

په هرات کی د خمسې یوه مصوره
نسخه وکښله سوه چی دهرات او
سمرقند د حکمرانانو تصاویر لری
(استانبول ۱۹۵) محمد بن محمد بقال
هروی نقاش او خطاط د عجا ئب
المخلوقات ۱۸۹ تصویرونه په هرات
کی وکښل (استانبول ۴۱۰) .

۱۴۷۸ م ۸۸۳ ق

مولانا جامی هروی نفحات الانس
وکیښ .

امیر سید اصیل الدین عبدالله
حسینی هروی مفسر او محدث او
مؤلف دمزارات هرات لیکوال په
هرات کی وفات سو. (۱۷ جمادی
الآخری) .

سیف الدین جامی خپل کتاب
آثارالوزراء تالیف کی ء چی
دوزیرانو تاریخ دیء .

۱۴۸۰ م ۸۸۴ ق

دمولانا جامی هروی لوی دیوان
فاتحه الشباب مرتب سو.

میرزا ابوبکر دسلطان ابو سعید
زوی په بد خشان کی اقتدار

وموند .

۱۴۸۰ م ۸۸۵ ق

مولانا جامی هروی شواهد لنبوه
تالیف کی ء اوه رکنه او یوه
خاتمه .

درویش علی په بلخ کی یاغی سو
او امیر علی شیر نى ایلولو ته
ولاړ .

ملك شمس الدین محمد بن یحیی
په نیمروز کی حکمران او ملك نظام الدین
یحیی مړ سو .

دشمس الدین محمد امین زیارتگاهی
هروی وفات .

۱۴۸۱ م ۸۸۶ ق

دمولانا جامی تحفة الاحرار منظوم
سو .

دسلطان حسین بایقرا لخوا د
سلطان بایزید کتابخانی ته دسلطان
ساوجی مصوردیوان چی ۱۱ تصویره
لری دنعیم الدین کاتب په خط په
هرات کی ترتیب او اهداء سو-
(استانبول نمبر ۳۵۶۳) .

مولانا عبدالرحمن جامی هروی
اشعة اللمعات وکیښ چی دفخر الدین
ابراهیم عراقی دلمعات شرح ده .

۱۴۸۱-۱۴۸۳ م ۸۸۶-۸۸۸ ق

محمد شاه بن حسن شاه سواتی
دکشمیر پادشاه و .

میر علی شیر نوایی دهرات لوی
وزیر خپل دیوان «خزائن المعانی»
دسلطان حسین بایقرا په خواهش په
ازبکی ژبه تکمیل او ترتیب کی ء .

۱۴۸۲ م ۸۸۷ ق

د مطلع سعدین مؤلف عبدالرزاق
سمر قندی چی مؤرخ ، عالم، سیاسی،

دیوانی سپری و وفات سو. (جمادی
الآخری) .

۱۴۸۳ م ۸۸۸ ق

مولانا جامی دیو سف او زلیخا
قصه نظم کړه .

خواجہ عبدالقادر گوینده د هرات
دموسیقی استاد په طاعون کی وفات
سو .

عطاءالله جمال الدین دهرات مشهور
واعظ دحضرت محمد (صلعم) پر
ژوندانه باندی روضه الاحباب وکیښی،
چی په ۹۰۰ ق تمام سوی دیء .

دشیخ کمال الدین حسن وفات او
ښخیدل په هرات کی .

امیر علی شیر نوایی خپل
حیرة الابرار مثنوی په ازبکی ژبه
منظوم کی ء .

دپا پر شاه بن عمر شیخ ولادت په
فرغانه کی دقتلق نگار خانم له نسه
(۶ محرم مساوی ۱۴ فروری) .

۱۴۸۴ م ۸۸۹ ق

دخواجہ رزق الله دهلوی مشتاقی
دلودبانو د تاریخ دلیکوال د ژوند
وخت .

امیر علی شیر نوایی خپل لیلی
ومجنون په ازبکی ژبه منظوم
کی ء .

دغسی هم دده فرهاد او شیرین
او سبعة سیاره په دغه کال منظوم
سول .

۱۴۸۵ م ۸۹۰ ق

دمولانا جامی سلسله الذهب
دسلطان حسین بایقرا په نامه په
هرات کی منظوم سو .

امیر علی شیر نوائی په ازبکی ژبه خپل «سداسکندری» منظوم کړی.

زین الدین محمود واصفی هروی شاعر اولیکوال دبدایع الوقایع مؤلف په هرات کې وزیږیدلی.

پښتو شاعر خلیل خان نیازی د ژوند وخت په هند کې.

اسماعیل بن عیسی بن دولت افغاني اختیار اعتماد المسانید فی اختصار اسماء الرجال الاسانید به حجاز کې تالیف کړی (جمادی الاخری) دده وفات په مکه کې ۸۹۲ ق. عجا ئب المخاوقات په فارسي ترجمه سو. دا کتاب په عربي دزکریا بن محمد قز وینی تالیف دی.

۱۴۸۶ م ۸۹۱ ق
مولانا حسین کاشفی هروی د حاتم طایبی قصه وکښله.
امیر علی شیر نوائی په نساپور کې دشیخ فریدالدین عطار پرهديره گنبد جوړه کړه.
دقاضی نورالدین محمد اما می هروی وفات (۲۰ جمادی الاخری).
دمولانا شمس الدین محمد بن محمد تباد کانی دمنازل السائرین دشارح وفات او بنخیدل دهرات په خیابان کې.

۱۴۸۷ م ۸۹۲ ق
دولت شاه بن بختی شاه سمرقندی خپله تذکرة الشعراء دامیر علی شیر نوائی په نامه تالیف کړه.
امیر علی شیر نوائی داستر آباد حکمران سو.

دمولانا علاء الدین محمد بن مو من

ایبزی هروی وفات او بنخیدل په هرات کې.
مولانا عبدالرحمن جامی دخپل تفسیر لومړی ترک وکینږ (دا کتاب وړک دی).

دشرف الدین اسماعیل بن عیسی بن دولت او غانی فقیه او محدث اود اختیار اعتماد المسانید دمؤلف وفات په مکه کې.

مولانا جامی هروی خپل بهارستان وکینږ

۱۴۸۷ م ۸۹۳ ق
جمال الدین محمد بن حسام هروی دخاور ناهي ناظم په خوسف کې وفات سو.

مولانا محمد معین طبیب دهرات د دارالشفاء اود دربار سرطیب وفات سو.

۱۴۸۹ م ۸۹۴ ق
دمولانا عبدالرحمن جامی دوهم دیوان واسطه العقد مرتب سو.
دشاه طیب خوافی شیخ وفات او بنخیدل په هرات کې.

۱۴۸۸ م ۱۵۰۹ م ۸۹۴-۹۱۵ ق
دسلطان سکندر بن سلطان بهلول لودی پښتون سلطنت په هند کې.

۱۴۹۱ م ۸۹۶ ق
امیر علی شیر نوائی دهرات مشهور وزیر دمجالس النفايس تذکرة شعرا تالیف کړه اته دفتره

خواجه ناصر الدین عبیدالله حراو مشهور نقشبندی شیخ په سمرقندی کې وفات او بنځ سو.

محمد حسینی په هرات کې د استانبول نمبر (۸۵۷) نسخه وکښه

چې ۲۱ میناتوره لری.

د مولانا محمد جامی (عبدالرحمن جامی دورور) وفات او بنخیدل په هرات کې.

دحافظ غیاث محدث وفات.
دحافظ معین الدین خلیفه دهرات دصدر وفات

میر محمود خوشمردان سپزوا ری خطاط دخوشنو پسی رساله وکښله.
مولانا عبدالرحمن جامی دابن حاجب پر کفیه خپله مشهوره شرحه (الفوائد الضیائیة) وکښله چې د عربي نحو

مشهور درسی کتاب دی (شرح ملا).

۱۴۹۱-۱۴۹۳ م ۸۹۷-۸۹۹ ق
معین الدین محمد زمچي اسفزاری مؤرخ خپل تاریخي کتاب «روضات الجنات فی اوصاف مدینة هرات» د سلطان حسین بایقرا په نامه په هرات کې تالیف کړی.

سلطان علی مشهدی د سلطان حسین بایقرا دیوان په ۴ میناتورو مزیږ وکینږ (استانبول ۱۶۳۶).

۱۴۱۴-۱۴۹۲ م ۸۱۷-۸۹۸ ق
دمولانا عبدالرحمن بن احمد بن محمد جامی هروی مشهور عالم او شاعر او مؤلف دژوند دوره په هرات کې بنځ دی (ولادت: ۲۳ شعبان ۸۱۷ ق ۷ نومبر ۱۴۱۴ م په جام کې).

وفات: جمعه ۱۸ محرم ۸۹۸ ق ۹ نومبر ۱۴۹۲ م په هرات کې).
سید شمس الدین اندجانی دهرات صدر او شاعر وفات سو (۸۹۸ ق)
محمود در فیکي هروی خطاط د ذخیرة الملوك

نسخه په هرات کې په نستعلیق وکښله ۸۹۸ ق (دهرات موزیم).

۱۴۹۳ م ۸۹۹ ق
ظهير الدین محمد بابر د عمر شیخ میرزا زوی دابو سعید کورگان لمسی دفر غانی په اند جان کې ۱۲ کلن پر تخت کښینو ست (۵ رمضان ۱۰ جون).

خواجه کمال الدین حسین ابیوردی دهرات لوی امیر وفات سو. (رمضان).

دهرات خطاط احمد شیرازی په هرات کې یوه مجموعه خمستین او هفت او رنگ جامی وکښله، چی میناتور او نقاشی ئی دبهزاد دمکتب ییاد سلطان محمده (دکابل خطی کتابخانه).

۹۰۰ ق
۱۴۹۴ م ۹۰۰ ق

سلطان محمود میرزا دسلطان ابو سعید زوی په ماوراءالنهر کې و، چی دده زوی خان میرزا دبابر له خوا د بدخشان حکمران و، اوبیانی زوی سلیمان میرزا او لمسی ابراهیم میرزا پر بدخشان حکمرانی کوله.

سلطان علی مشهدی په هرات کې یوه نسخه وکښله چی ۳۴ میناتوره لری (استانبول ۷۶۷).

یوه خمسة نظامی دعلی شیر نوائی لپاره دغه خطاط وکښله چی دخطاطی اوتزئین شهکارد.

دبلخ دننه مسجد دسلطان حسین بایقرا په حکم په ۸۰ زره دیناره جوړ سو.

قاضی نظام الدین محمد گازرگاهی
د حاجی محمد فراهی زوی د هرات
لوی قاضی او عالم په گازر گاه کی
ښخ سو (محرم).

د هرات د سلطانی مدرسی د مدرس
مولانا شمس الدین محمد اسفزاری
وفات (جمادی الاخری).

د ابو الحسن علی بن زکریا
نشا پوری مؤرخ د تاریخ الرجال
دمؤلف د ژوند وخت.

خواجه قطب الدین طاوس سمنانی
د هرات لوی امیر ۷۰ کلن وفات سو.

ملاحسین واعظ کاشفی په هرات
کی اخلاق محسنی د سلطان حسین
بایقرا په نامه وکیښ.

بابو خان کاکړ په زوب کی
د کره غر غښت په پښتو تالیف
کړه.

۱۴۹۴ م ۹۰۰ ق حدود

د بایزید پوران هروی عالم او
شاعر او خطاط د ژوند وخت په
هرات او بخارا او سند کی.

دمولانا حاجی محمد هروی
نقاش او کتا بدار د ژوند وخت.

د قاسم علی چهره کشای هروی
نقاش او دبېزاد د شاگرد د ژوند
وخت.

استاد محمدی د سلطان محمد
هروی زوی د هرات مشهور نقاش او
دبېزاد شاگرد په هرات کی و.

مولانا محمود هروی مذهب او
نقاش دامیر علی شیر نوایی سره و.

مولانا نظام الدین احمد جیلانی
مشهور منجم او رمال له گیلانه هرات

تهراغی او دلی مقیم سو.

خواجه عبدالله مروارید د هرات
لوی منشی او خطاط یو قرآن په
اعلی ثلث خط په هرات کی وکیښ -
(مشهد رضوی).

د قاسم علی هروی په خط او
نقاشی یوه «خمس نظامی» (لندن
موزیم نمبر ۶۸۱۰) په هرات کی دامیر
علی شیر لپاره وکیښله سو، چی
تر بایسنقری شاهنامی وروسته
بهرینه نسخه ده.

د بلخ د شیخ الاسلام نظام الدین
عبد الهادی بن خواجه ابو نصر ثانی
د ژوند وخت. دی د خواجه محمد
پارسا له پښته و، او په بلخ کی
د خپل نیکه سره ښخ سو.

د ابو حفص عمر بن محمد غزنوی عالم د
ژوند وخت.

د کجوخان رانی زی دیو سفزو
حکمران په شیخ تپور کی غوریاخیل
او په لنگر کوټ کی دلا زاک مات
کړل او د شیخ ملی دفتر یی تکمیل
او ترمیم کړ.

۱۴۹۵ م ۹۰۱ ق

میرزا جلال الدین قاسم د هرات
صدر ۵۹ کلن وفات او په بلخ کی
ښخ سو.

خان جهان خان لودی دهندامیر
دمرأة الافغانه د تاریخ مؤلف
په هند کی وفات سو.

خان علی کاتب په هرات کی د گیلان د
حکمران لپاره مصور البم ترتیب کړ
(استانبول ۱۴۹۱).

مولانا شمس الدین محمد د
شرف الدین عثمان زوی د هرات د

مدرسه اخلاصیه مدرس او عالم
وفات سو (ربیع الاول).

۱۴۹۶ م ۹۰۲ ق

د فیض الله بن زین العابد یمن
بنیانی ملک القضاة او صدر جهان
لوی مؤلف د ژوند وخت په هند کی.
د شاهرخ د مدرسی لوی مدرس
مولانا برهان الدین عطاء الله رازی
په هرات کی مړ سو (رمضان).

۱۴۹۷ م ۹۰۳ ق

بابر سمرقند ونيو. (دربیع
الاول اواخر = نو مبر) او دده په
غیاب کی ئی ورور جهانگیر میرزا
اند جان ونيو.
صدر جهان ملک القضاة فیض
الله بنیانی مجمع النوادر په هند کی
وکیښ.

میرخواند محمد هروی مؤرخ د
روضه الصفا مؤلف په هرات کی
۶۶ کلن وفات سو (۲ ذیقعد ۱۰ و
د شیخ بهاء الدین جفاره یی په هدیره
کی ښخ دی).

زرغونی دملا دین محمد
کاکړ لور د قندهار په پنجوا ئی کی
د سعدی بوستان په پښتو منظوم
کړ، دا خطاطه هم وه.

۱۴۹۷-۱۴۹۹ م ۹۰۳ ق تر ۹۰۵ ق

امیر علی شیر نوازی د هرات
لوجا مع ترمیم کړه.

۱۴۹۸ م ۹۰۴ ق

بابر له خپله وروره جهانگیر میرزا
څخه بیاند جان ونيو (ذی قعد
= جون).

خواجه شمس الدین محمد مروارید
د سلطان ابو سعید وزیر او د خواجه
عبدالله انصاری د موفاتو متولی
په هرات کی وفات او ښخ سو.

مولانا محمد نقاش هروی دامیر علی
شیر کتا بدار ددیع الزمان میرزا
کتا بدار سو.

خواجه کلان محمد اکبر دمولانا
سعد الدین کاشغری زوی په هرات
کی وفات سو (پنجشنبه ۱۲ جمادی
الآخری).

مولانا قطب الدین محمد آدم د
هرات طبیب وفات سو (محرم).

مولانا شمس الدین محمد زوجی
د هرات زاهد او عالم وفات سو
(شنبه ۱۶ رمضان).

مولانا میر حسین معانی وفات
او د هرات په اخلاصیه مدرسه کی
ښخ سو.

۱۴۹۹ م ۹۰۵ ق

خواند میر هروی مؤرخ خلاصه
الخبار وکیښ.

امیر جلال الدین ویسل اتکه د
امیر محمد مغول زوی په کابل کی مړ سو
(جمعه ۵ شعبان) د بالاحصار غر بی
خواته ښخ دی.

۱۴۹۹-۱۵۱۰ م ۹۰۵-۹۱۶ ق

د شیبانی خان دایرا هیم زوی
(دجوجی بن چنگیز خان له پښته)
سلطنت پر ماوراءالنهر او شما لی
او غربی افغانستان تر قندهاره.

۱۵۰۰ م ۹۰۵ ق

بابر عایشه بیگم د سلطان احمد
میرزا لور وکړه.

سلطان ويس سواتي او سلطان
علاء الدين سواي د سوات مشران د
بابر معاصر حکمرانان وو .
طاوس خان يوسفزي د سمي ديوسفزو
مشرو، چي له بابر سره ئي دروعي
روابط درلودل .
شاه منصور دملک سليمان نشاه
زوي د سمي ديوسفزو مشرو، چي
خپله لورېي بي مبارکه ئي بابر ته
ورکړه .

مولانا حسين واعظ کاشفي د هرات
مشهور مؤلف او عالم او مفسر و فات
اود هرات په خيaban کي ښخ سو،
دي د مواهب عليه او تفسير جواهر او
انوار سهيلي او نورو ډيرو کتا بو
مؤلف دي .

د قاضي اختيار الدين حسن هروي
تعلق نويس او قاضي القضا د ژوند
وخت .

د ساغر هروي شاعر د ژوند وخت .
قاضي برهان الدين محمد هروي
د هرات صدر وفات سو .

امير صدر الدين سلطان ابراهيم
اميني دميرك جلال الدين قاسم زوي
د هرات صدر مقرر سو .
خواجه امين الدين محمود د هرات
وزير وفات سو .

۱۵۰۶ م ۹۱۱ ق
بابر غزني ونيوي، او خپل ورور
جهانگير ميرزاي هلهه حاکم کي .
وروسته بي گردېز، کوهاټ، بنو، تهل
-گومل تر کلانه او شرقي خواتر خيبره
ونيوله .

نه په قندوز کي راغي او اوه زره د
خسرو شاه ښکر بي ولسمول او
خسرو شاه ميمني ته وتښتيد .
علي د حسين کاشفي زوي رشحت
عين الحيات په هرات کي وکيښ .
دمولانا معين الدين فراهي د هرات
قاضي او عالم د معارج النبوه د مؤلف
وفات اود هرات په گازرگاه کي
ښخيدل .
دمولانا عبدالرحمن کارد گر هروي
عالم و فات او په زيارتگاه کي
ښخيدل .

مجنون ر فقي د هرات خطاط خپله
د خط رساله تاليف کړه .

۱۵۰۴ م ۹۱۰ ق
بابر د هندوکش شمالي خواي
ونيولي (محرم، جون) او دلو مړي .
خور په منځ کي دوش ته راغي .
دوستي بدخشي د فارسي ديوان
خاوند شاعر په بدخشان کي
وزير پدي .

بابر تر هندوکش رانيو سو اود
هو پيان له لاري ئي محمد مقيم په
کابل کي کلابند کي (د ربيع الاول
اواخر) او د ربيع الاول لا خر
په پای کي محمد مقيم قند هار
نه ولاړ، او بابر کابل ونيوي، د کابل
اولغان ماليات اته لکه شا هر خي
وي .

۱۵۰۴ - ۱۵۳۰ م ۹۱۰ - ۹۳۷ ق
بر افغانستان باندې د ظهير الدين
محمد بابر د اقتدار دوره .

۱۵۰۴ م ۹۱۰ ق
بابر پاچاه کابل کي (خط بابري)
اختراع کي .

(د کابل خطي نسخه دده په خط).
فيض الله بن زين العا بدین ملک
القضاة صدر جهان قاضي حسان
صدر بنياني د تاريخ محمود شاهي
او مجمع النوا ادر او تفسير معظم او
دستور الحفاظ او خلاصة الحکايات
مؤلف خپل کتاب تاريخ محمود
شاهي وکيښ .
مولانا معين الدين واعظ د معارج
النبوة مؤلف او شاعر د حاجي محمد
فراهي زوي په هرات کي وفات او په
گازرگاه کي ښخ سو .

دمولانا سلطان محمود هروي خطاط
د ژوند وخت ۱۵۰۲ م ۹۰۸ ق
مجالس العشاق د سلطان حسين
بايقرا په نامه تاليف سو (۹)
بابر وايي چي ددي کتاب مؤلف
کمال الدين حسين گازر گاهي دي .
شيخ صوفي علي هروي زاهد
او متقي د هرات په سرخيا بان
کي ښخ سو .

۱۵۰۳ م ۹۰۸ ق
بابر په ماوراء النهر کي مات سو
اوشيباني خان د شاه بديق سلطان
زوي تاشکند ونيو (جون) .

محمد مقيم دامير ذوالنون ارغون
زوي د قندهار حکمران کابل له ميرزا
عبدالرزاق خخه ونيو او دمير زالغ
بيگ لورئي وکړه .

۱۵۰۴ م ۹۰۹ ق
د بابر آواره گي د ماوراء النهر په
دښتو او کوچيانو کي .
بابر پر ترمنډ تر آمو راواوښت اود
بدخشان او تخارستان خسرو شاه

ميرزا حيدر کورگان د تاريخ
زشيدي مؤلف وزير پدي .
مولانا شمس الدين محمد پا ي
گنبد د هرات عالم وفات سو .
مولانا کمال الدين مسعود شرواني
د هرات دگو هر شاد دمد رسي لوي
مدرس او عالم وفات سو .
د هرات طبيب مولانا مسيح الدين
حبيب الله او مولانا حسن شاه شاعر
مړه سول .

۱۵۰۰ م ۹۰۶ ق
امير شير محمد گوکلتاش دامير
ويسل اتکه زوي په کابل کي مړ او
ښخ سو (پنجشنبه ذی قعدة) .
سمر قند شيباني خان ونيو او بابر له
اند جا نه پرده حمله وکړه او بخارا ته
ئي وتښت او .

خواجه خورد محمد اصغر د سعد
الدين کاشغري زوي په زمينداور
کي وفات او په هرات کي ښخ سو .
حکيم يوسف هروي په هرات کي
دماکول او مشروب رساله وکښله .

۱۵۰۱ م ۹۰۶ ق
امير علي شير نوايي د هرات لوي
او علم پرور او شاعر وزير وفات او په
هرات کي ښخ سو ۱۲ جمادى الاخرى
۳ جنوري .

۱۵۰۱ م ۹۰۷ ق
ميرزا الغ بيگ د سلطان ابوسعيد
زوي چي له ۸۶۵ ق خخه د کابل او
غزني حکمران و په غزني کي مړ او
ښخ سو او دده کوچني زوي ميرزا
عبدالرزاق ئي پر خاي کښيښوست .
مولانا حسين واعظ کاشفي په
هرات کي مخزن الانشاء تاليف کي .

شيباني خان پر بلخ راغی او سلطان حسين بايقرا د هرات پاچا سيد فضل بابر ته راواستاوه او کومک ئی ځيني وغوښت .

په کابل او اطرافو کې ئی سختی زلزلې وسوې او ډير ځايونه ئی وړان کړل .

سلطان حسين بايقرا له هراته د شيباني خان مقابلي ته ووت، خود بابا الهی په منزل کې ۷۰ کلن تر ۳۹ کاله سلطنت وروسته وفات او په هرات کې ښخ سو . (۱۱ ذی حجه ۴ می) .
مولانا عبدالجمیل د هرات عالم وفات سو .

۱۵۰۶ م ۹۱۲ ق

بابر د هزاره جات له لاری له کابله هرات ته ولاړ، اود مرو چاق په گل باغان کې د هرات د تیموری شاهزادگانو سره یوځای سو (دوشنبه ۶ جمادی الاخری) .

په کابل کې چې بابر نهو، نودده د اکاږی خان میرزا د پاچهۍ دعوه وکړه اود کابل بالا حصار ئی کلابند کړ .

صفوی لښکر وپه هرات کې د مولانا جامی قبرو شانه وئې سوا ځه .

بابر د هزاره جات له لاری په ډیر رحمت په ژمی له هراته کابل ته راغی او د اودا ښار ئی بیرته له خان میرزا څخه ونيو (شوال) .

د علی بن حسین بن علی بیهقی طبیب د ترویج الارواح د مؤلف د ژوند

وخت .

مولانا عبدالغفور لاری د مولانا جامی شاگرد په هرات کې وفات او د مولانا جامی په هدیره کې ښخ سو . (یکشنبې ۵ شعبان) .

۱۵۰۷ م ۹۱۳ ق

شيباني خان اوزبک هرات ونيو او د تیموریانو پاچهۍ ختمه سوه . بدیع الزمان میرزا اودده ورور مظفر حسین له هراته ولاړ (۲۱ می) او خپل کتابونه ئی هم استانبول ته یووړل .

بابر قندهار ونيو او هغه ئی خپل ورور ناصر میرزا ته وسپاره . مگر شيباني راغی او قندهار ئی ونيو او بیرته هرات ته ولاړ، او قندهار ئی محمد مقیم ارغون ته وسپاره .

بابر له کابله ولاړ او ننگرهار ئی تر کنړه و نیو، او هلته ئی میرزا عبدالرزاق حکمران کړ .

بابر پر غلجو او مېهندو افغانانو باندې حمله وکړه او سل زره پسونه ئی او لجه کړل، په کتهواز کې ډیر بنديان ووژل او کله منار ئی ځنی جوړ کړ .

مولانا نورالدین محمد زیارتگاهی هروی عالم په قندهار کې وفات سو .

حکیم یوسفی هروی په طب کې فواید الاخیار منظوم کړ .

۱۵۰۸ م ۹۱۴ ق

بابر مړمند چور کړل خوږده په غیاب کې د کابل خلک یاغی سول او میرزا عبدالرزاق ئی پاچا کړ .

۱۵۱۰ م ۹۱۶ ق

شيباني خان اوزبک په مرو کې د پارس د صفویانو سره جنگ وکړ چې لس زره اوزبک ووژل سول او شيباني خان هم په دغه جنگ کې وواژه سو . (جمعه ۲۶ شعبان ۲ دسمبر) مولانا شمس الدین بردعی چې د شاهرخ په عصر کې هرات ته راغلی او په گزگرگاه کې په تدریس بوخت و، له هراته آذربایجان ته ولاړ . له دده سره مولانا اسمعیل تبریزی هم له هراته ولاړ .

شاه اسماعیل صفوی هرات ونيو .

امیر غیاث الدین محمد بن امیر یوسف د هرات د سلطانيه مدرسی مدرس او لوی قاضی دامیر خان په حکم ووژل سو او په هرات کې ښخ سو .

۱۵۱۱ م ۹۱۶ ق

بابر د قندوز له خوا تر آمو واوښت او د حصار ښار ئی محاصره کړ .

۱۵۱۱ م ۹۱۷ ق

ډیر دخپلو (۶۰) لښکرو په قوت د سمرقند ښار ونيو او ناصر میرزا خپل ورور ئی د کابل په حکم را ئی وټاکه . (رجب، اکتوبر) .

۱۵۱۲ م ۹۱۸ ق

عبدالله خان اوزبک په سمرقند کې بابر مات کړ او د ئی له ماوراء النهره راویو ست (۳ ر مضان ۱۲ نو مبر) او دی د هندو کش شمالي خواوو ته ورغی .

خواجه عبد اللطیف صوفی هروی د هرات په قریه فراشان کې وفات او ښخ سو .

بابر خپل تخت د کابل دشیر دروازی غره په لمن کې جوړ کړ چې په ۱۰۱۶ ق جهانگیر پسی بشپړ کړ .

د عماد الدین فضل الله بن علاء الدین بن علی طوسی د شرح لوايح جامی د لیکوال وفات .

مولانا سلطان علی قاینی دامیر علی شیر د کتابخانې خطاط اود سلطان بايقرا د زوی معلم په هرات کې وفات سو .

حکیم یوسفی هروی په هرات کې جامع الفوائد د علاج الامراض شرح تالیف کړه .

۱۵۰۹ م ۹۱۵ ق

بابر له ننگرهاره راغی او په کابل کې میرزا عبدالرزاق ونيو او مړ ئی کړ چې په غزني کې دخپل پلار الخ بیگ د خنګه ښخ سو او کابل ، غزني، ننگرهار د بابر لاس ته ورغلل زبیر راغی په بدخشان کې دخلکو په کومک را ولاړ سو او بابر خپل داکا زوی خان میرزا هلته واستاوه چې زبیر راغی ئی مړ کړ . سید روح الله میرک نقاش او خطاط او مذهب چې د هرات دودانیو نوشتی دده په خط وی په هرات کې وفات سو .

خواجه عبد الرحمن دخواجه کلان زوی د هرات قاضی اود گوهر شاد په مدرسه کې مدرس سو .

۱۵۰۹ - ۱۵۲۵ م ۹۱۵ - ۹۲۲ ق

د سلطان ابراهیم بن سلطان سکندر لودی سلطنت په هند کې .

او کرماش (کورم) پر افغانانو باندې
حمله وکړه (۲۹ رجب ۲۷ جولای)
اود شعبان په دریمه (۳۱ جولای)
بیرته کابل ته راغی.

بابر دخیبر له خوا پر پېښور او
اشنغر حمله وکړه. (۱۳ رمضان ۸
سپتمبر) لښکرې تر پنجاړه دوهمه پلا
پرمخ ولاړل اود ی بیرته کابل ته
راغی (د شوال اواخر - ۲۰ اکتوبر)
سید امیر نظام الدین عبدالقادر د
هرات سلطانیه مدرسی مدرس او
د خراسان قاضی وفات سو.

۱۵۱۹ م ۹۲۵ ق حیدو

د هرات د نستعلیق لیکو نکی او
عمایي میر علی هروی د ژوند وخت.
۱۵۲۰ م ۹۲۶ ق

بابر قندهار کلابندکی خوپه لښکر
کی ناجوړی ولویده او بیرته کابل ته
راغی (رجب-جون) اود دغه کال په
پای کی یی پر هغه په خپل دریم یرغل
لاس پوری کی اود پنجاب تر سیند
پوره ئی و نیول او سیا لکوټ ئی هم
فتح کی.

سلطان الخطاطین سلطان علی
مشهدی په هرات کی وفات
اوپه مشهد کی ښخ سو.
(۱۰ ربیع الاول).

۱۵۲۰ م ۹۲۷ ق

خان میرزا د بابر داکا زوی
د بدخشان حکمران مې سوا پر خای
ئی د بابر له خوا شهزاده هما یو ن
د بدخشان حکمران سو.

یار محمد هروی خطاط په هرات
کی دمخزن اسرار نسخه وکښله.
(استانبول ۱۳۰۹).

شیخ فصیح الدین محمد بن زین
العابدین خوافی صوفی اوزاهد وفات
سو.

بدیع الزمان میرزا د سلطان حسین
بایقرا زوی مې سو.

۱۵۱۸ م ۹۲۴ ق

محمد بن یوسف هروی طبیب او
لغوی جواهر اللغة تالیف کی.

۱۵۱۹ م ۹۲۵ ق

بابر د جندول او باجوړ له خوا پر
هند خپله لو مړی لښکر کښی وکړه
په ۵ محرم ۸ جنوری ئی د باجوړ کلا
ونیوله او خواجه کلان ئی هلته مقرر
کی.

دیو سفزو مشران شاه منصور د
ملك سلیمان شاه زوی او سلطان
علاء الدین سواتی او طاووس خان بابر
ته ایل سول.

بابر د شاه منصور یوسفزی لور
بی بی مبارکه وکړه. (جمعه ۲۶ محرم)
اود نیلاب له خوا پر پنجاب ورغی او
بهره ئی و نیوله. (۵ ربیع الاول ۷
مارچ) او بیرته کابل ته راغی
(در بیع الاخر غره، ۱- اپریل).

دیو سفزو شپږ تنه مشران کابل
ته راغلل او بابر ته ئی دهغی خوا
مالیات ومنل (۱ جمادی الاخری - ۲۰
می).
بابر د تیره کوتل له خوا د گردیز

عالم اومتفی وفات سول.

مولانا میر کمال الدین حسین ایبوردی
د هرات د دربار امیر او عالم وفات
سو.

مولانا نظام الدین عبدالقادر طبیبی
د هرات قاضی و.

د درویش عبدالله سلطانی بلخی
خطاط وفات.

میر فاضل گوکلتاش د قندهار د
بابا ولی (سید حسن ابدال) پر قبر
یوه ښخه وکښله (ربیع الثانی)

۱۵۱۵ م ۹۲۱ ق

شیخ جلال الدین ابو سعید پورانی
هروی په قندهار کی له بامه ولوید
اومې سو.

سید نظام الدین سلطان علی
موسوی هروی او خواجه نعمت الله
آصفی هروی امیر او شاعر وفات
سول.

قاسم بن یوسف ابونصری هروی
ارشاد الزراعة تالیف کی.

۱۵۱۶ م ۹۲۲ ق

محمد بدخشی د منطق عالم اود
شرح الیاس رومی د حاشیې د مؤلف
وفات.

مولانا شهاب الدین عبدالله بیانی
بن خواجه محمد مروارید د هرات
خطاط او شاعر او صدر اود موسیقی
پوهاند په هرات کی وفات سو.
(رجب).

۱۵۱۶ م ۹۲۳ ق

بابر له کابل له ولاړ او قندهار ئی
له شاه بیگ ارغونی څخه و نیوی او
شاه بیگ د شمال اوسند خوا ته
ولاړ.

د هرات مشهور امیر سید غیاث الدین
مشهدی وفات سو.

مولانا بنای هروی نستعلیق
کښونکی د نجم ثانی د ماوراءالنهر په
کشتار کی ووژل سو.

د مولانا جمشید کتابدار هروی
خطاط وفات.

۱۵۱۳ م ۹۱۹ ق

مولانا سلطان علی مشهدی مشهور
نستعلیق لیکونکی په مشهد کی
وفات سو.

مولانا فصیح الدین محمد نظامی
د هرات د بدیعیه مدرسی مدرس او
مؤلف وفات سو.

امیر برهان الدین عطاء الله د هرات
عالم په مشهد کی مړ سو (شوال).

مولانا غیاث الدین جمشید قاینی
د هرات صدر په قاین کی وفات
سو.

۱۵۱۴ م ۹۲۰ ق

بابر تر هندو کش راتیر سو او
کابل ته راغی.

قاضی حسن اختیار الدین د قاضی
غیاث الدین تربتی زوی د هرات
مشهور قاضی مې او په تربت کی ښخ
سو.

قاضی بدیع د قاضی اختیار الدین
هروی زوی په هرات او بخارا کی ژوندی
ؤ، دی د معقول او منقول عالم او
شاعر او طبیب اود مختار الابرار
مؤلف و.

خواجه جلال الدین ابو القاسم
جامی د هرات معتبر سړی او خواجه
ناصر الدین عبدالعزیز جامی د هرات
ولاړ.

قندهار د سپيرون په سکيلچه کې .
(۱۰ محرم) .

۱۵۲۸ م ۹۳۵ ق

مولانا زين الدين محمود داماد
هروي خطاط د سلطان علي مشهدي
شاگرد مړ سو .

مولانا سلطان محمد بن مولا نا
نور الله (سلطان محمد نور) هروي
خطاط په بخارا کې وفات سو .

۱۵۲۹ م ۹۳۶ ق

دمولانا بدر الدين هلاقي هروي
شاعر وفات او ښخيدل په هرات کې
(صفر) د شاه او دوو ویشس ،
صفات العاشقين ، ليلي مجنون ناظم .
ظهيرالدين محمد بابر شاه خپله
بابر نامه (توزک بابري) تاليف
کړه .

علي کاشفي هروي لطايف الطوايف
وکينس .

همايون دبلخ امير کمال الدين
ونيو اود همايون اوگستن قراسلطان
ترمنځ جنگ و سو .

۱۵۳۰ م ۹۳۷ ق

ظهير الدين محمد بابر په اکره کې
وفات اود جمنا پر غاړه په چهار باغ
کې ښخ سو (۶ جمادی الاولی ۲۶
دسمبر) .

دده زوی نصير الدين همايون دهند
پادشاه سو (۹ جمادی الاولی ۲۹
دسمبر) .

حکيم يوسفی هروي خپله قصيده
حفظ الصلحه دبابر پادشاه په نامه
وکښله .

عبدالعزيز ثي دلاهور حکمران مقرر
کي او دولت خان لودی ثي هم مات
کي .

۱۵۲۵ م ۹۳۲ ق

بابر پرهند خپل پنځم يرغل لاس
پوری کي او کامران ميرزائي دکابل
او قندهار پر حکمراني پريښو پخپله
د (۱۲) زرو لښکرو سره پرهندوړغی
(۱ صفر ۱۷ نومبر) .

۱۵۲۶ م ۹۳۲ ق

بابر دپاني پت په جنگ کې سلطان
ابراهيم لودی وواژه او دهند سلطنت
پي ونيو (جمعه ۸ رجب ۲۱ اپريل) .
بايزيد روښان دشيخ عبدالله زوی
چی په (روښان پير) مشهور سو ، د
پنجاب په جالندهر کې ديبين بنت
محمد امين له نسه وزیږيدی .
ملك شاه محمود دملك نظام الدين
يحيی زوی دنيمروز حکمران مړ
سو .

سلطان محمد خندان هروي خطاط
وفات سو ، ده دحافظ دديوان يوه
نسخه په نستعليق کښلی ده ربیع الاول
۹۲۶ ق (د کابل دخپلي نسخو
کتابخانه) .

شيخ زين الدين اسفر غابادي هروي
صوفي دهرات په گازوگاه کې ښخ
سو .

علي حسيني هروي خطاط دسعدی
دبوستان نسخه په هرات کې وکښله
(استانبول ۱۶۱۰) .

دمولانا آگهی هروي شاعر وفات .

۱۵۲۶ م ۹۳۳ ق

دسيد شير (سيد محمد) بن سيد
حسين زنجير پا وفات او ښخيدل د

دملك علاء الدين علي بن ملك نظام
الدين يحيی نيمروزی وفات .

۱۵۲۲ م ۹۲۹ ق

خواند مير هروي مؤرخ خپل مشهور
کتاب حبيب السیر وکينس .

دوست محمد کا کرد بابر خان زوی
خپله غرغبت نامه په پښتو منظومه کړه .

۱۵۲۴ م ۹۳۰ ق

بابر خپل خلرم يرغل پرهند شروع
کي تر اباسين ورتير سو او تر سر
هنده پوری ورسیدی .

عسکری ميرزا دبابر زوی دقندهار د
چهل زیني په جوړولو شروع کړه او تر
(۹۵۳ ق) پوری پي کار ختم سو .

امير نظام الدين عبدالحی منشي د
هرات تعليق نويس اود امير علي شير
دهمدرسي مدرس له هراته ولاړ او په
استراياد کې مدرسو سو .

شيخ الحرم مولانا جلال الدين ابوسعید
مکی هروي په هرات کې وفات او په
خیابان کې ښخ سو .

۱۵۲۴ م ۹۳۰ ق حدود

دمولانا محمود د ابراهيم کالواني
زوی دتاريخ ابراهيم شاهي دمؤلف
دژوند وخت .

رابعه دقندهار پښتوشا عره په دغه
وخت کې ژوندی وه .

دسلطان علي او بهی هروي خطاط
دژوند وخت .

دقاضی نظام بدخشي اودده دزوی
ميرحسام الدين قاضي خان د ژوند
وخت . دوی دبابر دوخت قاضيان
وو .

۱۵۲۵ م ۹۳۱ ق

بابر قبول پنجاب ونيوی او مير

مولانا هاتفي دمولانا جامی خوري
دهرات شاعر اود ظفر نامه تیموری
ناظم په هرات کې وفات سو .
(محرم) .

امير رضي الله عبدا لول-
دهرات دغياثيه اوبد يعيه مدرسولوی
مدرس او عالم وفات سو (ربيع الآخر)
دهرات قاضي ضياء الدين نورا لله
دقاضی درویش محمد زوی وفات
اوپه گا زرگاه کې ښخ سو .

دهرات دواعظ مولانا حسامی واعظ
دژوند وخت .

خواجه جمال الدين عطاء الله دهرات
وزیر او عالم وفات سو (یکشنبه ۲
ربيع الاول) .

مولانا شمس الدين محمد الحنفی
دهرات دسلطانيه مدرسې مدرس و .

۱۵۲۲ م ۹۲۸ ق

بابر قندهار دشاه بيگ از غون
خڅه ونيو او خپل زوی شهزاده کامران
ثي هلته وگوماره (۱۳ شوال ۱ سپتمبر)
استاد کمال الدين بهزاد دشا
اسماعيل صفوی په فرمان دکتابخاني
مشر مقرر سو (۲۷ جمادی الاولی) .
شيخ زين الدين علي هرات ته راغی
اوددی خای شيخ الاسلام او قاضي
القضات مقرر سو .

شيخ نورالدين محمد دشيخ
زين الدين خواقي له پښته
دهرات مشهور مدرس چی په
۹۲۶ ق کال له هراته
کابل ته تللی اود بابر پادشاه په حضور
کي و ، په کابل کې وفات
سو (جمادی الاخری) .

۲۵۳۰-۱۵۵۵ م ۹۳۷-۹۶۳ ق

دنصير الدين محمد همايون دبابر شاه دزوی پاچهي .

۱۵۳۰ م ۹۳۷ ق

شاه نظام الدين ابو اسحق بن شاه نظام الدين يحيى دنيمروز ملك وفات سو .

دبلخ دحما م سلطاني بناد كستن قرا سلطان په امر تمامه سوه اود مسجد جامع لپاره وقف سو .

۱۵۳۳ م ۹۴۰ ق

شاه حسين كامی او بهی شاعر بد او به كې ۷۷ كلن وفات سو .

۱۵۳۳ م ۹۴۰ ق حدود .

فيروزه كابلې حنفی تخلص شاعر اود موسیقي پوهاند په كابل كې ژوندی و .

عيسى مشواڼی دپښتو شاعر دهند په دامله كې اوسیدی .

شيخ زين الدين خوا فی (وفایي) دبابر سرمنشي اود بابر نامي فارسي مترجم په اگړه كې مړ سو .

دصادقي قندهاري شاعر ژوند په هند كې .

۱۵۳۴ م ۹۴۱ ق

ابراهيم بن قاسم بن محمد امين هروی دسلطان حسين بايقرا وزير د تاريخ فتوحات شاهيه مؤلف وفات سو .

خواند مير هراتي مؤرخ او دجيب السیر او خلاصة الاخبار مؤلف په هند كې وفات سو .

امير شمس الدين محمد بن شير محمد بن امير ويسل په كابل كې مړ اوښخ سو .

مير علي هروی خطاط دمير باقر ذوالکمالين زوی دمدار الخطوط مؤلف په بخارا كې مړ سو .

۱۵۳۵ م ۹۴۲ ق

په قندهار كې چي دشهزاده كامران له خوا خواجه كلان بيك حكمران و دصفوی لښكرو كلا بندكی ء خو ميرزا كامران له لاهوره راغي او صفویان ئی له قندهاره وشړل . (شعبان) .

استاد كمال الدين بهزاد دهرات لوی نقاش په هرات كې وفات او هوری ښخ سو .

مولانا رستم علي هروی نقاش او مذهب او خطاط دبهباز خوری په هرات كې وفات سو .

حكيم يوسفی هروی دلايل النبض اودلائل البول په هند كې تالیف كړه .

۱۵۳۶ م ۹۴۳ ق

شاه طهما سب صفوی قندهار ونيوی او ميرزا بداغ خان ته ئی وسپاره خوميرزا كامران له لاهوره بيا راغي او قندهار ئی ونيوی .

دنوايي داشعارو منتخبات مير علي بخاری دعبداعزيز خان لپاره وليکل چي د هراتي مذهب محمود په قلم ۸ میناتوره لری . (دترك دهنرموزيم ۱۹۴۶) .

۱۵۳۷ م ۹۴۴ ق

مير معصوم نامي قند هاری ئم بکهری به بکهر كې وزیریدی (دوشنبه ۷ رمضان) دی دسید صفایی قندهاری زوی اود باباولی لمسی دی .

۱۵۳۹ م ۹۴۶ ق

كستن قرا سلطان دبلخ حكمران

دهندوان نوی كلاجړه كړه ، دغه وخت دبلخ ودانی شرقا و غربا له خواجه پلاس پوشش څخه ترچهار باغ گلشن پوری یو فرسنگ ، اوشمالا جنوبا له خواجه سنگ ليس څخه دسستی تركلی پوری هم یو فرسنگتوه .

مولانا سيد په بلخ كې ژوندی و . محمد زمان ميرزا د بدیع الزمان ميرزا زوی مړ سو .

حكيم يوسفی هروی دمحمد زوی مشهور طبيب اودايب او مؤلف رياض الانشاء په هند كې وکښ .

دده نور تالیفونه : جامع الفوائد ، بدايع الانشاء ، طب يوسفی ، سته ضروريه وغيره .

برهان هروی کاتب او خطاط دلوايح جامی يوه نسخه وکښله (دکابل د خطي نسخو کتابخانه) .

جهانگیر هاشمی هراتي شاعر د مظهر الآثار او تحفة الحبيب مؤلف دحجاز په لار كې مړ سو .

۱۵۳۹-۱۵۵۵ م ۹۴۶-۹۶۳ ق

دسوری پښتنو پاچهي په هند كې .

۱۵۴۰ م ۹۴۷ ق

همايون پاچا په هند كې دشيرشاه سوری لښكرو مات كې ء اود سندله لاری ايران ته وتښتیدی (ارجب) .

په دی وخت كې دكابل او قندهار پادشاه ميرزا كامران دبابر زوی و . دبابر پاچا تابوت بی بی مبار كې يوسفزی دده مایني له اگری څخه كابل ته راوی اودلته ئی دبابر په باغ كې ښخ كی ء .

حسین بن علی بن حسین کاشفی

هروی اخلاق محسنی په تر كې دانيس العارفين په نامه ترجمه كی ء . محمود مذهب د نظام هروی زوی دهاتفي تیمور نامه په بخارا كې وکښله (ذی قعدة) (استانبول ۱۵۴۱) .

۱۵۴۱ م ۹۴۸ ق

په اندراب كې دميرزا كامران او سليمان ميرزا جنگ وسو اود كامران ميرزا لښكرو د بدخشان مركز قلعه ظفرونیو (۱۷ جمادی الاخری) .

محمد حیدر گوركان د تار یخ رشیدی مؤلف کشمیر و نیوی (۸ رجب) .

۱۵۴۲ م ۹۴۹ ق

شهزاده جلال الدين محمد اكبر د همايون روی دسند په امر كوت كې دحمیده بانو بیگم له نسه وزیریدی . (يكشنبه ۵ رجب) .

بایزید پیر روښان مشهور او غښتلی سو .

۱۵۴۲-۱۵۸۰ م ۹۴۹-۹۸۸ ق

دبایزید پیر روښان ولد عبدالله د ملی نهضت دوره په افغانستان كې .

۱۵۴۳ م ۹۵۰ ق

همايون پاچا له سنده دگرمسير پرلار سيستان ته وتښتیدی (شوال) اود هرات له لاری ايران ته ولاړ (ذی قعدة) .

دبلخ حكمران گستن قرا سلطان لیونی سو ، اود بلخ علماء مولانا حسين اومولانا عبدالرحمن ئی پوست كړه .

دخواجه زاده رحيمي كابلې شاعر وفات .

دبېخودی بلخی شاعر دژوند وخت. (۱۰ رمضان) او کامران سند ته قدری سبزواری شاعر په هرات، کی ژوندی و. ولاړ.

۱۵۴۴ م ۹۵۱ ق

همایون دبابر زوی دهرات او مشهد له لاری په قزوین کی دشاہ طهماسب صفوی دربار ته ورسیدی. (جمادی الاولی).

محمد قاسم بن شاد یشاه هروی خطاط دعارفی هروی گوی وچوگان په ښکلی نستعلیق وکیښ (دکابل خطی کتابخانه). میر علی هروی خطاط په فتح آباد کی وفات سو.

۱۵۴۵ م ۹۵۲ ق

دهند لوی پښتون شهنشاه شیر شاه سوری دکالنجر په کلابندی کی وسوخیدی او وفات سو. (۱۰ ربیع الاول).

میرزا حیدر کورگان تاریخ رشیدی په کشمیر کی بشپړکی (ذوالحجه). همایون له ایران نه دهرات پرخوا (۳۰) زرو صفوی امدادی لښکرو سره راغی او قندهار ته له خپل ورور میرزا عسکری څخه تر ۶ میاشتو کلا بندی وروسته ونيوی (پنجشنبه ۲۵ جمادی الاخری).

دبلوڅو مشر لونگ اود پښتنو مشر میرعلی کابل ته راغلل، اود همایون له خوا لونگ شال او مستونگ او علی دوکی ته مقرر سول.

۱۵۴۶ م ۹۵۳ ق

همایون له قندهاره راغی کابل ته له خپل ورور میرزا کامران څخه ونيوی

مجنون رفیقي هروی خطاط وفات سو.

۱۵۵۲ م ۹۵۹ ق

دهمایون له خوا شهزاده جلال الدین محمد اکبر د غزنی حکمران سو.

دهمایون په امر خواجه سلطان علی وزیر په کابل کی یو مسجد جوړ کي. (دېرلیک یی دکابل په موزیم کی).

۱۵۵۲ م ۹۶۰ ق

همایون دغزنی او کابل اوننگرهار پاچاسو اودخپل ورور کامران دما تولو لپاره ترانک تیرسو، کامران سلطان آدم کهگر ته پنا وروپه خو هغه همایون ته په لاس ورکي اود همایون په امر پوند سو.

۱۵۵۳ م ۹۶۱ ق

همایون کابل علی قلی خان اندرابی ته پرېښو او پخپله قندهار ته ولاړ بهادر خان سیستانی یی دزمیندار او قندهار حکمران کي او پخپله د بیرم خان سره کابل ته راغی او میرزا سلیمان ته دبدخشان حکمران کي (ذی حجه).

میرزا محمد حکیم دهمایون زوی په کابل کی دما چوک بیگم له نسه وزیږیدی (چهار شنبه ۱۵ جمادی الاولی).

شاه زین العابدین دشاہ ابواسحق زوی دنیروز حکمدار م سو.

۱۵۵۵ م ۹۶۲ ق

همایون خپل زوی محمد حکیم او منع خان په کابل کی پرېښوول اود صغری په میاشت کي د (۱۵) زرو لښکرو سره پېښور ته ولاړ اولاهور

جنگ وکي مگر ناکام کا بل ته راغی.

په قند وز کی دمیرزا کامران هندال جنگ وسو چی میرزا کامران بامیان ته ځینی وتښتیدی.

شیخ قاسم متی زی دتذکره اولیا افغان لیکر ال دپېښور دبدنی رودپر غاړه وزیږیدی.

۱۵۴۹ م ۹۵۷ ق

میرزا کامران په بامیان کی یاغی سو او همایون له کبله دده مقابل ته ولاړ، دغوربند په جنگ کی همایون مات سو او بدخشان ته ولاړ، او میرزا کامران راغی کابل ته ونيوی. خوتر درو میاشتو وروسته همایون بیرته له بدخشانه راغی او کابل ته ونيوی او میرزا کامران پېښور ته وتښتیدی.

میرزا عسکری چی په دی جنگ کی ونيول سو، عربستان ته واستول سو.

شاه نصرت د شاه محمود زوی دنیروز پاچا م سو.

مولانا کمال الدین عاشق دبلخ شاعر او عالم هلته وفات سو.

۱۵۵۱ م ۹۵۸ ق

همایون او کامران د ننگرهار په سرخاب کی جنگ سره وکي چی په دی جنگ کی میرزا هندال ووژل سو (یکشنبه ۲۱ ذی قعدة) او کامران هند ته وتښتیدی.

(دهندال ولادت ۹۲۴ ق وچی دکابل دبابر په هدیره کی ښخ دی).

میرزا حیدر کورگان دتاریخ رشیدی مؤلف ووژل سو.

په مدينه کې وفات او په معلمی هدير
کې ښځه سو (۱۱ ذی حجه) .
درونقی بدخشاني شاعر وفات .
۱۵۵۷ م ۹۶۵ ق
ملک سدود معروف زوی
وزیریدی (۱۷ ذی حجه) دی د سدوز
پلار دی .
میرزا عسکری دبا بر زوی چې
همایون شپلي و په حجاز کې مړ او
ښځه سو .
نظام الدین حیدر د نیمروز ملک
وفات سو .
شاه محمد کلاتی د قندهار حکمران
په هند کې د اکبر پاچا دربار ته ولاړ
در کن الدین بن بایسنقر میرزا
د ژوند وخت، چې سلطان ابرا
هی زوی و .
۱۵۵۸ م ۹۶۶ ق
میرعلی هروی خطاط او شاعر
د سلطان علی شاگرد په هرات کې
وفات سو .
۱۵۵۹ م ۹۶۷ ق
میرزا سلیمان دخان میرزا زوی
د بدخشان حکمران د پیر محمد خان
اوزبک سره د بلخ په چشمه گا زرا
کې و جنگیدی او مات سو. دده زوی
میرزا ابراهیم د پیر محمد خان پلار
امر وواژه سو .
اکبر شاه له کابل څخه منع خانوغو ښت
او پخپل وکالت یې دخان خانان په
لقب مقرر کړ او د منع خان زوی
غنی خان د کابل حکمران سو
(دوشنبه ۱۸ ذی حجه) .
آخوند قاسم پا پن
خیل شینوار خیل
شهزاده کامران دبا بر د ژوند زوی

په مدينه کې وفات او په معلمی هدير
کې ښځه سو (۱۱ ذی حجه) .
درونقی بدخشاني شاعر وفات .
۱۵۵۷ م ۹۶۵ ق
ملک سدود معروف زوی
وزیریدی (۱۷ ذی حجه) دی د سدوز
پلار دی .
میرزا عسکری دبا بر زوی چې
همایون شپلي و په حجاز کې مړ او
ښځه سو .
نظام الدین حیدر د نیمروز ملک
وفات سو .
شاه محمد کلاتی د قندهار حکمران
په هند کې د اکبر پاچا دربار ته ولاړ
در کن الدین بن بایسنقر میرزا
د ژوند وخت، چې سلطان ابرا
هی زوی و .
۱۵۵۸ م ۹۶۶ ق
میرعلی هروی خطاط او شاعر
د سلطان علی شاگرد په هرات کې
وفات سو .
۱۵۵۹ م ۹۶۷ ق
میرزا سلیمان دخان میرزا زوی
د بدخشان حکمران د پیر محمد خان
اوزبک سره د بلخ په چشمه گا زرا
کې و جنگیدی او مات سو. دده زوی
میرزا ابراهیم د پیر محمد خان پلار
امر وواژه سو .
اکبر شاه له کابل څخه منع خانوغو ښت
او پخپل وکالت یې دخان خانان په
لقب مقرر کړ او د منع خان زوی
غنی خان د کابل حکمران سو
(دوشنبه ۱۸ ذی حجه) .
آخوند قاسم پا پن
خیل شینوار خیل
شهزاده کامران دبا بر د ژوند زوی

۱۵۵۵-۱۶۰۵ م ۹۶۳-۱۰۱۴ ق
د جلال الدین محمد اکبر پادشاه
پاچاهي دوره .
۱۵۵۶ م ۹۶۴ ق
بهادر خان سیستانی له زمیندوره پر
قندهار حمله وکړه خوشاه محمد کلاتی
قندهار وساتي او وروسته بیا سلطان
میرزا صفوی قندهار ونيو .
شهزاده کامران دبا بر د ژوند زوی

۱۵۶۰ م ۹۶۸ ق

د کابل حکمرانی د شهزاده محمد
حکیم مور او شاه ولی اتکه کوله او
غنی خان هند ته وتښتیدی .
دو اصلی کابلی شاعر وفات .

۱۵۶۱ م ۹۶۹ ق

شمس الدین اتکه دمیر یار محمد
غزنوی زوی د اکبر پاچا د دربار لوی
وزیر په هند کې دا د هم خان په
لاس وواژه سو . (رمضان) .

نیکبخته د شیخ الله داد مموزی
لور داشنغر او سیدونکی وه چې
خپل کتاب ارشاد الفقراء ئی په
پښتو نظم کې .

۱۵۶۲ م ۹۷۰ ق

د اکبر پاچا له در باره منع خان
د کابل د نیو لو لپاره راغی او د
جلال آباد د چارباغ سره ئی د کابل
دامیرانو سره جنگ وکړ، خومات
سو او هند ته ولاړ. (ذی حجه) .

بایزید پیر روښان په پښتنو
قبیلو کې قوت وموند او داشنغر په
کله د پیر کې مرکز ونيو . خو محسن
خان د کابل حکمران دی ونيو او
بندی ئی کړ .

۱۵۶۲ م ۹۷۰ ق حو د

سلطان محمد بن درویش محمد
مفتی خپل کتاب مجمع الغرائب د بلخ
د پاچا پیر محمد خان په نامه وکیښ.

۱۵۶۳ م ۹۷۱ ق

شاه ابوالعالی د همایون دلور
فخر نساء بیگم میړه دمیرزا محمد
حکیم مور مړه کړه او د کابل اختیار
دار سو . ده د غور بند د پل څخه سره
د بدخشان د میرزا سلیمان سره

جنگ وکړ او ووژل سو (۱۷
رمضان) او میرزا سلیمان کابل
میرزا محمد حکیم ته پرېښو .
خواجه باقی بالله د قاضی
عبدالسلام کا بلی زوی مشهور
نقشبندی صوفی په کابل کې
وزیریدی. (دده وفات په ډهلی کې
۲۵ جمادی الاخری ۱۰۱۲ ق)
د سلسله الا حرار مؤلف دی .
شیخ احمد سر هندي دمو لانا
عبدالاحد فاروقی کابلی زوی په سر هند
کې وزیریدی (۱۴ شوال) .

۱۵۶۴ م ۹۷۲ ق

میرزا سلیمان له بدخشانه راغی او
کابل ئی کلابند کړ، میرزا محمد
حکیم د اکبر پاچا په مرسته له
پېښوره راغی او سلیمان ئی بیرته
بدخشان ته وشاړه او د کابل مستقل
حکمران سو .

۱۵۶۵ م ۹۷۳ ق

سلیمان میرزا څلرمه پلار کابل
حمله وکړه او دمیرزا محمد حکیم
گومارلی حکمران معصوم خان ئی
کلابند کړ، خو بیرته بدخشان ته
ولاړ .

مولانا محب علی هروی خطاط او
نقاش او موسیقی پوهاند درستم
علی هروی زوی په هرات کې
وفات سو .

بیکیسی غزنوی شاعر په پېښور
کې وفات سو .
مولانا ماتمی هر وی شاعر په
هرات کې وفات سو .
صبحی بدخشاني شاعر په هند
کې مړ سو .

۱۵۶۶ م ۹۷۴ ق

۱۵۶۷ م ۹۷۵ ق

۱۵۶۸ م ۹۷۶ ق

۱۵۶۹ م ۹۷۷ ق

دهند په اکبر آباد کی وفات سو.

۱۵۷۶ م ۹۸۴ ق

د شاه طهما سب صفوی
دهرات بدیع الزمان میرزا می کی
(محرم)، شاه طهما سب صفوی
دهرات د تصاویر والیم سلطان
مراد ته اهداء کی، چی د عبدالله
هروی خط او دشاه غریب میرزا او
بهزاد تصاویر هم لری (داستانبول
پو هنتون ۱۴۲۲).

عبدالخالق بن حبیب
الله هروی خطاط یو قرآن شریف
په ټپکلی نسخ و کینس (د ایران
باستان موزیم).

۱۵۷۷ م ۹۸۵ ق

دنیمروز دملکانو شخړه د افشار
او قزلباش سره.
دخان محمد خانی کابلی شاعر
دژوند وخت.

۱۵۷۸ م ۹۸۶ ق

دنیمروز ملک اسحاق بن ملک
محمد وفات سو.
استاد محمدی هروی نقاش د
سلطان محمد نقاش زوی ژوندی و.
دملا محمد حسین تبریزی خطاط
وفات چی دمیرعماد قزوینی استادو.
حاجی عارف قندهاری مورخ په
هند کی خپل کتاب (مقطع) وکینس
چی دهند تاریخ ئی د سلطان محمود
لهوخته تراکبر پاچا پوری راوړی و
دی. دده بل کتاب مطلع یاتاریخ
اکبری دی.

حاجی عارف قندهاری مورخ په
هند کی داکبر پاچا په حکم دپنجاب
په دیوانی مقرر سو.

ئی ووژل سو.

۱۵۷۳ م ۹۸۱ ق

دسید امانی کابلی شاعر وفات
دهند په جونپور کی.

۱۵۷۴ م ۹۸۲ ق

محمدبن علاء الدین زره هروی
دامیر خسروخمسه په خفی نستعلیق
په خاف کی وکښله چی تصاویر ئی
دمحمدی مصور په قلم دی (رجب)
(دکابل دخطی نسخو کتا بخانه).
خواجه امین الدین محمود هرا تی
خطاط په هند کی وفات سو.
معزی هروی شاعر په هند کی
وفات سو.

۱۵۷۵ م ۹۸۳ ق

په بدخشان کی دمیرزا سلیمان
اودده دلمسی شاهرخ تر منځ
جنگونه وسوه، خو چی شاهرخ قندوز
ونیوی میرزا سلیمان هم
بدخشان او تالقان ورپرېښودل او
پخپله هند اوبیا حجازته ولاړ.
مجنون هروی خطاط دکمال الدین
محمود رفیقی زوی د«توامان» خط
دخترع اود آداب المشق مؤلف په
هرات کی وفات سو.

ویسی هروی شاعر او خطاط په
مکه کی اوسیدئ او دمذکر احباب
یوه نسخه ئی وکښله (دبرلین موزیم).
خلقی قلندر بلخی شاعر دبلخ
په مزار شریف کی وفات سو.
سید میرک وصالی بلخی شاعر او
خطاط دبلخ په سمانه کی اوسیدئ.
میرزاقلی میلی هروی شاعر دهند
په مالوه کی مسموم اومړ سو.
میر کلان هروی عالم سل کلن

(چهار شنبه ۱۷ ربیع الاول).

دمولانا والهې بلخی شاعر وفات
په بلخ کی.

۱۵۷۰ م ۹۷۸ ق

پیر روښان بایزید چپل کتاب
صراط التوحید په فارسی ژبه
تالیف کی.
دنیمروز ملک شاه حسین غیاث -
الدین محمد وزیریدی.

۱۵۷۱ م ۹۷۹ ق

دخواجه حسن هروی شاعر
وفات په کابل کی.
قاسم خان موجی بدخشی شاعر
دلیلامجنون اویوسف زلیخا ناظم
په آگره کی وفات سو.

۱۵۷۲ م ۹۸۰ ق

بایزید پیر روښان له بنده ایله
سو اوبیائی په تیراه کی دآزادیخواهی
تبلیغ شرو کی.
دمولانا عیسی هروی خطاط
دژوند وخت.

دمولانا یاری هروی نقاش او
مذهب اونستعلیق لیکونکی اوشاعر
وفات.

۱۵۷۲ م ۹۸۰ ق حدود

بایزید پیر روښان خپل خیرالبیان
په څلور ژبی: پښتو، فارسی،
عربی، پنجابی وکینس.
دعلی محمد مخلص پښتو شاعر
دژوند وخت. دی دپیر روښان
مخلص و.

د پښتو شاعر ارزانی خویشکی
روښانی دژوند وخت.

محمد یوسف کابلی شاعر دشاه
بیگ کابلی زوی دهند په سورت

آتش قند هاری شاعر په لاهور
کی مړ سو.

۱۵۶۶ م ۹۷۴ ق

میرزا محمد حکیم دکابل حکمران
دخپل ماما فریدون په لمسون له
پېښوره ولاړ اولاهور ئی کلا بند کی،
خواکبر پاچا پخپله لاهور ځنی
ونیوی او محمد حکیم پېښور ته
راو تښتیدئ (جمادی الا ولی) او
وروسته کابل ته راغئ.

مولانا ویسی هروی خطاط دمولانا
جامی دنفحات الانس یوه نسخه په
ټپکلی نستعلیق وکښله. (دهرات
موزیم).

حافظ کمال الدین حسین هروی
خطاط په مشهد کی وفات سو.

سید حسین خواجه نقیب الله
شریف نثاری بخاری خپله تذکره
شعراء مذکرا حباب وکښله
(متوفا ۱۰۰۵ ق) چه د افغانستان
بوالعجب دکابل ظریف شاعر په
دپرو شاعرانو احوال لری.

۱۵۶۷ م ۹۷۵ ق

کابل کی وفات سو.

خردبیک کابلی شاعر وفات سو.
۱۵۶۸ م ۹۷۶ ق

قاسم کاهی کابلی شاعر او عالم
خپل کتاب په ادبی علومو کی دهند
په تونک کی تالیف کی.

مولانا مسیحی بلخی شاعر ۸۰ کلن
په بلخ کی وفات سو.

۱۵۶۹ م ۹۷۷ ق

شهزاده سلیم (جهانگیر) دجلال
الدین اکبر زوی دآگری په فتح پور
کی دجوده بائی له نسه وزیریدی.

۱۵۷۹ م ۹۸۷ ق

میرزا سلیمان دایران او هرات او قندهار له خوا کابل ته راغی او دمیرزا محمد حکیم په مرسته ئی بیا په تالقان کی دخپل لمسی شاهرح سره جنگ وکی ء. اوله تالقانـه تر هندو کشه مخکی ئی و نیولی ء او بدخشان شاهرخ ته پاته سو . عباس خان سروانی (تاریخ شیر شاهي) په هند کی تالیف کی ء .

۱۵۸۰ م ۹۸۸ ق

میرزا محمد حکیم له کابل ولایو لاهور ئی کلابند کی ء. خود اکبر پاچا حکمران سعید خان دغه بنار په کلابندی کی وساتی او تسلیم نسو (ذیحجه) . پیر روښان دشنوارو په تور راغه کی د کابل د حکمران محسن خان سره جنگ وکی ء او په دغه جنگ کی (۵۶) کلن ووژل سو . ابوالقاسم نجم الدین قاسم کاهی کابلی شاعر او مؤلف په اکره کی وفات سو (۲ ربیع الثاني) . حاجی عارف قندهاری مورخ دهند په حصار تانده کی د مظفر خان سره وواژه سو .

۱۵۸۰ - ۱۶۰۰ م ۹۸۸ - ۱۰۰۹ ق

جلال الدین دبایزید پیر روښان زوی د پښتنو د آزاد یخواهی حرکت رهنما و .

۱۵۸۱ م ۹۸۹ ق

پخپله اکبر پاچا د میرزا محمد حکیم مقابلی به پر لاهور راغی ء او میرزا محمد حکیم ئی بیرته کابل ته راوشاړه . خو اکبر کابل ته پسې

راغی ء ، او میرزا محمد حکیم ئی وباڅښه ، د کابل او زابل حکمرانی ئی ورکړه (۱۴ صفر) . جلال الدین دبایزید پیر روښان ۱۴ کلن زوی په تیراه کی دخپل پلار پر خسای کښینو ست او د افغانانو آزاد یخواهان پر راتول سول .

د نیمروز ملک حیدر بن ملک محمود وفات سو (۲ رمضان) . د نیمروز ملک غیاث الدین محمد مړ سو (۹ ذی حجه) .

۱۵۸۲ م ۹۹۰ ق

جلال الدین روښانی شل زره پلي او پنځه زره سپاره لښکر له تیراهه راوستل او د پېښور حکمران سید حامد بخاری ئی په جنگ کی وواژه . قاضی محمد سالم لغمانی د درویش محمد خان غازی جنگنامه تالیف کړه چی نوم ئی (صفت نامه) دی او دکافرستان د درو دخلکو سره جنگونه بیانوی (دروما طبع ۱۹۶۵) . محمد صالح فارغی کابلی شاعر به هند کی ژوندی و .

عشقی کابلی شاعر د شیخ اسماعیل له پښته په هند کی وفات سو . شیخ قاسم دشینخ قدم زوی «ذکره الاولیاء افغان» و کښلـه (دا کتاب وړک دی) .

ملا محمد هروی عالم په هند کی وفات سو .

۱۵۸۲ م ۹۹۰ ق حدود

دمیر کلان غزنوی شاعر او

حکمران د ژوند وخت . دغیوری کابلی شاعر دو فـات وخت په هند کی . دفاضل منشی کابلی د ژوند وخت په کابل او هند کی . امیر د پښتو تجوید نظم کی ء . میرزا محمد حکیم د همایون زوی په کابل کی سکه ووهرله .

۱۵۸۳ م ۹۹۱ ق

سید صفایی د قندهار د بابا ولی لمسی د بکیر شیخ الاسلام هلته وفات سو (ذیقعدة) محمد هاشم کشمی بدخشی د محمد قاسم زوی د حضرت مجدد مکتو باتو د دریم جلد جامع او مولف صوفی وزیریدی ء «ارجب» پیر بابا سید علی قندوزی په باجوړ کی وفات اوښخ سو .

۱۵۸۴ م ۹۹۲ ق

پربدخشان او تالقان بانـدی عبدالله خان اوزبک حمله وکړه او میرزا سلیمان اوشا هرخ کابل ته راغلل او شمالي ولایات عبدالله خان و نیول .

قاضی نظام غازی خان بدخشی عالم او د شرح عقاید محشی ۷۰ کلن دهند په او د هکی وفات سو .

ملا عالم گلپهاری د فواتح الـولایه او صلصلة الجرس مؤلف په هند کی وفات سو .

۱۵۸۵ م ۹۹۳ ق

شهرزاده محمد حکیم د همایون زوی چی له کوچینوا ئی څخه د کابل حکمران و، وفات سو او په کابل کی دبابر په هدیره کی ښخ سو . (جمعه ۱۲ شعبان) او کابل مستقیما

د کنورمان سنگه تر اداری لاندی سو ، چی اکبر له هنده رالیږلی وو . (دمحمد حکیم ولادت ۱۵ جمادی الاولی ۹۶۰ ق) د خواجه محمود بن اسحاق شهبای هروی خطاط د ژوند وخت .

په جـارو نک کی دنیمروز د لښکر مقابله له صفوی مظفر حسین میرزا سره .

۱۵۸۶ م ۹۹۴ ق

میرزا پاینده حسن غزنوی دبابر نامی دشپږ وکاو برخه په فارسی ترجمه کړه او وروسته بیا محمد قلی حصاری هغه د ۹۳۵ ق کال تر ترواقو پوری ترجمه کړه .

د اکبر پاچا له خوا کنور مان سنگه د کابل سرلښکر او میسر شریف ئی صلـرو .

د اکبر پادشاه او د جلال الدین روښانی جنگونه په خیبر ، تیراه، ننگرهار کی .

میر شمس الدین داعی کشمی شاعر دمیر جلال الدین زوی په کابل کی مړ سو .

خواجو ملیزی مؤرخ ، تواریخ افغانستان یا تواریخ خان کجور په یو سفرو کی تالیف کی ء . دا کتاب پیر معظم شاه به هند کی د تواریخ رحمت خانی په نامه لنډ کړی دی ء (د پېښور چاپ ۱۹۷۰)

۱۵۸۶ م ۹۹۵ ق

میرزا سلیمان له لغمانه پر تالقان ورغی ، خو عبداللـه من خان د بلخ حکمران دی مات کی ء او هندوستان ته ئی وشاړه .

دکتور مان سنگه پر ځای د اکبر پاچا له خوا زين خان کوکه د کابل حکمران مقرر سو او هغه له کابل څخه ترانکه خپل حاکمان دلارو دساتنی لپاره مقرر کړل .
عبدالله خان دتوران پاچا پر خراسان حمله وکړه (۲۸ جمادی الاخری).

۱۵۸۶ م ۹۹۶ ق

عبدالله خان اوزبک سيستان ونيوی .
سلطان حسين ميرزا دبدیع الزمان ميرزا زوی سيستان ته راغی .
په سوات ، باجوړ ، وزيرستان ، تيراه کې داکبر پادشاه دلبنکرو جنگونه دجلال الدين زوينانی سره .

۱۵۸۸ م ۹۹۷ ق

داکبر پاچا لبنکر په باجوړ او سوات کې پر پښتنو ور غل ، او پخپله اکبر دوهمه پلا کابل ته راغی ، او قاسم علی خان کابلې ئی ددی ځای حکمران مقرر کړی .

ميرزا سليمان دخان ميرزا زوی دبدخشان پخوانی حکمران (۷۷) کلن په لاهور کې مړ سو ، دی

دفارسی او اوزبکی ژبی شاعرهم و .
شيخ بوستان بړیخ «بستان الاولیاء» وکینئ (پښتو) .
دنيروزملك محمد بن غياث الدين محمد مړ سو . اوس سيستان او يويووی .

۱۵۹۰ م ۹۹۸ ق

عبدالرحيم خان د بيرم خان زوی داکبر پاچا په امر بابر نامه له ترکي څخه په فارسی ترجمه کړه .

ملك جلال الدين محمود د نيمروز پاچا سو . (دی قعه) رستم ميرزا صفوی پر نيمروز راغی او ملك نصرالدين نيمروزی ئی له خپلو زامنو سره وواژه (رجب) .

سيد معصوم قندهاری د تاريخ سند مؤلف داکبر پاچا په عسکري ماموريت کې داخل سو .

دشيخ ابن يمين کو سوی هر وی وفات او په سينان کلی کې بنخيدل .
د اکبر پاچا په امر د شهباز کلا د هندوکش په لمنو کې جوړه سوه .

۱۵۹۰ م ۹۹۹ ق

په سيستان کې وچ کالی او کاختی راغله .

۱۵۹۱ م ۱۰۰۰ ق

دجلال الدين روبنا ئی لـوی جنگو نه داکبر پاد شاه له لبنکرو سره په سر کاوی ، مينی ، ترره بيله کې چی د جلال الدين ورره شيخ عمر ، خير الدين ، نور الدين پکښی و وژل سول .
سلطان محمود گدون د مهابن په لمنو کې د آزادۍ غور څنگ وکړی .
اخوند پنجو مولانا عبد الو هاب اکبر پوری د ده ملگری و . دوی د غرو د کپرانو سره غزاري کولی ، او اخوند خالاک خټک ئی تاريخ د (سلوک الغزات) په نامه په پښتو وکینئ .

د شهباز خان خټک د خوشحال خان دپلار ولادت د خټکو په اکوړه کې .
ملك علي د ملك اسحق زوی د نيمروز امير وفات سو (رمضان) .
عبدالله نيازی عارف او صوفي ۹۰ کلن په سر هند کې وفات سو .

۱۵۹۱ م ۱۰۰۰ ق حدود

الله يار د شيخ صالح الکوزی قندهاری زوی خپل کتاب (تحفة صالح) وکینئ .
سلطان قندهاری شاعر په هند کې ژوندی و .
د ابتری بد خشی د ژوند وخت .

۱۵۹۲ م ۱۰۰۱ ق

جلال الدين رو بنانی له تيراهه تر سواته پښتانه سره راغونډ کړل او د اکبر پاچا ۵۰ زره لبنکری

تيراه کړل . د هند وزير راجه بيربل ئی مړ کړی او زين خان کو که بل لوی امير اټک ته ځنی وتښتيدی .
۱۵۹۲ م ۱۰۰۱ ق حدود

ملا عمر خو يشکی رو بنانی عالم او مؤلف په اکوزو کې هستيدی او پر تصوف ئی رسالی کښلی دی .
مولانا سليمان هروی انصاری په هند کې مقامات العارفين و مرآة السالكين و کينئ .
عبدلر حمن مانکر وی د هزاره ضلع عالم او قائد او مؤلف ژوندی و .

۱۵۹۳ م ۱۰۰۲ ق

د اکبر پاد شاه له خوا شاه بيگ خان کابلې د قندهار نيو لوتـه را واستول سو ، او هغه بنار ئی له مظفر حسين صفوی څخه ونيوی او (۱۰۰۳ ق) او د اکبر پاد شاه په مملکت کې داخل سو .
راجه تو در مل او قاسم خان کابلې د خيبر او کابل دلاری په ساتنه مقرر وو .

شيخ بوستان بړیخ پښتون شاعر او زاهد د گجرات په احمد آباد کې وفات سو (۱۱ ربيع الثاني) دی د اولیای افغان مؤلف دی .

مقصود هروی خطاط او هنر من او د اسطراب او کرو پوهاند په هند کې ژوندی و .

عبد الرحيم مانگرای عالم در دالميدع مؤلف ژوندی و .

۱۵۹۴ م ۱۰۰۳ ق

د اکبر پاچا لبنکرو قندهار

ونیویء .
میر معصوم نامی دسید صفا ئی
قند هاری زوی د قند هار کومکی
مقرر سو .
خواجه نظام الدین احمد هروی
د محمد مقیم زوی د طبقات اکبری
لیکوال مؤرخ په هندکی وفات سو .
ملك جلال الدین محمود دنیروز
ملك قلعه سبز ته نقل مکان وکړه .
عیسی د اخوند پنجو شا گرد او
عالم د اهل بیت پر فضیلت یو کتاب
و کینښی .

۱۵۹۵م ۱۰۰۴ ق

جلال الدین رو بنانی د اکبر پاچا
عسکری مشر قلیچ خان کابل ته
وتښتا وه ، او له تیراهه تر کابل
او غزنی پوری ئی د پښتو نخوا
سیمې و نیو لی .
شاه بیگ خان کابلی چی داکبر
پادشاه له خوا دقندهار حکمران و ،
د کاکړانو ښو رښته ئی کښیناوه ،
او قند هار د اکبر په پاچا هی
پوری اړه در لوده .
ملك جلال الدین محمود د نیمروز
ملك د ملك شاه حسین سره د
قند هار نیو لوته ولاړل .
شاه محترم شاه کتور چی خان
ئی د هرات د سلطان حسین له
پښته باله په چترال کی د حکمرانی
کورنۍ تاسیس کړه .
مولانا آگه ابن یمین شبر غانی
شاعر او عالم په شبر غان کی
وفات سو ، د شعر د یوان لری .
سید معصوم نامی د قندهار په

سپیر وان کی د خپل نیکه سید
شیر قلندر سبز واری بن سید میر
انصاری تر مزی پر مزار یو
ډبر لیک و کینښی (۱۹ شوال) .
عماد هروی خطاط د محیی هروی
خطاط زوی په بلخ کی د عبدالمؤمن
خان لپاره د مولانا بلخی د مثنوی
یوه مزینه نسخه وکښله . (د کابل
دخطی نسخو کتابخانه) .
صادق محمد خان د محمد باقر
هر وی زوی د هند عسکری مشر
په دهو لپور کی وفات سو .
عیانی کابلی شاعر د هند په
یوه جنگ کې و وژل سو .

شیخ هاشم کشمی د خواجه
قاسم زوی مشهور نقشبندی صوفی
دزبنةالمقامات مؤلف په هند کی
ژوندی و .

۱۵۹۷م ۱۰۰۶ ق

ملك شاه حسین د نیمروز له
تر قون خخه قند هار ته ولاړ .

۱۵۹۸م ۱۰۰۷ ق

جلال الدین رو بنانی غزنی و نیویء
او د پښتنو منلیء مشر سو .
د سیستان ملکان او خلک له
هراته قلعه فتح ته راغلل ، او ملك
حسین د شاه عبس لید و ته
قند هار ته ولاړ .

۱۵۹۹م ۱۰۰۸ ق

د نیمروز ملك شاه حسین په
هرات کی د شاه عباس لیدو ته
ولاړ
عبد الله د ملا رکن الدین زوی
دپښتو شاعر ژوندی و

۱۶۰۰م ۱۰۰۹ ق

د اکبر پاچا لښکر و په غزنی کی
پر جلال الدین رو بنانی حمله وکړه ،
او د جنگ پر میدان د شاد مان
نومی په لاس ټپی سو او شریف
خان اتکه د اکبر پاچا سپه سالار ،
مراد بیگ دقرر کړه چی جلال الدین
مړی ، او سرئی د ډهلی دربار ته
واستوی .

تر جلال الدین رو بنانی وروسته
د ده ورا ره احدات د عمر شیخ زوی
د بایزید لمسی ئی پر خای
کښینو ست .

۱۶۰۰-۱۶۲۵م ۱۰۰۹ - ۱۰۳۵ ق

احدات د عمر شیخ زوی دپښتنو
دآزادیخوا هی د نهضت مشر و .
میر معصوم نامی قند هاری شاعر
او عالم او ددیرو آثارو مؤلف ، تا ریخ
سنه یا تا ریخ معصومی
و کینښی (۱۰۰۹ ق)

دو لت خان لودی د هندپښتون
قائد په احمد نگر کی مړ سو .

۱۶۰۱م ۱۰۱۰ ق

شیخ متی کاسی افغانی زاهد
او صوفی په هند کی وفات سو .
مولانا نیازی شاعر د مولانا
وصالی بد خشی زوی له دکنه حجاز
ته ولاړ او هوری مړ سو .

سیدو خان د معروف زوی د
قندهار په مشر توب دشاه عباس
صفوی له خوا پیژندل سوی و او
مرکزی ارغسان و .

زین خان کوکه د خواجه مقصود
هروی زوی د لاهور صوبدار او

شاعر مو سیتی دان وفات سو .
د نیمروز ملك شاه حسین په
مروکی دشاه عباس ملگری و .
میر درست کابلی خطاط او عیار
شناس په هند کی ژوندی و .

۱۶۰۲م ۱۰۱۱ ق

میرزا حسن د شاهرخ بدخشانی
زوی پر قند هار حمله وکړه ، خو
شاه بیگ کابلی د قند هار حکمران
دی مات کړه او چخچران ته
وتښتیدی (ذی حجه) .

محمد صالح ندایی چی په کابل
کی دخسرو شیرین مثنوی دخواجه
حسن خالدار په نامه او صرف بهائی
هم نظم کړی و ، په دغه کال هند او
حجاز ته ولاړ .

۱۶۰۳م ۱۰۱۲ ق

میر معصوم نامی قند هاری د
تاریخ سند مؤلف داکبر پاچا له
خوا د ایران صفوی دربار ته سفیر
واستول سو او د ده زوی میر
بزرگ چی ور سره و ، د فراه او
قند هار ترمنځ ئی د ښوراو پرغره
یو ډبر لیک و کینښی .

خواجه محمد باقی کابلی نقشبندی
صوفی او عالم په هند کی وفات
سو .

۱۶۰۴م ۱۰۱۳ ق

د احمد بن ابی القاسم بن محمد
بن سالم بن عبد العزیز بن شعیب
هروی صوفی د ژوند وخت
(ولادت ۹۲۰ ق) .

۱۶۰۵م ۱۰۱۴ ق

جلال الدین محمد اکبر د همایون
زوی ۶۴ کلن پسله (۵۲) کالو

حبيب الله هروی نور زی خپل د پښتنو تاريخ (مخزن افغاني) د هند په برهان پور کې تمام کړی (جمعۀ ۱۰ ذی حجه - ۲۲ جنوري) په فارسي ژبه .

اخوند درو یزه ننگر هاری خپل فارسي کتاب تذکرة الا برار والا شرار و کینس .

خوشحال خان خټک د شهباز خان زوی د خټکو دا کورې په سرای کې وزېږېدی. دی د پښتو لوی شاعر او قومی زعيم و (ربيع الثاني - مئی).

احمدیادگار په هند کې تاريخ شاهي ، ياتاريخ سلاطين افغانه (وکینس (دکلکتی چاپ ۱۹۳۹م).

۱۶۱۴م ۱۰۲۳ق

ملك شاه حسين له نيمروز څخه کيچ او مکران ته ولاړ (۱۷ شعبان) .

۱۶۱۵م ۱۰۲۴ق

احداد رو ښاني په چرخ کې د جها نگیر پاچاله لښکرو سره جنګ وکړی چې درې زره تنه ملګري یې مړه سول . او احدات د قند هار خواته ولاړ .

عبدالطيف د عبد الله عباس زوی د ښير او سيدونکي په تيراه کې د مولوی معنوی د مثنوی اتيا خطي نسخې سره مقابلې کړې ، او يوه صحيحه نسخه يې ځنې جوړه کړه (د کابل او پېښور خطی کتابخانه).

مير عماد حسني مشهور خطاط اونسعليق ليکونکي چې ډير وخت په هرات کې و، د شاه عباس په

۱۶۱۱م ۱۰۱۹ق

مير معصوم نامی قند هاری په بهکر کې امين الملك و ، اوپه دغه ښار کې وفات او ښخ سو (جمعۀ ۶ ذی حجه) .

د نيمروز شاه ابو القاسم او شاه حبيب الله او امير سيد علي ارامير حسن مړه سول . اوملك شاه حسين له فراه څخه اصفهان ته ولاړ .

قند هاری ملا الف هوتک خپل پښتو بحر الايمان منظوم کړی. حسن بن محمد الخاکی شیرا زی احسن التوا ريخ و کینس ، چې د افغاني شاهانو احوال هم پکښې سته .

۱۶۱۱م ۱۰۲۰ق

احداد د عمر شېخ رو ښاني زوی دپښتنو قائد ، پر کابل حمله وکړه اوپه بالا حصار کې يې د معزالملك سره جنګ وکړی ، چې داحداد ملګري بارکي په دی جنګ کې مړ سو ، نو احدات بيرته لوگرته ولاړ (دوشنبه ۲ صفر) .

د جها نگیر له د رباره د پنجاب حکمران قليچ خان کابل ته داحداد مقابلې ته مقرر سو .

احمدخان کښود په بيګ خان زری معدن اخبار احمدی (مجمع التواريخ) په هند کې دپښتنو پاچها نو پر احوال و کینس .

امام الدين متی زی د شېخ کبير زوی دتاريخ افغاني مؤلف په پېښور کې وزېږېدی.

۱۶۱۳م ۱۰۲۱ق

خواجه نعمت الله بن خواجه

دخورا ډيرو کتابو مؤلف دی .

۱۶۰۶م ۱۰۱۵ق

جهانگیر پاچا د پېښور له خواکابل ته راغی (۱۸ صفر) دشير خان افغان دپېښور او عرب خان جلال آباد حکمرانان او عارف دملاصاد حلوی زوی ئی د کابل په قضاا صدارت مقرر کړل او د کابل حکمران کفالت ئی تاش بيګ خان نه وسپاره .

د جها نگیر په امر د کابل په بالا حصار کې ودانۍ جوړې سوي د نيمروز ملک غياث الدين محمود وفات سو .

۱۶۰۷م ۱۰۱۶ق

خان دوران شاه بيګ خان کابلې د جها نگیر له خوا د کابل او تيرا او بنگېښ او ښير صو بدار مقرر سو (جمادی الاولی) دی تر ۱۰۲۶ق پورې د کابل صو بدار و .

د جها نگیر په امر د بابر پاچا د قبر شنخته د ده پر قبر په کابل کې و درول سوه .

محمد صدیق هدايت کشمی د «مبداء و معاد» رساله دشېخ احمد مجدد سر هندی له افاد اتو څخه و ليکله د شېخ قاسم متی زی د تذکره اولیای افغان د مؤلف وفات د هند په چنار کې کي .

۱۶۰۸م ۱۰۱۷ق

دنيمروز ملک شاه حسين دهرات له لاری حجاز او حج ته ولاړ .

۱۶۰۹م ۱۰۱۸ق

د نيمروز ملک شاه حسين له مکرانه را ستون سو (۱۵ شعبان) .

پاچهي دهند په اکبر آباد کې وفات سو (۱۳ جمادی الاخری) او د ده زوی شاهزاده سليم د نور الدين محمد جها نگیر په لقب په آگره کې ۳۸ کلن پر تخت کښينو ست (۱۸ جمادی الاخری) .

۱۶۰۵ - ۱۶۲۷ ۱۰۱۴م - ۱۰۳۷ق

د نور الدين محمد جها نگیر بن اکبر پادشاه د پاچهي دوره .

د صفويانو لښکر له هراته راغلل او قندهار يې کلابند کړی خو د جهانگیر له درباره ميرزا غا زی ترخان راغی او قند هاریې وساتې، صفوی لښکر ئی و شړل (۱۲ شوال ۱۴ ق) وروسته د قند هار حکمران ميرزا غازي و .

شېخ محمد صالح الکوزی په قندهار کې ژوندی و دی د پښتو شاعر او عالم او زاهد سړی و چې ملا الله یار د ده پر احوال باندې تحفه صالح وکینس .

ملا يحيی (محبی) با غد شتی هروی خطاط او شاعر د محمد حسين زوی د هرات په گاز رگاه کې يوه نو شته په عالی ثلث و کښله چې د (عمل امام قلبی خاتم بر) ليک هم لری . يحيی د فتوح الحرمين ناظم او دديوان خاوند دی .

عبدالکريم د اخوند در ويزه زوی د خپل پلار پښتو مخزن اسلام تکميل کړی .

۱۶۰۶م ۱۰۱۴ق

د علی بن محمد سلطان هروی مشهور په ملاعلی قاری مشهور فقيه او مؤلف وفات په مکه کې دی

امر د مسعود بك مسگري په لاس وواژه سو، مولانا ابوالبقا نو سوي خرا ساني خطاط د ده معاصر و.

۱۶۱۶ م ۱۰۲۵ ق

ميرزا ارشد برنا بادي هروي شاعر او مولف او خطاط په برنا باد کي وزيريديء.

د نيمروز ملك غياث محمود دى او مير محمد وفات سول.

— ۱۶۱۷ م ۱۰۲۶ ق

مهابت خان دبنگش د صوبى حڪمران مقرر سو او رشيد خان يي كډمكي و. (ربيع الاول).
خان دو ران شاه بيگ خان كابلې دتمهتي صوبدار سو، او په عوض كى قليچ خان د كابل صوبدار سو.

۱۶۱۷ م ۱۰۲۷ ق

د لاور خان كاكړ د كشمير صوبدار مقرر سو.

شاه حسين بن ملك غياث الدين محمد دسيستان دملكانو تاريخ احياء المارك تاليف كىء.

۱۶۱۸ م ۱۰۲۸ ق

د احمداد روښاني او امان الله د مهابت خان زوى دجهانگيري لښكر مشر جنگ او د احمداد ماته.

د نيمروز ملك جلال الدين محمود اصفهان ته ولاړ.

ملايحيى محيى دهرات خطاط او شاعر وفات سو.

۱۶۱۹ م ۱۰۲۹ ق

د جهانگير له خوا خواجه عبد العزيز نقشبندي د بهادر خان اوزبك پر خاى د قندهار صوبدار

اوبا يا خواجه نى كومكى مقرر سو.

۱۶۲۰ م ۱۰۳۰ ق حدود

پير محمد حنيف پلوسى پران مجموعه تاريخ افغانان وكيښ. له مخزن اشغالي او اسرار الافغان او تذكرة ابرارو اشرار شخه اقتباس (ديپنپور موزيم خطى نسخه).

ابراهيم بيتني دنعمت الله هروي پرمخزن افغانى باندې الهاقات زيات كړل.

۱۶۲۱ م ۱۰۳۱ ق

د شاه عباس صفوى لښكر وقندهار ونيوىء او خواجه عبد العزيز دجهانگير حڪمران تسليم سو (جمادى الاولى).

شير خان ترين د پښين مللى مشرو.

۱۶۲۲ م ۱۰۳۲ ق

د شاه عباس صفوى له خوا گنج على خان دقندهار حڪمران سو.

حسين خان په پښتو او فارسى تواريخ اشغان وكيښ.

۱۶۲۳ م ۱۰۳۳ ق

مدار المها م خواجه ابوالحسن د كابل حڪمران او دده زوى احسن الله ظفر خان يي په وكالت دجهانگير له خوا مقرر سول.

د پير سباك د كلې پير معظم شاه په هند كى تواريخ حافظ رحمت خاني د خواجه مليزى د تواريخ افغانه شخه اقتباس او لنډ كىء.

۱۶۲۴ م ۱۰۳۴ ق

شيخ احمد مجد د الف ثانى د مولانا عبدالاحد كابلې نقشبندي زوى ۶۳ كلن په سر هند كى وفات

او بنخ سو (سه شنبه ۲۸ صفر).
مير محمد صلاح او بهى خطاط د شرابى عرفى كليات په هرات كى وكيښ (د هرات د ملا محمد على خطاط نسخه).

مولانا شيرعلې هروى خطاط ژوندى و ۱۶۲۵ م ۱۰۳۵ ق

جهانگير د پښور له خوا كابل ته راغى (يكشنبه ۲۱ شعبان) دى له كابلې ددى كال په آخر كښى هند ته ولاړ.

د احمداد روښاني په مشرى د تيراه د پښتنو او د جهانگير د كابل دحڪمران ظفر خان ترمنځ جنگ او د احمداد وژل او دده پرى كړى سر پهلى ته استول.

تر ده وروسته نى زوى عبدالقادر روښاني پر خاى كښينوست.

۱۶۲۵ م ۱۰۳۵ ق — ۱۰۴۴ ق
عبدالقادر د احمداد روښاني زوى د پښتنو مشرو.

۱۶۲۶ م ۱۰۳۵ ق

د بهاكو خان يوسف زى او د كى.

شهباز خان خټك جنگ په جهانگيره كى امير خليل قلندر هراتى خطاط په حيدر آباد د كن كى وفات سو.
د كابل په جلگه كى دراجپوتانو او كابلينانو جنگ او د ۹۰۰ راجپوتو وژل او ۵۰۰ را جپوت نيول او خرڅول.

يحيى سبز وارى هروى منشى او شاعر په مكه كى وفات سو.

۱۶۲۷ م ۱۰۳۷ ق

د نظام الدين بن عبدالشكو د بلخي حنفى مفسر درياض القدس

او شرح لمعات عراقى د موفات وفات.

۱۶۲۸ م ۱۰۳۷ ق

جهانگير د جلال الدين اكبر زوى په لاهور كى ۶۰ كلن پسله ۲۲ كاله پاچهي وفات سو او د ده زوى شاهزاده خرم د شهاب الدين محمد شاه جهان په نامه په آگره كى پاچا سو (دوشنبه ۷ جمادى الثا نيه ۱۶۲۸ — ۱۶۶۵ م ۱۰۳۷ — ۱۰۷۶ ق
د شاه جهان ين جهانگير ياد شاه د پاچهي دوره.

۱۶۲۸ م ۱۰۳۷ ق

ندر محمد خان د ماورا النهر پاچا او د ده زوى عبدالعزيز باميان ونيوى او په قلمه ضحاك كى خنجر خان محاصره كىء (۱۵ رمضان) وروسته نى درى مياشتى كابل هم كلا بند كىء
خوجى شاه جهان خواجه ابوالحسن مهمند او مها بت خان د ۳۵ روز لښكرو سره كابل ته راواستول (۱۵ ذيقعدة)

۱۶۲۹ م ۱۰۳۸ ق

د شاه جهان لښكر راوړسيد ل او كابل نى د ندر محمد خان له محاصرې شخه خلاص كىء (جمعه ۱۶ محرم) ندر محمد خان دغورى له لارى بلخ ته ولاړ.
د مهابت خان له خوا عوض بيگ د ضحاك د كلا په قلمه دارى مقرر سو.

شير خان ترين د حسن خان زوى د قندهار او هند تر منځ دپښين لار ونيواله او د قندهار د صفوى حڪمران علي مردان خان سره ونښت.

كامران خان سد وزى په قندهار كى خپل كتاب (كليد كامرانى)

و کينيس .

پير عني هروي خطاط د عبدالرحيم غنبرين قلم زوی د سعدي گلستان په ښکلي نښتعلیق د شاه جهان د کتابخانې لپاره وکينيس (۲۴ صفر غره آبان دکابل د خطي نسخو کتابخانه) مخلص الدوله افتخارخان کابلي د احمد بيگ اتکه زوی د جمون فوجدار شو .

۱۶۲۹ م ۱۰۳۹ ق

د کمال الدين پښتون غور څنگ او په يو لم گذر کې د عبدالقادر او کريمداد او محمد زمان روښانيانو په ملگري د دهلي له لښکرو سره جنگ او د پيښور کلابند کول او د سعيد خان صوبدار مقاومت .

۱۶۳۰ م ۱۰۴۰ ق

پير خان د دولت خان زوی چې په (خان جهان لودی) مشهور او د هند لوی اميرو دشاه جهان د لښکرو سره په جنگ کې و واژه سو (دوشنبه غره رجب)

ميرزا خان د نورالدين روښاني زوی د پښتو شاعر په دکن کې و واژه سو .

احمد بيگ اتکه کابلي دشاه جهان له خوا د ملتان فوجدار شو .
دريا خان رو هيله دا و دزی په هند کې ووژل سو .

محمد عالم بن شيخ محمد صالح ندايي سمر قندی د غزني خان لپاره د غزني دمشايخو تاريخ (مرآه الاوليا) وکينيس . (د تاشکند خطي نسخه ۱۰۹۶ ق)

سيد عبدالوهاب د سيد غازي زوی مشهور مجاهد او عالم اومولف

(اخوند پنجو) د پيښور په اکبر پوره کې ۹۶ کلن وفات او ښځ سو (دوشنبه ۲۷ رمضان) دی په ۹۹۰ ق اکبر پوری ته راغلی و او د پښتو کنزالد قايق ئي منظوم کي .

۱۶۳۱ م ۱۰۴۱ ق

خواجه خضر خان د سدو خان زوی د قندهار مشر شو د ده نور وروپه مغدود خان - زعفران خان کامران خان - بهادر خان ورسره ملگري وو .

شير خان ترين له پښينه پرسیوی لشکر کښي وکړه او د صفوی لښکرو مشر عني مردان خان له قندهار پر پښين حمله وکړه او شير خان د ملتان له لاری د شاه جهان در بار ته پناه وروپه (رمضان)

۱۶۳۲ م ۱۰۴۲ ق

رحمان بابا د پښتو صوفي شاعر د پيښور په بهادر کلي کې وزیږیدی دی د عبدالستار مومند زوی و (وفات ئي ۱۱۱۸ ق)

اسد خان د معصوم کابلي زوی د غزني تهانه دار شو .

۱۶۳۴ م ۱۰۴۴ ق

سعيد خان دکابل حکمران عبدالقادر روښاني او الله داد د جلال الدين روښاني زوی ونيول او په هند کې بنديان شول .

۱۶۳۶ م ۱۰۴۶ ق

عبدالقادر د روښاني اجداد زوی په پيښور کې محبوس وفات سو .

۱۶۳۷ م ۱۰۴۷ ق

کريمداد د جلال الدين روښاني زوی په پيښور کې د شاه جهان په حکم و واژه سو . (رمضان)

شاه جهان د کابل حکمران سعيد خان وگو ماره چی د قندهار دنيولو هڅه وکي ، د قندهار حکمران علي مردان خان د ملک مغدود او ملک کامران د سدو خان د زامنو په ملگري د صفویانو اقتدار په قندهار کې ختم کي او دشاه جهان لښکرو قندهار ونيو (۲۳ شوال) او سعيد خان دشاه جهان له خوا دلته حکمران سو (۱۷ ذيقعه)

سياوش د صفوی لښکرو مشر پر قندهار راغي او د سعيد خان سره ئي په سنزري کې جنگ وکي . خومات سو نو اولاي او د قندهار د غربي خوا کلاوی د شاه جهان لښکرو ونيولي (دوشنبه ۲۶ ذيقعه)

۱۶۳۸ م ۱۰۴۸ ق

سعيد خان د شاه جهان لښکر مشر د قندهار مشران ملک مغدود سدوزی او ملک علاول ترين اوحيات ترين د ځان ملگري کړه او ساروان کلائي ونيوله وروسته ئي د زمين داوړ ښار کلابند کي او په ۱۶ صفر ئي له روښن سلطان څخه ونيوی .

سعيد خان په ۲۳ دربيع الثاني کلابست له محراب خانه څخه ونيو او د ربيع الثاني په ۲۱ ورځ ئي له صفی قلې څخه گريش هم ونيو او په دی ډول د قندهار ټوله سيمه د شاه جهان لښکرو لاس ته کړه (۸ جمادی الاولى)

اخوند درويزه ننگر هاري د گدای زوی په پيښور کې مړ او ښځ سو (د پښتو مخزن اسلام او فارسي

تذکره الابرار والاشرار او ارشاد الطالبين مولف)

۱۶۳۹ م ۱۰۴۹ ق

شاه جهان له پيښوره کابل ته راغي (۲۵ محرم) داراشکوه ئي غزني ته واستاوه اوسعيد خان ئي دده هزاره جات دپلنگتوش د غور څنگ مقابلي ته واستاوه اوغه د هزاره مشر مير اسماعيل د ۲۷ تنو مشرانو سره کابل ته راوستل (۲۱ صفر) د قندهار مشران ملک مغدود او د کامران سدوزی په کابل کې شاه جهان ته راغلل او پخپله پاچا له کابله لاهور ته ولاړ (۲۵ ربيع الثاني) قليچ خان د قندهار اوسعيد خان د کابل حکمران سول .

ملک او دل د قندهار قومي مشر او ملک حمزه د سيستان د ملک جلال الدين زوی سره ملگري سول اردهلمند په خانشين کې په ملي غور څنگ لاس پوری کي له خوملک او دل په جنگ کې ووژل سو او حمزه د سيستان قلعه فتح ته ولاړ (شعبان)

اشرف خان هجري د خوشحال خان زوی د پښتو ديوان خاوند شاعر په اکوپه کې وزیږیدی . قاضي تولاک د بلخ قاضي القضاة په بلخ کې وفات شو .

د بنير عبداللطيف عباسي د مولينا بلخي د مثنوی او حديقه سنایي د نسخو مرتب او د لطايف اللغات مولف وفات شو .

۱۶۴۰ م ۱۰۵۰ ق

محمود ابن ولي خيل دائرة المعارف د بحر الا سرفي متاقيب الاخبار

جغت او قليچ خان قندهار ته واستول
سوه (ربيع الاول)
۱۶۴۵ م ۱۰۵۵
محمد طاهر بن قاسم (ابولقا سم)
خپل کتاب عجائب الطببات په بلخ کې
د ندر محمد خان لپاره تا ليف کې ء
(د کابل خطي کتا بخانه اود ازبکستان
اکاديمي علوم)
اصالت خان او علي مردان خان
د ندر محمد خان مقابلي ته له کابل څخه
غوربند ته ولاړل (۲۶ جمادي الاولی)
او په هندو کش او اندراب کې جنگونه
وکړه. نو شا هزاده مراد بخش د ۶۰
زرو لښکرو سره د شمالي افغانستان
دنيو لو لپاره له لاهور څخه کابل ته را
رهي سو.
خوشحال خان خټک د شاه جهان
په لښکرو کې تر اندراب او بدخشان څخه
ولاړ.

۱۶۴۶ م ۱۰۵۶ ق

شاهزاده مراد بخش له پيښور څخه
کابل ته راوړسیدي ء (۹ ربيع الثاني)
او په ۲۱ چاريکار ته ولاړ او دربيع
الثاني بغه ۲۲ پخپله شاه جهان هم
دوهمه ځلې
کابل ته راغي ء.
شاهزاده مراد بخش مراد بخش
شمالي افغانستان تر بلخه پورې
ونيوې (۳ جمادي الثاني) ندر محمد
خان دشير غان په جنگ کې مات او
مړو ته و تښتيدلې ء.
شاهزاده مراد بخش د بلخ تر نيولو
وروسته کابل راغي ء اود شاه جهان
له خوا مددالمهام سعد الله خان
د شمالي ولاياتو حکمران او نور حاکمان

په نامه د ندر محمد خان لپاره په
بلخ کې په فارسي وکيښد دا کتاب
په ۱۰۴۴ ق شرو سوي و (خطي
د شوروي کتابخانه) علي مردان
خان د کشمير حکمران د کابل او
صفدر خان د قندهار او سردار
خان د بنکېس په صوبداري مقرر
شول (شوال)

ملك مغدود خان او کامران د
سدو خان زامن د قندهار مشران
دهلي ته ولاړل.

دمولانا نورالدين هروي خطاط وفات.
خواجه محمد صديق هدايت
بدخشاني نقش بندي صوفي اوشاعر
په دهلي کښې وفات شو (شوال)
حسين شهابي هروي خطاط په هرات
کې ژوندی و.

۱۶۴۰ م ۱۰۵۰ ق حدود

داخوند قاسم شنواري پاپين خپل
د پښتو فوايد الشريعة د مولف د
ژوند وخت.

په همدغه وخت کې با بوخان
د پښتو بل مولف ژوندی و.

خدا داد سلطان (خود کسی)
سدوزي د خضر خان زوی د قندهار
مشرو د د خپلي سيمي ټک له غلجو
سره د جلندک پل سنگي وټاکه ،
بړوب او بوري ئې هم ونيول .

۱۶۴۱ م ۱۰۵۱ ق

د خوشالخان خټک حکمراني په
ختکو کې

- ۱۶۴۲ م ۱۰۵۲ ق

د شاه صفی صفوی سپه سالار
رستم خان مرگي د قندهار نيولوته
وگو مارل سو، خوشاه جهان شهزاده
دارا شکوه او مراد بخش د پرو لښکرو
سره قندهار ته را واستول.

د سعادت خان د خوشحال خان د زوی
ولادت (۶ محرم - ۱۷ اپريل)

۱۶۴۳ م ۱۰۵۳ ق

ملك مغدود سدوزي د قندهار
مشر د کابل ديوان مير يحيي سره په
جنگ کې وواژه سو.

نودي معزول سو او پر خای ئې
مير صمصام الدو له کابل ته مقرر
سو.

خليل بيگ د غوربند او قلعه ضحاک
تهانه دار سو .

بهرام خان د خوشحال خان زوی
د زيريندي (ربيع الاول - جون) .

۱۶۴۴ م ۱۰۵۴ ق

صفدر خان د قندهار صوبدار مړي
سو او پر خای ئې سعيد خان ظفر
جنگ مقرر سو .

راجه جغت د کلات قلعه دار کابل
ته مقرر او پر خای ئې خانه زاد خان
د سعيد خان زوی مقرر سو .

پر دل خان بړيخ دبست او گريش
قلعه دار سو وروسته نو خان زاد
خان د زميندور قلعه دار سو او دده
ورور عبدالله کلات ته مقرر سو.

ندر محمد خان خپل زوی سبحان
قلي د پلنگتو ش پر خای بلخ او
بدخشان ته را واستاوه او پر قندهار
هم د صفويانو د حملې خطرو، نور اجه

او دارا شکوه ئی دکابل په حکمرانی پرېښو.
میر من نازو تو خي دسلطان ملخي
لور دميرويس خان مور دپښتو
شاعره دقلات په توخو کی و زیږیده.
قاضي محمد اسلم هروی مشهور
عالم اود کابل قاضي و فات او په
لاهور کې ښخ سو.
میرک بلخي شاعر (فکری) په
اصفهان کې و فات سو.

۱۶۵۱ م ۱۰۶۲ ق

شاه جهان خپل زوی دارا شکوه
دیو لکو لښکرو او ۵۴ توپو او ۱۷۰
جنگي فیلانو سره دکابل له خوا پر
قندهار را واستاوه او ودریمه پلائی
محراب خان صفوی په قندهار کې
کلابند کړه خو تر (۵) میا شتو
کلا بندی وروسته نا کامه هند ته
ستون سو (ذیقعه) او قندهار
صنویانو ته پا ته سو.

خواجه فاضل بیگ دکابل ا میر
وفات سو، قبر او شنځنه ئی دکابل
په عاشقان او عارفان کی ده.

۱۶۵۲ م ۱۰۶۳ ق

دشیخ رحیمارکستیر کا صاحب
بن ابك صاحب مشهور صوفی او
مرشدوفات ۸۰ کلن جمعه ۲۴ رجب
مساوی ۲۱ جون دی دپېښور د نو
ښاره سره ښخ اردکا کا خیلو نیکه
دی. (ولادت جمعه ۱ رمضان
۹۸۳ ق).

رشید خان بدیع تو نی لطایف
الاخبار یا تاریخ قندهار و کینین،
دتیر کال دکلابندی حال.
(دبر تانیا دعوزیم او اند یا آفیس
خطی نسخی).

وخت کی شاه جهان شلر مه پلاکابل
ته راغی، خو قندهار ئی صفویانو ته
پرېښود اود روژی په میا شت بیر ته
لاهور ته ولاړ، او رنگز یب هم
دقندهار محاصره پرېښو او
لاهور ته ولاړ (ذیقعه).
مولانا نور محمد (محمد یو نس)
د اسیان د کوهستان مجاهد او
مدرس وفات سو.

۱۶۵۰ م ۱۰۶۰ ق

شاهزاده شیر خان د خضر خان
سدوزی زوی دقندهار مرزبان ووده
خپل رقیب حسین معضود خان زوی
ملتان ته و شاپه او ټولو ابدالیو
تر فراه پوری دی په مشری و مانه،
بدال خان با میزی او میر الکوزی
هم دده تا بعان وو.

حاجی عبدالعلی تالقانی منشی او
دانشاء دکتاب مؤلف په هند کی مړ
سو.

شیخ امام الدین محمد عنایت الله
دشیخ کبیر بالا پیر متی زوی
دتاریخ انساب افغانی مؤلف په پېښور
کی مړ او ښخ سو (ولادت ۱ محرم
۱۰۲۰ ق).

۱۶۴۳ م ۱۰۶۱ ق

شاه جهان خپل زوی او رنگز یب
د ۶۰ زرو لښکرو ۴۰ توپو او لسو
جنگي فیلانو سره دملتان له لاری
پر قندهار را واستول (۱ جمادی -
الاولی) او شاه جهان هم پنځمه پلا
کابل ته راغی (۱۶ ربیع الاول)
قندهار دوی میا شته کلابند سو،
خو او رنگز یب نا کامه کابل ته
ولاړ، او شاه جهان هم له کابل په
ناکامی هند ته ستون سو (رمضان).

خان دندر محمد خان زوی پر بلخ
راتی او پخپله ندر محمد خان هم له
ایرانه راغی نو شاه جهان کابل ته
راغی او شهزاده او رنگز یب ئی
دهند کشش شمال ته واستاوه
(سلخ ربیع الاول) دده عبدالعزیز
خان له لښکرو سره سخت جنگونه
وکړه او هغه ناچاره سو چی ور آمو
آمو واورو (۱۸ جمادی الاولی).

شاه جهان د رجب په میاشت کی
له کابل په پېښور ته رهسوی سو او
شهزاده او رنگز یب هم په ۱۴
شعبان له بلخه کابل ته ولاړ.
له بلخه تر میمنی پوری سیمي
ندر محمد خان او دده زوی عبدالعزیز
خان ته پا ته سوی.

الله داد دجلال الدین روښانی زوی
(رشید خان) په دکن کی وفات سو.

۱۶۴۹ م ۱۰۵۹ ق

دولت خان سدوزی دقندهار
کوټوال ته دوهم صفوی شاه عباس
یو دوستی فرمان صادر کړ او
قندهار مشر سو، ده د صفوی
حکمران زمان خان سره جنگونه
وکړل، او آزاد حکمران و، دده په
وخت کی حیات سلطان او لښکر خان
دسلطان خدا داد زمان دشپږ و زرو
ابدالی کورنیو سره ملتان ته ولاړل
شهزاده او رنگز یب دملک حسن
افغان په ملگری راغی او دقندهار په
ښار کی صفوی حکمران محراب خان
کلابند کړه (۱۴ جمادی الاولی) شاه
عباس محراب کوټ ته ۳۰ زره
سپاره واستول او دقندهار په سیمه
کی سخت جنگونه و سوه. په دغه

(رجب) دوی اندخوچ چور کړ او تر
آمو و او بنستل.
دشاه جهان په امر دبا بر شاه
دمر مرو سپین مسجد په خلو ښت
زړه روپی جوړ کړه سو.
دشاه جهان په امر دنملی باغ ودان
سو.

محمد صالح کمبود (محاربة بلخ)
کتاب ددی ښار دکلابندی په شرحه
کې و کینین (دبر تانیا دمو زیم خطی
نسخه)

محمد یوسف دشیخ رحمت الله
انکی زوی منتخب التواریخ وکینین
(دکلیبرج خطی کتابخانه) دشاه جهان
له خوا خواص خان دقندهار په
صوبداری او خواجه عبدالرحمن
دبدخشان بخشی او سعادت خان
دترمد په قلعه داری او سید اسدالله
دزمیندور په حکمرانی او ذوالقدر خان
خان دکابل په قلعه داری مقرر سول
او پخپله پېښور ته لاړ (۲۶ شعبان)

۱۶۴۶ م ۱۰۵۶ ق

الهام داد الله داد روښانی زوی
دهند په ناندیر کې وفات سو.

۱۶۴۸ م ۱۰۵۸ ق

شاه عباس صفوی د (۵۰) زرو
لښکرو سره قندهار تر دوو نیمو
میا شتو کلابندی وروسته و نیو
(۹ صفر) او محراب خان ئی دکلابست
او زمیندور په نیولو وگو ماره او
پخپله بیر ته دهرات له لاری ایران
ته ولاړ.

خکه چی دافغانستان پر شمالی
ولایاتو حملی کیدی او عبدالعزیز

۱۶۵۳ م ۱۰۶۳ ق
عبدالقادر خان خوشحال خان زوی
د پښتو شاعر او مؤلف و ز يې یدی
(۲۵ ذی حجه = نومبر).

موبد شاه په دبستان مذا هب کې
دروښانيانو ښه معلومات وکښل.
توکل بیګ بن لو یګ (تولګ)
بیګ حسینی واقع نو یس په غزنی
کې د شاهنا می منتخب او منشور
کتاب (تاریخ دلکشای شمشیر خانی)
د غزنی د حکمران شمشیر خان
لپاره و کښی.
(د کابل خطي کتابخانه اود بر تش
موزیم خطي نسخه).

۱۹۵۴ م ۱۰۶۴ ق
بنګینو سره د خوشحال خان او
خټکو جنگ.
مبارک خان نیازی د محمد خان زوی
د ننگین د صوبې ته نه دارسو.

۱۶۵۵ م ۱۰۶۶ ق
هادیداد دجلال الدین رو ښا ته
زوی دهند په نا ندير کې وفات سو.

۱۶۵۶ م ۱۰۶۷ ق
بېها در خان افغان د کابل مستقل
صو بدار معزول او پر خای ئی
د شاه جهان له درباره رستم خان مقرر
سو. ددغه کال دلوی اخترد میاشتی
په اومه شاه جهان نا رو غه سو او
او رنگ ز یب پر و لیعهد داراشکوه
غالب سو او ډهلی ئی و نیوی.
دصالح محمد زایر بد خشې شاعر
وفات.

۱۶۵۷ م ۱۰۶۸ ق
شاهزاده او رنگ زیب عالمگیر
محي الدین خیل پلار شاه جهان
و نیوی اود هند پاد شاه سو (غره

ذیقعه) دی د شاه جهان دریم زوی
چی په ۱۵ ذیقعه ۱۰۲۷ ق زوکړی و
۴۰ کلن پر تخت کښیښو ست او خپل
ورور دارا شکوه ئی و وازو.

حیات تر ین دعلی خان تر ین زوی
د کابل حکمران سو.

۱۶۵۸ م ۱۰۶۹ ق
شاه حسین دمغود خان سدوزی
زوی دهند په رنگپور کې مړ سو.
دی دملتان سدوزو ناظمانو شجاع
خان او شریف خان اومظفر خان رکن
الدو له نیکه کپړی.

د او رنگ زیب له خوا په افغانستان
کې دغه ما مورین وو.

مهابت خان د کابل صو بدار.
مغول خان او سعادت خان د کابل
کومکیان
رعایت خان او اسحاق خان د کابل
بخشیان.

میر یعقوب د کابل دیوان.
شمشیر خان د غزنی حاکم.
سعید خان د پښور نو ښا ر
فوجدار.

۱۶۵۹ م ۱۰۷۰ ق حدود
ښالم خان د کرم خان هو تک زوی
دکلات دسیمی مشر و، چی نا ز و
دسلطان ملخی توخی لور ئی وکړه.
ملا شاه بد خشې عالم او صوفی
وفات سو.

۱۶۶۰ م ۱۰۷۱ ق
میرک هروی عالم دداراشکوه معلم
او دیوان حرم په هند کې مړ سو.

۱۶۶۱ م ۱۰۷۲ ق
عبدالکریم (کریمداد) داخو ند
در ویره زوی د پښتو مؤلف و فات
سو.

دوی جنگونه، چی د هزاره په جنگ کې
دوه زره تنه مړه سو (شوال)
خو شحال خان ډهلی په بازار کې
له آسه ولو یدی او پښه ئی ما ته سو
(غره رجب = دسمبر).

توماس هیکس دجان هیکس زوی
انګر یزې گر ز ند وی په کابل
کې مړ او ښخ سو. (۱۱ اکتوبر)

۱۶۶۷ م ۱۰۷۸ ق
ډهلی له خوا حکمران شمشیر
خان اودیوسفزو جنگ په شاه منصور
کې، او د شمشیر ما ته (دمحرم
منع = د جولائی اوایل)

مهابت خان دسید امیر خان پر خای
د کابل صو بدار مقرر سو او هغه
دیوسفزو دایلولو لپاره خوشحال
خان هم له ډهلی څخه ور سره
را وست.

۱۶۶۹ م ۱۰۷۹ ق
مهابت خان دمغو لیه در بار له خوا
د کابل او پښور صو بدار دیوسفزو
په سیمه کې دلنګر کوټ جنگی کلا
جوړه کړه.

علی مکی بن طیفور بسطامي
د شاهنامی دلغاتو شرح و کښله

۱۶۶۸ م ۱۰۷۹ ق حدود
ایمل خان مهمند په خیبر کې
دایمل شاه په نامه سکه ووهله او
محمد امین د کابل صوبدار ئی مات
کړ او خوشحال خان خټک په ګډه
او رنگزیب ته ولاړ مو ل.

۱۶۶۹ م ۱۰۸۰ ق
داور نګزیب دلنکر مشر اغر خان
د کابل دصو بدار فدایی خان په
مرسته په علی مسجد کې د پښتنو
سره و جنگیدی، خو تر خیبر راتیر

۱۶۶۲ م ۱۰۷۳ ق
محمد حسین بن حسین سبز واری
محدث اواخباری زبده الاخبار تألیف
کړه ۱۷ ربیع الاول.

۱۶۶۴ م ۱۰۷۴ ق
سید امیر خان د پښور صو بدار
خوشحال خان بندی کړه (جمادی -
الثانیه = جنوری) او ډهلی ته ئی
بندی واستاوه (رمضان = اپریل)
ضیاء الدین حسین اسلام خان
(والا) تخلص قطفنی خوستی شاعر
اود کشمیر صو بدار په اکبر آباد کې
مړ سو.

۱۶۶۵ م ۱۰۷۵ ق
خوشحال خان له ډهلی څخه
رنتبو رته بندی واستول سو.
خر می بد خشې شاعر اولیکوال
روضة العشاق دسعدی دگلستان
په تقلید و کښی (خطی).

۱۶۶۵ م ۱۰۷۶ ق
خو شحال خان دستار نامه په
پښتو نشر و کښله. (۱۷ ربیع الاول
= ستمبر) داکتاب دده دجهانداری
سیاسی نظریه څرګندوی.

شاه جهان چی ۳۱ کاله دهند او
افغانستان پاچا ؤ، تر اته کاله حبس
ورو ستته ۷۶ کلن په آگره کې مړ
سو (دو شنبه ۲۴ رجب).

۱۶۶۶ م ۱۰۷۷ ق
امیر خان د کابل صو بدار معزول
سو او پر خای ئی محمد امین بخشی
مقرر سو (ذیقعه)

په پکلمې او مهابن کې دباکواوملا
خالاک او سلطان محمود ګلورن په
مشری د پښتنو یوسفزو غور څنګ
اوداټک د فوجدار کمال خان سره

نسو .

خوشحال خان کابل ته راغی .
میا محمد معصوم مجددی
نقشبندی د حضرت شیخ احمد
مجدد زوی په سر هند کې وفات
سو .

محمد صالح هروی خطاط دهرات
دسعدیه مسجد نو شته و کښله .

۱۶۶۹ م ۱۰۸۰ ق حدود

سر مست خان دشیر خان سدوزی
زوی دقندهار مشرؤ .
عبدالحليم دعبده الله زوی دا خوند
درویزه لمسی دپښتو مولف
ژوندی ؤ .

حاجی یاد گار بلخي استاد نستعلیق
لیکونکی ژوندی ؤ .

۱۶۷۰ م ۱۰۸۱ ق

مها بت خان دکابل صوبدار
پېښور ته ولاړ (۱۰ ربیع الآخر =
اگست) .

شهزاده محمد اعظم له کابل
لاهور ته ولاړ او امیر خان دخیل
خان زوی دکابل صوبدار و او افر خان
نی کو مکی سو .

او رنگ زیب دری کاله په حسن
ابدال کې پښتنو په مقابله کې تیر
کړه او پهلې ته ولاړ .
میر محمد شفیع هروی (شفیعا)
مشهور خطاط ، ادیب ، نقاش او مذهب
وفات سو .

۱۶۷۲ م ۱۰۸۳ ق

دایمل خان او خوشحال خان په
مشری دپښتنو غور ځنگ دهنده
دمغولی حکومت پر خلاف .
دخیبر په لنډې خانه او تا تره کې

دمحمد امین خان صوبدار د ۴۰ زرو
لښکرو سره دشنوارو او مومند و
او اپریدو جنگ دایمل خان په
مشری اود مغولو دلښکر تبا هی
(۳ محرم = اونی)

امیر خان دکابل صوبدار او افر
خان فوجی کو مکی دایمل خان سره
په لغمان کې سخت جنگ و کړی .
دایمی خان داورنگزیب نوی
صوبدار پېښور ته راغی او
مستحاب مومندنی مړ کړی . تردی
وروسته دده پر ځای بیامها بت خان
مقرر سو .

۱۶۷۳ م ۱۰۸۴ ق

دخوشحال خان جنگونه له خپل
زوی بهرام خان سره چې دمها بت
خان صوبدار په لمسون جنگیدي .
خوشحال خان له دریا خان
اپریدی اوتا تارخان او شاه بیگ

کوهايي اوملك خواص خان اونورو
پښتنو مشرانو سره دتیراه په راجگل
کې لویه جرگه وکړه او پر نوښار
باندی دحملي کو لو فیصله ئی وکړه .
ددی کال په منځ کې خوشحال
اوتاتار اپریدی د اپریدو او ختکو
په کومک پر نوښار حمله وکړی .
او عالمگیر دپښتنو مقابلې ته
شجاعت خان اومها راجه جسونت
سنگه را ولیږل (۱۷ شعبان) .

ایمل خان مومند او پښتنو
کړ په کې د عالمگیر صوبدار شجاعت
خان اودده په زرو لښکرو ووژل
(۱۸ ذی قعدة = فبروری) .

ددغه کال په آخره میاشت ذی حجه
کې دریا خان او اپریدو دکوها بت

پر کلا حمله وکړه ، خوشیر محمد خان
دکلا ساتندوی دوی و شړل اوتاتار
خان ددریا خان اپریدی ورور په دی
جنگ کې ووژل سو .

۱۶۷۴ م ۱۰۸۵ ق

او رنگ زیب عالمگیر دهند پاچا
دپښتنو د مقابلې اود خوشحال خان
د ماتولو لپاره حسن ابدال ته راغی .
(۱۱ محرم = اپریل) او خوشحال
خان تیراه ته ولاړ (غره ربیع الاول =
جون) وروسته نو دیوسفزو سیمو
ته راغی او عالمگیر پیر محمد افر
خان دپښتنو مقابلې ته مقرر کړی .

شهزاده محمد اکبر اوفدای خان
صوبدار دعا لمگیر له خوا کابل ته
واستول سو (رجب = اکتوبر) دوی
دپښتنو سره ډیر جنگونه وکړل
اوددی کال په آخر کې فدای خان
له کابل پېښور ته راغی .

۱۶۷۵ م ۱۰۸۶ ق

دپښتنو قبایلو دایمل خان او دریا
خان په مشرۍ دعا لمگیر لښکر چې
مکرم خان او شمشیر خان ئی مشران ؤ
په خایخ کې ټوله تیراه کړل ، شمشیر
خان ددریا خان په لاس ووژل سو
اومکرم خان زخمی وتښتیدی .
دخایخ دپښتنو فتح په ربیع الاول =
جون کې وه .

د خایخ ترماني وروسته عالمگیر
بخشی المک سر بلند خان دنوزرو
سپرو سره دپښتنو مقابلې ته
مقرر کړی افر خان ئی دجلال آباد
تهانه دار او هر بزخان ئی جگدک
او الله داد خان یی لنډی کوتل او
خنجر خان ئی بنگښوته ولیږل

(۳۰ ربیع الاول) ددغه کال په
جمادی ۱ آخر کې (ستمبر) پښتنو
هزبرخان په جگدک او عبده الله
خان د عالمگیر منصب دار ئی په
باجوړ کې وواژه .

په دغه کال کې خوشحال خان
داورنگزیب مقابلې ته د پښتنو
قبایلو په تیارولو بخت و ، خو
اورنگزیب نا کام له حسن ابداله
لاهور ته رهی سو (۱۵ شوال ،
دسمبر) تردی وروسته دگڼت په
جنگ کښی شیر محمد خان بنگښ
پر خوشحال خان غالب سو او دی
په جنگ کې زخمی سو (۹ ذی حجه)
نظام خان دخوشحال خان زوی وفات
سو دجمادی الاولی = اگست) دده
ولادت ۴ محرم ۱۰۶۰ ق

۱۶۷۶ م ۱۰۸۷ ق

عالمگیر پاچا خپل زوی محمد
معظم د شاه عالم بهادر په لقب
دپښتنو د مقابلې لپاره کابل ته
راواستاوه او امیر خان ئی دده په
ملگری مقرر کړی . دوی په ۲۵
جمادی الاخری (۲۵ اگست) کابل
ته ورسیدل .

۱۶۷۷ م ۱۰۸۸ ق

اعظم خان کو که (فدای خان
مظفر حسین) دکابل صوبدار مقرر
سو .

په دغه کال سخته وچ کالی وه .

۱۶۷۹ م ۱۰۸۹ ق

خوشحال خان خپله فضل نامه
په پښتو مثنوی منظومه کړی .

۱۶۷۹ م ۱۰۹۰ ق

سلطان ملخي توخي د زابل
حکمران او ددهلي نه خوا په رسميت
پيژندل سوی و .

قاسم خان د پښتو ديوان خاوند
شاعر ژوندی و .

سيد حسين د پير بابا لمسی
د پښتو ديوان خاوند او د جنگنامه
حسين او خلاصة الاسلام ليکونکی
ژوندی و .

۱۶۸۰ م ۱۰۹۱ ق

د کوهاټ په ډوډه کې د خوشحال
او بنگښو جنگ اود بنگښو ماته
(رجب = اگست) دا جنگ د
عالمگير دامورينو په لمسون د
پښتنو په منځ کې اچول سوی و
خوشحال وايي :

چه په نام پښتون غو

خيږي پري خونپري

اور نگ زيب هسي

با چا دی د اسلام

اخوند ملاسيد ابلخي شاعر، خپل

نارسی ديوان په بخارا کې تکميل کړی .

۱۶۸۱ م ۱۰۹۲ ق

مير محمد عیسی همت خان امير
الامراء اود اجمير صوبدار قطغني
شاعر په اجمير کې وفات سو .

۱۶۸۲ م ۱۰۹۳ ق

اشرف خان هجري خوشحال خان
زوی دهند په بيجاپور کې بندی
سو .

۱۶۸۲ م ۱۰۹۴ ق

جلال خان (دلير خان روهيله) داؤد

زی دهند لوی پښتون صو بدار
مسموم او مړ کړ سو .
ملاشر ف الدين سمر قندی تاريخ
راقم يا تاريخ کثيره وکښی ، چي د
افغانستان دشمالی خواو احوال هم
تری .

عبدالرحمن چشتي دمراة مسعودی
مؤلف په هند کې وفات سو . دا
کتاب د سالار مسعود غزنوی د ژوند
احوال دی .

۱۶۸۳ م ۱۰۹۵ ق

ددی کال په محرمه میاشت کې
د خوشحال ماتې شروسوی (دسمبر)
او امير خان د عالمگير صوبدار په
پښتنو کې نفاق و اچاوه . اود ریاخان
چي په جنگ کې زخمی سوی و خپلو
ملگرو خوست ته یووی او هلته مړ
سو .

فقير الله سيف خان خوستی

(تخاری) دکشمير صوبدار چي یو

کشف الايات او بل کتاب ئی دهند پر

راگ او موسیقي باندی کښلی وو

وفات سو (۲۵ رمضان) .

۱۶۸۴ م ۱۰۹۵ ق

د خوشحال خان د پښتو اشعارو
ديوان ۴۰ زرو بيتو ته ورسیدی چي
په آخر کې ۴۵ زره بيته سوه .

۱۶۸۵ م ۱۰۹۷ ق

په دغه کال د پيښور په سيمو کې
وچ کالی او کاختی او وباوه .

۱۶۸۶ م ۱۰۹۸ ق

شيخ محمد امين بدخشی عالم او
زاهد د قطرات در- اورساله ضروريه
مؤلف په کشمير کې ۷۰ کلن وفات

سو (۱۱ رمضان) .

سکندر خان د خوشحال خان خټک
زوی چي د پښتو شعر ديوان هم لری
دمهر او مشتری قصه په پښتونظم
کړه (۹۸۵ ق حدود) .

۱۶۸۹ م ۱۱۰۰ ق

خوشحال خان د پريدو په ډنبره
کښی ۷۸ کلن وفات او په اکوړه کې
بښخ سو (جمعه ۲۸ ربيع الثاني ۲۰
فروری - حوت) دی جنگی مشر او
د پښتنو لوی شاعر او ليکوال دی .

حاجی عادل د سلطان ملخي توخي

زوی دکلات د شاوخوا حکمران و .

تاش محمد قندوزی حجة الاورنگ

شاهيه تالیف کړی (د کابل ارگ

کتابخانه) حافظ نظام مومند دلیلی

مجنون قصه په پښتو نظم کړه .

د محمو د بن علی میمنه دی

خراسانی امامی عالم د اشراف

العقائد -

حدائق الاحباب - حياة القلوب

دمؤلف وفات .

۱۶۸۹ م ۱۱۰۰ ق حدود

الله یار بن حاجی محمد یار

بلخي ، خپل دوه کتابونه او صاف

نامه عالمگیری او اعظم نامه په هند

کښی وکښل .

قاضی عبدا لکر یم راجن غزنوی

دملتان په امير پور کښی انیس

الشعراء دملتان دوالی احمد خان

بن پير خان په نامه دشعر اوو

پراصطلاحاتو باندی تالیف کړی .

اخوند میاداد محمد زی داشنغر

او سیدونکی دشيوخ رحیمکار مرید

او د پښتو شاعر د ژوند وخت .

نازو د سلطان ملخي توخي لور

د حاجی میرویس خان مور د پښتو
شاعره ژوندی وه .

۱۶۹۰ م ۱۱۰۲ ق

آغر خان د کابل فوجدار له کابله

پيښور ته تی په لار دی پښتنو

مړ کړی او خپل انتقام ئی ځنی

واخیست .

امير الا مرا شیر علی خان لودی

دمراة الخيال تذکره په هند کې

وکښله .

۱۶۹۳ م ۱۱۰۵ ق

شیر خان سدوزی په کورک کې

دصفویانو لښکر پوپنا کړل ، دی

دقندهار د پښتنو مشرو .

۱۶۹۴ م ۱۱۰۶ ق

اشرف خان خټک (هجری)

د پښتو شاعر د خوشحال خان خټک

زوی په بیجا پور کې تر ۱۴ کالو

قید وروسته پردیس وفات سو .

۱۶۹۵ م ۱۱۰۷ ق

مصطفی خان خښی د محمد سعید

زوی افغانی عالم او لښکری مشر

دامارات الکلم په نامه یو کشف

الایات په هند کې تالیف کړی .

۱۶۹۷ م ۱۱۰۷ ق

شيخ محمد ضیا او شيخ نیاز خرقه

شریفه له بخارا او بلخه د جوزجان

فیض آباد ته راوړه (یکشنبہ ۲۴

محرم) چي اوس په قندهار کې ده .

۱۶۹۸ م ۱۱۱۰ ق

خواجه محمد بنگښ د پښتو ديوان

خاوند شاعر ژوندی و .

محمد بدیع بن میرزا بد خشی

دروضة الانساب تاريخ وکښی .

امير خان هجري چي د پښتو شعر دوه ديوانه لري د پېښور په سيمو کې ژوندی و (دانه يا آفس خطي نسخې)

۱۶۹۹ م ۱۱۱۱ ق

قاضي مير محمد زاهد هروړي دقاضي محمد اسلم زوی مشهور عالم او مولف دزوايد ثلاثه مؤلف اوعسکري محتسب اود کابل وقايع نگار وفات اوپه کابل کې ښخ سو.

۱۷۰۰ م ۱۱۱۲ ق

مصطفی محمد د نور محمد زوی دکريمداد لمسی داخوند درويزه پرمخزن اسلام باندي په پښتو الحاقات زيات کړل .

عبدالقادر خان خټک پښتو يوسف وزليخا نظم کړه (خلور زره بيته)

۱۷۰۲ م ۱۱۱۴ ق

دپښتنو مشر پردل خان له خوسته پرکابل راغی ،خودشهزاده محمد معظم لښکرو دی مړ کي .

ميرزا محمد ارشد د خواجه علي اکبر بر نابادي هروړی زوی ،شاعر او منشي او خطاط او مورخ په برناباد کې وفات سو (ولادت ۱۰۲۵ ق)

شاه حسين هوتک دميرويس خان زوی دکلات په سوړی کې وزیږيدی .

۱۷۰۳ م ۱۱۱۵ ق

دولت خان سدوزی دسر مست خان زوی دقندهار مرزبان او دده زوی نظر محمد خان په ښار صفا کې دقندهار بيگلر بيگی گر گين

۱۷۰۷ - ۱۷۱۲ م

۱۱۱۹ - ۱۱۲۴ ق

دمعظم شاه بن عالمگير د پاچهي دوره .

۱۷۰۸ م ۱۱۲۰ ق

گوهر خان د خوشحال خان زوی خپل کتاب قلب السير په پښتو دافضل خان بن اشرف خان بن خوشحال خان په نامه تا ليف کي داد سير نبوی يوه مجموعه ده (دپيښور هوزيم خطي نسخه)

۱۷۰۸ م ۱۱۲۰ ق حدود

ملا نور محمد غلجي دملايارمحمد کندهاري زوی په پنجوايي کې خپل پښتو کتاب نافع المسلمين داخوند درويزه په ډول وکښ (د پښتو ټولنی خطي نسخه)

مهري هروړی شاعره په هند کې ژوندی وه .

ملا محمد علي هروړی خطاط د سلطان حسين صفوی لپاره دمير خواند دروضه الصفا يو ټوک وکښ (دکابل خطي کتابخانه)

۱۷۰۹ م ۱۱۲۱ ق

محمد خان بلوخ د هرات صفوی حکمران دقندهار ميرويس خان ته په سفارت راغی ،

۱۷۱۰ م ۱۱۲۲ ق

دهرات له خوا صفوی لښکرو پر قندهار حمله وکړه او ميرويس خان مات کړل اووئي شړل .

۱۷۱۱ م ۱۱۲۳ ق

(۲۵) زره تنو صفوی لښکرو دخسرو خان گرجي په مشرۍ

شاعر په پيښور کې ژوندی و. صدر خان خټک د خوشحال خان زوی ددلی اوشمې قصه په پښتو مشري نظم کړه .

په همدغه کال ده دآدم خان اودر خانۍ قصه پښتو کړه .

عبدالرحمن مومند د پښتو صوفي شاعر وفات او دپيښور جنوبۍ خوانه په هزار خانۍ کې ښخ سو. خير الله عارف لاهوري مسعود

نامه د سلطان مسعود غزنوي پر احوال باندي په فارسي نظم کړه.

عبدالرسول د سيد علي زوی دملک فتح خان په غوښت خپل کتاب مجمع اللغات والاسماء وکښ (دکابل ارگ کتا بخانه)

۱۷۰۷ م ۱۱۱۹ ق

حاجي ميرويس خان دقندهار دمانجي په دوهمه لوجرگه کې داستقلال اعلان وکي ، اودصفويانو بيگلر بيگی گرگين خان ئي وواژه (۲۹ ذی قعدة) په قندهار کې ملي حکومت جوړ سو .

۱۷۰۷ - ۱۷۱۵ م

۱۱۱۹ - ۱۱۲۷ ق

د حاجي ميرويس خان د ښالم خان زوی ملي رياست په قندهار کې

۱۷۰۷ م ۱۱۱۹ ق

شهزاده معظم بهادر شاه چي دپلاز د مرگ پروخت په کابل کې و، له دی ښاره ولاړ ، اوپه لاهور کې پاچا سو (دمحرم سلخ) ده خپل ورور محمد اعظم ددهولپور په جنگ کې مړ کي ء.

خان گرجي په يوه شبخون کښی ووژل .

بای خان دحاجي عادل توخي زوی دزابل حکمران و .

دسيد حسن بن عبدالله بن سيد محمود پيښوري قادري مرشد وفات په پيښور کې .

غلام محمد د شیر خان موگاخیل زوی داشنغر ددواوی او سيدو نکي معراجنامه په پښتو نظم کړه دسيد الملوك دقصی ناظم همدی .

۱۷۰۴ م ۱۱۱۶ ق حدود

رستم خان دخپل پلار دولت خان سدوزی پر ځای دسرور خان بامیزی او کټه خان الکو زی په مرسته د قندهار مشر سو . دده کشر ورور زمان خان په کرمان کې دصفو يانو سره يرغمل و، او ده دبلوڅو په لاس صفوی لښکر دقندهار جنوب ته تباہ کړل .

۱۷۰۵ م ۱۱۱۷ ق

حاجي ميرويس خان دقندهار په کوکران کې لو مړی لو جرگه وکړه او دصفوی پاچا پر خلاف دآزادي غورځنگ شرو سو .

محمد صلاح سپاه گردی بلخي، سبحان قلی نامه وکښله .

۱۷۰۶ م ۱۱۱۸ ق

اورنگ زیب عالمگير تر ۵۰ کلو پاچهي وروسته نيوی کلن دهندپه احمد نگر کې مړ سو (جمعه ۲۸ ذيقعدة) دده زوی شهزاده محمد اعظم په احمد نگر کې پاچا سو (۱۰ ذی حجه) بابا سعيد دپښتو

ددلا رام په جنگ کې اسدا لله
خان سدوزي د شاه محمود هوتک په
مقابل کې ووژل سو. او د هرات
حکومت زمان خان د دولت خان
سدوزي زوی ته وسپارل سو.

۱۷۱۹ م ۱۱۳۲ ق حدود

محمد فاضل بربخ د قندهار په
ښور اوک کې دروښه ربا نې کتاب
وکيښ.

۱۷۲۰ م ۱۱۳۳ ق

زمان خان سدوزي د هرات ملي مشر،
صفوي حکمران صفی قلی خان په
کافر کلا کې مات کړ او جعفر
خان صفوي بيگلر بيگي نې وواژه.
مير زاعبد القادر بيدل (متولد
۱۰۵۴ ق) په شاه جهان آباد کې
وفات او ښخ سو.

۱۷۲۰ م ۱۱۳۳ ق حدود

محمد حافظ د محمد اکبر بارکزي
زوی په قندهار کې د تحفه و اعظ
پښتو کتاب وکيښ.

۱۷۲۱ م ۱۱۳۴ ق

شاه محمود هوتک ته قندهاره
پر کرمان ورغی او دهغه ځای د حاکم
لطف علی خان سره نې روغه وکړه.
وروسته بيا پراصفهان ورغی او
د صفويانو پايتخت ته محاصره کړه.
شاه حسين هوتک د ميرويس خان
زوی په قندهار کې پاچا و.

۱۷۲۲ م ۱۱۳۵ ق

د گناباد په جنگ کې د شاه محمود
هوتک لښکرو صفويان مات کړل.
(۸ مارچ).

شاه محمود هوتک اصفهان تر ۸
مياشتې کلاندي وروسته ونیوی او

حکمران باندی ورغلل، او هرات ته
له جعفر خان څخه ونیوی (۲۶
رمضان)

بابو جان بابي داته غر اوسيدونکي
د کرم خان زوی دشپا او گلان قصه
په قندهار کې په پښتو نظم کړه.

دمحمد حسن بن محمد خراسا نې
کيمياوی پوهاند د شرح المفتاح فی
الصناعة او شرح شذ و ر الذ هب
مؤلف وفات.

۱۷۱۷ م ۱۱۳۰ ق

ټول هرات او غوريان او کوسان
او مرغاب او بادغيس او غور د هرات
د سدوزي تر ملي حکومت لاندې
راغلل.

په قندهار کې د هو تکوشا هی وه.
محمد شاه دخجسته اختر زوی
په دهلي کې پاچا سو (ذيقعه)

محمد حسن د ملا يحيي زوی هرو ي
خطاط وفات سو.

دمحمد يونس خيبري د پښتو
ديوان خاوند شاعر د ژوند وخت.

۱۷۱۷ م ۱۱۳۰ ق حدود

ملا پير محمد هوتک د ملا سرور
اخوند کند هاري زوی (پير افغان)
خپل کتاب افضل الطرايق په پښتو
مثنوي نظم کې او بل کتاب القرايض
فی ردالروافض نې وکيښ.

۱۷۱۸ م ۱۱۳۱ ق

فرخ سيرد عظيم الشان زوی د دهلي
پاچا ووژل سو او رفيع الدرجات
د رفيع الشان زوی مې سو او رفيع
الدوله ورور نې پر ځای ودرید.

۱۷۱۹ م ۱۱۳۲ ق

۱۷۱۵ م ۱۱۲۷ ق

حاجي ميرويس خان د قندهار ملي
مشر تر ۸ کالو مشر تابه وروسته
وفات او په کو کران کې ښخ سو.
(۲۸ ذی حجه) دده ورور عبدالعزيز
نې پر ځای کښينو ست.

۱۷۱۵-۱۷۱۶ م

۱۱۲۷-۱۱۲۹ ق

د عبدالعزيز د بنده خان زوی
اقتدار په قندهار کې.

۱۷۱۵ م ۱۱۲۷ ق

مهين د پښتو شاعر خپل کتاب
تذکره الابرار د عظمت داود زی په
غو ښت منظوم کړه. د پښتو غزل
هم آری.

۱۷۱۶ م ۱۱۲۸ ق

صدر دوران امير الامرا بهادر خان
د قندهار د شاه حسين هوتک د دربار
سپه سالار او د پښتو شاعر د ژوند
وخت.

۱۷۱۶ م ۱۱۲۹ ق

د عبدالعزيز خان د ميرويس خان
ورور د قندهار د نارنج له ماڼۍ څخه
راولويد او مې سو، يا خلکو وواژه
(مارچ) او پر ځای نې شاه محمود د
ميرويس ۱۸ کلن زوی پاچا کړه.

۱۷۱۶-۱۷۲۴ م ۱۱۲۹-۱۱۳۷ ق

شاه محمود د ميرويس خان زوی
له قندهاره تر اصفهان نه پاچا و.

۱۷۱۶ م ۱۱۲۹ ق

په هرات کې د سدوزي او ابداليو ملي
حکومت جوړ سو.

عبدالله خان بن حیات سلطان
سدوزي او دده زوی اسدالله خان په
هرات کې پر عبا سقلی شاملو صفوي

قندهار محاصره کده، مکر د ميرويس
خان ۱۶ زرو لښکرو دوی ټول
ووژل او خپله آزادي ته وساتله.
(۲۸ رمضان)

حیات سلطان د حداد د سلطان
سدوزي زوی د هرات مشر و.

معزالدين جهاندار شاه د بهادر
شاه زوی په دهلي کې پاچا سو.

۱۷۱۲ م ۱۱۲۴ ق

معظم بهادر شاه تر (۵) کالو
داچې وروسته په دهلي کې مې
سو (محرم) عبدالقادر خان خټک
د سعدي گلستان په پښتو ترجمه
کړه او نوم نې گلدسته پر کښينو
(۲۴) رمضان

۱۷۱۳ م ۱۱۲۵ ق

حاجي ميرويس خان خپل ورور
حاجي امکو دهلي در بار ته
واستاوه او دهلي تیموری دولت
د قندهار ملي حکومت د حاجي
ميرويس خان په مشرۍ پر
رسمیت وپيژانده.

۱۷۱۳ م ۱۱۲۵ ق حدود

ميرمن مسري د قاضي احمد گل
خټک لور ژوندی وه چې د پښتو
فالنامه نې نظم کړه.

۱۷۱۴ م ۱۱۲۶ ق

رستم خان صفوي حکمران پير
لښکر پر قندهار راوستل، خو
ميرويس خان دوی بيا وشړل.

محمد مظفر د ملا اسماعيل زوی
د افضل خان خټک په غوښتنه داعثم
کوفي تاريخ له فارسي څخه په
پښتو ترجمه کړه (د پيښور د فتح
محمد خټک قلمي نسخه)

دايران پاچا سو، دصفويانو سلطنت
نی ختم کړه (۱۵ محرم) شاه حسين
صفوي د ايران تاج، شاه محمود ته
وړاندی کړه (اکتوبر) زمان خان
سدوزی د هرات ملي مشر وفات سو
او پرځای ئی محمد خان د عبدالله خان
زوی کښینو ست. احمد خان ابدالی
د زمان خان سدوزی زوی د زر غونۍ له
نسله په هرات یا ملتان کی وزیږیدی .
۱۷۲۲-۱۷۳۷ م ۱۱۳۵-۱۱۵۰ ق
شاه حسين دمير ويس خان زوی
دکندهار پاچا و .

۱۷۲۳ م ۱۱۳۶ ق

محمد خان سدوزی له هراته ولاړ:
او مشه د ئی خلور میاشتی کلا بند
کړه مگر ذوالفقار خان د زمان خان
مشر زوی له ښو راوکه راغی اود
هرات ملي مشر سو (تر ۱۱۴۴ ق
پوری).

داؤد خان هوتک د قادرخان زوی
د پښتو شاعر دکندهار په کوکرا ن
کی وفات سو.

ریښی خان مومند د غیاث خان زوی
له کندهاره د شاه محمود هوتک سره
اصفهان ته ولاړ، چی بیرته راغی په
پښتو ئی محمود نامه نظم کړه . د
پښتو شعر دیوان ئی هم در لود.

استاد العلماء یار محمد هوتک
د شاه حسين هوتک د دربار ملا د
مسایل ارکان خمسه کتاب وکښی .

۱۷۲۵ م ۱۱۳۷ ق

شاه محمود هوتک په اصفهان
کی ۲۷ کلن تر اتو کلو پاچهي
وروسته ووژل سو. (۱۲ شعبان)

او دده پرځای شاه اشرف د عبدالعزیز
زوی دمير ويس وراره په اصفهان

کی پاچاسو.

۱۷۲۵-۱۷۲۹ م ۱۱۳۷-۱۱۴۲ ق
شاه اشرف د عبدالعزیز هوتک
زوی د ايران شهنشاہ و.

۱۷۲۵ م ۱۱۳۷ ق

عبدالحمید ماشو خیل د شاه گدای
قصه په پښتو مثنوی منظوم کړه
(۱۲۰۰) بیته.

میر من زینب د حاجی میر ويس
خان لور په کندهار کی ژوندی وه،
او په پښتو ئی دخیل ورور شاه
محمود ویر نه وویل .

۱۷۲۵ م ۱۱۳۷ ق حدود

دهو تکو د سلطنت په وخت کی د
ايران اداري تشکیلات او مالیات
یوه نامعلوم مولف د تذکرة الملوك
په کتاب کی د شاه اشرف هوتک په
نامه سره را ټول کړل (دمینار سکی
طبع لندن ۱۹۴۳ م)

۱۷۲۵ م ۱۱۳۸ ق

د هرات ملي جرگی باختر ز او
بذغیس ذوالفقار خان او فراه ئی
رحمان خان د عبدالله خان زوی او
هرات ئی الله یار خان د عبدالله خان
زوی ته وسپارل (تر ۱۱۴۴ ق پوری)

۱۷۲۶ م ۱۱۳۹ ق

احمد پاشا د بغداد والی پرايران
لښکر راوستل، خو شاه اشرف
هوتک دوی مات کړل.

شاه اشرف هوتک په اصفهان کی
جامع مسجد جوړ کړ چی د ملا زعفران
او یعقوب خان افغان نو شته د محمد
علی مولوی په خط لری.

۱۷۲۷ م ۱۱۴۰ ق

شاه اشرف هوتک عثمانی لښکر
وشرل، اوله عثمانی دولت سره ئی

روغه وکړه.

شاه اشرف هوتک افغان په
اصفهان کی سکه ووهله. (د اصفهان
موزیم) شاه حسين هوتک د کند هار
پاچا له هرات او فراه څخه تر غزنی
او گومل اوږد پړه اسماعیل خان او
ملتان او دره بولان پوری پاچهي کوله.
ناصر خان د کابل او پېښور او
باقرخان د غزنی حکمرانان و.

۱۷۲۷ م ۱۱۴۰ ق حدود

میا عبدالحکیم کاکړی نقشبندي
عارف په کند هار کی خپله (مقا له)
وکښله، چی په هند کی چاپ سوی
هم ده.

نصر الدین خان اندې د غزنی
اوسیدونکی په کند هار کی د نصر
به تخلص خیل پښتو دیوان د شاه
حسین هوتک په دربار کی تر تیب
کړه.

۱۷۲۸ م ۱۱۴۱ ق

الله یار خان سدوزی په تور بت
جام او کافر کلاکی د نادر شاه افشار
سره جنگونه وکړل او د نادر پښه
زخمی سوه او بیرته مشهد ته ولاړ .
محمد هوتک د داود خان زوی د
شاه حسين هوتک د دربار منشی
په کندهار کی (پته خزانه) تالیف
کړه . دده بل تالیف خلاصة الفصاحة
دی.

محمد عادل پریخ د محمد فاضل
زوی د کند هار په ښور اوک کی
محاسن الصلوة په پښتو نظم کړه
۱۷۲۸ م ۱۱۴۲ ق

د هرات د ملیونو مشر توب
ذوالفقار خان ته وسپارل سو . (۳)
(شوال)

۱۷۲۹ م ۱۱۴۲ ق

د خلیفه سلطان احمد خان ثا لث
له خوا راشد پاشا اصفهان ته د شاه
اشرف هوتک دربار ته د سفیر په
نوبه راغی اود شاه اشرف له خوا
هم محمد علی خان بلوخ استا ښول
ته سفیر ولیږل سو، اود افغان او
ترک روابط قائم سول.

۱۷۲۹ م ۱۱۴۲ ق

شاه اشرف هوتک تر ۵ کالو
۷ میاشتو سلطنت وروسته د نادر
افشار له خوا مات سو اود ښور اوک
په ژپ غره کی د ابراهیم بلوخ په
لاس ووژل سو. (ذی حجه ۲۹ نومبر)
یر ایران د پښتو سلطنت هم ختم
سو.

۱۷۳۰ م ۱۱۴۳ ق

ذوالفقار خان د هرات ملي مشر
داتو زرو لښکرو سره مشهد کلابند
کړه (۱۳ محرم)

۱۷۳۱ م ۱۱۴۴ ق

الله یار خان له مرو چا ق څخه
راغی او د هرات د دفاع کار ئی په
لاس کی ونیو (۱۸ صفر) ذوالفقار
خان دخیل کشر ورور احمد خان
سره کندهار ته ولاړل.

هرات تر یوه کال محاصره
وروسته نادر افشار ونیو (۱۸ رمضان)
اود هرات دابد لیانو د مشرۍ وخت
ختم سو .

۱۷۳۲ م ۱۱۴۵ ق

محمد فہیم د کاکا صاحب لمسی
پښتو نور نامه په لنډ بحر منظومه
کړه.

۱۷۳۳ م ۱۱۴۶ ق

میا عبدالحکیم کاکړی عارف د شاه

حسين هوتک په حکم له کند هاره وپوست سو.

۱۷۳۴م ۱۱۴۷ق حدود

ملا زعفران تره کې دکندهار د شاه حسين ددر بار طبيب اورياضي دان او شاعر دگلسته زعفراني کتاب په طب کې وکښ.

۱۷۳۵م ۱۱۴۸ق

نا در شاه د امام قلی افشار زوی دایران پاچا سو. ملايونس توخي د قندهار د شاه حسين د دربار مدرس د جامع فرايض کتاب وکښ.

عبدالحميد ماشو خيل درکن الدین محمد بخاری شرعة الاسلام په ۱۵۰۰۰ بيته په پښتو مثنوی نظم کړ (۲۶ شوال).

۱۷۳۶ م ۱۱۴۹ ق

نادر افشار دسيستان او هلمند له خوا راغی او شاه حسين هوتک ئی په قندهار کې کلا بند کړ (دذی قعدی اوائل).

۱۷۳۷ م ۱۱۵۰ ق

نادر افشار قندهار تر يوه کال کلاندي وروسته له شاه حسين هوتک څخه ونيوی (دذی حجي اوائل) او هوتکو پاچهي تر (۳۰) کالو وروسته په قندهار کې ختمه سوه. نادر شاه افشار دقندهار نادر آباد بنا کړ او دلته ئی سکه وهله. سيدال خان دابدال خان ناصر زوی افغاني لوی سپه سالار او دایران دجگړو فاتح او دپښتو شاعر په کلات کې دنادر شاه افشار په لاس کښيوت او وړوند کړ سو.

شاه عالم دعلی خان زوی دسلطان ملخي توخي وراره د زابل او کلات حکمران و.

تاج خان افغان (ممنون شاعر) په هند کې مړ سو.

دمسری خان مزداني پښتو شاعر دژوند وخت. دی داشعارو دیوان لری.

عبدالحميد ماشو خيل دپښتولوی شاعر دپيښور په ماشو خيلو کې وفات او پښخ سو (ولادت ئی د ۱۱۰۰ (حدود) دپښتو دیوان خاوند او دنيرنگ عشق پښتو مترجم.

سعادت خان د پښتو مثنوی کیمیاي سعادت منظوم کړ.

عبدالرحيم هوتک قندهاري شاعر له قندهاره فرار سو او د خراسان په ورامين او بخارا کې اوسیدی. دپښتو دیوان لری.

قلند راپړیدی د پښتو دیوان خاوند په خيبر کې اوسیدی.

۱۷۳۸ م ۱۱۵۱ ق

دنادر افشار له خوا عبدالغني خان الکوزی د هرات مشر سو، پير محمد خان هروی دبلوچ حاکم او حاجی اسماعيل الکوزی داسفزار او اشرف خان غلجي دکلات حاکمان سول. نور محمد خان علی زی (مير افغان) د ۴۰ زرو پښتنو لښکرو مشر سو، او ذوالفقار خان او احمد خان ته په ما زند را ن کې جا گیر ورکړه سو.

شاه حسين هوتک مازندران ته نفی سو او هلته په زهرو ووژل سو (۱۰ شعبان) دده پاچهي په

قندهار کې ۱۵ کاله وه. نا در شاه دقندهار ښار وران کړ.

نا در افشار غز نی و نیو او د کابل دناصر خان او شر زه خان سره ئی جنگ ونښلاوه، رحيم داد خان د کابل کوټوال ئی کلاندي کړ، څوچي دا ښار ئی ونيو بير ته ئی ناصر خان ته وسپاره او ترهندوکش او باميانه سيمي ئی فتح کړی.

۱۷۳۹ م ۱۱۵۲ ق

نادر افشار دپيښور له لاری پر لاهور او ډهلي حمله و کړ ۱۰۰ و هندوستان ئی ونيوی، د ۷۵۸ مليونو پونډو ثروته سره بيرته کابل ته راغی، او تربنگش او ډيرو پوري ئی ونيول او حدرة بولان له خوا قندهار او هرات ته ولاړ.

سيد جعفر روهی تدقيق التحفيق وکښ.

مجهر بن عيسى داود (اشرف العنوان في معرفة انساب افغان) وکښ دپښتو دملافيروز کتابخانه

۱۷۴۰ م ۱۱۵۳ ق

نادر شاه افشار دخپلو فتوحاتو جشن په مشهد کې جوړ کړ، دده مملکت له سنده تر فراهه اوله سيحونه تر بلوچو پوري رسیدی. میان عبدالحکيم بن سکندر شاه سنتيا کاکړ دقندهار د سيمي نقشبندي مشهور پير او دحسن الايمان مولف وفات او په تهل چو ټپالي کې پښخ سو (ولادت ئی ۱۰۷۰ق)

۱۷۴۱ م ۱۱۵۴ ق

نادر شاه افشار احمد خان

ابدالی له مازندرانه را وغوښتل او دخپلو همکاريو ابدالیانو په مشر تو ب ئی وگو ماره.

۱۷۴۲ م ۱۱۵۵ ق

خوشحال خان توخي د علی خان زوی دکلات حکمران و.

حافظ عبدالکبير در در مجالس او مناجات او معجزاتو ناظم خيل در مجالس په پښتو نظم کړ.

۱۷۴۵ م ۱۱۵۸ ق

محمد اکرم هروی خطاط د هرات دسعدیه مدرسي نوشته وکښله.

۱۷۴۷ م ۱۱۶۰ ق

نادر شاه افشار دخپو شان په فتح آباد کې دخپلو در باريانو له خوا ووژل سو (ديکشنبي شپه ۱۱ جمادی الاخری) احمد خان ابدالی او نور پښتانه د هرات له لاری له مشهده قندهار ته راغلل

(رجب) د قندهار په شير سرخ کې دپښتنو لو جرگه جوړه سوه او په نهمه ورځ ئی احمد خان سدوزی دزمان خان زوی ۲۵ کلن ځوان په افغاني سلطنت د احمد شاه دراني په نامه انتخاب کړ او دغښو وږي ئی دده په پگړۍ کې وټوبه (شو ۱۱۶۰ق اکتوبر).

تيمور شاه په مشهد کښی وزيریدی.

۱۷۴۷-۱۷۷۲م ۱۱۶۰-۱۱۸۶ ق

داحمد شاه بابا ابدالی دزمان خان سدوزی دسلطنت دوره چې پایتخت ئی قند هار و.

محمد علي حزين ايراني شاعر
«متولد ۱۱۰۳ ق متوفى ۱۱۸۰ ق»
په تذکرة الاحوال کې د پښتنو
په لاس د ايران او اصفهان دنيولو
احوال په هند کې وکښېښ.
کامگارڅنگ دپښتو شاعر وفات
سو.

۱۷۵۲م ۱۱۶۶ق

سر دار خان جهان پو پلزي د
احمد شاه په امر دکابل کلا ترميم
کړه اولس در وازي ئي ورکړي.
سيد فتح علي حسيني گرديزي
دسيد عوض خان زوي مورخ اوشاعر
او مولف په هند کې تذکره ريخته
گويان وکښله (دده وفات ۱۲۲۴ق)

۱۷۵۳م ۱۱۶۷ق

احمد شاه سند ته ولاړ اوبيا ئي
مشهد محاصره کړه او نورمحمدخان
افغان ئي دشاخرمير زا نايب وټاکه
اوټول خراسان ئي په هرات پورې
ونښلاوه.

ميرمنو دلاهور حاکم مې سو او
احمد شاه دده زوي مير مومن ته لاهور
وسپاره.

په ۴ دمحرم ۱۱۶۷ ق احمد شاه
سند ته ورسيدی او دبنکار پور
ولايت ئي په قندهار پورې وټاړه او
محمد مراد ياب خان دنور محمدزوي
بي دسر بلند خان په لقب دسند
پرتخت کښيناوه.

ملا محمد غوث دا خوند تر کمان
بن تاج خان زوي چي له کندهاره
پيښور ته تللی و داحمد شاه له خوا
دپيښور لوي قاضي سو ده دمنطقو
پر مير زا باندې حاشيه کښلې اود
احمد شاه بابا عر فاني خبري ئي د

دشاه حسين کړوسې د ملتان
دپښتنو مشر مې سو .
ميا محمدعمر بن ابراهيم دپيښور
دڅوکنو اوسيدونکي خپل شمایل
نبوي په پښتو منظوم کړه .
۱۷۵۰م ۱۱۶۴ق

احمد شاه قلات ونيو اوميړ
نصير خان بلوخ ته ئي وسپاره .
دهراته پر نشا پور حمله او نيول او
عباسقلي خان ته سپارل .
وزير شاه ولي خان مرو - ميمنه
اندخود - تربد خشانه ونيول .
شاخرخ د نادر شاه افشارلمسي
په مشهد کې داحمد شاه په نامه
سکه ووهله :

يافت از الطاف احمد پاد شاه
شاخرخ برتخت شاهي تکیه گاه
احمد شاه له زور آبا ده ملا ميرزاد ملا
محمد سلجوقي زوي راوست او د
هرات د پای حصار په مدرسه کې
مدرس کړه .

دوزير شاه وليخان باميزي په امر
شاه نظير توپ ساز «توپ زمز مه»
په لاهور کې داحمد شاه بابا په
نامه جوړ کړه .

۱۷۵۱م ۱۱۶۵ق

احمد شاه دلاهور جنگي سفر
و کړه او بنا غا سي عبدالله خان
کشمير ونيوی .

قلندر خان دهلي ته داحمد شاه
له خوا په سفارت ولاړ او پنجاب-
سند - کشمير په احمد شاهي
سلطنت کې داخل سوه .
حاجي ملاولي ساکزي قندهاري
ملاباشي و .

ترتيب کې (دهند دتونک کتابخانه)
سردار زاهد خان سدوزي له ۱۱۳۲ق
تر ۱۱۶۱ق پوري دملتان حکمران و .

۱۷۴۸م ۱۱۶۲ق

لاهور ته داحمد شاه جنگي سفر
او دپنجاب دمالیاتو ټولونه وميرمنو
معين الملك ته سپارل .
دنور محمد خان علي زې ميرافغان
او گد و خان او محبت خان دسيسه
او ددوي وژل په قندهار کې .

۱۷۴۹م ۱۱۶۲ق

ميا فقير الله جلال آبادي ښکېا
پوري مرشد له ښکېا پوره دحجازپه
سفر ولاړ او په ۱۲ دجمادي الاولې
په مدينه کې و .

قاضي نصر الله بار کزي خوانچه
زي دارغسان او سيدونکي د احمد
شاه له خوا دقندهار قاضي سو ،
دخان علوم کورنۍ دده له پښته دی .
دده زوي محمد اسماعيل زلي بیکه
او دهغه زوي قاضي محمد سعيدو .
ملا محمدی (املا) دعلالدين زوي
دسنگ چارک شاعر او صوفي په
بخارا کې وفات سو، دوشنبه ۱۸
ربيع الاول (ولادت ۱۱۰۰ ق).

لقمان خان د ذوالفقار خان
سدوزي زوي د قندهار نائب
الحکومه وفات سو .

۱۷۴۹م ۱۱۶۳ق

احمد شاه هرات ونيو او مير زا
شاخرخ دنادر شاه لمسي ته ئي
مشهد وسپاره او په هرات کې
دزويش علي خان هزاره مقرر کړه .
عابد خان سدوزي مغدود خيل

تقي خان اخته بيگي ۲۶ کورره
روپۍ دپيښور او کابل ماليت
نادر شاه افشار ته وپري ، چي
قندهار ته راغلل نواحمد شاه دغه
خزانه واخيستله .

احمد شاه غزني او کابل او
پيښور له ناصر خان څخه ونيول .
اشرف خان او الله يار خان
دخوشحال خان توخي زامن د کلات
اوتوخو سرداران وو ، اواحمدشاه
ابدالي منلی وو .

اخوند گل دپښتو نافع المسلمين
ناظم اودديوان خاوندشاعر ژوندی و .
معزالدين څنگ خپل پښتو کتاب
ربقه الاسلام په پښتو لنډه مثنوي
منظوم کړه ، دی دشعردیوان هم لري .
محمد نظام معجز کابلي شاعر په
دهلي کې وفات سو .

۱۷۴۸م ۱۱۶۱ق

احمد شاه دديرش زرو لښکرو
سره د کابل او پيښور له لاري
تراتک او جيلم پوري ونيول . اود
لاهور څخه تر ۱۳ ربيع الاول ۱۱۶۱ق
سره هند ته ورسيدی ، په سند کې
ئې میان نورمحمد کلپور پاچا کړه
دده په امر محمد قاسم دغندليب په
نامه يو توپ په پيښور کې جوړ کړه .
احمد شاه د محمد شاه گورکاني
زوي په دهلي کې پاچا سو .

شاه حسام الله پرهند داحمدشاه
دلو مړي يرغل «فتح نامه» په
فارسي منظومه کړه (دپاريس ملي
کتابخانه) .

علم خان اپریدی خپل پښتودیوان

شرح الشرح په کتاب کې بيان کړی. ميرزا هادي عشرت د احمد شاهي دربار منشي په پيښور کې يو قصر جوړ کړی چې تاريخي «مسکن عشرت» هادي آباد دی.

د کندهار په دربار کې د سندنسفیر گډومل هند وو، اود احمد شاه سفیر په سند کې اسماعيل خان پنی و. دوهم عالمگیر د جهاندار شاه زوی د دهلي پاچا سو.

۱۷۵۴م ۱۱۶۸ق

په کندهار کې لو مړی موزیم (بيت الاشرف) جوړ سو (ربيع الثاني)

۱۷۵۵م ۱۱۶۹ق

آزاد خان افغان په اصفهان کې سکه ووهله (د اصفهان موزیم).

غلام محي الدين خان افغان په هند کې د احمد شاه ابدالي (ظفر نامه) د ميرمنو قمر الدين خان په نامه وکښله (د لاهور پو هنتون خطي نسخه) ملا عبدالرشيد د حسين زوی په لنگر کوټ کې پښتو مثنوي او درسي کتاب رشيد البيان وکښ (د فقه احکام)

۱۷۵۶م ۱۱۷۰ق

د شاهزاده تيمور په امر خصم افغن توپ په لاهور کې جوړ سو او په پنجاب کې ۲۰۰ کښتۍ جوړې سوي. احمد شاه دهلي په ۷ د جمادی الاولی ۱۱۷۰ق ونيوی دوهم عالمگیر ئی دهغه ځای پر تخت کښيښاوه او دهغه وريره ئی شهزاده تيمور ته وغوښته، نظام الدوله ئی د دهلي وزیر او نجيب الدوله ئی سپه سالار مقرر کړی.

په مکه کې د افغاني حاجيانو لپاره

عبدالله خان په امر بهرام خان دهغه ځای حاکم تمامه کړه.

ملا شیر محمد هوتک کندهاري د اسرار العارفين پښتون نظم او د تجويد افغاني ليکوال په کندهار کې وفات سو (ولادت ئی ۱۰۹۲ق)

۱۷۶۱م ۱۱۷۵ق حدود

شاه عزت الله مجد دی له کابل څخه يارکند ته تللی و چې اولاده ئی هوری وه.

۱۷۶۲م ۱۱۷۶ق

حافظ مر غزی دمردان پښتو شاعر احمد شاهي شاهنامه په پښتو مثنوي نظم کړه.

۱۷۶۳م ۱۱۷۷ق

احمد شاه سلطان مصطفی خان خلیفه عثماني ته ولیکل چه دی په مدینه کې یو مسجد جوړول غواړي مگر خلیفه جواب ورکړی او وئې نه منل. داليک په دفتر همایون نمبر ۳ کې ساتلی دی (استانبول).

د احمد شاه په امر زمان خان دلش کلا په فراه کې جوړه کړه.

په هرات کې د حسين شاملو باغ جوړ سو. معراج الدين خټک خپل طبي مثنوي دليل العليل منظوم کړی.

۱۷۶۴م ۱۱۷۸ق

شاه غلام محمد مجد دی نقشبندي صوفي په پيښور کې وفات او ښځ سو، دده اولاده په کندهار کې وه.

۱۷۶۵م ۱۱۷۹ق

واقف بتالوی مشهور شاعر کندهار ته راغی.

۱۷۶۶م ۱۱۸۰ق حدود

محمدي صا حېزاده دميا عمر څوکنی زوی د پښتو ديوان خاوند

شاه عالم د دوهم عالمگیر زوی د دهلي پاچا سو.

محسن الملك معتمدالدوله يعقوب علي خان باميزی په دهلي کې د احمد شاه له خوا مقرسو چې د انار له مر هټانو څخه وساتي.

ياقوت خان خواجه سرا د ملتان صوبدار سو.

سر دار علي محمد خان سدوزی په ملتان کې د پښتنو مشر و.

۱۷۶۰م ۱۱۷۴ق

احمد شاه د (۶۰) زرو لښکرو سره د پاني پت پر ډگر د لسو لکو مرهټانو او هندوانو سره جنگ وکړی او په ۶ د جمادی الاخری ۱۱۷۴ق ئی بری وموند دده لکه تنه ووژل سو ۵۰۰ زره آسان او ۲ لکه غوايي او ۵۰۰۰۰ فيلان او ۲۲ زره بنديان ئی ونيول وروسته ئی شاه عالم دهلي پر پاچهي بريښو.

په همدغه کال کې احمد شاه د کندهار اوسني ښار بڼا کې د شاهزاده تيمور ئی د هرات حکمران کړی.

سر دار شجاع خان سدوزی لومړی پلا تر ۱۱۹۷ق پوري د ملتان حکمران و.

۱۷۶۱م ۱۱۷۵ق

په پنجاب کې د جيسا سنگه شورش او په ۱۱ د رجب ۱۱۷۵ق له دوی سره د احمد شاه جنگ او ماتول او پر دوی بری او تر ۱۱۷۷ق پوري په پنجاب کې پانيدل.

احمد شاه بابايو سفارت چين ته واستاوه.

د تاشقرغان (خلم) د ښار بڼا چې په ۱۱۶۵ق نوی شروع سوی وه،

په ۱۱۷۵ق د شهزاده سليمان او

شاعر خپل ديوان تر تيب کي ء .
استاد احمد علي خان دتوره باس
باروت ساز زوی له ملتانه کښه هار
ته راغي او دده زوی پاينده خان په
کابل کي دآهنګري او باروتو کارخاني
جوړي کړي .
قاضي دل محمد افغان په طب کي
بحرالفوائد تاليف کي ء ۵۵۸ مخه .
سر دار محمد شجاع خان سدوزي
دوهمه پلا تر ۱۱۸۶ پوري دملتان
حکمران و .
۱۱۸۱ م ۱۷۶۷ ق
شاه ولي خان وزير له کښه هاره
د(۶) زرو سپرو سره بلخ ته ولاړ
او وروسته پخپله احمد شاه هم د
هرات له لاري ميمني ته ورسيدی او
دبخارا دپاد شاه مراد بي سره ئي
درياي آمو سر حد وټاکه .
پير معظم شاه دپير محمد فاضل
دپيښور دپير سباک او سيدو نکي
دپښتنو تاريخ (تواريخ رحمت خاني)
په پښتو وکيښي (يوه مقدمه په فارسي
اوه مقامات) دا کتاب په هند
کي دحافظ رحمت خان بريخ لپاره
کښل سوی دی ، چي دمو لف ماخذ
يو بل پښتو کتاب (تواريخ افغانه) و ،
چي په ۱۰۳۱ ق کښل سوی و ، او
مولف ئي خواجو مليزي و . کاظم خان
شيدا دافضل خان خټک زوی چي هند
ته شپلي سوی و ، خپل دپښتو
ديوان ئي تر تيب کي ء .
علي خان دپيښور دشاوخوا
اوسيدونکي خپل پښتو ديوان بشپړ
کي ء .
مير غياث الدين غياثي دميرک
بدخشي زوی چي دفارسي شعر ديوان
بيگ مفتي و .

خان ئي په بکوا کي مړ کي ء او په
قندهار کي پادشاه سو .
دشاه ولي خان وزير سره اعتماد
الدوله دوست محمد خان او شکرالله
خان دده زامن هم ووژل سو .
سردار محمد شريف خان سدوزي
تر ۱۱۸۷ ق پوري دملتان حکمران و .
۱۷۷۲-۱۹۷۲ م ۱۱۸۶ - ۱۲۰۷ ق
تيمور شاه شيخ عبداللطيف د
دلوي افغانستان پادشاه و .

۱۷۷۲ م ۱۱۸۶ ق

شجاع خان سدوزي دملتان
حکمران په بهاولپور کي مړ سو .
تيمور شاه شيخ عبداللطيف د
وکالت په منصب او التفات خان خواجه
سرای خزانه دار او نور محمد خان
بابائي امين الملك او فتح الله خان
سدوزي ئي خپل نديم او مير هزار
خان الکوزي ئي د خپل قوم په
سرداري او قاضي فيض الله ئي
مدار المہام او ملا عبد الغفار جديد
الاسلام ئي دديوان په مستو في گري
وټاکل . شاهزاده همايون دقندهار
او شاهزاده سلطان محمود دهرات
حکمرانان سول .

نظام الدين عشرت سيا لکوتی
«شهنامة احمدی» په فارسي نظم
کړه داحمد شاه بابا په نامه .

پير محمد کاکړ خپل کوچنی کتاب
«معرفه الافغانی» دشهزاده سليمان
بن احمد شاه ابدالي په نامه وکيښي .

۱۷۷۲ م ۱۱۸۶ ق حدود

دافضل خان خټک داشرف خان
زوی د خوشحال خان لمسی و فات
دی دپښتو تاريخ مرصع او پښتو
کلیله دمنه مولف دی .
محمد مسعود پيښوري لوی
نخشبندی صوفي وفات سو (ذیحجه)
۱۷۷۰ م ۱۱۸۴ ق
حافظ رحمت خان بريخ په بريلي
کي دپښتنو خلاصه الانساب وکيښي
(رجب)
حافظ محمد صادق په هند کي په
فارسي تواريخ رحمت خاني وکيښي
(اوه مجلېسه د لندن موزيم) .

۱۷۷۱ م ۱۱۸۵ ق

دشهرزاده تيمور په امر په هرات
کي يولوی توپ جوړ سو .
قاضي عبدالر سول دراني پوپلزي
ته چي دعسکر قاضي و دخان با لا
ستقلال مړ تبه ور کړه سوه .
اوشیخ الاسلام سو .

محمد اعظم دخيرالزمان حسيني
دومي زوی چي مورخ او مفسر ووفات
سو . ده دقران تفسير او معيار
العلوم ليکلي دی .

اخوندي ملا گندم علي دهرات
دخليجان کلي د مشهور عارف ۸۵
کلن وفات سو . (ولادت ئي ۱۱۰۰)

۱۷۷۲ م ۱۱۸۶ ق

احمد شاه پسله ۲۶ کاله سلطنته
په جمعه ۲۰ رجب ۱۱۸۸ ق دقندهار
دتوبي په غره کي مړ او په قندهار
کي ښخ سو په قندهار کي دده زوی
شهزاده سليمان دشاه ولي خان وزير
په سعي پادشاه سو ، خو شهزاده
تيمور له هراته راغي ، او شاه ولي

حسن علي يو سفزاده داحمدشاه بابا «کرامت نامه» و کښله «دکابل خطي کتابخانه». محبت خان د حافظ رحمت خان بړيڅ زوی (اخبار محبت) په هندکي وکښ.

۱۷۷۳م ۱۱۸۹ق

تیمور شاه پایتخت له قندهار څخه کابل ته تبدیل کړ او په کابل کې د سردار جهانخان او دیوانیګي عبداللہ خان اوقاضی فیض الله خان او مراد خان پو پلزي ابي علي رضا خان موسوی مستوفي او اخکزو په نامه کوڅي جوړي سو ی.

۱۷۷۴م ۱۱۸۸ق

په قندهار کې عبدالخالق خان سدوزي ياغي سو، خو تیمور شاه دی ونيو او وړاند ئي کړ او سردار پاينده خان بار کزي ته ئي د سر فرازخان لقب ورکړ.

حافظ رحمت خان د شاه عالم خان بړيڅ زوی دی. دهند پښتو ن جنگي سردار او مورخ او شاعر د خلاصه الانساب مؤلف په جنگ کې ووژل سو او دهند په بريلي کې ښخ سو. کوديزي شاعر د جلات او محبوبا قصه په پښتو مثنوي نظم کړه.

۱۷۷۵م ۱۱۸۹ق

وکيل اللوله ديوان بيګي عبداللہ خان پو پلزي په کابل کې يوه ماڼۍ دبالا حصار سره جوړه کړه.

رکيل الدوله پيرافراه رودپل جوړ کړ.

سردار فتح الله خان سدوزي له ملتان څخه د تیمور شاه دربار کا بل ته راغی او د شاهي دربار خاص نديم سو.

۱۷۷۶م ۱۱۹۰ق

تیمور شاه داحمد شاه بابا دقبر ګنډه او باغ په قندهار کې جوړ کړه.

ميا عمر خوکني د پښتنو مشهور پيشوا او مؤلف وفات او د پښتو په څوکنو کې ښخ سو.

استاد محمد يا سين معمار له قندهاره د تیمور شاه په امر کابل ته راغی، د کابل دمعمارانو کورنۍ دده او لاده ده.

۱۷۷۶م ۱۱۹۰ق حدود

محمد نور بن محمد حسن بن عبدالحبيب توخي نور خيلي جامع السلوک عربي په قندهار کې وکښ دی دميا فقير الله شاګرد دی.

مسعود گل پا سني په پښتو يو تاريخي مثنوي نظم کړ (د لنډن موزيم خطي نسخه).

اخوند ملا خدا بخش د قندهار او سند ملا باشي و، دی د ملا لي ساکزي زوی دی چې تر ۱۲۱۶ ق پوري لاژوندی و.

فيض الله دملا بابي موسی خيل کاکړي زوی په قندهار کې دتحقيق التوبه رساله په عربي و کښله. دده بله رساله د منطق مبادي دی.

۱۷۷۷م ۱۱۹۱ق

سردار جهان خان پو پلزي سپه سالار دقندهار په دله آرام کې مسموم

ملا عبداللطيف صدرالعلماء وفات سو.

شاه فقير الله بن عبدالرحمن حصار کې جلال آبادي نقشبندي مشهور عالم او روحاني مړ شد په ښکار پور کې وفات او ښخ سو (۳ صفر) دی داحمدشاه ابدالي مړشدو.

دقطب الارشاد او مکتوبات او فتح الجميل او ډيرو نورو پښتو اوفارسي او عربي تاليفاتو خاوند. په هند کې د عروج و خروج احمد شاه ابدالي کتاب تاليف سو (دما نچستر خطي نسخه) دتیمور شاه په فرمان دکروخ دموقوفاتو متولي توب خواجه محمد سعيد ته وسپارل سو چې د سلطان بابا لاش له اولادي څخه يو عارف او شاعر متخلص په (سيدا) و، او د شعر ديوان لري.

۱۷۸۱م ۱۱۹۶ق

تیمور شاه ملتان له سکهاڼو څخه بيا ونيو او هغه ئي شجاع خان سدوزي ته وسپاره.

محمد علي انصاري دهاديت الله خان زوی په هند کې تاريخ احمدشاهي وکښ. (دبريتانيا موزيم) پير محمد کاکړ خپل دپښتو ديوان ترتيب کړ.

۱۷۸۲م ۱۱۹۷ق

نائب امين الله خان دمير زابي خان لورګري زوی دلوګر په برکي راجان کې وزېږېدی، مور ئي دکمال خان وردګ لور وه.

مير عبداللہ دپښتو سواتي شاعر دنگرهار او سيدونکي دپښتو ديوان (جام محبت) خاوند او صوفي وفات سو (۲۵ رجب) ولادت ئي ۱۱۳۰ ق

او په قندهار کې ښخ سو.

۱۷۷۹م ۱۱۹۳ق

په پېښور کې د فيض الله خان خليل او ارسلا خان مؤند بغاوت او دهغو وژل او د څمکنو کلي چورول او د ياقوت خان خواجه سرای وژل. دپښتو شاعر بيدل دروند وخت داشنغر په اتمانزو کې.

دکابل با لاهصار نوې کلا جوړه سو.

کاشي راوپه هند کې داحمدشاه او مرهتانو د جنگ تاريخ وکښ (دبريتانيا موزيم خطي نسخه)

کریم د خان پاميزي داحمدشاهي دربار عرض بيګي دکشمير حکمران و. مظفر خان دشجاع خان سدوزي زوی تر ۱۲۳۲ ق پوري دملتان حکمران و. نواز خان خټک د خوشحال خان کړوسي د پښتو شاعر او خطاط په کابل کې و. دده ژوند تر ۱۱۹۷ ق پوري يقيني دی.

۱۷۸۰م ۱۱۹۴ق

خواجه عبد الكريم کشميری له نادر افشاره تر تیمور شاه پوري واقع په «بيان واقع» کتاب کې و کښل (د لنډن د موزيم خطي نسخه)

۱۷۸۰م ۱۱۹۵ق

ميرزا محمد رفيع سوداګر ميرزا محمد شفيع کابلي زوی داردو ژبي مشهور شاعر از ملک الشعراء په هند کې وفات سو «ولادت ئي ۱۱۲۵ ق» په ډهلي کې.

کال دی.

۱۷۸۴م ۱۱۹۹ق

د فارس میرزا محمد کلانتر چی دنادر افشار معا صر او ملگری و، تر ۱۱۹۹ ق پوری ئی خپلی لید ئی و کنبلی چی د هو تکو آخرنی حال هم لری (د تهران چاپ ۱۳۲۵ش)

قاضی محمد اکبر شاه د قاضی محمد غوث زوی د پینور لوی قاضی و. محمد شاه خان هزاره د هرات بیگلر بیگی (حکمران) و.

محمد خان هزاره د محمد شاه خان زوی د تیمور شاه په فر مان د باخرز حاکم بالا استقلال مقرر سو (۸ ذی حجه) ۱۷۸۵م ۱۲۰۰ق

امو خان داشرف خان تو خی زوی دکلات د سیمی مشر و.

میان محمد عمر د محمد ابراهیم زوی د باجوړ دمیا کلی او سیدونکی (د خو کنو میا) مشهور عالم او مرشد او مولف وفات او د پینور د خو کنو کلی کی بنځ سو (یکشنب ۱۶ شعبان) ولادت ئی ۱۱۰۰ ق. تالیفو نه ئی: (۱) معالی شرح امالی (۲) تو ضیح المعانی پښتو منظوم (۳) دافغانانو شجره نسب (۴) شمایل نامه په ۱۱۶۳ ق پښتو (۵) مخمس درود شریف به پښتو.

حافظ البوری خپل پښتو دیوان ترتیب کړی.

مسعود بن عبدالله د آدم خان او درخانۍ قصه تالیف کړه.

محمد نور بن محمد حسن بن عبد الحبيب تو خی کندهاری خپل کتاب جامع السلوك و کینس (عربی).

۱۷۸۵م ۱۲۰۰ ق حدود

بابه خان ریکا باشی او دده زوی سر فراز خان دکابل د ریکا نسی مشران اود لښکر منصبداران وو، دریکا قبيله احمد شاه له کردستانه راوستلی وو.

سر دار رحیم داد خان د حاجی جمال خان بارکزی زوی د افغانی دربار د سلطنتی اسناد و محافظ او مهربردار وو. د جلال آباد د بهسود اود ښکار پور د گری یاسین محمد زی دده له پښته دی.

میرزا محمد هاشم بهشتی د احمد شاه بابا او تیمور شاه د حضور منشی (نگارستان سلطانی) و کینس چی سیاسی او ادبی معلومات لری.

یوه نامعلوم مولف پښتو تذکره الملوک د سدوزو په تاریخ کی و کینس (درا ورتی خطی نسخه)

محمد جعفر شاملو خراسانی چی د احمد شاه سره د پانی پت په جنگ کی ملگری و، په هند کی منازل الفتوح ددی جنگ پراحوال و کینس (د برتانیاموزیم خطی نسخه)

۱۷۸۶م ۱۲۰۱ ق

مدد خان د تیمور شاه له خواڅخه په سند کی د تالپورانو سرو کو ټلی اوبیائی میر فتح خان د سند حکمران کړی. ملا حسن ساکزی د کند هار د تلکان پښتو او فارسی شاعر او عارف خپل فارسی دیوان تکمیل کی (تحفة المدايح)

۱۷۹۱م ۱۲۰۶ ق

د شاهزاده محمود د هرات د حکمران په امر خان علوم ا قضی القضاة احمد خان د هرات جامع بیا ودانه کړه.

سمید ابو الحسن عنوان د جر م بسد خشان شاعر ووژل سو (ولادت ئی ۱۱۲۳ق)

۱۷۹۲م ۱۲۰۶ ق

اسدالله خان نورزی په دهلی کی د تیمور شاه سفیر او غلام احمد خان ئی و قایع نگار وو. دهند له خوا وجیه الدین سفیر کابل ته راغی چی تیمور شاه وجیه الدین له لقب وړ کړی.

۱۷۹۲م ۱۲۰۷ ق

تیمور شاه تر (۲۲) کلو سلطنت وروسته (۴۶) کلن په کابل کی په یکشنب ۷ شوال و فات او بنځ سو ولادت ئی ۱۱۶۰ ق پر خای بی دده زوی شاه زمان پادشاه سواود کابل پر تخت کښینو ست.

۱۷۹۲ - ۱۸۰۰م ۱۲۰۷ - ۱۲۱۵ ق زمان شاه د تیمور شاه زوی دلوی افغانستان پاچا و.

۱۷۹۲م ۱۲۰۷ ق

رکن الدوله نواب مظفر خان سدوزی او امین الدوله سردار محمد خان دیار محمد خان سدوزی زوی کابل ته راغلل، او دواړه بیرته دملتان او کچری حکمرانان سول. نواب مستجاب خان پریخ په هند کی گلستان رحمت و کینس.

سمید انور شاه د تیراه په کلایه کی د پښتو دیوان ترتیب کړی. قنبرعلی خان اور کزی د پښتو

دکابل په بالا حصار کی دو کیل الدوله عبدالله خان پو پلزی په امر یوه خانقاه جوړه سوه (پنجشنب ۱) جمادی الاخری).

وکیل الدوله عبدالله خان پو پلزی دعلی خان قند هاری زوی چی شاعر، اداره چی، او لښکری لوی وزیر و، په غزنی کی وفات او بنځ سو (دو شنبه ۲۲ ذی قعدة).

۱۷۸۸م ۱۲۰۲ ق

دعلیم الله بن عتیق الله بن فضل الله باخی حنفی صوفی او فقیه او دزبده الروایات دمؤلف وفات. (ولادت ئی ۱۱۰۹ق)

۱۷۸۸م ۱۲۰۳ ق

په کشمیر کی د آزاد خان ښورښت اودهغه آرامو لدغه وقایع په جنگ نامه آزاد خان کی په فارسی منظوم ستری دی.

د تیمور شاه په فرمان شهید اد خان پو پلزی د ننگرهار مستأجر او حاکم د جلال آباد کلا جوړه کړه. میر هوتک خان افغان پو پلزی دخپلو فارسی اشعارو کلیات ترتیب کړی (۱۴) زره بیته.

۱۷۸۹م ۱۲۰۴ ق

د بخارا شاه مراد معصوم مرو و نیو له، او تیمور شاه دریای آمو دده سره سرحد و ټاکه. تیمور شاه په کابل کی یولوی قصر جوړ کړی.

۱۷۹۰م ۱۲۰۵ ق

مولوی محمد عمر ساکزی د پښتو انجويد مؤلف په قندهار کی وفات سو.

شیر محمد خان با میزی نا درمیرزا
افشار بوت اود افغانستان په
حمایت ئی د مشهد پر تخت کښیښاوه.
هارون خان د حاجی جمال خان
محمدزی زوی د فارسی ژبی خورانبه
شاعر په گریش او قندهار او کابل
اوهندکی ژوندی و، دده دشعر دیوان
هم سته.

۱۷۹۷م ۱۲۱۲ق

شاه زمان سدوزی د جنوری په
اوله لاهور ته ولاړ، او په ۱۶ ما رچ
بیرته کابل ته راغی.

دهند درامپور نواب غلام محمد
خان د فیض الله خان رو هیله زوی
کابل ته راغی، اود شاه زمان خڅه ئی
کوک و غوښت، چی دده ولایت
بیر ته ور نیسی. (رجب)

په دی کال شاهزاده سلطان
منصور د کابل حاکم، او جان نثار

خان امیر الا مرآ قولر اقایسی ئی
مختار کار و. حسن خان تو پساز
په کابل کی دشاه زمان په امر
د زبر زنگ توپ جوړ کړی.

د کابل په بالا حصار کی ښکله
طلا جوړه سوه.

۱۷۹۸م ۱۲۱۲ق

په هرات کی شهزاده محمودیاغی
سو، او شاه زمان ور غی،

هرات ئی و نیوی، او شهزاده
قیصر ئی دهرات حکمران کړی.
(۱۴ اکتوبر) محمود، کامران او
فیروز الدین سد و زی شاهزادگانو
تهران ته فتح علی شاه ته پناه یوړه
(۲۸ رمضان).

شاه زمان گدو خان سفیر تهران
ته واستاوه، چی قاجاری پاچا،

پېښوری دمیرزا هدمنطق پر حاشیه
بله حاشیه و لیکله.

کل محمد دهلمند دما لگیـ
او سیدو نکې پښتو شا عر خپل
پښتو دیون بشپړ کړی.

حاجی در ویش بهار در خان
صوفی او شاه عر د حاجی جمال
خان بازگزی زوی په قندهار کی
ژوندی و (دمحمد رحیم خان
امین الملك او محمد اکرم خان
امین الملك پلار).

شیخ الاسلام میر خیرالدین
دشاه زمان د دربار ملا او قاضی -
القضات و.

۱۷۹۶م ۱۲۱۱ق

ددهلی سفیر سید محمود خان
کابل ته راغی، او شاه زمان ددهلی
دمیرزا محمد اکبر د ولیعهدی
تصدیق وکړی.

شاه زمان دجیلیم اوسند دواپی ته
احمد خان بازگزی او دراوی او
چناب ناوی ته حسن خان قزلباش
د کمان مقرر کړل. محمد خان توخی
او بوستان خان اونورالله خان خټک
د لارو سپرو او سملو زنجور کو
او خاورو توپوسره ددغو دوو لایاتو
د سرحداتو ساتنی ته وگو ما رل
سوه.

شهزاده قیصر دهرات نائب -
الحکومه او سردار احمد خان
نورزی اوسردار زمان خان بامیزی
دهرات دایمکر مشران او مشکې
خان خواجه سراد ضربا خان او
بازوت سازي مشر او قلیچ خان
تیموری دهرات قلعه بیگی سو.

دشاه زمان په امر سر دار

دیوان په هند کی ترتیب کړی
(۲۰ ربیع الاول ۱۶ اکتوبر)
۱۷۹۵م ۱۲۰۹ق

محمد علی خان انصاری په هند کی
(بحر مواج) ددرنو د عصر پراحوال
باندی تالیف کړی (دلنن موزیم).
ملا سعد الله خرواتی قندهار ی چی

پر جلالین او مولوی عبدالغفور ئی
حاشیې لیکلې دی و فات سو.
دزبان شاه له خوا خڅه شاه
غفران الله مجددی بخارا او خوقنده
په سفارت ولاړ.

۱۷۹۵م ۱۲۱۰ق

دکابل دچهل ستون قصر په هند
کی دشاه زمان لپاره جوړ سو.
په حسن ابدال کی شاه زمان
دسکها نو سره و جنگید، او لاهور
ئی بیا و نیو.

رحمت داوی قندهاری شاعر،
دلیلی مجنون قصه په پښتو د سردار
عبدالله الکوزی دکشمیر دوا لی اود
شاه زمان سدوزی په نامه نظم کړه،
دی پښتو دیوان هم لری.

آقا محمد خان قاجار پر مشهد
تعرض و کړی او شاه هرڅ ئی بندی
کړی دده زوی نادر میرزا دهرات
له لاری شاه زمان ته پناه را وړه.
قاجاری پاچا محمد حسین قراقرزو
کابل ته سفیر را واستاوه او شاه
زمان هم خپل سفیر گدو خان درانی
ایران ته ولیر ئی.

پوند شهزاده هما یو زی کابل
کی بندی و.

۱۷۹۵م ۱۲۱۰ق

قاضی محمد حسین خان ملا

دیوان خاوند شاه عر په پېښور کی
مړ سو (پنجشنبه ۱۱ رجب).

میرزا محمد خلیل هر عشی په
مجمع التوا ریخ کی دهو تکوفتوحات
په ایران کی بیان کړه (د تهران
چاپ ۱۳۲۸ ش)
شاه زمان حافظ شیر محمد خان

دشاه ولیخان وزیر زوی ته
دمختار الدوله اشرف الو زراء لقب
ورکړی او قاضی القضات مدارالمهام
فیض الله دولت شاهي ئی بندی کړی
(شوال)

۱۷۹۳م ۱۲۰۷ق

دشوال په اوومه تیمور شاه پسله
۲۲ کاله سلطنته په کابل کی مړ او ښخ
سو او شهزاده زمان په کابل کی
پر تخت کښیښوست.

شهزاده همایون چی دقلات،
نصیر خان بلوخی پناه وروړی وه،
دغه خان ئی شفاعت نامه دشاه زمان
حضور ته را ولیر له.

۱۷۹۴م ۱۲۰۸ق

دکابل شاهي باغ اود لکشا قصر
له بالا حصار سره جوړ سو.

شاه زمان دسکها نو ددفع لپاره
پېښور ته ولاړ، خو بیرته قندهار ته
را وگرزید او خپل ورور همایون
ئی په لویه کی و نیو او دحسن قزلباش
په لاس ئی پوند کړی، بلخ یی
هم بیا و نیو. دانگریزانو دوه تنه
استاخی کابل ته راغله، چیهو ئی
سید غلام محمد خان نومیدی.

۱۷۹۵م ۱۲۱۰ق

قاسم علی افریدی خپل پښتو

سدوزي شا هزادگان د شاه زمان پر خلاف ونه لمسوي.
 شاه زمان له هراته کابل ته را ستون سو او لاهور ته رهي سو (دسمبر).
 زمان شاه له خرا سانه ۱۲ زره کوره نا قلين دکا بل سيمو ته را وکو چول.
 مظفر خان رکن لدو له د شجاع خان سدوزي زوي د تيمور شاه له خواد ملتان ناظم سو .
 رنجيت سنگه د شاه زمان په فرمان د پنجاب حکمران سو، او د مها را جه لقب ور کي سو .
 شاه زمان خپل ۱۵ کلن زوي شجاع الملک د پيښور حکمران کي ء.
 شاه صفي الله صفي مجددي شاعر او صوفي د يمن په حديدۀ کي وفات او ښځ سو، دى دشعر ديوان لري او خلور کتابونه ئي په تصوف کي کښلي دي . (دلا دت ئي ۱۱۵۶ ق)
 مير عزت الله له اټکه خپل سفر د يار کند، پر خوا ، بلخ ، باميان، کابل، پيښور او بخارا له لاري شرو کي ء (۲۷ رجب) ده په ۱۲۲۷ ق د ولیم مور کرافت په حکم خپله سفر نامه هم وکښه ، چي يوه برخه ئي په ۱۸۲۵ م له کلکتی څخه چاپ سوه .
 شيخ رحم علي هندی د ايسټ انډ يا کمپني په امر راغي ، او (بيان حالات منازل کابل ازلبنده شاه جهان آباد) يي وکښي .
 ۱۷۹۸ م ۱۲۱۳ ق
 شاه زمان د خپل ورور د مقابلي لپاره قند هار ته ولاړ (۶ جولايي) د شاه زمان د وژلو دسيسه چي د ميان غلام محمد هندی په لمسون ۱۷۲

دده په کوټه کي په کندهار کي جوړ سو کشف سوه او ۱۳ تنه سرداران چي په دسيسه کي ئي لاس درلود، دشه زمان په مخ کي وژل سوه ، چي سردار پاينده خان بار کزي هم و ، مگر د زوي فتح خان ايران ته وتښتيد ، ا هلمته شهزاده محمود نه ورغي ء . غلام محمد درويش هم هند ته وتښتيدی خو پرلاري ونيول سو او وژل سو (۱۳ رمضان) .
 علامه حبيب الله قند هاري محقق دمولوی فيض الله موسی خيل زو په قندهار کي وزيريد .
 د افغانستان صادرات ايران د کاله خاور مليونه روپي وي ، او ايرانه واردات تر ۳۰ مليونو روپي رسيدل .
 شاه زمان د هند د بيانيولو لپاره ديولک عسکر سره پيښور ته ورسيد (۲۵) اکتوبر .
 انگريزانو د هند د دفاع لپاره د ايران په دربار کي دافغانستان پر خلاف فعاليت شروع کي ء چي قا جاري حکومت پر هرات حمله وکي ، او د شاه زمان توجه د هند له خوا راوگرزوي .
 امام الدين حسيني چشتي په هند کي تاريخ حسين شاهي دسدوزي پراحوال اوشاه زمان باندی وکښي .
 معتمد الد وله رحمت الله خان سدوزي دشاه زمان په فرمان وزير اعظم سو ، او توره باس خان پوپلزي تهران ته واستول سو ، چي د ايران صدر اعظم حاجي ابراهيم د شهزاده محمود له لمسولو لاس واخلي .
 د شاه زمان د سلطنت رجال :

رحمت الله خان سدوزي صدراعظم معتمد الد وله .
 مختار الد وله حافظ شير محمدخان وزير او د درانو سردار .
 امين الملک نور محمد خان بابي مهتم ديوان ماليات .
 ميرزا علي رضا خان قزلباش مستوفي ديوان اعلي .
 ميرزا مير ابراهيم موسوي مشرف .
 مير محمد علي خان موسوي کفايت خان منشي .
 مير احمد خان موسوي منشي ميرزا شريف خان قزلباش منشي باشي .
 مير هوتک خان پوپلزي دا روغه دفتر او هر کاره باشي .
 التفات خان او يرسف خان خواجه سرا .
 د شاه زمان کار داران :
 ۱- عبد الله خان مخلص الد وله پوپلزي د کشمير حکمران په ۴۰ لکه روپي اجازه چي فقط ۷ لکه ئي خزاني ته رسيدی نقدی يا تحفه .
 ۲- مظفر خان صفدر جنگ سدوزي د ملتان حکمران دري لکه روپي .
 ۳- عبد الرحيم خان هوتک د ديرو اجازه دار په نه لکه روپي .
 ۴- مير فتح علي خان تالپور د سند مير شير زره لښکر .
 ۵- دقلات بلو خان خانان نصير خان او محمود خان شيرزره سپا ره .
 ۶- زر داد خان پوپلزي د پيښور حکمران په اوه لکه روپي اجازه .
 ۷- عبد الله جان نثار خان د کابل حکمران .
 ۸- امين الد وله محمد خان سدوزي د لښه حکمران .
 ۹- شهزاده قيصر د هرات حکمران .

۱۰- شهزاده حيدر دقند هار حکمران .
 ۱۱- په شمالي ولاياتو کي محلي ميران .
 ۱۲- حمد خان با رکزي شا هنچي باشي دجيلم حکمران .
 ۱۳- نواب جمال خان دقصور حکمران .
 ۱۴- ملک محمد عظيم خان دکا لا باغ حکمران .
 ۱۵- امير گونه خان زعفران لود خبوشان حکمران
 ۱۶- ابراهيم خان شادلو افشار داسفراين حکمران .
 ۱۷- ابراهيم خان کرد داسفزار حکمران .
 ۱۸- عباسقلی خان بيات اوجعفر خان بيات دنشاپور حکمران .
 ۱۹- جلال خان پوپلزي د کابل مستوفي .
 په دی ډول دشاه زمان مملکت له لاهوره او کشمير او سنده تر نشاپوره و، چي جنوبی خواته ئي بحيره عرب و .
 دشاه زمان عسکر :
 ۱۲ زره غلامان مغول او قزلباش .
 ۱۲ زره سپاره همکره به چي امين الملک ئي مشرو .
 ۳۰ زره قندهاري سپاره .
 ۳۰ زره پياده .
 ۱۵ زره سپاره په سند او ملتان کي .
 په جنگي سفرو کي گرده سل زره سپاره .
 ۱۷۹۹ م ۱۲۱۴ ق
 دشهزاده محمود او وزير فتح خان خطر له ايرانه ډير سو ، شاه زمان خپل ورور شجاع الملک په پيښور کي پرېښو ، کابل او قندهار ته راغي

مير هوتک خان پوپلزی د شاهي دفتر مهتمم اودا روغه .
ميرزا علي عسکر منشي .
ابوالحسن خان خزانه دار .
شيخ الاسلام محمد يوسف قندهار لوی قاضي .

حاجي رسول خان هوتک شاه عام خپل غلجي (دميرويس خان له کورنۍ څخه) په کابل کې اوسيدی .

۱۸۰۴ م ۱۲۱۹ ق

شاه شجاع د ۳۰ زرو لښکروسره کشمير او پنجاب ته ولاړ اوسندي بيا ونيو، د کامران او قيصير مخالفت له شاه شجاع سره جاري ؤ .

۱۸۰۵ م ۱۲۲۰ ق حدود

قاضي محمد اکبر خان ملا د قاضي محمد غوث زوی په پيښور کې د محمد زاهد بن محمد اسلام پر تعليقاتو يوه شرحه وکړېله، دغه تعليقات د علامه جلال دوانی پر شرح تهذيب باندي دی .

قاجار يانو بيا د انگریزانو په لمسون پهرات حمله وکړه خو دکام ولاړل .

۱۸۰۶ م ۱۲۲۰ ق

نواب محبت خان د حافظ رحمت خان بړيڅ زوی رياض المحبت د پښتنو تاريخ په هند کې وکښ .

ميان محمدی صاحبزاده د میان عمر څوکنی زوی د پښتو ديوان خاوند . شاعر وفات اود پيښور په څوکنو کې ښخ سو .

آثاري رياحین الصلوه ۱۱۹۰ ق مقاصد الفقه ۱۲۰۲ ق د پښتو شعر ديوان .

غلجي قبایل شاه محمود ته ونيول او وزير فتح خان دلسوزرو لښکرو په مرسته له دوی سره ډير جنگونه وکړه، او شپږ زره تنه ټپي مړه کړه .

غلجيان چي شاه محمود ته ياغي سموي و په سجاوند کې مات سول، د دوی مشر عبدالرحيم خان او دوه زامن يې په تورپ کې والوزول سوه، په کابل کې دمختار الدوله شير محمد خان ښورښت .

۱۸۰۳ م ۱۲۱۹ ق

په کابل کې دشيعه اوسنی جنگ ونښت او خلکو بلا وکړه، شاه محمود ونيول سو، او شاه شجاع پادشاه سو بالا حصار ته راغي (۱۳ جولای) او وزیر فتح خان قندهار ته ولاړ . پانده شاه زمان نه پريښو چي دشاه محمود سترگی ړندی سي، دی يسی په بالا حصار کې بندي کړ، او د شاه شجاع د سلطنت لومړۍ دوره تر ۱۲۲۵ ق پوري وه .

شاه شجاع تر جلوس وروسته دغه لوي مامورين مقرر کړل .
مختار الدوله شير محمد خان باميزی وزير .

شهزاده حيدر شاه زمان زوی د قندهار نائب الحکومه .

گلستان خان اخکزی مستو في الممالك .

محمد اکرم خان پوپلزی امين الممالك گل محمد خان پوپلزی نظام الملك جلال خان پوپلزی د کابل مستوفي فتح الله خان شاهي مهر بردار .
شيردل خان دراني دکابل حاکم .

۱۷۵

په دی چم هيسته کی ء .

شاه زمان له بالا حصاره دننگرهار پرخوا رهي سو او شاه محمود په بالا حصار کې پاچا اوسردار فتح خان شاه دوست يې وزير سو (دربيع الاول اوائل) .

شاه زمان ونيول سو او پواند کړ سو، وزير اعظم سردار رحمت الله خان باميزی او ورور يې سردار خان او محمد زمان باميزی په بالا حصار کې ووژل سوه .

د وزير فتح خان په فرمان ملا محمد علي قزلباش دکابل دمرادخانی - خيابان - وزير آباد داميانو په قضا مقرر سو . (شعبان)

د شاه محمود سدوزی په فرمان نائب امين الله لوگری دلوگر او بستخاک خان سو، چي لقب يې (امين الدوله او نائب السلطنه) و .

شجاع الملك دشاه زمان سکه ورور د پيښور له خوا حمله وکړه، داشپان په جنگ کې مات سو او بيرته خيبر ته ولاړ .

د وزير فتح خان فرمان دفتح الله خان امين الملك په نامه صادر سو، چي دامين الله خان بره کې لوگری لپاره دوه سوه تومانه مواجب مقرر دی (۱۹ صفر ۱۲۱۶ ق) .

۱۸۰۲ م ۱۲۱۷ ق

شهزاده کامران دخپل پلار شاه محمود له خوا د قندهار نائب الحکومه سو .

۱۸۰۳ م ۱۲۱۸ ق حدود

مير هوتک خان (افغان) د زمان خان پوپلزی زوی خپل د فارسي شعر ديوان ترتيب کړ .

(۲۰ جنوري) .
هارون خان د حاجي جمال خان بارکزی زوی ددري تکړه شاعر د گرځک حکمران ؤ .

۱۸۰۰ م ۱۲۱۵ ق

د توره باس خان ابدالی افغاني سفير تر مذاکراتو وروسته فتح علي شاه قاجار دشاه زمان په نامه يو خط وکښ او خراسان يې خپله پدري مور وته وبلله، مگر شاه زمان پخپل جوابي فرمان (۱۸ جمادی الاخری ۱۲۱۵ ق) کې ورته وکښل، چي که پرافغاني حدودو تجاوز وسي، جواب به يې په توره درکړه سي .

حضرت شاه د مردان اوسيدونکي پښتو شاعر خپل ديوان ترتيب کړ .
مدرس فيض الله اخوند زاده داشنغر او سيدو نسکی د پښتو ذخيره القراء کتاب وکښ . (رمضان)

۱۸۰۱ م ۱۲۱۶ ق

جان ملک دانگریز سفير په تهران کې له فتح علي شاه سره معاهده وکړه، چي که د افغانستان پاچا پرهغه حمله وکړي، نوبه د قاجاريانو لښکر پر افغانستان باندي راځي .

شهزاده محمود او وزير فتح خان له ايرانه راغلل او قندهار يې ونيو .
شاه زمان له کابل څخه ورغی او سردار احمد خان نورزی دشاه زمان د ۳۰ زرو لښکرو سره وزير فتح خان ته اورواو ستل او شاه زمان مات سو، له تازی رباطه . کابل ته راغي (صفر) .

شاه محمود سدوزی ته په قندهار کې د ايران د قاجاري پاچا د تبریک مکتوب ورسيدی او انگریز انو د هندوستان دنيولو رقيب شاه زمان

۱۷۴

د کشمير د نيولو لپاره پيښور ته ولاړل ، شهزاده عباس د سيد اشرف او نظر محمد او شاخل په ملگري کابل ونيو. خو سردار دوست محمد خان له پيښوره راغی او بالاحصار ئی ونيو ، او سيد اشرف او سيد عطائي د پيل ترگونډو لاندی کړه .

په پيښور کې سخته وچ کالی وه . مور کرافت انگریز د روس او شمال غربي هند پر تجارت خپل راپور ترتيب کړ (دهند آرشيف) ابراهيم خان جمشيدی د کابل د عاشقان و عارفان (عبدالسلام او عبد الصمد د جابر زمان د خواجه عبدالله انصاري هروی لمسيانو) هديره جوړه کړه چې ډېر ليک لری .

۱۸۱۲ م ۱۲۲۷ ق

وزیر فتح خان له عطا محمد خان باميزی ابن شیر محمد خان مختار الدوله څخه کشمير ونيو او سردار محمد عظيم خان ته ئی وسپاره .

امير محمد انصاری د مير محمد زوی په کلکته کې د سعدی گلستان په پښتو ترجمه کړ (د لنډن موزيم خطی نسخه) .

۱۸۱۳ م ۱۲۲۸ ق

انگریزانو چې مير عزت الله هندی يارکند او بخارانه ليرلی و ، له بلخ او کابله بيرته هند ته ولاړ (ذی حجه) دده سفر نامه په ۱۸۲۵ م په کلکته کې چاپ سوه ، چې اصل ئی په انډيا آفيس لښېن کی دی .

سو (ولادت ئی رمضان ۱۱۴۰ ق) دده منثور او منظوم آثار تر ۴۳ پوری رسيدی .

شاه شجاع پيښور ته ولاړ او وزیر فتح خان د شهزاده قیصر په ملگري له قندهاره راغی ، او شاه شجاع هم له پيښوره را وگرزید او په ده مزنگ کې ئی شهزاده او وزیر فتح خان مات کړل ، او دوی بير ته قند هار ته ولاړل .

مير واعظ سيد احمد د کابل د ښار پيش امام په کابل کې ووژل سو (داگست اوایل د جمادی الاولی اوآخر) اشرف الوزراء مختار الدوله حافظ شیر محمد خان او حاجی میر احمد خان د شاه ولی خان باميزی وزیر اعظم زا من په پيښور کې و وژل سوه .

۱۸۱۱ م ۱۲۲۵ ق

شاه محمود د بالا حصار له زندانه ووت او د وزیر فتح خان په مرسته ئی شاه شجاع د قندهار په جکان کې مات کړ او هغه ملتان ته ولاړ ، خو شاه محمود کابل ته راغی بيا په بالا حصار کې پاچاسو .

شهزاده عباس د تیمور شاه زوی له بند څخه وتښتید او په کوهدامن کې ئی دپاچهی اعلان وکړ .

ملا يوسف عطار متخلص په مقتول دغه واقعی په فارسی مثنوی نظم کړی .

۱۸۱۲ م ۱۲۲۶ ق

شاه محمود او وزیر فتح خان

په نامه (د برتانيا موزيم خطی نسخه) .

عبدالرحمن عارض بدخشی شاعر وفات سو .

۱۸۰۹ م ۱۲۲۴ ق

شاه شجاع د کابل له بالاحصاره پيښور ته ولاړ او ملا عاشق شنواری ئی چې شاه زمان ئی شاه محمود ته په لاس ورکړی و ، په توپ کې والو زاوه دود کوه نور غمی ئی واخيست .

په پيښور کې د انگریز ایلچی ایلفستون له شاه شجاع سره دفاعی معاهده د فرانس او ایران د حملی پر خلاف وکړه ، چې په ۱۷ جون ۱۸۰۹ م لارډ منتهو د هند وېسرای تصدیق کړه .

میر مجتبی الفت د میر مر تضي کابلی زوی د دری شعر دیوان خاوند په کابل کې وزیر یدی .

امین الملک وزیر اکرم خان د حاجی درویش خان محمدزی زوی او عبد الغفور خان پوپلزی د نملی په جنگ کې ووژل سوه .

۱۷۴۹ - ۱۸۰۹ م ۱۱۶۳ - ۱۲۲۴ ق

د پيښور د سیمو مالیات د افغانستان د سدوزو حکومت ته (۷۵۹ ۵۵۰) روپی وی هره روپی ۱۰ شاهي . ملاویداد کاکړ په قندهار کې دعین العلم ترجمه په پښتو مثنوی وکړه .

۱۸۱۰ م ۱۲۲۵ ق

شیخ سعد الدین احمد انصاری د عبد الغفار زوی مشهور مجذوب صوفی او شاعر او مؤلف ۸۵ کلن وفات او کابل په ده یحیی کی ښخ سو .

۱۸۰۶ م ۱۲۲۱ ق

نواب محبت خان بریخ دریا ض المحبه په نامه د پښتو گرامر په هندکی وکښس .

دوهم اکبر د شاه عالم زوی په دهلی کی پر تخت ناست و تر ۱۲۵۳ ق پوری .

۱۸۰۷ م ۱۲۲۲ ق

عبدالله خان مخلص الدوله د جمعه خان الکوزی زوی د کشمیر حکمران هلته وفات سو ، او برخای ئی د شاه شجاع له خرا عطا محمد خان بهاءیزی د شیر محمد خان مختار الدوله زوی مقرر سو .

دوهم الکسندر د روس پاچا او نا پليون په تيلسيت کې د هند د گل يرغل نقشه د ايران له خوا وتړله .

د هرات مشهور صوفی اسلام کړوخی د قاجار يانو سره دشکيبان په جنگ کې شهيد او په کروخ کې ښخ سو (ولادت بی دميمنی به هبرک کی ۱۱۳۸ ق) .

ميرزا سنگ محمد بدخشی

۱۸۰۹ م ۱۲۲۳ ق

د بدخشان د اميرانو تاريخ دی . مصطفى د محمد ابراهيم هروی زوی (مخلص) د خپل بير شيوخ سعدالدين انصاری شرح حال « نشأة القدس » په کابل کې وکښس .

سيد محمود الموی د افغانی څلورو قبيلو احوال او شجرې ترتيب کړی د (چهار قبيله افغان)

قاضي عبدالکريم د قاضي دادالله زوی د قاضي محمد غوث لمسی په پيښور کې نصاب التوحيد وکيښ .

مسعود گل د قاضي عبدالرحمن پيښوري محاسب زوی د سردار محمد عظيم خان په نامه خپل فارسي کتاب ((عجائب الاخبار)) وکيښ ۴۶۷ مخه (د پيښور موزيم خطي نسخه) .

نواب الله يار خان بړيڅ دحافظ رحمت خان زوی پښتو عجائب اللغات په هند کې تاليف کړ .

۱۸۱۳ م ۱۲۲۹ ق

حاجي رحمت الله خان د حاجي دريا خان پوپلزي زوی د کوهدامن او سيدونکي وزير او سردار وفات او هوري ښځ سو. (۱۷ شعبان) .

۱۸۱۴ م ۱۲۳۰ ق

وزير فتح خان بيا سند او کشمير ونيول ، سکمان ئي په اټک کې مات کړل او کشمير ئي سردار محمد عظيم خان ته وسپاره. ميا نعيم متي زی د قند هاريه ناکودک کې خپل پښتو ديوان بشپړ کړ (۱۶ ربيع الثاني) قاسم علي ابريدی په هند کې دخپلو پښتو اشعارو کلیات ترتيب کړ. (د پيښور اسلاميه کالج خطي نسخه)

شهزاده فيروز الدين د تيمور شاه زوی په هرات کې مشر و .

۱۸۱۵ م ۱۲۳۱ ق

آغا اسماعيل شاه د سند د ميرانو له خوا د سفير په توگه پيښور ته د شاه محمود سدوزی در بار ته راغی .

۱۸۱۶ م ۱۲۳۲ ق

قاجاريانو بيا هرات محاصره کړه خو هراتيانو له هغه ځايه وشړل او وزير فتح خان هرات ته راغی . عايشه دراني د يعقوب علي خان بار کزي لور خپل فارسي ديوان په کابل کې ترتيب کړ (۱۶ رجب ۳۲ ق) .

مير عبدالکريم نديم بن اسماعيل بخاري افغاني (احوال خوانين افغان و کابل و بخارا و خو قند) په فارسي وکيښ چي تراحم شاهي جالوس وروسته د افغانستان تاريخ لري .

۱۸۱۷ م ۱۲۳۳ ق

وزير فتح خان تر کهسانه مخکي په هرات پوري بيا ونيولولی (ذی حجه) . ملا احمد بن اسماعيل الکوزي قند هاري لوی قاضي او محقق په قند هار کې وفات سو (۶ ربيع الثاني) .

دده تاليفونه :

(۱) بيان الوافيه لطايف الصوفيه. (۲) رساله کا شفه د تو حيد وجودی او شهودی تحقيق . (۳) رساله فارقه.

ملا پير محمد د اسماعيل الکوزي يعقوب زوی د ملا احمد قاضي ورور، خپل کتاب عقيدة المشايخ

چي سردار دوست محمد خان کابل ونيوی، نوی پشهزاده سلطان علي بن تيمور شاه دپاچا نوم کښيښو . ملا عبد الحليم کاکړ قند هاري په عربي ژبه خپل کتاب (ردحليمه علي مطاعن احمد يه) دملاحمد قاضي د بيان الوافيه په ردکي وکيښ .

عبد الکريم کاکړ قندهاري دعین العلم عربي پښتو منظومه ترجمه د زين العلم په نامه وکړه .

۱۸۱۹ م ۱۲۳۵ ق

قول افغانستان د بارکزو وروڼو (د سردار پاينده خان د زامنو) په لاس کې ولويد. فقط هرات شاه محمود ته پاته سو . رنجيت سنگه کشمير ونيوی .

۱۸۲۰ م ۱۲۳۶ ق

علامه حبيب الله قند هاري دامام غزالي منهاج العايدین په پښتو په قند هار کې منظوم کړ . ملا زبردست کاکړ په قند هار کې روضة النعيم په پښتو نظم کړ .

۱۸۲۳ م ۱۲۳۸ ق

سردار محمد عظيم خان ۳۸ کلن په لته بند کې وفات او په عاشقان و عارفان کې ښځ سو (ذی حجه) کابل دده د ناپوه زوی سردار حبيب الله په لاس کې ولويد . (ولادت ئي ۱۲۰۰ ق) .

محمد فضل الله ولد غلام نبي مجددي په قند هار کې ۵۴ کلن

والعلماء په قند هار کې وکيښ ، دده بله رساله وافي نوښي . عبيدالله احمدي ميگل د څوکنو د ميا عمر صاحب زوی د هفت پيکر ليکوال او د پښتو عبرت نامی او شمایل نبوی او د ديوان شعرناظم (غريب تخلص) وفات سو .

۱۸۱۷ م ۱۲۳۴ ق

آغا اسماعيل شاه د حيدر آباد سند د ميرانو او حاجي شير محمد خان د خير پور د ميرانو له خوا په افغاني دربار کې سفيران وو اود وزير فتح خان سره هرات ته ولاړل .

شاهزاده کامران عبد المنصور خان بارکزي مشهد ته د سفير په توگه فتح علي شاه قاجار ته واستاوه او هغه د قاجاري پاچا مکتوب کامران ته راوړي چي بايد وزير فتح خان پوند کړي .

شاهزاده کامران له قندهاره هرات ته راغی او وزير فتح خان ئي ونيوی او پوند ئي کړ چي په قول افغانستان کې کورنی جنگ ونښت .

۱۸۱۸ م ۱۲۳۴ ق

ديارکزو سردار رانو او کامران او محمود جنگونه اود وزير فتح خان وژنه دوردگو په سيد آباد کې. شاه زمان پوند پاچا له مدیني منوري څخه دسلطان محمود ثاني په نامه يوخط وکيښ (محرم) .

دوزير فتح خان وروڼو دده دمرگ په انتقام دسدوزوسره جنگونه وکړه

مهاجرینو سید احمد او مولوی اسماعیل سره په جهاد کی ملگری سو .

۱۸۰۰-۱۸۲۹ م ۱۲۱۵-۱۲۴۵ ق
شاه محمود د تیمور شاه زوی د افغانستان پاچا و (په وقفو) .

۱۸۲۹ م ۱۲۴۵ ق
په هرات کی شاه محمود د کامران په امر ووژل سو .

سردار غلام محمد طرزی د سردار رحمدل خان محمدزی زوی په قند هار کی وزیر پدی .

ملا حسن ساکزی د قند هار د تلکان اوسیدو نکی شاعر او عارف چی پښتو او فارسی دیوان لری ۶۸ کلن په تلکان کی وفات او ښخ سو (ولادت ئی ۱۱۷۷ ق) .

سردار پردل خان محمد زی په قند هار کی وفات او ښخ سو (شنبه ۳۰ ذی قعدة) .

سردار دوست محمد خان په کابل کی د عبدالصمد خان تبریزی په مشرۍ په نوی ډول زر تنه فوج نظام ترتیب کی .

نوره دین د پښتو عامی شاعر د پینځور په سیمو کی اوسیدی .

مستوره غوری شاعره د سید محمد عظیم لوردپرچمن اوسیدونکی چی دشعر دیوان لری ژوندی وه .

۱۸۳۱ م ۱۲۴۶ ق
سید احمد بریلوی مجاهد او مولوی اسماعیل د هلوی د ۱۳۵

سردار دوست محمد خان دغزنی حکمران کابل ونیو .

دسردار پاینده خان زامنو د لوی افغانستان د تقسیم میثاق سره لاس لیک کی ، ۱۰ ربیع الثانی (د کابل موزیم) .

سردار شیردل خان د سردار پاینده خان زوی ۴۱ کلن په قندهار کی وفات او ښخ سو . (جمعه ۲۵ محرم) .

محمد علم خان وکیل الدوله د عبد الله خان زوی ۸۵ کلن په میدان کی وفات او په غزنی کی ښخ سو (۲۷ جمادی الثانیه) .

گل احمد د کریم شاه بټی زی زوی د پښتو جواهر الانبیا او شهزاده رت وپیښ او د توتی او میناد قصوناطم وزیر پدی ده . هداية المؤمنین په ۵۵ ذی حجه ۱۲۹۵ ق پښتو نظم کی .

۱۸۲۶-۱۸۴۲ م ۱۲۴۲-۱۲۵۴ ق
چار لس میسون په افغانستان کی و ، او خپل یاد داشتونه ئی په دری ټوکه کی په لنډن کی چاپ کړل ۱۸۴۲ م .

۱۸۲۸ م ۱۲۴۴ ق
د پینځور د یو سفزو په سیمه کی سردار یار محمد خان محمدزی د سید احمد او هندی مهاجرانو په جنگ کی ۳۹ کلن و واژه سو (محرم) .

میان عبد الغفور د سوات آخوند پیر شهرت وموند ، او د هندی

پښتو او فارسی دیوان گلشن افغان ترتیب کی . (دایروان شوروی خطی نسخه ۵۳۸) .

امیر د مردان د سوابی پښتو شاعر دنیم انصاری قصه نظم کړه . دوستم د سوابی دزیدی شاعر خپل پښتو کتاب مدح الا برادر نظم کی .

۱۸۲۵ م ۱۲۴۱ ق
هندي مهاجرین سید احمد بریلوی او مولوی اسماعیل قندهار او کابل ته راغلل .

ویلیم مور کرافت د لنډن جراح ارآس پیژوندونکی د ایست انډیا کمپنی له خوا دا سانو د پلټنې لپاره له کشمیره کابل او بلخ او میمنی ته راغی ، او په اندخوی کی مړ سو ، دده سفر نامه په ۱۸۴۱ م له لنډن نه ویلسن چاپ کړه .

شیخ فرح الدین د قند هار نقشبندی صوفی او مؤلف ۸۲ کلن وفات او په هرات بازار کی ښخ سو (۱۱ ذیقعدة) .

۱۸۲۶ م ۱۲۴۱ ق
شاه شجاع الملک سدوزی خپله روزنامه له ۱۲۱۶ تر ۱۲۴۱ ق پوری ولیکله چی په کابل کی په ۱۳۳۳ ش چاپ سوه .

انگریزی ترجمه ئی په ۱۸۲۷ م په کلکنه کی ختم او په ۱۸۳۹ م خپره سوه . یوه نسخه ئی د برتانیایه موزیم کی سته چی له ۱۸۱۶ تر ۱۸۴۵ م احوال لری .

۱۸۲۶ م ۱۲۴۲ ق

وفات سو ، دی دصعدة المقامات مؤلف دی . (ولادت ۱۱۸۴ ق قند هار) .

شمس الدین کاکړ د قند هار د کلچا باد او سید ونکی خپل پښتو دیوان ترتیب کی .

لعل محمد عاجز د پیر محمدزی چی د عبد الشافی په لقب د تیمور شاه د دربار طبیب او د دیوان خاوند شاعر و په کابل کی وفات سو .

۱۸۲۴ م ۱۲۳۹ ق
په کابل کی د سردار حبیب الله او شیردل خان او دوست محمد خان مقابله او د بارکزو وروڼو په منځ کی د لوی افغانستان د خاورو سره ویشنه .

جنید الله حاذق هروی د یوسف زلیخا قصه په فارسی نظم کړه (طبع لکهنو ۱۳۳۳) دده وفات ۱۲۵۹ ق .

۱۸۲۴ م ۱۲۴۰ ق
نور محمد بن میرزا محمد خراسانی خپل کتاب سراج التواریخ دهند په کرنا ټک کی بشپړ کی (۱۹ جمادی الا ولی) .

عبد المنصور خان بارکزی ابازی افغانی آخرنی حاکم له ښکار پوره نواب ولی محمد خان لغاری را ویوست .

۱۸۲۴ م ۱۲۴۰ ق حدود
علی اکبر اور کزی د قاسم خان زوی د قیراه اوسیدونکی خپل

رساله په عربي وکښله .
نياز محمد هوش دحافظ رحمت
خان بريخ کړوسې دهند در وهيل
کهنو دپښتنو تاريخ په هند کې
وکښ .
ملا عبدالحق دملاعبدالغفورخروقي
زوی په قندهار کې په پښتو ياقرت
السير منظوم کې او شرح اربعيني
وکښ .

۱۸۳۵ م ۱۲۵۱ ق

سر دار دوست محمد خان د کابل
او قندهار مستقل حکمران سو .
کلب علي خان شرر قندهاري
شاعر او منشي ژوندی وچې دشعر
ديوان هم لري .
خواجه ملا دکابل عارف او عالم
داحمد زنده پيل له پښته ۷۹ کلن په
خواجه ملاکي وفات سو (۵ رجب)
کله چې سردار دوست محمد خان د
سکېانو مقابلي ته دجهاد له پاره له
کابله پېښور ته ولاړ، نو دشيخان په
کلي کې دسوات اخوند ميان
عبدالغفور دزرو مريدانو سره دامير
په جهاد کې ملگري سو (ترا ۱۱مې ۳۵م)

۱۸۳۶ م ۱۲۵۲ ق

علامه حبيب الله قندهاري خپل
کتاب ابجد التوا ريخ داسلام په تاريخ
کې په عربي په قندهار کې وکښ

۱۸۳۷ م ۱۲۵۳ ق

يو ټنجر پرنګي داسانو دسوداگر
په لباس کې کابل ته راغی، او بيا
دملايانو په کاليو کې هرات ته ولاړ،
او هلته ئې دهرات دمحاصري په وخت
کې ملايي او خپل پټ سياسي کار
کاوه .

اود سلوة التحرير او نفحة المسلك
او تسلية العقول مؤلف دی .
عزيز خان رنا خيل په پښتو
جنگنامه هرات منظومه کړه .
دشاه شجاع او رنجيت سنگه
معا هده ۱۲ مارچ ۱۸۳۴ اود
شاه شجاع حمله پر قندهار (۱ محرم
۵۰ق) او محاصره .

دوست محمدخان له کابله قندهار
ته راغی، او شاه شجاع يې مات کې
اودی بيرته هند ته وتښتيد .
سردار امير محمد خان دوست
محمد خان ورور ۴۱ کلن وفات او په
کابل کې ښخ سو .

رنجيت سنگه پېښور ونيوی او
سردار سلطان محمدخان باجوړ ته
ولاړ، دپېښور حکمران هري سنگه
سپه سالارو .

نايب عبدالصمد خان د سردار
دوست محمد خان سره دقندهار په
جنگ کې خيانت وکړ او وشړل
سو .

۱۸۱۰-۱۸۳۴ م ۱۲۲۵-۱۲۵۰ ق

دپېښور د سيمو ماليات بارکزو
سردارانو ته (۶۹۲۵۰۹) روپۍ
وی .

۱۸۳۴ م ۱۲۵۰ ق حدود

محمد حسين قندهاري د مداح
الکوزي زوی په قندهار کې د
ميرزاهد هروي پر تصور اوتصديق
(شرح انکشافيه) په عربي وکښله
(دقندهاري سليمي خطي نسخه) .
ملا عبدالاحد هوتک قندهاري د
قاضي غلام محمد زوی دايفاظ النيام

کامران او وزير يار محمد خان ته
پاته سو .
مير يزدان بخش د بهسود هزاره
مشر د حاجي خان حکمران هزاره
جات په لمسون ووژل سو .
انخوند زاده محمد اکرم دميان احمد
زوی د بنون او سيد ونکي (عمده
الاملا) وکښ .

۱۸۳۳ م ۱۲۴۹ ق

د سند ميران نور محمد خان او
محمد نصير خان او د خير پور مير
شاه شجاع ته ياغي سړول . خو په
آخر کې روغه وسوه او هغو ۴ لکه
روپۍ شاه شجاع ته ورکړې ، خوچې
شاه ددغه کال د ميانۍ د مياشتې په
سر کې له ښکار پوره قندهار ته
رهي سو .

سعادت يار خان بريخ د حافظ
رحمت خان بريخ لمسی (گل رحمت)
د هند د پښتنو تاريخ وکښ .
د ملا عبدالغفور هروي خطاط د
ژوند وخت .

۱۸۳۴ م ۱۲۵۰ ق

رئيس العلماء خا نملا قاضي
عبدالرحمن خان دخانملا قاضي محمد
سعید خان ابدالی بارکزي قندهاري
زوی نصيحة المؤمنين وفضيحة الشياطين
وکښ ، چې درواغ ضرور ددی (دقندهار
دسليمي کتابخانه) .

قاضي طلا محمد بن قاضي محمد
حسن په پېښور کې لوی عالم او
مؤلف او شاعر او خطاط ؤ . دی د
فارسي او عربي شعر ديوان لري

مجاهدينو سره په بالا کوټ کې
سکېانو شپېدان کړل (۲۴ ذی
قعدة ۱۰مې) .
حاجي فيروز الدين د تيمورشاه
زوی په سلطان آباد کې د کامران په
ټونګ وواژه سو (رمضان) .

۱۸۳۱ م ۱۲۴۷ ق

قاضي محمد حسن د قاضي
اکبر شاه پښو ري زوی (خان علما)
د شاه شجاع مشاور او پيش نماز
د رنجيت سنگه او مير مراد علي
خان تالپور دربار وټه د سفير په
توکښ واستول سو او همده په
۱۲۵۴ق دلاهور مثله معا هده دشاه
شجاع له خوا امضا کړه .

شاه شجاع دسند دوالي مير مراد
علي خان تالپور په مرسته له لود
هيانې څخه ښکار پور ته راغی، خو
مراد علي خان مې سو ، او سنديان
د سيد کاظم شاه په مشرۍ د شاه
شجاع جنگ ته راغله ، مگر شاه
شجاع غالب سو ، سيد کاظم ووژل
سو، او شاه شجاع ښکار پور
ونيوی .

۱۸۳۱ م ۱۲۴۸ ق

الکسندر برنس د بخارا يی
سوداگر په بڼه په شمالي افغانستان
او بخارا کې وگرزیدي .
عباس ميرزا د قاجاري کورنۍ
نائب السلطنه د هرات د نيولولپاره
شهرزاده محمد ميرزا را واستاوه ،
او شهرزاده کامران سدوزي ئې په
هرات کې محاصره کړه . خوبيرته
ئې صلح وکړه او ايراني لښکر
مشهد ته ولاړل ، هرات شهرزاده

عبدالعظيم سواتي شاعر دہشتو
دیوان خواند وفات سو (ولادت ۱۶۷۱ق).

سردار دوست محمد خان دھری
سنگہ د مقابلہ لپارہ پینپور تہ
لنمبرکرا و استول.

سر الکساندر برننس دهند د
انگریزی حکومت له خوا دمذاکری
لپاره کابل ته راغی. او په اپریل
۱۸۳۸ ولاړ.

دروس ایلچی ویتکویچ هم کابل
ته راغی (دسمبر ۳۷ تر جون ۳۸ پوری)
سردار سلطان محمد خان له باجوړه
کابل ته راغی چي د سردار دوست
محمد خان څخه د پېښور د نیو لو
کومک واخلي.

دوہم بہادر شاہ (ظفر) جلوس پہ
دہلی کی۔

١٨٣٨ م ١٢٥٤ ق

محمد شاه قاجار دهرات دنيولو
لپاره په ۷ شعبان غوريان ته راوړ
سيمدۍ اود هرات په ښار کې
شهرزاده کامران او وزير يار محمد
خان کلابند کړه، خو هرا تيا نو د
جهاد اعلان وکړه اود ايرانيانو سره
يې مقابلې کولې.

دایمیر دوست محمد خان لو مری
جلوسی دکابل په امارت - سکه وهل
او خان امیر المؤمنین بال.

د امير دوست محمد خان او د روسيه دنماينده ويتكو يچ ترمنځ سياسي مذاكړې په كابل كي.

دشاه شجاع او انگر یزی ویسرا
اورنجیت سنگھ تر منخ د لاہور
دفاعی معاہدہ پہ ۲۶ جون ۱۸۳۸ م

امضا سوہچی شاہ شجاع دافغانستان
پاد شاہ کمی

مولوی عبدا لحق توخلی دھرات
لوی عالم دھرات پہ محاصرہ کی
وفات سو۔

لارڊ اڪلينڊ ڏهند وڃسرا ڊاڪٽور
په اوله ڊاڪٽر نستان سره لومڙي
جنگ اعلان ڪي ۽ ڇي د ۱۸۴۳م تر
نومبر پوري جاري ۽.

سید جمال الدین افغانی د شرق
اسیاسی وینوو نکی دکتریه اسعد آباد
کی وزین پدیء.

عصمت الدين دمحمد اسماعيل
زوى دمير محمد لمسى د امير دوست
محمد خان دژوند حال خلاصه
الاخبار په نامه وکينښ (دپنگال د
آسماني ټولنې خطي نسخه)

۱۸۳۹ م ۱۲۵۴ ق

انټولس ارمي او شاه شجاع دسر جان
کين په مشري دسند او بولان له
لاري پر قندهار راغلل (فروري ۳۹)
او په ۲۰ اپريل ۱۸۳۹م ۱۲۵۵ ق
ملي قندهار ونيو او شاه شجاع بيا
په تخت کابينو ست (دوشنبه ۱۳
مهر ۱۲۵۵ق)

برنسی د انگریز استاخی او
ییسن احوال لیکنکی له کابلہ د
تتخاک پرخوا هند ته رهی سول
(۲۶- اپریل) مکناتن انگلیسی نمابنده
شاه شجاع سره په قندهار کی
وی معاهده وکړه چی شاه شجاع تش
نامه پادشاه وی، نور قول اختیار
دبرنگی په لاس کی وی (۷می
۳۲ ۲۲ صفر ۱۲۵۵ق).

۱۸۳۹ م ۲۳ جولای ۱۲۵۵ ق

١٨٤

د انگریز لښکر او شاه شجاع
فرزیونیو او سردار غلام حیدر هم
نیول سو.

دهرات کلابندی لیس میاشتی وه
اوهراتیانو د محمد شاه قاجار سره
جنگونه کول، خو چی محمد شاه
ناچار سو اوپه ۱۶ د خورمی خور ۵۵ ق
ئی هرات پرېښو او بیوته ناکام
تیران ته ولاړ.

سردار کندل خان او دده زامن په
پناهېدنه سول .

شاه شجاع دانگريز دنما ڀنڊه
مٿانهن له خوا دڪابل پر تخت بيا
کښيښول سو او امير دوست محمد
خان بخارا ته ولاړ (۱۷ اگست ۳۹)
غره جمادی الاخری ۵۵ق) شاه شجاع
ملا عبد الشکور دڪابل نائب الحکومه
او شهزاده تيمور ئي نايب السلطنه
وټاکه.

د امير دوست محمد خان د پاچهي
مالی عایدات ټوله ۲۳۹ ر ۵۰۹
۲۲۲۶۹۶۳ روپۍ وې چله
کمیټی د روپو سره برابری وې .

رنجیت سنگم دسردار مہن سنگم
زوی دینجاب مہا راجہ پہ لاهور کی
مہر از نسخ سو (۲۷ جون).

کاله چي دپرنګي لښکر دکر نل
وېله په مشرۍ دشا شجاع د زوی
تیمور سره کابل ته تلل ، اپړیدی
په خیبر کې له دوی سره ونښتل.
سپینه دنور محمد الکوزی لور

دہشتور شاعرہ پہ ہرات کی ژوندی

وہ اودھرات دکلابندی حال ئی پہ
 پوہ حماسہ کی منظوم کی۔

اخوند مصطفیٰ هروی په کابل کی
د شاه شجاع په غوښت د شیخ
سعدا نذین انصاری شرح حال
(نشأة القدس) وکړی .

ملا عبدلہ لاجوئی دہلا محمد
میرزا زوی دھرات مشہور مدرس
او صوفی وفات سو (۲۵ محرم)

١٨٤٠ م ١٢٥٦ ق

یوسفزی از خیبر یان پرانگریزانو
بانڈی را ولاہ سہول.

د کابل په شمال کې دمیر مسجدی
خان په مشری خلک ولاړ سول، او
امیر دو ست محمد خان له بخارا
خڅه بیرته راغی.ع.

پہ ایپک کی امیر دوست محمد خان
دانگر یزانو خخه مات سو، او خان
ئی پہ کابل کی انگر یزانو ته تسلیم
کیء (۲۸ ستمبر ۴۰م).

انگر یزانو امیر دوست محمد خان
دخپل تېره سره کلکتی ته واستا وه
(نومبر ۴۰م)

شا هزاره کامران دشاہ محمود
سدوزی زوی دهرات حکمران ہنہ
وورل سواوہرات وزیر یار محمد خان
الکوزی تہ پاتہ سو، پہ ہرات کی د
دہ اقتدار لہ ۱۸۱۸م ۱۲۳۴ق خنہ
شرو سوی و.

حاجی خان کاکړي ته د شاه شجاع
له خوا د نصير الدوله لقب ور کړي
سو، خو وروسته دى بندي هندوستان
ته ولېږل سو او هوري مړ سو.

ویگنی T.VIGNE دافغانستان

د سفر احوال مصور له لندن په ۴۷۹ مخه کی ۱۲ فصله خپور کي. معین الدین پښتوري دواړه ق او عذار قصه په پښتو نظم کړه. میر واعظ میر معصوم دمیر واعظ سید احمد زوی، دخپل عصر متنفذ روحانی او شاعر او سیاسی سړی په استلاف کی ژوند کاوه. میرزا محمد ابراهیم گو هری هراتی شاعر او مؤلف او خطاط مذهب چی په ۱۳۰۰ ق کابل ته راغلی و په هرات کی وزیر یدی، دی تر ۱۳۲۱ ق پوری لا ژوندی و. میر محترم حافظ چی د کابل د میر واعظ د کورنۍ ددري شعر خاوند ژوندی و. شاه شجاع خپل زوی صفدر جنگ دقندهار په حکمرانی مقرر کي. .

۱۸۴۱ م ۱۲۵۷ ق

په ټول افغا نستان کی پراڼگریزانو باندي خلک راواړولایسول، او په ۲ نومبر ۴۱ م ۱۷ رمضان ئی په کوهستان کی دانگر یزانو یوغند لښکر و وژل. سردار اکبر خان اوعبدالله خان اخکزی اونور مجاهدین په کابل کی پراڼگر یزانو راواړولای سول او برنس پرنکی ئی په ۲ نومبر ۴۱ م مړ کي، بیایي نو دا نگر یزانو لوی سیاسی مشر مکنا ټن په ۲۳ دسمبر په کابل کی و واژه.

لوی مجاهد عبد الله خان اخکزی په کابل کی دانگر یزانو په لمسون وواژه سو (۲۷ رمضان) علامه حبیب الله قند هاری محقق خپل ابتکاری کتاب مفتحم الحصول فی

علم الاصول په قندهار کی په عربی وکینس. میر مسجدی خان د کو هستان مجاهد چی په غزا کی زخمی سو و (یاد انگریزانو په لمسون زهرو کړه سوی و) شهید سو. (۱۱ شوال ۲۶ نومبر) محمد بدرالرحمن د (واقعات درانی کتاب له احمدشاهه تر شاه شجاع پوری وکینس (دکانپور چاپ) دا کتاب له اردو څخه سید حسین شیران په فارسی ترجمه کي (د برتان موزیم اود تهران پوهنتون خط نسخی)

سر الکسندر برنس Burnes خپل کتاب (کابل) وکینس چی د سکونت له ۱۸۳۶ تر ۳۸ پوری کابل بیانوی او دده تر قتل وروسته په ۱۸۴۲ له لندن خپور سو. پوټنجر انگلیس په پټ ډول د کابل په شمالی سیمو کی فعالیت کاوه او ۱۹ لکه روپی یی خرشی کړی میر عصمت الله کشوری د بل ددهادی شاعر وفات سو، دشع دیوان لری.

۱۸۴۲ م ۱۲۵۸ ق

په اوله دجنوری ۴۲ م دملی مجاهدین او انگریزانو تر منځ معاهده وسو چی له افغا نستانه و وزی. له ۶ تر ۱۳ جنوری د انگریزانو قتل عام شرو سو.

په ۶ مارچ غزنی هم ملی مجاهدین ونيو، او انگریزان ئی هلته تبا کړل. .

دده زوی فتح جنگ په بالا حصار د کابل خلکو شاه شجاع هم وواژه (۲ صفر ۵۸ ق ۳ اپریل ۴۲ م) کی پاچا سو. وزیر اکبر خان دفتح جنگ شاه سره داطاعت عهد نامه وکړه او هغه دی پخپل وزارت وټاکه، مگر فتح جنگ وروسته دلپاس په تغییر جلال آباد ته و تنبیدی اود جنرال پالک سره ئی پر کابل حمله رکړه او په بالا حصار کی پرتخت کښیناست (۱۸ شعبان ۶ ستمبر) خو وزیر اکبر خان بامیان او تاشقر غان ته ولاړ.

جنرال پالک اوناته دخیبر له خوا جلال آباد ته راغلل او په لار کی اپریدو پردوی په خیبر کی اور بل کی (۱۸ اپریل تر ۱۱ ستمبر ۴۲ م) انگر یزان چی په جنگ کی وځبل سو، نوله افغانستانه تر ۱۲ اکتوبر ۴۲ م پوری ووتل. اود شاه شجاع ټبر هم د پرنکیانو سره هند ته ولاړل (لومړی جنگ ختم سو)

جیمس اټکین سون د انیس د لښکر جراح خپل کتاب (لښکر کښی په افغانستان کی) ۸۲۴ مخه له لندن خپور کي، چی د ۱۸۳۹ تر ۴۰ پوری دافغا نستان د لومړی جنگ احوال دی.

۱۸۰۳-۱۸۴۲ م ۱۲۱۸-۱۲۵۸ ق

شاه شجاع د تیمور شاه زوی په وقفو دافغا نستان پاچا و.

۱۸۳۸-۱۸۴۲ م ۱۲۵۴-۱۲۵۸ ق

جنرال ایبټ دافغان او انگلیس د لومړی جنگ روز نامه په لندن کی چاپ کړه ۱۸۷۸ م. ۱۸۴۲ م ۱۲۵۸ ق چارلس میسون د افغانستان او بلو چستان د سفر احوال په ۳ ټوکه کي، له لندن چاپ کي چی له ۱۸۲۶ تر ۱۸۳۸ م پوری دده مشاهدات دی. سر الکسندر برنس چی خپل کتاب (کابل) په ۱۸۴۱ م لیکلی و، په ۱۸۴۲ م له لندن خپور سو. جنگی عملیات په افغانستان کی دونسنت ایبر تالیف له لندن په دری ټوکو کی خپور سو.

احمد گل مومند شاعر او مدرس عالم دپښتو دیوان احمدی خاوند د ننگرهار په گلایي کی وزیر یدی.

۱۸۴۳ م ۱۲۵۹ ق

دافغا نستان دشبخون روز نامه دلیبی سیل په قلم په لندن کی خپره سو (۴۵۱ مخه) دا وقایع د ۱۸۴۱ م دی. په خیبر کی داپریدو غزاوی د پرنکی له هغو لښکرو سره چی له افغانستان ته په ناکامی راوتل.

امیر دوست محمد خان له هنده راوستل سو او بیاد کابل پر تخت کښینوست او نائب امین الله خان لوگری یی بالا حصار کی بندی کي Allen دافغا نستان

د سفر یاد داشتونه (۱۱) فصله په لندن کی خپاره کړه، دی دجنرال سرولیم ناتمه سره افغانستان ته راغلی و.

ملا غلام محمد اخند زاده دملا

محمد جی اخوند زاده گدون د تیمورزوی متخلص په غلامی کوهستانی (متوفا ۲۰ رجب ۱۳۰۶ ق) دافغان او انگرېز د لومړي جگړې (جنگنامه) په دري نظم کړه .

ملاجمعه بارکزی قندهاري د پښتو ديران خاوند شاعر په قندهار کي وفات سو .

جنيد الله حاذق بن صوفي اسلام هروي شاعر د ديوان خاوند او د يوسف زليخا د مثنوي ناظم په قند هار کي وفات سو .

۱۸۴۴ م ۱۲۶۰ ق

شاه زمان د تیمور شاه زوی د افغانستان پوند او مخلوع پاچا په سر هند کي وفات او ښخ سو .

حميد کشميري مولوی حميد الله (متوفا ۱۲۶۴) فارسي مثنوی اکبر نامه د فغان او انگریز د لومړي جنگ پراحوال باندی منظومه کړه .

ميرزا محمود سالک بالاحصاری د فارسي ديوان خاوند ژوندی و .

امير عبدالرحمن خان په کابل کي وزينيدی .

د افغانستان د جنگونو پرحال (ظفر نامه کابل) منظومه سوه. د شاعر نوم ندی معلوم (د برتیش موزيم خطي نسخه) .

قاسم علي خان دمچار به کابل کتاب په نامه نه زره بيته فارسي مثنوی په هند کي منظوم کي (د آگری چاپ ۱۲۷۲ ق) .

۱۸۴۴ م ۱۲۶۰ ق حدود

محمدجی آخوندزاده گدون د پښتو شاعر اوفقيه د شرح الوقایه شارح ژوندی و .

محمد سليمان خان د موسی بریخ زوی (متخلص به اسد) د پ تاريخ (نقش سلیماني) په هند وکښ .

قاضی عبدالرحمن خان علوم بار د قاضی محمد سعید قندهاري قاضی القضاة و .

۱۸۴۵ م ۱۲۶۱-۱۲۶۲ ق

علامه حبيب الله قندهاري د خپل لوی کتاب ریاض المهندس تالیف کي (خطي) چي دریاضو ټول سر علمو مجموعه ده او د روضی لری :

۱- دصوری اقلیدس د هند ترجمه اود ثاودو سیوس د اکر مانا لاوس داکر شرح ۲۹ ذی

(۲) علم حساب له صحاح بیاتر جبرو مقابلی پوری .

(۳) علم هندسه : مساحه

تکسیردوائر استخراج مقادیر جیب واطلال اود مثلثاتو مسایل او

(۴) علم الا بصار او مناظر او

او علم الانعکاس او احکام اب

(۵) عام هیئت: افلاک، مرا

اورصدی آلات اود ابعاد او

معرفت. (۶) دمو مرات زیچ و تقویم

میر اشرف علی په بمبئی کي د تاریخ افغا نستان چاپ کي چي افغان او انگلیس دلو مړی جنگ وقایع لری (۳۳۱ مخه)

دلیل خان محمد زی دنو د دکندي او سیدو نکي د پښتو خ شاعر وزیر یدی (وفات ۱۹۴۰)

۱۸۴۶ م ۱۲۶۲ ق

علامه حبيب الله قند هاري د قيدالحيثية په انتقادی شرح کي مرآةالحق په قندهار کي تالیف کي (خطي) موهن لال کشمیر ی دامیر دوست محمدخان دژوند کتاب ۲ ټوکه په انگریزي له لندنه خپور کي . چي دافغانستان مهم معلومات لری .

مازو خان او صاحبزاده جانان په نگاب کي یاغي سول، خو سردار شیرعلی خان د لښکرو سره پر ورغي او جانان یی وواژه اودوی یی ایل کړه .

۱۸۴۶ م ۱۲۶۳ ق

نواب محمد زمان خان په کابل کي مې او په عاشقان وعارفان کي ښخ سو .

وزیر اکبرخان په جلال آباد کي ۳۱ کلن وفات او په مزار شریف کي ښخ سو. پرځای یی سردار غلام حیدر خان ولیعهد سو (ولادت یی ۱۲۳۲ ق).

منشی عبدالکریم دمچار به کابل و قندهار کتاب وکښ (دلکهنو چاپ ۱۲۶۴ ق) .

له پرنګی سره د پنجتار دمخدری د پښتنو غزا .

په کابل کي سخنة وبا راغله .

ماما خیلو بغاوت وکي او وزیر اکبرخان ددوی سرکوټلو ته ولاړ .

سردار شیر علی خان د غلام حیدر خان پرځای دغزني حکمران سو .

دلغمان غلجي دمحمد شاه خان بابکر خیل په مشرۍ یاغي سول، خو

امیر دوست محمد خان پخپله ورغي او دوی یی دنورستان غرو ته ترشا کړه .

محقق قندهاري علامه حبيب الله بن مولوی فیض الله موسی خیل په قندهار کي وفات او پښخ سو، عمر یی ۵۲ کلن و، دی عربي - فارسي - پښتو لوی مؤلف او د معقولو او منطقولو استاد و. دمغتنم الحصول فی علم الاصول او ریاض المهند سین او پښتو منهاج العا بدین مؤلف (رمضان) .

د وزیر ستان پر گمبتي انگریزي کیمپ باندی احمد زو حمله وکړه او ملک سوهان خان د پرنګی ملګری کوله .

نایب محمد حسن د بلوڅو دقلات سیاسي او ادبي سړی چي فارسي او بلوڅی دیوان اشعار هم لری، خپل فارسي اوله دیوان یی بشپړ کي (متوفا ۱۲۷۰ ق) .

۱۸۴۷ م ۱۲۶۴ ق

محبوبه د سکندر خان هروی لور د فارسی شاعره په هرات کي ژوندی وه .

قاضی غلام محمد هوتک قندهاري عالم ارشاد الحق په قندهار کي په عربي وکښ (۱۴ جمادی الثانیه پنجنشنبه) .

قاضی غلام محمد قندهاري دخپل کتاب تنزیه الخلفاء عن مطا عن الاعداء په عربي په قندهار کي تالیف کي (یکشنبه ۷ ربیع الثانی) .

منشی عبدالکریم علوی خپل کتاب (تاریخ احمد یا واقعات دراني) د امام الدین حسینی د تاریخ حسینی څخه اقتباس کي (دهند چاپ ۱۲۶۶ ق) .

برن هارډ ډورن ډېټر سبرگ د اکاډیمي غړي د پښتو منتخبات (کرستو ماتې) په هغه ښار کې چاپ کړه.

۱۸۴۸ م ۱۲۶۵ ق

سردار محمد اکرم خان بیاد هندو کش شمالي ولایات په مرکز پوری وښلول.

دا ملا عبدالقیوم دمحمد نبي زوی دخلم صوفي شاعر دمجمع الاشعار قیامت نامه او فارسي او ترکي دیوان خاوند شاعر وزیږیدی.

محمد کلان خان امین الوجوهات عضد الدوله دمحمد عالم خان پوپلزی زوی وفات او په غزني کې دخپل نیکه وکیل الدوله عبدالله خان دقبر سره ښخ سو.

۱۸۴۹ م ۱۲۶۵ ق

امیر دوست محمد خان د پرنګیانو په مقابل کې اټک ته ولاړ، خو چتر سنگه او شیر سنگه ماته وکړه، او امیر دوست محمد خان له سلطان محمد خان او پیر محمد خان اوسید محمد خان خیلو وروڼو سره کابل ته راغی او انګریزانو تر پېښوره ونيول.

۱۸۴۹ م ۱۲۶۶ ق

په شمالي ولایاتو کې د میرانو بغاوت اود سردار محمد اکرم خان مرګ ۳۳ کلن په مزار شریف کې، او برځای ئی د سردار محمد افضل خان مقرري (ولادت یی ۱۲۳۳ ق). قاضي غلام قادر د قاضي حسن پېښوري زوی په پېښور کې د سردار سلطان محمد خان سره و.

۱۸۵۳ م ۱۲۷۰ ق

دغلو شورش په کلات کې. د بلخ د ولایت د دار الامان خلیفه میرزا امان معروف صوفي ۸۴ کلن وفات سو.

د پرنګی او مومندو معاهده نمبر ۱۵،۷۸ نومبر ۵۳ م.

محمد رسول شهید مار ملي بلخي شاعر د دیوان خاوند ژوندی و.

سردار فتح محمد خان د وزیر اکبر خان زوی د کلات حکمران او جنرال فرامرز خان یی د لښکر مشر مقرر سول.

د کوهات د غاښي غزا وی له پرنګیانو سره. د پوری ۱۵ نومبر ۵۳ څخه تر ۱۴ جنوري ۵۴ م پوری.

نواب جبار خان د سردار پاینده خان زوی ۷۳ کلن وفات او د کابل په عاشقان وعارفان کې ښخ سو.

(ولادت ۱۱۹۷ ق). د سلیمان پښ خواجه ابراهیم قبلان حسینی نقشبندی قندوزی دینابیع الموده د مؤلف وفات په استانبول کې. (ولادت ئی ۱۲۲۰ ق)

استاد عبد العلی هروی د میرزا باقر کابلی زوی د هرات مصلو ژوندی و.

۱۸۵۴ م ۱۲۷۰ ق

د مهدی بن اسماعیل موسوی هروی امامی فقیه او اصولی وفات او په مشهد کې ښخیدل.

۱۸۵۴ م ۱۲۷۱ ق

میر عبدالرحمن د افغانستان مشهور خطاط په هرات کې وفات او د سید عبدالله په گنبد کې ښخ سو.

له پرنګیانو سره د مومندو غزا او د میچنی لومړی جنګ. سردار شیر علی خان د کلات غلجی ابل کړه.

۱۸۵۲ م ۱۲۶۹ ق

سردار محمد افضل خان د تخته پل ښار د بلخ په ولایت کې جوړ کړ. د مومندو سره د پرنګی دوهمه د میچنی جګړه او هم د پړانګ غار غزا.

د امیر دوست محمد خان او سردار کهندل خان یوله بله مخالفت د کلات پر کلا او د نواب جبار خان په بو گاش د دوی روغه. په مله کنډ کې د پرنګی سره درازی زو غزا.

د بهادر خیلو خټکو د و همه غزا له پرنګی سره او د سپری جنګ میر محمد نبي اختر بدخشی د شعر د دیوان خاوند او د حدایق الحقایق او هشت بهشت مؤلف په رستاق کې وفات سو.

فیض الله قریشی د تر بیلی او سیدونکی د پښتو لیکوال او شاعر خپل گنج سعادت نظم کړ چي ددغه عصر ښه تاریخي معلومات لری.

میر احمد اظهر مجددي د هفت مجلس او مناقب الطاهرین مولف او د دیوان خاوند شاعر وفات سو (ولادت یی ۱۲۰۶ ق).

سرار کهندل خان د قند هار حکمران ۶۳ کلن پسله ۲۶ کالو حکومت په سه شنبه ۷ ذی حجه په قندهار کی مړ سو (ولادت یی ۱۲۰۸ ق)

پرنگیانو پر مومندو حمله وکړه (اگست) او د پنه یالی د مومندو سره تر ۱۸۶۰ م پوری وجنگیدل . میر محب بیګ هزاره دیکه او لنگ اوسیدونکی یاغی سو ، خو سردار محمد اسلم خان دی بیرته کښیناوه . سردار مهردل خان مشرقی ۵۹ کلن په قند هار کی وفات او ښځ سو جمعه ۲۷ جمادی الاخری (ولادت یی محرم ۱۲۱۲ ق)

حاجی دوست محمد قند هاری د ملا علی اخوند یوسفزی زوی د بنون د دامان مشهور نیشیندی عارف ژوندی و ، او دده د مناقبو کتاب معزالدين د عبدالکریم زوی تالیف کړی (خطی) . میرزا حنان بارکزی شاعر په قند هار کی خپل پښتو دیوان ترکیب کړی .

۱۸۵۵ م ۱۲۷۲ ق

سردار غلام حیدر خان دامیر دوست محمد خان له خوا په پېښور کې د مودت معاهده له سر جان لارنس د پنجاب له کمشنر سره په ۳۰ دمارچ ۱۸۵۵ م امضا کړه او له انگریزی هند سره روابط قائم شول .

په قندهار کی خانه جنگی وه خو امیر دوست محمد خان قندهار ونیوی او خپل زوی سردار غلام

حیدر خان ته یی وسپاره . شهزاده محمد یوسف د ملک قاسم زوی د فیروز الدین لمسی د عیسی خان پر درانی په مرسته هرات ونیوی او سعید محمد خان الکوزی یی مړ کړی ، خو په آخرکی محمد یوسف هم ووژل سو او هرات پر دو ته پاته سو .

مولوی محمد حسن او محمد عثمان د هرات قاضیان او شیخ مرتضی د شهزاده محمد یوسف وکیل و .

امیر دوست محمدخان په قند هار کی قاضی محمد سعید خان علوم بار کزی قاضی القضاات وټاکه . د کوهاټ د اکا خیلو سره د پرنگیانو جنگونه تر ۱۱ جنوری ۵۶ م پوری جاری و .

۱۸۵۶ م ۱۲۷۳ ق

د ناصر الدین شاه قاجار لښکرو هرات ونیو ، خو سردار سلطان احمد خان د هرات حکمران سو ، نو د ایران لښکر ولاړل .

راورقی انگریز مستشرق او لښکر مشر د پښتو گرامر په انگریزی ژبه په کلکته کی چاپ کړی . د امیر دوست محمد خان عسکر ۱۶ غنیه پیاده ۳ غنیه سپاره ۱۶ توپخانی سره گرده ۷۰۰ ر ۱۳ منظم عسکر او ۸۱ توپه وو .

امیر دوست محمد خان قند هار سردار غلام حیدر خان ولیعهد ته وسپاره او پخپله کابل ته ولاړ .

۱۸۵۷ م ۱۲۷۳ ق

علی قلی میرزا د فتح علی شاه

قاجار لمسی (اعتضادالدوله متوفی ۱۲۶۸ ق) خپل کتاب (تاریخ وقایع وسوانح افغانستان) په تهران کی چاپ کړی . چی د احمد شاه بابا له وخته احوال لری .

په جمرود کی دامیر دوست محمد خان او سر جان لارنس ترمنځ د دوستی او امداد معاهده ۲۶ جنوری ۵۷ م ۲۹ جمادی الاولی ۷۳ ق . قاجاری لښکرو هرات تخلیه کړی ۲۷ جولای ۵۷ م .

میجر لمسون د انگریزانو له خوا په قند هار کی سیاسی مبصر مقرر سو .

د پاریس په معاهده کی انگریزانو ته ویل سو چی د ایران او افغانستان په شخړ وکی منځکړی سی .

مرلوی غلام جیلانی د پېښور محقق عالم کابل ته راغی . د ستمهانی سیداکبر شاه دسوات د پښتنو امیر وفات سو (۱۱ می ۵۷ م) په سوات کی نفاق ولویدی . سید مبارکشاه په نارنجی کی په ۱۸ جولای ۵۷ م له انگریزانو سره غزا وکړه .

کله چی امیر دوست محمد خان د هند دوايسرای تر ملاقات وروسته جمرود ته راغی ، کوکی خیلود پرنگیانو پر لښکرو په خیبر کی حمله وکړه او د هغو مشر افسر یی مړ کړی .

۱۸۵۷ م ۱۲۷۴ ق

د لمسون سیاسی ډله په افغانستان کی وه ، ددی ډلی

رویداد دوکتور بیلو په قلم په ۱۸۶۲ م له لندنه چاپ سو .

۱۸۵۸ م ۱۲۷۴ ق

سردار سلطان احمد خان په هرات کی حکمران سو . سردار غلام حیدر خان ولیعهد په کابل کی په جمعه ۲۱ ذیقعه ۷۴ ق نه دیرش کن مړ سو (ولادت ۱۲۳۵ ق) .

روسی استاخی خانیکوف هرات ته راغی .

له پرنگی سره د پنجتار په جنگلی کی د پښتنو غزا (اپریل ۵۸ م)

نائب امین الله خان لوگری دامیر دوست محمد خان په محبس کی په کابل کی مړ سو .

۱۸۵۹ م ۱۲۷۵ ق

مراد خان اتالیق د قطغن میر ، وښوریږدی ، خو سردار محمد افضل خان دی مات کړی او کولاب ته وتښتیدی .

جرنیل شیر محمد خان (کپول انگلیس چی په ۱۲۴۹ ق کال د قندهار په جنگ کی زخمی اومسلمان سوی) په تخته پل کی عسکری قوماندان وهله مړ سو .

سردار رحمدل خان ۶۴ کلن وفات اود نجف په وادی السلام کی ښځ سو (رجب) دده ولادت ۱۲۱۱ ق .

۱۸۵۹ م ۱۲۷۶ ق

دکورم دخلکو غزا له پرنگی سره (۲۰ دسمبر) .

سردار عبدالرحمن خان شمالي ولایات سره سم کړل . او کله چی

امير مظفر خان د بخارا پاچا تر آمو راتير او چارچو ته راغي، نو سردار محمد افضل خان او افغاني مشرانو دى بيرته دامو خواته وشاړه . له پرنګى سره په ميداني غره کې د مسيدو او خټکو غزا . پر وزيرستان باندې د سر نيول چمبر لين د لښکرو حملې تر ۱۸۶۰ م پورې .

۱۸۶۰ م ۱۲۷۷ ق

د تيرا د تور غره پښتوله ۱۸۵۸م څخه بيا تردى کاله پورې د پرنګى له لښکرو سره جنگونه کړل . سردار محمد شريف خان د فراه او پشت رود حکمران غور ته ولاړ، اود تايمنو سردار عبدالغفور خان يې ايل کې .

۱۸۶۱ م ۱۲۷۸ ق

سردار محمد اعظم خان د قطغن حکمران دهغه ځاى اداره سردار عبدالغياث خان دنواب جبار خان زوى ته وسپارله او پخپله له خانآباده کابل ته راغى . د سردار سلطان احمد خان زامن له هراته راغلل او سردار مير افضل خان يې په فراه کې حکمران کې . مگر امير دوست محمد خان دمياني په مياشت ورغى او هغه ښاري ونيوى . سردار عبدالرحمن خان د قطغن حکمران سو .

په کابل وياگېده سوه او سردار بير محمد خان ۶۴ کلن ۲۲ دربيع الاول وفات سو . دغسى هم سردار سلطان محمد خان ۶۸ کلن په

پنجشنبه ۱۸ ربيع الثانى په کابل کې وفات سو . د دوو پښتنو غزا لــه پرنګى سره . د پيښور مشهور عالم صاحبزاده غلام جيلاني وفات سو (چهار شنبه ۹ شوال) .

۱۸۶۲ م ۱۲۷۹ ق

د فراه تر نيولو وروسته امير دوست محمد خان د هرات نيولو ته لښکر بوت، او سردار سلطان احمد خان اود هغه زامن يې په هرات کې محاصره کړل. (۱۰ صفر) . د سردار سلطان احمد خان ماینه چې دامير دوست محمد خان لور وه د هرات په کلابندى کې مړه سوه . ميرزا رضا هروى مصور او نقاش دامير دوست محمد خان او سلطان احمد خان د جنگ تصوير په هرات کې وکړ (دهرات موزيم) . ملاصاف الله خټک د مسرى باندې اوسيدونکى په پښتو مخزن الاسرار او بد زمير او په فارسى نظم الدررفى سدک السمر وکښل .

سيف الدين حسيني دانشمأ کتاب په کابل کې تاليف کى . د کتر بليو دهغه ډلې د سفر ورځ ليک له لښته په ۱۱ فصلود ۸ تصويرو سره خپور کى ء ، چې په ۱۸۵۶ م د لومسبون په مشرى افغانستان او قندهار ته راغلل او تر ۱۸۵۸ م هلته و اود افغانستان ښه معلومات لرى د کتاب نوم: (پــه افغانستان کې د يوه سياسى وفد ورځ ليک) .

د پويس د پنجاب د حکومت سکرنر د افغانستان پر تجارت باندې يو مفصل راپورټ چاپ کى ء (جولای) چى د لکهنود نر لکشور په مطبعه کې په اردو هم چاپ سو ۱۸۷۱ م . د پويس انگرېز د افغانستان او هند د تجارت په راپور کې (۱ جولای ۶۲) د افغانستان ټول واردات له هنده ۳۱۸،۳۸۳ پونډه او صادرات يې ۳۰۳،۵۳۵ پونډه او گرده تجارت يې ۶۲۱،۹۱۸ پونډه ښوولى دى .

۱۸۶۳ م ۱۲۷۹ ق

سردار سلطان احمد خان د هرات حکمران په رمضان ۱۲۷۹ ق ۶ د اپريل ۶۳ م د هرات په محاصره کې مړ سو او زوى يې شهنواز خان پر ځاى ودرېدى . امير دوست محمد خان په ۸ ذیحجه ۷۹ ق ۲۷ م ۶۳ م هرات ونيو، او هلته په ۲۱ ذیحجه ۷۹ ق ۹ جون ۶۳ م مړ او ښخ سو او امير شيرعلی خان يې پر ځاى امير سو . سلطان محمد خان د سعادت خان مود زوى د انگرېزانو سره وجنگېدى خود امير شيرعلی خان لښکرو دى باجوې ته وشاړه .

سيد جمال الدين افغانى په افغانى دربار کې د اصلاح او تجد د حرکت شروع کى ء استاد ابراهيم په هرات کې د امير شهنواز خان لپاره يو لوى ټوپ جوړ کى ء . د سوابى په ټوپ کې د مک عيسى خان حدون او مولوى عبدالله په مشرى له انگرېزانو سره د پښتنو غزا، د قتل گر لوى جنگونه تر سوات او

باجوې پورې . له پرنګى سره د سور کاوى (وامبىي) د پښتنو غزاوى (د اکتوبر ۶۳ م) ۱۸۶۳ م ۱۲۸۰ ق

د سوات د اخوند عبدالغفور او مولوى عبدالله مجاهد په مشرى د امبىي په کو تل کې د انگرېزانو (۷) زرو لښکرو سره جهاد ، چې ۹۰۸ تنه پرنګيان مړه او درى زره تنه پښتانه شهيدان سول .

د نومبر په ۱۸ ورځ د قتل گر جهاد ۱۵ زرو تنو غازیانو له خوا د پرنګى سره شروسو او تر ۱۵ دسمبر پورې جارى و . امير شيرعلی خان خپل خورلس کلن زوى يعقوب خان د هرات حکمران او جنرال فرا مرخان يې لښکر مشر مقرر کى ء . قاضى عبدالسلام خان يې د هرات قاضى او ملا شاه محمدي مفتى او ميرزا غلام صديق بى سر دفتري مقرر کى ء اود قندهار له لارى کابل ته راغى .

حاجى عبدالرازق د مولانا عبدالخالق اندې زوى د غزنى د پاي لوچ په کلی کې وزېږېدى (۱۶ صفر) . ميرزا احمد خان کابلي مستوفى اود شعر د ديوان خاوند وفات سو . په خانآباد کې د سردار محمد اعظم خان د فرجروني ياغي ټوپ پر سردار عبدالرحمن خان باندې او د دوى ارامول . مير اتاليق په قطغن کې ولاړ سو، خو سردار عبدالرحمن بير ته پر ځاى کښيناوه او ماليات يې ځنې واخيستل . د سوات د اخوند ميان عبدالغفور او انگرېزانو روغه اود اخوند تګ سيدو شريف ته (۲۷ دسمبر) .

۱۸۶۸ م ۱۲۸۵ ق

د امير محمد اعظم خان سره دامير
شيرعلي خان جنگونه او په شش گاو
ار زنه خان کي دامير محمد اعظم
خان ماته او دده او عبدالرحمن خان
تښتنه ايران او روس ته .

د شوال په مياشت کي امير
شيرعلي خان بيا کابل ونيو او پادشاه
سړ او د هندو سیراد ۲ نومبر ۱۸۶۸
م په مکتوب دده سلطنت ومانه .

ډگهر د بليو بليو انگریزي افغان
پوهاند د پښتو گرامر په انگر يزي
په لاهور کي چاپ کي .

مصور غزنوي دمحمود خان مومند
شاليجي زوی د فارسي ليکوال او
شاعر په غزني که وفات سو (ولادت
نې ۱۲۲۰ ق) .

بهاول خان د بندي خان زوی د
بنون د سيمو او سيدونکي جنگنامه
زيتون په پښتو منظومه کړه .

۱۸۶۹ م ۱۲۸۵ ق

انگریزانو دوو لس لکه روپي او
دوولس زره تويک امير شيرعلي خان
ته ورکړه .

امير شير علي خان دهند دويسرا په
بلنه د انبالي سفر هند ته وکي او په
رسميت ومنل سو، مگر دده وليعهد
عبدالله جان يي ونه مانه .

د روس او انگریز مذاکره
دافغا نستان دشمالی سر حداتو د
ټکني لپاره شرو سوه .

پر انمانخيلو او مومندو پښتنود
پرننگي حمای او دميچني شپږمه
غزا .

امير محمد اعظم خان دفرار په

۱۸۶۴ م ۱۲۸۱ ق

ته تللي وو، بيرته راغي اود بلخ ولايت
يي ونيو او بيا پر کابل راغي، امير
شير علي خان له قندهاره راووت او
دوردکو په سيد آباد کي د امير
شير علي خان اوسردار عبدالرحمن
جنگ وسمو، خو امير شير علي خان
مات سو او قندهار ته ولاړ .

۱۸۶۶ م ۱۲۸۳ ق

امير محمد افضل خان دکابل امير
سو او امير شيرعلي خان قندهار ته
ولاړ .

مستوره غوري حورالنساء دمير
سيد اعظم لور (نې يي سپيده پوش)
د فارسي د يوان تحفة العاشقين
خونده دغور دپرچمن او سيدونکي
شاعره وفات سوه (ولادت يي
۱۲۴۸ ق) .

ميرزا عبدالواسع طبيب د لعل محمد
عاجز زوی دشعر دديوان خاوند وفات
سو (ولادت يي ۱۲۰۸ ق)

امير شير علي خان له قندهاره
راووت چي کابل ونيس، مگر سردار
عبدالرحمن خان دی په کلات کي مات
کي .

سردار فيض محمد خان دامير
دوست محمد خان زوی په بلخ کي
ونښوریدی او امير شير علي خان
دهرات او ميمني له لاری بلخ ته ولاړ
اوسره ملگري سوه .

د سردار احمد خان د امير

دوست محمد خان دزوی په امر دده
دشعارو ديوان په بلخ کي ترتيب
او وکړين سو (۲۷ شعبان) (دکابل
خطي کتابخانه) .

دامير شير علي خان سره د ده
وروڼو کورني جنگونه .
دباجکاه په جنگ کي محمد افضل
خان مات او گرفتار سو او سردار
عبدالرحمن بخارانه وتښتيد .
جلال ديوسف مسکين زوی دقاس
د ده گزک او سيدونکي دسميه موی
او جلالی دقصي هير وزيږیدی .
پر مومندو دپرننگي حمای اودميچني
خلورمه غزا .

۱۸۶۵ م ۱۲۸۲ ق

امير شيرعلي خان په کابل کي
دوه زره تنه لو يي جرگي ته
راوغوښته چي ده ته دده دورونو د
اختلاف په باب کي مشوره ورکړي
تردی لويي جرگي وروسته امير د
خپلو وروڼو جنگ ته متوجه سو .

دامير شير علي خان او سردار
محمدامين خان دکجهاز جنگ ، اود
محمد امين او محمد علي يوله بله
سره وژل ۱۰ محرم ۸۲ ق .

امير شير علي خان دخپل ورور
او زوی په مرگ غم جن سو او
قندهار ته ولاړ، اود انبارني ونيوی .

ميرزا محمد محسن دبیر دميرزا
علي خان زوی ددربار منشي اوشاعر
په کابل کي وفات سو (ولادت ۱۲۲۷ ق)
مراد علي کاموی د عبدالرحمن
زوی پښتو تفسير يسير وکړين .

۱۸۶۶ م ۱۲۸۲ ق

امير شير علي خان شمالي ولايات
ونیول اوله تاشقرغانه تخته پل ته
ولاړ، بيا نو کابل ته راغي .

سردار عبدالرحمن خان چي بخارا

۱۸۷۲ م ۱۲۸۹ ق حدود

قاضی عبدالرحمن خانملا دقاضی محمد سعید بارکزی قندهاری زوی (در فیصل التفرقه بین الضال والناجیه) رساله و کتبندله (دکابل خطی کتابخانه)

۱۸۷۳ م ۱۲۹۰ ق

نائب محمد علم خان د ترکستان نائب الحکومه دامیر شیرعلی خان په امر میمنه و نیوله . روسانو خپوا فتح کړه .

سید نور محمد شاه صدراعظم دشملی په کنفرانس کې شامل سو . دامیر شیرعلی خان په فرمان (رمضان ۱۲۹۰ ق) عصمت الله خان جبارخیل حشمت الملك او (لوی میمنی دغرو) وزیر داخله سو . امیر عبدالرحمن خان دی په ۱۸۸۰ م په دار و خړاوه .

قاضی عبدالقادر پېښوری د امیر شیرعلی خان ددربار ښوونکی او مصاحب یا عسکری سکر ترو، چی دتتارای امیری یا تشریح الجرایم اود عسکری تعلیماتنامو او وعظ نامو مرلف دی. دی دقاضی فضل قادر زوی او د خان علم قاضی حسن لمسی دی. خود انگریز جاسوس قاضی عبدالسلام دقاضی محمد سعید بارکزی قندهاری زوی قاضی القضاة و .

دوست محمد خټک په قندهار کې په پښتو بد زمنیر اوبحرالعلوم او اخلاق احمدی مظلوم کړه .

امیر محمد بن عبد القادر بن محمد اعظم سلیمان خیل کتوازی د امیر شیرعلی خان په نامه الدافعه

لشکرک الطایفة الوهابیه په عربی تالیف کړه .

دمحمد عظیم ابکم نقاش ژوندپه کابل کې . عبدالرسول قندهاری شاعر دسفر نامی او ازاد نامی مؤلف دخپل شعر دیوان جوړ کړه .

امیر شیرعلی خان دبالاحصارپه خاصه سراچه کې دولیعهدی جلسه وکړه او سردار عبدالله جان ولیعهد سو . (۱ شوال ۱۲۹۰ ق)

دشوال په دوهمه شپه دسردار عبدالله جان دولیعهدی جشن وسو او په هرات کې سردار محمد یعقوب خان مخالفت وکړه .

په دغه کال دشمالی ولایاتو(مزار شریف) مالیات پنځه لکه روپی وی او نائب محمد علم په مزار کې تړپونه جوړول .

دقندهار پلټنې دوه کاله کابل ته راغلې، چی دلته عسکری قواعد زده کړي .

سردار ولی محمد خان دکورم لوی ناب دهغه ځای دیاغی قبائلو توبه نامه امیر ته راواستوله اوصدراعظم نورمحمد شاه ددوی مشرانوته خلعتونه ورکړه .

امیر شیرعلی خان خپل ولی عهد دسوات آخوند ته معرفي کړه او آخوند هم هغه ومانه اوتبریک ئی ورته ووايه (دوشنبه ۱۴ شوال ۱۲۹۰ ق)

صاحبزاده غلام جان دپنجشیر او نجراو کم ناب اوعلی محمد خان دکور حاکم اوخدای نظر خان دغزنی حاکم و. میر عنایت الله بدخشی داصول

المبشمت نظم اود دیوان خاوندوفات سو .

۱۸۷۴ م ۱۲۹۱ ق

داسب محمد علم خان مرگ . د شاعسی شیردل خان لوی ناب مقرری دشمالی ولایاتوپه حکمرانی . امیر شیرعلی خان دکوچنی اختربه ورځ دنولمشر حسین علی خان په سلالاری اود قاضی عبدالقا در په ملگری دکابل دلنیکرونمایش دمرنجان دغرنندی سره ولید . ۳۷ پلي کندهاره خاور رجمنته سپاره لسن تړپخانی .

د کابل په سیمو کې سخته زلزله وسره چی له پنجشمیره تر کوهدامنه ۷۰۵۲ تنه مړه او ۳۹۰۰ تنه زخمی سو . په پروان کې ۱۳۰۰ تنه اوپه کابل کې ۱۴ تنه مړه سو (شمس النهار ۷-۶ رمضان ۹۱ ق) .

میر عبدالرحمن دواخان حاکم مې سو (۱۵ صفر ۹۱ ق)

نظام الملك دچترال د میر زوی دامیر شیرعلی خان دبرابته راغی . شاعسی شېر دل خان ته دلولی ناب او دده زوی خوشدل خان ته د کمکی ناب او میرزا محمد حسن خان د بیر ته د که ناب لقبونه ورکړه سوه او میرزا محمد نسی خان واصل وفات سو .

سردار شیرعلی خان هزاره وفات سو .

سردار نصرالله خان د امیر عبدالرحمن خان زوی په سمر قنده کی وزینیدی (چهار شنبه ۳۰ صفر ۹۱ ق) .

د افغانستان د لومړي جنک

تاریخ د جان ولیم کې تالیف دری ټوکه دریمه طبعه په لندن کی خپور سو .

هنری والتیر بلیوچی په ۱۸۷۲ م افغانستان ته راغلی و، په خپل کتاب (له انطوس تر تا یگریس پوری) کې دافغانستان احوال ته لاندنه خپور کړه (۱۳ فصله) .

ملا شاه پسمند پوپلزی د قندهار د نیش اوسیدونکی عارف او شاعر د قادری طریقی خلیفه په نیش کی ۷۵ کلن وفات سو (ولادت ئی ۱۲۱۶ ق) ده زاد الرحلین په پښتو نظم کړه (دلاهور طبع ۱۳۴۷) .

۱۸۷۵ م ۱۲۹۲ ق

میرزا نیازی دملابرات زوی دسمنگان شاعر او خطاط چی دوه دیوانه یی لرل وفات سو .

د امیر شیرعلی خان نصیحت نامه ((تحفة العلماء)) د قاضی عبدالقادر پېښوری په اهتمام او د میرزا بیضا خان په خط ۸۰ مخه په کابل کې چاپ سوه .

د باجوړ د فیض طلب خان او د ناوه بی د غلام حیدر خان اختلاف د امیر شیرعلی خان په توصیه فیصله سو (۲ شوال ۹۲ ق) .

ملا سکندر اخند په کابل کی قاضی عسکر و .

۱۸۷۶ م ۱۲۹۳ ق

نواب عطا محمد خان د انگریز سفیر له امیر شیرعلی خان و غوښتل چی دروسانو دیش قدمی، دنیولو لپاره د انگریزانو مامورین افغانستان ته پرین دی خو امیر شیرعلی خان

(د نقیب باغ) د ۱۷ شعبان شپه ۱۲۹۵ ق .

پر راهی زو پښتنو د انگریزانو لښکر کشی دمله کښه پرخوا .

میر محمود شاه بدخشی د میر احمد شاه زوی د دیوان اشعار خاوند وفات سو .

سردار محمد یعقوب خان چی بندی وله قیده ایله سو او د کابل حکمران مقرر سو او سردار محمد ایوب خان هم له مشهده هرات ته راغی .

ددغه کال تقویم د ملا عبدالرحیم او عبدالرحمن استخراج د کابل د شمس النهار په چاپخانه کی چاپ سو . دغه د وه وروڼه د عزیز الله اخند زاده قند هاری زامن وو .

د کابل د شمس النهار په مطبعه کی مجمع البحرین یعنی مقابله حکمت قدیم و جدید د حکیم او ډاکتر چچین شاه تالیف چاپ سو . او دالهلمپو مطبوعاتو څخه دی .

قاضی طلا محمد د قاضی حسن خان زوی د پښتو - فارسی - عربی لیکوال او شاعر او تکړه مؤلف په پېښور کی اوسیدی . د عربی او دیوان خاوند او د جواهر النغم - سئوۃ النقریر - نفحة المسک - تسمیة العقول سلوة الکثیر مؤلف .

د افغان وار په نامه د جنرال ایبټ ورځ لیک ۳۴۶ مخه له لنډ نه د افغانستان پر احوال له ۱۸۳۸ تر ۴۲ م پوری خپور سو .

نور محمد نوری قند هاری د افغانستان تاریخ وکیښ چی د

د پست ټکټ (محصول چاپخانه دارالسلطنه کابل ۱۲۹۴) خپور سو چی د زمري سر نسی په منځ کی کښل سوی دی .

اخوند عبدالغفور بن عبدالواحد (اخوند سوات) لوی نقشبندي او قادري مرشد او مجاهد د سوات په سیدو شریف کی په ۱۲ جنوري وفات او ښخ سو . (ولادت ئی دلوې سوات په شامیرزی صافیو کی د ۱۷۹۰ م حدود) دی د سوات د ریاست او شرعی حکومت مؤسس دی .

د سلیمان بن ابراهیم قندوزی بلخی حسینی صوفی مؤلف وفات . داجمع الفراید ، مشرق الاکوان ، ینا بیع المو ده مؤلف (ولا د ت ۱۲۲۰ ق)

۱۸۷۸ م ۱۲۹۵ ق

په ۲۲ جون سټیلا ټوف د روس نماینده کابل ته راغی . او په ۱۱ اگست دامیر شیر علی خان دربارته ورسیدی او د یوی معاهدی مذاکره ئی ور سره وکړه .

امیر شیر علی خان د انگریز رالیاری نماینده سر نیول چمبرلین نه را پرېښو چی افغانستان ته راسی کښل کرو دیکوف له سمر قنده هرات ته راغی (نومبر) په ۳۱ د اکتوبر لاری لیټن د هند وېسرا افغانستان ته ولټیماتوم ورکی . په ۲۲ دنومبر د انگریز او افغان دوهم جنگ ونښت او انگریزی لښکر پر افغانستان راغلل

سردار عبدالله جان ولیعهد ۱۷ کلن وفات او په حرم باغ کی ښخ سو

پیر امان الله د مولانا رحمت الله قندهاری زوی دخپل عصر مشهور صوفی او زاهد په غور کی وفات سو .

۱۸۷۷ م ۱۲۹۴ ق

د پېښور په کنفرانس کی دسید نور محمد شاه صدر اعظم او سر لیویس بیلی مذا کرات ناکام سول (۳۰ جنوري) او سید نور محمد شاه په پېښور کی مړ سو ، او میرزا حبیب الله خان مستوفی د ملا شاه محمد و تاج محمد پرېلزی او میرزا محمد طاهر سره پېښور ته دمذاکری لپاره ولاړل ، مگر له جمروده بیر ته نگریزانو راواستول .

ارسلان خان وزیر خارجه مړ سو او پر ځای ئی ملا شاه محمد قطبخیل وزیر خارجه مقرر سو .

سردار محمد علم خان دپشت رود حاکم معزول سو او پر ځای ئی سردار محمد یوسف خان د امیر دوست محمد خان زوی مقرر سو .

د سلطان عبدالحمید له خوا حاجی محمد حسن خان بگرامی وال د کابل در بار ته د خاص استاخی په ډول راغی ، او دعثمانی دولت سفیر فوزی افندی و ، چی مستشارئی هدایت الله او با شکاتب ئی حسین او د وه تنه غړی یی منیر او خیری بیک وو . د اگریز سفیر په کابل کی تراب محمد حسن خان اوانائب یی عطاء محمد خان اومنشی یی بختیار خان و .

د قاضی عبدالقادر (ښوونکی صاحب بهادر) وعظ نامه د بالاحضر په چاپخانه کی چاپ سوه .

نه و منله .

انگریزانو کوټه و نیوله .

سید نور محمد شاه صدر اعظم او میرا خور احمد خان او میرزا محمد باقر افغانی سیاسي ډله د مذاکراتو لپاره پېښور ته ولاړه .

اخوند زاده حضرت ملا یحیی دملا عبدالله زوی د هرات عالم او مدرس دهرات په دښت یلان کی وفات سو . محمد عمر خان د محمد کلان پوپلزی زوی د خپل وخت پښتو او فارسی شاعر او خطاط او مؤلف په مزار شریف کی وفات سو .

محمد علم خان وکیل الدوله پوپلزی د عبدالله خان زوی په کابل کی وفات سو .

عبدالعلی مستغنی د فارسسی او پښتو مشهور شاعر د ملا رمضان هوتک زوی د ملا قضا لمسی د ملا رسول داد کړوسمی د کابل په بالا حصار کی وزیریدی (۱۷ ذی حجه) مستوفی حبیب الله خان له هراته کابل ته راوغوښتل سو ، او پر ځای یی سردار محمد عمر خان دسردار محمد عظیم خان زوی د هرات په حکومت مقرر سو .

د امیر شیر علی خان له در باره احمد خان ساکزی د جلال آباد حاکم سوات ته د اخوند عبدالغفور د لیدو لپاره استاخی ولاړ .

د لوگر دموسیی فیض محمد اخوند زاده پښتو روضۃ المجاهدین د امیر شیر علی خان په نامه نظم کی (د کابل خطی کتابخانه) .

سمدوزو او محمد زو احوال لری .
(د لندن د انډيا آفيس خطي نسخه)
ده د امير شير علي خان په نامه يو
ښه و گرامر هم کښلی دی .
دی د گلشن امارت هم مؤلف دی
د امير شير علي خان سوانح تر
۱۲۸۷ ق پوري (د کابل چاپ
۱۳۲۵ ش) پر کور می د پرتگيانو
حمله او له دوی سره د خلکو غزا .

ارباب عبدالرحمن خليل د عبدالکريم
زوی د پښتو او فارسي او عربي
ليکوال اوشاعر د مردان اوسيدونکی
ژوندی و .

۱۸۷۹ م ۱۲۹۶ ق

پر افغنستان د انگریزي لښکرو
حمله اود انگریز او افغان ددوهم
جنگ پیل .

امير شير علي خان له کابل بلخ
ته ولاړ او ۵۸ کلن په پنجشنبه ۲۹ صفر
۱۲۹۶ په مزار شريف کې مړ اوښخ
سو (ولادت ۱۲۳۸) .

په کابل کې امير محمد يعقوب
خان پادشاه سو . (ربیع الثاني
۱۲۹۶) .

جنرال رابرتس کابل په ۱۲ د
اکتوبر ۷۹ م ونیوی .

د گندمک معاهده په ۲۶ می امضاء
سو (۴ جمادی الثانيه ۱۲۹۶) .

په ۲۴ جولای ۷۹ د انگریز سفير
کيونياري کابل ته راغی خو په ۱۶ د
رمضان ۹۶ ق ۳ دسمبر ۷۹ په
بالاحصار کې و وژل سو او خلکو
پر انگریزانو حمله شروع کړی .
انگریزانو بالاحصار وران کړی اود

ذیحجې په میاشت کې امير يعقوب
خان دیره دود نه واستاوه .
محمد جان خان وردگ، ملامشک
عالم انډي، محمد عثمان صفای په
کابل کې جهاد شروع کړی اود تپه
مرنجان او کوه اسمایي جنگونه
وسوه . محمد عثمان خان شهید
سو .

امير شير علي خان له مزاره خپل
آخری مکتوب جنرال کو فرمان ته
تشکند ته دیوه سیاسي هیئت سره
واستاوه: سردار شير علي خان
قندهاری - شاه محمد خان وزیر
خارجه - قاضي عبدالقادر پښتوري
ملا دين محمد مشک عالم مشهور
عالم اومجاهد اوملا عبدالغفور لنگري
اومحمد جان خان وردگ په جهاد
کابل ته راغلل .

پرتگیانو د گندمک د معاهدې سره
سم کورمه خپله وبلله، خو پښتنو
له دوی سره دریمه غزا شروع کړه،
او غازی محمد سرور خان چکی د غزا
مشرو .

د نیراه لام اوله پرتگیانو سره
غزای. چی د پرتگی ۵۳ زره لښکر
پر پښتنو باندی ورغلل .

د ټاک پر بازار د پښتنو مجاهدینو
حمله اود ۶۵۳ نفر انگریزي سپاهیانو
وژل . (شنبه ۱۰ جنوري - ۲۶
محرم) .

۱۸۸۰ م ۱۲۹۷-۹۸ ق

دمیوند جنگ اود انگریزانو ماته
۱۷ شعبان ۹۷ ق ۲۷ جولای ۸۰ م.
جنرال رابرتس له کابل قندهار
ته ور سیدی او سردار محمد ابوب

خان یی مات کړی ۳۱ اگست ۸۰ م
سردار عبدالرحمن خان له
سمر قنده تر آمو را واوښت قندوز
ته راغی (۴ جمادی الثانيه ۹۷ ق) .
د سردار عبدالرحمن او گریفن
مذاکره او موافقه په زمه کی .
امير عبدالرحمن خان په ۵ رمضان
۹۶ ق (جولای ۸۰ م) په کابل کې
پادشاه سو او انگریزانو هم ومانه
او کابل یی وروسپاره .

۱۸۸۰-۱۹۰۱ م ۱۲۹۷-۱۳۱۹ ق
دامير عبدالرحمن خان د امارت
دوره .

جنرال رابرتس د قندهار د پير
پایمال په جنگ کې په ۲۴ رمضان
سردار محمد ایوب خان مات کړی .
او ایران ته ولاړ. امير عبدالرحمن
دشوال په میاشت کې قندهار ته
ورسیدی .

۱۸۸۰ م ۱۲۹۸ ق

امير عبدالرحمن خان د قندهار له
علماءو څخه ملا عبدالرحیم اخوندزاده
کاکی اوملا عبدالاحد پوپلزی د قندهار
په خرکه شریفه کې وژل (شوال)
سردار عبدالرسول خان د قندهار
حاکم او سپه سالار غلام حیدر خان
توخی عسکری مشر او ملا یوسف
رستماني کوتوال او ملا سعد الدین
خان قاضي مقرر سول .

مرلوی احمد جان تاجر الکوزی په
قندهار کې دامير عبدالرحمن خان د
فتح مدحیه دالیه قصیده وویله .
سلطان محمد خالص قندهاری د
موسی خان بارکزی زوی خپل (تاریخ
سلطانی) دامير محمد ابوب خان په

نامه په بمبئی کې چاپ کړی د کتاب په
۱۲۸۱ ق سر و سوی و اوتر ۱۲۹۷ ق
پوری وقایع لری .
په وزیرستان کې پرمکین بانندی
د پرتگی حمله اود خلکو جهادونه تر
۱۸۸۱ م پوری جاری و او مولانا
گلاب دین شهید سو .
د پرتگی سره دموندو جهاد اود
میچنی اومه غزا .
په ذیحجه کې سردار عبدالقدوس
خان هرات ونیو .

د سردار شير علي هزاره زوی
تسليم سو، سيد محمود ککری او
محمد اکبر خان دلال پوری بغاوت
وکړی، سيد محمود راولپنډی ته
وتښتیدی او اکبر خان په کابل کې
نظر بند سو .

امير عبدالرحمن خان د پنځه لکو
روپو اخیستلو لپاره ملا ابوبکر او
محمد اکبر تاجران د پښتورک مشنر
واړ فیلو ته معرفی کړل، دغه خط
د پښتور په موزیم کې دی (۲۷ صفر
۱۲۹۸) .

امير عبدالرحمن دهند دویسرا په
خواهش جنرال میر احمد خان د
افغانستان په وکالت په پهلې کې
مقرر کړی اود ویسرا په نامه یی په
۲۵ صفر اود پښتور دکمشنر په
نامه یی په ۲۷ صفر مکتوبونه ولیکل
(د پښتور موزیم) .

میر محبتی الفت دامير مرتضی زوی
په کابل کې ۷۴ کلن وفات سو .
(ولادت ۱۲۲۴) د فساد سی ښه
شاعر و .

دا ملا عبد الله بن مراد محمد بدخشی
شاعر دخپل شعر دیوان ترتیب کړی .

سردار غلام محمد طرزی د خپلي کورنۍ سره دهند کراچي ته فرار سو.

د برکي پر ناتي په افغانستان کې د ۱۸۳۸ تر ۴۲م پوري احوال په ۱۱۳ مخه کې په بمبئي کې چاپ سو قاضي عبد الرحمن دامازو گرهې (مردان) افسانه دليدير په پښتو نظم کړه.

۱۸۸۱ م ۱۲۹۹ ق

انگريزانو په اپريل ۴۸۱ کې قندهار امير عبد الرحمن ته وسپاره او دى بيرته په ۲۲ محرم ۹۹ ق کابل ته را وړ سيد.

جنرال فرا مرز خان هرات ته مقرر سو.

د شوال په ميا شمت کې ناظر محمد سرور خان د سردار عبدالميدوس خان پر ځاى د هرات حکمران مقرر سو او دغه سردار بندي سو.

سردار محمد صديق خان د نظر محمد خان زوى د سردار امير محمد خان لمسى په پېښور کې دميوند جنگنا مه په فارسي مشنوي نظم کړه (۱۷ شعبان ۹۹ ق)

دامير عبد الرحمن خان لښکرو لغمان ونيو.

۱۸۰۲ - ۱۸۸۲ م ۱۲۱۷ - ۱۲۹۹ ق
د محمد تقى بن حسين هروى عالم، دنهايت الامال او توضيح الحساب او عيون الاحكام د مؤلف د ژوند وخت. سردار عبد الرسول خان د قندهار نائب الحکومه معزول سو او دخلکو اتيا زره روپي اود حکومت لس زره

ځاى يې سردار نور محمد خان د سردار سلطان محمد خان زوى د قند هار نائب سو.

د هراوت دخلکو ښو رښت آرام سو او صاحب خان على زى د هغه ځاى حاکم د ښور پښتيا نو مشر نائب اکرم رښوي وکابل ته يې راواستاوه.

سردار محمد يوسف خان د امير دوست محمد خان زوى د فراه حاکم، سردار ابراهيم بلوخ په چخانسور کې قاراج کې او سردار تاج محمد خان بلوخ هم افغانستان ته راغى.

سپه سالار فرامرز خان په هرات کې دهغه ښار کلاودچار باغ عمارتونه نرميم کړه اود غوريانو کلاسى هم جوړه کړه.

مخدوم فاني خان له مرو څخه امير عبد الرحمن خان ته عرض وکړ چې مرو په افغانستان پورې ونښلوي (لکه پخوا) پر تلجو تړه کو باندې دامير دلښکرو برى اوکني نيول اود ميمنى دوالى رايتول له شنوارو سره دامير دلښکرو جنگ.

۱۸۸۲ م ۱۳۰۰ ق

دانگر يزانو يو مسلمان نماينده عطاء الله خان په کابل کې مقرر سو تر دې وخته گريفن او قاضي عبد القادر پېښورى په پټه په کابل کې وو.

امير عبد الرحمن خان، محمد جان خان وردگ اود عصمت الله خان جبار خيل کورنۍ او نور درى زره تنه بنديان کړل.

د ربيع الاول په پنځلسمه امير

په قند هار کې دمنز لباغ او د جلال آباد د شاهي باغ ودانونه. د هرات دملا ورا نونه.

شمهزاده لوبا نوفا او لارډ گرينويل دروس او انگر يز له خرا ۱۸۷۳م دگور چا کوف پر موافقه نامه باندې دافغانستان په باب کې خبري وکړي. «ولوى عبد الرؤف قند هارى د سراج الاخبار مؤسس په کابل کې

د هرات د شاهي مدرسو د حضور د روى ترجمان مقرر سو (وروستنى ملاى حضور).

په دغه کال دامير عبد الرحمن گرده لښکر ۷۴۰ ر ۵۸۸ تنه وو.

سردار محمد حسن خان سپاه او سعدو په منگلو کې وښوريدل، خو جنرال غلام حيدر خان اور کزى دوى دتيراه خرا ته وشړل او زرمه ئې ونيوله.

مو لوى احمد جان د پښتو تکړه نشر ليکونکى د گنج پښتو او تاريخ افغانستان ليکوال په پېښور کې ژوندى و.

مولانا محمد عثمان بن محمد على پاد خاني لوگرى د عجائب الاخبار او گلشن اسرار اونورو تاليفاتو خاوند عالم ژوندى و.

رحمت بدخشي دميرزا اسماعيل زوى د پښتو درى ديوانو خاوند شاعر ژوندى و.

د پنجشير دخلکو ولايدل او د دوى بيرته ازا مول.

د قند هار داڅکرو ښورښت او بيرته امر منل.

۱۸۸۳ م ۱۳۰۱ ق

روسانو د تيجن رود مجارى د هرات شمال غربي سيمى ونيولي. انگر يزانو د کړکي ټوله سيمه و نيوله.

امير عبد الرحمن خان شغنان او روشن ونيول.

امير عبد الرحمن خان ته دوولس لکه روپي دکله انگر يزانو کومک منظور کړ.

دانگر يز او روس گم کميسيون دافغانستان د شمالى او غربى سرحداتو د ټاکاو لپاره مقرر سو.

او امير عبدالرحمن خان په پنجشنبه ۶ ذيقعد ۱۳۰۱ ق ددى کميسيون د منلو فرمان صادر کړ او دخلکو ته ئې هدايت نامه صا دره کړه.

سردار محمد نادر خان دهند په ديره دون کې وزيريده (۲۱ حمل ۱۲۶۲ ش ۱۳۰۱ ق).

سردار محمد ايوب خان په تهران کې و، د ميمنى دوالى د لاورخان په غوښتنه له تهرانه پټ د دغو مشرانو سره مشهد ته راغى (۱۰ ربيع الاول).

سپه سالار حسين على خان - جنرال پرويز شاه خان -

خوشدل خان لوى ناب - سردار محمد هاشم خان - قاضي عبدالسلام

خان - عبد الله خان ناصر - احمد على خان - مگر دغه ډله د ايران حکومت د

انگر يزانو په غوښتنه ونيول او په قوچاق کې نظر بند کړه.

په دغه واقعه کې د لاور خان هم په ميمنه کې ياغى سو، خو امير

عبد الرحمن خان امير محمد حسين خان هلته والى وټاکه او ميمنه آرامه سوه

دجلال آباد شاهي پاغ د عبدالسبحان خان په مهندسي جوړ شو .
امير عبدالرحمن خان خپله پند نامه دنيا ودين په کابل کې دروژي په مياشت کې وکښله (د کابل دخطي نسخو کتا بخا نه او هم د کابل چاپ) دامير لښکروټول لغمان رايت کړي .

رضوان الله رضوان اما خيل دهوتی مردان اوسيدو نکي فقيه او طبيب او دپښتو شاعر او ليکوال «طب اکسير» په پښتو وکښس .

۱۸۸۶ م ۱۳۰۴ ق
دانگريزانو قبضه پر ټول پښين اوسيوي ، دروسانو د جلوگيري په بها نه انگر يزا نو دبولان دريل لارجوړه کړه .

دسر حداتو دويشلو ډله په اکتوبر له کابل څخه هند ته ولاړه اوسر حدی قرار داد په جو لايی ۱۸۸۷ م په پتر ز برگ کې امضا شو .

اندي و او غلجو اقوامو د ملا مشک عالم دزوي ملا عبدالکریم په مشري سر واخيست .

قاضی سعد الدين خان دهرات حکمران مقرر شو .

سردار نورمحمد خان دو لي محمد خان زوی په خوست کې اوتيمور شاه خان نايب سالار په هرات کې ياغي سول ، او د سردار محمد ايوب خان راتگ هرات ته ناکام شو او ځان يې په مشهد کې انگر يزا نو ته وسپاره چې

قرارداد عملي سوآو دهنه ذوالفقار او مروچاق افغا نستان ته پريښوول سو .
سردار محمد هاشم خان (وروستنی صدر اعظم) په ديره دون کې وزينيدی .

۱۸۸۵ م ۱۳۰۳ ق

روسانو دذوالفقار خواته آق رباط ونيو او پنجه ته پرمخ راتله .
دمارچ په ۱۸ روسانو په تاشکيپير يون کې افغان مات کړه او پنجه يې ونيو .

دانگريز او روس دسرحد ويشلو ډلې په نو مبر کې بيا سره وليدل او د افغان - روس دسرحد لومړی ځلي يې رسماو درا و .

کرنل ستيوارت انگريز ي منصب دار دهرات استحکامات وکتل او خلور لکه کلداري يې داستحکام لپاره ورکړی .

ملا مشک عالم دين محمد اندې ددوهم جنګ لوی مجاهد په پنجشنبه ۱۰ - ربيع الاول ۱۳۰۳ ق وفات شو .

مستوفی حبيب الله خان وردګ (لوی ملک) د امير شير علي خان مشر وزير په راولپنډي کې دفرار په حال کې وفات سو دده ولايت دوردګ په جغتو کې ۱۲۴۸ ق و .

قاضی عبد الواحد صريړ د سمنگان شاعر او عالم او خطاط ۸۰ کلن په بخارا کې وفات شو (۲۲ شوال) سردار غلام محمد طرزي له بغداد څخه شام او استانبول ته ولاړ او دعثماني سلطان ميله و .

درجب په مياشت لمسين هند ته ولاړ او دسرحد ويشلو کاريي کرنل رجوی ته وسپاره .

نظام الدين انصاري دکمال الدين مزاری بلخي زوی دخپل عصر خطاط او شاعر او مولف د (اعتقاد لمحققين) په نامه پر اسلامي فرقو باندې يوه رساله په کابل کې وکښله (پنجشنبه ۲۲ ربيع الثاني ۲ ق)

سردار غلام محمد خان طرزي دسردار رحمدل خان فند هاري زوی ددری شاعر او ليکوال او خطاط هنر مند چې دامير عبد الرحمن خان په امر هند ته فرار سو و له ۴۵ تنو خپلوانو سره له کراچي څخه بغداد ته ولاړ .

په راولپنډي کې دامير عبدالرحمن خان و دهند دوايسرای دمذاکراتو راپور (سوال وجواب دو لتي) په پښتو او دری له کابل څخه چاپ اوخپور سو دپښتو مترجم يې ملا غلام جان لغمانی دی .

امير عبدالرحمن خان دهرات د ساندې لپاره په شل لکه روپي ديرش زره لښکري تيار کړل ، انگریزانو ۲۸ لوی توپرونه او گولي ورکړي او ۴۰۰ تنه توپچيان هم تيار کړل .

دسوات او بنير دخلکو نمايندگان امير عبد الرحمن ته راغلل او امير د دوی اطاعت ومانه او د افغانستان دساتلو اطمینان يې ورکړ (۲۲ ذی حجه) .

دروس او انگليس د شمالي افغانستان دسرحد ویشنی

دکثار او کنير دکا فرانو حمله پر غني شنگ اود لغمان دحاکم سردار گل محمد خان په مشري د دوی شپړنه .

محمد علي غريب دسيد علي زوی دپښتو دسيمې اوسيدو نکي عالم دپښتو او فارسي شاعر دپيرو عربي کتبو حاشيه ليکونکی ژوندی و .

۱۸۸۴ م ۱۳۰۱ ق

(۱۵ جمادی الاولی - ۱۳ مارچ)
سيد جمال الدين افغانی په پاریس کې دعروة الوثقی جریده په عربي خپره کړه .

دوهمه طبع ئی په قاهره کې ۱۳۲۸ ق دتوفيق مطبع ۲۳۲ مخه .
دامير عبدالرحمن خان پخپل خط او انشما دهرات حکمران محمد سرور خان ته يوه مفصله هدايت نامه صادره سو .

۱۸۸۴ م ۱۳۰۲ ق

سر پير لمسين انگريز دسرحد ویشاو دلي مشر هرات ته ورسيد او دافغانستان له خوا قاضی سعدالدين خان ورغی .

انگریزانو دکو ټي دريل لارجوړه کړه او روسانو پل خاتول ونيو .

امير عبدالرحمن په پنجشنبه ۲۴ جمادی الاولی ۱۳۰۲ ق له کابل څخه راولپنډي ته ره شو او په پنجشنبه ۱۶ جمادی الثانيه ای دهند ويسرا لارڅرګن سره وليدل او په ۶ درجب جلال آباد ته را ورسيد .

انگریزانو دروسانو دپيشرفت د مخ نيوي لپاره خپل ۵۰ زره مجهز لښکرو ټي ته راوستل .

هندوستان ته ولاړ سی .
دهوتکو اوسره کو ولاړیدل او
ددوی رایتول . داخوند ملا نجم الدین
ظهور دننگرهار په قبایلو کی .
۱۸۸۷ م ۱۳۰۵ ق
روسا نو کر کی ونيو .
دروسانو او انگریزانو حکو متو
د افغانستان او روس د سرحداتو
پرویشنه باندی آخرنی موافقه وکړه
ملاولی الله تیراهی دقبایلو مشر می
سو .
شاه ابو الفیض او شاه محمود
خان دروازی مشران او ورو نه
سردار عبد الله خان دقطن حکمران
ته تسلیم سول او کابل ته راغلل
امیر عبد الرحمن جلال آباد ته
ولاړ .
مفتی عیسی مخدوم دنیاز محمد
بلخی زوی ، عالم او شاعر په بخارا
کی می سو (دده ولادت ۱۲۴۲ ق)
دعایشه درانی فارسی دیوان په
کابل کی دامیر عبدالرحمن په امر
چاپ سو .
سید فخر الدین مجنون شاه د
سید هاشم کابلی زوی دبوستان
خیال شاعر (طبع لاهور ۱۳۲۸ ق)
دکابل په ده افغانان کی می سو
سه شنبه ۸ ربیع الاول (ولادت می
۱۲۴۲ ق) .
دبرنگی حمله پر بونیو باندی .
پرنکیانو پر کور می بیایرغلوته
وکرل اوخلکو خلرمه غزا ور سره
وښلوله .
میر محسن قند هاری دسیدنعیم
خان زوی دیورپ جفرا فیال له عری

څخه تر جمه کړه (دکابل خطی
نسخه)
احمد پېښوری په پښتو انیس
الواعظین او قصص الانبیاء نظم
کړل .
میا حسیب گل کا کا خیل دپښتو
دافع الغم اوزاد الفرح او گلدسته
حکایات مولف ژوندی و .
سید محسن دمیر حسن زوی
متخلص په (شامل) بالا حصاری
کابلی شاعر وفات سو دوه دشعر
دیوانه لری (ولادت می ۱۲۳۸ ق)
۱۸۸۸ م ۱۳۰۶ ق
سر دار محمد اسحق خان په
مزار شریف کی یاغی سو ، په پنجشنبه
۲۰ محرم می دقایب سالارغلام
حیدر خان سره په غزنی کل کی جنگ
وکړه ، او مغلوب سو بخارا ته
وتښتید .
امیر عبدالرحمن په ۱۹ دصفر
له کابل د بلخ ولایت ته رهی سواو
په مزار شریف کی دتو پک واور پر
وسو خوخطا ولاړ او امیر زخمی
نسو .
په ۲۸ دجمادی الاولی امیرفرمان
صا در کی چمن انگریزی
حکومت ته وسپاری چی هلته دریل
درید خای جوړ کی .
په باجوړ کی دجنیدول دمرخان
او ددیر دخان جنگ .
سردار غلام محمد طرزی په شام
کی اخلاق حمید کتاب دسلطان
عبدالحمید په نامه وکیښ .
له پرنکی سره دپښتنو جنگ په
کوټکی کی .

سعد الله دغلام حضرت قند -
هاری زوی خپل تفسیر کشف
المحجوبین عن خدی تفسیرالجلالین
تالیف کړه .
دغلجو ښور ښت آرام سو او په
کونې کی صافی وښوریدل .
۱۸۸۹ م ۱۳۰۷ ق
قاضی میر جمال الدین پشه ی
په مزار شریف کی په ۹ محرم
می سو .
د انگریز حکومت پر ربوب باندی
جاری سو .
جنرال میراحمدخان دافغانستان
سفیر په کلکته کی می سو او پرخای
می دده زوی کرنیل ولی احمد خان
هلته سفیر مقرر سو .
په ۲۲ دذیقعدی امیر عبدالرحمن
خان له مزار شریف څخه کابل ته
را ستون او شاغاسی محمد سرور
خان دهغه خای حکمران وټاکل سو
(۲۱ شوال)
دهزاره قبایلو یاغی توپ او د
هغو د رایتو لو لپاره د سر دار
عبدالقُدوس خان مقررول .
میرزا یعقوب علی داحمد علی خانی
زوی دکابل دچند اول اوسیدونکی
چی دسر دار محمد اسحاق سره
سمرقنده فرار سوی دافغانستان
دمتأخر و پاچا نو تاریخ لیکل
می په سمر قند کی شروع کړه .
(رمضان) دده ولادت په کابل کی
۱۲۶۷ ق و .
دارمستتر مشهور فرا نسو ی
دمشرق خپل پښتو کتاب
د پښتو نخوا هار و بهار د

پښتو پر ملی سندرو باندی په
پاریس کی چاپ کړه .
خان علوم سعد الدین خان
قاضی القضا دازالة الشین فی حق
الو الدین رساله دحضرت محمد (ص)
دوالدینو دایمان په باب کی وکښله
(دکابل خطی کتابخانه) .
د مالیاتو او رسمی دفترو اصلاح
او فرد په کتاب تبدیلول .
د انگریز د سفیر کرنیل عطاالله
خان پرخای محمد افضل خان گنده
پور په کابل کی سفیر سو (شعبان)
دهزاره سیمی دتسخیر لپاره د
امیر عبدالرحمن فرمانو نه صادر
سول .
په باجوړ کی چی ددیر خان او
عمرخان جگړه ښتیه ده ددیر خان
مات سو او عمرخان دیر ونيوی
(جون) .
د بد خشان دمیر لسور امیر
عبدالرحمن خان نکاح کړه او کابل
ته راغله (جون) .
سردار محمد یوسف خان دامیر
دوست محمد خان زوی په شمالی
افغانستان (بلخ) کی حکمران سو .
(جولائی) جنرال غلام حیدر خان
اورکزی عسکری مشرو .
روسانو دپنجه مرکز تخت بازار
دافغانستان سره دتجارت مرکز کی
(جولای) .
دامیر عبدالرحمن خان لښکر پر
فیروز کوهیانو باندی بری و موند
(جولای) .

امير عبدالرحمن خان خيل مشر
زوی سردار حبيب الله دملکی کارو
مشر او سردار نصرالله يی د کابل
عسکری مشر وټاکه (جولایي).
سردار محمد ايوب خان په مری
او رولپنډۍ کې عمر تیراوه.
امير عبد الرحمن خان انگلیسي
انجنیران منع کړل چې دکابل پررود
دافغانستان خواته راتیر نسي.
دهندوستان انگریزي اخباروخپل
حکومت ته انتباه ورکړه چې دا حرکت
دوستانه ندی (سپتمبر = محرم).
دپېښور دباړی ور جو او دبر غاله
ننباکو تخمو نه افغا نستان ته
راوغوښتل سوه (سپتمبر).
میر محمدعلي دافغانستان دپوستې مشر
په پېښور کې مقرر سو (سپتمبر)
د تعمیرانجنیر مسترپاښ انگریز
کابل ته راغی.
دری تنه خارجیان یو روسی بل
رومی بل سمرقندی له افغانستانه
دخیبر پرلار وایستل سوه (دسمبر)
منگل و ښوریدل اوله خوسته
ددوی مقا بلی ته لښکر راغلل
(دسمبر).
ښاغلی محمد سرور خان دبلخ
نائب الحکومه سړی هوا ناجوړکی
اوپه کابل کې دډاکتر غلام قادر خان تر
علاج لاندی سو (دسمبر).
جان محمد خان خزانلار دخیانت
په الزام موقوف سو (سپتمبر).
انگریزانو دزوب او قدرزی او
شمیرانی او وانه ونيول اولاری یی
جوړی کړی (نومبر - ربیع الاول).
ساحی ملاعبد الخالق اندی عالم د
کابل دشاهی مدرسی مدرس ۹۵
کلن وفات سو (۱۶ ربیع الثاني). ۲۱۲

مریم کنیزك دسید عبدالله لور
د هرات د کروخ فارسی ښا عره
ددیوان خاونده وفات سوه (ولادت یی
۱۲۵۷ ق
دافغانستان سره دروسی تجارت
انکشاف او په پنجه کې دبریکوف
او لوگو ټینوف سودا گرانو فعالیت
(جولایي).
سر ادر محمد شریف خان دامیر
دوست محمد خان زوی ۶۵ کلن می
او په بغداد کی ښخ سو (ولا دت
۱۲۴۳ ق)
سرور سلطان دلوینباب شیردل خان
بارکزی لور چی په ۱۲۹۴ ق زیږیدلی
وه پنخلس کلنی دسردار حبيب الله
سره واده سوه (۲۷ رمضان) دد
اعلیحضرت امان الله خان مور وه.
ملارمضان هوتك دسردار نصرالله خان
لپاره عقاید نسفی په فارسی ترجمه
کړی (دکابل خطی کتابخا نه)
۱۸۹۰ م ۱۳۰۷ ق
داسمار نیول او ددغه ځای دخان
راینول.
۱۸۹۱ م ۱۳۰۸ ق
دکوزك سوری کول خټم سوه او
دمارچ په میاشت کې دهند سپه سالار
فتاح کړی.
دسر رابرت سنډ یمن له خوا د
دزوب دپښتنو او کاکړانو دایلولو
لپاره انگریزی لښکرو استول سوه.
۱۸۹۱ م ۱۳۰۹ ق
دافغانستان او انگلیند دوالشر
لوت کمپانی ترمنځ لومړی تجا رتی
فرار دادوسو (۱ محرم) چی دبدخشان
لاجورد او هم وړی، یاقوت، دارچی
لرگی به له افغانستان نه وړی.

علی محمد خان دلاجوردو اوسرپو
دتان امر مقرر شو.
په قند هار کې وړیا ولویده او د
عزازه جات شورش جاری و.
انگریزانو دکورمی سیمی ونيولی
او توریان یی ایل کړل.
دربیع الاول په (۱۶) امیر فرمان
صادرکړی چی کافرستان دی ونيول
سی او سپه سالار غلام حیدر خان
خرخی په لښکر کشی پیل وکړی.
سردار محمد علی خان دقند هار
حکمران مړسو (۱۶ ربیع الثاني)
دناوگی مشر صفدر علی خان په
اسمار کی خرخي سپه سالار ته
تسلیم سو.
سردار عبد الله خان تیموری د
قند هار حکمران سو.
جنرال مکلین انگریز په هشتادان
کی دافغانستان او ایران سرحدونه
وټاکل.
محمد شریف خان د دیر رئیس
ایل سو.
سردار محمد عزیز خان دبلخ والی
مقرر سو.
خرخی سپه سالار اسمار ونيو.
دمولوی احمد جان قند هاری په
قلم دحکومتی قاعدو کتابچه ۶۳ فقری
خپره اود تعیمیل فرمان یی صادر
سو، او دا لومړی حکومتی اداری
هدایت نامه اود ستورالعمل و چی د
حکامو وظایف یی ټاکل.
غلام رسول خان دکرنیل ولی
احمد پرځای په کلکته کی دافغانستان
سفیر مقرر سو (۲۸ رمضان).
سردار گل محمد خان دشرقی او

جنوبی سرحداتو په سرحد د
مقرر سو.
داتشقران دباغ جهان نمادو دانې
کار داستاد محمدشاه په مهندسی
پای ته ورسید.
میر سلطان مشهور ظالم کاردار د
امیر په امر په پغمان کی په و نه
وځړول سو.
اعلیحضرت امان الله خان دپغمان
ددره زرگر د حاجی اسمد خان په
کورکی وزیرید. (۵ ذیقعه ۱۳۰۹ ق
دپنجشنبی شپه).
دکابل په ماشین خانه کی میلتن
او استورپ نومی انگلیسی انجنیران
مقرر سول اوپه کارتوسو جوړولو
پیل وسو. دکابل په دارالضرب کی
په دقیقه کی ۵۰ رو پی جوړیدی
(جنوری = جمادی الاخری).
دکوهاپ خان چی انگریزانو ته
پورته سوی و دده د ایلولو لپاره
دمیران زی سالار جنرال لوکهارپ
هنگوته ولیږل سو (۱۷ جنوری).
ښاغلی محمد سرور خان د شمالی
افغانستان (بلخ) حکمران سو
(جنوری).
شیخ علی هزاره و ښو ریدل
(جنوری).
دزوب کاکړو د انگریزانو سره
جهاد شروع کړی، اوسر رابرت سنډ
یمن ددوی مقابلی ته وگومارل سو
(جنوری).
امیر عبدالرحمن خان دوه زره نور
اړیدی په لښکر کی واخیستل
(جنوری).
میرزا محمد نبی واصل دمحمد هاشم

مقرر او په ۲۱ ربيع الاول کابل ته راغی، چې له پاميره او بدخشانه پيا ترکاږو او چغی پوري ډيورنډ لاین وټاکل سو، اود کابل په دربار کې په دوشنبه ۳ جمادی الاولی اعلان سو. اومعاهده یی په ۱۲ د نومبر امضا سو. د امیر تنخواه ۱۸ کلداری مقرر سو. اود وسلو درانیولو اجازه یی ومو ندله. دا ویش ملت ندی منلی. ملا احمد جان توخی په مدرسه شاهي کې مدرس مقرر سو. انگریزانو په نوی چمن کې دریل دریدخی جوکي. پادری هیوز خپل پښتو منتخبات کلید افغانی په لاهور کې چاپ کي. دمریانو د خرڅلاو ممانعت. دډیورنډلین دټاکلو اوڅلواښوولو له پاره د افغانستان له خوا لومړی سپه سالار غلام حیدر خان اوسردار گل محمد خان اوسردار شیریندل خان وټاکل سو. او په پښتو دولتي اعلاناتو د ویش ښو و لو خپاره سو. شاطر باشی بابا برق دغلو په نیولو او په دار والو او په امنیت جوړولو وگمارل سو. له انگریز څخه دری ملیونه او شپږ سو زره کارتوس را نیول. د هزاره جات ورشوگانی حکومتی سوی. د کابل دعیدگاه مسجد د ودانولو کار په دو شنبه ۱۶ شوال ۱۱ ق داستاد محمد اکبر بن استاد محمد عمر په معماری شروع سو، چې په ۹

کلیات په کراچی کې د خپل زوی محمد زمان په خط چاپ کي. د امیر عبدالرحمان کرده مسلح عسکر ۴۰۰ ر ۱۴۸ ته رسیدلی چې ایله جاری هم ورسره شامل دی. مهتر امان الملك دچترال حکمران چې دامیر شیر علی خان سره یی ښه روابط لرل وفات سو. دچترال سر لاکهارت پرنگی لښکری دتوچی پر سیمه ورغلی، پښتنو د محی الدین ملاپونده په مشرۍ په غزا لاس پوري کي او غازی گلستان خان دوپ شهید سو. په همدغه کال دښکتوی غزا وسو. چې پښتنو ۱۳۳۵ پرنگی سپاهیان او ۹ تنه لوی افسران ووژل اوغازی شیرعلی خان له ۲۵۷ تنو پښتنو سره شهید سو. غلام محمد پوپل زی دچار سندی او سیدونکی دمولانا حالی مدو جزر اسلام په پښتو منظوم او محمدی قاعده یی ولیکله. ملا احمد جان پښتو ری په پښتو ورقه گلشاه قصه ممتاز- شپږا ده بهرام گل اندام او نوری قصی نظم کړی. ملا نعمت الله نو ښاری زبردست قصصی پښتو شاعر دلیلی مجنون فتح خان - موسی، گل مکی او نورو کتابو ناظم ژوندی و. ۱۸۹۳ ۱۳۱۱ ق دمالستان دورشو گانو ټاکنه د کوچیانو او هزاره گانو تر منځ. دډیورنډ دهنه خارجي سکر تردهند او افغانستان دسرحداتو دټاکلو لپاره

ددربار خوش نویس مقرر سو. ددولت کاتبانو ته امر وسو چې متشابه کلمات دی په حرکت (زور- زیر- پینس) لیکي. دچترال شیر افضل خان دکابل در بار ته پناه را وړه. ددیمنی کلا اود تل عاشقان برج ترمیم سول. ملا فیض محمد هزاره دسراج التواریخ مولف دملا محمد سرور ساکزی په سپارښت په تاریخ لیکلو وگمارل سو. دامریکائی پښه تخم په جلال آباد اولغمان کې وکرل سو. په کابل کې دمستر نارتن په مشرۍ دخرمنی کارخانه جوړه سو. سردار کاکو جان دفتیر محمدخان زوی چې دسردار ایوب خان سره ایران او بغداد او هند ته فرار سوی و بیرته وطن ته راغی. کرنیل ییپ انگریز دکشک او چهل دختران د افغانی روسی سرحداتو دټاکلو لپاره دهرات شمال ته ولاړ. انگریزانو وانه- گومل- دوپ ونیول. محمد اکبر خان دلانه پوری مومند خان تسلیم او په کابل کې میشته کړ سو. ټولو محمد زو ته دسن په لحاظ نروته له ۲۰۰ تر ۴۰۰ روپواوښخو ته ۳۰۰ روپی نسی کالنی تنخواه مقرر سو. په دی شرط چې دحاجی جمال نیکه له نسله وی. سردار غلام محمد طرزی خپل

زوی دامیر شیرعلی خان او امیر عبدالرحمن خان دبیرالملك اوددری تکره شاعر په کابل کې وفات سو. (پنجشنبه ۱۴ شوال) دشعر دیوان لری. سردار غلام محمد خان طرزی خپل کتاب وقوعات سته (تحفه شامی) په دمشق کې تالیف کي (دکابل خطی کتابخانه). ۱۸۹۲ م ۱۳۱۰ ق دقندهار حکمران اود مزارشریف سپه سالار غلام حیدر خان او ډیر لښکر په هزاره جات کې د سردار عبدالقدوس خان کومک ته ورسیدل اود هغه ځای دهزاره گانو شورش په زور ختم کړ سو. دوزیرو او مسیدو اطاعت نامه امیر ته ورسیدله. قاضی بابا مرادخان اندخویی عالم دکابل قاضی مقرر سو، چې د امیر حبیب الله په وخت کې قاضی عسکر هم و. میر ابو القاسم د دربار لوی دبیر مقرر سو. په کابل کې دمهمان خانی باغ او ودانی داستان ولی محمد قندهاری په معماری جوړه سو. تاجو خان ساکزی دپشت رود د کوچیانو مشر م سو. لومړی پلار ددو لت لخوا د تجارت دانکشاف لپاره تاجرانو ته تقاوی ور کول سو. سید عطا محمد شاه قند هاری خطاط دجما دی الثانیه په اومه

جمادی الاولی ۱۳۱۵ ق ختم سو . مساجت ۴۳.۶۸۰ فـت ۷۷ گنبد ۸ مناری په ۳۴ فـت لوړتیا. رواق ۴۴ فـت .

نوی ونی او نوی زرا عتی تخمونه اود مرغانو نسلونه په افغانستان کی خپاره سوه .

دامیر عبد الرحمن فارسی رساله مرآت العقول په کابل کی چاپ سوه (۵ ذی حجه ۱۱) .

دمولوی احمد جان الکوزی اساس القضاات گرده ۱۳۶ قاعدی دوهمه پلا په کابل کی ۱۲۳ مخه چاپ سو .

پیر احمد علی شاه قندهاری چشتی صوفی شاعر د دیوان خاوند په امرتسر کی وفات سو (۲ رجب ۱۱ ق) .

۱۸۹۴ م ۱۳۱۲ ق دقند هار تاجر دوست محمد خان دعبد الله توخی زوی په کراچی کی تجارتی نمایندہ مقرر سو او ۱۸ فقری هدایت نامه ور کړه سوه .

میرزا عبد الله قند هاری کاکړ د میرزا محمد یوسف پر خای په مشهد کی وقایع نگار مقرر سو .

جنرال تاج محمد خان بدخشان ته ولاړ، چی هلته دشغنان پر سرحلو دروسیانو سره دتصادم دفاع وکی .

لارډ کرزن دواخان او بدخشان سرحلونه له روس سره وکتل اود جنرال له لاری هند ته ولاړ (ربیع

آلآخر) او بیا په ۲۰ دجمادی الاولی دپېښور له لاری کابل ته راغی او په ۳ دجمادی الثانیه دقندهار له لاری

هند ته ولاړ . ملک امیر محمد خان لوگری د

قندهار حکمران مقرر سو .

د غزنی بند چی ډک سویو بیا تعمیر او ترمیم سو .

سید دلاور علی شاه لاهوری د دمیرزا محمد تقی پر خای د انگریز گماشته په قندهار کی مقرر سو .

دمسیدو په تنگی کی د ملاپونده او انگریزانو جنگ .

شمیر افضل خان چترالی له کابله دباجوړ عمرخان ته وتښتید، او د امیر الملك او انگریزانو سره نسی جنگ وکی .

دهند ویسرا امیر عبدالرحمن وډاله چی لنډن ته ولاړ سی، مگر امیر خپل دوهم زوی سردار نصر الله

خان په ۱۱ د شوال دهند له لاری لنډن ته واستاوه او هغه ته نسی یو مفصل پرو گرام ورکی چی له

وکتوریانا څخه دا وغواړی چی د افغانستان سفیر په لنډن کی ومنی

انگر یزانو پر باجوړ حمله وکړه اوعمر خان افغانستان ته پناه راوړه او کابل ته راغی .

شمیر محمد خان گنده پوری پښتون دخور شید جهان په نامه د پښتنو تاریخ اود قبیلو خانگی په

لاهور کی چاپ کړی . دوزیر ستان دواڼه په غزا کی ۴۷۰ تنه وزیر اومسید شهیدان سوه

اود پرنکی له لښکره (۱۷۶۳) تنه و وژل سوه .

دمولانا همز الله په مشری دمکین دریمه غزا (۲۱ دسمبر)

ملا قطب الدین توخی قند هاری (دمحمودنامی) شرح په فارسی وکښله

قاضی نقیب الله دقاضی میرجمال کنزی زوی دخانملا قاضی عبدالرحمن خان دنصیحه المومنین رساله شرح کړه (قند هار ۱۳ رمضان)

۱۸۹۵ م ۱۳۱۳ ق

سپه سالار غلام حیدر خان تنه فرمان صادر سو، چی ټول کافرستان بیخی ونیسی، هغه دکال تر پایه ټول کافر ستان په نور ستان بدل

کی او ټول خلک نسی مسلما نان سول . دپنا میر دسرحد اتو ټاکنه د انگر یزانو او روسانو په وسیله

۲۰ ربیع الاول . میر مرتضی خان دهرات دگاززگاه

میر په ۴ د ربیع الاول په هرات کی مړ سو او زوی نسی میر محمد عثمان پر خای کښینوست .

شهرزاده حفیظ الله دامیر عبدالرحمن زوی مړ سو (دربیع الثانی لومړی ورځی)

سیردار نصر الله خان دلنډن له سفره دکراچی ، قند هار له خوا په یکشنبې ۲۹ جمادی الاولی کابل ته

رلیغی . عمرا خان بلجوری دقند هار او

هند له لاری حج ته ولاړ . امیر محمد خان دقندهار حکمران

مړ سو، او محمد علم خان قابو چی باشی په یکشنبې ۲۸ شوال دقندهار حاکم مقرر سو .

په قند هار کی هراتی او نورزی سپاهیانو جنگ سره وکی او پسر

پرگړه محمد صادق خان یی پلواو کړه چی په ۲۵ دلسوی اختر کابل ته محکمه کی دده پر خای مقرر سو .

را وغوښتل سوه .

جنرال او دیر انگر یزانو ونیول اوغازی مهتر امیر الملك نسی په مدراس کی بندی کی .

دمله کنده په گندهوکی دانگریزانو او پښتنو جنگ اود رانی زو سره معاهده (۱۲ دسپمبر ۹۵ م)

امیر عبد الرحمن خان دخپل کتاب پندنا مه دنیاودین لو مړی برخه پخپل خط ولیکه (کابل دروژی میا شست اصل نسخه دکابل دخپلی نسخوپه کتابخانه کی سته) .

دسو رابرت سند یمن ژوند او کارونو کتاب دهنری تهارن ټون په

قلم له لنډ نه ۲۹ فصله ۷ ضمیمی خپور سو، چی دافغان او انگلیس د دوهم جنگ ښه تفصیلات لری .

سیردار ولی محمد خان مشهور په لاتی داهیر دوست محمد خان زوی ۷۲ کلن په امر غمیر کی مړ سو .

(ولادت ۱۲۴۱ ق)

۱۸۹۳ م ۱۳۱۴ ق

دمعجم په میاشت امیر عبدالرحمن دضیاء الملة والدين لقب غوره کړی اوسکه یی هم پدغه نامه ووهله .

ملاپونده په وزیرستان کی د انگریزانو سره ونښت او بیا کابل ته راغی او افغانستان ته یی دمهاجرت درخواست وکی .

په ۲۴ ربیع الاول چهارشنبه قاضی عبدالرحمن خان علوم مړ سو، او

عبدالودود زوی یی دکابل پشمیری چی په ۲۵ دلسوی اختر کابل ته محکمه کی دده پر خای مقرر سو .

درواز چي روسانو نيولي و،
افغانستان ته وسپارل سو .

امير عبد الرحمن خان په ټول
افغانستان کي ۱۴۸۴۰۰ تنه مجهز
لښکر درلود چي پياده او سپاره او
توپخانه او خاصه شاهي اوپليس او
ايله جاري وو .

۱۸۹۷ م ۱۳۱۵ ق

د آزادو سرحدو تو پښتنو له
انگريزانو سره جنگونه وکړه .
ملارجب بلخي خطاط وفات سو .
د سوات په لنډيا کي د پښتنو او
انگريز جنگ د غازي ملا مستان
بونيري سر تور فقير په مشري
(۲۶ جولايي ۹۷ م) .

د پرنګي حمله پر بونير باندي .
د پورنډ دويش پر خلاف د مومندو
غزاله پرنګي سره، اود ميچني اتمه
غزا اود پړانګ غار دريمه غزا .
سيد جمال الدين افغاني د سيد
صنفر کنړي زوی د شرق لوی فکري
پيشوا په استانبول کي وفات او بښخ
سو (ولادت يي د کنړ په اسد آباد
کي ۱۲۵۴ ق = ۱۸۳۸ م) دده هلوکي
په ۱۰ جدي ۱۳۲۳ ش کابل ته
راوړل سره اود پوهنتون په منځ کي
بښخ سو .

د کوهيات له خوا د پرنګيانو حمله
پر اورکزو باندي اود خلکو دفاعي
جهادونه .
د حکمکو غزاوي له پرنګيانو
سره .

د سوات د پير زامنو عبد الحنان او
عبد الخالق په مله کنده کي د پرنګي
سره غزا وکړه .

له پرنګي سره دمده خيلو وزيرو
غزاچي ۵۳ تنه شهيدان سوه او
۹۵۷ تنه پرنګيان يي ووژل .
عباس خان د سردار سلطان محمد
خان محمدزي زوی جواهر خمسه يا
عناصر اربعه په بحر متقارب مشوي
منظوم کړه (دکابل خطي کتابخانه)
دي دگل عباسي اويوه تفسير مؤلف
هم دي .

سر دار احمد خان د امير
دوست محمد خان زوی د فارسي شعر
ديوان لرونکي ۷۰ کلن وفات او په
پيښور کي بښخ سو (ولادتي
۱۲۴۷ ق) .

۱۸۹۸ م ۱۳۱۶ ق

صاحبزاده حبيب الله فاروقي
عشرت قند هاري په کابل کي
فارسي شراړه عشق نظم کي (غره
رجب) پر بونير د پرنګيانو بله حمله .
دمير بشير خان ملک دين خيل
په مشري په تيزه کي يو حکومت
غوندي جوړ سو او د خرمني نو ټونه
بي جاري کړه، خو تر شپږ و
کا لو وروسته بشير خان افغانستان
ته راغي .

۱۸۹۹ م ۱۳۱۷

د شهر آرا برج او باغ په کابل
کي د امير عبد الرحمن په امر جوړ
سو .

حميد الله د امير الله زوی د سوايي
د کالو خان او سيدونکي د پښتو
احوال النساء ناطم ۹۲ کلن وفات
سو (ولادت يي ۱۲۲۵ ق) .

۱۹۰۰ م ۱۳۱۸ ق

روسانو د ۲ فروري په ياد داشت
کي انگريز ته وويل ، چي له شمالي
سرحداتو څخه د افغانستانه سره
مستقيم روابط قايمول غواړي .

سردار غلام محمد طرزي افغان
شاعر او مؤلف او هنر من دشام
په دمشق کي وفات او بښخ سو
(د جمعي شپه ۱۵ شعبان ۱۸ ق)
د افغانستان گوده تجارت
۴۰۵ د ۱۵۶ ر ۱ روپي و ي

ميرزا محمد عبدالقادر خان کابلي
(د او يماق مغل) کتاب په هند کي
وکيښ چي د افغانستان او هزاره
او مغولو احوال او قبايل پکښي
ليکل سوي دي . (د امر تسر چاپ
۱۹۰۲ م) .

د سيد جمال الدين افغاني
تتمة البيان في التاريخ الافغان کتاب
په عربي په مصر کي چاپ سو
(قاهره ، العلم العثماني) ۱۹۲ مخه .
مير محمد عثمان بن قاضي مير
حسين خان کابلي شاعر خپل ديوان
انيس المخزونين ترتيب کي ده
جمع النصايع په ۱۳۱۶ ق ليکلي و .
د منشي سلطان محمد هندوستانی

په قلم دوه ټوکه (لائف آف امير
عبد الرحمن) له لنډه نه چاپ او
خپور سو چي فارسي ترجمه ئي
د (تاج التواريخ) په نامه دوه ټوکه
د غلام مرتضي خان او حسين علي
شيرازي په قلم له مشهده چاپ سوه
(۱۹۰۱ م) او بيا په بمبئي کي په
(۱۳۲۲ ق) دوهمه طبع لري .

۱۹۰۱ م ۱۳۱۹ ق

امير عبد الرحمن خان دکابل په باغ بالا
کي د نقرس په ناروغسي پسله ۲۱
کالو امار ته مړ سو ۱۹ جمادي
الثانيه ۱۳۱۹ ق = ۱ - اکتوبر
۱۹۰۱

په ۳ داکتو پر دده مشر زوی
حبيب الله خان په کابل کي پر تخت
کښينو ست دده امارت ۱۸ کا له
وه له ۱۹۰۱ څخه تر ۱۹۱۹ م = ۱۳۱۹
تر ۱۳۲۷ ق پوري .

په ۹ د نومبر د هند شمالي غربي
صوبه د هندوستان په قانون کي
د داخله سوه .

د سر دار محمد نادر خان کو رني
له ديره دونه کابل ته راغلل .

ملا رمضان د ملا قضا هوتک
زوی د عتلي او نقلی علومو استاد
۷۰ کلن په کابل کي وفات سو (۷
ذی حجه) مشهور مجاهد عالم او
مرشد ملا نجم الدين کاکړ (دهلي
صاحب) په هده کي وفات او بښخ
سو (۲۱ رمضان) الرضي الي الله
امير حبيب الله ټول مفورين چي
خارج ته تللي وو ، معاف کړه او د
راتگ فرمان ئي صادر کي
(جمادي الثانيه) .

ملا عبد الباقي افغان خپل کتاب
تبیین الواجبات لتخريب العادات په
قند هار کي په پښتو نظم کي .
۱۹۰۲ م ۱۳۲۰ ق

په افغانستان کي کاختي او وبا
وه .
انگريزي استازي سر هنري
ډايس دافغان - روس د سر حدو

ځای په ۱۹۰۲ - ۱۹۰۳ م کډه پیدا کړه. له ۱۱۶۰ تر ۱۲۱۳ ق. پوری د نوی کړل.

له شلمه کابل ته د محمود طوږی بیرته راتگ.

مولانا خال محمد خسته د فارسي شاعر او لیکوال او مولف د ملا رستم تاجیک زوی. په مزار شریف کی وزیریدي.

سید ضیاء الدین د عربي اقوم المسالك فی تدبیر الممالك په فارسي ترجمه کړه.

سردار عبدالله خان توخسي د عبدالرحیم زوی ملکي نائیب سالار او د مزار شریف نائب الحکومه و.

۱۹۰۳ م ۱۳۳۱ ق. مکما هون دانگر یزی ډلی مشر په سیستان کی د افغانی سرحداتو ځای ودرول.

دارالعلوم حبیبیه (اوسنی حبیبیه لیسه) لومړی عالی مکتب په کابل کی پرانست.

انگریزانو د کونړ او نور شمک په ریلوی جوړولو پیل وکړه.

سردار محمد نادر خان په عسکري منصب زر مشري (کنده مشري) مقرر شو.

سید ۱۳۲۱ ق. = ۱۲۸۲ ش. سردار محمد عزیز خان د سردار شمس الدین خان زوی د بلخ نائیب الحکومه او د فارسي شمري دیوان خاوند و. وفات او په مزار شریف کی ښخ سو.

حمید الله اخوند زاده (حمید) د پښتو شاعر او عالم د سعید و شریف او سیدونکی وفات سو.

مولوی رحیم بخش خیل کتاب دولت دولایه (اردو) وکیني چی

۱۳۳۱ ق. افغانیستان والا قعن لری (قوسی رفیق اخبار کی هم له اکتوبر تر نومبر ۱۹۰۳ م پوری خپور سوی دی.

۱۹۰۴ م ۱۳۲۲ ق. سردار عنايت الله خان د امیر مشر زوی د هند وپسرا لارډ کرزن په بلنه هند ته ولاړ (۱۲ د سمبر) محمد یوسف اشغری پښتو ښه لیکونکی د توبه النصوح قصده اردو څخه ترجمه او چاپ کړه.

حاجی محمد محسن قند هاری متخلص په شهاب چی په ۱۳۰۰ ق له قند هاره فرار سوی و خپل د پشمر دیوان ئی تکمیل کړه (د هند پتیاله طبع ۱۳۲۸ ق).

شیخ عبدالوهاب د مافکی پیر د سولت د اخوند خایفه د نوښار په مافکی کی وفات او ښخ سو.

میرزا یعقوب علی خاکی کابلی مورخ (پادشا هان متاخر افغانستان) کتاب وکیني.

دوه ټوکه د کابل طبع ۱۳۳۴ ر ۱۳۳۶ ش.

امیر حبیب الله خان د ټولو هزاره گانو فراریانو د معافي او وطن ته د بیرته راتگ فرمان صادر کړه.

(یکشنب ۱۲ رمضان ۲۲ ق) دغسی هم د لوی اختر په میاشت کی یو چاپی فرمان د اشتهار په ډول خپور سو او د دولتی کارو د تنظیم لپاره داسی مقرری و سوی.

۱ - سردار نصر الله خان د نائب السلطنه په لقب چی د پاچا

نائب و.

۱۲ - شهزاده عنايت الله خان د معین السلطنه په لقب د سردار نصر الله خان نائب.

۳ - شهزاده امان الله خان د عین الدوله په لقب.

۴ - سردار عبدالقدوس خان ایشک آقا سی د اعتماد الدوله په لقب.

۵ - میرزا محمد حسین خان پسر گایر کړتوال د افغانستان مستوفی الممالک. ملکی او نظامی جرنیل.

۶ - خوشدل خان لوی ناب دکابل نائب الحکومه.

۷ - سردار عبدالوهاب خان امین المکاتب سو، چی قول د نائب الحکومگانو تر اختیار لور لیکونه به ده ته راځي او نائب السلطنه یا پاچاه به ئی وړا ندی کوي.

۸ - سردار محمد یونس خان امین الوجوهات یعنی د تجار باشیانو او بندو یانو او قاضی باشیانو مشر.

۹ - فتح محمد خان د کوتوالانو مشر.

۱۰ - ناظر محمد صفر خان امین الاطلاعات چی د میزبانو او اخبار چیانو مشر و.

۱۱ - سردار عبدالله خان قوم تیموری دامین الزکات په لقب دکاچیانو مشر.

۱۲ - دشرعی او حقوقی مراعاتو او دعوتو و لپاره د (۲۲) تنو علماوو یوه ټولنه د (میزان الشرع) په نامه جوړه سوه چی مشر ئی میو علی جان خطیب او نائب ئی ملا عبدالرزاق خان دی او دوی به د دستور العمل میزان الشرع، سره سم کار کوي (د امیر حبیب الله مهر).

۱۹۰۵ م ۱۳۲۳ ر ۲۴ ق. لويس ولیم دین د هند خارجه سکرتر کابل ته راغی او د امیر حبیب الله خان سره ئی په ۲۱ مارچ = ۱۴ محرم داسی معاهده لاس لیک کړه چی د مخه امیر عبدالرحمن خان په ۱۸۸۰ - ۱۸۹۳ م له انگریزانو سره منلی وه.

د سراج الاخبار د انجمن تائیس او په کابل کی د مولوی عبدالروف خان قند هاری په مدیریت د سراج الاخبار افغانستان لومړی شماره خپریدل، پنجشنبه ۱۵ ذیقعد ۲۳ ق. ۱۱ جنوری ۱۹۰۶ م (فقط یوه شماره نشر سویده).

سردار محمد نادر خان غنیمت مشر شو.

محمد شهاب الدین خان لاقب خیل تاریخ (افغانه) دوه ټوکه په اردو په لاهور کی چاپ کړه.

۱۹۰۶ م ۱۳۲۴ ق. دایران پادشاه دمکما هون حکمیت دهلند داو پوه ویشنه کی رد کړه.

محمد يوسف رياضي هروی د محمد حسن سدوزی زوی (د حیات سلطان ابدالی له پښتنه) چی مورخ اولیکوال په سیاست لگیا سړی و، خپل کتاب بحر الفوائد (کلیات ریاضی) یی په مشهد کی ۵۷۲ مخه چاپ کړی چی د افغانستان او ضاع ښه ښکاره کوی. (ولادت په هرات کی ۱۲۸۸ ق).

افغانستان د اوگست هملتون تالیف په لندن کی چاپ اوڅلورسو د کتاب د افغانستان مفصل جغرافی او اجتماعی معلومات لری.

۳۱ می ۱۸۲۵ - ۲۰ اکتوبر ۱۹۰۶ م ۱۳۲۴ ق

دهنری جارج را ورتی مشهور پښتو پوهاند او مورخ اوپر پښتو د پښتو تالیفاتو خاوند د ژوند دوره . یوڅو تالیفات یی: (۱) پښتو گر امر په انگلیسی دریمه کمله طبعه ۱۸۶۷ م (۲) پښتولغت دویمه طبعه ۱۸۶۷ م (۳) گلشن روه ۱۸۶۰ م (۴) دافغانی شاعرانو منتخبات د ۱۸۶۴ م طبعه (۵) دطبقات ناصری انگریزی ترجمه ۱۸۸۱ م.

۱۹۰۷ م ۱۳۲۴ ر ۲۵ ق

امیر حبیب الله خان دهند د ویسرا لارډ منټو په بلنه هند ته ولاړ (۲ جنوری).

ده په ۱۶ جنوری غره ذوالحجه ۱۳۲۴ دعلی گڼی اسلامی کالج وکوت او الطاف حسین خالی دهند شاعر په فارسی دده استقبایه قصیده

وویل، امیر دی کالج ته ۲۶ زره کلداری اعانه ورکړه او د لاهور کالج ته یی ۲۰ زره روپۍ اعانه ورکړه او بنیادی پخپل لاس کښیښو په ۷ مارچ له هنده وطن ته راغی.

د عبدالباقي افغانی کابلی عالم دژوند وخت، دی دمشق ته تللی و یوه رساله لری: رساله فی الاخذ بخبر البرق لاثبات رمضان و غیره لومړی طبی مکتب په کابل کی جوړ سو.

انگریز او روس په ۳۱ داگست په افغانستان او ایران او تبت کی دخپل نفوذ دسیمو د ټاکلو لپاره معاهده سره وکړه.

دجبل السراج داوبو د برښنا کارخانه جوړه سوه.

امیر حبیب الله خان دگورد افغانستان په دوره ولاړ (۱۳۲۵ ق = ۱۲۸۶ ش).

دقند هار نهر سراج دهلمندله رود څخه افتتاح سو.

دزخه خیلو اړیدو غزاوی له پرنګی سره په وادی بازار کی.

شیخ محمد رضا هروی د امیر حبیب الله په نامه (خزاین السکوک فی مسکوکات الملوك) دافغانستان پر مسکوکاتو باندی وکیښ.

محمد عبد الحکیم خان لودی د پښتنو تاریخ (حیات لودی یا شوکت افغانی) درې ټوکه په آگره کی په اردو خپور کړی.

هتورام (تاریخ بلوچستان) په لکنهو کی چاپ کړی چی دبلوڅو او پښتنو تاریخ دی.

۱۹۰۸ م ۱۳۲۶ ق

سردار محمد نادر خان دجنرالۍ (لوامشرۍ) منصب ته ورسیدی.

پښتنو پر برنګی حمای شروکړی او اتلمان خیلو د پراښک غار څلرمه غزا وکړه او د میچنی نهمه غزا ونښته.

په لندن کی دافغان انگلیس دوهم جنگ تاریخ چاپ سو. داملا عزت الله عزت انصاری بلخی عالم اوشاعر په صالح آباد کی وفات سو.

خیر الله خیری نعمت خیل دپر سوات اوسیدونکی پښتو شاعر وفات سو.

شاپسند محمدزی پښتو شاعر دکندی نوښار او سیدونکی ۸۰ کلن وفات سو (ولادت یی ۱۸۲۸ م).

ملتان زخه خیل اړیدی دخیبر د جنگونو پهلوان او پر پیښور ښار حمله کوونکی دپر نګی دښمن ژوندی و.

دعبد الحکیم افغانی قند هاری حنفی فقیه او زاهد او مؤلف وفات په دمشق کی، دکشف الحقائق او شرح شاطبیه او حاشیه شرح بخاری او شرح هدایه او حاشیه تفسیر نسفی او شرح المنار مؤلف. (ولادت یی ۱۲۵۱ ق)

شیخ محمد رضا هروی د غزنی دشنڅو او تاریخی ډبر لیکنو په

بیان کی په خورا ښه خط (ریاض الا لواح) دامیر حبیب الله لپاره تالیف کړی (عکسی چاپ کابل ۱۳۴۶ ش).

۱۹۰۹ م ۱۳۲۶ ق

دانلی کونل غزاله پرنګی سره . جی- بی ټیم TATE دافغانستان او بلوچستان او ایران دسرحدونو دسفر کتاب ۹ بابیه مصور دنقشو سره له لنډنه خپور کړی. دپد افغانستان دسرحدونو دټاکنی دډلی یوگری و.

۱۹۰۹ م ۱۳۲۷ ق

دمارچ په میاشت کی د اخوان افغان دسیاسی او مشروطیت غوښتنو نکی ډلی غړی و نیول سوه او مولوی محمد سرور واصف قندهاری او دده ورور سعد الله قند هاری دمولوی احمدجان الکوزی زا من او لعل محمد کابلی او جوهر شاه غور بندی او محمد ایوب پوپلزی قند هاری او وژل سوه او ۳۵ تنه بند یان سول.

۱۹۱۰ م ۱۳۲۸ ق

دکابل او جلال آباد ترمنځ دتلفون لو مړی لین جوړ سو. لو مړی مکتب حربیه په کابل کی جوړ سو.

دافغانستان گز یتیر په هند کی مرتب او چاپ سو.

د سراج الا حکام فی معاملات الا سلام فارسی فتاوی لو مړی ټوک

۶۷۴ مخمخه. میر علمی جان خلیب
دار السلطنه او مولوی عبد الرافق
مدرس تالیف اود میزان التحقیقات
الشرعیه علما وو تصحیح کړه چی د
امیر حبیب الله خان په نامه دکابل
په شاهي مطبعه کی چاپ سوه (یوه
مقدمه ۲۱ بابونه)

عمر دین عمر د زین المعابدین التمان
خیل زوی د مردان او سیدونکی خیل
پښتو دیوان ترتیب کړی (۷مې ۷)
۱۹۱۱ م ۱۳۲۹ ق

سراج الاخبار افغانیه دمحمود طرزی
په مدیری خپور سو (۱۵ شوال
۱۳۲۹ ق ۱۶ میزان ۱۲۹۰ ش)
سرفار عبد الله خان توخی دبلغ
دولایت حکمران می سو او سر دار
عبد الیو هاب خان د مخنی امین
المکاتیب دهغه پر خای حکمران
سو.

عبد الرحیم خان دهرات دعسکرو
په جر نیای مقرر سو (رمضان)
دنیلاب پل په گل بهار کی د
مستر هالیدی په انجیری په
۱۷ شوال ۱۱ اکتوبر ۱۸ میزان
۱۲۹۰ ش افتتاح سو.

په کابل کی لومړی یتیم خانه جوړه
سوه ذیحجه ۲۹ ق

په کابل کی دامیر حبیب الله خان
په فرمان دطرابلس غرب دشهیدانو
او یتیمانو لپاره بسپنه ټولنه سوه
(ذیحجه)

له انگر یزانوسره دبایری دملاصاحب
(میر سید جان) دشهید غزا (دی)

په ۱۳۴۲ ق په چار منک کی مردی
۱۹۱۱ م ۱۳۳۰ ق

جلال آباد او غفمان پر لاره د
کابل پر سین دستر هالیدی په
انجیری په درو ننه کی یو ۳۰۶
اوژد معلق د اوسپنی پل جوړ سو
(صفر - جدی)

جلال آباد نهراج سراج جوړ سو
(صفر - دلو)

دوست محمد خان ناظم بار کزی
په ۱۲ محرم د دار العدالت سر کرده
مقرر سو.

دلغمان دقلعه السراج و دانی جوړه
سوه.

سردار عنایت الله خان په کابل
کی مطبعة عنایت جوړه کړه.

سردار محمد عزیز خان د سردار
محمد یوسف خان زوی ایشیک
اقاسی خارجه مقرر سو.

سید شاه خان نایب ستالار د
جلال آباد عسکری مشر مقرر سو.

دمنگاو ښورښت او ددوی دارامولو
لپاره دحضور دجرنیل سر دار

محمد نادر خان لیبرل (۲۳ جمادی
الاولی) دغه ښورښت د روژی په

میاشت کی تمام سو او سر دار
محمد نادر خان دحضور نایب ستالار

مقرر سو.
په پغمان کی خنی نوی ودانی لکه

سپیل - ستاره - بیت الصیف.
سراج الاخبار په دوهم کال کی
په جر فی چاپ او منصور خپور سو

(۱۷ شوال = ۲۹ ستمبر = ۴ میزان
۹۱ ش)

دهند دسرحدی صوبی په پښور
او مردان کی معارف او مکتبونه جوړ
سول چې ددوی بیداری اثرونه ئی
پر پښتنو وکړه.

مولوی شاه عباس مجد وپ د
شاه عبد الرحیم دهلوی زوی د
شاه عبدالعزیز وراړه چی په ۱۲۴۲ ق
ئی له دهلوی څخه کابل ته هجرت
کړی و ۱۱۵ کلن په کابل کی وفات
سو (جمعه ۱۵ رمضان)

حاجی ملا عبد الله هروی خطاط
دملا دلداری په هرات کی ژوندی
و.

۱۹۱۲ م ۱۳۳۱ ق
سراج الاخبار دپښتو پر قدامت
او اصالت خاصه مقاله نشر کړه
(۱۵ صفر ۲۳ جنوری ۳ دلو).

برگه عبد الوکیل خان دقندهار
عسکری قو ماندان مقرر سو
(جوزا ۹۲ ش)

سردار عنایت الله خان دمعارفو
په نظارت وگمارل سو.

په وزیرستان کی همسیدو او
تهدیدو قبیلوی جنگ (۳ اگست)

ددرانداری دتذکری نظر منامه په
(۱۱۵) سوادو کی دامیر حبیب الله خان

په امضا خبره سوه (۲۵ سنبله)
سیا چاه او شکنجه کول متبحر

سول (شعبان)

دسردار عنایت الله
په نظارت جوړ سو او نظر منامه
ئی نشر سوه (۹ عقرب)

قومی باغ نه کابل کی جوړ سو
(وزو ستنی وزارت حربینه)

په قندهار کی په یکشنبه ۱۹ دشوال
خلکو پر سردار محمد عثمان خان

نائب الحکومه باندی بلوا وکړه او
قاضی اهر الله دقاضی میر جمال بشدی

زوی اود هغه زوی حمید الله ئی مړه
کړل. سردار محمد عثمان خان

موقوف او پر خای ئی سر دار
محمد یونس خان امین الو جوهات

مقرر سو. اود قندهار دسپاهیا نو
پر معاش دمیاشتی ۲ رو پی زیاتی

شوی (۲۴ ذیقعه)
مهدیخان دانگر یزی هند سفیر

له کابل ولای او پر خای ئی
سیف الله خان کابل ته راغی.

دسراج التواریخ اول او دوهم
توک دفیض محمد هزاره په قلم په

کابل کی چاپ او خپور سو.
اخوند ملا محمد عمر سلجوقی

دملا محمد ایوب زوی دهرات مشهور
مدرس او مؤلف دالملم فی الاصول

او شرح کافیه - رساله امکان خاص
وعام - حاشیه ایسا غوجی او نورو

کتباو مؤلف په هرات کی وفات سو.
محمد عمر خان بردرانی هیروی

خطاط او هنرمند ملاک په هرات کی
مړ سو په هغه وخت کی دهرات بل

خطاط محمد رحيم خان الكوزي هله
ژوندی و.

۱۹۱۳ م ۱۳۳۲ ق

د شرکت موثر کار افغانیه په نامه
لومړی د حمل و نقل شرکت په کابل
کی جوړ سو. (قوس)
دوزیرو روحانی او مجاهد مشر
ملا پونده په وزیرستان کی وخت
سو (جدی)

د حکومت مالی مشلور سرگند
عبد الاحمد خان د سمت مغربی لوی
خان په کابل کی وواژه سو (دیکشنری
شبه ۷ صفر)

لومړی دار المعلمین په کابل کی
افتتاح سو (ربیع الاول) مد یر ئی
مو لوی عبد الرب خان و.

لومړی دهند وانو ابتدائی مکتب
په کابل کی جوړ سو (محرم)

حاجی شاه بيک خان په دهلی کی
د افغانستان سفیر سو.

دورینو کالو ماشين خانه په کابل
کی افتتاح سو (یکشنبه اجمادی
الثانیه)

دمعا ریفو دامورینو نظامنامه

(۸۵) مادی د سردار عنایت الله خان
له خوا نشر سو (۱۵ محرم)

محمد نعیم خان نائب سالار د
هرات عسکری قوماندان سو
(۲۷ جمادی الثانیه)

سردار محمد ایوب خان دمیوند

مجاهد په سه شنبه ۱۷ د اپر یل
۱۹۱۴ م ۱۱ جمادی الاولی ۲۲ ق =

۱۷ حمل ۹۲ ش په لاهور کی وفات

او په پېښور کی ښخ سو. عمر ئی
۵۷ کاله و.

سردار محمد قادر خان نائب سالار
د سپه سالار امیر محمد خان پرخای
دافغانستان سپه سالار سو.
(سه شنبه ۲۱ رجب ۱۳۳۲ ق)

عمومی لومړی جنگ وښت
(رمضان = اگست = ۱۹۱۴ اسد) او
امیر حبیب الله خان دشوال په لوله
ورخ په یوه لوی دربار کی د
افغانستان بیطرفی اعلان کړه. او
بیا ئی په شنبه ۱۲ دیکمه ۱۳۳۲ ل
۱۴ م په بل لوی دربار کی تصدیق
کړه.

شهرزاده امان الله خان د محمود طرزی
دلور تر یو سره واده وکړه
(چهار شنبه ۲۲ ذیحجه ۱۹ عقرب
۱۱ نومبر)

په شرقی سرحداتو کی دانگریزا نو
پر خلاف د قبایلو نهضتونه.

محمد عبد السلام خان عمر خیل
پښتون په هند کی دنسب نامه
افغانان کتاب چاپ کړه (رامپور
۱۹۱۴)

ندیم بلخی د سردار نصر الله خان
لپاره (ندیم المحافظ فی تر جمه
نزهت المجالس) په فارسی وکښ
(خطی) محمد رحیم اندر په قند هار
کی هزار مسایل په پښتو نظم کړه
میا فضل حق مجددی د میا محمد عمر
شهید زوی په هرات کی وفات او
ښخ سو.

تعمان الدین احمد کساکا خیل د

پښتو طفرالنساء تالیف کړه او دده
ماینی زینت النساءو کښی.

شیخ عبد الوهاب دمانکی ملا صاحب
مشهور مرشد اود پښتو عقاید
المؤمنین مؤلف په مانکی شریف
کی وفات او ښخ سو.

قادی رحمت الله واضح بخاری
(تحفة الاحباب فی تذکرة الاصحاب)
وکښی چی دافغانستان د شمالی
خوا دشاعرانو حال هم لری.
(دنا شکند چاپ)

۱۹۱۴ م ۱۳۳۲ - ۳۴ ق

د جبل السراج دبر ښنا کا رخانه
افتتاح سو (مهر جدی جنوری)
غلام محی الدین خان د قلعین او

بدخشان نائب الحکومه په ۱۱ محرم
مړ سو او پرخای پرامین الاطلاعات
ناظر محمد صفر خان مقرر سو
په کابل کی پنځه ابتدایي مکتبونه

دمو لوی عبد الرب خان په مدیری
افتتاح سو (سه شنبه ۱۲ جمادی الثانیه)
د اکتوبر په میاشت د ندر مایر او
هنتنگ په مشری د المان او ترکی
لو استریا یوه را لیرلی ډله د ایران
او هرات له خوا کابل ته راغله. چی
دافغانستان حکومت پر انگریزانو
را وپا روی ۱۹۱۳ ترمنی پوری په
کابل کی وو. له دی ډلی سره راجه
مهند پرتاب او مولوی برکت الله
هندي آزا دیخوا هان هم وو.

مولوی عبد الروف قند هار
مشهور عالم اود امیر حبیب الله خان
ملای حضور په شنبه ۱۶ شوال په
کابل کی وفات سو.

پښتو ژبه د حبیبیه مدرسی په
نصاب کی داخله سو.

د وزیرستان دخلکو جنگونه له
انگریزانو سره.

انگریزانو سره.

۱۳ ٩٩٩٧

(ولادت: ۱۲۹۰ ق)

ناصر الملك دخترال مصالحيه د افغانستان د ابتدایي او عالي دتحفه الابراز او مشرق الانوار او مکتبو او دارالمعلمین تصاب ترتیب صحیفه التکوین مؤلف دخترالی زبی دلیک او لوست بنیاد کنبیتبو او دی زبی مخصوص حروف یی رواج کړه (متوفا: ۱۹۴۲ م).

ندیم بلخی د رحمت الله زوی د دیوان خاوند شاعر و. وفات سو (ولادت یی ۱۲۵۴ ق).

۱۹۱۷-۱۳۳۶-۳۷ ق

میان گل عبدالودود د عبدالخالق زوی د سوات داخوند لسی په سوات کی د امارت اعلان و کړ. په نورستان کی (۶۱ ابتدا یی مکتبونه جوړ سو.

(جمادی الاخری ۳۶ ق)

۱۹۱۸-۱۹۱۹-۱۹۲۰ م ۱۳۳۷

۳۸-۳۹ ق

د پښتنو غزاوی له پرنکی سره د د مغول کوټ غزا د ټانک غزا د اپوزی غزا د ټوچی غزا د کسې غزا غزا د کاوې غزا د ماچې گری غزا درزی غزا د دراین غزا د ترکی غزا د قلعه دوه غزا.

۱۹۱۸ م ۱۳۳۷ ق

لومړی موزیم په کابل کې جوړ سو.

په ۲۴ دلو ۹۶ ش ۱۳ فروری ۱۸ م سراج الاخبار دافغانستان د استقلال ټخه باب کې یوه مقصله مقاله خپره کړه چې دافغانستان د استقلال غوښتنو فکری تقویه کړه (سراج الاخبار ۷ کال

محمود طرزی دسراج الاخبار په سرمقاله کې د (حی علی الفلاح) تر عنوان لاندی دافغانستان د استقلال تحریک علنی کړ. دودغه سر مقاله شمس سوه (غره ربیع الاول ۳۴ ق ۱۶ جیدی ۹۴ ش).

په جمادی الثانيه حمل ۱۲۹۵ کې دافغانستان مشهور مشایخ کابل ته دعوت سوه چی دامیر سره وگوري لکه داسلام پور پاچا د موسی اخوند زاده دنگاپ ملا د هدی آخرند زاده دبرومیا صاحب میانصاحب حصارک شمس الحق استاد هیه دسوز بازار حضرات شینخان صاحبان حافظ جی صاحب صرفی صاحب ملا محمد مرید ملا عبدالغفار آخرند زاده ددغو مشایخو اود خلکو دوکیانو په شمول یوه لویه جرگه دامیر په حضور کې جوړه سوه اود ملت داتفاق اود دولت سیاست (بیطرفی) تا بید یی وکړه (جمادی الثانيه ۱۰۱۱ حمل).

په وزیرو قبیلو کې ښورښتونه سید عظیم شاه مشهور په شلمافا دقلعه قاضی په جمعه ۲۴ رمضان ۳۵ ق وفات سو.

۱۹۱۶ م ۱۳۳۵ ق

د افغانستان د استقلال غوښتنی دبلبل گرفتار په رهزی شعر کډ ښاغلی عبدالهادی پریشان لخوا په فارسی لود مولوی صالح محمد قندهاری له خوا په پښتو په سراج الاخبار کې نشر سوهی آریع الثاني ۲۵ ق ۵ دلو).

محمد حسن راقم آخری شاعر او محاسب او مؤلف چې په ۱۳۲۷ ق د مشرو طیت په حرکت کې بندي سو په محبس کې وفات سو.

سردار عنايت الله خان ناظم حربه سو.

د مذاکری له پاره واستول سو. .
۱۹۱۹م ۱۳۳۷ل ۳۸ق ۱۲۹۷-۹۸ش
امیر حبیب الله خان تر ۱۸ کاله
سلطنت وروسته د لغمان په کله گوش
دره کی په تفنگچه و وژل سو
(د پنجشنبې شپه درې بجې
۱۸ جمادی الاولی ۱۳۷ ق ۱۹ دلو
۹۷ش ۲۰ فروری ۱۹ م) لویه
جلال آباد کی د سردار نصو الله خان
سره په امارت بیعت و سو .
مولوی عبدالرب دامیر حبیب الله
خان د حضور ملا اود ابتدایی مکاتبو
او دارالمعلمین مدیر په جلال آباد کی
د حوت ۹۷ش په اولوورخو کی
وفات او هوری ښخ سو، دغسی هم
د چارباغ ضیا معصوم نقشبندی لوی
روحانی پیر هلته وفات سو. امان
افغان دامیر حبیب الله مرگ د
سلطنت دمقام اود مولوی عبدالرب
مرگ یی د شریعت دریاست اود ضیا
معصوم مرگ یی د طریقت دریاست
خالیټوب وگانه، چی په یوه و اردوی
سره مقامه خالی سول (امان افغان
لومړی گنه ۲۲ حمل ۱۲۹۸ش).
د فروری له ۲۱ تر ۲۸ پوری
امان الله خان په کابل کی دخپل
امارت لپاره اقدامات کول .
او په جمعه ۲۱ فروری ۱۹ م حوت
۹۷ش ۱۹ جمادی الاولی ۱۳۷ ق
اعلیحضرت امان الله خان په کابل
کی پر تخت کښیښوست .
په ۲۸ فروری د افغانستان کا مل

استقلال دکابل په لوی دربار کی
اعلیحضرت امان الله خان اعلان کیء
او سردار نصر د الله خان له جلال آباد
په پنجشنبې ۲۵ جمادی الا ولسی
۱۳۳۷ ق خپله بیعت نامه ورته
راوا ستوله دغسی هم سردار
عنایت الله او حیات الله په جمعه ۲۶
جمادی الاولی دییعت مکتوب ورته
راولیدلی. (امان افغان ۲ گنه ۷ تور
۹۸ش .)
په ۳ مارچ ۱۹ م = ۱۲۹۷ش
امان الله خان دهند ویسرا ته د افغان
او انگریز د نوی معاهدې پیشنهاد
د افغانستان دکامل استقلال او متساوی
حقو قو بر اساس باندی وکیء
محمود طرزی د سراج الاخبار
مدیر ناظر خارجیه متر سو (حمل
۱۲۹۸ش) .
دشورا خاص مجلس په کابل
کی افتتاح سو (تور ۹۸) .
په افغانستان کی دوهه پلا
کابینه جوړه او وزیران (ناظران)
ئی په سر کی مقرر سول (تور
۹۸ - می ۱۹) .
(۱) دائره نظارت عدلیه - ناظر
عدلیه محمد ابراهیم خان .
خای: عین العمارت .
عین العمارت .
(۲) دائره نظارت حریه - ناظر
حریه صالح محمد خان سپه سالار
خای قومی باغ .

(۳) دائره نظارت خارجیه - ناظر
خارجیه محمود بیگ طرزی . خای
بیت الشوری .
(۴) دائره نظارت معارف - ناظر
معارف عبد الحبيب خان
خای: قصر شهر آرا .
(۵) دائره نظارت مالیه - ناظر
مالیه میرزا محمود خان . خای
باغ مهمانخانه .
(۶) دایره نظارت تجارت : ناظر
تجارت غلام محمد خان . خای:
باغ مهمانخانه .
(۷) دایره نظارت نقلیات : ناظر
نقلیات میرزا عبدالقا در خان
خای: اصطبل عامره .
(۸) دایره نظارت زراعت - ناظر
علی جان خان . خای : محکمه
مراد خانی .
(۹) دایره صدارت عظمی اعتماد
الدوله عبدالقدوس خان . خای :
قصر باغ مهمانخانه .
په ۲۷ مارچ ۱۹ م ۷ حمل
۱۲۹۸ش د شوروی روسی
ترکستان د خار جی امورو کمیسار
بوکو یا ولینسکی د افغانستان
حکومت ته ولیکل ، چی د شوروی
حکومت ټول زاپه قرار دانونه لغو
کړل ، او د ټولو اسلامی دولتو او
افغانستان نه سره د دوستی روا بط
غوایی او استقلال ئی منی ، او له
مسکوه ښاغلی براوین تا کلی سوی
دی چی د افغانستان سره سیاسي

راولپنډۍ ته ولاړل (دلو ۱۲۹۸ ش)
د دروغی لیکنی امضا کړه (۸ اګست ۱۹ م (۱۱ ذیقعدہ ۱۳۳۷ ق) .
د افغانستان د استقلال د جنگ پروخت د ترنگزو حاجی صاحب او مولانا سیف الرحمن الکوزی دموندو په ملګری دشبقتدر دوهمه غزا له پرڼګی سره وکړه .
قاضی القضاات خان علوم سعدالدین خان بارکزی په کابل کې وفات سو (۴ میزان ۱۲۹۸ ش) .
او دده پر ځای یی زوی قاضی عبدالشکور خان قاضی القضاات سو .
محمد ابراھیم حیرت کابلی شاعر د تحفه شهنشاهی او دیوان اشعار خاوند و فات سو (۲۵ جمادی الاولی ۱۳۳۷ ولادت ۱۲۵۰ ق) .
د اعلیحضرت امان الله خان په امضاء (کتابچه قانون گذاری حکام افغانستان) په کابل کې چاپ او خپره سو ۱۲۹۸ ش .
سردار محمد سلیمان خان وزیر معارف سو (۹۸ ش) .
د ۱۲۹۸ ش کمال مالی واردات خلویښت ملیونه کابلی او مصارف ۳۱ ملیونه او ذخیره ۹ ملیونه وه .
۱۹۲۰ لم ۱۳۳۸ ر ۳۹۹۹ ق ۱۲۹۹ ش
د افغانستان لو مړۍ د ما لیبی نظامنامه خپره سو (احمل ۹۹ ش ۲۱ مارچ ۲۰ م) .
په کابل کې لو مړۍ ملی کتابخانه جوړه سو (حمل ۹۹) .

عبدالشکور خان د افغانستان سفير د بخارا دامير دربار ته ورسيد (سرطان ۹۸ - جولای ۱۹) .
حسین د اسحاق زوی د شوروی دولت لوی سفير کابل ته راغی (سرطان ۹۸-۱۹ جولای) .
دافغان اوانګلیس روغ لیک چې په راولپنډۍ کې په (۸ اګست ۲۸) (۲۸) اسد ۹۸ ش ۲۰ ذی قعدہ ۳۷ ق (۱۸) اګست ۱۹ م د افغانستان پاچا اعلیحضرت امان الله خان تصدیق کړ او د استقلال اعلان او لوړی جشن وسو .
دمعرف معارف مجله دوزارت معارف له خوا په کابل کې چاپ سو (۱ اسنبله ۹۸) .
د سردار محمد نادر خان غازی سپه سالار قوا فاتحانه کابل ته راغلل .
(۲۸ میزان ۹۸ ش ۲۱ اکتوبر ۱۹ م) او ده ته داعلی لمر نښان ورکړ سو او د استقلال ځلی دده په نامه په کابل کې جوړ سو او دی (وزیرحریبه) سو او هم په دغه کال ۱۲۹۸ ش د سمت مشرقی رئیس تنظیمه مقرر سو (ربیع الاول - قوس - دسمبر) .
د حوت په اولولسو ورځو کې د مشرقی داقوامو جرګه په جلال آباد کې وسو او د اتحاد مشرقی جریده هم خپره سو ۱۲۹۸ ش (ربیع الاول - حوت - دسمبر) .
د افغانستان د روغی د مذاکری یوهیث دعلی احمد خان په مشری

د انګریزانو طیارو پر ډګه جلال آباد - کابل - سپین بولدک بمباری وکړه (ثور ۹۸ ش) .
په ۶ جوزا - ۲۷ شعبان ۱۲۸۵ م دقل ښار افغانیو مجاهدینو د سردار محمد نادر خان سپه سالار په مشرتوب ونيو، د جنگ استقلال متارکه ۳ رمضان ۶۲ جوزا - ۲ جون ۱۲۹۸ ش) .
په هندوستان کې د خلکو ښورښت زیات او د هجرت تحریک تود سو (جوړا - سرطان) .
د هندوستان د آزادپخوا جانمو موقتی ملی حکومت (په کابل کې) جوړ سو او د وزیر داخله مولوی عبیدالله سند هی او عزیز هندی په امضاء یو اعلان خپور سو، چې د هند خلک پر انګریزانو راولاړه سئ (جوزا ۹۸ ش) ددی موقتی حکومت مشترک راجه مهندر پر تات هندی آزادپخواه و .
د اتحاد شوروی له خوا پاکوف و څار و ښ سو ریش په منځنۍ ازمیا او افغانستان کې د فوق القاده مختار نماینده په ډول معین سو ، چې د افغانستان او د بلوچستان د آزاد و قبایلو اوخیوا او بخارا او د هندوستان او کشمیر او تبت له آزادي خواها نو سره رابطه وښلوی او انقلابی د آزادۍ غوښتنی تحریکات وروزی (۲۳ جون ۱۹ م جوزا ۹۸ ش) دغه سفير په ستمبر کې کابل ته راغی .

عبدالهادي به مدیری خپره سو (۲۲ حمل ۹۸ ش ۱۱ رجب ۳۷ ق ۱۲ داپریل ۱۹ م) په دی شماره کې د امیر حبیب الله خان د وژلو او د امیر امان الله خان د جلوس احوال چاپ سو .
سردار عبدالقدوس خان صدر اعظم د قند هار د مجاهدینو مشر مقرر سو او هلته ولاړ (حمل ۹۸ ش) .
افغانستان درولیت بل پر خلاف خپل پروتست د هند حکومت ته واستاوه (می ۱۹ م ثور ۹۸)
سپه سالار محمدناظر خان دسکرو سره په ۲۱ رجب ۳۷ ق ۳ ثور ۹۸ ش ۲۳ اپریل ۱۹ م له کابله ولاړ او گردیز ته ورسید ، او ملی قواڼی د استقلال جنگ ته تنظیم کړل . په جمعه ۱۵ شعبان ئی د گردیز په جامع کې د جهاد خطبه وویل سو او د قبایلو په منځ کې د جهاد اعلان وسو ، او مسیدو د انګریز پر فوج حملی شروع کړی .
دافغان او انګریز دزیم جنگ ونښت (۳ مئی ۱۹ م) .
د سپین واک تافه مجاهدینو په ۲۵ شعبان و نیول - او دوانا او سرویکی جوړی مسید و نیولی (۲۰ شعبان ۳۷ ق ۳۱ ثور ۹۸ ش ۱۲ مئی ۱۹ م) .

د محمود طرزی په مشرۍ دسیا سنی مذاکرې لپاره یوه افغاني ډله دهند مسووری ته ولاړل اود هنري ډایس انگریزي نماینده سهره یی خبری وکړی (۱۶ اپریل تر ۱۸ جولای ۲۰ م) داډله په ۱۰ ار اسد ۱۲۹۹ م کابل ته راوړسیده .

په نظارت معارف کی لومړی علمی انجمن افتتاح سو (۲۰ رمضان ۱۳۸۱ جوزا ۹۹ ش) .

د افغا نستان لومړی سفیر سردار عبد العزيز خان تهران ته ورسید (۷ شعبان ۱۳۸۱) په جمعه ۲۸ جوزا ۹۹ ش یی د افغانستان بیرغ پورته کړی .

په کابل کی دافغان روزنامه د محمد جعفر په مدیریت خپره سوه (دوشنبه ۱۴ سرطان ۹۹) .

په کابل کی لومړی پلا داصول دفتری مکتب افتتاح سو (۱۲ ذیقعه ۱۳۸۱ سرطان ۹۹ ش) سپه سالار محمد نادر خان له سمت مشرقی څخه کابل ته راغی (ذیقعه ۱۳۸۱ اسد ۹۹ ش اگست ۲۰ م) .

په جلال آباد کی ابتدایی مکتبونه جوړ سول (اسد ۹۹) .

سردار محمد هاشم خان دسمت مشرقی ملکی او نظامی نایب سالار مقرر سو (اسد ۹۹ ش) .

په ۱۴ اگست ۲۰ م اسد ۹۹ یود بیسیم تلگرافی د ستگاه د شوروی دمیکانیکانو سره کابل ته راوړسید او لومړی دتشکر تلگرام دامان الله خان له خوا لینن ته ولیږل سو ۱۸

سپتمبر ۲۰ م سنبله ۹۹ ش .

د بخارا د شوروی جمهوریت د رئیس فیض الله څلر اجه له خوا د افغانستان پاجا ته تلگرام راوړسیدی چی دهغه جمهوریت سره روابط قایم سی (۱۵ سپتمبر ۲۰ م) دافغانستان خارجه وزیر محمود طرزی په جواب کی دبخارا دملکت استقلال وغوښت اودنباغلی عبدالهادی خان مقرری یی دبخارا په سفارت ورته ولیکله .

په هرات کی داتفاق اسلام هفتگی جریده د عبدالله قانع هروی په مدیریت نشر سوه (۱ سنبله ۹۹) .

په مرکزی آسیا کی د شوروی روس فوق العاده سفیر سورتس په یوه لیک کی دافغانستان خارجه وزیر محمود طرزی ته و کښل چی عبدالشکور خان افغاني نماینده په بخارا کی پرو پاگند او عسکری فعالیتونه کوی چی باید جلوگیری وسی (۲۱ سپتمبر ۲۰ م) .

دهندی مهاجرانو ډلی افغانستان ته راغلی، دمهاجرینو انجمن په کابل کی تاسیس سو (سنبله ۹۹ ش سپتمبر ۲۰ م) یوه ډله مهاجرین د شوروی له لاری اناتول ته ولاړل .

غلام نبی خان خرخی د مزارشریف عسکری قوماندان مقرر سو (میزان ۹۹ ش) .

د افغانستان سفیر عبدالهادی خان بخارا ته واستول سو (جمعه ۸ میزان ۹۹ ش) .

په پختیا (جنوبی خوا) ولایت کی ابتدایی مکتبونه جوړ سول (عقرب ۹۹)

ته را غله (۲۱ جدی ۹۹ ش)

موسیو برا وین د شوروی دولت سفیر چی په ۱۲۹۸ ش نی د افغا نستان تابعیت قبول کړی و، او غوښته نی چی دقند هار له لاری هند ته ولاړی سی، دچهار شنبی دما بنام پر ۷ بجو ۲۹ جدی ۱۲۹۹ ش په غزنی کی و واژه سو.

پاینده محمد فرحت دامان افغان دجریدی مدیر سو (۲ دلو ۹۹ جنوری ۲۱ دانا طولی د ملیو نو هیئت د عبد الرحمن بیگ پېښوری په مشرۍ بخارا ته را ورسیدی (۲۴ جنوری ۱۹۲۱ م) دافغا نستان سفیر عبد الهادی خان د بخارا دربار ته ور سیدی (۲۱ دلو ۹۹ ش)

په کابل کی دنجونو لومړی مکتب مستورات افتتاح سو (دلو ۹۹ جنوری ۲۱) عبد العزيز خان دحضور یاور په نظارت داخله مقرر او محمود خان د ده پر خای د حضور یاور سو متوفا ۱۹ جدی ۱۳۵۰) .

محمد یعقوب خان دحضور شاغاسی سر (دلو ۹۹ ش)

دافغا نستان او شوروی تر منځ لومړی معا هده په مسکو کی د افغا نستان له خوا محمد ولی خان او مرزا محمد خان او غلام صدیق خان اود شوروی دولت له خوا چیچرین

جمال پاشا دترکی دحرب وزیر کابل ته له تاشکندہ راغی (۶ عقرب ۹۹ ش نومبر ۲۰ م) .

اعلی حضرت امان الله خان او محمود طرزی دلینن او چیچرین په نامه مکتو پونه وا ستول چی دافغان او شوروی لومړی معا هده ترتیب سوی او در ولیږل سوه چی تصدیق سی (اول دسمبر ۲۰ م قوس ۹۹ ش) .

دستاره افغان هفتگی جریده د میر غلام محمد په مدیریت له جبل السراج څخه خپره سوه (۹ قوس ۱۲۹۹ ش) .

سپه سالار محمد نادر خان دقطن او بد خشان رئیس تنظیمیه مقرر سو (جمادی الاولی ۳۹ جدی ۹۹) .

د افغا نستان خارجه وزیر محمود طرزی د شوروی اتحاد خارجه وزیر چیچرین ته د دواړو دولتو دمعاهدی دتشکر مکتوب دپدی بیگ په لاس واستاوه او دشرق دآزادی دتحریک مننه نی وکړه او د جمال پا شا پر راتگ یی خوښی وکړه (دسمبر ۲۰ م) .

۱۹۲۱ م ۱۳۳۹ ق ۱۲۹۹ و ۱۳۰۰ ش

سر هنری ډایس دانگر یزانو نماینده دمعاهدی لپاره دافغانستان سرحد ډکی ته را غی دده سره یوه ډله نور مامو رین هم ملگری وو (۱۵ جدی ۹۹ ش ۵ جنوری ۲۱ م) .

دوی دجدی په ۲۰ = ۱۰ جنوری د دلکشا په ماڼی کی د اعلی حضرت امان الله خان حضور ته په یوه لوی در بار کی ور غلل .

دسمت مشرقی داقوامو جرگه کابل

او قره خان په ۱۲ مادوکی امضا کړه
 ۲۸ فبروري - ۲۱ م - ۱۰ حوت ۹۹
 اود افغانستان فوق العاده هیئت د
 محمد ولي خان په مشري د مارچ په
 او له ورځ له مسکوه غربي اړو پاته
 رهي سو. دا معا هده داسه په ۲۲
 ورځ ۱۳۰۰ شس په پغمان کي
 اعليحضرت امان الله خان امضا کړه.
 دافغانستان او تر کيې لو مړي
 معا هده په مسکو کي امضاء
 سوه (۱۱ حوت ۹۹ ش ۲ مارچ ۲۱ م)
 دافغانستان له خوايې امضا کوونکي
 محمد ولي خان فوق العاده سفیر اود
 ترکيې له خوا يوسف کمال بيگ د
 اقتصاد ناظر او ډاکتر رضا نوربيگ
 دمعارفو ناظرو و.
 دامعا هده دجمعي په ورځ ۲۷ ميزان
 ۱۳۰۱ ش ۱۹ اکتوبر ۲۱ م د
 د اعليحضرت امان الله خان له خوا
 دکابل په عيد گاه کي خلکو ته اعلان
 سوه.
 سلطان احمد خان دافغانستان د
 وفدمشر دانا طولی دولت ته دباکو له
 خوا ولاي (۲۱ حوت ۱۲۹۹ ش).
 د ۱۲۹۹ ش دولتي واردات ۴۵
 مليونه او مصارف ۳۶ مليونه او
 ذخيره نه مليونه وه.
 ددولت دنيبانو لو مړي نظامنا مه
 خپره سوه (۹۹ ش).
 د اعليحضرت امان الله خان دوزلو
 يوه دسيسه کشف سوه، چي په
 هغه کي ميرزا محمد علي تائب دميرزا
 سيف الدين تره کي زوی شاعر او
 خطاط او منشي (متولد ۱۲۹۵ ق)
 او اختر جان د ناظر صفر زوی او
 دلوخان پنجشيري او محمد امين -
 عبدالله غلام حيدر ووژل سوه -
 له پرنگي سره دچوري د پښتنو
 غزا (۳۹ ق).
 قاضي عبد اللطيف سواتي پښتو
 تفسير تيسير تاليف کړ (۳۹ ق).
 محمد ابراهيم خان عدليه وزير د
 وزارت شريف رئيس تنظيميه او پيا
 محمد سرور خان دهغه خای
 نائب الحکومه سو (۹۹ ش).

(۱۹۲۱ د ۲۲ م ۱۳۴۰ د ۴۱ ق)
 دافغانستان دنيخو لو مړي جريده
 ارشاد النسوان له کابل د محمود
 بيگ طرزي د مایني (اسما) په
 مديري او د روح افزا د محمد زمان
 خازن الکتب دلوړ په سر محرري
 خپره سوه (پنجشنبه ۱ حمل
 ۱۳۰۰ ش)
 دبخارا لومړي سفیر يوسف زاده
 عبد الرحيم کابل ته راغي (۶ حمل
 ۱۳۰۰ ش) دی دبخارا د رئيس
 فيض الله خواجهد (۶ جنوري ۲۱
 ۲۵ ربع الثاني ۳۹ هـ) په مکتوب د
 افغانستان خارجه وزير ته معرفي
 سوی و.
 دمصطفی کمال له خوا دانا طولی
 لومړي فوق العاده سفیر عبدالرحمن
 بيگ پښتوري دبخارا او هرات له
 لاری کابل ته راوړسید (۱۵ حمل
 ۱۳۰۰ ش).
 په قند هار کي لو مړي ابتدایي
 مکتب تجار افتتاح سو (۲۰ حمل
 ۱۳۰۰ ش).
 سيد عالم خان دبخارا امير کابل
 ته دپناهنده په توگه را ورسید
 (پنجشنبه ۱۵ ثور ۱۳۰۰ ش).
 له ايتاليا سره دافغانستان لو مړي
 معا هده امضا سوه (۳ جون ۲۱ م
 ۱۷ جوزا ۱۳۰۰ ش).
 دشوروي دولت نوی سفیر رسکول
 نیکوف ته دچيچرين وزير خارجه

له خوا هدايت ورکړ سوچی دروسيه
 شوروي اوانگليس دمعاهدي مراعات
 په افغانستان کي وکي، او په دی
 مملکت کي دکمو نستي لمسو نه
 خان ورغوري، دافغانستان په
 پيشر فت کي همکار وي، او د
 اړتجا عي محافلو «داسلامی
 دولتي اتحاديه» چي دانگریزانو له
 خوا تلقين کيږي با ید جلو کيږي
 وشي، ځکه چي زمونږ دمنځني
 آسيا حالت ته خطر نا که ده (۳
 جون ۲۱ م جوزا ۱۳۰۰ ش)
 دوه سوه تنه افغاني محصلان هند
 او اروپاته واستول سو و.
 (جوزا ۱۳۰۰ ش جون ۲۱ م)
 په وزیر ستان کي دحاجي عبد -
 الرازق په مشري دانگریزانو سره
 دجهاد دوام (جوزا ۱۳۰۰ ش)
 سپه سالار سردار محمد نادر خان
 وزیر حرب ته د اعلي لمر نينا نور
 کړ سو (جوزا ۱۳۰۰ ش جون ۲۱ م)
 دافغانستان او ایران لو مړي د
 مؤدت معا هده (۲۲ جون ۲۱ م سرطان
 ۱۳۰۰ ش)
 سپه سالار غازي محمد نا در خان د
 علی آباد په کلا کي امانیه طبي مکتب
 تاسيس کړ (سرطان ۱۳۰۰)
 د طلوع افغان هفتگی جريده د
 مولوی صالح محمد په مديري په

قند هار کی تاسیس سوہ.
 (۱۵ سرطان ۱۳۰۰ ش ۳۰ شوال ۱۱ اسد ۱۳۰۰ ش).
 ۳۹ ق ۶ جولائی ۲۱ م)
 مکتب حکام په کابل کی افتتاح
 سو (۷ سرطان ۱۳۰۰ ش) نظارت
 یی په وزیر داخله اړه درلوده.
 دشوړی روسی دولت نوی لوی
 سفیر رسکول نیکوف دهرات او
 قند هار له لاری کابل ته راغی
 (شنبه ۲۵ سرطان ۱۳۰۰ ش)
 ۱۵ جولائی ۲۱ م)
 د افغانستان داساسی تشکیلاتو
 اود ملکی تقسیماتو نظامنامی خپری
 سوی (سرطان ۱۳۰۰ ش ۳۰ می
 ۲۱ م).
 مولوی غلام محی الدین افغان د
 دارالمعلمین مدیر اود اخوان افغان
 رکن په چهار شنبه ۱۲ اسد ۱۳۰۰
 وفات سو، دی قند هاری جمریانی و.
 دبخارا ددولت بیرق دکابل د
 بخارا په سفارت کی وړپول سو،
 دلته دشوړی سفیران سورتس -
 او رسکول نیکوف اود انا طولی د
 حکومت سفیر هم حاضر و (پنجشنبه
 ۲۶ اسد ۱۳۰۰ ش).
 د شوروی نوی سفیر رسکول
 نیکوف دافغانستان وزیر خارجه ته
 اطمینان ورکړی چی دافغانستان په
 داخلی چارو کی به مداخله نه کوی
 اوپه افغانستان کی دکوم انقلاب
 راوستوا راده نلری (۳۰ جولایی
 ۲۱ م اسد ۱۳۰۰).
 دارگ په شمالی برج کی دشورای
 دولت افتتاح وسوه (چهار شنبه
 ۱۱ اسد ۱۳۰۰ ش).
 مولانا نوردل خان د شیردل خان
 قمبر خیل ابرید ی زوی مشهور
 مجاهد وفات اوپه تیراه کی بنخ سو
 (۲۰ اسد ۱۳۰۰).
 په ۲۱ اسد ۱۳۰۰ ش اعلان وسو
 چی دپست محصول به وروسته نیم
 اخیستل کیږی.
 دشوړی دولت افغان نستان ته
 دنظامی او فنی بی عوضو کومکونو
 وعده ورکړه.
 (۲۴ جولائی ۲۱ م اسد ۱۳۰۰ ش)
 دبرتانیایا دنماینده سر هنری داپس
 پنځه د افغانستان د خارجه وزیر رسمی
 خواهش چی دترك او یونان په جنگ
 کی دیونان سره کومک ونکړی
 (۲۰ سنبه ۱۳۰۰ ش).
 عبدالباقي خان دافغان نستان لومړی
 جنرال قونسل په مشهد کی مقرر
 سو (میزان ۱۳۰۰).
 دمکتب قضات افتتاح په کابل کی
 (عقرب ۱۳۰۰).
 مجموعه عسکریه مجله له حریبه
 وزارت ته خپره سو (اعقرب ۳۰۰)
 دافغان نستان او برتانیایا لومړی
 معاهده ۱۴ مادی ۲ ضمیمی په کابل
 کی دمحمود طرزی وزیر خارجه او
 سرهنری داپس له خوا لاس لیک
 سو (۳۰ عقرب ۱۳۰۰ ش ۲۲
 نو می ۲۱ م).
 ۱۹۲۲ م ۱۳۴۱ ق ۱۳۰۰ ار ش
 له کندهاره محمد علی خان د
 نائب الحکومه قایم مقام ولاړ اوپر

خای یی عبدالعزیز خان دتنظیم رئیس
 مقرر سو (سه شنبه ۱۹ جدی ۱۳۰۰ ش
 جنوری ۲۲ م).
 د جدی په ۲۰ ورځ ۱۳۰۰ ش
 ولایاتو ته دغه دتنظیم رئیسان مقرر
 سول:
 قطغن او بدخشان ته سپه سالار
 محمد نادر خان غازی. وزیر حریبه
 په وزارت حریبه کی قایم مقام
 سردار محمد هاشم خان نائب سالار
 عبدالعزیز خان وزیر داخله قند هار
 نه. وزارت داخله قایم مقام
 محمد سرور خان.
 محمد ابراهیم خان وزیر عدلیه
 مزار شریف ته. دوزارت عدلیه قایم
 مقام میر زمان الدین عدلی مستشار
 جمعه خان دوزیر عدلیه معاون میمنی
 ته.
 شجاع الدوله خان وزیر امنیه
 هرات ته. دوزارت امنیه قایم مقام
 محمود خان یاور.
 صدراعظم سردار عبد القیوس
 خان له قندهاره کابل ته راغی
 (پنجشنبه ۱۴ جدی ۱۳۰۰ ش).
 د ایران لومړی لوی سفیر
 اعتلا الملك کابل ته دپینبور له خوا
 راغی (شنبه ۹ جدی ۱۳۰۰ ش)
 شیر احمد خان دایتالیا په روم کی
 دافغانستان لومړی لوی سفیر مقرر
 سو او سفارت خانه یی هلته افتتاح
 کړه (جدی ۱۳۰۰ ش).
 د افغان نستان لومړی جنرال
 قونسل محمد حیدر خان پهلوی ته
 ولاړ (۱ دلو ۱۳۰۰).
 د افغان نستان لو لومړی سفیر
 عبدالهادی خان په ۱۵ دلو ۱۳۰۰ ش
 دپینور له لاری لندن ته رهسوی
 سو.
 داصلاح هفتگی جریده په خان آباد
 کی دبشیر احمد په مدیری خپره
 سو (۲۹ دلو ۱۳۰۰ ش جمادی -
 الاولی ۱۳۴۰ ق ۱۸ فروری
 ۲۲ م).
 داتحاد اسلام جریده په مزار شریف
 کی د عبدالرزاق خان په مدیری نشر
 سوه (دوشنبه ۱ حوت ۱۳۰۰ ش
 ۱۹ فروری ۲۲ م) دوی هفتی وروسته
 د (بیدار) په نامه تبدیل سو.
 دافغانستان وزیر مختار غلام نبی
 خان مسکو ته ورسیدی (جمعه ۴
 حوت ۱۳۰۰ ش ۲۲ فروری ۲۲ م)
 دبرتانیایا دوزارت مختاری لومړی
 ډله دتورخم له لاری کابل ته راغله
 (۱۵ حوت ۱۳۰۰ ش مارچ ۲۲ م)
 غلام جیلانی خان دهرات لوا مشر
 سو (دوشنبه ۱۵ حوت ۱۳۰۰)
 فرانسیس همفریز دبرتانیایا وزیر
 مختار او فوق العاده سفیر خپله اعتماد
 نامه اعلیحضرت امان الله خان ته
 وړاندی کړه (۲۲ حوت ۱۳۰۰ ش
 ۱۳ مارچ ۲۲ م)
 په ۱۳۰۰ ش کال دغه دولتی
 نظامنامی خپری سوی:
 ۱ - د نکاح، واده، ختنه سوری
 نظامنامه.
 ۲ - دگمرک دمحمول اخیستلو
 نظامنامه.

دافغانستان او فرانس لو مړۍ دافغانستان بېرق د بمبې په
د سياسي او اقتصادي درواښو
معاهده لاس ليک سوه .
(۲۸ اپريل ۲۲ م ۷ ثور ۱۳۰۱) .
موسيوي فوشه لرغون پوهاند له
فرانسي څخه د هرات له لاري کابل
ته راغی (چهار شنبه ۲۰ ثور
۱۳۰۱) .
محمد ولي خان دافغانستان
فوق العاده نماينده داروېا او امريکا
له سفره کابل ته راغی . دده سفر
مطلب د آزاد افغانستان پيژند
گلوې په ټوله دنيا کې وه (پنجشنبه
۱۱ جوزا ۱۳۰۱ ش ۳۱ می ۱۳۲۲)
د ايتاليا لومړی وزير مختار او
سفیر مار کویس پيتر نو کابل ته
راغی (پنجشنبه ۱۱ جوزا ۱۳۰۱
سلطان احمد خان په انقريه کې
د افغانستان سفیر مقرر سوو
(سرطان ۱۳۰۱ جولای ۲۲) .
فخري پاشا دترکيې سفیر کابل
ته راوړسید (۵ سرطان ۱۳۰۱ ش
۲۵ جون م) .
د شوروي دولت لومړی قونسل
تاييز نیک هرات ته راغی (۱۳
سرطان ۱۳۰۱ ش ۳ جولای ۲۲)
د چين سياسي و فله د جنک -
لن - يو نك په مشري کابل ته راغی
(۱۵ سرطان ۱۳۰۱) .
دافغانستان بېرق د بمبې په
افغانی قونسل خانه کې د حاجي
محمد اکبر قونسل له خوا پورته
سو (۲۰ - ۳۰ اسد ۱۳۰۱) .
د افغانستان لومړی جنرل
قونسل محمد شريف خان چيني
ترکستان ته ولاړ (۸ سنبله
۳۰ ش ۳۰ اگست ۲۲ م) دده سره
د چين نمايندگان جنک - لن -
يونک (او) توک - تانک هم
ولاړل .
غلام صديق خان د افغانستان
وزير مختار برلن (جرمني) ته ولاړ
(۱۱ سنبله ۳۰ ش ستمبر) .
وزير خارجه محمود طرزی ته
د اعلي لمر نښان ورکړ سو ، او په
پاریس کې د افغانستان سفیر
مقرر سو .
دده پر ځای محمد وليخان خارجه
وزير سو (پنجشنبه ۲۵ جوزا ۱۳۰۱)
محمود طرزی پاریس ته ولاړ (۱۷ سنبله
۱۳۰۱ ش ۸ ستمبر ۲۲ م) .

۳ - د مالیاتو د کار کډاری او سیدی خو چی ۹۵ کلن په ۱۳۴۰ ق
نظامنامه .
۴ - د عباراتو او القا بو د لنډ
ونی نظامنامه .
۵ - د داکخانو نظامنامه (۹
سنبله) .
۶ - د عسکری جزا نظامنامه .
۷ - د عسکری کالیو نظامنامه .
۸ - د افغانستان د ملکي
تقسیماتو نظامنامه .
غازی ترین خان توری خیل
وزیر د ټوچی د محمد خیلو په غزا
کې شهید سو .
مولوی عبدالمجید افغانی اتمان
خیل په پېښور کې (جمال افغانی)
تالیف کړی .
قاضی خیر الله پېښوری پښتو
قاموس خیر اللغات وکښ .
عمر دین مر دانی پښتو تکره
شاعر ژوندی و .
۱۳۰۰ ش کال مالی وار دات
۵۱ ملیونه کابلسی ، مصارف ۴۰
ملیونه ذخیره (۱۱) ملیونه وه .
عجب خان اپریدی د غلام حیدر
خان ادم خیل زوی د پرنگی سره
غزا وکړه اودیوه پر نگی لورنۍ ځنی
بوته افغانستان ته راغی اوتر آخره
په مزار شریف کې په احترام او
۲۴۰

۱۳۰۱
۱۹۲۲ م ۱۳۰۱ ش

د پاسپورټ قانون په کابل کې
د وزارت داخله له خوا خپور سوو
(حمل ۱۳۰۱ ش اپریل ۲۲ م)
د مکتب اصول دفتری افتتاح
په کابل کې (چهار شنبه ۶ ثور
د افغانستان بېرق د لندن پر
افغانی سفارت باندي پورته سوو
(جمعه ۸ حمل ۱۳۰۱ ش ۷ اپریل
۲۲ م) .

دافغانستان لو مړۍ بو دجه
ترتيب سوه (دوشنبه ۱۹ سنبله
(۱۳۰۱) .
سردار حيات الله خان وزير
معارف او مير هاشم خان وزير ماليه
او محمد سليمان خان د قطغن او
پنځشمان نائب الحکومه او محمد
سرور خان د قندهار نائب الحکومه
او امرالدین خان د سمت جنوبی
اعلا حاکم مقرر سو (۱۹ سنبله
(۳۰۱) .
انور پاشا دکو لاپ په بلخوان کی
شهید سو (سنبله ۱۳۰۲ شس اگست
۲۲ م)
دالمجاهد پنځلس ورځنی اخبار
له چمر کنده (مهمنده) دفضل الهی
هندو ستانی په مدیریت د جمعیت
عالیه مجاهدین هندی له خوا نشر
سو (محرم ۴۱ ق سنبله ۱۳۰۱ ش)
قند هار ته دبر طانیا لو مړی
قونسل نواب محمودخان سد وزی
راغی (یکشنبہ امیزان ۱۳۰۱ ش
۲۲ ستمبر ۲۲ م)
عبدالجبار خان دامان افغان ناشر
او سرمحرر سو (۱۵ میزان ۱۳۰۱ ش
۱۷ اکتوبر ۲۲ م)
سید عطا محمد شاه د سید
تاج محمد قند هاری زوی مشهور
خطاط او عالم په کابل کی وفات سو
پنجشنبہ ۱۹ میزان ۱۳۰۱ ش
۲۰ صفر ۴۱ ق (ولادت ئی په قندهار
کی ۱۲۶۹ ق)

راورسیدی (۲۸ قو س ۱۳۰۱ ش)
هاشم شایق دبخارا سفیر اود
فوق العاده پلی رئیس په کابل کی
له خپله سفارته استعفا وکړه.
(۶ جدی ۱۳۰۱ ش) اود افغانستان
تابعیت یی ومانه.
دافغانستان دمضو عاتو داستعمال
فرمان اعلیحضرت امان الله خان صادر
کړ (جدی ۱۳۰۱ دسمبر ۲۲)
سید قاسم خان دامان افغان مدیر
سو (۸ جدی ۱۳۰۱ ش ۲۹ دسمبر ۲۲)
په وزیرستان کی نا آرامی او د
انگریزانو سره جنگونه اود افغانی
اخبارو سخت احتجاج (جدی
۱۳۰۱ ش دسمبر ۲۲)
په ۱۳۰۱ ش کال دغه نظامنامی
د دولت له خوا خپری سوی.
۱- دلمی کرنی نظامنامه (۱ قوس)
۲- د خار ویو دمحصول نظامنامه
(۱ قوس)
۳- د دولت دخزانو نظامنامه.
۴- دتجارتی تقاوویو نظامنامه.
۵- دتجارتی شخړو دشرعی
محکمی نظامنامه.
۶- د حاضری نظامنامه (حمل).
۷- دنفوسو دتذکری نظامنامه.
۸- دتعزیه داری نظامنامه.
۹- د دولتی تعمیر اتو نظامنامه
(سر طمان)
۱۰- د عمومی بودجی نظامنامه
(۱ قوس).

۱۹۲۳ م ۱۳۴۱ ر ۴۲ ق

دنفوسو دمسکری اجباری جلب

نظما منا مه نشر سوه. (حمل ۲)
دافغانستان او انگلستان تجارتی
معاهده امضا سوه (سرطان ۲ -
جو لائی ۲۳)
فیض محمد خان دوزارت معارف په
وکالت مقرر سو (سرطان ۲ شس
جون ۲۳ م)
سید محسن قند هاری لیکوال او
عالم په قند هار کې وفات سو
(۱۳ سرطان ۲)
دافغانستان او برتانیا لو مری
تجارتی قرار داد (۵ جون ۲۳)
داستقلال په جشن کې لومړۍ پلا
دتیاتر صحنه جوړه سوه (اسد ۲)
سلطان محمد خان علی زی په
زمیندارو کې یاغي سو، وزیر داخله
عبدالعزیز خان ئی دسر کو بی لپاره
راغي، هغه ونیول سو اود ډیرو
ملگرو سره اعدام سو.
(سنبله ۲ ستمبر ۲۳)
عبدالکریم خان بارکزی دمرارشریف
نائب الحکومه سو (سنبله ۲ شس)
دافغانستان او ایران لو مری
معاهده دجمعی په ورځ ۱۵ سنبله
۱۳۰۲ شس دکابل په عید گاه کې
اعلیحضرت امان الله خان اود ایران
وزیرمختار اعتلاء الملک خلکو ته
اعلان کړه. دامعاهده په تهران کې
د سرطان په اوله ورځ ۱۳۰۰ شس
۱۵ شوال ۱۳۲۹ شس ۲۲ جون ۲۱ م

دایران خارجه وزیر محتشم السلطنه
او افغانی سفیر عبدالعزیز خان
امضا کړی وه.
فوشه دفرانسی وزیر مختار د
هند له لاری کابل ته را ورسید او
په چهارشنبی ۳ میزان ۱۳۰۲ شس
خپله اعتمادنامه تقدیم کړه (۲۳ ستمبر ۲۳)
د دارالامان دبنار په جوړولو
پیل وسو (چهارشنبه ۲۴ میزان ۱۳۰۲ شس
۱۷ اکتوبر ۲۳ م)
هاشم شایق دبخارا پخوانی
سفیر چی افغانی تابعیت منلی وود
دارالتالیف معاون سو (عقرب ۲)
امیر محمد یعقوب خان د امیر
شیرعلی خان زوی په هند کې مړ
سو (۲۲ عقرب ۲)
داعلیحضرت امان الله خان او
سپه سالار محمدنادر خان ترمنځ
فکری اختلاف پېښ سو اود ۱۳۰۲
په قوس کې مریض او مستغفی سو
(نادر افغان)
الماني سفارت په کابل کې افتتاح
سو (دسمبر ۲۳ جدی ۲)
د ۱۳۰۲ شس کال مالی عایدات
۶۶ ملیونه مصارف ۵۱ ملیونه سپما
۱۵ ملیونه افغانی وه.
دسوات والی میاگل عبد الودود
بونیر او چکیسر هم په سوات ورگډ
کړل.
په ۱۳۰۲ شس کال دغه دولتی
نظامنامی خپری سوی:
۱- د افغانستان داساسی
تشکیلاتو لو مری نظامنامه
(۱۵ جوزا)

۲- دمستو فیانو او اعلی سر شته
دارانو وظایف (جدی)
۳- دسرکاری تحو یلخانود
مالونو دخرخولو نظما منا مه
(۱۵ عقرب)
۴- دتیرو محاسبو د تصفی
نظما منا مه (۲۰ حمل)
۵- دناقلینو نظامنامه (۴ میزان)
۶- د مهاجرینو نظامنامه ۱۸ سرطان
۷- دسرکاری املاکو د فروش
نظما منا مه (۱۷ ثور)
۸- دمعارفو دښانو نظامنامه
۹- دقو نسلگریو نظما منا مه.
۱۰- دماورینو درختی نظامنامه
(۱۲ حمل)
۱۱- دملکی ما مورینو د استعفا
نظما منا مه (۱۵ دلو)
۱۲- دتوقیفخانو او محبوسخانو
نظما منا مه.
۱۳- دتذکره نفوس او پاسپورت
او تابعیت نظما منا مه (۵ جوزا)
۱۴- د دارالامان دودانیو نظامنامه
(۱۹ اسد)
۱۵- دخانگی مکتبو نظما منا مه
(۱۶ سنبله)
۱۶- دخاکمانو او ما مورینو
وظایفو دتفریق نظامنامه (میزان)
۱۷- دقطعاتو اود لوازمو د دایرو
دکاتبانو دوظایفو تفریق (۳۱ میزان)
۱۸- دما مورینو دمدمیریتو
نظما منا مه (۱۰ عقرب)

۱۹- دخارجه وزارت دمحا سبی
دمدمیریت نظما منا مه (۱۴ عقرب)
۲۰- دحریبه وزارت نظما منا مه
(۲۵ عقرب)
۲۱- دمدمیریت اود دفتر اوراق او
مدیریت مکتوب نظامنامه (۱۰ عقرب)
۲۲- دزراعت دمماورینو وظایف
(۲۵ قوس)
۲۳- دوکیل التجاره نظما منا مه
(۱۹ جدی)
۲۴- دللیه اداری اعلان نامه
(۲۱ جدی)
۲۵- دبلدیو نظامنامه (۲۵ دلو)
۲۶- دمامورینو دجزایي محاکماتو
اصول (۲۰ حوت)
۲۷- دصنایعو دتشویق نظما منا مه
۲۸- دپغمان دتعمیراتو نظما منا مه
۲۹- دعمومی جزا نظما منا مه
(عقرب ۲ اکتوبر ۲۳)
۳۰- دنکاح نظما منا مه (قوس ۲)
۳۱- دزراعت دمدمیرانو دوظایفو
نظما منا مه (سه شنبه ۲۲ جوزا ۲)
سردار عبدالحمید خان دوزارت
عدلیه وکیل شو (۱۳۰۲)
دتنگی غارو اوسا لنک دلاروپه
جوړولو پیل وسو.
میرزا محمد یعقوب کابلی تکړه
خطاط وفات سو.
مولوی عبد الواسع دپښتو مری
رئیس د محاکماتو رئیس سو، او
عبد الرحمن خان لودین د پښتو
مرکی رئیس مقرر شو.

افغانستان له نماينده گانو څخه په پغمان کې د اعليحضرت امانالله خان په وينا افتتاح سوه (شنبه ۲۸ سرطان ۱۳۰۳ ش) دا لويه جرگه داسه په اتمه ختم سوه او ۱۹ فقرې تصويب سوي .

سردار محمد نادر خان سپه سالار اود مختي وزير حربيه پاريس ته په افغاني سفارت مقرر سو او په پنجشنبه ۱۹ سرطان ۳ له کابل پاريس ته ولاړ .

د پغمان د طاق ظفر افتتاح (پنجشنبه ۱۹ سرطان ۳) .
عبدالعزیز خان داخله وزير د حرب دوزارت په و کالت مقرر سو (اسد ۳) .

په کابل کې دوزارت حربيه له خوا د سمت جنوبي دخبرو دخپرو لولپاره د (حقيقت) روزنامه دبرهان الدين کشکي په مديري تا سيس سوه (چهار شنبه ۲۲ اسد ۱۳۰۳ ش ۱۹۲۴ م) دا روزنامه يو کال تر ۱۳۹ شماری پوري نشریده .

د سمت جنوبي د علماوو نوي بيعت نامه پادشاه ته راوړسیده (۲۸ سنبله ۳ ش اگست ۲۴ م) .

د عومی جزا لو مړي نظا منامه بشپړه خپره سوه (۱ میزان ۳) .
افغانستان لو مړي پلادوی طياري رانيولی (اسد ۳) او بنيای له شوروی روس څخه ۵ طياري رانيولی، چې په چهار شنبه ۹ میزان ۳ کابل ته راغلی .

سفیر - د خارج وزارت معین سو .
سردار عبد الحمید خان د عدلیه وکیل - د داخل وزارت معین سو .
میرزا محمد ایوب خان سرمنشي د مالی دوزارت معین سو .

علی محمد خان رئیس تدریسات دوزارت معارف معین سو .

میرزا محمد خان د خارج مستشار - د تجارت دوزارت معین سو .

۱۹۲۴ م ۱۳۰۳ ش

په سمت جنوبي کې د ملا عبد الله او ملا عبد الرشید له خوا بغاوت شروسو (حوت ۲) او محمد ولی خان وزیر حربيه هلته د بغاوت د مقابلي لپاره ولاړ (حمل ۳) .

په کابل کې لو مړي پلا بنار وایلي (بلديه) جوړه سوه (۱۴ حمل ۱۳۰۳ الماني ډیر مستخدمین دهرات او قندهار له لاری کابل ته راغلل. (ثور ۱۳۰۳) .

د اعليحضرت امان الله خان امر صادر کې چې د قندهار طلوع افغان دی په پښتو هم خپريزي (جوزا ۳ جون ۲۴) .

د آئينه عرفان مجله د معرف معارف پر خای د معارفو د وزارت له خوا د دارالتالیف څخه خپره سوه (جوزا ۳) .

ستارک د اتحاد شوروی نوی سفیر کابل ته راغی (۴ سرطان ۳) .
دوهه لويه جرگه په کابل کې د ټول

روابط وښتلی (حوت ۲)

دمزار شریف د اتحاد اسلام جريده په ۱۵ حوت ۲ وتړله سوه او پر خای ئی د بیدار جریده نشر سو (حوت ۲)

محمد ولی خان د سپه سالار محمد نادر خان پر خای وزیر حربيه سو (پنجشنبه ۲۴ حوت ۲)

په کابينه او لوړو رتبو کې داسی نوی مقرري وسوي (حوت ۱۳۰۲ ش) محمد ولی خان وزیر خارج - وزیر حربيه سو .

سر دار محمود بېگ خان طرزی د پاریس افغاني سفیر - بیا وزیر خارج سو .

غلام محمد خان وزیر تجا رت - وزیر داخله سو .

سر دار حیات الله خان وزیر معارف - وزیر عدلیه سو .

سر دار فیض محمد خان د معارفو وکیل - وزیر معارف سو .

عبد الهادی خان د لندن افغاني سفیر - وزیر تجارت سو .

سر دار شیر احمد خان د روما افغاني سفیر - رئیس شورا سو .

زمان الدین خان د کابل وایلي - دهرات نائب الحکومه سو .

محمد سرور خان د داخل وزارت وکیل - د فراماعلی حاکم سو .

غنده مشر حبیب الله خان دوزارت حربيه معین سو .

غلام نبی خان افغاني د مسکو

شیر احمد مخلص جلال آبا دی شاعر امان الغزات دجر نیل شاه محمود خان لپاره په فیض آباد کې منظوم کړی (۱۸ محرم ۴۲ ق)
پرنکیانو دوزیر ستان زر مک ونيوی .

۱۹۲۴ م ۱۳۰۲ ش

لوی لینن په ۲۱ جنوري ۲۴ = ۱ دلو ۱۳۰۲ په مسکو کې مړ سو، او په افغانستان کې دده پر فقدان د تأسف مجلس جوړ سو او د شوروی دولت د خلکو دهمدر دی تشکر وکړی (۳ دلو ۱۳۰۲)

لومړی مستو راتو شفا خانه په کابل کې جوړه سوه (دلو ۲ جنوري ۲۴)

سر دار محمد ها شم خان نائب سالار د غلام نبی خان پر خای په مسکو کې د افغانستان وزیر مختار سو (دلو ۲)

دهرات د اتفاق اسلام جريدی نوم په فرياد تبدیل او صلاح الدين سلجوقي ئی مدير سو (دلو ۲ فروري ۲۴)

د اعليحضرت امان الله خان دلینن پر مرگ دتاء سف او همدر دی تلگرام کالینن ته و استاوه (۹ فروري ۲۴ دلو ۲)

دسیا سی علوه مدرسه په خارج وزارت کې افتتاح سوه (حوت ۲)

دبلژیک سره دافغانستان سیاسي

د سمت جنوبي ياغيانو ته د
اعليحضرت امانالله خان وروستنی
داخطار فرمان له طيارو څخه خپور
سو ۱۳ میزان ۳ ستمبر ۲۴ م).
محمودطرزی وزيرخارجه له پاریسه
کابل ته راغی (۱۳ میزان ۳).
دبند غازی دجوړولو کار تمام سو
چی لس زره جریبه مخکه اوږی .
مصرف یی (۷۲۰۴۶۰) کابلی دی.
افتتاح یی په ۲۳ عقرب ۳ وسوه .
دکابل موزیم افتتاح سو (دوشنبه ۲۵
عقرب ۳)
افغانی قونسلخانه په مرو کی افتتاح
سو (دوشنبه ۹ قوس ۳).
د هرات نائب الحکومه میسر
زمان الدین خان په هرات کی په
مفاجات می سو (پنجشنبه ۱۹ قوس
۳ ش ۱۲ دسمبر ۲۴ م)
چیچرین دشوروی دولت خارجه
وزیر دافغانستان سفیر سردارمحمد
هاشم خان ته اطلاع ورکړه چی
دکشمک - هرات - قندهار - کابل
دتلگرام دلین په جوړولو کی فنی او
دسامان امداد کوی (۱۰ دسمبر
۲۴ م قوس ۳)
دسپه سالار غازی محمدنادر خان
د ۱۳۰۱ ش یادداشتونه د رهنمای
قطغن و بدخشان) په نامه په کابل
کی دمولوی برهان الدین کشککی
په اهتمام چاپ سول ۴۵۶ مخه د
نقشواو جدولو سره.
(کابل دوزارت حریبه سنگی
مطبع اول جلدی ۳)
۱۹۲۵ م ۱۳۰۳ ش

پرنگيانو په تمن او تره کی دوزيرو
او مسيندو پر لښکر حمله وکړه چی
۳۴۰۰ تنه سپاهيان او (۲۳)
افسران یی پکی مړه سول او خلور
سوه غازیان شهیدان سول.
د ۱۳۰۳ ش کال مالی عایدات ۷۵
ملیونه کابلی ، مصارف ۶۸ ملیونه
سپما ۷ ملیونه وه.
۱۳۰۴ ش

۱۹۲۵ م ۱۳۰۴ ش ۱۳۴۴ ق

میرزا فقیر دهرات نقاش وفات سو
مولوی عبدالرازق اندې عالم ا و
سیاسی مجا هد په کابل کی ۶۳
کلن وفات سو (جمعه ۱۶ رمضان
۴۳ ق ۲۲ حمل ۱۳۰۴)
میرزا عبدالطیف منشی او مستوفی
په کندهار کی وفات سو یکشنبه
۲۹ حمل ۴ ش ۲۵ اپریل ۲۵ م)
مکتب امانی (چی المانی ژبه پکښی
زده کیږی) دډاکتر ایوان پریاست
په کابل کی جوړ شو (۲۵ ثور
۱۳۰۳ ش)
علی احمد خان بارکزی دکابل والی
سو (جوزا ۴)

ملا عبداللہ لنگ او ملا عبدالرشید
او ۵۴ نور اشرار چی دسمت جنوبی
په بغاوت کی گرفتار سوی وو په
دوشنبه ۴ جوزا ۱۳۰۴ ش ۲۶ می
۲۵ م دکابل په سپا سنگ کی
ووژل سو.
په پرنو ایټالوی مستخد م چی

یو افغانی پو لیس یی وژلی و په
دار وڅی و لسو (دو شنبه ۶ جوزا
۴ ش ۲۸ می ۲۵ م) دایټالیاحکومت
ددی واقعی په باب کی یوه نوټه
افغانستان ته ورکړه او منا سبات
یی څی کړل .
دقند هار مشهور واعظ اومفسر-
علی محمد اخند زاده تو څی وفات
شو (شنبه ۹ اسد ۴ ش ۱۷ اگست
۲۵ م)
میرزا محمد یحیی ده محمد علی
زوی کابلی شاعر ۷۶ کلن په کابل
کی وفات سو (۲۳ اسد ۴ ش ۲۴
محرم ۴۳ ق) دی دفارسی شعر
دیوان لری او ولادت یی ۱۲۶۷ ق وو.
دشوروی اتحاد له سر حده تر
هراټه دشوروی دولت په امداد د
تلگراف لین جوړ شو (سنبه ۴
سپتمبر ۲۵ م) اما نالله خان
قند هار ته په تفتیش ولاړ (دوشنبه
۱۹ میزان ۴ تر دوشنبی ۲۴ عقربه
پوری) لوی ناب خوشدل خان په
کابل کی وفات سو (شنبه ۱۵ عقرب ۴)
اعليحضرت امان الله خان وزارت
معارف ته امر و کړ چی د پښتو
ژبو هلکا نو لپاره په پښتو تعلیم
سی . (پنجشنبه ۴ قوس ۱۳۰۴ ش)
شوروی روسی عسکرو پر در قد

سر دار محمد نادر خان دافغانستان له سفار نه په پاریس کې استعفا وکړه (۳۰ نوامبر ۲۶ م) او پر ځای یې غلام نبی خان په سفارت مقرر سو. دېر تا نیا دسفارت سره په کابل کې موافقه وسوه چي و یزه دی وړیا او بی قیمته وی (۲۲عقرب اعلیحضرت امانالله خان قندهار ته په رسمی تفتیشی سفر ولاړ) (۲ شنبه ۱۶-۱۷ عقرب ۵ ش).

دزړه قندهار لوی ډبرین لوبښی (دبودا کچکول) دپادشاه په امر د کابل موزیم ته یو وړ سو (قوس سې ۵ ش) ددی زړه شې فارسی نستعلیق نوشتی په ۹۱۹ قلیکای سوی او وقف نامی دی.

۱۹۲۷ م ۱۳۰۵ ش ۱۳۴۶ ق
اعلیحضرت امانالله خان د سمت مشرقی په رسمی سفر ولاړ. (چارشنبه ۲۸ جدی ۵).

دفرانس نوی وزیر مختار اوسفیر کوستاف مار سلفت خپله اعتمادنامه وړاندی کړه (کابل ۱۶ جدی ۵).

په هرات کې ددیزلی بر یښنا کارخانه افتتاح شو (۲۷دلو ۵).
علی محمد خان دافغانستان وزیر مختار روماته ولاړ (جمعه ۱۵دلو ۵).
انگریزانو د میان گل په وسیله سوات اشغال کی چي پر پښتنو قبایلو او افغانستان یې بد اثر و کی ملامحمد صا فی لغمانی دپښتنو شاعر اوعرض بیگی (افغانی نویس) په کابل کې وفات شو.

قاضی میر احمد شاه رضوانی په پېښور کې دپښتو گرامر (وافیه)

۱۹۲۶ م ۱۳۴۵ ق

اعلیحضرت امانالله خان سمت مشرقی ته په رسمی سفر دتفتیش لپاره ولاړ (۵ثور).

او مړی ډله افغانی ضابطان دعسکری زده کړی لپاره ترکیبی ته ولاړل (۱۸ ثور ۵) سر دار شاه محمود خان د سمت مشرقی اعلی حاکم شو (۱۸جوزا ۵) داتعطیل ورځ له جمعی څخه پنجشنبی سوه (۴سرطان ۵).

اعلیحضرت امانالله خان د امیر د لقب پر ځای (شاه) وبلل شو (۷جون ۲۶ سرطان).

ددر قد دجزیری مشترک (افغان - شوروی) کمیسیون خپلی مذاکری خلاصی کړی، او هغه جزیره بیرته افغانستان ته وسپارله سوه (سه شنبه ۲۵ اسد) په پغمان کې دعلم وجهل دجنگ دپغمانی شهیدانو ځلی جوړ سو، (شنبه ۳۰ اسد ۵).

دافغانستان او المان دمودت معاهده ۴مادی یو پروتو کو ل چي په ۱۲حوت ۱۳۰۴ - ۳مارچ ۲۶ م په برلین کې امضا شوی وه په پغمان کې تصدیق سوه (۲۲ سنبله ۱۳۰۵ ش).

دافغانستان او شوروی روس تر منځ دبیطرفی او عدم تجا وزمعاهده (۷) مادی په پغمان کې دوزیر خارجه محمود طرزی او لیو نید ستارک شوروی سفیر له خوا امضاء سوه (۳۱ اگست - ۲۶ م سنبله ۵)

په مجلس وزرا کې فیصله وشوه چي په حجاز کې دافغانی حاجیا نو لپا ره

باندی تجاوز وکی (۲۷قوس ۱۳۰۴ ش).
۱۹۲۶ م ۱۳۰۴ ش ۱۳۴۴ ق
سر دار محمد یوسف خان په هند کې وفات او په جمعه اول حوت ۴ د لغمان دمهر لمک په هدیره کی ښخ سو.

د عشری نظام دمیا سا تو په قند هار کې ښاروالی (بلدی) تاسیس سوه (قوس ۱۳۰۴ ش) او لومړی ښاروال عبدالرحمن لودین و.

دافغانستان او آلمان د مودت معاهده (۳ مارچ ۲۶ م ۱۲ حوت ۴) د ۱۳۰۴ ش کال گرده مالی متخلص په افغان دپښتو تبیین الوا جبات لتخریب العادات ناظم په قند هار کې وفات شو (۶دلو ۴) ۶۰ میلونه، سپما ۲۴ میلونه وه.

۱۱۲ مخه تالیف او چاپ کړه (اردو) گاه نظامنامه (۲۹ سرطان).

- ۵- لایحه مساکین (۱۱ عقرب)
- ۶- آذوقه (۲۲ جدی) .
- ۷- دیتیمانو تر بیه (۲۳ جدی)
- ۸- د سمت شمالي دنهر رزاق نظامنامه (۲۶ دلو)

په ۱۳۰۵ ش کال دغه دولتي نظامنامې خپري سوي :

- ۱- دعسکري رتبو نظامنامه. (۵ دلو)
- ۲- دعسکري داخلي خدماتو نظامنامه
- ۳- دتعلیقات دولت نظامنامه .
- ۴- دامرانو او ضابطانو د تعلیم ۵۰ملیونه ، سپما ۲۲ ملیونه وه.

(۱۹۲۷ م ۱۳۴۶ ق)

دکابل په خواجه ملاکي ديپله کارۍ دعمار ت تهېداب کښيېښول سو، (۲۸ حمل ۶) .

دراډيو اداره دکابل په دلکشاکي دوزارت داخله لهخوا جوړه سو (حمل ۶) وروسته دجوړا په مياشت کي کوټي لندنۍ ته نقل سو .

اعليحضرت امانالله خان دسلطان عبدالعزیز بن سعود په نامه يو مکتوب راوستاوه چي په حجاز کي افغانۍ حاجيانو ته د ديني مناسکو آزادي ورکي او اسلامي مقدس ځايونو ته محترم وساتي (حمل ۶) .

دکابل راډيو خبر ورکي چي د دريمي لويي جرگي دانعقاد فرمان د رئيس شوراۍ دولت په نامه صادر سو چي په ۱۳۰۶ يا ۱۳۰۷ ش کي او جرگه وښي (ثور ۶) .

دانيس دهفتگي جريدي تاسيس دغلام محي الدين انيس لهخوا په کابل کي (۱۵ ثور ۶ ش ۵ م۲۷) . عبدالعلي مستغني دکابل مشهور شاعر خپله منظومه بهار نامه گلزار مستغني د عبدالحی قند هاري په غوښتنه وويله (۲۸ ثور ۶) .

اعليحضرت امان الله خان د مزار شريف دتفتيش لپاره په رسمي سفرو ولاي (سه شنبه ۶ ثور تردوشنبه ۲۳ جوزا ۶ پوري) .

عبدالرحمن لودين دقندهار ښاروال دکابل دگمرک مدير سو (جوزا ۶) . دطيارۍ الوزولو دزده کړي لپاره

(۱۵) تنه محصلان فرانس ته واستول سو (۴ جوزا ۶) .

مهمندو قبيلو د شېبندر پرانگريزي سرحد باندې حمل سو و کړه او انگريزي طيارو دوي بمباري کړه. (۱۲ جوزا ۶ ش ۴ ديجنه ۴۵ ق) . دجرايمو لپاره د شرعي محکمو نظامنامه خپره سو (۳۰ جوزا ۶) . اعليحضرت امانالله خان سمت جنوبي (پختيا) ته ولاي (اسد ۶) .

د ترکستان نوم دوزار په ولايت تبديل سو (۸ اسد ۶) . دکابل په بوستان سراۍ کي اعدادي مکتب دپادشاه په وينا افتتاح سو (۱۵ سنبله ۶) .

دکابل او گرديز پرلار دتيره کوتل سپړک جوړ سو (سنبله ۶) . د اعليحضرت امان الله خان د اروپا دسفر دعزمه سره دغه مقرري وسوي :

محمد ولي خان وزير حربه د پادشاه و کيل اود خارجه وزارت وکيل .

عبدالعزيز خان داخه وزير د شوراۍ دولت وکيل . محمود خان ياور دکابل د والي وکيل .

کالين د شوروي دولت رئيس، اعليحضرت امان الله خان ته د شوروي دسفر دعوت ورکي (تلگرام ۲۴ اکتوبر ۲۷ م عقرب ۱۳۰۶ ش) .

د افغانستان او پولينډ د مودت معاهده په انگره کي تر تيب سو (۳ نومبر ۲۷ م ۱۰ عقرب ۱۳۰۶ ش)

اوش	۴	در	متفرقه	۱۹	در
آس	۳	در	مواشی او صکوک	۱۰	
غویی	۲	در	گرده	۱۱۹	میلیونه
پسه	۵۰	پوله	مصارف :		
دماشی نظامنامه	۱۳۰۶		دحرب وزارت	۴۰	میلیونه
اوش ۳۷۰ افغانی .			دربار	۲۰	در
آس ۸۰ ر ۱	در		تعمیرات	۱۰	در
غویی ۹۰ ر			داخله	۱۲	در
خر ۹۰ ر			تجارت	۴	در
پسه ۲۵ ر			معارف	۱۵	در
(ریسنر - افغانستان)			عدلیه	۲	در
دافغانستان عواید او مصارف :			مالیه	۳	در
عواید :			گرده	۱۱۳	در
مالیات ۵۰ میلیونه			پس انداز	۶	میلیونه
گمرک ۴۰ در			(افغانستان - ریسنر)		

اعلیحضرت امان الله خان په لودین وفات په کابل کی (۱۴) حوت ۱۳۰۶ قوس د کابل له خلکو سره وډاع وکړه اود قندهار - بمبئی له لاری اروپا ته رهي سو، دی په ۱۸ قوس له قندهاره چمن ته ولاړ، په ۲۲ قوس په بمبئی - په ۱۰ جدی په قاهره - ۲۰ جدی په روما - ۲۹ دلو په برلین - تر ۲۲ حوت په پاریس کی، په ۲۳ حوت ۱۳۰۶ ش ۱۳ مارچ ۲۸ م لندن ته ورسید. دا سفر له دسمبر ۲۷ م تر جولای ۲۸ م پوری و .

د افغانستان او ایران د بیطرفی اوتامینیه معاهده ۸ فصله په کابل کی امضا سوه (۶ قوس ۱۳۰۶ ش ۲۷ نومبر ۲۶) .

مجموعه صحیه د کابل د مدیریت مستقله طبیه لخوا نشر سوه (۶ قوس) د افغانستان او شوروی دهوایی پست موافقه نامه (کابل - تاشکند) د غلام صدیق خان وزیر خارجه او لیونید ستارک شوروی سفیر ترمنځ په ۱۷ مادو کی امضا سوه (۲۸ نومبر ۲۷ م قوس ۱۳۰۶ ش) .

۱۹۲۸ م ۱۳۰۶ ش ۱۳۴۶ ق

د نسیم سحر هفتگی ادبی او انتقادی جریده د احمد راتب له خوا په کابل کی تاسیس سوه (۷ دلو ۶ ش ۲۷ جنوری ۲۸) .

د افغانستان او سویس دموذت معاهده دری مادی په برن کی غلام نبی خان دافغانستان سفیر او موتا د سیاسی دفتر مشر امضا کړه (۱۷ نروزی ۲۸ م ۲۶ دلو ۶) .

د کاکا سید احمد خان قندهاری

۱۹۲۸ م. ۱۳۴۷ ق

د گنو څخه د قندجورولو کارخانه په ۱۴۲۲۷ پونډه د ژانګر هوزن له تجارت خانې څخه د جلال آباد لپاره را نيول سوې چې دورځی ۵ ټن پوره جوړولای سي (۲۳ - اپريل ۲۸ م). د آلمان د ليندۍ مان د ماشين سازۍ له شرکت څخه سره د افغانستان لپاره د وړيو دانې کولو کارخانه په ۳۰۰۰ پونډه قيمت په برلين کې قرارداد سوې چې په قندهار کې ودرول سي او دورځی لس ټنه وړۍ انډې کوی (۲۴ اپريل ۲۸ م ټور ۷).

د وړينو کالو دکار خانو را نيولو او درولو قرار داد په برلين کې د اوښون ماتکس له شرکت سره په ۳۴۰۸۰ پونډه قيمت امضا سوې چې دورځی ۵۰۰ متره پشمۍ ټوکر او د لاسی (۲۵ اپريل ۲۸ م). د آلمان د هوفمن له شرکت سره د کاغذ جوړولو دکارخانې قرار داد، په ۳۶۶۵۰ پونډه قيمت امضا سوې، دورځی يو لک تختۍ کاغذ جوړولای شي. (اپريل ۲۸ م)

د نخي کالو د کار خانې قرار داد په برلين کې په ۲۳۷۲۰ پونډه قيمت امضا سوې چې دورځی ۴۰۰ کيلو سپڼسې باسۍ او زر متره ټوکر ويی (۲۵ اپريل ۲۸ م)

د افغانستان او لهستان (پولينډ) د جمهوريت سره د مودت معاهده غلام جيلاني خان په ترکيه کې افغاني سفير او هاتنه د لهستان د سفير تر منځ ۵ مادي تصديق سوې (ټور ۷ ش ۳۰ اپريل ۲۸ م).

د افغانستان او جنوبي امريکا د ليبريا د مودت معاهده (۱۱) مادي په پاريس کې د غلام نبي خان افغاني سفير او بارون ليمن له خوا امضا سوې (ټور ۷ ش ۱۶ م).

د اعليحضرت امان الله خان په ۱۳ ټور ۷ ش په ورسا (پولينډ) کې و. د افغانستان له خوا شير احمد خان دشورا رئيس د آلماني شرکت سره د لاجوردو انحصاري قرارداد نه مادي په برلين کې امضا کړې چې دکاله په ۶۰۰ کيلو اعلي لاجورد هرکيلو په ۲۰ پونډه او زرکيلو متو سطل لاجورد هرکيلو په ۱۲ پونډه او ۱۵۰۰ کيلو دريمه درجه لاجورد هرکيلو په ۵ پونډه اخلي (۱۸ م ۲۸ م ټور ۷)

د اعليحضرت امان الله خان په مسکو کې دکالينن له خوا استقبال سو (۳ م ۲۸ م ۱۴ ټور ۷ ش) په ۳ جوزا په ترکيه کې و، په ۹ جون ۱۹ جوزا ۷ ش ايران ته راغی، او د هرات له لارې په سهشنبې ۵ سرطان ۷ پسله شپږنيمو مياشتو مسافرت په قندهار ته را ورسيدی (د سفر مصارف او خريدارۍ گرده ۲۰ تر ۳۰ ملير نه افغاني).

محمد سرور خان د سمت مشرقي اعلي حاکم مقرر سو (جوزا ۷).

د افغان او ترکيې د مودت معاهده نه مادي دوه پروتو کوله په انقره کې غلام صديق خان دوزارت خارجه وکيل او توفيق رشدي بيګ دترکيې خارجه وزير لاسليک کړه (۵ جوزا ۷ ش ۲۵ م ۲۸ م).

د افغان او ترکيې عرفاني قرارداد

د افغاني محصلانو په باب ۴ مادي امضاسو (۷ جوزا ۷ ش ۲۷ م ۲۸ م).

د افغان او مصر د مودت معاهده څلور مادي او پنځه الحاقیې د افغانستان له خوا اعلي احمدخان د کابل والي او د مصر له خوا وافي بطرس غالي خارجه وزير امضا کړه (۱۰ جوزا ۷ ش ۳۰ م ۲۸ م)

د افغانستان - ايران، د تامينيه تړون ۶ قوس ۶ ش منضم پروتو کول څلور مادي په تهران کې د غلام صديق خان دخارجه وزارت دکفيل او فتح الله پاکروان د ايران دخارجه وزارت دکفيل له خوا امضا سو.

(۲۵ جوزا ۷ ش ۲۵ جون ۲۸ م - د مجرمينو دبیرته ورکولو پروتو کول د افغانستان او ايران ترمنځ په تهران کې دلسو کالو لپاره امضاسو (۲۵ جوزا ۷ ش ۱۵ جون ۲۸ م)

د افغانستان اوبلژيک عرفاني قرار داد د افغاني محصلانو دمنلو لپاره څلور مادي امضا سو (جوزا ۷)

د افغانستان د آلماني شرکت ارنست هامبورگر سره د وړيو پړيو لو دکار خانې دراوړلو او چلولو تړون په ۱۷۹۰۰ پونډه قيمت امضا کړی (جوزا ۷ ش)

د افغانستان او فرانسې ترمنځ د آلمانيه مکتب د محصلانو دمنلو موافقه وسوه چې دفرانسې په پوهنتونونو کې به منل کيږي (جوزا ۷)

په ۱۷ سرطان ۷ دوزارت دربار له خوا د دريمې لويې جرگې اعلان صادر سو او په ۲۴ سرطان د قندهار

نائب الحکومه ته په تيلفون کې وويل سوې چې ۶ تنې ښځې نمايندگانې هم کابل ته راوړي چې دملکي سره جرگه سي.

د افغانستان او فنلنډ د مودت معاهده (۱۷ ژويه ۲۸ م ۲۶ سرطان ۷)

د وروږ هفتگي جريده په کابل کې نشر سوې (اسد ۷)

د افغانستان د طيارۍ جمعيت جوړ او مرامنامه ئې خپره سوې (۸ سنبله ۷).

د فرانسوي دوو شرکتو سره د افغانستان د شمال تر جنوبه د ريل جوړولو قرار داد (سنبله ۷)

د استقلال او تجدد د گوند مرامنامه د پادشاه له خوا خپره سوې (۲۰ سنبله ۷).

شاعسي محمد سرور خان (بابا) په کابل کې وفات سو.

په کابل کې تور - سور - زرغون - کلوب جوړ سو (۲۲ سنبله ۷).

دريمه لويه جرگه په پغمان کې په چارشنبه ۶ سنبله ۱۳۰۷ ش د پادشاه په وينا د زرو تنو وکيلانو په مخ کې افتتاح سوې. او دغه مهم تصاويب يې وکړه: (۱) شو راۍ دولت په شوراي ملي تبديل سوې.

(۲) د مجازاتو عفو يوازي د پادشاه حق دی. (۳) د تفتيش عمومي ديوان تاسيس سو (۴) هر وزارت به د تفتيش يوه دائره ولري (۵) د بي وزلانو او ليونيانو لپاره ټاټوبي جوړول. (۶) د عسکري مکلفيت

مذاکره (۱۸) د چین سره د سیاسي ارتباط مذاکره (۱۹) د برتانيا سره د سر حدی اتباعو د مالی او خانسی تلفاتو د بند ولو لپاره د یوه کمیسیون موافقه .

دامیر حبیب الله خان په وخت کې دمعارفو مصرف ۶۰ زره روپې و په ۱۳۰۷ ش کی ۱۵۰ لکو ته ورسیدي .

له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ پوری ۳۲۲ مکتبونه نوی جوړ شوه او په دغو څلورو کاوکی ۴۸۲۳ تنه له ابتدایي مکتبو څخه فارغ شوه ، له عالي مکتبو څخه ۱۵۸ تنه راووتل ، ۱۵۱ تنه شاگردان خارج ته واستول شول ، ۱۷ تنه فارغان له خارجه راغلل .

د ابتدایي مکتبو شاگردان تر ۱۳۰۳ پوری ۱۹۰۰۰ تر ۱۳۰۶ پوری ۳۶۰۰۰ په ۱۳۰۷ نوی داخل شوه ۱۵۰۰۰ ټوله په ۱۳۰۷ ش کال ۵۱۰۰۰ ابتدایي معلمان ۶۵۰ د عالي مکتبو محصلان په ۱۳۰۷ ش ۳۰۰۰

په ۱۳۰۷ ش عالی مکتبو ته نوی داخل شوی شا گردان ۱۶۰۰ د عالي مکتبو د معلمانو شمیر په ۱۳۰۷ ش ۱۰۰ د وزارت معارف تالیف کړي کتابونه ۱۳۳ جلد د وزارت معارف چاپ کړي کتابونه له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش ۵۷۵ ر ۶۹۳ جلد .

له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش پوری گمرکي واردات اضافه سوی دی (۶۵۱ ر ۳۲۰۲۷) افغانی .

تر ۱۳۰۷ ش پوری دغه تجارتی

شرکت کتونه جوړ سوی وو . شرکت المان - شرکت تنویرات شرکت موتر رانی - شرکت دوا فروشی - شرکت رفقای افغان - شرکت تشویق افغان - شرکت اتحاد افغان په کابل کی . شرکت قمر په مزار شریف کی - شرکت ضیا په قندهار کی .

په ۱۳۰۷ ش دغه کارخانی وی - (۱) د موقرو د ترمیم او پرزو کارخانه . (۲) دصابون او عطرو اوواسلین کارخانه . (۳) دسمنتو کارخانه . (۴) د اور لیکتو کارخانه په کابل کی . (۵) دینخی جوړولو کارخانه په قندهار کی . (۶) دکالکو او غوړو او صابون کارخانه په مزار شریف کی . (۷) دسپینسو جوړولو فابریکه په هرات کی . (۸) داوړو ژرنده په اند خوی کی .

په ۱۳۰۷ ش دغه کارخانی په پلان کی ټاکل سوی وی . (۱) دقند کارخانه . (۲) دکاغذ جوړولو کارخانه . (۳) دینخی ټوکرانو کارخانه . (۴) دپشمی ټوکرانو او کشمیری کارخانه . (۵) دغوټو کارخانه . (۶) دموی ساتنی کارخانه . (۷) د پیو او کوچو او پنیو کارخانه . (۸) داوړو کنبلو اوتیل خاک ماشین

دوره دزی کاله سوه . (۷) دعسکری مکلفیت نقد بدل ممنوع سو (۸) ټول نښانونه لغو سول . (۹) ملکی رتبی لغو سوی . (۱۰) ټول رسمی القاب لغو سول فقط د عزیز کلمه په له نومو سره لیکي . (۱۱) په نظامنامو کی دی دهر جرم جزا و ټاکله سی . (۱۲) نقدی جریمه دی هم د یوی نظا منا می سره سمه اخیستله سی . (۱۳) تجارتی اونوری عصری محکمی دی جوړی سی . (۱۴) تدریس او وعظ په شهادت نامه پوری مربوط دی د دیو بند ملایان افغانستان ته نشی را تلای (۱۵) دافغانستان پنځلس کلنی سالم خلک دی هر کال پنځه افغانی او مامورین دی دیوی میاشتی تنخواه د عسکری وسلو د رانیولو لپاره ورکوی ، ددی بسپنی لایحه دی شورای ملی جوړه کړی . (۱۶) شورای ملی دی درشوت د بندولو لپاره لایحی جوړی کړی . (۱۷) که مجرم محکمی ته حاضر نشی دده په غیاب کی دی جزا ورته وټاکله سی ، او قانون دی شورای ملی جوړ کی . (۱۸) شهزاده رحمت الله خان ولیعهد سو . (۱۹) د افغانستان د بیرغ رنگ تور - سور - زرغون و ټاکل شو ، چس پر غرو د لمر ختو منظر ولری او دورا دور ئی دغنمو وږی وی ، لوړ (الله - محمد) پرلیکلی وی . (۲۰) پسله هروینځو کلو به لو

جرگه جوړیږی . د ۱۳۰۷ ش کال مالی مصارف ۶۹ ملیونه وه د اغتشاش په سبب مالی وار دات وټه ټاکل سوه . د ۱۳۰۷ د سنبلې په میاشت کی د افغانستان د هوا بازی محصلان په خارج کی دوی وو : ۲۵ تنه په روسیه شوروی کی ، ۱۵ تنه په فرانسه کی ، ۲۵ تنه په ایتالیا کی .

له ۱۳۰۲ تر ۱۳۰۷ ش د سنبلې تر میاشتی پوری افغانستان دخارجی دولتو سره دغه معاهدی کړی وی : (۱) د شوروی سره د بیطرفی او عدم تجاوز تړون (۲) د ایران سره د بی طرفی او د تامین تړون (۳) د ایران سره د سر حدی مناز عاتو دمختلطو جرگو تړون (۴) د پینبور او کوټی د افغانی ویزی د دفترونه (۵) د جنوبی امریکا دلیبر یا سره معاهده (۶) د سویس سره معاهده (۷) د بولنو سره معاهده (۸) د جاپان سره معاهده (۹) له ترکیه سره د مودت معاهده (۱۰) د مصر سره معاهده (۱۱) د ایران سره دتامینیه معا هدی پرو تو کول (۱۲) د حقوقی مجر مینو د استرداد تړون له ایرانه سره . (۱۳) د فنلاند سره معاهده (۱۴) د ترکیه سره قونسلې موافقه (۱۵) په ترکیه - ایران - شوروی روسیه کی د افغانستان وزارت مختاری په لویو سفارتو وا وښتی . (۱۶) دیمن سره دسیاسی روابطو مذاکره (۱۷) دحجاز سره د سیاسی روابطو

اعلان کی ۱۸ فوري دخلکو خواهشونه
ومتل (۲۹ قوس ۱۳۰۷ ش ۸ رجب
۱۳۴۷)

والی احمد علی خان دقوس په
مياشت ۱۳۰۷ سمت مشر قی ته
رئيس تنظيميه سو، خود جدي په
مياشت يی هلته پخپله د پادشاهی
اعلان وکړ.

دقوس ۱۳۰۷ ش په آخر کی
دسمت مشرقی او سمت شما لی
بغا وتونه وخيم سول، اوداعليحضرت
امان الله خان مور او ملکه او نوره
کورنی دغلام صدیق خان وزیر خارجه
او حسن جان سره په ۴ طیارو کی
قند هار ته راغله (جمعه ۲۹ قوس
۱۳۰۷ ش)

علی احمد خان دسمت مشر قی
رئيس تنظيميه په اداره کی ناکام
سو، په کابل کی دمجلس اعیان
افتتاح اعلام سوه (جدي ۱۳۰۷ ش)
دبچه سقاو حملی پر قلعه مرادیگ
اوباغ بالا جاري وی (۷ جدي ۱۳۰۷ ش)
پر پغمان هم بچه سقاو حمله وکړه
(۸ جدي) طیارو اشرار بمباری کړل،
داجنگونه تر ۲۴ جدي پوري جاري
وو او په همدغه ورځ امان الله خان
کابل پرېښو او قند هار ته ولاړ.

غلام نبی خان دافغا نستان نوی
لوی سفیر ماسکو ته ور سیدی
(۲ جدي ۱۳۰۷ ش ۲۳ دسمبر ۲۸)
سلطان احمد خان لوی سفیرخپله
اعتماد نامه په تهران کی اعليحضرت

محمود طرزی داستراحت لپاره له
کاره سبکد وشن سو، او پر ځای
یې غلام صدیق خان خارجه وزیر
سو (عقرب ۷)
احمد علی خان دمخنی افغانی د
بر لن سفیر دکابل رئیس بلدی سو
(۱۳۰۷ عقرب ۷)

د شنوارو سنگو خیلو لومړۍ پلا
بغاوت شروع کړ (سه شنبه ۲۱
عقرب ۷) محمد گل خان دسمت
مشرقی عسکری قوما ندان داوی ته
اخطار ورکړ چی له بغاوته لاس
واخلي (نومبر ۲۸ م)
یاغی قبایلو جلال آباد محاصره کړ
(جمعه ۷ قوس ۷)

سید محمد عمر پيله کش دمیرو
عبد الرحمن خطاط لمسی، چی یو
خطاط او هنری سړی و، په هرات
کی سل کلن وفات سو.

دستوری په مازي کی اعليحضرت
امان الله خان خپل نوی پرو گرام
اعلان کړ او د ښځو نقاب یې وا
خیست، (۱۵ میزان ۱۳۰۷ م) په
دغه مجلس کی افغانی نجونی د
تعلیم لپاره ترکیبی ته وا ستولی
سوی، او په قبایلو کی خورا بد اثر
خپور سو.

بچه سقاو او سید حسین او د
دوی ملگرو په سمت شمالي کی
ارتجاعي بغاوت وکړ او احمد علی
خان هلته رئیس تنظیميه سو
(۱۵ قوس ۷ ش دسمبر ۲۸ م)
اعليحضرت امان الله خان په یوه

طیاری (۵) زره پوښه (۶) مترالیور
(۶) ټانکه را نیول.

په مزار شریف کی دبی سیم تلگراف
مرکز جوړ سو. دخان آباد میمنه
- خوست لپاره دتلگراف دستگا هونه
را نیول سوه اود کابل دتلگراف او
بی سیم لوی دستگا ه را نیول سو.
(۱۳۰۷)

د ۱۳۰۷ ش په سفر کی اعليحضرت
امان الله خان په پاریس او برلن
کی دغه فابریکی را نیوی :

- (۱) دوپرو ور یشلو فابریکه.
- (۲) د کشمیری اودلو فابریکه.
- (۳) دخړسان اودلو فابریکه.
- (۴) دکوره جیم اودلو فابریکه.
- (۵) د غوټو جوړولو فابریکه.
- (۶) د میوی ساتنی ماشین.
- (۷) د کوچو ماشین.
- (۸) د زراعت ماشین.
- (۹) د فولادی کار ماشین.
- (۱۰) د دور بینو ماشین.
- (۱۱) د طیارو ماشینونه.
- (۱۲) د جراحی آلات.

دافغا نستان نوی لوی سفیر
غلام جیلانی خان خپله اعتماد نامه
دترکیبی دجمهور رئیس ته وړاندی
کړه (۲ میزان ۷)

محمد سرور خان بارکزی دقند هار
نایب الحکومه دکابل والی سو، او
پر ځای یې عبد الکریم خان بارکزی
دقندهار نایب الحکومه سو (۲ میزان ۷)
محمد ولی خان ته د علاج لپاره د
اروپا دتک رخصت وړ کړ سو (عقرب ۷)

په ۱۳۰۷ ش دالمان - پولنډ
شوروی سره تجارتی او ترانزیتی
تړونونه سوی وو.

په ۱۳۰۷ ش دکابل دبر یښنا تنویر
۱۸۰۰۰ خراغونه ورسیدی.

تر سنباي ۱۳۰۷ ش پوری ۲۶۶
کیلو متره لارپخه سوه.

دمملکت مالی عایدات که په ۱۳۰۳
کی پنځه وه په ۱۳۰۷ کی اته سوه
دامیر حبیب الله تر وخت دوه چنده
سوی دی.

له ۱۳۰۲ تر ۱۳۰۷ ش پوری ۴۹۱
کانونه کشف سول.

په سمت جنوبی کی دخنگلو ریاست
جوړ سو.

دطبابت قانون خپور سو چی بی
اجازی ئی څوک نسبی کو لای.

دافغانستان دملی شورا دانتخاباتو
نوی قانون (۵۱) مادی خپور سو
(۷ سنبله ۷).

دافغانستان دولایاتو دجرگو قانون
۴ مادی خپور سو (۱۱ سنبله ۷).

له ۱۳۰۳ تر ۱۳۰۷ ش پوری د
افغانستان په روغتو نو کی :

۶۳۳۷ جوړ شوی نارو غان.
۵۳۳۰۶۳ تنه کتل سوی نارو غان.
۱۱۲۷۰ کوچنیانوته دکوی رگ وهل.
۶۱۰ مړه.

دپښتون ښځو ۵۱ څښی مجله په
کابل کی نشر سوه ۱۳۰۷ ش.

افغانستان په ۱۳۰۷ کال
۵۰۰ ۳۵ توپکه (۱۰۶) توپه (۸)

۱۹۲۹ م ۱۳۴۹ ق

دسمت جنوبی (پختیا) دقو مونو
لویه جرگه دسپه سا لار غازی
محمد نادر خان حضور ته په جاجیو کی
راغله (احمل ۲۱ مارچ ۲۹ م)
په ۷ حمل ۸ ش سبه سالار گردیز
ته راغی او په ۱۶ حمل ارگون ته
ورسید.

په ۳۰ حمل ۸ ش دسمت مشرقی
(ننگرهار) داقوالو جرگه دمحمدگل
خان مومند سره دسپه سالار حضور
ته راغله.

د شوروی دولت رسماً دایران دولت
ته اخطار ورکړ، چې دافغانستان په
کورنیو کارو کی لاس ونه وهي، او
دهرات خواته تر خپلو سرحداتو تیری
ونه کی، که پر افغانستان مسلح
تجاوز وسي، شوروی دولت دغه
نسمی زغملای (۱۵ اپریل ۱۹۲۹ م
۲۶ حمل ۱۳۰۸ ش).

اعلیحضرت امانالله خان دقندهار
دپنجو زرو تنو سره دپچه سقاو
د مقابلی لپاره کابل ته حرکت
وکړ.

(سه شنبه ۶ حمل ۱۳۰۸ ش) په
سه شنبه ۲۰ حمل ۱۳۰۸ ش مقر
ته ورسیدی او په ۳۰ حمل یی غزنی
محاصره کړه او په ۶ ثور ۱۳۰۸ ش
امروسو، چې قندهاری لښکر دی
بیرته مخ پر قندهار رهی سی، په

۱۱ ثور مقر ته ور سیدل اود ثور
تر آخره پر شا تلل، او په ۴ جوزا
۱۳۰۸ ش جو لانی ۱۹۲۹ م
اعلیحضرت امان الله خان دمهندو
له رابطه دسپین بولدک تر سر حد

مگر په ۱۲ دلو خلکو دی چور کړ،
نود لغمان او کنړ له لاری مهمندو او
بیا پېښور ته ولاړ.

دامان افغان پرځای هفتگی جریده
حبیب الاسلام دغلام محی الدین
په سر دبیری له کابل څخه سوه
(۹ حوت ۱۳۰۷ ش ۱۷ رمضان ۴۸).

سپه سالار غازی محمد نادر خان
اودده وروڼه دفرانسې دنیس لهښاره
دافغانستان دامنیت لپاره را پا خیدل
(۵ دلو ۷ ش) او په ۲۱ ددلو بمبئی ته
راورسیدل. سپه سالار غازی دپېښور
او کوهان له لاری دپختیا سر حد ته
داخل سو (۱۹ حوت ۷).

په پنجشنبه ۴ دلو ۱۳۰۷ ش ۱۴
جنوری ۲۹ م امانالله خان په قندهار
کی بیا په فعالیت شو وکړه او
خلکو بیعت ورسره وکړ.

په قندهار کی د اعلیحضرت
امانالله خان په تایید خلک راټول
سول، او خرکه شریفه یی رااویستله
(یکشنبه ۶ حوت ۱۳۰۷ ش).

د قندهار علماوو د بچه سقاو
امارت نه وه مانه، او دده سره یی
دجنگ فتوا صادره کړه (جمعه ۲۶
شعبان ۱۳۴۷ ق).

د برتانییا سفیر همفریز له کابل
په طیاره کی پېښور ته ولاړ
(۱۴ رمضان ۱۳۴۷ ق ۲۵ فروری).

عبد الکریم خان د قندهار
نایب الحکومه دهنزادجات حاکم مقرر
سو (۱۲ حوت ۱۳۰۷ ش).

رضا شاه پهلوی ته وړاندې کړه
(جدي ۱۳۰۷ ش).

۱۹۲۹ م ۱۳۰۷ ش ۱۳۴۸ ق

جنرال کاظم پاشا داتو نو رو
ترکو منصبدارانو سره دهند له
لاری قندهار او بیا کابل ته راغلل
(شنبه ۱۵ جدي ۷).

دوولسو انگریزی طیارو انگلیسی
اتباع له کابل څخه پېښور ته بو تلل،
(۳ جدي ۷).

امانالله خان له سلطنته استعفا
وکړه او په ۲۴ دجدي قندهار ته ولاړ
پرځای یی مشر ورور عنایت الله خان

پادشاه سو، مگر بچه سقاو ارگ
مجا صره کړه او په جمعه ۲۸ جدي
۷ دوی انگریزی طیارې راغلی او

عنایت الله خان دخپلی کورنۍ سره
په هغو کی پېښور ته ولاړ، پخپله
حبیب الله بچه سقاو دخادم دین

رسول الله په نامه امیر - سید حسین
نایب السلطنه او وزیر جنگ -
عطا الحق وزیر خارجه - عبدالغفور

تکابی وزیر داخله - شیر جان وزیر
دربار - ملک محسن دکابل والی -
میرزا مجتبی خان د وزارت مالیه

وکیل سو. (جمعه ۲۸ جدي ۷ ش
۱۸ جنوری ۲۹ م).

علی احمد خان خپله پادشاهی په
جلال آباد کی اعلان کړه (۲۵ جدي ۷)

محمد صادق مجدي لهخوا افتتاح
او افغاني بيرغ پر وړ پيښي
(پنجشنبه ۲۲ میزان ۹) .

د جاپان او افغانستان د مودت
معاهده د سردار شاه وليخان افغاني

وزير مختار او د جاپان د سفير
ترمينځ په لندن كې امضاء سو ه
(۲۷ عقرب ۹ ش ۱۹ نومبر ۳۰) .

د افغانستان او اتحاد شوروي

ترمنځ د بيطرفي او عدم تجاوز
معاهده تجديد سو ه ، د افغانستان

له خوا فيض محمد خان خارجه وزير
او د شوروي له خوا لوي سفير
ستارک امضا كړه (۹ مادي ۲۴
جون ۳۰ م عقرب ۱۳۰۹ ش .

د كابل والي محمد يعقوب خان
د شمالي ولاياتو رئيس تنظيميه
مقرر سو (عقرب ۱۳۰۹ ش) خو
په دغه كال مې سو .

جمعيت العلماء په كابل كې
افتتاح او اعضاء ئي د حكومت له
خوا مقرر سول او د حې علي الفلاح
مجاهه ئي نشر كړه .

دارالعلوم عربي په كابل كې جوړ
سو ، چي رئيس يي سردار
عبدالرسول خان و .

سيد هاشم خان افغاني جنرال
قونسل په تاشكند كې په يكشنبه
۲۴ عقرب ۱۳۰۹ ش دشوروي
تركمستان د عشق آباد په حدودو كې
وواژه سو .

ابراهيم بيگ په قطن كې
بغارت وكړ او سردار شاه محمود

۱۳۰۹ ش .

(۱۹۳۰ م ۱۳۴۹ ق)

محمد گل خان مومند د شمالي
سمت رئيس تنظيميه مقرر سو
(حمل ۹) .

ايريدو او نورو پښتنو په ۱۳
اگست ۳۰ م د پېښور پر ښار حمله
وكړه او د كجوري غزا وسوه

اعليحضرت محمد نادر شاه د
افغانستان او بریتانیا د ۱۹۲۱ -
۱۹۲۳ معاهدي تصديق كړي (جوزا
- مې ۰)

د اعليحضرت محمد نادر شاه په
فرمان په كابل كې لو جرگه جوړه
سوه (۱۳۰۹ ش) اونسوي قانون
اساسي ئي ومانه ، اوهم دشوراي
ملي د انتخاباتو لايحه جوړه سوه
(۲۸ سنبله ۹) .

ملا فيض محمد هزاره د محمد
خواجگه زوي د محمد سعيد لمسي
دسراج التواريخ او تحفته الحبيب او
تاريخ حكماء او فيضي اذفيوضات
ليكوال په كابل كې وفات سو
(چهار شنبه ۱۶ رمضان ۴۹ ق
ولادت ئي ۱۲۸۹ ق) .

سيد احمد اديب پشاور د
شهاب الدين زوي د فارسي مشهور
شاعر او عالم په تهران كې وفات
سو .

(ولادت ئي په خيبر كې
۱۲۶۰ ق) .

د افغانستان سفارت په قاهره
(مصر) كې د افغاني وزير مختار

كابينه داسي اعلان كړه ۲۳ عقرب:
سردار شاه محمود خان دحرب وزير
سردار فيض محمد خان خارجه وزير
محمد گل خان داخه وزير - الله نواز
خان وزير دربار - حضرت نورالشايع
وزير عدليه - وزير معارف احمد علي خان
محمد اكبر خان وزير تجارت - محمد
ايوب خان وزير ماليه - محمد نوروز
خان سر منشي - سردار محمد اكبر
خان صحيه مستقل مدير -

۱۹۳۰ ۱۳۰۸ ش ۱۳۴۹ ق

سردار محمد عزيز خان د افغانستان
لوي سفير په مسكو كې د غلام نبي
خان پر خاي مقرر او خپله اعتماد
نامه ئي كالين ته وپاندي كړه (۲۴
فروري ۳۰ حوت ۸) .

سردار شاه ولي خان په لندن كې
افغاني وزير مختار و .
د افغانستان د کرنې وې مخكې

(۱۳۰۸ ش) .

د هندوكش جنوبي خوا آبي
مخكي ۱۳۳ زره هكتاره .

د هندوكش جنوبي خوا للمي
مخكي ۷۶ زره هكتاره .

د هندوكش شمال آبي مخكي
۲۷۰ زره هكتاره .

د هندوكش شمال للمي مخكي
۴۶۰ زره هكتاره .

تولي آبي ۴۰۳ زره هكتاره -
للمي ۵۳۷ زره هكتاره - گرده

۹۳۰ زره هكتاره (افغانستان
ريسنر) .

مير هاشم دمخني وزير ما ليه
۶۳ كلن په كابل كې مې سو

(جمادي الاولى) .

تر چهار آسيا او چهل ستون پوري
راورسيدل ، او په ۱۶ میزان ۳۸ ش
(۱۴ اکتوبر ۲۹ م) ئي كابل ونيو ،
او بچه سقاوه ارگه كوه دامن ته
وتښتيد ، او په ۲۳ میزان ۸ ش
۱۷ اکتوبر ۱۹۲۹ م اعليحضرت
محمد نادر شاه په كابل كې د افغانستان
په پادشاهي ومنل سو .

د شوروي دولت دخارجي امورو
معين قره خان دخپل دولت لهخوا په
افغانستان كې د اعليحضرت محمد
نادر شاه جلوس په خوښي ومانه
(۱۹ اکتوبر ۲۹ م ۲۱ میزان ن
ش) .

د اتحاد جماهير شوروي سفير كبير
ستارگ د كالين په امضا خپله
اعتمادنامه اعليحضرت محمد نادر شاه
ته تقديم كړه . ۱۹ دسمبر ۲۹ م قوس
۱۳۰۸ ش .

د ۱۳۰۸ ش كال مالي مصارف تر
سنبلي پوري ۴ مليونه وه ، داغتشاف
په سبب نورڅه ندي معلوم .

بچه سقاو اوډده ملگري په كابل
كې ووژل سوه (۳ نو مبر ۲۹ م
۱۱ عقرب ۱۳۰۸ ش) .

۱- پخپله حبيب الله بچه سقاو .
۲- حميد الله وروري .
۳- سيد حسين وزير جنگ .
۴- ملك محسن د كابل والي .
۵- شيرجان د دربار وزير .
۶- محمد صديق فرقه مشر .
۷- محمد محفوظ امنيه قوماندان .
۸- قلعه بيگي .

سردار محمد هاشم خان صدراعظم
سو (۲۲ عقرب ۱۳۰۸ ش) ده خپله

د زنده تبار كړنه
نېټه ۱۵ اکتوبر ۱۹۲۹

په اتري قهر كې
نېټه ۱۵ اکتوبر
۲۳ میزان ده

په قهر كې د زنده تبار
د زنده تبار د زنده تبار
د زنده تبار د زنده تبار

*

د زنده تبار
د زنده تبار
د زنده تبار
د زنده تبار

خان وزير حربيې دهغه مقا بلي
نه ولاړ .
مكتب حربيې په شهر آرا كى د
اعليحضرت محمد نادر شاه په وينا
بيا افتتاح سو (يکشنبه ۸ قوس
۱۳۰۹ ش) .
عبدالرحمن تره كى دمقر په اوښد
كى ياغى سو ، خو په ۲۰ قوس
۱۳۰۹ عسكرو دى دسرحد خوا ته
وشاړه .
د شنوارو (۸۰) تنه نمايندگان
په كابل كى د جرگى په ډول د
اعليحضرت محمد نادر شاه حضور
ته راغلل (د قوس اواخر ۹) .
شير محمدخان ناشر (خرو قى)
د ميمنى اعلى حاكم مقرر سو
(۲ جدى ۹) .
د مامورينو لپاره درسمى القابو د
استعمال امر بيا صادر سو ،
(جدى ۹) .
غلام فاروق خان دسمت مشرقى
حاكم اعلى مقرر سو (۵ جدى ۹ ش)
د هرات انجمن ادبى جوړ سو

(جدى ۹ ش) .
محمد گل خان داخله وزير د
قندهار رئيس تنظيمه سو (سه شنبه
۶ حوت ۹ ش) .
شير احمد خان پخوا نى رئيس
شورا په تهران كى افغانى سفير
كبير سو (حوت ۹ ش) .
مجله اقتصاد دوزارت تجارت
له خوا نشر سوه (۱۳۰۹) .
د ۱۳۰۹ ش كال مالى واردات
۶۴ مليونه ، مصارف ۱۲۶ مليونه
او كسر ۶۲ مليونه .
محمد شريف خسته دل دمحمد
كريم زوى دكابل شاعر دبديل پيرو
اود ديوان خاوند ۴۲ كلن په كابل
كى مې سو (۹ ش) .
اتمان خيلو پښتنو دپړانگ غار
پنځمه غزا له پړنگى سره وكړه اود
مله كنډ پولټكل ايڅنټ قوامس گلور
يى وواژه او پر ننگيا نو اكره
بمبارى كړه . د مو مندو غزاوى هم
له پړنگى سره جارى وى .
(۹ ش) .

غلام صديق خان په بر لن كى افغانى
وزير مختار مقرر سو (جوزا ۱۰) .
احمد على خان افغانى مختار وزير
له پاريسه لندن ته تبديل سو
(جوزا ۱۰ ش) اوسردار شاموليكخان
په پاريس كى سفير سو .
كاروان زرد دهرات له لارى
افغانستان ته ورسيدى (دجوزا
اوائل ۱۰ ش) .
دعلى آباد روغتون د اعليحضرت
محمد نادرشاه په شخصى مصرف
(جوزا ۱۰) شروسو، او په اسد
۱۳۱۲ ش ئى كارختم سو .
دكابل انجمن ادبى تاسيس سو
او دكابل ادبى مجله يى خپره كړه
(۱۵ جوزا ۱۰ ش ۵ جون ۳۱ م ۱۸
محرم ۵۰ ق) .
ددى انجمن مهم غړى داؤ :-
۱- احمد على خان درانى مدير .
۲- مير غلام محمد غبار .
۳- محمد كريم نزيهى .
۴- سرور گويا .
۵- سرور جوياء .
۶- غلام جيلانى اعظمى .
۷- غلام جيلانى جلالى .
۸- قارى عبدالله .
۹- عبدالعلى مستغنى .
۱۰- امين الله زمريالى .
۱۱- محمدقدير تره كى .
۱۲- احمد الله كريمى .

ترمنځ دبيطرفى اوعدم تجاوز معااهده
په (۹) مادوكى دفيض محمد خان
خارجيه وزير او لوى سفير ستارك
په امضا تجديد سوه (۲۴ جون ۳۱ م
سرطان ۱۰ ش)
خواجه هدايت الله دهزاره جات
رئيس تنظيميه كابل ته را ستون
سو (سرطان ۱۰)
اعليحضرت محمد نادر شاه شوروى
ملى پخپله وينا افتتاح كړه (دوشنبه
۱۴ سرطان ۱۰ ش جولائى ۳۱ م)
دقطن نا آرامى خلاصه سوه اووزير
حربيې كابل ته راستون سو (دوشنبه
۴ اسد ۱۰ ش) ده ته داعلى لمر
نښان په مكافات كى ور كړ سو .
(جولائى ۳۱) په ستمبر كى ابراهيم
بيگ تر آمو واوښت .
دافغانستان نوى اصول اساسى
دشوروى ملي له خوا داعليحضرت
محمد نادر شاه په امضا خپور سو
(۳۱ اكتوبر ۳۱ م ۸ عقرب ۱۳۱۰ ش)
اعليحضرت محمد نادر شاه مجلس
ايمان (دمشرانو جرگه) پخپله وينا
افتتاح كړه (دوشنبه ۲۴ عقرب
۱۳۱۰ ش)
عبد الجميل خان دمزار شريف
نائب الحكومه سو (عقرب ۱۳۱۰)
عبد الرحيم خان دقطن او بدخشان
دناائب الحكومه وكييل مقرر سو
(عقرب ۱۰)

سردار شاه وليخان سفير له
پاريسه کابل ته راغی او دده سره
غلام نبي خان هم راغی (عقرب ۱۱).

غلام نبي خان خرخی په کابل کې
ووژل سو. (۸ نو مبر ۳۲ م
۱۶ عقرب ۱۱).

په پختيا کې دري خيل ولاړسول
او ژر بير ته ددوی اغتشاش کښينول
سو (۲۱ عقرب ۱۱ ش اکتوبر ۳۲).
په قندهار کې پښتو ادبي انجمن
افتتاح سو (پنجشنبه ۹ قوس ۱۱)
د پښتو مياشتنۍ مجله يی هم نشر
کړه (۲۰ دلو ۱۱).

سردار محمد عزيز خان په مسکو
کې افغانی سفير په برلن کې لوی
سفير سو. (قوس ۱۱).

عبدالحسين خان دروما سفير په
مسکو کې لوی سفير سو. قوس ۱۱
سردار محمدنعيم خان په روما کې
افغانی وزير مختار سو (قوس ۱۱).
د عراق او افغانستان لومړۍ د
مؤدت معا هده (۲۰ ستمبر ۳۲ م
۲۸ قوس ۱۱).

۱۹۳۳ م ۱۳۱۱ ش ۱۳۵۱ ق

د ښکاری دري لار جوړونه ختمه
سوه (جدي ۱۱).
د دولتي خزانو اصولنامه خپره
سوه (۱۷ میزان ۱۱).

محمد گل خان مومند دشمالی
ولایاتو رئیس تنظیمیه مقرر سو او
پرځای یی غلام فاروق خان دقندهار
نایب الحکومه سو. (شنبه ۱۰
جدي ۱۱).

۱۳۱۱ ش
(۱۹۳۲ م ۱۳۵۱ ق)

په کابل کې عمومی مکتبونه او د
ملک مکتب چی په اغتشاش کې بند
سوی وو بیرته جوړ سول (حمل ۱۱)
د افغانستان او عربیه سعودیه لومړۍ
معاهده وسوه (۵ می ۳۲ م ۱۷ ثور
۱۱ ش).

افغانستان د دوکالم سر حدی
سیمه نه چترال څخه واخیسته
۱۱۱ جریبه مځکه (جوزا ۱۱)
د افغانستان د دار الفنون (پوهنتون)
لپاره داعلیحضرت محمد نادر شاه په
حقور یومجلس وسو، او د دارالامان
مانی ئی د دار الفنون لپاره وټاکله
(جوزا ۱۱)

محمد تقی اسفند یاری دایران لوی
سفير خپله اعتماد نامه وپاندي کړه
(۱۳ سرطان ۱۱)

د عبدالوکيل خان نائب سالار منار
په دهمزنګ کې جوړسو. (جوزا ۱۱)
دسر حدی پېښو د فیصله کولو
موافقه دشوروی اتحاد له سفيرکبير
ستارک سره (۱۷ مادی په کابل کې
امضا سوه (۲۲ سنبله ۱۱)
پنځه و لایته (کابل - قندهار
هرات - مزار - قطفن او بدخشان) او
خلور اعلی حکومتونه (فراه - سمت
جنوبی - سمت مشرقی - میمنه)
اعلان سول (۲۴ اګست ۳۲).

سردار شاه محمود خان د حرب
وزیر اروپا ته د علاج لپاره ولاړ، او
شهرزاده محمد ظاهر خان د حرب د
وزارت کفیل سو (عقرب ۱۱).

د نادر افغان کتاب دبرهان الدین
کشمکي تالیف طبع سو (کابل
عقرب ۱۰)
عبد الاحد خان دشورای رئیس دفراه
او چخانصور رئیس تنظیمیه سو
(۵ قوس ۱۰ ش)
بودار دفرانس نوی مختار وزیر
خپله اعتماد نامه ددلكشا په مانۍ
کې وپاندي کړه (۲۰ جدی ۱۰)
د افغانستان حکومت چی دجنگ د
تحریم معاهده امضا کړیده، دمنچوریا
دشخړی په نسبت ئی دجا پان او
(۳۱ م)

شوکت بيگ د ترکي لوی سفير
کابل ته راغی (جدي ۱۱).
اعلیحضرت محمد نادر شاه وزارت
معارف ته فرمان صادر کړی چي د
۱۳۱۲ ش کال له ابتداء څخه په
معارفو کي د پښتو ښوونې اقدام
وکړي (۶ دلو ۱۱).
په بالا حصار کي دمکتب حربي
لپاره دودانۍ فرمان صادر سو.
(حوت ۱۱) ته د بې پي په ۱۷ ثور ۱۲

کنښښو سو.
د افغانستان او برازيل دموذت
معاهده په انقره کي امضا سوه.
(۲ حوت ۱۱ ۲۰ فروري ۳۳)
په ۱۳۱۱ کال د تلگراف خط په
گرده افغانستان کي ۸۸۹۵ کيلو
متره و.
د ۱۳۱۱ ش کال مالي عايدات
۱۳۳ مليو نه افغاني مصارف ۱۴۰
مليونو او کسر اوه مليونو و.

۱۳۱۲ ش

۱۹۳۳ م ۱۳۵۲ ق

د شپير اودره ښکاري لارافتتاح
سوه (حمل ۱۲).
د استوواني او ليتواني د حکومتو
سره د افغا نستان دموذت معا هدي
په مسکو کي امضا سو (جوزا-۱۲).
د خلع سلاح په کنفرانس کي
د افغا نستان نماينده سلطان احمد
خان د انقري افغاني سفير وټاکل
سو (جوزا-۱۲).
سر دار محمد عزيز خان په برلن
کي افغاني سفير، د سيد کمال په
تفنگچه وويشتل سو (۱۶ جوزا
۱۲ ش ۶ جون ۳۳) په پنجشنبې
۸ سرطان په کابل کي ښخ سو.
علي محمد خان دمعارفو وزير د
افغا نستان له خوا د لندن د اقتصادياتو
په کنفرانس کي شامل سو (۲۵ جوزا
۱۲).
په قند هار کي د حاجي ميرويس خان
دمزار گنبد د استاد نعيم جان په
معماري جوړه سوه (جوزا-۱۲).
د فوآند عامه په نامه نوي وزارت
تشکيل او الله نواز خان ئي وزير
سو (سرطان ۱۲).
د تجاوز د تعريف قرارداد د افغانستان
- ايران - استوواني - ترکيه - رومانيه
شوروي اتحاد - ليتوانيا - ترمنځ
په لندن کي امضا سو (جولائي ۳۳-
سرطان ۱۲).
د علي آباد دروغتون (رفقي سنا توريم)
د جوړولو کار چي په ۱۳۱۰ ش شروع

سوي و، په اسد (۱۲ ش) ختم سو.
حبيب الله خان طرزي په جاپان
کي د افغا نستان وزير مختار سو
(اسد ۱۲).
د ښکاري دري لار افتتاح سوه (۱۹)
(اسد ۱۲).
علي محمد خان په لندن کي افغاني
وزير مختار سو، او پر ځاي ئي
احمد علي خان وزير معارف سو
(سنبه ۱۲).
محمد عظيم منشي زاده د کابل د
برتا نيا په سفارت کي دري تنه مړه
کړل (۱۵ سنبه ۱۲) دي په ۲۱ سنبه
اعدام سو.
رفقي سنا توريم د کابل په علي
آباد کي افتتاح سو. (۱۴ سنبه ۱۲)
خواجه هدايت الله د هزاره جات د
مخني رئيس تنظيمه په کابل کي
اعدام سو (۲۲ سنبه ۱۲).
غلام جيلاني خان - شير محمد
محمد مهدي - فقير احمد په کابل
کي اعدام سول.
(۲۴ سنبه ۱۲).
شرکت سپاهي افغان په کابل کي
جوړ سو، چي د طلا درانيو لږ او
پلو رني امتيا ز ئي در لږ د
(۲۸ سنبلي ۱۲).
د انگریزانو او و مندو جنـگونه
(ميزان ۱۲).
د کابل دمکتب امانيه نوم استقلال
او داماني مکتب نوم نجات کينښول
سو (ميزان-۱۲).
اعلیحضرت محمد نادر شاه د دلکشا
دماڼي په چمن کي د عبد الخالق د

حضور ته ور غږ (۲۲ میزان ۱۳)
د کابل په پوهنتون کې د سائنس
پوهنځي افتتاح سو (۲۹ میزان ۱۳)
جنرال فخر الدين التای د ترکیه
د حکمیت مشر د افغان-ایران سرحدی
شخړو د حل لپاره په یکشنبې ۱۸ عقرب
۱۳ کابل ته راغی او په ۱۱ قوس ۱۳
هرات ته ولاړ.
د قند هار په سنگین کې د نهر
سراج د کیندلو کار بیا شروع سو
(قوس ۱۳)
ریوټر له تهرانه په ۲۳ قوس ۱۳ یو
خبر خپور کړی چې د زور آباد په
سرحد کې د افغانو خلکو پر
ایراني خاوره حمله کړې ده، افغانی
اخبارو دا خبر تر تردید کې (۲۴ قوس
۱۳)
مو لوی محمد بشیر هندی مهاجر
او په چمرکندي د المجاهد خپرونکی
ووژل سو (قوس ۱۳ ش دسمبر ۳۴)
سید کمال د سردار محمد عزیز خان
قاتل په برلین کې اعدام سو (۲۲ جدی
۱۳)
جنرال فخر الدين التای خپل
سرحدی حکمیت تمام کړی او په
۲۸ جدی ۱۳ د شوروی له خوا انقري
ته ولاړ.
د هندوستان د عسکری نمايش
د لیدلو لپاره عبد الاحد خان فرقه
مشر او عبد الغفور خان فرقه مشر
په لاهور (۲۸ جدی ۱۳)
د زور آباد پر شخړو د افغانو
ایران موافقه امضا سوه (۴ دلو ۱۳)

۱۳۱۳ ش
(۱۹۳۴ م ۱۳۵۳ ق)
د قره قلې انحصار ملي بانک ته
وسپارل سو (مارچ ۳۴ حمل ۱۳ ش)
د بلخ د نوي ښار د ودانۍ کار شرو
سو (حمل ۱۳)
فریزر تنلر د انگلیس نوي وزیر
مختار خپله اعتماد نامه وپاڼدی کړه
(۲۰ حمل ۱۳ ش)
قاري عبدالله ته د ملک الشعراء لقب
ور کړ سو (حمل ۱۳)
د سویس د تقلیل سلاح په جرگه
کې جنرال محمد عمر خان د حربې
ارکانو رئیس د افغانوستان له خوا
شامل سو (جوزا ۱۳ ش جون ۳۴)
د خاړوویو (مواشي) د محصول اصولنامه
خپره سوه (۱۵ ثور ۱۳۱۳)
د گمرک نو د محصول اصولنامه
خپره سوه (ثور ۱۳)
د امریکا د اتازوني دولت، افغانستان
په رسمیت ومانه (۱۱ اگست ۳۴ م)
۲۹ اسد ۱۳)
د افغانوستان او مجارستان د
مودت معاهده (۲۵ اگست ۳۴ م) سنبله
۱۳ ش)
شهبزاده احمد شاه وزیر یسوی
(۲۳ ستمبر ۳۴ م ۳۱ سنبله ۱۳ ش)
په کابل کې داو لمپیک ټولنه جوړه
سوه (سنبله ۱۳ ش اگست ۳۴ م)
افغانوستان په مجمع ملل کې داخل
سو (۲۵ ستمبر ۳۴ م میزان ۱۳)
د افغانوستان خارجه وزیر فیض محمد
خان د افغان-ایران سرحداتو ته
نژدی داعلی حضرت رضا شاه پهلوی

۱۹۳۴ م ۱۳۱۲ ش ۱۳۵۲ ق
سر دار محمد قاسم خان په رو ما
کې افغانی وزیر مختار سو (حوت ۱۲)
د مامورینو د مدیر یتونو اصولنامه
خپره سوه (۱۱ قوس ۱۲)
د شرکت سهامی افغان اودشوروی
اتحاد د سوه افغان تورك ترمنځ ۱۵
زرو ټنو پوري قرار داد لا سلیک
سو (حوت ۱۲)
ښاغلی محمد داؤد د سمیت مشرقی
عسکری قوماندان او ملکی آمر مقرر
سو (حوت ۱۲)
د افغان-ایران سرحدی موافقه د
ترکیې د حکمیت مذاو لپاره امضا
سوه (چهار شنبه ۱۷ حوت ۱۲)
عبد العالی مستغنی د ملا رمضان هوتک
زوی د افغانوستان مشهور شاعر
(۶۰ کلن په کابل کې وفات سو
۲۱ حوت ۱۲)
د پښتون شرکت په قند هار کې
افتتاح سو (۲۹ حوت ۱۲)
د ملی شورا د دوهمې
وری د انتخاباتو فرمان صادر
سو (حوت ۱۲ ش ۱۶ فروری ۳۴ م)
په ۱۳۱۲ ش کال په گرد افغانستان
کې (۳۷) مکتبونه وو چي ۴۵۹۱
شاگردان او ۱۶۵ تنه معلمان ئي در
لودل.
د ۱۳۱۲ ش کال مالی عایدات
۱۰۸ ملیونه افغانی مصارف ۱۲۰ ملیونه
کسر ۱۲ ملیونه و.

تفنگچی په گولي شهید سو، او په
همدغه ورځ المتوکل علی الله
محمد ظاهر شاه دده زوی د افغانستان
پادشاه سو.
(۸ نومبر ۳۳ م چهار شنبه ۱۶ عقرب
۱۲ م پښتین دری بجي)
د ترکیې لوی سفیر ممدوح شوکت
بیگ په ۱۰ قوس اود المان نوي
وزیر متخار تسمیکي په ۱۲ قوس
۱۲ خپلی اعتماد نامی تقدیم کړی.
عبد الخالق داعلی حضرت محمد نادر شاه
قاتل په کابل کې اعدام سو (۲۶
قوس ۱۲)
سردار محمد هاشم خان ته د پاچا
فرمان صادر سو، چي دی صدر اعظم
دی، او ده خپله کابینه داسی معرفی
کړه: سردار شاه محمود خان د حرب
وزیر- فیض محمد خان خارجه وزیر-
محمد گل خان داخله وزیر- فضل احمد
خان عدلیه وزیر- احمد علی خان
د معارفو وزیر- میرزا محمد خان د
تجارت وزیر- اود مالی دوزیر کفیل
الله نواز خان د عامو گټو وزیر-
محمد اکبر خان د طب مستقل مدیر-
رحیم الله خان د پست او تلگراف او
تلفون مستقل مدیر (قوس ۱۲)
د پترولو د انحصار شرکت په کابل
کې تاسیس سو (قوس ۱۲)
محمود طرزی د افغانوستان د صحافت
او سیاست پلار په استانبول کې
وفات او ښخ سو (۲۲ نومبر ۳۳ م
قوس ۱۲)

۱۳۱۴ ق

۱۹۳۵ م ۱۳۵۴ ق

صحيحه اود پست او تلگراف او
تيلفون وزارتونه تا سيس سول،
غلام يحيي خان وزير صحيحه ، او
رحيم الله خان د پست او تلگراف
او تيلفون وزير مقرر سو (جوزا ۱۴
جون ۳۵) .

دقندهار نهر سراج دهلمند له
روده بياجوړ او افتتاح سو (دوشنبه
۲۶ جوزا ۱۴ - جون ۳۵) .

عبدالحليم خان دهرات نا ئب
سالار وزير فوايد عامه سو، اوپر
خاي ئی غلام فاروق خان دهرات
نايب الحکومه مقرر سو (۲۷ جو ز ا
۱۴-۳۵)

دقندهار په باباولي کې د پيښنا
کارخانه افتتاح سوه (سه شنبه ۱۷
سرطان ۱۴ - جولای ۳۵) .
دحاضري اصولنامه نشر سوه .
(۱۰ سرطان ۱۴) .

د تجارتي تقاوي او کوريري
اصولنامي خپري سوي ۱۰ سرطان ۱۴
ښاغلي محمد داؤد دقندهار ملکی
او عسکري مشر قندهار ته راغي
(جمعه ۲۷ سرطان ۱۴ - جولای ۳۵)
مفتي جزایري دمصر وزير مختار
په کابل کې خپله اعتمادنامه وپاښي
کړه (۱۴ ش) .

اسلطان احمد خان د افغانستان
وزير مختار په قاهره کې مقرر سو
(اسد ۱۴ - اگست ۳۵) .

محمد صادق خان مجد دی په جده
کې وزير مختار سو (اسد ۱۴ -
اگست ۳۵)

د افغانستان او اتحاد جماهير
شوروي تر منځ دمچخو دمبارزي
موافقه نامه ۱۲ مادی فيض محمد خان
خارجي وزير او ستارگ د شوروي
سفیر امضا کړه . (۱۶ مئی ۳۵ م
ثور ۱۴) .

دامريکا لومړی سفیر و هار نی
بروگ کابل ته راغي (ثور ۱۴
مئی ۳۵) .

ملا محمد يعقوب فراهي د ملا محمد
خان نورزي زوی عالم او مؤلف او
شاعر په فراه کې وفات سو. (۱۳۱۴ ش

۵۴ق) (ولادت يې ۱۲۸۴ ق) .
آثاريي : تذکره آتش فشان - گنج
شهيدان - دیده يعقوب - حواشي
پر اقليدس .

هورني بروک دامريکا لومړی وزير
مختار، خپله اعتماد نامه تقديم کړه.
(۱۳ ثور ۱۴ - می ۳۵) .

دايران نوی لومړی سفیر علي اکبر
بهمن خپله اعتماد نامه تقديم کړه
(۱۸ ثور ۱۴ - می ۳۵)

کرنل لارنس چي د افغانستان په
اغتشاش ۱۳۰۷ ش کې لاس درلود
په لندن کې مړ سو (۲۸ ثور ۱۴
مئی ۳۵) .

دکوټي لويه زلزله وسوه چي په جنوبي
افغانستان کې هم اثر وکړ (جمعه ۹
جوزا ۱۴ جون ۳۵) .

دملی شورا اجلاس وپرانست سو
(۸ جون ۳۵ جوزا ۱۴) .

د لندن افغاني وزير مختار علي محمد
خان په سويس کې وزير مختار او
په بين المللي مجمع کې نماينده سو
(حوت ۱۳)
الله نواز خان په المان کې وزير مختار
مقرر سو (حوت ۱۳)
محمد اکبر خان په روما کې افغاني
وزير مختار سو (حوت ۱۳)
غلام يحيي خان دخارجي وزارت
لومړی معين دطب مستقل رئيس سو
(حوت ۱۳) .

محمد صادق خان مجد دی په
مصر کې افغاني وزير په حجاز کې
هم وزير مختار سو (حوت ۱۳)
افغانستان دجامعه ملل دښځو د
خرځولو دانسداد په مجامده کې
شامل سو (حوت ۱۳)
کابل او مزار شريف په تيلفون
سره ونښلول سوه (حوت ۱۳) .
د ۱۳۱۳ ش کال مالی وار دات
۱۲۰ مليو نه مصارف ۱۶۱ مليونه
کسر ۴۱ مليونه افغاني و .

د افغانستان ملکی تشکيلات په ۱۳۱۳ ش کال داسي و

ولايات	حکومات کلان	محلي حکومته	علاقه اري
۱- کابل	۳	۲۵	۳
۲- قندهار	۳	۱۷	۲۱
۳- هرات	۲	۸	۱۹
۴- مزار شريف	۱	۱۲	۱۳
۵- قطغن و بدخشان	۱	۱۷	۱۷
۶- سمت مشرقی	۱	۱۱	۱۰
۷- سمت جنوبي	.	۵	۲۵
۸- ميمنه	.	۵	۶
۹- فراه	.	۲	۶

په ۱۳۱۳ ش کال په افغانستان کې
گرده (۳۹) مکتبونه وو، چي ۶۱۵۷
تنه يي شاگردان او ۲۰۶ تنه
معلمان وو .
مير احمد شاه رضواني دشکوستان
افغاني او بهارستان افغاني
او نورو کتابونو مؤلف په پيښور
(ولادت يې ۱۲۸۹ ق) .

ایران گله کمسیون په چخانسونو کی
ختم سو (۲۵ سنبله ۱۵ ستمبر
(۳۶) .
په غزنه کی د حکیم سنایی د مزار
تعمیر (۱۵ میزان ۱۵ اکتوبر ۳۶) .
سر دار شاه محمود خان د حرب
وزیر په مسکو کی (۳ میزان ۱۵ -
ستمبر ۳۶)
سردار محمد هاشم خان صدراعظم
د علاج لپاره اروپا ته ولاړ (۱۹ میزان
۱۵ - ۱۴ اکتوبر ۳۶) د صدراعظم
وکیل سردار شاه ولیخان و .
د پست اصولنامه خپره سوه .
(۷ میزان ۱۵) .
د پښتو در سمیت او ملی ژبی
والی فرمان صا در سو، چی
مأمورین ئی تر درو کالو زده کی
(عقرب ۱۵ نومبر ۳۶) .
د تابعیت اصولنامه خپره سوه .
(۱۶ عقرب ۱۵) .
سید عبدالله د خارجه وزارت
عمری سیاسی مدیر په دریای آمو
کی غرق سو (جمعه ۱۹ قوس ۱۵
د ستمبر ۳۶) .
د شورای ملی د دریمی دوری
لپاره د وکیلانو د انتخاب په شاهی
اعلان سره امر وسو (۱۵ جلدی
۱۵ د ستمبر ۳۶) .
په ۱۳۱۵ ش کال په افغانستان
کی ۹۲ مکتبونه، چی ۹۲۷۵ تنه
شاگردان او ۳۰۹ تنه معلمان ئی
لرل .
د ۱۳۱۵ ش کال مالی واورات
۱۶۱ ملیونه مصارف هم ۱۶۱
ملیونه افغانی و .

۱۳۱۵ ش
۱۹۳۶ م ۱۳۵۵ ق
د امریکا سره د مؤدت معاهده
(۲۶ مارچ ۵ حمل ۱۵) .
د شوروی اتحاد سره عدم تعرض
و تجارتی تړون (مارچ ۱۲ حمل ۱۵)
د شوروی نوی سفیر کویر سسکی
اگریمان صادر سو (۱۵ حمل ۱۵ ش
اپریل ۳۶) .
د افغانی ۱۶ ورزش کارانو شمول
د برلن په اولمپیک ټولنه کی (۱۶ حمل
۱۵ - اپریل) .
شرکت سهامی ملی په بانک ملی
تبدیل سو (۲ حمل مارچ) .
دملکی او عسکری مأمورینو په
معاش کی زیاتوب (دوشنبه ۱۷ حمل
۱۵ - مارچ) .
د پل خمی د نساجی شرکت
تاسیس سو (۱۶ ثور ۱۵ می)
په کابل کی د بنخو سناتو ریم
افتتاح سو (۲۵ جوزا ۱۵ - جون
۳۶) .
د دوا خانو اصولنامه خپره سوه
(۱۵ ثور ۱۵) .
په قندهار کی دوهیو او بدلو
کارخانه افتتاح سوه (۲۸ جوزا،
۱۵ - جون ۳۶) .
په افغانستان کی لومړی قرآن شریف
چاپ سو . (۱۰ سنبله ۱۵ -
ستمبر ۳۶) .
د کابل پو هنتون د طب دپو هنخی
تهذاب په علی آباد کی کښیښول سو
(۲۴ سنبله ۱۵ - ستمبر ۳۶)
دهلمند د اوبو په باب کی دافغان

محمد انورخان نایب سالار د حرب
د وزارت معاون سو . (اسد ۱۴ -
اگست ۳۵) .
د قندهار ادبی انجمن کتابل ټه
نقل کی سو، (اسد ۱۴ - اگست ۳۵)
د قندهار دنوی بنار ودانی جوړی سوی
(سنبله ۱۴ ستمبر ۳۵) .
انگریزانو ته دمو مندو قبیلو
ولاړیدل . (ستمبر ۳۵ میزان ۱۴) .
له گمرک څخه د دیپلو ماسی
مالونو او بگاژونو د معافی اصولنامه
(۱۲ میزان ۱۴) .
د انگلیسی لښکرو پر غومندوباندی
حملی وکړی، اود افغانستان اخبار
و خپل تشویش وښو، که انگلیسی
لښکر ځانونه د پیررنه برید ته را
رسوی دابه د افغانستان لپاره **خطرو**
ته به سرحدی قبیلو کی به عام **غلو**
پورته سی (میزان ۱۴ - ستمبر ۳۵)
د ایران خارجه وزیر کاظمی دهنه
او قندهار له خوا کابل ته دسیاسی
مذاکراتو لپاره په دو ستانه سفر
ردغلی (۱۶ عقرب ۱۴ ، نومبر ۳۵)
دبی وزلو دروزنی اصولنامه، اود
عمومی گټو لپاره د استملک اصولنامه
خپره سوه (۸ عقرب ۱۴) .
کاغذی نوټونه د مالیی د وزارت
له خوا خپاره سوه او اصولنامه یی
هم خپره سوه (قوس ۱۴ د ستمبر ۳۵)
د جاپان سفارت په کابل کی جوړ
سو (نومبر ۲۵ قوس ۱۴) .
پرو فیسور غلام محمد خان مشهور
نقاش په کابل کی و فات سو

اواقتصادي تړون تر لسو نورو کلو
پورې په انقريه کې تجديد سو
(۱۰ جدی ۱۶) .

۱۹۳۸ م ۱۳۱۷ ش ۱۳۵۷ ق
د کابل پوهنتون د طب د
پوهنځي لومړی ډله محصلان راووتل
(۱۵ جدی ۱۶ ش ۵ جنوري ۳۸) .

دمعارفو وزارت د پښتو درسي
کتابونو په تاليف شرو وکړه (۲۰
جدي ۱۶ ش ۱۰ جنوري ۳۸ م) .
د کابل په ارگ کې کتابخانه
تاسيس سوه (۲ دلو ۱۶ ش ۲۱
جنوري ۳۸ م) .

د چک وردگ د بريننا کار
خانه جوړه سوه (۱۹ دلو ۱۶
فروري ۳۸) .

محمد گل خان مومند د پښتو
قاموس په کابل کې چاپ کړ
(۱۳۱۶ ش) .

د ۱۳۱۶ ش کال دولتي عايدات
۲۲۰ ميليونه اومصارف هم دغونډو.
د لوفت هڅو طيارو هفتگي
الوتني د کابل او برلن تر منځ
شرو سوي (۱۳۱۶) .

په ۱۳۱۶ کال په افغانستان کې
۱۵۰ مکتبونه و ، چي شاگردان يي
۱۷۵۲۶ تنه او معلمان يي ۵۸۴
تنه وو .

۱۶ ش ۱۴ ستمبر ۳۷ م) .
د افغانستان او برازيل د مؤدت
معاهده په پاریس کې امضا سوه .
(۱۸ عقرب ۱۶) .

د هند د تجارتي وکالت اداره
په کابل کې جوړه سوه (۱۵ عقرب
۱۶ ش ۸ نو مبر ۳۷ م) .

عبدالمشکور خان پخوانی قاضي
القضات په قندهار کې وفات سو
(۲۰ عقرب ۱۶ ش ۱۳ نومبر
۳۷ م) .

د ابن سینا د ۹۰۰ کال تلينه په
کابل کې وسوه (۲۰ عقرب ۱۶ ش
۱۳ نومبر ۳۷ م) .

د ترنگزو حاجي صاحب په آزاد
سرحد کې وفات سو (قوس ۱۶ ش
نومبر ۳۷ م) .

د بي سيم تلگراف دستگاه په
میمنه کې و درول سوه (۱ قوس
۱۶ ش ۲۳ نومبر ۳۷) .

په کابل کې شرکت اوراق افتتاح
سو (جدی ۱۶ د سمبر ۳۷) .

په کابل کې د میوی شرکت
افتتاح سو (جدی ۱۶ ش د سمبر
۳۷) .

د کونستنتین الکزندرویچ د
شوروي لوی سفير اگريمان صادر
سو (۵ جدی ۱۶ د سمبر ۳۷) .
د افغانستان او ترکيې د مؤدت

کې د افغانستان مختار وزير سردار
شاه وليخان او عبدالصمد خان د
روما وزير مختار او سردار
سید الله خان دشاهي فر قسې
قومندان د افغانستان له خوا
اشتراک وکړي (۱۲ مئی ۳۷ م
جوزا ۱۶) .

د افغانستان - ايران - عراق
ترکيې تر منځ د سعد آباد تړون
امضا سو (۱۷ سرطان ۱۶ ش ۷
جولایي ۳۷) .

پښتو ټولنه په کابل کې
افتتاح سوه او انجمن ادبي ورسره
گډ سو (سرطان ۱۶ جون ۳۷)
په زرغون ښار او کټه وازکي
ځنې قبایل ولاي سول ، مگر ژر
مطیع سول (سنبله ۱۶ ش اگست
۳۷) .

دالمان دنور نبرگ په جرگه
کې عبدالمجید خان د ماسي بانک
رئيس او محمد احسان هوايي
قومندان شرکت وکړي (۸ میزان
۱۶ ش ۱ اکتوبر ۳۷ م) .

پر پښتو ژبه باندي د وينا و
ټولنه د فیض محمد خان وزير
خارجي په وينا د کابل په سینما کې
افتتاح سوه (۱۰ میزان ۱۳ - اکتوبر)
شمیر احمد خان د دولت وزير
مقرر سو (۱۷ میزان ۲۰ اکتوبر)
د شرقي اتفاق شورا په جینوا
کې د سعد آباد د تړون د مملکتوپه
گډون وسوه (۲۱ ستمبر ۳۷)
د چکوسلواکيا سره د مؤدت
معاهده لاس ليک سوه ۲۰ میزان

د کابل د ۱۳۱۵ ارتزا قی مواد:
نړۍ ۲۴۶۲ خرواره - غوړی
۳۳۰ - نری وریجی ۱۴۵۲ - پندی
وریجی ۵۹۵ - مالگه ۸۸۴ - ماش
۱۵۲ کورت ۱۰۹ خرواره - پسونه
۱۶۵۱۵۹ . وزی ۲۱۰۲۸ غویی
۱۵۶۷ .

میرزا سکندر نقاش د میرزارضا
هروی نقاش شاگرد په هرات کې
وفات سو . (۱۳۱۵ ش) .

دمصر د وزير مختار عبدالرحمن
عزائم اگريمان صادر سو (حوت
۱۵ مارچ ۳۷) .

۱۳۱۶ ش .
(۱۹۳۷ م ۱۳۵۶ ق) .

يو ولس ترکي منصبداران د
عسکري چارو لپاره استخدام سول
(۱۶ حمل ۱۶ ش ۲۷ مارچ ۳۷) .
سردار احمد علي خان په تهران
کې افغاني لوی سفير او سردار
محمد نعيم خان وزير معارف سو
(۱۷ حمل ۱۶ ش اپريل ۳۷) .

د نفتو د استخراج لپاره د
افغانستان او انلانې اکسپلور ريشن
شرکت تړون ۲۳ مادی (ثور ۱۶ ش
اپريل ۳۷) .

سردار محمد نعيم وزير معارف
د انجمن ادبي رئيس سو (۲۵
جوزا ۱۶ ش مئی ۳۷) .

د انگستان د پاد شاه د تاج
اغو ستلو په جشن کې په پاریس

۱۳۱۷ ش.

(۱۹۳۸ م ۱۳۵۷ ق)

د قره قلی انحصاری شرکت په کابل کې جوړ سو (۱۰ حمل ۱۷).
د بدخشان او بامیر لار جوړول شوه (۱۰ حمل ۱۷).
دودانیو شرکت (۱ باغک) د افغانستان او چکو سلواکیا په ګډه په کابل کې جوړ سو (۱۱ حمل) ۱۷ ش ۲ اپریل ۳۸.

د شوروی دولت د مزار او میمنی او هرات قونسل خانۍ او د افغانستان د ټاکنې او مړو قو نسلګری لغو سو (۱۲ حمل ۱۷ ش ۱۳ اپریل ۳۸).

د جاپان سره د افغانستان تجارتی تړون ورو (۱۸ حمل ۱۷ ش ۹ اپریل ۳۸).

د شوروی اخبار د اتور چي د افغانی سفارت یو غړی د روس او جاپان اختلاف دودوی رد سو، او افغانستان پردی خبره د شوروی دولت ته پروتست وکړ (۲۸ حمل ۱۷ ش ۲۸ اپریل ۳۸).

د قند جوړولو او پتروولو انحصاری شرکت په کابل کې جوړ سو، (۳۱ حمل ۱۷ ش اپریل ۳۸).
علامه اقبال د لاهور مشهور شاعر او پوهاند وفات او په لاهور کې ښخ سو، دده پروفات په ټول افغانستان کې تاسف ورو. (۳ ثور ۱۷ ش ۲۲-اپریل ۳۸).

دلته بند لار د جلال آباد پر خوا جوړه سوه (۸ ثور ۱۷ ش اپریل ۳۸).
د خوشحال خان مکرمل کلیات په قندهار کې عبدالحي حبيبي چاپ او خپور کړ (۱۱۲۸ مخه (جوزا ۱۷ ش مئی ۳۸ م).

د اکاډر د قندهار دملکي او عسکري مشر ښاغلي محمد داؤد په حمایت ورو.

د افغانستان او شوروی تر منځ د دښمنو خزانو د دفاع موافقت نامه په کابل کې امضا سوه (۲۶ مئی ۳۸ جوزا ۱۳۱۷ ش).

د افغانستان هوايي قوا په خریداری سوو طیارو له ایتالیا- برتانيا څخه تقویه سول او د هوا بازی د زده کړی لپاره محصلان برتانيا- شو روی اتحاد- ایتا لیا ته واستول سوه اووسلی هم رانیولی سوی دمی ۳۸- جوزا ۱۷).

محمد علی خان قندهاری د افغانستان د شطرنج قهرمان سو (جوزا ۱۷- جون ۳۸).

په شنوارو کې د محمد افضل عبدال خیل سرکوبی (۵ سرطان ۱۷ جولای ۳۸).

سعدی شامی او محمد علی چي له هند د اغتشاش لپاره سلیمانخیلو ته راغلي و هند ته وتښتیدل ۱۰ سرطان ۱۷ جولای ۳۸ د پښتو مستعجل دارالمعلمین په کابل کې جوړ سو. (۱۲ سرطان ۱۷ جولای ۳۸).

د کوچي یاغیانو سرکوبی (سرطان ۱۷ جولای ۳۸).
د افغانستان او ترکیی د مؤدت معاهده تجدید سوه (۲۴ جون سرطان ۱۷).
د تیلو د استخراج شرکت انلان- اکسپلوریشن د خپله قرار داده څخه د ځینو سیاسي چارو له سببه انکار وکړ او خپله عذر نامه یی وړاندی کړه (۱۴ اسد ۱۷ ش ۶ اگست ۳۸).
د افغانستان او ایران د پست موافقه نامه په کابل کې امضا سوه (۱۰-اسد ۱۷ ش ۲-اگست ۳۸).
عبدالرحیم خان دوزیر په رتبه د صادرات معاون او عبدالحسین خان د فواید عامه وزیر او عبدالمجید خان د تجارت وزیر او میرزا محمد خان د مالی وزیر سو (۲۳ سنبله ۱۷ ش ۱۴ ستمبر ۳۸).

باقر کاظمی د ایران لوی سفیر خپله اعتماد نامه وړاندی کړه، (۲۵ سنبله ۱۷ ش ۱۶ ستمبر ۳۸).
د سیاسي علو مو پوه اکاډمی په کابل کې دوزارت معارف له خوا جوړه سوه (۱۱ میزان ۱۷).
د افغانستان خارجه وزیر دانګلیس خارجه وزیر ته د فلسطین په باب د زیرمی تلګراف ولیره (میزان ۱۷ اکتوبر ۳۸).

د هند خارجي سکرتر سر او بری متکاف کابل ته راغی، د پراقتصادی او سرحدی اقوامو او فلسطین پر سرخپو ټی د افغانستان خارجه وزیر سره خبری و کړی (میزان ۱۷ ش اکتوبر ۳۸ ش).

غازی مصطفی کمال اتاترک په پنځشنبې ۱۸ عقرب ۱۷ ش ۱۰ نومبر ۳۸ م په استانبول کې وفات سو او دده پاتا په افغانستان کې په ډیر افسوس واخیستله سوه او په جنازه کې ټی سردار شاه ولیخان اشتراک وکړ.

سر دارفیض محمد خان په ترکیه کې افغانی لوی سفیر مقرر سو (۲۴ عقرب ۱۷ ش ۱۴ نو مبر ۳۸).
علی محمد خان وزیر خارجه سو (۵ قوس ۱۷ ش).

سلطان احمد خان په مسکو کې افغانی لوی سفیر سو (۸ قوس ۱۷ ش).
محمد قاسم خان د هرات نائب الحکومه سو. (۲۵ قوس ۱۷ ش).

۱۹۳۹ م ۱۳۱۷ ش ۱۳۵۸ ق

ښاغلي محمد داؤد د سمت مشرقی د تنظیم رئیس سو (۱۰ جدی ۱۷ ش ۱۷ جنوری ۳۹).

په قندهار کې د عبد القادر خان خټک پښتو دیوان لومړی پلا د ښاغلي محمد داؤد په حمایت د عبد الحی حبيبي په تصحیح او اهتمام د مقدمی سره خپور سو.

د اته ملیونه افغانی د صنعتی پلان لپاره منظوری سو، چي د پښی کرلو او د اودلو کار پر مخ بوزی (دلو ۱۷ ش ۱۱ فروری ۳۹).

د هانند داوېو د ویشنی تړون د ایران له سفیره سره په خارجه وزارت کې ترتیب سو (دلو ۱۷ فروری ۳۹).

څپه افتتاح سوه (۱۲) جنوري ۴۰
سو (۱۸) جدی .
۱۹۴۰ م ۱۳۱۸ ش ۱۳۵۹ ق
د ملی شورا د څلورمې دورې
دوکیانو د ټاکنې له پاره اعلان
خپور سو (۱) دلو (۱۸) .
د پښتو لومړی جیبی قاموس په
قندهار کې د لعل محمد کاکړ او
عبدالحی حبیبی له خوا چاپ او خپور
سو (دلو ۱۸) م.
۱۳۱۸ ش کال دولتی وار دات
۱۶۷ ملیونه مصارف ۲۰۰ ملیونه
کسر ۳۳ ملیونه افغانی و .
په ۱۳۱۸ ش کال په افغانستان
کې ۳۱۲ مکتبونه او ۵۰ زره شاگردان
او ۱۵۰۷ تنه معلمان وو .
په دغه کال د افغانستان د قره قل
تجارت له امریکا سره شروسو، چې
گرده صاد رات ۶۰۸، ۱۷۱۱
چلره وه .
محمد عبیدالله خان افغان دهند د
پښتنو تاریخ (یادگار سلف) په
ډهلی کې چاپ کړ (۱۸ ش).
میرزا محمدجان د میرزا سعیداحمد
زوی د کابل شاعر او محاسب او
خطاط په عاشقان و عارفان کې ښځ
سو (۱۸ ش) ده دامیر شیرعلی خان
دولیعهد په تبریک کې هم یوه
قصیده ویلې وه ۱۲۹۰ ق .

غلام فاروق خان د داخله وزارت وکیل
سو (۱۸ میزان ۱۸ ش ۲۳ ستمبر ۳۹)
محمد اسماعیل خان د کابل والی
سو (۱ میزان ۱۸ ش)
په ۱۳۱۸ کال دغه اصو لنامې خبرې
سوی :
(۱) ترمونو او ولو لاندې کیدونکو
مخکو د خرڅولو اصو لنامه ۲۲ میزان
(۲) د ښاروالیو د محصور لاتواصولنامه
۱۰ قوس
(۳) د پاسپورت اصو لنامه .
عسکری قوا ښه تجهیز سول
(۳ اکتوبر ۱۹ میزان ۱۸)
د پښتو لومړی مفصل گرامر په کابل
کې د محمد اعظم ایازی له قلمه پښتو
ټولنی چاپ کړ (عقرب ۱۸ ش
نومبر ۳۹ م)
آقای سهیلی د ایران لوی سفیر
په کابل کې مقرر سو، (۴ عقرب
۱۸ ش ۱۸ اکتوبر ۳۹) .
په کابل کې د سید جمال الدین
افغان د سلمي تلیني مراسم اجرا سول
(قوس ۱۸ ش ۹ دسمبر ۳۹) .
په کابل کې وزارت معادن تاسیس
او رحیم الله خان یی وزیر مقرر سو
(۱۶ قوس ۱۸ ش دسمبر ۳۹) .
د مطبوعاتو مستقل ریاست په
کابل کې جوړ او صلاح الدین
سلجوقی یی په کابینه کې مستقل
رئیس سو، (۴ جدی ۱۸ ش ۲۶
دسمبر ۳۹) .
د عسکری مکلفیت قانون نافذ سو
(۱۲ جنوري ۴۰ جدی ۱۸) .
د کابل راډیو ۲۰ کیلوواته منځنی

د تړون په مجلس کې د شمول
لپاره تهران ته ولاړ (۱۳ حمل ۱۸)
شیر محمد خان ناشر د قطغن او
بدخشان نائب الحکومه په کابل کې
وفات سو (۲۸ حمل ۱۸ ش ۱۸ اپریل
۳۹) .
د قندوز د نیلو کنبلو فابریکه افتتاح
سوه چی هره ورځ پنځلس زره کیلو
کالکي کاروی (۱۰ ثور ۱۸ ش امی
۳۹)
په کابل کې د عمران شرکت جوړ
سو (۱۸ سرطان ۱۸ ش ۱۱ جولائی
۳۹ م)
د افغانو نستان او هالینډ د مودت معاهده
(۲۶ جولائی ۳۹ م ۲۲ اسد ۱۸)
د افغانو نستان او المان د تجارتي
مبادلاتو او تادیاتو تړون (۱۰ اسد
۱۸ ش ۳ اگست ۳۹) .
ملا پاینده محمدچی دهی د استاد په
نامه مشهور اود ملا نجم الدین
مرحوم خلیفه و په کابل کې وفات
سو (۲۰ اسد ۱۸ ش اگست ۳۹) .
سر دار علی شاه خان د قندهار
ملکی او عسکری مشر مقرر سو
(۹ سنبله ۱۸ ش ۲ ستمبر ۳۹)
په شاهي فرمان په دوهم عمومي جنگ
کې د افغانو نستان کامله بیطرفي اعلان
سوه (۱۳ سنبله ۱۸ ش ۶ ستمبر
۳۹)
سر دار محمد نعیم خان وزیر معارف
د صدارت عظمی معاون مقرر سو
(۱۳ سنبله ۱۸) .

چی وروسته ملی شورا هغه رد کړ
د سیاسي علومو اکاډمۍ د حقوقو
په فاکولته تبدیل سوه (۸ حوت
۱۷ ش ۲۴ فروری ۳۹) .
د ۱۳۱۷ ش کال دولتی وار دات
۱۷۳ ملیونه مصارف ۱۶۳ ملیو نه
سپمالس ملیونه وه .
په ۱۳۱۷ ش کال په افغانو نستان
کې ۲۲۸ مکتبونه و، چې ۱۸۸۷۷
شاگردان او ۸۳۳ معلمان یی لرل .
۱۳۱۸ ش
(۱۹۳۹ م ۱۳۵۹ ق)
د افغانو نستان لوی سفیر سردار
شاولیخان له پاریسه کابل ته راغی
(۵ حمل ۱۸ ش ۲۶ مارچ ۳۹) .
په زمیندور کې محمد افضل خان
علی زی یاغی او ونیول سو (۱ حمل
۱۸ ش ۲۱ مارچ ۳۹)
محمد نوروز خان په ایران کې افغانی
لوی سفیر او احمد علی خان په لندن
کې وزیر مختار او ذوالفقار خان په
جاپان کې وزیر مختار مقرر سول
(۱۰ حمل ۱۸ ش ۱ اپریل ۳۹)
د تجارت د وزارت نوم په ملی اقتصاد
بدل سو (۱۵ حمل ۱۸ ش ۱۵ اپریل
۳۹)
د عراق د پاچا امیر غازی د مړینې
تعزیت په کابل کې (۲۰ حمل ۱۸ ش
۲۰ اپریل ۳۹)
سر دار احمد شاه خان وزیر دربار
د ایران د دولیعهد دواړه په مراسمو
کې گټون وکړ (۲۰ حمل ۱۸)
وزیر خارجه علی محمد خان د سعدآباد

۱۳۱۹ ش

۱۹۴۰ م ۱۳۶۰ ق

ملا محمد يوسف هراتي دقندهار
سابقه دار معلم په گرشک کي وفات
سو (حمل ۱۹ مارچ ۴۰)
دافغانستان بانک اساس نامه خپره
سوه (۵ جوزا)
دتجارت داطاقو اصولو لپاره خپره سوه
(۵ جوزا)

۱۳۱۹ ش کال دولتي واريات
۱۴۸ ميليونه مصارف ۱۷۲ مليو نه
کسر ۲۴ ميليونه افغاني و.
په ۱۳۱۹ ش کال په افغانستان
کي ۳۲۴ مکتبونه ۶۰ زره شاگردان
او ۱۹۹۰ تنه معلمان وو.

په دغه کال دقره قلبي صا درات
۳۵۴، ۶۷۴، ۴ ډالرو ته ور سيده.
ميرزا خداداد ثاقب دمزار شريف
فارسي شاعر وفات سو (يکشنبه ۱۳
ذی الحجه ۱۳۵۹ ق).

ميرزا محمد اسحاق زرین قلم
دغوث الدين زوی دکابل خطا ط
وفات سو (۱۹ ش)
داحمد شاه ابدالي پښتو ديوان د
عبدالحی حبيبي په ترتيب اواهتمام
پښتو ټولنی چاپ کي (کابل)

۱۳۲۰ ش

۱۹۴۰ م ۱۳۶۰ ق

دچک وردگ دبرينبنا کار خانه
چي په ۱۳۱۶ ش کال شرو سوي
وه برينبنا يي ۴۴ زره ولټه کابل ته
جاري سوه (حمل ۲۰).
دبوري اوښاد او نساجي شرکتونه
جوړسول (مئي ۴۰- جوزا ۲۰ ش).

د افغانستان او شوروي اتحاد
تجارتی قرار داد (۲۹ جولای ۴۰ م
اسد ۲۰).
دافغانستان تاريخ په دوه ټوکه
کي زرمخه په فارسي ژبه داحمدعلي
کهزاد تاليف چاپ اود تاريخ ټولنی
خپور کي، له قبل التاريخ څخه بيا د
اسلام تر راتگه.

۱۹۴۱ م ۱۳۲۰ ش ۱۳۶۰ ق

اقتصادي پلان اعلان سو چي په
۵۰۰ کالو کي به افغانستان ۵۰ فيصده خپل
دلباس اړتيا او ۸۰ فيصده به دبوري
اړتيا پوره کوي (جنوري ۴۱ جدی-
۲۰).

ژو زف هاکن فرانسوي مستشرق
چي له ۱۹۲۴ م څخه يي په افغانستان
کي تاريخي تحقيقات کړي وو،
داسپانيا دشمال غرب په درياب کي
په کښتۍ کي ډوب سو (۲۴ فروري
۴۱ حوت ۲۰).

دپښتو جيبی قاموس (لس زره
لغتونه) دمحمد اعظم ايازي تاليف،
پښتو ټولنی چاپ کي (کابل).
دعسکري مکلفيت نوی اصولنامه
خپره سوه (۱۴ میزان ۲۰).

د ۱۳۲۰ ش کال دولتي واريات
۱۶۱ ميليونه مصارف ۱۶۶ مليو نه
کسر (۵ ميليونه افغاني و).
د ۱۳۲۰ ش کال افغانستان ۳۳۱
مکتبونه ۶۴ زره شاگردان ۲۱۹۰ تنه
معلمان درلودل.

۱۳۲۱ ش

۱۹۴۱ م ۱۳۶۱ ق

افغانستان خپله بيطرفي به دوهم
جهاني جنگ کي بيا تاييد کړه
(۲۸ جولای ۴۱ سرطان ۲۱)
افغانستان دبیر تانیا او شوروي
اتحاد په غوښتنه جر منیان او
ایتالو یان له مملکته وایستل (۱۹
اکتوبر ۴۱ میزان ۲۱)

حاجي ولي محمد مخلص دسلطان محمد
زوی دقندهار ټکره نقاد پښتو شاعر
هلته ۶۲ کلن وفات سو (۳ دلو ۲۱)
(ولادت ئي قندهار ۱۲۵۹ ش)
شيخ محمد رضا هروي خطاط نقاش،
منجم، مورخ او شاعر په کابل کي
وفات سو. (۱۵ صفر ۶۱ ق)

دپښتانه شعراء لومړی ټوک
دعبدالحی حبيبي تاليف دپښتو
ټولنی له خوا په کابل کي چاپ سو.
په ۱۳۲۰ کال دغه اصولي خبري
سوي:

(۱) دتجارت اصولو لپاره ۳۰ جوزا
(۲) دتجارت دثبتي اصولو لپاره ۳۰ جوزا
(۳) دتجارتی دفتر ونو اصولو لپاره
۸ سرطان
(۴) ددلالی اصولو لپاره ۲۳ سرطان
(۵) دافلاس او ډیوالی توب اصولنامه
۱۵ قوس.

د ۱۳۲۱ ش کال دولتي واريات
۱۰۳ ميليونه مصارف ۱۶۳ مليو نه
کسر ۶۰ ميليونه افغاني و.
په ۱۳۲۱ ش کال افغانستان
۳۴۲ مکتبونه ۷۲۲۰۳ شاگردان او
۲۵۴۸ تنه معلمان لرل.

۱۳۲۲ ش

۱۹۴۳ م ۱۳۶۲ ق

قاري عبد الله ملك الشعراء د
حافظ قطب الدين زوی په کابل کي
۷۵ کلن مړ او ښځ سو (جمعه ۹ ثور
۲۲) ولادت ئي کابل ۱۲۸۸ ش و.
دافغانستان قونسلگری په نيويارک
کي افتتاح سوه (۱۵ مئي ۴۳ م)
د افغانستان لومړی وزير مختار
عبدالحسين عزيز خيله اعتماد نامه
دامريکا رئيس جمهور ته وړاندې کړه
(۵ جون ۴۳ جوزا ۲۲).

د ۱۳۲۲ ش کال دولتي واريات
۱۱۷ ميليونه مصارف ۱۸۰ ميليونه
کسر ۶۳ ميليونه افغاني و.
په ۱۳۲۲ کال ټول د قره قلبي
صادرات ۸۳۹، ۱۸۰۱ پوسته په
۶۹۰، ۸۳، ۸ ډالره قيمت وه.

سرا وړل ستين مشهور انگليسي
مستشرق او پوهاند په کابل کي
مړ او ښځ سو (سه شنبه ۲ عقرب
۲۶ اکتوبر ۴۳)

دسعد آباد تړون تر پنځو کالو
وروسته پخپله تجديد سو (۲۸
دسمبر ۴۳ قوس ۲۲)

په ۱۳۲۲ ش افغانستان په ۳۵۳
مکتبو کي ۱۲۶، ۸۴ تنه شاگردان
او ۲۴۵۴ معلمان لرل.

دلولی احمد شاه بابا شرح حال
دمير غلام محمد غبار تاليف په کابل
کي په فارسي چاپ سو ۳۵۲ مخه.
۱۹۴۴ م ۱۳۲۲ ش

د افغانستان او چين دمودت
معاهده لاسليک سوه (۵ مارچ
حوت ۲۲)

۱۳۲۳ ش

(۱۹۴۴ م ۱۳۶۴ ق)

دهرات لوی مسجد نوی تر میم
او تزئین سو.

د پښتو شاعر عبد العلي اخندزاده
خالوزی کاکي دملا عبد الخالق زوی
دملا عبدالرحمن لمسی په ۱۹۳۰ م
دخان قلات قاضی القضاة، په
۱۶ شوال ۱۳۶۴ ق د پښتین په خالوزو
کې وفات او ښخ سو (ولادت ئی
خالو زی ۱۸۷۲ م ۱۲۸۹ ق)

میر سید عالم محمد دامیر سید
عبد الاحد زوی د پخارا پخوانی پاچا
په کابل کې ۶۴ کلن وفات او په
شهادی صا لحن کې ښخ سو
(شنبه ۵ جمادی الاولی ۱۳۶۳ ق ۹ ثور
۱۳۲۹ ق) دده جلوس په بخارا کې
۱۳۲۹ ق.

میر محمد علی آزاد د قاضی میر
محمد حسن زوی د فارسی شاعر او
منشی او مولف په کابل کې وفات
سو (پنجشنبه ۲۰ ذیحجه ۱۳۶۳ ق
۱۵ قوس ۱۳۲۹ ق) دده ولادت په بالاحصار

کې رمضان ۱۲۹۵ ق.

د سید جمال الدین افغانی تابوت
له استانبوله کابل ته را وړل سو
او په پوهنتون کې ښخ سو (یکشنبه
۱۰ جدی ۱۲۳۰ ق)

پته خزانه د پښتو تذکره شعراء د
محمد هوتک تالیف (۱۱۴۲ ق) د
عبد الحی حبیبی په اهتمام کشف
او له کابل په چاپ او نشر سو
(۲۳ ش)

د عبد الرؤف پینوا تالیف پښتني
میر منی په کابل کې چاپ سو.

د ۱۳۲۳ ش کال دولتي واردات
۲۱۹ ملیونه مصارف ۱۶۷ ملیو نه
سپما ۵۲ ملیونه وه.

په ۱۳۲۳ ش کال د افغانستان
په ۳۴۸ مکتبو کې ۸۷،۵۳۹ تنه
شاگردان او ۲۵۲۲ تنه معلمان لرل.

د ۱۳۲۳ کال ټول دقره قلی صادرات
۱،۹۱۰،۰۱۹ پو سته په
۱۲،۷۱۱،۲۶۵ ډالره وه

۱۳۲۴ ش

(۱۹۴۵ م ۱۳۶۵ ق)

د پښتو ادبیاتو تاریخ لو مری
ټوک د عبدالحی حبیبی په قلم له
کابل چاپ سو.

دوهم ټوک ئی په ۱۳۴۲ ش کال
په کابل کې چاپ سو دی ع.

حاجی اسماعیل سیاه د اخوند
ملا عبد الاحد نوروzy هروzy زو ی،
ظریف او ناقد شاعر (متخلص په
گوزک) د فارسی دیوان خاوند په
هرات کې وفات سو (۱۰ عقرب
۲۴ ش ۲۶ ذی قعدة ۱۳۶۴ ق)

د ده ولادت په کرخ کې ۱۲۷۲ ق و.
غلام جیلانی اعظمی د خوشدل خان
پو پلزی زوی شاعر او لیکوال په
کابل کې مړ سو (سه شنبه ۲۶ قوس
۲۴ ق ش ۱۳ محرم ۱۳۶۵ ق) د ده
ولادت : ۱۳۱۶ ق.

د ادبیاتو فاکولته د معارفو د
وزارت له خوا جوړه سو او لومړی
رئیس یی عبد الحی حبیبی وټاکل
سو.

د ۱۳۲۴ ش کال دولتي واردات
۲۲۶ ملیونه مصارف ۲۲۹ ملیو نه
اودری ملیونه افغانی کسر دی .

په ۱۳۲۴ ش کال افغانستان په
۳۴۶ مکتبو کې ۹۳،۲۷۹ تنه شاگردان
او ۲۵۴۶ معلمان لرل.

په دغه کال ټول دقره قلی صادرات

۳،۴۰۶،۳۷۵ پو سته په

۲۷،۰۲۱،۱۳۴ ډالره وه.

په ټول افغانستان کې ۷۶۶۶
حقوقی او ۶۱۱۳ جزائی دعاوی په
محکمو کې فیصله سوې وې.

په ۱۳۲۴ کال دغه اصلو لئا می
نشر سوې :

(۱) د خارجی اتباعو د مسا فر ت او
هستو گنی اصلو لئا مه ۱۷ دلو
(۲) دملکی مامورینو او متقاعدینو
اصلو لئا مه ۱۴ قوس

(۳) د ابتدایی او مرفعی او تمیزد
دعوا گانو د میعاد ټاکنه ۲۷ سنبله
(۴) دملی صنعتی مؤسسو د کار او
کار گرانو اصلو لئا مه ۲۴ جدی.

۱۳۲۵ ش

(۱۹۴۶ م ۱۳۶۷ ق)

دافغانستان او شوروی اتحاد

سر حدی موافقت نامه د سر دار
سلطان احمد خان افغانی لوی سفیر

او مولوتف وزیر خارجه له خوا په
مسکو کې (۵ ماری او یو پروتوکول
امضاء سو (۱۳ جون ۴۶ جوزا
۲۵)

سر دار محمد هاشم خان صدراعظم
دناروغی په سبب استعفاء وکړه او
پرځای ئی سپه سالار شاه محمود خان

د کابل نفوس: چې د پوري کويون
يی اخیستی دی (۱۰۶،۱۹۱) تنه .
د خارجي توکو واردات :
۰۲۸ ، ۰۹۴۸ ، ۰۹۱ متره .
د امریکا اوږه : ۴۱۲ ، ۲۶۵ سیره
د خارجي پورې : ۸۸۴ ، ۲۷۰ سیره
د روغتونوته : ۱۹۲ ، ۳۷۱ تنور جوړ
کړید .
د کابل ښار د کانونه :
د پوډی هوټلو نه ۳۵ - سماوار چی
۱۵۱ - کلچه پزی ۴۴ - وریجی والا
۵۰ - کبابی ۳۵ - سابه والا ۳۵
بالوده والا ۵۹ - میوه والا ۵۳ -
بقال ۴۰۸ - ډوډی والا ۱۰۴ - بنیه
گر ۱۶۵ - قناد ۱۵۱ - عطار
۱۷۵ - زرگر ۱۷۷ - درملتونونه ۱۰

معادن : د تالقان مالګه ۱،۱۳۲،۸۶۴
سیره - د اندخوی مالګه ۱،۲۰۹،۶۷۲
سیره - د هرات دغو ریان مالګه
۸۴۶،۲۹۴ سیره - د تاشقرغان مالګه
۱۱۳،۲۸۱ سیره - د قندهار مالګه
۱۲۰،۰۰۰ سیره - دغو ر بند مالګه
۴۴۰۰ سیره مساوی ټوله ۳،۴۲۶،۵۱۱
سیره - د پیرین سکاره (۱۷۶۸۸)
سیره .
د حکومتي ادارې : نائب الحکومگی
۷ اعلی حکام ۳ لوی حاکمان ۲۲
لومړنی درجه حاکمان ۲۰ دوهمه
درجه ۳۳ - دریمه درجه ۳۸ - خطر مه
درجه ۴۱ - علاقه داری ۱۴۲ - ټوله
۳۰۶ .
قضا : په ټوله افغانستان کې ۲۴۷۵
حقوقی او ۱۸۷۲ جزایي
فیصلی سوی وی .

د ۱۳۲۵ ش کال گرده دولتي
عایدات ۳۳۸ ملیونه مصارف ۳۴۴
ملیونه اوکسر ۶ ملیونه افغانی وی .
په ۱۳۲۵ کال د افغانستان ځینی
احصائیي :
پوښتنه خانی : ۲۳۶ پیاده رو ۴۲
موټر رو .
محکمې :
۱ تمیز + ۱۰ مرافعی + ۱۶۱
ابتدائی = گرده ۱۷۲ .
مالی د وایر : ۷ مستوفیه + ۳
سر بنسټه داری + ۱۶۶ کنترول
اداری = گرانه ۱۸۴ .
پښتو ملکي کور سونه : گرده
۴۴۶ ، معلمان ئی ۲۰۹ - زده کوونکي
۱۳۳۸۰ .
نشر الصوت : د یو پروژ کاسټنگ
ناشر الصوت ۱۳ - تر احصائیي لاندی
شخصی راپرو گاني ۳۶۲۰ .
د نځی کار خانو محصول :
۷۲۴،۶۹۳ ، ۱۰ متره ټوکر او ۲۸۰۲۱
کلچي صابون .
د کابل نقلیات : ۳۸۷۵ بایسکله
۸۶۲ تیز رفتار موټرونه ، ۱۳۲۱ لاری
۷۵۱ گاډی ، ټوله د کراچیو او موټر
سایکل سره = ۶۸۲۵ .
د کابل حیوانات : ۷۶۷ ، ۳،۸۸۰
د زراعت دائری : ولایات ۹ + امتحانی
قوریه ۲ + سیروم سازی ۱ + د
خارویو روزنه ۱ + د کرنی ازموینه
ځایونه ۴ = ټول ۱۷ .
د کابل ودانې : کورونه ۹۵۰۰
سرایونه ۱۱۲ - دکانونه ۵۴۶۲ -
حمامونه ۲۷ - یخدان ۱۵
داوبو نلونه ۱۵۲ کیلو متره -
مسجدونه ۲۰۰ .

صدراعظم سو (۹ مئی ۴۶ جون ۲۵)
د ایران سره هڅایی موافقه وسوه
(۲۶ میزان ۲۵)
په ملل متحد کې د افغانستان لومړی
نماینده عبدالحسین خان شامل سو
(۱۹ نومبر ۴۶ عقرب ۲۵)
د ملل متحد عامی غونډی د افغانستان
گپون په هغه موسسه کې ومانه
(۹ نومبر ۴۶ عقرب ۲۵)
عبد الرحیم خان د عامو گټو وزیر
د حکومت د مخالفت په تور ونيول سو
(۲۹ جنوری ۴۶ جدي ۲۵)
د کابل پوهنتون د طب او حقوقو او
ادبیاتو دفا کولتو په شمول جوړ سو
(۲۵ ش)
په ۱۳۲۵ کال دغه اصول لاندی
خپری سوی .
۱ - د عایداتو د مالیاتو اصول لاندی
۲ - د حکومت د اداری چارو د
عمومي تفتیش اصول دمه ۱۰ نور .
۳ - د ملکي مامورینو د محاکمې او د
محکمو د تشکیل اصول ۷ جوزا .
په ۱۳۲۵ کال ټوله د افغانستان
ساتلی طلاوی د نیویا رک په فدرال
بانک کې (۹۳۷،۷۶۷) او نسه طلا
په (۷۶۳، ۲۳۵، ۴۳۵) افغانی قیمت
وه اوهم (۱۸۶۹۴۵) مسکوکي
طلاوی په (۵۱۸۰۶۵۰) گر مه وزن
او (۵۱۲۵۶۷۳۵) افغانی قیمت
موجودی وی .
په ۱۳۲۵ کال ټول د قره قلې
صادرات ۱،۵۹۸،۲۸۹ پوسټه په
۴۲۲ ، ۱۹۸ ، ۲۱ ډالره وه .
په ۱۳۲۵ کال افغانستان په
۳۲۹ مکتبوکي ۳۴۴ ، ۹۳ شاگردان
او ۲۶۷۷ تنه معلمان درلودل .

۱۳۲۶ ش.

(١٩٤٧م ١٣٦٨ ق)

د افغانستان او شوروي دراديو
تلگرافي معاھده ۱۶ مادي په کابل
کي امضاء سوه (۱۳) اپريل ۴۷
حمل (۲۶) .

د افغانستان و فد تا شكنند
ته ورسيدى چى د شوروى مملكته
سره سرحدونه و ټاكى (٢٤ اپريل
١٩٤٧م ثور ٢٦).

ځکه چې د هندوستان ویش ومنل
سو، نو افغانستان برتانیا اود هند
حکومت ته ولیکل، چې د افغانستان
له سر حداتو تر ابا سینه پوری خلک
پښتانه دی او ښایي چې دوی پخپله
دافیسله وکړی، چې آزاد پاتېږی،
که له افغانستان یا هندیا پا کستا نه
سره گویږی (۱۳ جون ۴۷ جواز ۲۶۱).
برتانیا افغانستان ته جواب ورکي
چې د ۱۹۲۱ کال په تړون کی

سرحدونه منل سوی دی، نو ځکه هندو ستانیا نو ته د قدرت دانتقال په وخت کسی باید افغانستان په شمال غربی سرحد کی هیش ډول مداخله و نه کړی (۳ جولای ۴۷ سرطان ۲۶) .

افغانستان د پښتو نستان د خلکو
د حقوقو مطالبه بيا برتانياته
وکړه (۱۰ جولای ۴۷ سرطان ۲۶).
سردار شاه محمود خان صدراعظم
لندن ته ولاړ (۲۶ جولای ۴۷ م
اسد ۲۶).

سرदार شاہ محمود خان نیویارک
تہ ورسمیدیء (۳ - اگست ۴۷ م
سمد ۲۶) .

ایران په سیستان کی دهلند د
 اوبو دلبوالی شکوه وکړه (۱۸ ستمبر
 ۱۳۷۴م سنبله ۲۶).

افغانستان د پښتنو په طرفدارۍ
د پاکستان د شاهانېدو پر خلاف د ملل متحد
غونډه کې رای ورکړه . (۳۰ ستمبر
۴۷ میزان ۲۶) .

د افغانستان او سوېلېن د مودت
معاهده (۲۲- اکتوبر ۲۸۴۷ میزان
(۲۶).

نجيب الله خان د افغانستان نماينده.
د ښار د خلكو د حقوقو د اكره
د پاكستان د مشرانو سره وكړه.
(نومبر ۴۷ عقيب ۲۶).

د صافو او نورستانیانو د جنگ په بندو نه کې د عسکر و مدد خله (۲۹ نومبر قوس ۲۶) .

١٩٤٨ م ١٣٢٦ ش ١٣٦٩ ق

عبد الحسين عزيز د افغانستان
نماینده په کشمیر کانفرانس کې
وغوښته چې د قبایلي سیمو پروسه
باندې د افغانستان سره مشوره
رسی (۲۲ جنوري ۴۸ دلو ۲۶).
په ۱۳۲۶ کال دغه اصولنا می
خبرې سوی .

- ۱- دترافیک اصولنامه ۱۷ سنبله.
- ۲- دښاروالیو اصولنامه ۱۰ سنبله.
- ۳- دعسکری جزا اصولنامه ۳ میزان.
- ۴- دعسکری محاکماتو اصولنامه

۱۳ میزان .

د ۱۳۲۶ ش کال دولتي واردات
۲۸۱ ميليونه او مصارف ۲۸۳ ميليونه
کسر دوه ميليونه افغاني و .

په ۱۳۲۶ ش کال افغانستان په
۳۳۸ مکتبو کی ۹۸،۶۳۱ شاگردان
او ۲۷۴۷ معلمان لرل .

په دغه کال ټول دقرقلی صادرات
۱۶،۲۵۰،۹۹۷ پوښته په ۲،۴۱۶،۲۰۸
ډالره وه .

د کابل صحی ادارې: سناتوریم ۲

دکوچنو روغتون ۱- دبنځو روغتون ۱
دبنديانو روغتون ۱- گرزښه روغتون ۲
عمومي روغتون نونه ۳- گرده ۲۱
شفابخاني: قندهار ۵- مزار ۶
عرات ۷ قطغن ۸ مشرقي ۵ ميمنه ۳
فراه ۲ بدخشان ۱ = گرده ۷
دکابل ښار ۲۱ مساوي گر ده ۶۷

۱۳۲۷ ش

١٩٤٨ م ١٣٦٩ ق

سردار محمد نعیم خان پہ تافونى
كى دافغانستان لوى سفير مقرر سو:
(۱ اپريل ۴۸ حمل ۴۷ حمل ۲۷)
شاه عبدالله بدخشي د بدخشان
د جرم د مير محمد
سيد خان زوى چى لیسکوال او
محقق سپرى و په کابل كى په ۲۶
حمل ۱۳۲۷ ش وفات سو (ولادت
ئى په جرم بدخشان كى ۱۳۳۰ ق)
محمد يحيى نادم ميمنه وال د
ديوان خاوند شاعر په ميمنه كى
۷۹ كلن وفات سو (سه شنبه ۷
ثور ۲۷) .

سر گیلپس سکوانڈر پہ کابل کی افغانی وی .

د بر تانیا سفیر سو (۲۳ اپریل
۴۸ ثور ۲۷) .

سردار فیض محمد خان پہ
بر تانیا کی د افغانستان لوی سفیر
۶ می ۴۸ ثور ۲۷).

د امریکا وزارت مختاری په کابل
کې په لوی سفارت بډله سوه او
لو مړی لوی سفیر ای-پالمیر
خیله اعتماد نامه وړاندې کړه (۵
جون ۴۸ حوزا ۲۷) .

افغانستان په راپړو او مطبوعاتو
کې د پښتونستان تحریک شروع
کړی او پاکستان خان عبدالغفار خان
بڼدی کې (۱۶ جون ۴۸ جوړا ۲۷)
د افغان او شوروي اتحاد گډ
کمیسیون د سرحداتو ټاکنه بشپړه
کړه او موافقت نامه یې امضا سوه
(۲۹ ستمبر ۴۸ سنبله ۲۷) .

کسر شپږ ملیونه افغانی و .
د ۱۳۲۷ ش کال دولتی واردت
۳۱۱ ملیونه مصارف ۳۱۷ ملیو نه
په ۱۳۲۷ ش کال په ۳۲۵
مکتبو کی ۶۶۰ ، ۹۸ شاگردان او
۲۷۵۸ معلمان وو .

به دغه کال گرده د قرقلی
صادرات ۸۶۶ ، ۳۶۵ ، ۱ پوسته به
۲۲،۶۰۵،۷۲۱ ډالره وه.

په دغه کال د مالګې واردات
مالیه وزارت ته (۳۵۷، ۴۲۲ ، ۱)
اود ډېر ښو سګرو (۱۹۵ ، ۵۶۱)

په دغه کال کې د کابل د سینما گانو عایدات (۲۶۹ ، ۴۸۷ ، ۱) افغانی وی .

په دغه کال افغانستان له خارجه ۱۴۱،۳۵۱ پوری پوره ۵۴۵-۱۹۸۰ سیرره په (۳۹۶ ، ۴۶۵ ، ۴۱) افغانی را نیولی وه . او داخلي د بغلان پوره له ... ۳۲ ټینو لېښو څخه ۴۲،۶۸۳ پوړی ۵۴۷،۲۲۵ سیره سوی وه . دراپوواصو لنامه خپره سوره (۵۵۵) داحمد تو کلي کتاب (روابط سیاسي ایران و افغانستان) له تهرانه چاپ سو (۲۷ ش)

۱۳۲۸ ش

(۱۹۴۹م ۱۳۷۰ق)

خارجه وزارت وویل چی دپاکستاني گورنر جنرال داخبره چی قبایلي سیمي دپاکستان نه جلا کیدونکي برخی دی د جناح ۱۹۴۸م له وینا سره مخا لفه ده (۲۴ مارچ ۴۹م ۴ حمل ۲۸).

د افغانستان شارژ دافره کراچی کی د وزیرستان پر بمباری باندي دپاکستان حکومت ته غاوو کی (۲ اپریل ۴۹ حمل ۲۸) .

لويس ډر يفيوس په کابل کی دامريکا لوی سفير سو (۲۰ اپریل ۴۹ ثور ۲۸) .

افغانستان پر سرحداتو باندي د پاکستان خواته دگاپيو تکراتگ عقيدکي (۴ جون) .

اکستاني طبارو پرمغلگی بمباری

وکړه او ۳۲ تنه افغانان يي مړه کړل اود افغانستان حکومت پردی واقعه سخت احتجاج وکي (۱۲ جون ۴۹ جوزا ۲۸) .

افريي گاردنر په کابل کی د برتانيا لوی سفير سو (۲۰ جون ۴۹ جوزا ۲۸) .

فيض محمد خان دافغانستان لوی سفير په لندن کی وويل، چی افغانستان به دپاکستان سره دخپلي شخړي د فيصلی لپاره د برتانيا کو مک وغواړي، مگر پاکستان وويل: چی به سرحدی صوبه کی دمخه د خلکو رايه اخيستله سويده ، اود داکار دپاکستان په داخلي چاروکی مداخله ده (جوزا ۲۸) .

د شورای ملی اومه دوره چی آزاده شورابله سوم افتتاح سوه (۳۰ جون ۴۹ سر طان ۲۸) . دپاکستان خارجي وزير وويل : چی پاکستان به دافغانستان سره د اقتصادي همکاري خبری وکي، خود قبایلي سيمو مسئله به ردکي. (۱۱ جو لايی ۴۹ سر طان ۲۸) .

د افغانستان ملی شورا ډيورنډ لاین ردکي، اود پښتو نستان د خلکو جهادي دآزادی لپاره تاييدکي . (۲۶ جولايی ۴۹م اسد ۲۸) .

مولوی سيف الرحمن الکوزی د افغانستان قاضي عسکر ۱۱۰ کلن دپېښور دچار سدی په دوايه او مهتره کلی کی وفات او ښخ سو . (شنبه ۷ جمادی الاولی ۶۹ ق ۱۳۲۸ ش) .

د سوات والی میانگل عبدالودود

خپل زوی عبدالحق جهان زیب خپل جا نشين کي اودرياست حکمرانی ور وسپارله سوه (۱۲ دسمبر ۴۹ قوس ۲۸) .

۱۹۵۰ م ۱۳۲۸ ش ۱۳۷۱ ق

د افغانستان او هند دروغی او مؤدت معاهده وسوه (۴ جنوری ۵۰م ۱۴ جدی ۲۸)

افغانستان دچين دخلکو حکومت په رسميت وپيژاند (۱۳ جنوری ۵۰ جدی ۲۸)

سلطان احمد خان افغانی لوی سفير خپله اعتماد نامه په مسکو کی د شوروی اتحاد مشر ته وپاندي کړه (۲۶ جنوری ۵۰ دلو ۲۸)

دافغانستان پادشاه په رسمي ميلستيا مصر ته ولاړ (۸ مارچ ۵۰ حوت ۲۸)

۱۹۴۹ م ۱۳۲۸ ش ۱۳۶۹ ق

دمنهاج سراج جوزجانی دطبقات ناصري کامله نسخه دعبده الحی حبيبي په تعليق او تحشيه په لاهور او کوته کی سنگي چاپ سوه .

دوهمه طبع ئي له کابل دوه ټوکه او مکمله ۱۹۶۳ ر ۱۹۶۴ م

د ۱۳۲۸ ش کال دولتي واد دات ۳۲۹ ملیونه مصارف ۳۳۶ ملیونه او کسر اوه ملیونه افغانی و .

په ۱۳۲۸ ش کال په ۳۲۸ مکتبو کی ۹۵،۹۸۲ زده کوونکی او ۲۸۳۳ ښوونکی وو .

په دغه کال گرده دقره قلی صا درات ۱،۶۵۶،۶۱۶ پو سته په ۱۰،۴۳۷،۲۳۷ ډالره وه .

په دغه کال ماليه وزارت ته دمالکي عايد ات (۲،۰۲۷،۹۲۰) اود ډبرينو

سکرو (۱،۱۶۰،۹۸۷) افغانی او د کابل د سینما گانو عايد ات (۱،۶۵۵،۸۸۷) افغانی اود دولتي

علا کو عايد ات (۱،۶۵۴،۳۸۹) افغانی اود گمرک محصول (۱۳۵،۹۲۲،۸۸۵) افغانی وی . او

افغانستان ته گرده (۲،۹۶۵،۹۰۷) گيلنه پتروول را وړل سوی وو .

دافغانستان بانک دارا ئي:

طلا ۵۱۲،۵۸۴،۹۵۵

نقره ۶۴،۵۶۸،۲۸۵

خارجي اسعار ۱۴۱،۷۸۳،۷۲۱

در لتي نوټ ۱۷۵،۹۳۷،۱۳۵

مسکو ک ۱،۳۸۶،۹۷۳

بانکی نوټ ۸۵،۳۹۶،۷۲۵

گرده (۶۵۷،۶۹۴، ۹۸۱) افغانی .

دافغانستان بودجه :

دمخکی او خاروو ماليه ۱۱۴ ملیونه د گمرک محصول ۱۵۰ زر

پر عايداتو ماليات ۳۵ زر

ديانکو گټي ۱۵ ملیونه

دو لتي انحصا رات ۱۶ زر

کا نونه او متفرقات ۶۰ زر

گرده عايدات ۳۹۰ زر

مصارف هم دغونی دی .

دافغانستان ډبرينېنا دپيداينېست

اندازه :

لوړتيا ۵۰ متره - اوږد والی ۵۳۰ متره - پسرور ۱۰ متره - ظرفيت يوميون جريب مکعب - د ډم نس ۳۰۰، ۲۵ جريب - ډم داوبو اوږد والی ۱۸ کيلو متره - پسروری اوسط ۲ کيلو متره - مخکښه تر اوبو لاندی ۴۸۰،۰۰۰ جريبه - د بريښنا قوه ۶۴۰۰ کيلواټه .

د يونسف سره دسلو زرو ډالرو د امداد قرارداد د کوچنيانو دمړينی د لوبولو لپاره (۱۱ جولای ۵۰ سرطان ۲۹) .

د افغانستان او اتحاد شوروی د خلورو کالو تجارتي قرارداد (۱۸ جولای ۵۰ سرطان ۲۹) .

د افغانستان اوشرق اردن د مودت معاهده (۲ ستمبر ۵۰ م ۱۰ سنبله ۲۹ ش) .

د افغانستان او لبنان د مودت معاهده (۶ ستمبر ۵۰ م ۱۴ سنبله ۲۹ ش) .

د افغانستان او سوريه د مودت معاهده (۱۲ اکتوبر ۵۰ م ۱۹ میزان ۲۹ ش) .

د سردار شاه محمود خان نوی کابينه داسی اعلان سوه : (۱۴ اکتوبر ۵۰ میزان ۲۹) .

ښاغلی محمد داؤد د حرب وزیر - علي محمد خارجه وزير - عبدالاحد داخله وزير - محمد نوروز ماليه وزير - مير سيد قاسم عدليه وزير - عبدالمجيد معارفو وزير - مير محمد حيدر دملی اقتصاد وزير

نفوس ۱۲ مليو نه تخمين سوی دی .

په ۱۳۲۸ کال دغه اصو لنه می خبری سوی :

۱- د نکاح اوسنتی او واده اصولنا مه ۸ حمل .

۲- د پاتا مراسم ۲۸ حمل .

۳- د صنايعو د تشويق اصولنامه ۳۰ حمل .

۱۳۲۹ ش (۱۹۵۰ م ۱۳۷۱ ق)

د افغانستان پادشاه په رسمي ميلمستيا ايران ته ولاړ (۲۷ مارچ ۷ حمل ۲۹) .

د افغانستان حکومت وغوښتل چې د اکستان د لوی سفارت غړی دی ددی ځای قوانین نه مانوی (۲۶ مارچ ۶۵۰ حمل ۲۹) .

د افغانستان او شوروی د اجناسو د مبادلی موافقت نامه ۱۴ مادی امضاء سوه (۱۷ جولای ۵۰ سرطان ۲۹) .

د متحدو ملتو د تخنیکي امداد ډله کابل ته راغله چې په انکشافی پلانو کی مشوره ورکی (۲۲ جون ۵۰ سرطان ۲۹) .

جون ۱۹۵۰ - اپریل ۱۹۵۲ م جوزا ۱۳۲۹ - ۱۳۳۱ ش دقندهار په شمال شرقی ۴۰ کيلو متری دهله کی دارغند او پر رود یو ډم جوړ سو:

مربع میل څخه فقط پنځمه برخه آبی یاللمی کرل کیږی چه له هغه څخه ۱۹۱،۰۰۰ ټونه غنم ۱۲۸،۰۰۰ ور بشی ۳۴۷،۰۰۰ جو اړ ۲۵،۰۰۰ پنبه ۳۵،۰۰۰ قندی لبلبو ۲۵،۰۰۰ ور یجی - ۱۸۹،۵۰۰ حبوبات - ۱۰۰،۰۰۰ ټونه میوی اخیسته کیږی .

د افغانستان واردات لکه کالی ، بوره ، چای ، دواوی ، د خا نیات ، ماشینونه ، موټرونه ، د بريښنا سامان د ودانی لوازم ، لوبښی ، فلزات اونور تر ۳۰ زره ټونه .

خلور مليونه گیلنه تیل .

ټول: ۵۰۰ تر ۶۰۰ مليونه افغانی دکانی او مصنوعي مالگی پیدا یښت ۱۵ زره ټونه په لس مليونه افغانی ، کانی سکاره لس زره ټونه په لس مليونه افغانی .

د افغانستان بانک سرمایه ۱،۱۸۲ مليونه .

د کاغذی نوټ خپرونه ۸۴۵ د نیویارک په ریز رو بانک کی بشتونه (۷۶۷، ۹۳۷) اونس طلا .

د کابل په خزانه کی (۶۵۰، ۵،۱۸۰ گرامه) بی سکی طلا او (۱۸۶۹۴۵) مسکوکه طلا .

او (۵۶۷،۰۰۰، ۶۴) مسکوک نقره .

دریز رو بانک د طلا قیمت : (۷۳۵، ۵۶۴، ۵۱۲) افغانی (د افغانستان بانک رسمی راپورت ۱۳۲۸ ش) .

په ۱۳۲۸ ش کال د افغانستان

د جبل سراج اوبه ۱۰۰۰ کيلواټه دچک وردگ اوبه ۳۳۰۰ زر دقند هار اوبه ۳۳۰ زر د هرات اوبه ۹۰ زر دیزلی ۱۵۰ کيلواټه د پغمان ۵۰ زر دپل خمری ۴۸۰۰ زر د سروبی ۲۴،۰۰۰ زر

ټوله تخمينی د بريښنا قوه (۳۴) زره کيلواټه .

د افغانستان صادرات خارج ته : وجه مپوه ۴۰ زره ټونه قیمت ۱۲۵ مليونه افغانی لنده میوه ۱۵ زره ټونه قیمت ۴۵ مليو نه افغانی عقاقیر او لرگی ۱۵ زره ټونه قیمت ۴۰ مليو نه افغانی پنبه ۱۲ زره ټونه قیمت ۱۲ مليو نه افغانی .

قره قلی اونور پوستونه ۲ مليونه قیمت ۲۵۰ مليو نه افغانی . وړی ۸ زره ټونه قیمت ۴۰ مليو نه افغانی .

غالی ۶۰ زره متر مربع قیمت ۷ مليو نه افغانی .

نور مواد ، کولمی ، کمبلی ، پوستین ، خرمن ۵ مليونه افغانی .

اودلی شيان شل مليو نه افغانی .

گرده صادرات : یولک ټونه او تخمينی قیمت ۵۵۰ مليونه افغانی دافغانستان دمخکی له ۳۰۰،۰۰۰

غلام فاروق صبحيه وزير - محمد اکرم
د فوايد عامه وزير - محمد نعيم دکانو
وزير .

له افغانستان نه يهود اسرائيل
نه لاپل (اکتوبر ۵ ميزان ۲۹).

افغانستان د پاکستان د اتور ردکی
چی په ۳۰ ستمبر ددی خای قبایلی
یا عسکری خلک تر سرحداتو تیر
سويدي (۲۴ اکتوبر ۵ عقرب ۲۹).
له اوومندارو څخه چی دهرات په
مصلاکي پاته وی یوه ونړیده .
(چهار شنبه ۱۸ دلو ۲۹) .

۱۹۵۱ م ۱۳۲۹ ش ۱۳۷۲ ق .
د امریکا د متحده ایالاتو سره
د څنځيکي مرستې قرارداد (۹ فروری
۵۱ حوت ۲۹) .

جارج میریل د امریکا لوی سفیر
کابل ته وټاکل سو (۱۹ مارچ ۵۱ م
۲۸ حوت ۲۹) .

د ۱۳۲۹ ش کال دولتي واردات
۳۹۷ ملیونه مصارف هم دغوني و .
په ۱۳۲۹ ش کال په ۳۳۴
ښوونځي کی ۷۸۸، ۹۹ زده کوونکي
او ۳۰۰۷ ښوونکي وو .

په دغه کال کی گرده مالیات
برعایدات ۲۴۹ ملیونه وه . دمخکو

۱۹۵۱ م ۱۳۷۲ ق

سردار شاه محمود خان صدر اعظم
امریکا ته په رسمي میلمستیا ولاړ
(۲۵ اپریل ۵۱ ثور ۳۰) .

د ملل متحده کومک د شمال دفتو
د کشف لپاره (۲۸ مئی ۵۱ جرړ ۳۰)
۱۹۵۲ م ۱۳۳۰ - ۳۱ .

صوفي عبدالحق بیټاب د عبد الاحد
عطار زوی ته چی په ۱۳۰۶ ق د کابل
په قصاب کوچه کی زیږیدلی و .
د ملک الشعراء لقب ورکړ سو (۱۸ دلو
۳۰ ش) .

سید صدیق گوهری د مزار شریف
د سید عثمان زوی شاعر او خطاط او
نقشبندی صوفي ۶۸ کلن په مدينه
کی وفات او په جنت البقیع کی ښخ
سو، (۳۰ ش) .

د افغانستان د پښې تولیدات چی
پخوا شپږ زره ټنه وو، اوس ۱۳ زره
ټنر ته ورسیده .

د ۱۳۳۰ ش کال واردات او مصارف
۳۸۸ ملیونه افغانی وی .

په ۱۳۳۰ ش کال په ۳۹۷ نارینه
مکتبو او ۱۱ د ښځو مکتبو کی
۹۳،۳۶۷ متعلمان او ۵۳۷۱ متعلقات
او ۲۸۷۸ معلمان او ۲۵۰ معلمات وو .

د ۱۳۳۰ کال تر پایه د افغانستان
د قهره قلی صادرات ۶۶۳ ، ۹۲۱

د پښې صادرات ۵۰۰۵ ټنه شو روی
اتحاد ته - ۱۵۰۰ ټنه هند ته - ۱۰۰۰
ټنه جرمني ته .

۱۳۳۱ ش

۱۹۵۲ م ۱۳۷۳ ق

افغانستان د اتحاد شوروی هغه
نوبه رد کړه، چی گوندی د ملل متحده
د تخنیکي امداد متخصصان د شوروی
سرحدونه نژدی کوم فعالیتونه کوی
(۲۳ ستمبر ۵۲ میزان ۳۱) .

۱۹۵۳ م ۱۳۳۱ ش ۱۳۷۳ ق

امریکا د غنمو رانیولو لپاره یونیم
ملیون ډالره پور افغانستان ته ورکی
(۸ جنوری ۵۳ جدی ۳۱) .

د هند سره هوايي موا فقت نامه
وسوه (۶ دلو ۳۱ ش) .

سلطان احمد خان خارجه وزیر
مقرر سو، او علی محمد خان یوازی
د صادرات معاون پاته سو (۱۸ مارچ
۵۳ حوت ۳۱) .

د ۱۳۳۱ ش کال دولتي واردات
۵۴۶ ملیونه مصارف ۵۳۵ ملیونه
افغانی کسر ۹ ملیونه افغانی

په ۱۳۳۲ ش کال د نارینه وو
ښوونځي ۵۲۸ د ښځو ښوونځي ۱۷
وو، چی په دغو کی ۶۲۲، ۹۹ تنه
هډکن او ۲۶۳، ۶ نجوني وی، معلمان
۳۰۶۴ تنه و ښځي ښوونکي یی ۲۸۷

تنی وی .

۱۳۳۲ ش

(۱۹۵۳ م ۱۳۷۴ ق)

سر دار شاه محمود خان دناروغي به سبب له صدر ته استعفا وکړه او ښاغلی محمد داؤد ته دکابيني جوړولو فرمان صادر سو (۶ ستمبر ۵۳ سنبله ۳۲) ښاغلی محمد داؤد خپله کابينه داسې اعلان کړه:

عالي محمد دصداورت عظمي معاون- محمد عارف ددفاع وزير- سر دار محمد نعيم خارجه وزير- عبد الملك دمالیه وزير کفيل- عبد الحکيم د فوايد عامه وزير- عبدالمجيد د معارفو وزير- غلام فاروق صفيه وزير- محمد يوسف دکانو وزير- شمس الدين مجروح دقبایلو مستقل رئيس- مير محمد يوسف دزراعت مستقل رئيس- صلاح الدين سلجوقي دمطبوعاتو مستقل رئيس.

سر دار محمد هاشم خان چی له ۱۹۲۹ څخه تر ۱۹۴۶ م پوري صدراعظم و، په کابل کی وفات سو (۲۶ اکتوبر ۵۳ - ۳ عقرب ۳۲) د امریکا دصا دراتو- وار داتو بانک

اتلس نيم مليونه ډالره دهلمند د سيمی دانکشاف لپاره پور افغانستان ته ورکړی. (نومبر ۵۳ قوس ۳۲)

ښا غلی محمد داؤد صدراعظم، پاکستان ته دامريکا عسکری امداد، دافغانستان دروغی اود ساتنی لپاره خطر ناک وگاڼه (۳۰ دسمبر ۵۳ جدی ۳۲)

دهلمند پر رود دکجکی لوی ډم جوړ سو (۵۳ م ۳۲ ش ۷۳ ق) نظرفيت ئی ۶،۳۰۰،۰۰۰ جریب مکعب.

لوړتیا ۱۰۰ متره. پښه والی: لوړ ۱۰ متره، کښته ۲۰ متره.

د ډم نس: ۶۰،۰۰۰ جریبه. د اوبو اوږد والی ۵۸ کیلو متره. تر اوبولاندی مخکی: ۵۵۰،۰۰۰ ایکړه.

میرزا میر آقا حسیني هروی خطاط دمیر محمد کاظم زوی په هرات کی وفات سو. (۲۲ سرطان ۳۲)

دپل خمری کار خانی ۱۵۵ زرو دوکو نوی ماشینونه پر کار سوه.

د گل بهار د او دلو کارخانه چه ۱۸۰۰ دستگاه هونه او ۶۰ زره دوکه لری.

او د کاله ۵۸۵۰ ټنه سپڼسی وریشی بشپړه سوه (اپریل ۵۳ حمل ۳۲).

۱۳۳۳ ش

۱۹۵۴ م ۱۳۷۴ ق

افغانستان د آسیا لپاره د متحدو ملتو د اقتصادي کمسیون غړی سو. (۲۰ اپریل ۵۴ ثور ۳۳).

هاشم شایق دمحمد یعقوب بخاری زوی دبخارا پخوانی سفیر په کابل کی وفات او ښخ سو (چهار شنبه ۱۵ ستمبر ۱۹۵۴ م سنبله ۳۳).

ښاغلی محمد نعيم خارجه وزیر کراچی ته ولاړ، چی د افغانستان او پاکستان پر روابطو خبری وکی (۱۷ ستمبر ۵۴ م سنبله ۳۳).

ښاغلی محمد نعيم خارجه وزیر په یوې هفتی رسمی میلستیا سعودی عرب ته ورسیدی (۲۸ اکتوبر ۵۴) ښاغلی محمد نعيم خارجه وزیر اعلان وکی چی د پښتو نستان مسئله د سیمي نیولو خبره نده، بلکه غواړو چی د هغه خای پښتنو ته موقع ورکړسی، چی خپل خواهشونه ښکاره کړای سی (۷ نو مبر ۵۴ عقرب ۳۳).

د افغانستان او یوگوسلاویا د مودت معاهده (۳۰ دسمبر ۵۴ م ۸ جدی ۳۳ ش). ۸-۶۷۸ نارینه ښوونکی ۳۴۷۵- ښځی ښوونکی ۲۶۸ -

۱۹۵۵ م ۱۳۳۳ ش ۱۳۷۵ ق

دمخنی صدراعظم سردار شاه محمود غازي دپاکستان دصدراعظم سره ولیدل (۱۴ جنوری ۵۵ جدی ۳۳) افغانستان اودچین دخلکو جمهوریت خپل سیاسي روابطو دلویو سفارتو په ټکانه ومنل (۱۹ جنوری ۵۵ جدی ۳۳).

دمشرانو په جرگه کی دافغانستان دعسکری تقریت تصویب ومنل سو (۲۵ جنوری ۵۵ جدی ۳۳) دافغانستان ددایرة المعارف ټولنی یو ټوک دافغانستان په نامه خپور کړی چی ۵۵۰۰۰ معلومات لری.

له چکو سلواکیا څخه یوه د سمټو کارخانه رانیوله سوه (۱۵ فبروری ۵۵ دلو ۳۳).

جاپان دقندوز دچینی جوړولو په کارخانه کی دسر مایی ورکولو موافقه وکړه (۲۵ بروری ۵۵ دلو ۳۳).

د ۱۳۳۳ ش کال دولتی وادات ۱۴۴۱ ملیونه اومصارف ۱۱۴۱ ملیونه

او سیم ۳۲۷ ملیونه افغانی وی.

د ۱۳۳۳ ش کال پوهنشمیر.

(۷۷۰) دنرو ښوونځی - ۲۱ دنجونو ښوونځی - نارینه زده کوونکی

۲۷۰ - ۱۰۶ - نجونی زده کوونکی ۸-۶۷۸ - نارینه ښوونکی ۳۴۷۵ - ښځی ښوونکی ۲۶۸ -

۱۳۳۴ ش

۱۹۵۵ م ۱۳۷۵ ق

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم پاکستان ته اخطار ورکړی چې په غربي پاکستان کې د پښتو نستان د سیمو کېول ناوړې نتیجې لري .

(۲۹ مارچ ۵۵ م ۸ حمل ۳۴) .

په کابل کې مظاهره کوونکو

د پاکستان د سفارت او د سفیر د

ټاټوبي سره مظاهره وکړه .

(۳۰ مارچ ۵۵ م ۹ حمل ۳۴) .

په قندهار کې د پاکستان د

قونسل خاني سره مظاهري و سوي

(۳۱ مارچ ۵۵ م ۱۰ حمل ۳۴) .

په پېښور کې پر افغان قونسل

خانه باندې حمله وسوه (۱ اپریل

۵۵ حمل ۳۴) .

په جلال آباد کې د پاکستان د

قونسل خاني سره مظاهري وسوي

(۱ اپریل ۱۹۵۵ حمل ۳۴) .

انگریز - ترکی - امریکا په کابل

کې د پاکستان د سفارت سره پر

مظاهرو تشویش ښکاره کړی

(۴ - اپریل ۵۵ حمل ۳۴)

پاکستان د افغانستان د حکومت

جواب و نه مانه، او ددپلوما تانو

کورنۍ ئې له کابل وایستی په

جلال آباد کې خپله قونسلگری

وتړله (۱۲ اپریل ۵۵ حمل ۳۴) .

وزیر خارجه ښاغلی محمد نعیم

د بندونګ کنفرانس ته ولاړ (۱۸

اپریل ۵۵ حمل ۳۴)

د افغانستان اوانډونیزیا دمودت

تړون لاس لیک سو . (۲۴ اپریل

۵۵ ثور ۳۴) .

جمال عبدالناصر د مصر لوی

مشر په رسمي میلستیا کابل ته

راغی . (۲۹ اپریل ۵۵ ثور ۳۴) .

افغانستان موافقه وکړه که په

پېښور کې د افغانی بیرق دسپکاوی

تلافی و سئ . نو به په کابل کې د

پاکستان دبیرق دسپکاوی تلافی

وسئ ، او د سفارت د تلفاتوعوض

به ورکړه سئ . (۲۹ اپریل ۵۵ ثور

۳۴) .

افغانستان پاکستان د هغواموالو

دناوان مسوول و گانه، کوم چی

د پېښور یا کوټې له لاری راځي .

(۱۴ می ۵۵ ثور ۳۴) .

پاکستان خپلی قونسل خاني په

افغانستان کې وتړلې او خواهش

ئې وکړی ، چی افغانستان دی هم

خپلی قونسل خاني په پاکستان کې

بندی کې (اپریل ۵۵ ثور ۳۴) .

په افغانستان کې د عسکرو د

تیار سئ امر صادر سو (۱۴ می

۵۵ ثور ۳۴) .

افغانستان او پاکستان دسعودی

عرب بو گاش (منځگړی) و منله

(۱۳ می ۵۵ ثور ۳۴) .

د شوروی اتحاد سره د پنځو

کالو موافقه وسوه ، چی دواړه

مملکتونه دی خپل اموال دواړه یا

ترانزیت په ډول د یوه بل په مملکت

کې وړې راوړي .

(۲۱ جون ۵۵ جوزا ۳۴) .

د افغانستان او شوروی د ترانزیت

موافقه نهمه ۸ مادی په ماسکو کې

امضا سوه (۲۸ جون ۵۵ سرطان

۳۰۰

د سعودی عرب منځگړی د خپل

تجویز ناکامی اعلان کړه (۲۸ جون

۵۵ سرطان ۳۴) .

د چین د خلکو د حکومت لوی

سفیر تین - کوو - یوخیله اعتماد

نامه په کابل کې وړاندی کړه (۵

جولایي ۵۵ سرطان ۳۴) .

افغانستان د بین المللی بانک

غړی سو (۱۴ جولایي ۵۵ سرطان

په افغانستان کې دتیا سئ او

اضطرار حالت ختم سو (۲۸ جولای

۵۵ م اسد ۳۴) .

دافغانستان او شوروی د پستی

اتحاد موافقه (۱۴ اگست ۵۵ م

اسد ۳۴) .

هندوستان د کوټا طیارې

افغانستان ته را واردوی (۱۷ اگست

۵۵ است ۳۴) .

دافغانستان خارجه وزیر اودپاکستان

لوی سفیر د مخالفانه انګروزو (پرو

پاګند) دبنډولو موافقه وکړه - (۹

سپتمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .

د پاکستان پر لوی سفارت دهغه

دولت بیرق بیرته په کابل کی

ورپول سو (۱۳ سپتمبر ۵۵ سنبله

۳۴) .

د جلال آباد د پاکستان پرقونسل

ګری دهغه دولت بیرق بیرته جګ

سو (۱۴ سپتمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .

دپېښور د افغان پرقو نسلګری

بیا د افغانستان بیرق و درول سو

(۱۵ سپتمبر ۵۵ سنبله ۳۴) .

افغانستان په پاکستان کې دیوه

بونټ دجوړو لوی سره مخالفت وکړی

خو پاکستان ونه مانه .

(۱۱ اکتوبر ۵۵ میزان ۳۴) .

افغانستان خپل لوی سفیر له

کراچی څخه راوغوښت او سیاسي

روابط ئې ورسره پری کړه (۱۷

اکتوبر ۵۵ میزان ۳۴) .

پاکستان هم خپل لوی سفیر

له کابل وغوښت (۱۸ اکتوبر ۵۵

میزان ۳۴) .

افغانستان پر پاکستان پروتسټ

وکړی چېولی دافغانستان ترانزیت

مالو ته زیات اړیکې اچوی (۸ نومبر

۵۵ عقرب ۳۴) .

په کابل کې لویه جرګه جوړه

سوه چی پس له پنځو ورځو خبروې

دپښتونستان دخلکو څخه رای

اخیستنه وغوښته چی خپل مقر رات

پخپله فیصله کړي . جرګې وغوښتل چی

حکومت باید د پاکستان

سره د قوت تعادل چی د امریکا

وسله ئې اخیستی ده و ساتي . او

پښتونستان د پاکستان یو ټوکونه

پېژني (۲۰ نومبر ۵۵ عقرب ۳۴) .

فاطمه د ښځو د مکتب لومړی معلمه

او شاعره په کابل کې وفات سوه

جمعه ۱۱ عقرب ۳۴ ش (ولادت ئې

په بالاحصار کې ۱۲۸۸ ق) .

د دفاع وزیر محمد عارف استعفا

وکړه (۶ دسپتمبر ۵۵ قوس ۳۴) .

دشوروی دولت لمارشال ورشیلوف

کابل ته راغی (۱۸ دسمبر ۵۵ قوس

داتحاد شوروی مشر و زیږ

بلګانین او دکمو نسټ پارټی

سکرتر خرو شچیف په رسمي

میلستیا کابل ته راغلل (۱۵ - ۱۸

دسمبر ۵۵ قوس ۳۴) .

२.५

५०५

روزي لپاره افغانستان ته ورکي
(۳۰ جون ۵۷ سرطان ۳۶) .

د پاکستان سره هوايي موافقت
نامه وسوه (۱ سرطان ۳۶) .

عبدالملك وزير ماليه معزول او
بندي سو (۷ جولای ۵۷ م اسد
۳۶) .

يوه پټه ناکامه د اغتشاش
اچولو دسيسه کشف سوه او عاملين
ي ونيول سوه (۱۱ جولای ۵۷ م
اسد ۳۶) .

د افغانستان پادشاه د شوروي
اتحاد مملکت ته رسمي سفر وکي
(۱۷ - ۳۱ جولای ۵۷ سرطان ۳۶)
او په رسمي گډه اعلاميه کي وويل
سوه : چي اتحاد شوروي به د
افغانستانه سره د تيلو په تلابني کي
کومک وکي - او هم به د سرحدي
شخړو لپاره يو خاص کميسيون
وتاکي - او هم به د مشترکو اوبو
د استعمال لپاره يوه موافقه سره
وکي .

د افغانستان او چين د خلکو د
جموريت تجارتي قرار داد (۲۸
جولای ۵۷ م اسد ۳۶) .

په پاریس کي د افغانستان لوی
سفیر غلام محمد شیرزاد د تجارت وزیر
سو (۱۰ دگست ۵۷ م اسد ۳۶)

ښاغلي محمد نعیم وزیر خارجه
وويل ، چي د وسلې رانيولو د
موافقت نامې سره سم چي په
۱۹۵۶ کال د شوروي اتحاد سره
امضا سوي وه ، د ۲۵ ملیونو ډالرو

۱۳۳۶ ش
(۱۹۵۷ م ۱۲۷۷ ق)

د امریکا د میانه شرق خاص
لوی سفیر جیمز ریچارډ کابل ته
راغي او يوه مشترکه اعلاميه خپره
سوه چي افغانستان د ایزنهاور
اقتصادي پروگرام د منځني شرق
لپاره په خوښي مني (۳۱ مارچ
اپریل ۵۷ حمل ۳۶) .

ښاغلي محمد داود صدر اعظم
ترکي او چکوسلواکيا او بولینده
او استريا او مصر ته ولاړ (۱۴
اپریل تر ۱۹ مني ۵۷ حمل - ثور
۳۶) .

ښاغلي محمد نعیم خارجه وزیر
ترکي او پاکستان ته ولاړ (۱۴ -
۲۹ اپریل ۵۷ حمل ۳۶) .

له چکوسلواکيا سره د امداد د
زیاتوب موافقه وسوه (۲۷ اپریل
۵۷ حمل ۳۶) .

د پاکستان صدراعظم سهروردی
کابل ته راغي ، دواړو مملکتو
د سیاسي روابطو د بیانښلولو
موافقه سره وکړه ، د ۱۹۵۵ په
اکتوبرکي سیاسي روابطو سره
شلیدلې وو (۸ - ۱۱ جون ۷۵
جوزا ۳۶) .

افغانستان د اتوميک انرجي
د بین المللي اختیار اصول ومنل
(۱۵ جون ۵۷ جوزا ۳۶) .

اتازونی ... ، ۷۵۰ ، ۵ ډالره
پور د هلمند د سيمي لپاره او
۲۸۶۰ ، ۰۰۰ ډالرو او د پر سونل

له شوروي اتحاد او چکوسلواکيا
شخه لومړي جوړه وسله راورسيده
(۲۷ ستمبر ۵۶ میزان ۳۵) .

ښاغلي محمد داود صدراعظم شوروي
اتحاد ته ولاړ (۱۷ - ۳۰ ستمبر ۵۶
میزان ۳۵) .

یرویس جېټ طياري د شوروي
اتحاد له خوا د افغان هوايي قواو ته
ورسیدی (۲۸ اکتوبر ۶۶ عقرب ۳۴) .

د افغانستان حکومت دملل متحد
توجه را وگرزوله چي داسرا نیل
برتانيا- فرانس حمله پر کانال
سویز با ندی د ملل متحد
دمنشور مخالفت دی (۵ نومبر ۵۶ م
۱۶ عقرب ۳۵) .

د افغانستان او برما د مودت تړون
(۸ نومبر ۵۶ م ۱۶ عقرب ۳۵ ش) .

جنرال محمد عمر په هند کي
د افغانستان لوی سفیر سو (۱۰ نومبر
۱۹۵۶ عقرب ۳۵) .

افغانستان د سویز کانال لپاره
دملل متحده په پوليسی قواوو کي
خپله برخه وړاندی کول ومنله .
(۱۶ نومبر ۵۶ عقرب ۳۵) .

ښاغلي محمد داود صدراعظم په
کراچي کي د پاکستان له مشرانو
سره پر پښتو نستان باندی خبری
وکړی . (۲ دسمبر ۵۶ قوس ۳۵) .

۱۹۵۷ م ۱۳۳۵ ش ۱۳۷۷ ق
د اتحاد شوروي سره تجارتي

وسلی راسیدلی دی (۳۱ اگست ۵۷
۷۵ سنبله ۳۶) .
ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم په
چین کی خپل سفر شروع کي (۲۲
اکتوبر ۵۷ عقرب ۳۶).
د افغانستان او اسپانیا د مؤدت
معاهده (۲۸ اکتوبر ۵۷ م ۵ عقرب
۳۶ ش) .
اندري گرو میکو د جماهير اتحاد
شوروی خارجه وزیر د افغانستان له
استاڅو سره په مسکو کی د نوی
سر حدی موافقت نامی په باب کی
خبري وکړي (۲۱ د سمبر ۵۷
قوس ۳۶) .
د سید قاسم رښتیا تالیف
(افغانستان در قرن ۱۹) په کابل
کی چاپ سو .
۱۹۵۸ م ۱۳۳۶ ش ۱۳۷۸ ق
شوروی اتحاد په افغانستان کی
د تیلو سروی ومنله (۸ جنوری ۵۸
۱۸ جدی ۳۶) .
ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم
د اتحاد جماهير شوروی دپیشنهاد
تایید وکړ، چی دویو مشرانو
کنفرانس دی جوړ سي . (۱۱
جنوری ۵۸ م ۲۱ جدی ۳۶) .
د افغانستان او شوروی اتحاد
د سر حداتو قرار داد (۵۱ مادی
په مسکو کی امضا سو (۱۸ جنوری
۵۸ م ۲۸ جدی ۳۶) .
د افغانستان پادشاه پاکستان
ته په رسمی میلستیا ولاړ . (۱ -

۵ فبروری ۵۸ دلو ۳۶) .
د ترکیی سره هوایی موافقت
نامه وسوه (۲۵ دلو ۳۶) .
دافغانستان پادشاه د (۲)
هفتو په رسمی میلستیا هند ته
ولاړ (۱۱ - ۲۶ فبروری ۵۸ حوت
۳۶) .
د ۱۳۳۶ ش کال دولتی واردات
۲۱۱۳ ملیونه افغانی او مصارف
همدونی و .
د ۱۳۳۶ کال یو هنشمیر :
۸۵۰ د هلكانو مکتبونه - ۶۴ د
نجونو مکتبونه - ۹۵۸ ، ۱۲۸
هلكان - ۵۷۸ ، ۱۲ نجونی -
۳۷۶۵ معلمان - ۴۳۱ معلمات .
په ۱۳۳۶ کال د افغانستان
صادرات ۲۶۴۸ ملیونه او واردات
بی ۲۴۱۵ ملیونه افغانی وی .
۱۳۳۷ ش .
۱۹۵۸ م ۱۳۷۸ ق) .
د عربو د متحد جمهوریت (مصر)
سره کلتوری موافقت نامه امضاء
سوه (۳۰ مارچ ۵۸ حمل ۳۷) .
د افغانستان دملل متحده نماینده
په افغانستان کی دافیونو دکرلو او
وپلو منع کول اعلان کړل (۶ مئی
۵۸ ثور ۳۷) .
د افغانستان او اتازونی کلتوری
موافقت نامه (۲۶ جون ۵۸ جوزا ۳۷)
دشوروی اتحاد سره دآمو له اوبو
خڅه دگټی اخیستو پروتو کول
(۲۶ جون ۵۸ جوزا ۳۷) .

ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم
د اتازونی په سفر ولاړ (۳۰ جون ۵۸
جوزا ۳۷) .
اتازونی موافقه وکړه چی دافغانستان
سره له سپین بولدک ترکابل دلوایی
لاری جوړ ولو کومک وکړي ، اوهم
پاکستان ته ۷۰۰۰ ، ۷۰۸ ، ۷ دالر
ورکړي، چی دحمل ونقل لاری د
(افغانستان خواته سمي کړي ۳۰ جون
۵۸ جوزا ۳۷) .
دمځکنی لاری خڅه دپاکستان سره
د مال راوړلو موافقه (۱۷ جولایی ۵۸
سرطان ۳۷) .
دطیش سره هوایی موافقت نامه
(۲۰ سرطان ۳۷) .
افغانستان د عراق نوی حکومت
په رسمیت وپېژاند . (۲۶ جولایی
۵۸ سرطان ۳۷) .
دچکوسلواکیا صدراعظم کابل ته
راغی (۲-۵ ستمبر ۵۸ سنبله ۳۷
چکوسلواکیا ومنله چی په قندهار
کی دتيلفون دمبادلی مرکز جوړکړي .
(۱۱ ستمبر ۵۸ سنبله ۳۷) .
د افغانستان دمتحده ملتو نماینده
داخبره ردکړه، چی گوندی افغانستان
دایران- ترکیی او پاکستانه سره
یوکنفیه راسیون جوړوي (۱-اکتوبر
۵۸ میزان ۳۷) .
د هالیند سره هوایی موافقت نامه
(۲۴ میزان ۳۷) .
مارشال ورو شیلو ف د اتحاد

جماهير شوروی مشر افغانستان ته
راغی (۱-۵ اکتوبر ۵۸ میزان ۳۷)
دافغانستان تجا رتسی اود حمل
ونقل قرار دادونه دچکوسلواکیا او
پولیند سره نوی سوه (۷ نومبر ۵۸
عقرب ۳۷) .
دخارجی سر مایه گذاری قانون
نشر سو (۱۸ نومبر ۵۸ عقرب ۳۷)
۲ افغانیگی او پنځه افغانیگی سکی
چالوسولی (۷ دسمبر ۵۸ قوس ۳۷)
۱۹۵۹ م ۱۳۳۷ ش ۱۳۷۹ ق
ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر
دشوروی اتحاد په سفر ولاړ (۱-۶
جنوری ۵۹ جدی ۳۷) .
د اتازونی پنځوس زره ټنه غنم
افغانستان ته راولیږل (۱۲ جنوری
۵۹ جدی ۳۷) .
هنری بایروډ په کابل کی د اتازونی
لوی سفیر سو (۲۰ جنوری ۵۹
جدی ۳۷) .
د افغانستان او شوروی اتحاد
دراویو تيلفونی ارتباط موافقت نامه
۱۳ مادی وسوه (۴ فبروری ۵۹ م
ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم
هندوستان ته ولاړ (۵-۱۳ فبروری
۵۹ دلو ۳۷)
ښاغلی محمد داؤد صدراعظم د
بغداد پکت، د بین المللی تشویش
سبب وگانه (۹ مارچ ۵۹ حوت ۳۷)

۱۳۳۸ ش

۱۹۵۹ م ۱۳۷۹ ق

د متحدو ملتو سکوتر جنرال ډاک
همرشولې کابل ته راغی (۲۲-۲۴)

مارچ ۵۹ حمل ۳۸ .
داموالو دمبادلی پروتوکول د اتحاد
شور وی سره (۲۳ اپریل ۵۹
نور ۳۸) .

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم اتحاد
جماهير شوروی ته ولاړ (۱۸-۲۲
مئی ۵۹ نور ۳۸) .

د شوروی اتحاد سره د قندهار
هرات- کشکد ۷۵۰ کیلومترولوی
لاری د جوړولو موافقت نامه وسوه
(۲۸ مئی ۵۹ جوزا ۳۸) .

د افغانستان او شوروی اتحاد د
اقتصادی همکارۍ د توسعی موافقت
نامه اود هرات- قندهار دلاری پخول
۷۵۰ کیلو متره (۲۸ مئی ۵۹
جوزا ۳۸) .

د افغانستان او شوروی اتحاد
موافقت نامه د دروېلو جوړولو لپاره

په بهسود - کامه اسمار کی
توله اوه مادی (۱۸ جولای ۵۹
سرطان ۳۸) .

د افغانستان یوه عسکری ډله
ترکیبی اود عربو متحد جمهوریت
(مصر) ته ولاړه (۱۵ جولای ۵۹
سرطان ۳۸)

د جلال آباد د کانال او بریښناو
اوبولو پروتوکول مادی له شوروی

اتحاد سره (۲۳) اگست ۳۱۵۹
اسد ۳۸) په دی پروژه کی د درونتی
د بند ارتفاع ۲۲ متره او دا وېو
بهدنگ ټی په یوه ثانیه کی ۱۳۰
مکعب متره اود بریښنا اندازه ټی
یوولس زره کیلوواته ده. د کانال
اوږدوالی ۷۰ کیلومتره دی، چی گړده
۱۲۹ زره جریبه مخکته او بوی، اوهر
جریب په لس زره افغانۍ (۲۰۰
ډالره) تما میری . پول مصارف ټی
۳۶۶ ملیونه مساوی ۱۸ ملیو نه
ډالره دی او عایدات ټی دکاله ۲۱۴
ملیونه افغانۍ تخمین سوی وو .

د ننګرهار د اوبو لود پروژې
لپاره اتحاد جماهير شوروی نور
امداد ومانه (۲۳ اگست ۵۹ سنبله
۳۸) د ښځو دلخ مخی اعلان وسو
اود استقلال په جشن کی په لڅمخ
راو وتی. «۳۱ اگست ۵۹ سنبله
۳۸» جواهر لال نهرو د هندوستان
صدراعظم افغانستان ته راغی، او
دده په میلمستیا کی افغانۍ ښځو
په لڅمخ گپون وکی. «۱۴ ستمبر ۵۹
سنبله ۳۸» .

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر
د چین په سفر ولاړ (۵ ستمبر ۵۹
سنبله ۳۸)

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر
واشنگتون ته ولاړ، اود پاکستان
دایوب خان دنوی حکومت له نماینده
سره ټی لومړی لید نه وکړه (۱۱
اکتوبر ۵۹ عقرب ۳۸) .

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر
یوگو سلا ویاته ولاړ (۲۰-۲۸

اکتوبر ۵۹ عقرب ۳۸) .

دافغان اوسو یت ددوستی ټولنه
تأسیس سوه (۲۸ اکتوبر ۵۹ عقرب
۳۸) .

د افغانستان او ترکیی کلتوری
موافقت نامه «۷ نومبر ۵۹ عقرب
۳۸» .

دامو دریا گڼه سروی داتحاد
شوروی او افغانستان له خوا شروع
سوه چی د بریښنا او اوبو لولپاره
چمپر جوړ کی. (۱۱ دسمبر ۵۹ قوس
۳۸) .

داتا زونی د جمهور رمشر ایزنهاور
شپږ ساعته په کابل کی تیر کړه او
افغانستان ته ټی د اقتصادی مرستی
داوړ دولو ډاډ ورکړه .

(۹ دسمبر ۵۹ قوس ۳۸)

په قندهار کی دیوه مرتجعانه حرکت
کښینول دپو لیسو او عسکرو په
وسیله (۲۱ سمبر ۵۹ جدی ۳۸) .

الله بخش یو سفی د پښتنو
تاریخ (تاریخ آزاد پتهان) دوه توكه
په اردو وکینس «کراچی چاپ ۵۹م»
د ۱۳۳۷ شې کال عایدات اومصارف
۲۱۱۳ ملیو نه افغانۍ و .

د ۱۳۳۷ کال پوهنشمیر ۸۶۳ د
هلکانو ښوونځی - ۴۰ دنجو نو
ښوونځی - ۱۴۰، ۹۷۸ هلکان ۱۴۰۳۶
نجونی - ۳۸۹۷ نارینه ښوونکی -
۴۶۱ ښځی ښوونکی .

په ۱۳۳۷ کال د افغانستان صادرات
۲۰۸۸ ملیونه او وار دات ټی ۳۲۷۴
ملیونه افغانۍ و .

د ټول افغانستان د میو ی صادرات
خارج ته (۱۴۴،۵۰۲۵۴۰) افغانۍ
و .

(انیس ۷ جون ۱۹۵۹)

۱۹۶۰ م ۱۳۳۸ ش ۱۳۸۰ ق

دافغانستان اویو گو سلا ویاد
تجارتی او اقتصادی او تخنیکي
همکاری قرار داد «۶ جنوری ۶۰ جدی
۳۸» .

ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر
پاکستان ته ولاړ (۱۰ جنوری ۶۰
جدی ۳۸) .

افغانستان د شوروی اتحاد سره
د کابل پرورد اوبو لول او بریښنا
د پروژې موافقت وکی (۱۹ جنوری
۶ جدی ۳۸) .

سپه سالار شاه محمود خان غازی
دمخنی صدراعظم اویاکلن وفات
سو. (۳ جدی شپه ۳۸) .

دیوگوسلا ویاسره هوایی موافقت
نامه «۱۶ جدی ۳۸» .

د غربی آلمان سره هوایی موافقت
نامه وسوه (۲۰ جدی ۳۸) .

د اتحاد شوروی صدراعظم
خرو شچیف کابل ته راغی، دسویت
دکومک پروژې ټی وکتلی، د کلتوری
همکاری قرار داد ټی امضا کی، او
افغانستان ته ټی د پښتو نستان په
شخړه کی د تایید وعده ورکړه (۲ -
۵ مارچ حوت ۳۸) .

د افغانستان او اتحاد شوروی
فرهنگی موافقت پانه په پښتو ۶ مادو

(۲۶ اگست ۶۰ م ۴ سنبله ۳۹ ش)
تجارتی اوډ اداینی موافقت نامه
هم تجدید سوه (۲) ستمبر ۶۰ سنبله
(۳۹)
د شوروی اتحاد د تیلو د پلټنې ډلې
په شمالي افغا نستان کې د پترو لویو
او طبیعي ګاز د پانګو د پیداکولو
اعلان وکړ (۱۵ جولای ۶۰ م
اسد ۳۹)
چکو سلواکیا د یو ملیونو ډالرو
تخنیکي مرسته ومنله (۴ اگست
۶۰ سنبله ۳۹)
د افغا نستان او سویلین سیاسي
روابط د لوی سفارت په ټکانه لوی
کړل سوه (۸ اگست ۶۰ سنبله ۳۹)
د شوروی اتحاد سره د دوو کالو
د حمل و نقل قرار داد (۱۰ اگست
۶۰ سنبله ۳۹)
دوو پاکستانیو طیارو د افغا نستان
پر فضا د قنډ هار پر سیمه تجاوز
وکړ (۱۳ اگست) پاکستان وویل
چی دا سوه ده ، نو طیارې او پیلوټان
ئې بیرته پاکستان ته ستانه کول
(۱۷ ستمبر ۶۰ میزان ۳۹)
د درونني کانال د اتحاد شوروی
په مرسته جوړ او افتتاح سو (۱۸
اگست ۶۰ سنبله ۳۹)
د چین د خلکو د جمهوریت خارجه
وزیر چین- یی افغا نستان ته راغی
(۲۱-۲۶ آگست ۶۰ سنبله ۳۹)
د افغا نستان او چین د مودت او
عدم تعر ض معاهده امضا سوه
(۳۹ قوس)

(۳ اپریل ۶۰ حمل ۳۹)
اعلیحضرت امان الله خان غازی
د سویت زریلند په زوریخ کې ۶۸ کلن
وفات سو (دوشنبه ۲۵ اپریل ۶۰ م
۵ ثور ۳۹)
په شنبې ۷ مئی ۶۰ م مازد یګر
۴ بجې په جلال آباد کې د خپل پلار
امیر حبیب الله د خنګه ښخ سو .
(ولادت ئې د پغمان د دره زرګر د
حاجی اسد خان په کور کې ه
دی قعده پنجشنبه ۱۳۰۹ ق)
دیوګو سلواویا خارجه وزیر کابل
ته راغی (۲۷ اپریل ۶۰ ثور ۳۹)
چکن ناته دهامی جی په کابل کې د
هندلوی سفیر سو (۶ مئی ۶۰ ثور ۳۹)
ښاغلی محمد داؤد صدرا عظم چی
مسکو ته د علاج لپاره تللی و، د اتحاد
شوروی د صدرا عظم خرو شچیف
سره ئې ولیدل (۱۳ می ۶۰ ثور ۳۹)
د افغا نستان خارجه وزیر پاکستان
او اتازونی ته پرو ټسټ ورکړ چی
ولی داتا زونی (یو- ۲) طیارې
د افغا نستان پر خاورو تجاوز کړی
دی (۱۸ مئی ۶۰ ثور ۳۹)
د قزل کلا د بندر د فنی معا ونت
پروټو کول د افغا نستان او شوروی
اتحاد ترمنځ ه مادی امضا سو (۲۵
مئی ۶۰ جوزا ۳۹)
د افغا نستان او ایران تومنځ د حمل
ونقل موافقت نامه امضا سوه (۲۶
جون ۶۰ جوزا ۳۹)

په کابل کې دور صدراعظم انولاس
لیک کړه . (۴ مارچ ۶۰ حوت ۳۸) .
پاکستان د پښتو نستان په شخړه
کې د اتحادی شوروی تایید د پاکستان
په داخلی چارو کې مداخله وبلله
(۶ مارچ ۶۰ حوت ۳۸) .
اتحاد شوروی پنځو س زره ټنه
غله افغا نستان ته اهداکړه «۶ مارچ
۶۰ حوت ۳۸»
ښاغلی محمد داؤد صدرا عظم
ووویل چی پاکستان په افغا نستان
کې د اصلاحاتو پر خلاف پرو یاګندو
کوی، خود افغانستان دولت غواړی
چی خلکو ته د حکومت د طرز د ټاکلو
اوډ سیاسی ګوند ود جوړو لو حق
ورکړی (۷ مارچ ۶۰ حوت ۳۸)
ښاغلی محمد داؤد صدرا عظم
ایران ته ولاړ . (۱۷ مرچ ۶۰ حوت
۳۸) .
د ۱۳۲۸ ش کال دولتي واردات
و مصارف ۲۴۲۸ ملیونه افغانی وی
د ۱۳۲۸ ش کال پو هښمیر :
۱۰۲۸ دنرو ښوونځی - ۶۵ دنجونو
ښوونځی - ۱۴۸،۲۹۵ هلکان
۱۷،۳۰۱ نجونی - ۴۱۵۶ ښوونکي
۵۴۱ ښځی ښوونکي .
په ۱۳۳۸ کال د افغانستان صادرات
۲۷۱۶ ملیونه او وار دات ئې ۳۶۴۹
ملیونه افغانی وی .
۱۳۳۹ ش
(۱۹۶۰ م ۱۲۸۰ ق)
د قنډ هار او هرات او کشک
د لوی لاری په جوړولو پیل وسو

د باختر اژانس د تاس اژانس
قرار داد سره وسو (۱۹ دسمبر
۶ قوس ۳۹)
۱۹۶۱ م ۱۳۳۹ ش ۱۳۸۱ ق
د افغانستان او هند تجارت
د زیا توالی موافقت نامه امضا سوه
(۱۵ فبروری ۶۱ دلو ۳۹)
پر باجوړ باندي د پاکستان بمباري
(۱ مارچ ۶۱ حوت ۳۹)
د جاپان سره د تخنیکي امداد
موافقت نامه (۱۵ مارچ ۶۱ حوت
۳۹)
۱۳۳۹ ش کال دولتي واردات
او مصارف ۴۵۰۰ ملیونه افغانی
وی.
د ۱۳۳۹ م کال پر هشمیر :
۱۱۱۲ دهلکانو ښوونځی - ۱۲۶
دنجونو ښوونځی - ۹۳۳، ۱۷۰
هلکان ۶۴۱، ۲۲ نجونی - ۴۳۵۴
ښوونکی ۷۰۰ ښځی ښوونکي .
په ۱۳۳۹ کال د افغانستان صادرات
۲۲۴۴ ملیونه او واردات یی ۳۹۰۵
ملیونه افغانی وی .
۱۳۴۰ ش
۱۹۶۱ م ۱۳۸۱ ق
ښاغلی محمد داود صدرا عظم
پسله طبی عملیاتو له روم څخه مسکو
ته ولاړ، او هلته یی د خړو شجیف
سره مرکه وکړه، د پرواودا روزنامی
ولیکل چی د پښتنو له وضعیت سره
شوروی اتحاد بی علاقې ندی .
(۵ اپریل ۶۱ حمل ۴۰)
د افغانستان او فیدرال جرمنی
کلتوری موافقت نامه امضا سوه
(۱۸ اپریل ۶۱ حمل ۴۰) .

د رادیو کابل په قول د افغانستان
د پادشاه او د پاکستان د صدرا یوب
خان د ملاقات امکان سته. (۲۰ جون
۶۱ سرطان ۴۰) .
پاکستان اعلان وکړ چی افغانی
پونده بیله پاسپورته او ویزی او
بین المللی صحی اجازه پاکستان
ته نسی را تلای (۲۲ جون ۶۱
سرطان ۴۰) .
پاکستان وویل : چی باید د
مشرانو تر سره لیدنی دمخه د
افغانستان او پاکستان تر منځ یوه
دوستانه فضا موجوده سی . (۲۳
جون ۶۱ سرطان ۴۰) .
د اتازونی سره د پنځو سوزرو
ټنو غلی راوپلو قرار داد (۲۳ جون
۶۱ سرطان ۴۰) .
ښاغلی محمد داود صدراعظم په
لندن کی د انگریز د خارجه وزیر
هوم او د ملکه الیزابت سره ولیدل
(۲۶ جون ۶۱) .
د باجوړ او کورم پر کلو باندي
د پاکستاني عسکرو حملی (جون
۶۱ سرطان ۴۰) .
ښاغلی محمد نعیم وزیر خارجه وویل
چی د پښتنو خو د مختاری غوښتنه
هغه یوازینی خبره ده چی د
افغانستان او پاکستان روابط یی
سره خراب کړی دی ، او پر هغه
باندي باید خبری وسی .
دلته د پاکستان د تمامیت او
سیمي خبره نسته ، بلکه د پښتنو
په قبیلو کی د پاکستان جار حانه

(۲۲ آگست م ۱۰ اسد ۴۰).

پاکستان د افغانستان قونسلگری او تجارتی وکالتونه وتړل ، اوټولي د ترانزیت اسانی ئی هم پر افغانستان بندي کړی (۲۳ اگست ۶۱ سنبله ۴۰) .

افغانستان د پاکستان د ۲۳ اگست د نوتی په جواب کی وویل چی د پاکستان دغه اقدام یو د دښمنی عمل بولی او د سیاسي روابطو سره پر یکل به ئی نتیجه را وخیژی . (۳۰ اگست ۶۱ سنبله ۴۰) .

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم د نامنسلکو مملکتو د کنفرانس لپاره بلگرام ته ولاړ (۳۰ اگست ۶۱) .

پاکستان په یوه سپین کتاب کی پر افغانستان تورولگاوه چی د توسیع غوښتنی سیاست لری اود پاکستان د قونسلگریو د کارو مانع دی (۱) (۲ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) د افغانستان او پاکستان سر حدو نه وتړل سوه ، او دما لو ترانزیت هم بند سو . (۳ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) . افغانستان خپل سیاسي روابط د پاکستانه سره وشلوله . (۶ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

افغانستان هغه پیشنهاد ردکی چی برتانیای د پاکستان منافع په افغانستان کی وساتي (۷ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

دیروشلیم اسلامي کانگرس

خواهش وکړی چی افغانستان او پاکستان خپل اختلافونه سره حل کی (۱۲ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) . ښاغلی محمد نعیم خارجه وزیر جماهير اتحاد شوروی ته ولاړ . (۱۶-۲۰ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰)

افغانستان د پاکستان هغه ادعا تکذیب کړه ، چی د افغانستان اقتصادی محاصره پخپله د افغانستان له لاسه ده چی د پاکستان له لاری د خپلو تجارتی اموالو د تیرولو لپاره نور وسایل نه منی . مگر افغانستان وویل . پاکستان غواړی چی د قونسلگریو او تجارتی وکالتو په بندولو سره افغانستان په اقتصادی محاصره اخته کی . (۱۷ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

پاکستان . د ایران منځکړی یتوب د پښتونستان د شخړی د حل لپاره ومانه (۱۸ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) سعودي عربی حکومت به د افغانستان کی د پاکستان د منافعو ساتنه ومنله (۱۹ ستمبر ۶۱) . د عربو متحده جمهوریت ومنله چی د افغانستان منافع په پاکستان کی وساتي (۲۱ ستمبر ۶۱ سنبله ۴۰) .

د افغانستان خارجه وزیر ښاغلی محمد نعیم وویل : چی افغانستان به تر هغه وخته خپل ترانزیتی مالونه د پاکستان له خوا رانورې خوچی د افغانستان قونسلگری او تجارتی

دفترونه هلته بیا خلاص نسی . (۲۷ ستمبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د پاکستان صدر ایوب خان د افغانستان د سیاسی او تجارتی ادارو بیا خلاصول نه ومنل ، ځکه چی دده په قول هغه اداری د تخریبی چارو لپاره استعمال کیدی . (۲۹ ستمبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د اتازونی رئیس جمهور کنیدی د افغانستان پاچا او صدر ایوب خان ته پیغامونه راو لیږل چی هغه دولت به د افغانستان او پاکستان د سیاسی روابطو د بیا نښلونی لپاره خپل ښه مساعی ونه سپوی . (۴ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .

راډیو کابل هغه خبر رد کی چی گوندی افغانی عسکرو د باجوړ پر د وو کلو حمله کړیده ، بلکه دایي وویل . چی هلته پاکستان بمباری کوی . (۹ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د شوروی اتحاد عسکری ډله د ۱۱ ورځو میلمستیا لپاره کابل ته راغله (۱۱ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) . د افغانستان سره د اتحاد شوروی د تخنیکي او اقتصادی همکاری موافقت نامه ۱۶ اکتوبر (۶۱) .

افغانستان د امریکا د متحدو ایالاتو د رئیس کنیدی له خوا دده د شخصی نماینده په ډول د لیونگ ستون مرچنټ ټاکنه ومنله ، چی

دی به خپل ښه مساعی د افغانستان او پاکستان د شخړی ډیر یکر لپاره په کار واچوی . (۱۹ اکتوبر ۶۱ میزان ۴۰) .

د سویس سره هوایی موافقت نامه (۲۵ میزان ۴۰) .

د شوروی اتحاد د فواید عامه د وزیر معین کابل ته راغی چی هغه پروژي وگوري کومی چی د شوروی اتحاد په کومک جوړیږی . (۲۴ اکتوبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

د رئیس جمهور کنیدی خاص نماینده لیونگ ستون مرچنټ د افغانستان او پاکستان ته راغی خو د پښتونستان د شخړی حل یی نه وموند ، او دایي ومنل چی خپل ښه مساعی به له دیپلو ماسی لاری جاری وساتي . (۲ - ۸ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

د چکوسلواکیا سره تجارتی پروتوکول امضاسو ، چی د افغانستان ډیره میوه به رانیسی . (۵ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

افغانستان او پاکستان دواړو یو ډبل پر سرحداتو د عسکرو ټولولو شکوه وکړه ، (۱۲ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

ښاغلی محمد داؤد صدراعظم وویل چی افغانستان به د خپلی بیطرفی پالیسی ساتی ، مگر پاکستان ته یی د لمسون اخطار ورکړی . (۱۴ نومبر ۶۱ عقرب ۴۰) .

د افغانستان د اختلاف په پړیکه کې
منځگړی و کی ۱۲ جولای ۶۲ - سرطان
۴۱. د پولنیو سره د افغانستان هوایی
موافقت نامه (۶ سرطان ۴۱)
په کابل کې د اعلیحضرت تینو
محمد ظاهر شاه او محمد رضا پهلوی
او په راهو لپنهی کې د اعلیحضرت
محمد رضا پهلوی او جنرال ایوب
خان ابتدا ئی خبری وسوی، چی
څنگه دافغان - پاکستان اختلاف سره
حل کاندی. (۲۷ - ۳۱ جولائی ۶۲
سرطان ۴۱)
په کابل او تهران کې یوه مشترکه اعلامیه
خپره سوه چی اعلیحضرت محمدرضا
پهلوی به خپل ښه مساعی جاری و
ساتی، چی دافغان نستان او پاکستان
روابط سره ښه سی. (۱ اگست
۶۲ م اسد ۴۱)
جنرال ایوب خان د پاکستان رئیس
جمهور په کویه کې وویل: چی که
د پاکستان - افغانستان - ایران
ترمنځ یو کا نفیه ریشن جوړ سی،
سر به دوی د خارجی فشاره سره
مقابله وکړای سی. (۶ اگست ۶۲
اسد ۴۱)
دافغان نستان پاچا مو روی اتحاد
ته په سفر ولاړ (۶ - ۱۵ اگست ۶۲
اسد ۴۱)
د پاکستان جمهور رئیس ایوب خان
بیاد درو مملکتو د کا نفیه ریشن
خبره تکرار کړه او دائی و ویل:
چی ددغو درو هیوادو مشران دی په
تهران کې ژر سره وگوری. (۱۵
اگست ۶۲ م اسد ۴۱)

۱۳۴۱ ش
(۱۹۶۲ م ۱۳۸۲ ق)
د افغانستان او شوروی اتحاد
د کورجوړولو او د کابل ښار پراخولو
د همکارۍ موافقت نامه لس مادی
امضاسوه (۲۲ حمل ۴۱ ش ۱۱ اپریل
۶۲)
ښاغلی محمد داؤد صدر اعظم دوهم
پنځه کلنی پلان اعلان کړ چی
۳۱۳۳ بلیونه افغانی مصرف لری. له
دغو څخه یوه دریمه برخه په کانبو
او صنایعو او یوه څلورمه په اوږو
لگولو او کرنی - او یوه څلورمه په
موصلاتو او لارو خرڅیږی (۱۴
اپریل ۶۲ حمل ۴۱)
له ایران سره د پنځو کالو
ترا نزیته موافقت نامه امضا سوه.
(۲۰ اپریل ۶۲ حمل ۴۱)
د پل خمزی دبر یښنا فا بر یکه
د شوروی په امداد افتتاح سوه (۶
مئی ۶۲ ثور ۴۱)
دافغان نستان او شوروی اتحاد
(۱۸) ملیونو روبلو او ۲۵ ر ۱۶
ملیونو ډالرو دپور موافقت نامه د
سالنک د لاری جوړولو او د جلال آباد
د کانال دنورو چارو لپاره وسوه
(۱۷ مئی ۶۲ م ۲۷ ثور ۴۱)
پاکستان د ایران دپاد شاه هغه
پیشنهاد ومانه چی دافغان نستان سره
د پاکستان د اختلاف په پړیکه کې
منځگړی وکی. (۱ جولائی ۶۲ سرطان
۴۱)
افغان نستان د ایران دپاد شاه هغه
پیشنهاد ومانه، چی د پاکستان سره

یوه ضمیمه ترانزیتی موافقت نامه
د شوروی اتحاد سره امضاء سوه
چی د افغانستان ترانزیتی مالوته
نوری اسانی هم په هغه مملکت کې
وکړه سی. (۱۹ نو مبر ۶۱
عقرب ۴۰).
۱۹۶۲ م ۱۳۴۰ ش ۱۳۸۲ ق
د افغانستان نماینده په ملل متحده
کې وویل:
چی افغانستان د ښتونستان لپاره
د حقیقت پالونکی ډلی رااتلو ته تیار
دی، خو افغانستان به هغه وخت
دا څخه ملل متحده ته راوړی که د
مذاکرې له لاری حل نسی. (۹ جنوری
۶۲ جدی ۴۰).
د افغانستان او شوروی اتحاد د
مصرف عامه د اجناسو ور کولو
موافقت نامه اته مادی امضا سوه
(۱۳ جنوری ۶۲ جدی ۴۰).
په پاکستان کې د ایران لوی سفیر
د پاکستان - ایران - افغانستان
فیډریشن پیشنهاد کړ. (۲۰ جنوری
۶۲ جدی ۴۰).
محمد انور بسمل د ناظر صفر خان
زوی ددري شاعر او صوفی په کابل
کې وفات سو (۳ جدی ۴۰).

په تهران کی دافغانستان او
پاکستان د خارجو وزیرانو مجوز
ملاقات د وخت نلرلو په سبب و
ځنډه یدی. (۱۴ دسمبر ۶۲ قوس ۴۱)

(۱۲ ستمبر ۶۲ سنبله ۴۱)
ایرن غاووکی چي پرهلمند باندی
هم جوړولو له ایرانه اوبه گرزولی
او کښتونه ئی سوځولی دی. (۱۹
اکتوبر ۶۲ میزان ۴۱)

دافغانستان دجرمني ددیفه رال
جمهوریته سره د (۲۰۰) ملیو نو
مارکو دپور قرار داد امضا کی چي
دبرینسا دفابریکی اودزیم دوچولو
اودچینگ داوېو اود صنعتی چارو
لپاره گټه ځنی واخیستله سی.

(۲۴ اکتوبر ۶۲ سنبله ۴۱)

دپاکستان خارجو وزیر وویل :
چي دافغانستان اوپاکستان دنماینده

گانو مجوزه لیدنه داعلیحضرت
محمد رضا شاه پهلوی سره معطله

سوه ۱۲ اکتوبر ۶۲ سنبله ۴۱
دافغانستان یوی تجا رتی ډلی

دایران له مامورینو سره دافغانستان
دمالونو دوړو راوړو او په خر مشهر

اوهشپه کی دگداموالونورو مشکلاتو
دهیسته کولو خبری وکړی. (۱۰-
حوت ۴۱)

۳۱۸

۳۰ نومبر ۶۲ قوس ۴۱)
ښاغلی محمد نعیم وزیر خارجه ،
پاکستان دشخړو په اوبوډولو وغانده
(۱۴ دسمبر ۶۲ قوس ۴۱)

د خواجه عبدالله انصاری طبقات
الصوفیه په ۷۳۸ مخه کی د عبدالحی
حبیبی د تعلیقاتو سره په کابل کی
چاپ سو (میزان ۱۳۴۱)

۱۹۶۳ م ۱۳۴۱ ش ۱۳۸۲ ق

جان ستيويس داتا زونی لوی
ښخړه باندی درئيس جمهورکنیدی

سفیر دافغانستان او پاکستان پر
سره خبری وکړی. (۱۸ جنوری ۶۳)

دننگرهار پوهنتون دطب دپو هنځی
(جدی ۴۱)

سو (۵ فروری ۶۳ دلو ۴۱)

په افتتاح سره په جلال آباد کی جوړ
اتا زونی ټول دمرستی مالونه

دایران له لاری افغانستان ته وا
ستول (۱۲ فروری ۶۳ دلو ۴۱)

داتحاد جما هیر شو روی دمرستی
موافقه نامه دافغانستان سره (۲۵

فروری ۶۳ دلو ۴۱)

ښا غلی محمد داؤد صدرا عظم
استعفا وکړه (۱۰ مارچ ۶۳ م ۱۹

حوت ۴۱)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library